

New Testament

Kebu Language

Kebu - Bible - New Testament

Matayo	3	
Mariko	64	
Luka	102	
Yowani	168	
Mozo	217	
Roma	279	
1 Korinito	307	
2 Korinito	334	
Galatia	351	
Efeso	360	
Filipi	369	
Kolosai	376	
1 Tesalonike	382	
2 Tesalonike	388	
1 Timoteo	391	
2 Timoteo	399	
Tito	405	
Filemona	409	
Ebere	411	
Yakobo	430	
1 Peteru	437	
2 Peteru	444	
1 Yowani	449	
2 Yowani	456	
3 Yowani	457	
Yuda	458	
E'di mite'du	460	

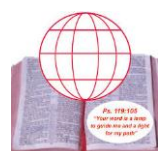

Kebu - Bible - New Testament

Matayo

Matayo 1

- ¹Te 'ise Yesu Kristo rike, Dawidiri mori, Abarahamari mori rikeraye.
- ²Abarahama kodru Isakani, Isaka Yakoboni, Yakobo Yudaye edrukoyi kele.
- ³Yuda kodru Perezeni nako Zerani Tamara engu'o, nako Pereze kodru Hezeronani, Hezerona Aramani.
- ⁴Arama kodru Aminadabani, Aminadaba Nasonani, Nasona Salamonani.
- ⁵Salamona kodru Bozani Rahaba engu'o, Boaza kodru Obedeni Ruta engu'o, Obede kodru Yeseni.
- ⁶Yese kodru Dawidi tebizini. Dawidi kodru Solomonani indi vani Uria rikeraki.
- ⁷Solomona kodru Rehoboamani, Rehoboama Abiyani, Abiya Asani.
- ⁸Asa kodru Yosafatani, Yosafata Yoramani, Yorama Uziani
- ⁹Uzia kodru Yotamani, Yotama Ahazani, Ahaza Hezekiani,
- ¹⁰Hezekia kodru Manaseni, Manase Amonani, Amona Yosiani.
- ¹¹Yosia kodru Yekoniani edrukoyi kele wangi ma 'bakomba niki 'bamaye mbambayiwo ubu Babele 'ora'o.
- ¹²Wangi ma 'bakomba niki iye Babele 'ora kogoki Yekonia kodru Salatieleni, Salatiele Zerubabeleni.
- ¹³Zerubabele kodru Abiudani, Abiuda Eliakimani, Eliakima Azorani.
- ¹⁴Azora kodru Zadokani, Zadoka Akimani, Akima Eliudani.
- ¹⁵Eliuda kodru Eleazarani, Eleazara Matanani, Matana Yakoboni.
- ¹⁶Yakobo kodru Yosefa Maria sozokoni ma kodru Yesu ma 'bakungbo Kristonira.
- ¹⁷Nowora te'ise kakpa onga'du Abarahama mbe'o elu'du Dawidi mbe 'oraye iye te'ise apari druko uto. Onga'du Dawidi mbe'o elu'du 'bamari momba Babele 'ora taraye iye te'ise apari druko uto. Onga'du 'bamari momba Babele 'ora tara'o elu'du Kristo mbe 'oraye iye te'ise apari druko uto.

¹⁸Ne'ora Yesu Kristo rike modrurira konzo nowo. Kere ma zoko Mariani ma Yosefa ki'do omara'o, lindoza kari ose 'ba kerelebu'o, 'bakose kemu kesu va Kuru Leeraki.

¹⁹Yosefa ma sozokora ini 'be'di orera, e'dumbe kile 'ba kanya oko Mariani 'bamari luho'o, kesu kana ini onda'du ketri wa.

²⁰Inako ma ka e'di nani anara'o, malaika Opi rikera kelu ubu mori luhoki, kowu nowo, Yosefa, Dawidiri mori, uruni imi ode 'ba Maria ma indi mirikerani memuki mibu, e'dumbe ala ma ka kesu'ora ini Kuru Lee rikera.

²¹Nako kosu unzukowurani odru, losu kebeni upi Yesuni, e'dumbe kosu 'bama nirikeraye usii meru iyekurari 'oraki.

²²E'di naye kakpa kozori kere'o abongo Opi kowu lito monzizi tu 'orawo nowo,

²³Indo, aranzu leera kosu kesuni emu kosu unzukowurani odru, nako kobiri kebeni upi Imanuelini, (ma niri e 'diseni nowo Tunduru ka awuki.)

²⁴Yosefa kongu mo'do luho 'oraki, nako kozo abongo malaika Opi rikera kezi inirawo, kemu indikoni ubu.

²⁵Inako ka tilekembe ode 'ba kpere kaza niki unzukowurani modru ingira'o. Nako kupi kebeni Yesuni.

Matayo 2

¹Ne'ora kere ma 'bakodru Yesuni Betelehema Yudaya'o wangi Herode konzo niki tebizinira'o, mberiziye kungari utori mepureni kebiri Yerusalema'o, kowuri nowo,

²Unzu ma 'bakodru tebizi Yahudari taranira ka i'da'da? E'dumbe mindo nirike li'bili'birani utori mepu'o, nako mebi ini iingi'du.

³Kere ma Tebizi Herode kenya e'di nanira'o, kenedru ke'deri 'bama ma Yerusalema 'orayi kele kakpa.

⁴Nako kenzu mundizi makaraye kakpa mezirise tukpezi 'bamari tarayi kele kerelebu'o, nako ti'di iye kere ma 'bakobi niki Kristoni odrura'o.

⁵Kowuri ini nowo, Betelehema, Yudaya'o, e'dumbe monzizi kugu lito nowo,

⁶Imi Betelehema ubu Yuda rikera kesu'o, Imi kisa 'di ingi ama maka Yuda rikerari kongbo'o, e'dumbe opi kosu onga mibu, ma kosu onzo ondruzi urike 'bama ma Israeliri tarani.

⁷Ne kogoki Herode kungbo mberiziye ketretri, nako ti'di iye ore uto ma li'bili'bi kepu nikira.

⁸Nako tetu iye Betelehema'o, kowu iye nowo, Lobi ovi ore unzu ndo kerani. Inda loseni vara, lamba ngoroseni uwu, uwu osu ini iingi 'dinu ti.

⁹Kere ma kenyiri e'di tebizi rikerani vara'o, kobiri iye ritiki, nako li'bili'bi ma kindori uTORI mepu'ora kosu iye kando'o, kpere kosu niki ezi kere ma unzu kisa ndo konzo nikira druko'o.

¹⁰Kere ma kindori li'bili'bi ndonira'o araga kohu iye madarini.

¹¹Nako kusuri u'ba kesu'o, kindori unzuye zoko Mariaki, nako keviri bile ini iingi, nako tungari iyeku ala lonyiniraye, kokori ini ala mokoye, mele wara wararaye nako ando ma tagi riiraye nako udu ma tagi riiraki 'dinu.

¹²Nako Tunduru kida iye mori luhoki iyeri ongu 'ba Herode buraki, kungari, konguri iyeri kama iti kandiraki.

¹³Ne'ora kere ma kungari kogokira'o, malaika Opi rikera kepu Yosefa bu mori luhoki, kowu nowo, Onga, inga unzuye zokoki kerelebu'o, oro iyeki Ezibeto'o. Onzo 'deyi kpere mosu owu imira'o, e'dumbe Herode ka ovi unzu ndoni ohu.

¹⁴Nako kongu, kinga unzuye zokoki hunaki ti'yari iyeki Ezibeto'o.

¹⁵Nako konzo 'deyi kpere Herode rike mandira'o. Nowora e'di ma Opi kowu monzizi tu'ora kozori kere'o ma kowu nowo, Mungbo kesu urikerani Ezibeto 'oraki.

¹⁶Ne'ora kere ma Herode kindo niki mberiziye kizeri ini era'o, molovu kodenii zo, nako tetu 'bamaye Betelehema'o, kpere ubu luho'o 'dinu, andanda kowundaraye o'di'du kakpa, andanda ma iyeri owu iriaraye maza iyeri owu ingirayi kele 'dinu, abongo mo'do ma ti'di va ore mberiziri burawo.

¹⁷Nowora e'di ma monzizi Yeremia kowura kozori kere'o nowo,

¹⁸Ngorose kenyiri Rama'o, ogba okoko koriraki, Rakele ka andanda nirikeraye ogba. Kutii ini kenedru muzaki e, e'dumbe iye ingirata.

¹⁹Inako mandi Herode rikera kogoki, malaika Opi rikera kepu mori luhoki Yosefa bu Ezibeto'o, ma kowu nowo,

²⁰Onga, inga unzuye zokoki, nako ongu iyeki ubu Israeli tara'o, e'dumbe 'bama ma kileri unzuni ohuraye ke'diri e.

²¹Nako kinga unzuye zokoki nako kongu ubu Israeli tara'o.

²²Inako kere ma kenyii yango Arikelao ka na tebizi ubu Yudaya druko'o apoko Herode kere 'ora'o, uru kode ini ongu'du 'deyi, nako ini ma Tunduru kida ini mori luhokira kizari Galilaya'o.

²³Nako kosu, konzo ama maka ma 'baka'di ungubo Nazaretanira'o, nowora e'di ma kowuri monziziri tukira kozori kere'o nowo, 'Bakobi ini ungubo Nazareta esu.

Matayo 3

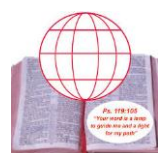
¹Ne'ora wangi ne'o Yowani batisimoni okozi kesu mitonguki ilubu Yudaya tara'o, kowu nowo,

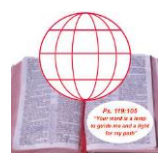
- ²Liza ami kenedru, e'dumbe opi monyo leru tara ka kogo.
- ³Nani 'be'di ma Isaya monzizi tongu nirisirani ma kowu nowo, Ngorose 'be'di ala rikera ka tomba ilubu'o nowo, Lekpe iti Opi rikerani lizi nirike itiraye ore.
- ⁴Nako Yowani ka ala ma'du ma 'bako'i ngamia ka'dukirani a'du, umvukopini umbe, nako monyo nirikera kazaye kemeri mobu usu 'oraki.
- ⁵Nako 'bama ma Yerusalema 'oraye Yudaya 'orayi kele kakpa nako ubu pi Yorodani 'orayiki kakpa kobiri ubu.
- ⁶Koko iye batisimoni uwo moro Yorodani'o, ma tuluri niki meru iyekuraye 'dinu.
- ⁷Inako kere ma kindo niki 'bama sonzo Farisayoye Sadukayoyiki 'dinu kari ebi batisimoni ode'dura'o, kowu iye nowo, Ami tende unyiwo, a'di kida ami ti'ya'du molovu ma kosesuranina?
- ⁸Liko ami kiha ma te'duri kenedru muzaraye.
- ⁹Nako ami kenedru ini ana 'ba ma ami owu niki ami kesu'o nowo, Awu andanda Abarahama rikeraye, e'dumbe mowu ami yango Tunduru kese andandaye uku Abarahamani kunu nari mbeki e.
- ¹⁰Nako kpetenara konze ko'do ka kogu se'o. Inda nowora kogu lebu lebu kiha ikozi mo'daki 'bara 'bakobini azu bile, 'bakobini umbe kesi'o.
- ¹¹Uwuna moko ami batisimo uwoki, ma te'du niki kenedru muza amitaranira, inako 'be'di ma kesu ukogora ka logoki uwu mada. Ma mese 'ba wara nirikerani tamba. Kosu ami batisimo oko Kuru Leeraki nako kesiki.
- ¹²Kezeri nirikera ka tile'o, nako kosu kahu nirikerani iti lee, nako kosu nirike kehurani enzu e'bere'o, inako kosu druleni uwu kesi ma kindiri 'baraki.
- ¹³Ne'ora Yesu kongu Galilaya'o kesu Yowani bu Yorodani'o batisimoni ode ubu.
- ¹⁴Inako Yowani kile ini iye, kowu nowo, 'Dira kese ka'di uwu batisimoni ode mibu. Imina la esu ubu?
- ¹⁵Inako Yesu kungu ini e'di nowo, Kpetena ini onzo nowo. E'dumbe awu e'di kakpa ma Tunduru kileraye ozo. Nako Yowani ketuni.
- ¹⁶Nako kere ma Yesu kode niki batisimoni kogokira'o, kongu egbele uwo 'oraki. Nako leru tewuri ini, nako kindo Kuru Tunduru rikerani kotu bile abongo ibawo, nako ko'bu imbe'o,
- ¹⁷nako ngorose kongu leru'o, kowu nowo, Nani urike Kesu ma mawu zorani, araga ka uwu ohu nirisiki.

Matayo 4

- ¹Ne 'ora Kuru Leera tigbo Yesu drukoni ilubu'o, nowora Mazuni ini tuba ti.

- ²Nako ke'be monyo mo'do piro uto hunayiki 'dinu, ne kogoki kuli kohu ini.
- ³Nako tubazi kesu, kowu ini nowo, Inda imi Tunduru Kesuni, owu kunu naye iye ongu u'dani.
- ⁴Inako Yesu kungu e'di nowo, Kuguri nowo, 'Be'di kambi onzo 'ba medrini u'da risiki wari, inako e'di lebu lebu ma ongazi Tunduru tu 'oraki.
- ⁵Nako Mazu kombani ama maka leera'o, ko'beni 'dinu u'ba Tunduru rikera druko korira'o,
- ⁶nako kowu ini nowo, Inda imi Tunduru Kesuni, onga koriraki, oda bile, e'dumbe kuguri nowo, Kosu ezi malaika nirikeraye mirisiki, nako, Kobiri imi ta'do kori iye tileri'o, nowora mihuni eduri 'ba ti kunu mbe'o.
- ⁷Yesu kowu ini nowo, Kuguri le'bu nowo, Sonzi Opi Tunduru mirikera kesuni 'ba.
- ⁸Le'bu Mazu kombani kori angu so zora druko'o, nako te'du ini opi monyo kakpa ubu 'oraye iyeri makaki 'dinu.
- ⁹Nako kowu ini nowo, Inda lisaso bile uwu iingi'du, mosu ala naye kakpa oko imi.
- ¹⁰Nako Yesu kowu ini nowo, Mazu! Onga nikeraki e! E'dumbe kuguri nowo, Iingi Tunduru mirikerani, nako ozo ini nu.
- ¹¹Mazu konda ini, nako malaikaye kebiri kozori ini.
- ¹²Ne'ora kere ma Yesu kenyi 'bakode Yowanini vara'o, konga, kosu Galilaya'o,
- ¹³nako ma konga Nazareta 'ora'o, kosu onzo Kaperinauma'o moliri tu'o ubu Zebulonari ta Nafatalikira kesu'o,
- ¹⁴nowora e'di ma vani monzizi Isaya tongurakozori kere 'o makowunowo,
- ¹⁵Ubu Zebulonari ta, ubu Nafataliri taraki, moliri buni, Yorodaniri taa, Galilaya koyase kandirari tara
- ¹⁶'bama maka'diri onzozu tini 'oraye kindori mitama makarani, nako 'bama maka'diri onzozu ubu tini mandi tara kesu 'oraye mitama te'duri iye.
- ¹⁷I'dori'du wangi no'o Yesu ki'do mitonguki nako kowu nowo, Liza ami kenedru, e'dumbe opi monyo leru tara ka kogo.
- ¹⁸Ne'ora kere ma Yesu ka ohu moliri Gahlaya tu 'ora'o, kindo edruko iriaraye, Simona ma 'bakungbo Peturunira nako edruko Anderiaki. Kari osa kombe moliri'o, e'dumbe iye keyi opezi.
- ¹⁹Nako Yesu kowu iye nowo, Litokpa uwu, mosu ami ungu 'bamaye opezini.
- ²⁰Nako egbele tondari osa iyekuraye no'o, tokpari ini.

²¹Ma konga no 'orakira 'ora, kindo edruko iria eleseraye, Yakobo ma Zebedayo kesuraye edruko Yowaniki, kari weri kesu'o apoko Zebedayoyiki, kari iyeta osaraye ekpe. Nako Yesu kungbo iye.

²²Egbele tondari weriye apokoki 'dinu, nako tokpari ini.

²³Ne'ora Yesu kosu Galilaya kesu'oki ngii, misiki iyeta u'ba menzuri tarari kesu'o, e'di mo'da opi monyo tarani tongu, nako kidra aguye kakpa, nako ondiye kakpa 'bama mberari kongbo'o.

²⁴Nowora niri e'di kobu kpere Suria'o sakayi, nako kombari 'bama ma aguziraye kakpa ubu ma onzozu ondi kandi kandirayiki nako ala ma 'bama sandrizirayiki, mazuziye ililiziyiki, nako 'bama ma imbe ondizisiraye 'dinu, nako kidra iye mbe.

²⁵'Bamari loki zo tokpari ini ma kungari Galilaya'o nako Ama maka apari'o, nako Yerusalem Yhdaya'ora, Yorodaniri taaraye 'dinu.

Matayo 5

¹Kere ma Yesu kindo 'bamari lokiye'ora' sesi angu druko'o. Kere ma tredre bilera'o, 'bama ma kisiraye kebiri ubu,

²nako ki'do iye isi.

³Kowu nowo, Kandomara 'bama ma sandrizi kuru 'oraye, e'dumbe opi monyo leri tara ini iyeta.

⁴Kandomara 'bama ma kari ogbaraye, e'dumbe iye kenedru kobiri uziri.

⁵Kandomara 'bama ma onzozu koduraye, e'dumbe ubu kosu onzo iyeta tolonzirani.

⁶Kandomara 'bama ma manzo orera rava ka iye ohuraye, e'dumbe kobiri tihu.

⁷Kandomara 'bama ma onzozu odookiraye, e'dumbe kobiri odooni ose.

⁸Kandomara 'bama ma iye kenedru ka leeraye, e'dumbe kobiri Tunduruni indo.

⁹Kandomara 'bama ma 'bama kongbo kindiziraye, e'dumbe kobiri ungbori Tunduru randaye.

¹⁰Kandomara 'bama ma kandonde osezi manzo orera risikiraye, e'dumbe opi monyo leri tara ini iyeta.

¹¹Kandomara ami, inda 'bama kizeri ami, indani kandonde kato ami mbe'o, nako ala tendeniri ure kandi kandiraye tongu ami mbe'o ma iye kenzonira urisiki.

¹²Aragani ami ohu, araga makaraki 'dinu, e'dumbe amita mitukora ka maka leri'o, e'dumbe katori kandonde monzizi ma kuluri meri amirari mbe'o nowo 'dinu.

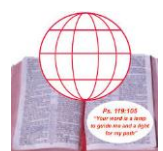
¹³Ami uku ubu tarani. Inda ukuri si kondi era, 'bakobi niri isini ungu mo'da e'duki? Ini mo'da 'ba le'bu alalarata, inako lebu ini misinzu tidu'du 'bahuki.

¹⁴Ami mitama ubu tarani. Ama angu druko'ora kese oviri 'ba.

- ¹⁵Indani tala 'bata'bi 'ba o'be'du elengo se'o, inako ise druko nako ka mitama oko 'bama kakpa u'ba 'oraye.
- ¹⁶Nowora lo'be amita mitamarani tama 'bamari luho'o, iyeri amita mozo mo'daraye indo ti, iyeri amita Apa leri 'orani iingi 'dinu.
- ¹⁷Lana 'ba yango mesu meziri nako e'di ma monziziye tonguriraye e'de. Mesu 'ba e'de, inako o'be ini ozori kere'o.
- ¹⁸E'dumbe gbegbu mowu ami, Kpere leruye ubuki kobiri ozi, inako e'di kiha lebu indani e'di lebu kisanzura kambi ingari 'ba meziri'oki, lindoza e'di kakparaye kari ozori 'ba kere'o.
- ¹⁹Inda nowora 'be'di ma kosu meziri lebu kisanzuna e'de, nako kosu 'bamaye isi 'dinu, 'bakobi ini ungbo kisanzu opi monyo leri tara kesu'o, inako 'be'di ma kozo iye, ma kosu iye isi 'dinu, 'bakobi ini ungbo maka opi monyo leri tara kesu'o.
- ²⁰E'dumbe mowu ami, inda amita manzo orera ka manzo ore mezirise tukpeziye Farisayori tara ada 'ba, lambi usu lebu nowo 'ba opi monyo leri tarakesu'o.
- ²¹Lenyi va kowuri 'bama ma tutiraye nowo, Ohu 'be'di 'ba, nako 'be'di ma 'be'di ohuzira kosu onzo kogo e'di mopu tu'o.
- ²²Inako mowu ami, 'be'di lebu lebu ma molovu kosu ini ohu edruko mbera, kosu onzo kogo e'di mopu tu'o, nako inda 'be'di ala kosu edrukoni ide, kosu onzo kogo e'di okpaziri kando'o, nako inda 'be'di ala kosu owu, Imi unzuna, kosu onzo kogo moliriri kesi'o.
- ²³Nowora inda losu mirike ala mokora undi ala mundiri tara tu'o, nako loto e'di ala ka'di edruni kesu'o mimbe'o,
- ²⁴onda mirike ala mokorani 'deyi ala mundiri tara kando'o, osu e nako, liti ami kongbo meri edruniki, nowora imi esu ala mokorani undi ti.
- ²⁵Kere ma la niki iti e'di mopu 'ora'o, likindi ami kongbo mirike mosoziraki, nowora mirike mosozirani imi oko 'ba ti e'di opuzini, e'di opuzini imi oko 'ba asigirini, nako 'bayi imi kombe 'ba ti erung'a ru'ba'o.
- ²⁶Gbegbu mowu imi, lambi epu 'ba no 'oraki, lindoza la sente neri ari ungu 'bara'o.
- ²⁷Lenyi va kowuri lito nowo, Oma oma tenderani 'ba.
- ²⁸Inako mowu ami, 'be'di lebu lebu ma kindo indi liya tenderaki lindo koma niki oma tenderani kenedru 'oraru va.
- ²⁹Inda miluho u'da monyo'ora ko'be imi eru, sinze ini e, kombeni e mumberaki. E'dumbe ka mo'da imi mumberikoli leburani azu, kada mimbeni ngii komberi moliriri kesi'o.

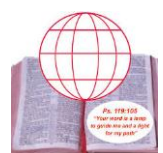

- ³⁰Nako inda mitile u'da monyo'ora ko'be imi eru, e'ini e, kombeni e mumberaki. E'dumbe ka mo'da imi mumberikoli leburani azu, kada mimbeni ngii komberi moliriri kesi'o.
- ³¹Kowuri 'dinu nowo, 'Be'di ma inda kosu indikoni ido ini waraga mido tara oko ini.
- ³²Inako mowu ami inda 'be'di ala kido indikoni lindo'di luho unze risiki 'ba, lindo kunguni oma tenderazini, nako inda 'be'di ma kemu indi ma 'bakido era lindo koma niki oma tenderani.
- ³³Lenyi va le'bu kowuri 'bama ma tutiraye nowo, To'duri 'ba kenzoki, inako ozo inzi mito'du mirikerani Opini.
- ³⁴Inako mowu ami, to'du 'ba lebu, indani leruki, e'dumbe ini Opi kidre Tunduru rikerata,
- ³⁵indani ubuki, e'dumbe ini bala uhu 'orani, indani Yerusalemaki, e'dumbe ini ama maka Tebizi maka rikerata.
- ³⁶Indani midrukoki kpa, to'du inzi 'ba, e'dumbe lese 'ba midruko ka'du leburani ungu unze indani kidu.
- ³⁷Inako e'di amikurani onzo nowo, Iyi, indani Ingi, nako ala nani adazira lindo ini kongu Mazu bu.
- ³⁸Lenyi va kowuri lito nowo, Luhoni luhoki, isini isiki,
- ³⁹Inako mowu ami, litu'du 'ba 'be'di tenderani. Inako inda 'be'di ma kebu miko'be u'da monyo 'orani, iza telerani 'dinu.
- ⁴⁰Nako inda 'be'di ala kosu e'di o'be midruko mosota mirike ingba agarani onzu'du, onda ini mirike tepurani 'dinu.
- ⁴¹Nako inda 'be'di ala titu imi ami obi niki ondro lebu, lobi niki ondro iria.
- ⁴²Oko 'be'di ma ka tene miburani, nako iza mikogo 'ba 'be'di ma ka meri ovi miburani.
- ⁴³Lenyi va kowuri lito nowo, Awu matunini, o'u miri me'dizini.
- ⁴⁴Inako mowu ami, Lawu amiri me'diziye, litene Tunduruni 'bama ma kandonde katozi ami mberaye.
- ⁴⁵Nowora ami onzo ti Apa amita leru'ora randaye. E'dumbe ko'be uto nirikerani tama meruziri druko'o mo'daziyiki 'dinu nako tuku usa 'bama ma orerari druko'o, ore ingirayiki 'dinu.
- ⁴⁶E'dumbe inda lawu 'bama ma ami awuziraye, mituko amitarani e'du? Inda musoro osaziye kpa kozori ka 'ba nowo?
- ⁴⁷Nako inda loko mado edruniye wari, lindo'di lozo e'du 'bama eleseye mada? Kpere koyase kandiraye kozori ka 'ba nowo?
- ⁴⁸Inda nowora lonzo ore abongo amiri Apa leru'ora konzo ka orerawo.

Matayo 6

- ¹Litomvuri lozo manzo ore amikurani 'ba 'bamari luho'o nowora iyeri ami indo ti. Inda nowora mituko ma Apa amiku leru'ora kokora kosu onzo ingi.
- ²Nowora kongbo ma la amiku ala mokorani okora'o temi durani 'ba abongo o'dongozi kari ozo u'ba menzuri tarari kesu 'orawo nako kiziiri'o 'dinu, nowora iyeri miingini ose ti 'bamari bu. Gbegbu, mowu ami, koseri iyeta mitukorani va.
- ³Inako inda la alalani oko, okoni ketri wari 'be'di alani oto 'bani,
- ⁴nowora ala ma lokora ini onzo ti ketri, nako Apa ma kindo kere ketrira'ora kosu mitukoni oko imi.
- ⁵Ne'ora kongbo ma la tenera'o lonzo 'ba o'dongoziwo, e'dumbe kileri mitene ma 'baka'di ezi niki u'ba menzuri tarari kesu'o nako iti kotu'o buki, nowora 'bamaye iye indo ti. Gbegbu, mowu ami, koseri iyeta mitukorani va.
- ⁶Inako imi kongbo ma la tenera'o, osu guru mirikera'oni nako a'ba u'ba tituni. Tene Apani kere ma ka ketrira'o, nako Apa ma kindo kere ketrira kesu'ora kosu mitukoni oko imi.
- ⁷Kongbo ma la tenera'o angu e'di leburani luho sonzo egeyoni 'ba, abongo koyase kandiraye kari ozorawo. E'dumbe kanari ali'bani iye ngorose kosu enyiri e'di manguraki.
- ⁸Lonzo 'ba 'bama ndoyiwo, e'dumbe amita Aparakoto e ala ma niri sandri ka ami ohu, ma laza ini tene 'bara'o.
- ⁹Inda nowora litene nowo, Awuri Apa leru'ora, Mi kebeni onzo miingiki.
- ¹⁰Opi monyo mirikerani esu, Mile ma lilerani ozori Ubu'o abongo kozori leru 'orawo.
- ¹¹Oko awu lengi u'da awuku ma ese ala menze bukirani.
- ¹²Nako onda awuta meriraye e, Abongo awu 'dinu mitonda merizi awukurayerawo.
- ¹³Nako omba awu 'ba misonzi'o, nako onzu awu 'be'di tenderani.
- ¹⁴E'dumbe inda litonda meru 'bama taraye, amiri Apa leru'ora kosu amitaraye onda 'dinu.
- ¹⁵Inako inda la meru 'bama taraye onda 'ba, Apa amikura 'dinu kambi amita meruraye onda 'ba.
- ¹⁶Ne'ora inda la monyo ke'be, ami luhoni onzo 'ba sandriki abongo o'dongoziwo. E'dumbe kiduri iye luhoye, nowora iyeta monyo mike'berani indori ti. Gbegbu mowu ami koseri mituko iyetarani va.
- ¹⁷Inako imi, inda la monyo ke'be, oyi midrukoni uduki, nako oba miluhoni,

- 18 nowora mirike monyo mike'berani te'duri 'ba ti 'bamari luho'o, inako Apa mirike ma ka kere ketrira'ora luho'o, nako Apa ma kindo kere ketrira kesu'ora kosu mitukoni oko imi.
- 19 Lo'be lonyi amitaraye 'ba ubu'o, kere ma kutukutuye ngbengbeyiki kari onyora'o, kere ma kogoziye kari u'ba titoni aso ugbe nikira'o.
- 20 Inako lo'be lonyi amitaraye leru'o, kere ma kutukutuye ngbengbeyiki kari onyo niki 'bara'o, kere ma kogozi kari u'ba titoni aso, ugbe niki 'bara'o 'dinu.
- 21 E'dumbe kere ma lonyi mirikeraye kari nikira'o, mi kenedruni 'dinu kosu onzo no'o.
- 22 Luhokeleni tala imbe tarani. Inda miluhokele konzo mo'daki, mimbe ngii kosu sezi mitamaki,
- 23 inako inda miluhokele ka mo'daki 'ba, mimbe ngii kosu sezi tiniki. Nowora inda mitama mikesu 'orani ka tini, lindo tini kada va zo.
- 24 Be'di ala ingi ma mozoni ozosi maka iriayera. E'dumbe kosu leburani o'u, nako kosu leburani awu, indani kosu ebe lebura mbe'o, nako kosu leburani o'be ala egeni. Lese mozoni ozo Tunduruni lonyiki kerelebu'o 'ba.
- 25 Inda nowora mowu ami, ami kenedruni onze 'ba amiri medri re'diki, yango e'duri ala ma lobi onyora, indani e'duri ala ma lobi onzira, indani ami mbe re'diki yango e'duri ala ma lobi a'dura. Medri kada monyoni 'ba, imbeni 'dinu ka ala ma'duni ada 'baa?
- 26 Lindo kariye, kari mori ori 'ba, indani mosini kpa kosiri 'ba, kuyiri 'ba 'dinu e'bere'o, inako, amiri Apa leru'ora ka iye tihu monyoki. Ami la iye ada 'ba zoo?
- 27 A'dini ami kongbo'o ma inda kenedru ka onze kese mo'do lebuni undu nirike medrirani?
- 28 Ami kenedru ka onze a ala ma'du mbe e'duta? Lana poro usu'ora re'diki kpere kari oye niki. Kozori mozo 'ba indani mo'ini kpa ko'iri 'ba.
- 29 Inako mowu ami, kpere Solomonani kpa, nirike mogura kele ngii, ka'du nirike ma'durani abongo poro lebu neri kongbo 'orawo 'ba.
- 30 Inako inda Tunduru koko ala ma'du ekusa usu 'oraye nowo, ma kari 'di lengi, nako lehu ma 'baka iye kombe kesi'o 'dinu, ami metu werezi, kambi ami a'du 'ba madarini?
- 31 Inda nowora ami kenedruni onze 'ba, owu'du nowo, Mobi e'du onyo? Indani, Mobi e'du onzi? Indani, Mobi e 'du a'du?
- 32 E'dumbe koyase kandiraye kari ala naye kakpa ovi ina. Nako amiri Apa leru'ora koto yango ala nari sandri kakpa ka ami ohu.
- 33 Inako merira lovi opi monyo Tunduru rikerani, manzo ore nirikeraki 'dinu, nako ala naye kakpa kobiri unduri ami.
- 34 Inda nowora ami kenedruni onze 'ba lehu risiki, e'dumbe lehu kosu onzo kenedru monze nirikeraki. Mu'yu mo'do lebura tara kese mo'do leburaki.

Matayo 7

- ¹Lopu e'di 'ba 'bama eleseri druko'o, nowora 'bayi amita e'dirani opu 'ba ti.
- ²E'dumbe e'di mopu ma lopuraki 'bakobi niki amita e'dirani opu. Nako misonzi ma lisonzi nikirani 'bakobi niki sonzi ami 'dinu.
- ³La kogu kopu edruni luho 'orani indo e'duta, lindoza mikesu kana ka 'ba kogu ma kalari ka miluho'o minarani?
- ⁴Nako lese owu tetini edrunini nowo, Uwu kogu kopu mu luho 'orani ipu, lindoza kogu ma kalari ka mi luho'o ne?
- ⁵Imi o'dongozi, ipu meri kogu ma kalari mi luho 'orani minanu, nowora losu ko indo ore ti, imi niki kogu kopu edruni luho 'orani ipu.
- ⁶Loko 'ba ala leeraye i'biye, nako ke'di amita iyoraye kpa likombe 'ba mepiri kando'o, kambiri obi iye tidu iye huse'o nako kizari ami tita kere kere.
- ⁷Litene, nako kosu okori ami, lovi, lobi ose, litegu, kosu tewuri ami.
- ⁸E'dumbe 'be'di lebu lebu ma tenera kosu ke'i, nako 'be'di ma ovizira kosu ose, 'be'di ma teguzira 'dinu kosu ewuri ini.
- ⁹Indani 'be'di i'dara ma ami kongbo'o, ma inda kesu tene ini u'daki, kosu ini kununi okora?
- ¹⁰Ke'di inda tene ini keyikira kosu ini unyini oko?
- ¹¹Inda nowora ami ma tende, ma loto niki ala moko mo'daraye oko niki andanda amitaraye, amiri Apa ma leru'ora kambu ala mo'daraye oko 'ba 'bama ma ini teneziraye?
- ¹²Inda nowora ala kakpa ma lile 'bamaye ozo amiraye, ami 'dinu lozo iye nowo, e'dumbe nani e'di meziri nako e'di ma monzizi tongurani.
- ¹³Lusu u'ba tito tuliraki, e'dumbe u'ba tito ka bwo, iti ka 'dinu ngbo ma eluzi me'de kere'ora, nako 'bama ma usuzi u'o iti ndokiraye kari sonzo.
- ¹⁴Inako u'ba tito ka tuli, itini 'dinu ka ndiri ndiri ma eluzi medri'ora, nako 'bama ma oseziraye kari were.
- ¹⁵Litomvuri monzizi kenzoziraye, ma kari ebi ami bu ala ma'du orombori tarakiraye, inako iye kesu'ora iye a'doyi ma ngirizirawo.
- ¹⁶Lobi iye oto iye kihayiki. 'Bamaye kari zabiburi kihaye opu huhuri mbe'o, indani edu'bari kihaye gbararari mbe'o?
- ¹⁷Nowora kogu lebu lebu mo'dara kiko kiha mo'daraye, inako kogu tendera kiko kiha tenderaye.
- ¹⁸Kogu mo'dara kese kiha tenderaye iko 'ba, indani kogu tendera 'dinu kese 'ba kiha mo'daraye iko.

- ¹⁹Kogu lebu lebu ma kiha mo'daraye ikozi 'bara 'bakobi ini azu bile, 'bakobi ini kombe kesi'o.
- ²⁰Nowora lobi iye oto iye kiha miko risiki.
- ²¹Bama ma uwu ungbozi Opi, Opiraye kambiri kakpa usu 'ba opi monyo leru 'ora'o, inako 'be'di ma kozo mile ma Urapa leru 'ora kileranina.
- ²²Bama sonzo kobiri owu uwu mo'do ndo'o nowo, Opi, Opi, ma tongu 'ba mi kebeki, ma kuru moduraye ugbo 'ba mi kebeki, nako mozo logoraye sonzo mozo 'ba mi kebeki?
- ²³Inako mosu owu iye nowo, Ma ami oto lebu nowo 'ba. Lunga e ukidre 'oraki, ami 'bama ma e'di tende ozoziraye.
- ²⁴Ne'ora 'be'di lebu lebu ma kenyi urike e'di naye ma kozo iye 'dinura, kosu onzo mberiziwo, ma ko'ba nirike u'barani katra druko'ora.
- ²⁵Nako usa koba, uwo makara 'dinu tedi ubu, opuye 'dinu tapuri, keduri u'ba ndoni, inako kasi 'ba, e'dumbe 'batenguni katra druko 'orata.
- ²⁶Nako 'be'di lebu lebu ma kenyi urike e'di naye nako iye ozozu 'bara, kosu onzo 'be'di unzurawo, ma ko'ba nirike u'barani sinyu druko'ora.
- ²⁷Nako usa koba, uwo makara 'dinu tedi ubu, opuye 'dinu tapuri nako keduri u'ba ndoni, nako tivari, nako mitivari ndoni konzo maka.
- ²⁸Ne'ora kere ma Yesu kuwu e'di mowu nayera'o, 'bamari loki kesu kowu waa nirike misira re'diki.
- ²⁹E'dumbe kisi iye abongo 'be 'di ma e'di mezirizirawo, abongo mezirise tukpezi iyetarayiwo 'ba.

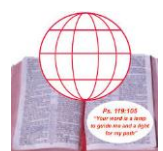
Matayo 8

- ¹Ne'ora kere ma Yesu kotu bile angu druko 'orakira'o, 'bamari loki sonzo tokpari ini.
- ²Nako 'be'di kopozi kesu ubu, saso kando'o 'dinu, kowu nowo, Opi, inda lile, lese umbeni ungu lee.
- ³Nako Yesu ke'i tileni, tambu imbeni, kowu nowo, Mile! Mimbeni unguri lee. Egbele kopo nirikera kongu lee imbe 'oraki.
- ⁴Nako Yesu kowu ini nowo, Tomvuri, nako owu 'ba 'be'di alani, inako osu, te'duri mundiziye, oko ala moko ma Muse kezira 'dinu, e'dise mituluni 'bamaye.
- ⁵Ma Yesu kosu Kaperinauma 'ora'o, asigiri a'ba lebu drukozi kesu ubu, kone ini nowo,
- ⁶Opi, mbamba urikera kuno ka imbe ondizisiraki ama'o, nako ka ini sandri mawu.
- ⁷Yesu kowu ini nowo, Mosu esu imbeni idra.

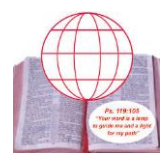
- ⁸Nako asigiriri makesu kungu ini e'di nowo, Opi, mese 'ba yango imi osu urike amara'o, inako owu e'dini wari, urike mbambara mbe kosu odra.
- ⁹E'dumbe uwu 'dinu ma 'be'di ma meziri husera, nako asigiriye 'dinu kari miingi oko uwu. Mowu 'be'di alani nowo, Osu, nako kosu, nako alani nowo, Esu, nako kesu, nako urike mbambarani nowo, Ozo nani, nako kozo.
- ¹⁰Kere ma Yesu kenyi e'di nanira'o, kesu kowu waa, kowu 'bama ma kari ini tokparaye nowo, Gbegbu, mowu ami, ma metu maka noworani ose 'ba, kpere Israeliri kongbo'o.
- ¹¹Nako mowu ami, 'bama sonzo kobiri unga utori mepureni kpere utori masireni 'dinu, nako kobiri onzo monyo tu'o Abarahamaki, nako Isakani, Yakoboki opi monyo leru 'ora'o.
- ¹²Nako opi monyo ndaye 'bakobi umbe tepu tini'o, nako ogbaisi mitikanira kasa'di 'di.
- ¹³Nako Yesu kowu asigiriri makesuni nowo, Osu, ina ini ozori imi abongo leturawo. Nako mbamba mbe kodra uto ndo'o.
- ¹⁴Ne'ora kere ma Yesu kosu Peturu rike u'bara'o, kindo Peturu adako kuno ka imbe monzeki.
- ¹⁵Neki tambu tileni, nako imbe monze ndo konda ini, nako kongu kori, kozo ini.
- ¹⁶Kere ma ala kongu ndruse, kombari kuru moduzi sonzo Yesu bu, nako kugbo kuru moduraye e'diki, nako kidra aguziri mbe kakpa 'dinu.
- ¹⁷Nowora vani e'di ma monzizi Isaya tongura kozori kere'o ma kowu nowo, Kinga awuta logo ma ingiraye, nako tamba awuta ondiraye imbe'o.
- ¹⁸Ne'ora kere ma Yesu kindo 'bamari loki sonzo kenguri inira'o, kezi 'bama ma kisiraye iyeri obi taa no'o.
- ¹⁹Nako mezirise tukpezi ala kesu, kowu ini nowo, Isizi, mosu imi tokpa kere ma lososurari'o kakpa.
- ²⁰Nako Yesu kowu ini nowo, Ndiliye kari iyeri kupeyiki, kariye 'dinu konzori ka iyeri u'bayiki. Inako 'Bama Kesu ka kere alaki ingi druko mitu tara.
- ²¹'Be'di ala 'bama ma kisirari kongbo 'ora kowu ini nowo, Opi ondaza uwu osu urapokoni u'ba kini.
- ²²Inako Yesu kowu ini nowo, Tokpa uwu, onda 'bama ma e'diziraye iyeta 'bama ma e'diziraye u'ba iyena.
- ²³Ne'ora kere ma Yesu sesi weri 'ora'o, 'bama ma kisiraye tokpari ini.
- ²⁴Nako egbugbu makara kedu moliri'o, ko'be uwori ngongo ka werini tu'ba. Inako Yesu ka o'do'do.
- ²⁵Nako kebiri ubu, kipuri ini, kowuri ini nowo, Opi isii awu, me'dina 'doo!

- ²⁶Nako kowu iye nowo, Ami ma metu werezi, uru ka ami ode e'duta? Neki kongakori, nako kuzi opuni moliriki 'dinu, nako ala kongu ketri
- ²⁷'Bama kesu kowu waa, kowuri nowo, 'Be'di na 'be'di tetira, ma kPere oPuye moliriki kari e'di nirikerani iingira?
- ²⁸Ne'ora kere ma Yesu kelu taa ubu Gadarari tara 'ora'o, 'bama iria kuru moduziraye koseri iyeki, ma kungari mumbari kongbo 'oraye. Iye kevii mawu, ko'be 'be'di ala ingi ma kese ezi iti nerukira'o.
- ²⁹Nako kari ozoza owu nowo, Imi Tunduruni Kesu awuta e'duri e'di imiki? Lesu awu sandri lindoza uto kese 'bani?
- ³⁰Lindo'di kidre no'o mepiri loki kari ekusa onyo.
- ³¹Kuru moduraye koneri Yesuni nowo, Inda lugbo awu era tetu awu obi usu mepiri loki kesu'o.
- ³²Nako kowu iye nowo, Lobi. Nako kuvuri, kusuri mepiri kesu'o. Nako mepiri loki ngiira katari, ti'yari angu rengu 'oraru evi'du moliri kesu'o, nako ka'buri uwo'o.
- ³³Nako iye ondruzi ko'yari, kobiri ama makara'o, tonguri e'di kakpa ma kepu kuru moduzirari mberaye.
- ³⁴Nako 'bama kakpa ama ndo 'oraye kebiri, koseri Yesuyiki. Ma kindori inira'o, koneri ini onga e iyeri ubu 'oraki.

Matayo 9

- ¹Ne'ora Yesu kosu weri'o nako kosi taani, kesu ama maka iyeri kamara'o.
- ²Nako kambari 'be'di ma imbe ondizisirani ubu, ma kuno ka mo'dokere druko'o. Kere ma Yesu kindo metu iyetaranira'o, kowu 'be'di ma imbe ondizisirani nowo, Urunzu, mi kenedruni onzo logo. Meru mirikeraye kondari e.
- ³Nako mezirise tukpezi eleseye kowuri iye kesu'oki nowo, 'Be'di na ka Tunduruni onzi.
- ⁴Inako Yesu ma koto iyeta manara kowu iye nowo, Ami kenedru ka e'di tenderani ana e'duta?
- ⁵T'dara ma sezira, owu'du nowo, Meru mirikeraye kondari e, indani owu'du nowo, Onga kori, o'bu?
- ⁶Inako loto 'Bama Kesu ka logoki ubu'o meru mondata e. Nako kizari owu 'be'di ma imbe ondizisirani nowo, Onga kori, inga mirike mo'dokererani, ongu mirike amara'o.
- ⁷Nako kongakori, kongu nirike amara'o.
- ⁸Nako kere ma 'bamari lokiye kindori e'di nanira'o, uru kode iye, nako kiingiri Tunduruni, ma ka'di e'di mezi noworani oko 'bamayera.

- ⁹Ne'ora kere ma Yesu kezi no 'orakira'o kindo 'be'di ala ma kebeni Matayoni, ma konzo ka kere ma musoro mituko tara'o. Yesu kowu ini nowo, Tokpa uwu. Matayo kongga kori, tokpa ini.
- ¹⁰Ne'ora kere ma konzo onyo tu 'o u 'ba 'ora 'o, 'bama ma musoro osaziye meruziyiki sonzo 'dinu kebiri, konzori Yesuyiki nako 'bama ma kisirayiki 'dinu.
- ¹¹Nako kere ma Farisayoye kindori e'di nanira'o, kowuri 'bama ma kisiraye nowo, Isizi amikura ka onyo 'bama ma musoro osaziyyiki nako meruziyiki e'duta?
- ¹²Inako kere ma Yesu kenya e'di nanira'o, kowu nowo, Bama ma imbe leeraye kileri uzoguni 'ba, inako 'bama ma iye mbe to 'orayena.
- ¹³Inako lobi e'di nani oto nowo, Mile odooni, ala mudi ina 'ba. E'dumbe mesu 'ba 'bama ma oreraye ungo, inako meruziye ina.
- ¹⁴Ne'ora 'bama ma Yowani kisiraye kebiri Yesu bu, kowuri nowo, Awu Farisayoyiki mike'be monyoni luho sonzo, inako 'bama ma lisiraye kari monyoni ke'be 'ba e'duta?
- ¹⁵Yesu ti'di iye nowo, Keseri ede omazi rikeraye ogba linoza omazi ka kerelebu'o iyekira'o? Inako wangi kosesu ma kobiri omazini inga e iye kongbo 'oraki, nako kobiri ko monyoni ke'be wangi neki.
- ¹⁶Be'di ala ingi ma ingba le'burani o'bezi ala ma'du modrara mbe'o. E'dumbe nendo kosu atari e ala ma'du mberaki, nowora kosu atari madarini.
- ¹⁷Indani 'be'di ala ingi ma ka toiri ehuhuni tuku manya modrara'o. Inda kozori nowo, manya katari, nako toiri ehuhu konzu, manyani 'dinu ke'deri. Tukuri toiri ehuhuni manya le'bura'o, nako iye iria kobiri onzo mo'daki.
- ¹⁸Kere ma Yesu tongu e'di nani iyera'o, makesu ala kesu, saso kando'o kowu nowo, Kpetena urike kindira kondi e, inako esu mi tileni o'be imbe'o, nako kosu onzo medriki.
- ¹⁹Yesu kongga, nako tokpa ini 'bama ma kisirayiki.
- ²⁰Nako indi ma nirike kusira konzu owu apari druko iriara, kesu kogoki, tambu nirike ala ma'dura tu 'dinu.
- ²¹E'dumbe kowu kenedru 'oraru nowo, Inda mitambu kperere nirike ala ma'durani wari, umbe kosu odra.
- ²²Nako Yesu kizari, kindo ini 'dinu kowu nowo, Uri kindi mi kenedruni onzo logo, metu mirikera kidra imi e. Nako indi ndo kodra egbele uto noki.
- ²³Nako kere ma Yesu kesu ama makesu rikera 'ora'o, kindo 'bama ma kari iga tumiraye, 'bamari loki ma kari oyirayiki.
- ²⁴Yesu kowu nowo, Lunga kubu, e'dumbe aranzu kondi 'ba, inako ka o'do'do. Nako koleri ini.

²⁵Inako 'bakita 'bamari loki kogokira'o, Yesu kosu, kode tileni, nako aranzu kongakori.

²⁶Nako e'di ndo kobu ubu no'o ngii.

²⁷Kere ma Yesu kongane 'orakira'o, 'bama iria ma luho me'diraye tokpari ubu, kozari ozoza, kowuri nowo, Imi Dawidiri Mori! Onzo odooki awu mbe'o.

²⁸Kere ma kosu u'ba 'ora'o 'bama ma luho me'diraye kobiri ubu. Yesu ti'di iye nowo, Letu e mese nani ozo? Kowuri ini nowo, Iyi Opi.

²⁹Neki tambu iye luho, kowu iye nowo, Ini ozori abongo amita meturawo.

³⁰Nako iye luho tewuri. Nako Yesu kezi iye logoki, kowu nowo, Litomvuri 'be'di alani e'di nani oto 'ba.

³¹Inako kobiri, niri e'dini oyi ubu druko'o ngii.

³²Kere ma Yesuye kuvuri tepura'o, 'bakamba ubu 'be'di ala ma kadrasedeberani nako kuru moduzirani 'dinu.

³³Kere ma 'bakugbo kuru modurani e kogokira'o, 'be'di ma kadrasedebera ke'di, nako 'bamari lokiri kesu kowu waa, kowuri nowo, 'Bakaza ala nowora indo 'ba Israeliri kongbo'o.

³⁴Inako Farisayoye kowuri nowo, Kugbo kuru moduraye kuru modurari makesu mbeki.

³⁵Ne'ora Yesu kosu ama makarari kesu'o nako kisarayiki kakpa, misiki iyeta u'ba menzuri tarari kesu'o e'di mo'da opi monyo tarani mitonguki 'dinu, nako ondi kakpa kandiraye midraki logo inginiraye kakpa 'dinu.

³⁶Kere ma kindo 'bamari lokiye'a'o, odoo kode ini iye mbe'o, e'dumbe kari kenedru miti'yaki nako mitapa ingini abongo orombo ma ondruzi ingi iyekirawo.

³⁷Nako kowu 'bama ma kisiraye nowo, Mori mosi ka mawu, inako mozoye kari were.

³⁸Inda nowora litene Opi mori mosi tarani yango ini mozoye tetu mosi nirikera'o.

Matayo 10

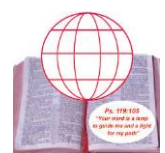
¹Ne'ora Yesu kungbo 'bama ma kisira apari druko iriaraye ubu, nako koko iye e'di mezi kuru modurari druko'o, ma iyeri iye ugbo e, nako iyeri niki agu kandiraye kakpa idra, nako logo ingiraye kakpa 'dinu.

²'Bama ma tetura apari druko iriaraye iye kebe iye na: Ma merirani Simona, ma 'bakungbo Peturunira, nako Anderia ma edrukonira, Yakobo ma Zebedayo kesunira nako Yowani ma edrukonira,

³Filipoye, Baritulumayoki, Tomaye Matayo musoro osaziraki, Yakobo ma Alifayo kesunira, Tadayoki,

- ⁴Simona ma 'bakungbo Zelotenira, niri e'diseni kevii omazi druko ngbo ta, nako Yuda Isikariote ma ini obazira.
- ⁵Ne'ora Yesu totu 'bama apari druko iria naye, nako kezi iye nowo, Lobi 'ba koyase kandirari ta itira'o, nako lusu 'ba ama Samariari tarari'o.
- ⁶Inako madarani lobi orombo azuzi u'ba Israeli tara'o.
- ⁷Ma lobi ohura'o litongu, lowu nowo, Opi monyo leri tara kasa va.
- ⁸Lidra aguziri mbe, liga 'bama ma e'diziraye, lungu kopoziri mbe lee, lugbo kuru moduraye e. Abongo lose egeyonirawo, loko egeyoni 'dinu.
- ⁹Linga mele wara wararani 'ba indani mele unzerani 'dinu, indani mele ungerani amita gbeterari'o,
- ¹⁰Okpoki 'dinu 'ba amita ohura'o, indani ala ma'duki iria 'ba, inda wara, indani luturu. E'dumbe mozoziki kese nirike monyoraki.
- ¹¹Nako ama makaraye indani kisarayiki kakpa ma inda lusu kesu 'oraye, lovi 'be'di ma kese erani, lonzo no'o kpere lobi unga nikira'o.
- ¹²Ma lusu amara 'ora'o, loko ini mado.
- ¹³Nako inda ama ndo kese e, londa amita kenedru katurani otu druko'o, inako inda kese 'ba londa amita kenedru katura ini engu ami bu.
- ¹⁴Inda 'be'di ma ka ami ke'i 'ba, indani ka amita e'dirani enyi 'ba, kere ma lunga niki ama ndo 'ora'o, indani ama maka ndo 'ora'o, luvu ami huri'o epururani ne'o.
- ¹⁵Gbegbu mowu ami, mo'do ma e'di mopu tara'o e'di mopu ma ubu Sodomari ta Gomoraki kosu onzo mo'daki mada ma kada ama maka ndo tarani.
- ¹⁶Indo, mitotu ami abongo orombowo a'doyiri kongbo'o. Inda nowora lonzo mberizi abongo unyiyiwo, lonzo meru ingini abongo ibayiwo.
- ¹⁷Inako litomvuri 'bamaye. E'dumbe kobiri ami oko e'di okpaziri kando'o, kobiri ami uma iyeta u'ba menzuri tarari kesu'o 'dinu.
- ¹⁸Kobiri ami tigbo tobiziri kando'o nako tobizi kandoziyiki urisiki e'dise tanga'du iye, koyase kandirayiki 'dinu.
- ¹⁹Inako kere ma 'bakoko amira'o, ami kenedruni onze 'ba kpere e'di ma lobi e'di indani ungura risiki, e'dumbe e'di ma lobi e'dira kosu okori ami uto neki.
- ²⁰E'dumbe la e'di 'ba amina, inako Kuru Apa rikera ke'di ami kesu'ona.
- ²¹Edruko kosu edrukoni oko mandini, nako apani nirike unzuraki. Andandaye kobiri ingari iye odruziri mbe'o, nako kobiri o'be 'baya iye o'di.
- ²²Nako 'bamaye kakpa kobiri ami o'u ukebe risiki. Inako 'be'di ma konge kpere meki'ora kosu osii.

- ²³Nako inda katori kandonde ami mbe ama lebura'o, liti'ya ama kandira'o, e'dumbe gbegbu mowu ami, lobi oda 'ba ama maka Israeli tara'oki kakpa lindoza 'Bama Kesu kaza mesu inginira'o.
- ²⁴'Be'di ma kisira kada isizi nirikerani 'ba, indani mbamba kada nirike opirani 'ba.
- ²⁵Kese 'be'di ma kisirani onzo abongo nirike isizirawo, nako mbambani nirike opirawo 'dinu. Inda kungbori u'bazini Beelizebulini, kobiri owu yango nirike mu'barani tende madari.
- ²⁶Inda nowora leri iye 'ba, e'dumbe alala ingi ma tu'barizira, ma kambi te'duri 'bara, nako alala ingi ma kovirizira ma kambi otori 'bara.
- ²⁷E'di ma mitongu ami tini'ora litonguni nutama'o. E'di ma lenyi ami bi'ora litonguni u'ba druko'o.
- ²⁸Nako leri 'ba 'bama ma imbe ohuziraye inako ma keseri kuruni ohu 'baraye, inako leri Tunduru ma kese imbe ohu kuruki 'dinu moliriri kesi 'orana.
- ²⁹Kiria iria 'bakoze sente lebuki 'ba? Lebu iye kongbo'ora ingi ma kosu asi ubu'o ma Apa amikura kosu nirisi oto 'bara.
- ³⁰Nako kpere druko ka'du amikuraye kakpa kolari e.
- ³¹Inda nowora leri 'ba. Amiri meze kada kiria sonzoraye e.
- ³²Nowora 'be'di lebu lebu ma kosu uwu tulu 'bamarikando'ora, uwu 'dinu mosu ini tulu Urapa leri'ora kando'o.
- ³³Inako inda 'be'di ma kosu uwu uti 'bamari kando'o, uwu 'dinu mosu ini uti Urapa leri'ora kando'o.
- ³⁴Lana 'ba yango mesu ka kenedru katuni amba ubu'o. Mesu 'ba kenedru katuni amba inako eli arasanina.
- ³⁵E'dumbe mesu kowuri kongbo opu apokoki, aranzuye zokoki, indiye adakoki.
- ³⁶Nako mo'urizi 'be'di ala rikeraye kobiri onzo nirike mu'ba munderaye.
- ³⁷'Be'di ma kawu apokoni indani zokoni uwu mada kambi ese 'ba uwuki. 'Be'di ma kawu kesuni indani kindini uwu mada kambi ese 'ba uwuki.
- ³⁸'Be'di ma kinga nirike kogu malarani 'ba uwu tokpa'du kese 'ba uwuki.
- ³⁹'Be'di ma kose nirike medrirani kosuni izu, nako 'be'di ma kizu nirike medrirani urisiki kosuni ose.
- ⁴⁰'Be'di ma ke'i amira lindo ke'i uwu, nako 'be'di ma ke'i uwura lindo ke'i Tunduru ma uwu tetuzirani.
- ⁴¹'Be'di ma ke'i monzizini e'dumbe ini monzizirata kosu monzizi rike mitukorani ke'i. 'Be'di ma ke'i 'be'di orerani e'dumbe ini 'be'di ma orerata kosu 'be'di orera rike mitukorani ke'i'

⁴²'Be'di ma kosu uwo sira oko 'be'di lebu andanda zererari kongbo 'orani e'dumbe ini 'be'di ma kisirata, mowu ami gbegbu, mituko nirikera kambi azu ini 'ba.

Matayo 11

¹Kere ma Yesu kuwu 'bama ma kisira apari druko iriaraye misikira'o, konda kere noni, kesu e'di mo'darani isi nako tongu ama maka ma konzori ubu ne kidre 'orari kesu'o.

²Kere ma Yowani kenyi mozo Kristo rikera risi erung'a ru'ba 'ora'o, tetu e'di 'bama ma kisirari mbeki.

³Nako kowu Yesuni nowo, Imi 'be'di ma esuzirani indani awu 'be'di kandirani ovi?

⁴Nako Yesu kungu iye e'di nowo, Lobi, tongu Yowanini e'di ma lenyiraye, nako lindoraye 'dinu.

⁵'Bama ma luho me'diraye kindori alaye. 'Bama ma mosuzi uhu 'oraye ki'dori o'bu, kopoziri mbe konguri lee, 'bama ma ibi moriraye kenyiri, 'bama ma e 'diziraye 'bakiga iye, nako e 'di mo 'da tonguri sandriziye.

⁶Nako kandomara 'be'di ma okizi 'ba urike e'dirata.

⁷Ne'ora 'bama neye ka'diri ongura'o, Yesu ki'do tongu 'bamari lokiye Yowani risiki nowo, Lobi ilubu'o 'deyi e'du indo? Ngala ma ka ke'iri opukirani?

⁸Nako lobi 'deyi e'du indo? 'Be'di ma ukurizi ala ma'du katu katukirani indo? Lindo, 'bama ma ka'duri ka ala ma'du katu katuraye kari onzo tobizi rike amarari'o.

⁹Nowora lobi e'duta? Monzizini indo? Iyi, mowu ami, 'be'di ma kada monzizini zo.

¹⁰Nani 'be'di ma 'bakugu nirisi nowora, Indo, mitetu urike itizirani mikando'o, ma kosu mirike itirani ekpe mikando'ora.

¹¹Gbegbu mowu ami, 'bama ma indi kodrurari kongbo'o 'be'di ala ingi ma kepu maka Yowani batisimoni okozini adazira, inako 'be'di kisa opi monyo leru taranina ini maka ma kada ini era.

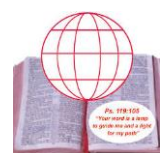
¹²I'dori'du wangi ma Yowani batisimoni okozi rikera'o kpere kpetena opi monyo leru tara koseri ka logoki, nako 'bama ma logoziraye kemurini logoki.

¹³E'dumbe monziziye kakpa meziriyiki kari e'di Tunduru rikerani tongu kpere Yowani bu.

¹⁴Nako inda lile etu e ini Eliya ma kosu esurani.

¹⁵'Be'di ma ka ibikira ini enyi.

¹⁶Inako mosu 'bama ma wangi na taraye sonzi e'duki? Konzori ka abongo andanda ma trodrezi kere soko tara 'orawo, ma kari embekesuye ungboraye,

¹⁷ma kari owu nowo, Mitemi ka'di seke ami, nako la'di odu 'ba, moma ka'di okoko, inako la'di ogba 'ba.

¹⁸E'dumbe Yowani ka'di esu ala monyoki 'ba, indani ala monziki 'ba 'dinu nako kowuri nowo, Ka kuru moduraki.

¹⁹Bama Kesu kesu monyoki, monziki 'dinu, nako kowuri nowo, Indo, 'be'di ma ongbokoloji, nako endrezi toi tara, ini e'diyo 'bama musoro osaziri tarani meruziyiki 'dinu! Inako mberi te'duri ore nirike mozorata.

²⁰Ne kogoki Yesu ki'do ama maka kere ma mozo logo nirikeraye kozori zora'o uzi, e'dumbe kari iye kenedru uza 'barata.

²¹Sandri mi druko'o Korazini! Sandri mi druko'o Betesaida! E'dumbe inda mozo logo ma kozori ami kesu 'oraye kozori Turo'o nako Sidonaki, kuzari ka'di iye kenedru va tuti onzo'du sandri imbe mohu tuyikira'o.

²²Inako mowu ami, mo'do e'di mopu tara'o Tunduru kosu onzo odooki Turori mbe Sidonaki madarini ma ami mbe'ora.

²³Imi Kapermauma, 'bakobi imi tere kori leru'o? 'Bakobi imi ugbi bile kere mandi tara kesu'o. E'dumbe inda mozo logo ma kozori ami kesu 'oraye kozori Sodoma'o, kosu ese ka'di kpere lengira'o.

²⁴Inako mowu ami, mo'do e'di mopu tara'o Tunduru kosu onzo odooki ubu Sodoma tarari mbe madarini ma ami mbe'ora.

²⁵Ne'ora wangi no'o Yesu kowu nowo, Apa, Opi leru'ora ubuki, mumba imi yango la'di e'di naye kovi mberiziye e'di otoziyiki 'dinu, inako la'di iye te'du andakuriye.

²⁶Iyi Apa, e'dumbe konzo aragani miluho'o mozo neworata.

²⁷Urapa koko uwu alaye kakpa, nako 'be'di ala ingi ma koto Kesunira inako lebu Apaninu, nako 'be'di ala ingi ma koto Apanira inako lebu Kesuninu, alani 'be'di ma Kesu kile Apani te'du inirani.

²⁸Lebi ubu ami buki kakpa ma la tomburi mozoki nako mandru tindirira ka ami ondruraye, mosu ami minzoni oko.

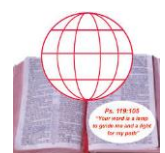
²⁹Linga koli urikerani ami mbe'o, nako loto e'di ubu, e'dumbe uwu kodu, katu 'dinu ukenedru'o, nako lobi minzoni ose ami kenedru'o.

³⁰E'dumbe urike kolira ini sezi, nako mandru urikera ini hwele hwele.

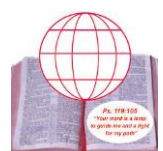
Matayo 12

¹Ne'ora wangi noki Yesu kada trei kehuri ezi kesu'oki sabatori mo'do'o. Nako kuli kohu 'bama ma kisiraye, ki'dori kehu druko tigu nako uka.

²Inako kere ma Farisayoye kindori e'di nanira'o, kowuri Yesuni nowo, Indo, 'bama ma lisiraye kari e'di ma meziri ketu 'ba 'bayi ozo sabatori mo'do 'orani ozo.

- ³Nako Yesu kowu iye nowo, La ola 'ba e'di ma Dawidi kozora kere ma kuli ka niki ini ohu, ini 'bama ma kari 'di iyekiraye 'dinura'o?
- ⁴Kosu u'ba Tunduru rikera kesu'o, nako konyo u'da ma 'bakoko Tundurunira, nako 'bama ma kari iyekirayi kele 'dinu, konyori u'da ma meziri ketu 'ba ini onyora, inako mundiziye iye kerekeki.
- ⁵Indani la ola 'ba meziri'o yango sabatori mo'do'o mundiziye u'ba Tunduru rikera kesu'o kari sabatori mo'dorani e'de, nako e'di ka iye druko 'o ingi?
- ⁶Mowu ami, ala ka 'di ma ka u'ba Tunduru rikerani adazira.
- ⁷Nako inda loto e'di naseni, Mile odooni, mundina 'ba, lambi ka'di e'di opu 'ba 'bama ma e'di ingi iye druko 'oraye tende.
- ⁸E'dumbe 'Bama Kesuni opi sabatori mo'do tarani.
- ⁹Ne'ora Yesu kongu no'ora'o, kosu u'ba menzuri iyetara kesu'o.
- ¹⁰Nako 'be'di ma tile melirira ka no'o. Ti'diri Yesuni iyeni oso ti, kowuri nowo, Meziri keru yango 'bayi 'bambe idra sabatori mo'do'o?
- ¹¹Nako Yesu kowu iye nowo, Be'di ala ami kongbo'o, orombo lebuzi, inda kasi kupe'o sabatori mo'do'o kosuni ode ipu'du 'ba tepu?
- ¹²Meze 'be'di tara ka oromboni ada 'ba? Noworaki meziri ketu 'bayi ala mozo mo'darani ozo sabatori mo'do'o.
- ¹³Nako kowu 'be'di ndoni nowo, E'i mitileni. 'Be'di ndo ke'i tileni, kongu kere'o abongo alarawo.
- ¹⁴Inako Farisayoye kuvuri tepu konziri e'di imbe'o, iye niki ini eru.
- ¹⁵Ne'ora kere ma Yesu koto e'di ne era'o, kongu no 'oraki e, nako 'bama sonzoraye tokpari ini. Kidra iye mbe kakpa.
- ¹⁶Nako kezi iye 'bayi inirisi oto 'ba.
- ¹⁷E'di ma monzizi Isaya kowurani niki ozori ti kere'o, ma kowu nowo,
- ¹⁸Indo, mbamba urike ma mipera, ure'diyo ma mawu zo ma araga ka uwu ohu nirisikira. Mosu urike Kururani o'be druko'o, nako kosu e'di mopu mo'darani tongu koyase kandiraye.
- ¹⁹Kambi ozo milasiki 'ba, nako kambi oza logoki 'ba, 'be'di ala ingi ma kosu ngoroseni enyi kizii'ora.
- ²⁰Kambi ngala ma mongurirani aso 'ba, indani kambi taya ma eduzirani indi 'ba 'dinu, kpere ma kaza o'be e'di mopu mo'darani ada'du 'bara'o.
- ²¹Nako koyase kandiraye kobiri ike kebe nirikera mbeki.

- 22 Ne kogoki kambari 'be'di ala ma kuru moduzirani Yesu bu, ma ini luho mondira kadrise meberaki 'dinu. Nako kidra imbeni, nowora 'be'di ma kadrise meberanira ke'di, kindo alaye 'dinu.
- 23 Bamari loki kakpa kenedru kowu waa, kowuri nowo, Nara kese monzoki Dawidi Kesu?
- 24 Inako kere ma Farisayoye kenyiri e'di nanira'o, kowuri nowo, 'Be'di na ka kuru moduraye ugbo ina 'ba inako lebu Beelizebuli ma kuru modurari makesu mbeki.
- 25 Yesu ma koto iyeta manara kowu iye nowo, Opi monyo lebu lebu ma kopuri inanura katari, nako u'ba buki kakpa ama makarayiki 'dinu ma kopuri iyananuraye kambiri ezi 'ba.
- 26 Inda Mazu kugbo Mazuni e, lindo kopuri inanu, nako nirike opi monyora kosu ezi tetini?
- 27 Inda mugbo kuru moduraye e Beelizebuli mbeki, andanda amitaraye kari iye ugbo a'di mbeki? Inda nowora kobiri onzo e'di opuzi amitaraye.
- 28 Inako inda mugbo kuru moduraye Kuru Tunduru rikeraki, lindo opi monyo Tunduru rikera kesu ami druko'o.
- 29 Inda 'be'di ala ka logozini to'i meri 'ba, kese mosuki u'ba logozi rikera kesu'o nirike alaraye onzu tetini? Ne kogoki kosu ese nirike alama u'ba 'oraye onzu.
- 30 'Be'di ma onzozu uwuki 'bara lindo ini 'be'di ma udrukoni eruzirani, nako 'be'di ma ala enzuzi uwuki 'bara ini ka ala tili drini.
- 31 Inda nowora mowu ami, meruye kakpa nako otaye kakpa 'dinu kobiri ondari e 'bamaye, inako ota Kuru Leera mberana kambiri ondari 'ba.
- 32 Nako 'be'di ma kosu e'di tenderani owu 'Bama Kesu mbera kosu ondari e ini, inako 'be'di ma kosu e'di tenderani owu Kuru Leera mberana 'bakambi onda ini 'ba, indani wangi na'o kpa, indani ma kosesuru'o 'dinu.
- 33 Indani lo 'be koguni ongu mo 'da, kihaye 'dinu, indani lo 'be koguni ongutendekihaye 'dinu. E'dumbe 'baka koguni oto kihari mbe'o.
- 34 Ami unyiri koya, lese e'di mo'dakiraye tongu tetini, ma nuve la tende. E 'dumbe e 'di ma sezizi kenedru 'o 'dira utu ka e'di ndoye tongu.
- 35 'Be'di mo'dara ka e'di mo'darani ipu lonyi mo'da nirikera kesu'o, nako 'be'di tendera ka e'di tenderani ipu lonyi tende nirikera kesu'o.
- 36 Mowu ami, e'di lebu lebu ma tagi ingi ma 'bamaye kobiri tongura 'bakobi inirisi tongu mo'do e'di mopu tara'o.
- 37 E'dumbe 'bakobi imi ola ore e'di mirikeraki, nako 'bakobi e'dini opu midruko'o tende mirike e'diraki 'dinu.

³⁸Ne'ora mezirise tukpezi eleseye Farisayoyiki kowuri Yesuni nowo, Isizi, mile eseni indo mi bu.

³⁹Nako Yesu kungu iye e'di nowo, Bama ma wangi tendera 'oraye luho unze ozoziyiki kari eseni ovi, inako ese ala ingi ma kosu te'duri iyera, inako lebu ese Yona monzizi rikerana.

⁴⁰Abongo be Yona konzo mo'do musa hunaki 'dinu keyi makara kutru 'orawo, 'Bama ma Kesu kosu onzo newonu mo'do musa hunaki 'dinu ubu se'o.

⁴¹'Bama Nineve 'oraye kobiri unga e'di mopu'o kerelebu'o 'bama ma wangi na tarayiki, kobiri e'dini opu druko'o tende, e'dumbe 'bama ndoye kuzari iye kenedru e'di mitongu Yona rikera risiki, nako lindo, 'be'di ma Yonani adazira ka 'di nike.

⁴²Tebizi ma indini malala kusenira 'orakosu ongae'di mopu'okerelebu'o 'bama neyiki, nako kosu e'dini opu druko'o tende, e'dumbe kongu uburi kotu'o Solomona rike mberirani enyi'du, nako lindo, 'be 'di ma Solomonani adazira ka 'di nike.

⁴³Kere ma kuru modura kepu 'be'di ala kesu 'oraki era'o, kezi kere ma uwo ingira 'oraki minzo moviki, inako kose ka ini 'ba.

⁴⁴Nako kowu nowo, Mosu ongu u'ba monga nikira'o. Nako ma kelura'o, kose kesu ka egeni, meseni, mukuni 'dinu.

⁴⁵Kosu le'bu kuru ebirio eleseraye emu ma iyeta merura kada nirikerani era. Nako kusuri, trodreri ne'o. Nako manzo 'be'di ne rikera kongu tende merirani madani. Kosu onzo newonu 'bama tende ma wangi na tara 'oraye.

⁴⁶Indaza Yesu ke'di 'bamaye, zokoye edrukoyiki keziri tepu, kileri e'di ubu.

⁴⁷'Be'di alara kowu ini nowo, Indo, zaniye edruniyiki keziri ka tepu, kileri e'di mibu.

⁴⁸Inako Yesu kungu e'di 'be'di ma ka tongu inirani nowo, A'dini ma uri zokora? Nako uredrukoye a'diye?

⁴⁹Ke i tileni 'bama ma kisirari bu, nako kowu nowo, Indo, uri zokoye uredrukoyiki kari na!

⁵⁰Inda 'be 'di ma koso e 'di ma Urapoko leru'ora kilerani, ini uredruko, uramvuko, uri zokoki 'dinu.

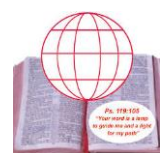
Matayo 13

¹Mo'do lebu neki Yesu kongu u'ba 'oraki e, tredre moliri tu'o.

²'Bamari loki sonzo kenzuri ubu, ko'be sesi weri'o tredre 'deyi, lindo 'bamari loki kakpa keziri moliri tu'o.

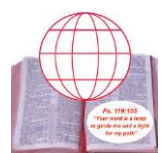
³Nako tongu iye e'di sonzoraye e'di mumbeki, kowu nowo, Mori orizi kosu mori ori.

⁴Ma korira'o mori eleseye keviri iti pi'o, nako kariye kebiri konyori iye.

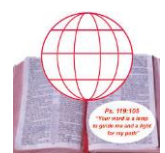
- ⁵Mori kiha eleseye keveri ubu ma kunu kihakira'o, kere ma ubu ka werera'o. Nowora kopuri egbele ubu tu werera risiki.
- ⁶Ma uto kepura'o konyiri, nako e'dumbe iyeri kedi ingirata, ko'iri.
- ⁷Mori kiha eleseye keveri huhuri kongbo'o, nako huhuye koyeri nako kinziri iye 'dinu.
- ⁸Mori kiha eleseye keveri ubu mobura'o, kikori kihaye 'dinu, ala luho a'ba lebu, ala luho piro kaza, ala luho piro musa.
- ⁹'Be'di ma ka ibikira, ini enyi.
- ¹⁰Ne'ora 'bama ma kisiraye kebiri Yesu bu, kowuri ini nowo, La tongu iye e'di mumbeki e'duta?
- ¹¹Nako kungu iye e'di nowo, Kokori ami yango e'di mikovi opi monyo leri taraye oto, inako kokori 'ba iye.
- ¹²Inda 'be'di ma alazira, 'bakobi undu ini, kosu onzo ala sonzoyiki. Inako 'be'di ma ka niki ingira, 'bakobi ala ma ka nikiraye onzu e.
- ¹³Inda nowora ma tongu iye e'di mumbeki, e'dumbe mindonira kindori ka 'ba, nako menyinira kenyiri ka 'ba, mivani kpa, kivari ka 'ba 'dinu.
- ¹⁴Nako gbegbu, iye mbeki e'di ma monzizi Isaya kowura kozori kere'o nowo, Menyinira ina lobi enyi e, inako lambi iva 'ba, mindonira 'dinu lobi indo e, inako lambi indo ore 'ba.
- ¹⁵E'dumbe koya nari kenedru kongu e ti'du, nako iye bi kori enu, tumburi iye luhoni enu, nowora iyeri ambiri indo ore 'ba ti iye luhoki, iyeri enyi 'ba ti iye biki, iyeri iva 'ba ti iye kenedruki iyeri izari 'ba uwu iye idra ti.
- ¹⁶Inako kandomara ami luhoni, e'dumbe kindori, nako kandomara ami bini, e'dumbe kenyiri e.
- ¹⁷Gbegbu mowu ami, monziziye 'bama ma ore eleserayiki sonzo ka'diri ile ala ma la indoraye indo, nako kindori ka'di iye 'ba. Ka'diri ile ala ma la enyiraye enyi, inako kenyiri ka'di iye 'ba.
- ¹⁸Inda nowora lenyi e'di mikombe mori orizi risikira.
- ¹⁹Inda 'be'di ma kenyi e'di opi monyo leri tara risiki, ka ini iva 'ba, 'be'di tendera kesu e'di mori kenedru'ora onzu. Nani mori ma 'bakori iti pi'oraye.
- ²⁰Mori ma 'bakori kunu kiha 'oraye kari 'be'di ma kenyi e'dinira, ke'ini 'dinu kpetewari aragaki.
- ²¹Inako ka kedi ingini nako konzo mo'do were, nako kere ma sandri kandondeki kuvuri niki e'di ndo risikira'o, egbele kuseri.

- ²²Nako mori ma 'bakori huhuri kongbo 'oraye kari 'be'di ma kenyi e'dinira, inako mana e'di uburi tara nako munyari lonyi taraki kinziri e'di ndoni nako ka kihaye iko 'ba.
- ²³Nako mori ma 'bakori ubu mobura 'oraye kari 'be'di ma e'di enyizinira, nako kivani ma kiko kiha gbegburaye, nako koko ala luho a'ba lebu, ala luho piro kaza, ala luho piro musa.
- ²⁴Ne'ora Yesu tongu iye e'di mikombe alara, kowu iye nowo, Opi monyo leru tara ka abongo 'be'di ma kori mori mo'dakiraye nirike ezira 'orawo.
- ²⁵Inako kere ma 'bamaye kari o'do nikira'o me'dizi nirikera kesu, kori tiliye kehuri kongbo'o, nako kosu.
- ²⁶Nowora ma moriye kopurira'o, kikori kihaye, nako tiliye 'dinu kepuru kongbo'o.
- ²⁷Nako mbamba u'bazi rikeraye kebiri, kowuri ini nowo, Makesu, la mori mo'dakiraye ori 'ba mirike ezira'o? Tiliniraye kungari ko i'da'da?
- ²⁸Nako kowu iye nowo, Me'dizi ala kozo nanina. Mbambaye kowuri ini nowo, Inda nowora lile awu obi iye enzu?
- ²⁹Inako kowu nowo, Ingi. Kere ma la tiliye enzura'o, lambi obi kehuye oku 'dinu.
- ³⁰Londa iye iria iyeri oye kerelebu'o kpere iyeri wangi mosi tara'o, nako wangi mosi tara'o, mosu owu kehu osiziye nowo, Lenzuza tiliye meri, lito'i iye moluni moluni 'bayi iye uwu ti. Kehuniraye ina lenzu iye urike e'berera'o.
- ³¹Ne'ora Yesu tongu iye e'di mikombe alara, kowu nowo, Opi monyo leru tara ka abongo ingba kiha ma 'be'di ala kemura, nako kori nirike ezira 'orawo.
- ³²Ka kiha ma zerenda ma mori kakparaye kadari. Inako kere ma koye vara'o, ka maka ala muziraye kakpa mada, nako kongu koguni, ko'be kariye kari ebi u'baye o'ba niri kolori druko'o.
- ³³Ne'ora Yesu tongu iye e'di mikombe alara nowo, Opi monyo leru tara ka abongo imii ma indi kemura, ma ko'be kopu elengo musa kesu 'orawo, kahani niki kpere tu'bu niki 'du
- ³⁴Ne'ora Yesu tongu e'di naye kakpa 'bamari lokiye e'di mumbeki. Gbegbuni e 'di ala ingi ma ka tongu 'ba e 'di mikombekira.
- ³⁵Nowora e'di ma monzizi kowurani ozori ti kere'o, ma kowu nowo, Mosu tongu e'di mumbeki, mosu e'di ma koviri emuri'du uburi mukuri'ora e'di.
- ³⁶Ne'ora Yesu konda 'bamari lokiye, kosu u'ba'o. 'Bama ma kisiraye kebiri ubu, kowuri ini nowo, Tukpe awu e'di mikombe tiliye ezi 'ora risikiraseni.
- ³⁷Kungu e'di nowo, Be'di ma kori mori mo'daranira ini 'Bama Kesuni.
- ³⁸Ezinina ubuni. Mori mo'daraye iye andanda opi monyo taraye. Tiliye iye andanda 'be'di tendera rikeraye.

- ³⁹Me'dizi ma iye orizira ini Mazuni. Wangi mosi tara ko ini wangiri mekini. Monyo osiziye ko malaikaye.
- ⁴⁰Inda nowora abongo 'bakenzu tiliye, 'bakuwu kesikirawo, kosu onzo nowo wangiri meki'o.
- ⁴¹'Bama Kesu kosu nirike malaikaraye totu ma kobiri alaye kakpa enzu nirike opi monyora'o ma ko'beri 'bamaye keruriraye, 'bama ma e'di eruzirayiki 'dinu.
- ⁴²Kobiri iye kombe ubiri kesi'o. 'Deyi ogba 'basi mitikakira kasa'di 'di.
- ⁴³'Bama ma manzo oreziye kobiri tama utowo, opi monyo iyeri Apoko rikera'o. 'Be'di ma ka ibikira ini enyi.
- ⁴⁴Opi monyo leru tara ini abongo lonyi ma mikovi ezi 'orawo ma 'be'di ala koseni kovini 'dinu. Nako niri araga ko'be kosu kiza nirike ala kakpa ma konzori ka nikiraye, nako koze ezi noni.
- ⁴⁵Le'bu opi monyo leru tarani ini abongo 'be'di ala uzaziwo ma ka iyo mo'dakiraye ovira.
- ⁴⁶Kere ma kose iyo lebu ma niri meze logoranira'o, kosu, nako kiza nirike ala kakpa ma konzori ka nikiraye, kozeni niki.
- ⁴⁷Le'bu opi monyo leru tara ini abongo osa ma 'bakombe moliri 'orawo, ma kenzu keyiri ureye kakpa.
- ⁴⁸Ma sezirira'o 'bamaye tigborini moliri tu'o, trodreri bile 'dinu, kiperi mo'dakiraye uleri kesu'o, nako tenderaye kumberi e.
- ⁴⁹Kosu onzo nowo wangiri meki'o. Malaikaye kobiri ebi, nako kobiri meruziye epe onzozu orerari kongbo 'orayiki,
- ⁵⁰Kobiri iye umbe ubiri kesi'o. 'Deyi ogba 'basi mitikakira kasa'di 'di.
- ⁵¹Ne'ora Yesu ti'di iye nowo, Liva e'di naye e kakpa? Kowuri ini nowo, Miva e.
- ⁵²Nako kowu iye nowo, Inda nowora mezirise tukpezi lebu lebu ma 'bakisini e'di opi monyo leru tarakira ini abongo 'be'di u'baziwo ma kipu lonyi nirikera kongbo 'oraki ala le buraye nako tutirayiki 'dinu.
- ⁵³Ne'ora ma Yesu kuwu e'di mumbe naye kogokira'o, kongu no 'oraki,
- ⁵⁴nako kesu iyeri kama ubu mundera'o nako kisi iye u'ba menzuri iyetara kesu'o, ko'be iye kesu kowu waa, kowuri nowo, 'Be'di na kose mberi nani, ala mozo logo nayiki i'da'da?
- ⁵⁵'Be'di nani eyizi bau tara kesu 'ba? Zoko kebeni Mariani 'ba? Edrukoye ko Yakoboni Yosefaki nako Simonaye Yudaki 'dinu 'ba?
- ⁵⁶Amvukoye 'dinu kakpa monzo iyeki 'ba? 'Be'di na kose ala naye kakpa i'da'da?

⁵⁷Kokiri nirisiki. Inako Yesu kowu iye nowo, Monzizi ala ingi ka miingiki niri kama ubu mundera'o nako nirike amara'o 'dinu.

⁵⁸Nako ka ala mozo logoraye ozo 'ba sonzo no'o e'dumbe iyeri metu ingirata.

Matayo 14

¹Ne 'ora wangi noki Herode tebizi kenyi Yesu kebe mobu risi.

²Nako kowu nirike mbambaraye nowo, Nani Yowani batisimoni okozini. 'Bakigani 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki, inda nowora logo naye kari ozori kesu'o.

³Lindo Herode kode ka'di Yowanini va ko'i ini 'dinu, nako ko'be ini erung'a ru'ba'o Herodia ma edruko Filipino indikora risiki.

⁴E'dumbe lindo Yowani kowu ka'di ini nowo, Meziri ketu 'ba imi onzo iniki.

⁵Nako inda ke'di kile ini ohu kpa, keru 'bamari lokiye e'dumbe kolari Yowanini monziziwo.

⁶Nako kere ma mo'do ma 'bakodru niki Herodenira kelura'o, Herodia kindi kodu o'bi iye kongbo'o, nako kato araga Herode kesu'o.

⁷Ko'be kazu e'di inziki yango kosu ala kpa ma kosu tenerani oko ini.

⁸Aranzuni ma zoko tebi e'di kesu 'ora kowu nowo, Oko uwu Yowani batisimoni okozi drukoni nuve kaga'o.

⁹Sandri kode tebizini, inako nirike inzirata nako ede nirikera risiki 'dinu, kezi yango 'bayi oko ini.

¹⁰Nako tetu 'be'di alani, 'bakobi Yowani drukoni e'i erung'a ru'ba kesu'o.

¹¹'Bakamba drukoni kaga'o, 'bakoko 'dinu aranzu ndoni, nako kombani zoko bu.

¹²'Bama ma Yowani kisiraye kebiri, kingari niri abuni, ku'bari ini. Nako kobiri, kowuri Yesuni.

¹³Ne'ora kere ma Yesu kenyi e'di nanira'o, konga no 'oraki weri kesu'o, kosu kere ma ketrira'o. Inako kere ma 'bamari lokiye kenyiri nirisira'o, kungari ama 'oraki, tokpari ini iye huki.

¹⁴Kere ma Yesu kelu moliri tu 'ora'o, kindo 'bamari loki zo, nako odoo kode ini iye risiki nako kidra ondizi iyetarari mbe.

¹⁵Nako ndruse kepura 'bama ma kisiraye kebiri ubu, kowuri nowo, Na'ora kere ma ketrira, nako uto kasi e. Ita 'bamari lokiye, nowora iyeri obi ti amaga, iyeri monyo uze iye.

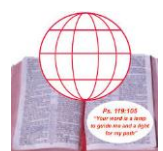
¹⁶Nako Yesu kowu iye nowo, Kile 'ba iye obi. Amina loko iye monyo.

¹⁷Kowuri ini nowo, Mese ka u'da muyiki umu wari na'o keyi iriarayiki.

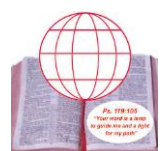

- ¹⁸Nako Yesu kowu iye nowo, Lamba iye nuve ubu.
- ¹⁹Kezi 'bamari lokiye iye trodre bile usu druko'o, nako kemu u'da muyiraye umu keyi iriarayiki, ta'yo luho kori leri'o, nako koko kandomarani, nako tigu u'da muyiraye nako koko 'bama ma kisiraye nako kokori 'bamari lokiye.
- ²⁰Iye buki kakpa konyori, tihuri 'dinu, nako kenzuri u'dari sinziye nako seziri elengo apari druko iria.
- ²¹'Bama ma konyoriraye esuye abongo ngi umu, inako 'bakola indiye andandayiki 'ba.
- ²²Ne kogoki Yesu ko'be 'bama ma kisiraye sosiri weri'o, iyeri obi taa kando'o, ini ko kese 'bamari lokiye ata.
- ²³'Bamari lokiye matara kogoki, sesi angu druko'o kerekeki Tunduruni tene'du. Ma ala kongu ndrusera'o, konzo no'o kerekeki.
- ²⁴Nako werinina kelu va moliriri aga, ka u'yori uwori ngongoki, e'dumbe opu ka tapu iye kando 'oraru.
- ²⁵Abongo uto obungweni huna rike Yesu kesu iye bu kohu moliri drukoki.
- ²⁶Nako kere ma 'bama ma kisiraye kindori kohu moliri drukoki uru kode iye zo, kowuri nowo, Ini etupani, nako kozari ozoza uruki.
- ²⁷Nako egbele Yesu ke'di iye bu nowo, Ami kenedruni onzo logo, nani ma una. Uruni ami ode 'ba.
- ²⁸Ne'ora Peturu kungu ini e'di nowo, Opi, inda la minara, ezi uwu esu mibu uwo drukoki.
- ²⁹Nako Yesu kowu nowo, Esu. Nowora Peturu kotu weri 'oraki, nako kohu uwo drukoki kesu niki Yesu bu.
- ³⁰Inako ma kindo opura'o uru kodeni. Ma uwo kode ini u'ira'o, koza nowo, Opi isii uwu 'doo.
- ³¹Kpetekpete Yesu ke'i tileni nako kode ini, nako kowu ini nowo, Imi ma miri meru ka werera, mi kenedru ka kpikpi e'duta?
- ³²Nako kere ma sosiri weri 'ora'o opu kezi.
- ³³Nako 'bama ma kari weri 'oraye kiingiri Yesuni, kowuri nowo Imi gbegbu Tunduruni Kesuni.
- ³⁴Ne'ora kere ma kosiri taa no 'ora'o kuluri moliri tu'o Genesareta'o.
- ³⁵Nako kere ma 'bama ma no 'oraye kotori Yesunira'o, teturi e'di ubu ne'o kesu'o ngii, nako kombari ondiziye kakpa Yesu bu.
- ³⁶Nako koneri ini iyeri nirike ala ma'dura tu tambu wari, nako 'bama kakpa ma tamburiraye iye mbe kodrari e.

Matayo 15

- ¹Ne'ora Farisayoye mezirise tukpeziyiki kungari Yerusalema'o, kebiri Yesu bu, nako ti'diri nowo,
- ²'Bama ma lisiraye ke'deri e'di tuti makari tarani e'duta? E'dumbe kere ma kari ala onyora'o kobari ka iye tile 'ba.
- ³Yesu kungu iye e'di nowo, Ami 'dinu le'de meziri Tunduru rikerani e'di tuti amitara risiki e'duta?
- ⁴E'dumbe Tunduru kezi lito nowo, Ingi apaniye zaniki, nako, 'Be'di ma tongu e'di tende apokori mbe'o zokoki, gbegbu ini ondondi.
- ⁵Nako amina lowu nowo, 'Be'di ma kosu owu aPani indani zokoni nowo, Ala ma lambi ka'di emu ubura kokori Tunduruni. Nowora kile 'ba ini apani iingi.
- ⁶La Tunduru rike e'dirani ungu egeyo amita e'di tutira risiki.
- ⁷Ami o'dongozi! Lito Isaya tongu ami risi dra, kowu niki nowo,
- ⁸Koya na kari uwu iingi iye tuki wari, inako iye kenedru ka leke umbe'o.
- ⁹Kari uwu iingi egeyo, kari e'di tuti 'bamari taraye isi misi Tunduru rikera kere'o.
- ¹⁰Ne'ora Yesu kungbo 'bamari loki ubu, kowu iye nowo, Lenyi nako liva.
- ¹¹Ala ma osuzi 'batu'ora kungu 'be'di alani lee ingirani 'ba, inako ala ma ongazi 'batu 'oraki nenina ka 'be'dini ungu lee ingirani.
- ¹²Ne kogoki 'bama ma kisiraye kebiri ubu, ti'diri ini nowo, Loto yango kere ma Farisayoye kenyiri e'di nanira'o kari oki?
- ¹³Nako Yesu kungu e 'di nowo, Ala muzi lebu lebu ma Urapa leru'ora kuzi 'banara 'bakobi unze e.
- ¹⁴Londa iye. Iye 'bama ma druko tigbozi ma luho e'diziraye. Nako inda 'be'di ma luho mondira tigbo 'be'di ma luho mondira drukoni, iye iria to kobiri evi kupe'o.
- ¹⁵Inako Peturu kowu ini nowo, Tukpe awu e'di mikombe naseni.
- ¹⁶Nako kowu nowo, Naza ko la e'di miva ingini?
- ¹⁷Loto 'ba inda ala ma kosu 'batu'ora kezi 'bakesu'oki, 'bakombani e tepu?
- ¹⁸Inako ala ma ongazi 'batu 'orana kungari 'be'di kenedru'o, nako ka 'be'dini ungu lee ingirani.
- ¹⁹Nako mana tendera kongu, me'di mo'diki, oma tendera, luho unze, kogo, kenzo mo'i, mize kele.
- ²⁰Naye ala ma kunguri 'be'dini lee ingiraye, inako monyo tile moba inginira kungu 'be'dini lee ingirani 'ba.

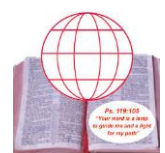

- ²¹Ne'ora Yesu konga e no 'oraki, kosu Turori pi'o Sidonaki.
- ²²Nako Kananayo rindi konga ku'do ndo'o nako kozoza nowo, Opi, Imi Dawidiri Mori Kesu, onzo odooki umbe'o. Uri kindi ka sandri mawu kuru moduraki.
- ²³Inako Yesu ka e'di ala ungu ini 'ba. Nako 'bama ma kisiraye kebiri, koneri ini nowo, Tetu ini e, e'dumbe koza awu kogoki.
- ²⁴Nako kungu e'di nowo, 'Batetu uwu orombo azuziraye u'ba israeli tara risiki wari.
- ²⁵Inako indi kesu, saso kando'o, nako kowu nowo, Opi, tapa uwu.
- ²⁶Kungu ini e'di nowo, Kese 'ba 'baya u'da andandari tara emu kombe'du i'biye.
- ²⁷Indi kowu nowo, Iyi Opi, inako kpere i'biye konyori u'dari sinzi evizi takpala makesu rikera seraye.
- ²⁸Yesu kungu ini e'di nowo, Indina mirike metura ka maka. Ini ozori imi abongo lilerawo. Niri kindi mbe kodra kpetewri.
- ²⁹Ne'ora Yesu konga no 'oraki, kezi kogo moliri Galilaya'o, nako sesi kori angu druko'o, tredre 'deyi.
- ³⁰Nako 'bamari loki zo kebiri ubu, kombari 'bama ma mosuzi uhu 'oraye, 'bama ma tohu kilimunirayiki, 'bama ma luho e'diziraye, 'bama ma kadrise meberaye, 'bama eleseyi kele sonzo, nako kinori iye bile uhuse nako kidra iye mbe.
- ³¹Ko'be 'bamari loki kesu kowu waa kere ma kindori 'bama ma kadrise meberaye ke'diri, 'bama ma iye tohu kilimuniraye kekperi, nako 'bama ma mosuzi uhu 'oraye kohuri, 'bama ma iye luho e'diziraye kindori alaye, nako kiingiri Tunduru Israeli tarani.
- ³²Ne'ora Yesu kungbo 'bama ma kisiraye ubu, kowu nowo, Odoo ka uwu ode 'bamari loki risiki, e'dumbe kpetena konzori va ubu nike mo'do musa, nako ala monyo iyetara ingini. Mile 'ba iye ita kuliki, kambiri obi evi iti'o.
- ³³'Bama ma kisiraye kowuri ini nowo, Mobi u'da muyi sonzo nekubaraye ose i'da'da ubu ilubu na'o ma kobiri 'bamari loki sonzo naye eseraye?
- ³⁴Yesu ti'di iye nowo, La'di u'da muyiki itingo? Nako kowuri nowo, Ebirio, nako keyi were sisirayiki.
- ³⁵Nako kezi 'bamari loki iye trodre bile ubu'o.
- ³⁶Nako kemu u'da muyi ebirio keyiyiki 'dinu, nako kere ma kumbara'o tigu kongboni, nako koko 'bama ma kisiraye, iyeri oko 'bamari lokiye.
- ³⁷Iye buki kakpa konyori, tihuri 'dinu, kenzuri sinzi eseziraye elengo ebirio.
- ³⁸'Bama ma onyoziraye esuye ngi uto, inako 'bakola indiye andandayiki 'ba.
- ³⁹Kita 'bamari lokiye, nako kosu weri'o, kesu ubu ku'do Magadana 'ora'o.

Matayo 16

- ¹Ne'ora Farisayoye Sadukayoyiki kebiri, nako teneri Yesuni yango ini ese leru 'orani te'du iye ini sonzi'du.
- ²Nako kungu iye e'di nowo, Kere ma ala kongu ndrusera'o, la owu nowo, ala kosu ata e'dumbe leruse kongba va.
- ³Dribukira ko la owu nowo, Ala kosu onzo tende lengira e'dumbe leru kongba ka gu. Loto leru luho mindoki e, inako lese 'ba ese wangiri tarani oto.
- ⁴Bama tende wangi na tara ma Tunduruni ondaziraye kari iyeta eseni ovi, inako ese kambi okori iye 'ba, inako lebu ese Yona rikeranina nu. Konda iye, kosu.
- ⁵Ne'ora kere ma 'bama ma kisiraye kuluri taanira'o, lindo'di iye druko kazu u'da mingaki.
- ⁶Yesu kowu iye nowo, Lonzo ami luhoki litomvuri imii Farisayori tara mbe Sadukayo taraki.
- ⁷Kari e'di unzi iye kongbo'o, kari owu nowo, Lindo ma u'da amba 'ba.
- ⁸Inako Yesu ma koto e'di nanira kowu nowo, Ami ma metu wereziraye, la e'di unzi ami kongbo'o u'da amitara ingira risiki e'duta?
- ⁹Laza indo ore 'ba? Ke 'diza la ana 'ba u 'da muyi umu 'bama ngi umuyerari tara risiki nako elengo ma lenzuraye itingo?
- ¹⁰Indani u'da muyi ebirio 'bama ngi utoyerari tara nako elengo ma lenzu 'dinuraye itingo?
- ¹¹Loto 'ba yango mitongu ka ami u'da risi 'bara? Nako litomvuri imii Farisayori tara mbe Sadukayo taraki.
- ¹²Kizari iva yango kowu iye 'ba yango iye tomvuri imii ma u'da risikirata, inako misi Farisayorita Sadukayokira risiki.
- ¹³Kere ma Yesu kesu ubu pi ma Kaisaria Filipi'o, ti'di 'bama ma kisiraye nowo, 'Bamaye kari owu 'Bama Kesuni a'dini?
- ¹⁴Kunguri e'di nowo, 'Bama eleseye kowuri Yowani Batisimoni okozirani, 'bama eleseye kowuri Eliyani, 'bama eleseye kowuri Yeremiani, indani 'be'di lebu ma monziziri kongbo'orani.
- ¹⁵Yesu kowu iye nowo, Inako ami ko lowu uwu a'dini?
- ¹⁶Nako Simona Peturu kungu e'di nowo, Imi Kristoni, Tunduru medrira Kesu.
- ¹⁷Yesu kungu ini e'di nowo, Kandomarazini imi Simona, Yona kesu! E'dumbe imbe ma kusikira ka te'du 'bana imi, inako Urapa ma leru 'orana.

¹⁸Nako mowu imi, Imi Peturu, (niri e'diseni nowo, Katra) nako mosu urike utumindi 'bama ma etuziri tarani o'ba katra na druko'o, nako ke'di logo mandi taraye kpa, kambiri ini ada 'ba.

¹⁹Mosu imi kifungula opi monyo leru tarari tarani oko. Nako ala ma losu to'i ubu'ora kosu onzo mito'irini leru'o, nako ala ma losu tanga ubu'ora kosu onzo mitangarini leru'o.

²⁰Ne kogoki Yesu kezi 'bama ma kisiraye logoki iyeri owu 'ba 'be'di alani yango ini Kristoni.

²¹Ne'ora emuri'du wangi noki Yesu ki'do te'du 'bama ma kisiraye yango kosu osuza be Yerusalema'o, kosu sandriri e'di sonzoki makari mbe'o, mundizi makarayiki, nako mezirise tukpeziyiki 'dinu. Nako 'bakobi ini ohu, nako mo'do musa nikira'o kosu igari.

²²Peturu kemu ini, ki'do ini uzi, kowu nowo, Opi, newo 'ba. Ne kambi ozori 'ba mimbe'o.

²³Inako Yesu kizari, kowu Peturuni nowo, Mazu, izari ukogo! E'dumbe imi kudu ka na uwu. Lo'bu ka 'ba Tunduruki, inako lo'bu 'bamayikina.

²⁴Ne'ora Yesu kowu 'bama ma kisiraye nowo, Inda 'be'di ala kile uwu tokpa, ini utiri inanu, ini kogu mala nirikerani inga, ini uwu tokpa.

²⁵Inda 'be'di ma kile nirike medrirani isiira, kosu ini izu, inako 'be'di ma kosu nirike medrirani izu urisiki, kosu ini ose.

²⁶Inda 'be'di ma kosu ose nuveko ubuni ngii kongu nirikerani, nako kizu nirike medrirani era, miga kosu onzo tetini? Indani 'be'di kosu nirike medrirani ele e'duki?

²⁷E'dumbe 'Bama Kesu kosu esu nirike malaikarayiki Apoko rike mogura'o. Kosu tuko 'be'di lebu lebuni abongo nirike mozorawo.

²⁸Gbegbu mowu ami, 'bama elese ma ezizi na 'orari kongbo 'oraye kambiri e'di 'ba, lindoza kari 'Bama Kesuni indo 'ba kesu nirike opi monyo 'ora'o.

Matayo 17

¹Ne'ora mo'do kaza kogoki Yesu kemu Peturuni Yakoboki, nako Yowani edrukoni, komba iye iye kerekeki angu sora druko'o.

²Nako niri ure kizari kandi iye luho'o, luho tama utowo, nako ala ma'du nirikera kongu unze mitamawo.

³Nako Museye Eliyaki te'duri iye, kari e'di Yesuyiki.

⁴Peturu kowu Yesuni nowo, Opi ka mo'da awu onzo niki na'o. Inda lile, mosu kupanguye o'ba musa na'o, lebu imi, lebu Museni, alarako Eliyani.

⁵Kere ma ke'dira'o trutru mitamara ko'be sinzi iye druko'o, nako ngorose konga trutru'o kowu nowo, Nani Uri Kesu ma mawu zorani, ma niri araga ka uwu ohu nirisikira. Lenyi ini.

⁶Kere ma 'bama ma kisiraye kenyiri e'di nanira'o, keviri iye luho gbukuni, nako uru kode iye zo.

⁷Inako Yesu kesu, tambu iye mbe 'dinu, kowu iye nowo, Lunga kori, uruni ami ode 'ba.

⁸Nako kere ma ta'yori iye luho korira'o, kari 'be'di alani indo 'ba, lebu Yesuninu.

⁹Ne'ora ma kari utu bile angu druko 'ora'o, Yesu kezi iye nowo, Litongu ala ma epuzi ami luho 'orani 'ba 'be'di alani lindo'di 'Bama Kesu ka igariza 'ba 'bama ma e'dizirari kongbo 'ora'o.

¹⁰'Bama ma kisiraye ti'diri ini nowo, Inda nowora mezirise tukpeziye kowuri yango Eliya kosesu meri e'duta?

¹¹Nako Yesu kungu e'di nowo, Eliya kesu gbegbu nako kosu ala kakpa ungu kere'o.

¹²Nako mowu ami, Eliya kesu va, iyena kari ini oto 'ba, nako kozori ini e 'di kakpa ma kileriraye. 'Bama Kesu kosu sandriri iye tileri'o nowonu.

¹³Ne kogoki 'bama ma kisiraye kivari yango Yesu ka Yowani batisimoni okozi risi tongu.

¹⁴Ne'ora kere ma kuluri 'bamari loki bu, 'be'di ala kesu Yesu bu, nako saso kando'o, kowu nowo,

¹⁵Opi, onzo odooki uri kesu mbe, e'dumbe ini ka ililiki, nowora ka sandriri zo. E'dumbe luho sonzo ka evi kesi'o nako luho sonzo uwo'o.

¹⁶Mambani 'bama ma lisirari bu nako kari ese imbe idra 'ba.

¹⁷Yesu kungu e'di nowo, Eke! 'Bama ma wangi na ta ma metuzi ingi nako ibi ingiraye, mobi onzo amiki wangi etingba? Mosu sandriri amiki etingba? Lamba ini ubu nuve.

¹⁸Nako Yesu kuzi kuru modurani nako konga kesu 'oraki, nako unzukowu ndo mbe kodra egbele.

¹⁹Ne kogoki 'bama ma kisiraye kebiri Yesu bu ipi'oni, ti'diri nowo, Mese ini ugbo 'ba e'duta?

²⁰Nako kowu iye nowo, E'dumbe amiri metu ka wererata. Gbegbu mowu ami, inda la metu ma abongo ingba kihaworaki, lobi owu angu nani nowo, Onga nike, osu 'deyi, nako kosu onga. Alala ingi ma kambi eseri 'ba amira.

[²¹Inako ala na konga 'ba lebu Tunduruni mitene onyo mike'beki 'dinu.]

²²Ne'ora kere ma kenzuri Galilaya 'ora'o Yesu kowu iye nowo, Bakobi 'Bama Kesuni oko 'bamari tileri'o.

²³Kobiri ini ohu, nako mo'do musa nikira'o kosu igari. Nako sandri kode iye zo.

²⁴Ne'ora kere ma kuluri Kaperinauma 'ora'o 'bama ma musoro u'ba Tunduru rikera tarani osaziye kebiri Peturu bu, ti'diri nowo, Mirike isizira ka musoro tuko 'ba?

²⁵Kowu nowo, Tuko. Kere ma kesu ama 'ora'o, Yesu ke'di ini meri, kowu nowo, Simona mikesu kana e'durisi? Tobizi ma ubu 'oraye kari ala mosa emu a'di bu? Iyeri kowundari bu, indani 'bama eleserari bu?

²⁶Peturu kowu ini nowo, 'Bama eleserari bu. Yesu kowu ini nowo, Nowora kowunda kari mitangani.

²⁷Nowora awu kudu o'be iye kando'o 'ba, osu moliri'o, nako kombe gilo 'dinu, nako ipu keyi epuzi merirani, inda litewu utunira, losu kadakuzuni ose. Inga neni, oko iye ukererani imiki 'dinu.

Matayo 18

¹Wangi no'o 'bama ma kisiraye kebiri Yesu bu, kowuri nowo, A'dini ma maka zo adazi opi monyo leru tara kesu'ora?

²Yesu kungbo unzuni ubu, ko'beni iye kongbo'o,

³kowu nowo, Gbegbu mowu ami, inda lizari ongu andandayiwo 'ba, lambi usu opi monyo leru tara'o 'ba.

⁴Inda nowora 'be'di ma kosu ugbiri inanu abongo unzu nawonura, 'be'di ndo ina maka madari opi monyo leru tara kesu'o.

⁵Ne'ora 'be'di ma ke'i unzuni ukebekira, lindo ke'i uwu.

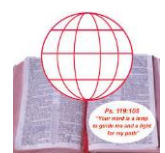
⁶'Be'di ma ko'be unzu lebu andanda zere ma uwu etuzi nari kongbo'o eru'du, ka mo'da ini inda 'bako'i ini kunu maka monyo mo'u tarani kembe'o ini kombe niki moliri se'o.

⁷Sandri ubu druko'o ala o'bezi 'baka'di eru'durani! E'dumbe ka newo ala ma ko'be 'bayi eru'durani iye ozori be, inako sandri 'be'di ma ko'be ala ma ka'di 'bamaye eru'durani kepu imbe 'oraki!

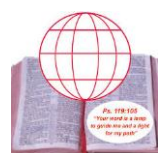
⁸Nako inda mitile indani mihu ko 'be imi eru, e 'ini nako kombeni e. Ka mo 'da imi osu medri'o mitile kilimuki indani mihu mosuki 'dinu kada imi onzo niki mitile iriarayiki indani uhu iriarayiki ma 'bakobi imi kombe niki kesi wangiyeye wangira'o.

⁹Nako inda miluho ko'be imi eru, ipu ini e, kombeni e mumberaki. Ka mo'da imi osu medri'o miluho lebuki, kada imi onzo niki luho iriarayiki ma 'bakobi imi kombe niki moliri kesi'o.

¹⁰Lonzo ami luhoki, lize lebu ma andanda zere nari kongbo'ora 'ba, e'dumbe mowu ami, malaika iyeta leru 'oraye kari Urapa leru'ora luho indo uto buki.

- ¹¹E'dumbe 'Bama Kesu kesu 'bama ma sizuziraye usii.]
- ¹²Laza e'du ana? Inda 'be'di ala konzo oromboki a'ba lebu, nako lebu iye kongbo'ora kazu, konda piro obungweni druko obungweniraye angu druko'o 'deyi, kosu ka 'ba azuzirani ovii?
- ¹³Nako inda koseni, gbegbu mowu ami, araga ka ini ohu imbe'o madarini piro obungweni druko obungweniraye ma kari sizu 'barari mbe'o.
- ¹⁴Nowora ka mile ma amiri Apa ma leru'ora kenedru kilera 'ba yango 'be'di lebu andanda zere nari kongbo'ora ini azu.
- ¹⁵Ne'ora inda edruni keru imi, osu, te'du nirike merurani ami kongbo'o iniki ami kerekeki. Inda kenya imi, lindo likindi ami kongbo edruniki va.
- ¹⁶Inda ka imi enyi 'ba, emu 'be'di lebu indani iria, lobi iyeki nowora e'di kakpani ezi ti e'dise mitanga iria indani musarayiki.
- ¹⁷Inda kuti iye menyiki, omba e'di neni utumindi 'bama ma etuziri tara kando'o. Inda kuti kpere iye menyiki 'dinu, onda ini onzo miluhu'o abongo 'be'di koya kandirawo indani 'be'di musoro osazirawo.
- ¹⁸Gbegbu mowu ami, ala kakpa ma lobi to'i ubu 'oraye kobiri onzo mito'irini leru'o, nako ala kakpa ma lobi tanga ubu 'oraye 'bakobi iye tanga leru'o 'dinu.
- ¹⁹Nako le'bu mowu ami, inda 'bama iria ami kongbo 'oraye konzori kenedru lebuki ubu'o alala ma tenerira risiki, Urapa leru'ora kosu ozo iye.
- ²⁰E'dumbe kere ma 'bama iria indani musa kenzuri kerelebu'o ukebekira'o, ma'di iye kongbo'o no'o.
- ²¹Ne'ora Peturu kesu, ti'di Yesuni nowo, Opi, uredruko kosu eru uwu nako uwu onda ini ti luho itingo? Indani luho ebirio?
- ²²Yesu kowu ini nowo, Mowu imi 'ba yango luho ebirio wari, inako ebirio luho piro ebirio.
- ²³Inda nowora opi monyo leru tara 'basonzi abongo tebizi ala ma kile meriye ola nirike mbambarayikira.
- ²⁴Kere ma ki'do olara'o, 'bakamba 'be'di alani ubu ma konyo nirike meri talanito ngi aparirani.
- ²⁵Nako e'dumbe alala ingi ini tukorata, nirike opira kezi 'bayi ini oze nirike indiraki, andandaye nako ala kakpa ma ka nikiraye meri ne tuko'du.
- ²⁶Inda nowora mbamba ndo kasi bile kepe ubu, kowu nowo Opi, to'i mikedru umbe'o, mosu imi ala kakpaye tuko.
- ²⁷Nowora opi mbamba ndo rikera odo kohunira risiki, tangani, konda ini meri ndoni e.

²⁸Inako kere ma mbamba ndo kosu tepura'o, kose lebu mbamba embekesuri kongbo'o ma konyo nirike kadakuzu a'ba lebura. Kinzini ngorose'oni, kowu nowo, Tuko urike merira luhoni.

²⁹Inda nowora mbamba embekesu kasi bile, kepe utu ini, kowu nowo, To'iza mikenedru umbe'o, mosu imi tuko.

³⁰Ketu ini 'ba, nako kosu tituni erung'a ru'ba'o kpere kosu niki meri ndoni tukora'o.

³¹Nako kere ma mbamba embekesu eleseraye kindori e'di ma kozoriranira'o, sandri kode iye zo, nako kobiri, tonguri e'di ma kozorira risi iyeta opirani.

³²Opi nirikera kungbo mbamba ndoni ubu, kowu ini nowo, Imi mbamba tenderani, monda meri neye kakpa imi, e'dumbe lepe mitu uwurata.

³³Imi ko kese 'ba imi onzo odooki mbamba embenesu mbe'o, abongo ma'di onzo odooki mimbe 'orawo?

³⁴Molovu kode opi nirikerani imbe'o. Koko 'bayi ini sandri, kpere kosu niki meri neye tuko kakpa.

³⁵Nowora inda la edruni rike meruraye onda 'ba, Urapa leru'ora kosu ozo ami nowonu 'dinu.

Matayo 19

¹Ne'ora kere ma Yesu kuwu e'di nayera'o, konga Galilaya 'oraki, kesu ku'do Yudaya Yorodaniri taa.

²Bamari loki zo tokpari ubu nako kidra iye mbe no'o.

³Farisayoye kebiri Yesu bu, sonziri ini, ti'diri nowo, Meziri ketu 'be'di alani indikoni ido e'di ala risiki?

⁴Nako Yesu kungu e'di nowo, La ola 'ba yango kere ma Tunduru kuku iye vani tutira'o kuku esuye indiki?

⁵Nako kowu nowo, E'di naki esu kosu apoko iye onda zokoki, nako kobiri kindiri indiki, nako iye iria kobiri ongu imbe lebuni.

⁶Nowora kambiri onzo iria le'bu 'ba inako lebu. Nowora ala ma Tunduru kindi kerelebu'ora 'be'di alani iye opu 'ba.

⁷Ti'diri ini nowo, Neza vani Muse kezi yango sozokoni waraga mido tarani oko nowora ini indikoni ido e'duta?

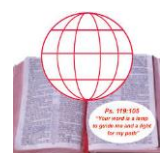
⁸Yesu kowu iye nowo, Muse ketu ami indi amikuraye ido ami kenedru ti'du re'diki, inako vani i'dori'dura'o ka'di nowo 'ba.

⁹Nako mowu ami, Inda 'be'di ma kido indikoni, inda luho unze risiki 'bara, inda kosu alarani oma le'bu, lindo koma oma tenderani, nako 'be'di ma kode indi ma 'bakido varani, lindo koma oma tenderani.

- 10**Ne'ora 'bama ma kisiraye kowuri Yesuni nowo, inda esu rita e'dira ka nowo indiki, lindo'di momariri miga ingi.
- 11**Nako kungu e'di iye nowo, Bamaye kakpa keseri 'ba e'di nani ke'i, inako lebu 'bama ma kokori iyerayena.
- 12**E'dumbe 'bama ma munziraye kari 'di ma zokoye kodruri iye niki odrodrurani. Munzi eleseye kari 'di ma 'bama kungu iye ina munziniraye, nako munziye kari 'di ma kunguri iyenanu newo opi monyo leru tara risikiraye. 'Be'di ma kese e'di nani ke'ira ini ke'i.
- 13**Ne kogoki 'bakamba andandaye Yesu bu, nowora ini tileye o'be ti iye mbe'o, ini Tunduruni tene 'dinu. Nako 'bama ma kisiraye kuziri 'bamaye.
- 14**Inako Yesu kowu nowo, Andandaye ebi ubu, luti iye 'ba, e'dumbe opi monyo leru tara ka 'bama noworaye.
- 15**Nako ko'be tileye iye mbe'o nako konga 'dereraki e.
- 16**Ne'ora 'be'di ala kesu Yesu bu, ti'di ini nowo, Isizi, mosu mozo mo'daki etirani ozo uwu niki medri wangiye wangirani ose ti?
- 17**Nako Yesu kowu ini nowo, Liti'di uwu mo'da ne risiki e'duta? Lebu ala ka 'di ma ini mo'dakira. Inda lile osu medri'ora ke'be meziriye.
- 18**Ti'di ini nowo, Fdarako? Yesu kowu nowo, Ohu 'be'dini 'ba, Oma oma tenderani 'ba, Ugbe kogoni 'ba, Tanga e'di kenzonirani 'ba,
- 19**Ingi apaniye zaniki, nako Awu matunini abongo imiwonu.
- 20**Kowunzu kowu ini nowo, Ala naye kakpa miingi iye e. E'du keli kaza uwuna?
- 21**Yesu kowu ini nowo, Inda lile imi onzo dra, osu, ezi ala ma la nikiraye nako oko sandriziye, nako losu onzo lonyiki leru'o, ne'ora esu, tokpa uwu.
- 22**Kere ma kowunzu kenyi e'di nanira'o, konga 'dereraki sandriki, e'dumbe ka alayiki zorata.
- 23**Ne'ora Yesu kowu 'bama ma kisiraye nowo, Gbegbu mowu ami, osu'du opi monyo leru tara kesu'o kosu onzo logo lonyiziye.
- 24**Le'bu mowu ami, ini logo ingi ngamiani osu'du atute rapaki kada lonyizini osu'du opi monyo Tunduru rikera'o.
- 25**Kere ma 'bama ma kisiraye kenyiri e'di nanira'o iye kesu kowu waa madari. Kowuri nowo, A'di kesena musiki?
- 26**Inako Yesu kindo iye bu, kowu iye nowo, 'Bamaye keseri 'ba, inako alaye kakpa keseri Tunduruni'
- 27**Nako Peturu kungu e'di nowo, Indo, awuko monda alaye kakpa nako mitokpa imi. Mobi e'du ose?

²⁸Yesu kowu iye nowo, Gbegbu mowu ami, wangi le'bura'o, kere ma 'Bama Kesu kosu tredre opikidre nirike miingi tara druko 'ora'o, ami 'dinu ma litokpa uwuraye lobi tredre opikidre apari druko iriarari druko'o, ma lobi niki e'di opu koya apari druko iria Israeli tarari druko'o.

²⁹Nako 'be'di lebu lebu ma konda u'bayera indani edrukoye indani amvukoye, nako apoko indani zokoki nako andanda indani ubuye ukebe risiki kosu ke'i luho a'ba, nako kosu medri wangiye wangira tarani ose.

³⁰Inako 'bama sonzo kandoraye kobiri ongu kubu, nako kuburaye kobiri ongu kando.

Matayo 20

¹Ne'ora opi monyo leru tara ka abongo u'baziwo ma osuzi drikula mozoziyiye ungbu'du iyeri ozo ti nirike zabiburi ezi 'ora'o.

²Kere ma keturi mozoziyiki mo'do lebu denario lebu mokora kogoki, tetu iye nirike zabiburi ezi 'ora'o.

³Kepu le'bu abongo uto musa mbera'o, nako kindo 'bama eleseye kari egeni kere soko tara'o.

⁴Nako kowu iye nowo, Ami 'dinu lobi zabiburi ezi'o, nako mosu oko ami ala drarani. Nowora kobiri ezi'o.

⁵Nako kepu le'bu abongo uto kaza mbera'o, nako uto obungweni mbera'o 'dinu, nako kozo nowonu.

⁶Nako abongo uto apari druko lebu mbera'o kepu, kose 'bama eleseye le'bu nu keziri ka ezezi, nako ti'di iye nowo, Lezi ka niki uto 'duu egeni e'duta?

⁷Kowuri ini nowo, E'dumbe 'be'di ala ingi awu ungbozira. Kowu iye nowo, Ami 'dinu lobi zabiburi ezi'o.

⁸Nako kongbo ma ala kongu ndrunga ezizi kowu nirike ala tomvuzirani nowo, Ungbo mozoziyiye, tuko iyeta koyarani, i'dori'du kubura mbera'o kpere merira mbera'o.

⁹'Bama ma 'bakokoye ala mozo uto apari druko lebu mberaye kebiri, kemuri denario lebu lebu iye buki kakpa.

¹⁰Nako kere ma meriraye kebirira'o, kanari yango iye kobiri ose madariraye, inako 'bama naye 'dinu koseri denario lebu lebu iye buki kakpa.

¹¹Ma kemurira'o tonyori u'bazi mbe'o,

¹²kowuri nowo, 'Bama kubu naye kozori uto lebu wari, nako lungu iye ke'bi ke'bi awuki, lingo awu misandri ala mozo logoraki uto 'duu utosi gbogboraki.

¹³Inako kungu e'di 'be'di ala iye kongbo 'orani nowo, Urembekesu ma imi ozo 'ba tende. Ma etu 'ba imiki denario lebu risiki?

¹⁴Inga mirike neni, osu niki 'deyi. Mile oko 'be'di kuburani abongo moko imirawo.

- ¹⁵Mese 'ba alaye kakpa ozo ma ukenedru kilerawo amvo urikeraki? Indani eve ka imi ozo, e'dumbe uwu monzo kenedru mo'dakirata?
- ¹⁶Inda nowora kuburaye kobiri ongu meriraye, meriraye kobiri ongu kuburaye.
- ¹⁷Ne'ora ma Yesu ka osu niki iti Yerusalema 'ora'o, kemu 'bama ma kisiraye apani druko iria ipi'o, nako kowu iye iti'o nowo,
- ¹⁸Lindo ma obi Yerusalema'o. 'Bakobi 'Bama Kesuni oko mundizi makarari tileri'o, mezirise tukpeziyiki, nako kobiri nirike e'dirani opu ini ondi e.
- ¹⁹Kobiri ini oko koyase kandiraye iye ini ize, iyerini uma 'dinu, nako iyerini tama kogu mala mbe'o, nako mo'do musa nikira'o kosu igari.
- ²⁰Ne'ora kowunda Zebedayo rikerari zoko kesu Yesu bu kowunda nirikerayiki, nako saso kando'o, nako tene ini alalaki 'dinu.
- ²¹Nako Yesu kowu ini nowo, La e'du ile? Kowu ini nowo, Ezi yango urandanda iria naye trodre lebu mi tile u'da monyo'o, lebu mi tile legu'o, opi monyo mirikera kesu'o.
- ²²Inako Yesu kungu e'di nowo, La e 'dt ma la tenerani oto 'ba. Lese e kopo sandrita ma mosu onzirani onzii? Kowuri ini nowo, Mese e.
- ²³Yesu kowu iye nowo, Lobi kopo urike sandri tarani onzi gbegbu, inako trodre'du utile u'da monyo'ora nako utile legu'ora ini ure'di 'ba oko'du, inako inina 'bama ma Urapa kitiraye.
- ²⁴Kere ma 'bama ma apariraye keniyiri e'di nanira'o, konzori molvuki edruko iriarari mbe'oi
- ²⁵Inako Yesu kungbo iye ubu nako kowu nowo, Loto yango 'bama ma 'baka o'be koyase kandirari druko 'oraye kari ingari iye druko'o logoki, nako maka iyetaraye kozori e'di mezi iye druko'o.
- ²⁶Kambi onzo nowo 'ba ami kongbo'o. Inako inda 'be'di ala kile onzo maka ami kongbo'ora, ini onzo amiri mozozini,
- ²⁷nako inda 'be'di ma kile onzo meri ami kongbo'ora ini onzo amiri mbambani.
- ²⁸Abongo be 'Bama Kesu kesu 'bani ini mozo ozo 'ba, inako inina ini mozo ozo 'bamaye nako nirike medrirani oko 'bama sonzoraye tunga'du.
- ²⁹Ne'ora kere ma kungari Yeriko 'ora'o, 'bamari loki zoraye tokpari Yesuni.
- ³⁰Nako 'bama iria ma luho e'diziraye trodreri ka iti pi'o. Ma keniyiri Yesu kadara'o, kozari nowo, Imi Dawidiri Mori, onzo odooki awu mbe'o!
- ³¹'Bamari loki kuziri iye iyeri onzo ketri, inako kozari mada nowo, Imi Dawidiri Mori, onzo odooki awu mbe'o!
- ³²Yesu kezi, kungbo iye 'dinu, nako kowu iye nowo, Lile uwu e'du ozo ami?
- ³³Kowuri ini nowo, Makesu, luho awukuraye tewuri.

³⁴Nako Yesu ma odoo ka ini ohura, tambu iye luho, nako egbele ki'dori alaye indo, nako tokpari Yesuni.

Matayo 21

¹Kere ma kasari Yerusalemanira'o kebiri Betefage'o, angu Oliva'o, Yesu tetu 'bama ma kisiraye iria,

²kowu iye nowo, Lobi ama ami kando'o no'o, nako egbele lobi kana ose ka mo'ini, iye niri unzuki. Litangaye, lambaye ubu.

³Nako inda 'be'di ala kowu ami e'di alani, lobi owu nowo, Opi kile iyena, nako egbele kosu iye tetu.

⁴E'di na kozori e'di ma vani monzizi kowura kozori kere'o, ma kowu nowo,

⁵Litongu 'bama ma Ziona 'oraye, Lindo, tebizi amukura kesu amibu ini katu, ko'bu kana kogo'o, kana runzu kogo'o.

⁶Bama ma kisiraye kobiri, nako kozori abongo Yesu kezi iyerawo,

⁷kambari kanani, niri unzuki 'dinu, tawari iyeta ala ma'duraye kogo'o, nako Yesu tredre druko'o.

⁸Nako 'bamari loki zoraye tawari iyeta ala ma'duraye iti'o. 'Bama eleseye ko ti'beri koguri koloye, tawari iti'o.

⁹'Bamari loki kandoraye nako kogo tokpazirayiki kozari nowo, Hosana, Dawidiri Morini! Kandomarazini 'be'di ma kesu Opi kebekirani! Hosana kori liorani!

¹⁰Nako kere ma Yesu kosu Yerusalema'o, 'bama kakpa ama makara 'orari kesu kowu waa, kowuri nowo, Nara a'dini?

¹¹Nako 'bamari lokiye kowuri nowo, Nani monzizini Yesu Nazareta esu, Galilaya 'orani.

¹²Ne'ora Yesu kosu u'ba Tunduru rikera'o, nako kido 'bama kakpa ma kari alaye ezi nako alaye uzeziyiki tepu u'ba 'oraki, kungu takpala kadakuzu uzaziri taraye, nako kidre 'bama ma iba eziziri taraye 'dinu.

¹³Kowu iye nowo, Kuguri nowo, U'ba urikera 'bakobi ungbo u'ba mitene tarani, inako lo'be ka ini abongo manzokere kogozi tarawo.

¹⁴'Bama ma luho e'diziraye uhu mosurayiki kebiri ubu u'ba Tunduru rikera'o nako kidra iye mbe.

¹⁵Inako kere ma mundizi makaraye mezirise tukpeziyiki kindori e'di ma 'bakesu owuzira ma kozoraye, nako andandayiki ma kari ozoza u'ba Tunduru rikera'ora ma kari owu nowo, Hosana Dawidiri Morini, molovu kode 'bama ndoye zo.

- ¹⁶Nako kowuri Yesuni nowo, Lenyi e'di ma 'bama naye kari tongura? Yesu kowu iye nowo, Iyi. Laza ola 'ba nowo, Lo'be e'di ma kesu andakuri nako andazererari tu 'orari mumba munderawo.
- ¹⁷Nako Yesu konda iye, konga ama makara 'oraki, kosu Betania'o nako ko'do no'o.
- ¹⁸Ne'ora dribuki ma Yesu ka engu ama makara'o, kuli kohu ini.
- ¹⁹Nako ma kindo edu'ba koguni iti 'ora'o, kosu ubu, kose alala ingi druko'o, inako ibini wari. Nako kowu ini nowo, Miri kihani oko 'ba le'bu mi mbe'o wangiye wangi. Nako egbele edu'ba kogu konyi kadri no'o.
- ²⁰Nako kere ma 'bama ma kisiraye kindorira'o, iye kesu kowu waa, kowuri nowo, Edu'ba kogu konyi egbele tetini?
- ²¹Yesu kungu iye e'di nowo, Gbegbu, mowu ami, Inda lonzo metuki, nako ami kenedru ka uda kpikpi 'ba, lobi ozo e'di ma ozorizi edu'ba kogu mbera wa 'ba, inako inda kpere lobi owu angu nani nowo, Tumbiri, konguri moliri'o, kosu ozori.
- ²²Nako inda la metuki, e'di teti ma lobi tenerani, lobi ose.
- ²³Ne'ora kere ma Yesu kosu u'ba Tunduru rikera 'ora'o, mundizi makaraye, maka 'bamari tarayiki kebiri ubu, lindo ka 'bamaye isira'o, nako ti'diri nowo, La ala naye ozo e'di mezi i'daraki? A'di koko imi e'di mezi nani ina?
- ²⁴Nako Yesu kungu iye e'di nowo, Uwu 'dinu mosu ami ti'di e'di alaki mda lungu uwura, uwu 'dinu mosu te'du ami ma ala ndoye ozo e'di mezi i'darakira.
- ²⁵Batisimo ma Yowani kokora konga i'da'da? Konga leri 'o indani 'bama bu? Nako sonziri e'di iye kongbo'o, kowuri nowo, Inda mowu konga leri'o, kosu owu, Inda nowora la ko ini etu 'ba e'duta?
- ²⁶Inako inda mowu konga 'bama bu, meri 'bamari loki, e'dumbe 'bamaye kakpa keturi e Yowanini monzizini.
- ²⁷Nowora kunguri e'di Yesuni nowo, Ma oto 'ba. Yesu kowu iye nowo, Mambi tongu ami 'banu e'di mezi i'daraki ma ala naye ozora.
- ²⁸Ne'ora lana e'du? 'Be'di ala ka'di kowundayiki iria. Kosu unzu merira bu, kowu ini nowo, Uri kesu, lengira osu mozo ozo zabiburi ezi'o.
- ²⁹Nako kungu e'di nowo, Mambi osu 'ba. Inako kubuseiki kizari kosu, kozo e.
- ³⁰Apoko kosu 'dinu iria nikira bu, kowu ini nowonu, nako kungu e'di nowo, Urapa mososu e. Inako kosu 'ba.
- ³¹I'dara iria neri kongbo'o ma ozozu abongo apoko kilerawora? Kowuri nowo, Merirani. Yesu kowu iye nowo, Gbegbu, mowu ami 'Bama musoro osaziye luho unzeziyiki kobiri opi monyo Tunduru rikera'o ami meri.

³²E'dumbe Yowani kesu ami bu nako te'du ami iti manzo orera tarani nako la ini etu 'ba, inako 'bama musoro osaziye luho unzeziyiki keturi ini, inako kere ma lindo e'di nani kubura'o, la ami kenedru iza ini etu'du 'ba.

³³Lenyi e'di mikombe alarani. U'bazi kuzi zabibuye ezi'o, kata ka ezi ndoni kaliki, nako ku'di ka kere zabiburi kihari maza tara, nako ko'ba u'ba tigarani, nako koko ezi tomvuziye, inina kosu ubu kandira'o.

³⁴Kere ma andru ma kihari miko tara kelu vara'o, tetu nirike mbambaraye ezi tomvuziri bu iyeri obi kihaye emu.

³⁵Nako ezi tomvuziye koderi nirike mbambaraye, kumari 'be'di leburani kohuri leburani, nako toduri alani kunuki.

³⁶Le'bu tetu mbamba eleseraye meriraye mada, nako kozori nowonu iye mbe'o.

³⁷Kubuseiki tetu niri kesuni iye bu, kowu nowo, Kobiri uri kesuni eri.

³⁸Inako kere ma ezi tomvuziye kindori kesunira'o, ke'diri iye kongbo'o nowo, Nani ubu onyozi ka na. Lebi, awu ini ohu, awu nirike tolonzirani onyo ti.

³⁹Koderi ini, kugbori ini tepu zabiburi ezi 'oraki, kohurini.

⁴⁰Inda nowora kere ma zabiburi ezizi kosesura'o kosu e'du ozo ezi tomvuziri mbe'o?

⁴¹Kunguri Yesuni nowo, Kosu 'bama tende neye o'di mandi tenderaki, nako kosu ezini oko ezi tomvuzi kandiraye, ma kosu kihaye oko iyeta andrura buki.

⁴²Yesu kowu iye nowo, Laza ola e'di mugu'o 'ba? nowo, Kunu ma u'ba o'baziye kutirira kunu ndoni 'bakunguni kotu drukoni. Opi kozo nani ina, ini e'di 'bakesu owuzi awu luho'ora.

⁴³Inda nowora mowu ami, 'bakobi opi monyo Tunduru rikerani inga e ami buraki, nako 'bakobi oko koya ma kiha ndoye ikozirani.

⁴⁴Nako inda 'be'di ma kasi kunu na druko'ora kosu sisori nyingi nyingi, inako 'be'di ma kunu na kosu asi druko'ora, kosu ini o'u kopuni.]

⁴⁵Ne'ora kere ma mundizi makaraye Farisayoyiki kenyiri e'di mumbe Yesu rikeranira'o, kotori kadri yango ka iyerisi tongu.

⁴⁶Inako kere ma koviri ini ode, uru kode iye 'bamari loki re'diki, e'dumbe keturi ini monzizirata.

Matayo 22

¹Ne'ora Yesu tongu iye le'bu e'di mumbeki, kowu nowo,

²Opi monyo leri tara sonziri ka tebizi alaki, ma kozo monyo oma tarani niri kesunira.

³Tetu nirike mbambaraye iyeri ungbo 'bama ma 'bakungbo monyo omalera 'oraye, inako kutiri mebiki.

- ⁴Tetu mbamba eleseraye le'bu, kowu nowo, Tongu 'bama ma 'bakungboraye nowo, Indo, miti urike monyora, 'bako'di arogokone urikeraye amvoranda movu urikerayiki 'dinu. Alaye kakpa kari mitirini, lebi monyo oma tara'o!
- ⁵Inako kanari e'di nerisi 'ba, kobiri iyeri itiki, lebura nirike ezira'o, alako ala muza nirikera'o.
- ⁶Bama ma eseziraye koderi nirike mbambaraye, nako kozori iye kanyaki, nako ko'diri iye.
- ⁷Molovu kode tebizini nako tetu nirike asigiriri lokiraye o'dizi ndoye e'de'du, kuwuri iyeta ama makarani 'dinu.
- ⁸Ne kogoki kowu nirike mbambaraye nowo, Monyo oma tara ka mitirini, inako 'bama 'bakungboraye kari ese 'ba.
- ⁹Inda nowora lobi itikoto'o, nako lungbo 'bama kakpa ma lobi oseraye monyo oma tara'o.
- ¹⁰Mbamba ndoye kobiri kizii'o, kenzuri 'bama ma koseriraye kakpa kerelebu'o, 'bama tenderaye nako mo'dakiraye 'dinu. Nowora u'ba oma tara seziri 'bama ma edenirayiki.
- ¹¹Ne'ora kere ma tebizi kosu 'bama ma edeniraye indo, kindo 'be'di ala ka monyo oma tara rala ma'duni a'du 'ba.
- ¹²Nako ti'di ini nowo, Urembekesu, lesu nike ma la ala ma'du monyo oma tara a'du 'banira tetini? Nako utu ko'i e.
- ¹³Tebizi kowu mozoye nowo, Lo'i tileye uhuyiki, likombeni tepu ala kidu'o. 'Deyi ogba 'basi mitikakira kasa'di 'di.
- ¹⁴E'dumbe 'bakungbo 'bama sonzoraye inako 'bakipe 'bama wereraye.
- ¹⁵Ne kogoki Farisayoye kobiri nako sonziri e'di iyeri Yesuni ope ti e'di nirikera kesu'o.
- ¹⁶Teturi 'bama ma kisiriraye ubu, kerelebu'o 'bama Herode rikerayiki, kowuri nowo, Isizi, moto e imi 'be'di gbegburani, nako la iti Tunduru rikerani isi gbegbu, nako la 'be'di ala risi ana 'ba, e'dumbe la 'bama opu iye mbe 'oraki.
- ¹⁷Inda nowora tongu awu, lana e'du? Meziri ketu e 'bayi musoroni tuko Kalsarini indani ingi?
- ¹⁸Inako Yesu kindo iyeta kenedru tenderani, nako kowu nowo, Ami o'dongozi! La ukesuni sonzi e'duta?
- ¹⁹Lite'du uwu kadakuzu musoro tarani. Kambari ini kadakuzuni.
- ²⁰Yesu ti'di iye nowo, Nani a'diri eyi, e'di mugu druko'ora ini a'di rike?
- ²¹Kowuri ini nowo, Kaisari rike. Kizari owu iye nowo, Inda nowora loko Kaisarini ala Kaisari rikeraye, nako Tunduruni ala Tunduru rikeraye.

- ²²Ma kenyiri e'di nanira'o, iye kesu kowu waa, nako kondari ini, kobiri.
- ²³Ne'ora mo'do lebu neki Sadukayoye kebiri Yesu bu, ma owuzi yango maga ingiraye, nako ti'dirini nowo,
- ²⁴Isizi, Muse kowu nowo, Inda 'be'di ala kondi, lindo andanda ingini, edruko kosu nirike indirani ungu nako kosu andandaye kato edrukoni,
- ²⁵Eduko ebirio kari 'di awu kongbo'o. Merira koma indi, nako kondi, nako e'dumbe andandaye ingirata konda indikoni edrukoni.
- ²⁶Iria nikira nowo 'dinu, nako musa nikira, kpere ebirio 'orani 'dinu.
- ²⁷Iye kogoki kakpa indi ndo kondi.
- ²⁸Inda nowora maga 'ora 'bama ebirio neri kongbo'ora kosu onzo a'di indiko? E'dumbe iye buki kakpa konzori iniki.
- ²⁹Inako Yesu kungu iye e'di nowo, Ami kenzozi, e'dumbe la e'di muguni oto 'ba, ke'di logo Tunduru rikerani kpa.
- ³⁰E'dumbe maga'ora kari indiye oma 'ba, 'bakese 'ba oko iyeri omari, inako kobiri onzo malaika leri 'orayiwo.
- ³¹Nako maga 'bama ma e'dizirari tara re'diki, laza ola 'ba e'di ma Tunduru tongu amira? nowo,
- ³²Uwu Tunduru Abarahama rikerani, nako Tunduru Isaka rikerani, nako Tunduru Yakobo rikerani. Tunduru ini 'bama ma e'dizirari tarani 'ba inako 'bama ma medrirari tarani.
- ³³Nako kere ma 'bamari loki kenyiri e'di nanira'o, iye kesu kowu waa nirike misira risiki.
- ³⁴Inako kere ma Farisayoye kenyiri yango Yesu to'i Sadukayori tu vara'o, kebiri kerelebu'o.
- ³⁵Nako 'be'di ala iye kongbo'ora, ini mezirise tukpezirani ti'di ini miti'diki ini kesuni sonzi'du, kowu nowo,
- ³⁶Isizi, meziriri kongbo'ora i'darani rigangira?
- ³⁷Nako Yesu kowu ini nowo, Awu Opi Tunduru mirikerani mi kenedruki ngii, miri kuruki ngii, nako miri manaki ngii 'dinu.
- ³⁸Nani e'di mezi rigangi merirani 'dinu.
- ³⁹Nako iria nikira ka na. Awu matunini abongo imiwonu.
- ⁴⁰E'di meziye kakpa e'di kakpa monzizi tongurayiki 'dinu seseri ka e'di mezi iria nari mbe'o.
- ⁴¹Ne'ora kongbo ma Farisayoye kenzuri kerelebu 'ora'o, Yesu ti 'di iye miti 'diki,

⁴²kowu nowo, Lana teti Kristo risiki? Ini a'di kesu? Kowuri ini nowo, Ini Dawidiri Morini.

⁴³Kowu iye nowo, Inda nowora Dawidi kungbo ini Opini, lindo'di Kuru Leera kipu ovu druko'o tetini? kowu nowo,

⁴⁴Opi kowu Opi urikerani, Tredre utile u'da monyo tara'o, kpere uwu niki mirike me'diziraye o'be'du mi huse.

⁴⁵Inda Dawidi kungboni Opirani newora kongu onzo niri morini tetini?

⁴⁶'Be'di ala ingi e'di ari ungu'du inira, ke'di onga'du uto no'o 'be'di kenedru logora ini ti'di'du miti'di lebuki ingi.

Matayo 23

¹Ne kogoki Yesu kowu 'bamari lokiye 'bama ma kisirayiki 'dinu nowo,

²Mezirise tukpeziye Farisayoyiki kari meziri Muse rikerani tukpe.

³Inda nowora lozo ala kakpa ma kowuri amiraye nako liingi iye 'dinu, inako lozo 'ba iyeta ala mozorayiwo, e'dumbe kari e'di tongu inako kozori ka iye 'ba.

⁴Iyi, to'iri mandru tindiri niri mitamba logora, ko'beri 'bama tohu druko'o inako iyenanura kari ana 'ba iye tapa iye tile lebuki.

⁵Ala mozo iyetaraye kari ozo nowora 'bamaye iye indo ti. E'dumbe kunguri rizi iyetaraye maka, nako kunguri iyeta ala ma'durari tu tiga 'dinu.

⁶Kileri kere madaraye monyori'o, nako kidre mopakirayiki u'ba menzuri tarari'o,

⁷nako mado mokoki kere soko tarari'o, nako 'bamaye iye ungo Isiziye.

⁸Inako amina, 'bayi ami ungo 'ba Isiziye, e'dumbe Isizi amikurani ka lebu, nako ami kakpa edrukoye.

⁹Nako lungbo 'be'di ala 'ba ubu'o niki amiri apani, e'dumbe la Apa lebuki leru'o.

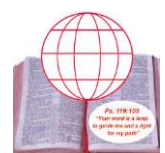
¹⁰Nako 'bayi ami ungo 'ba 'bama makesuye, e'dumbe la makesu lebuki ini Kristoni.

¹¹'Be'di ma maka zo ami kongbo'ora kosu onzo mozozini ami,

¹²'Be'di ma ingarizi inanura, 'bakobi ini ugbi, inako 'be'di ma kosu ugbi inanura 'bakobini inga.

¹³Inako sandri ami druko'o, ami mezirise tukpezi Farisayoyiki, o'dongozi! Likebi ka opi monyo leru tara 'bamaye. E'dumbe ami la usu 'ba, nako ke'di 'bama ma kari usuraye kpa, la etu 'ba iyeri usu.

¹⁴Sandri ami druko'o, ami mezirise tukpezi Farisayoyiki, o'dongozi! La ala aburindiri taraye onyo egeyoni nako la Tunduruni tene tiga tiga indori'du 'bamari luho'o ti. Lobi e'di mopu tende madarani ose.]

- 15** Sandri ami druko'o ami mezirise tukpezi Farisayoyiki, o'dongozi! Likingu ka moliri ubuki 'dinu, ami tokpazini ose ti lebu, nako kere ma kongu tokpazinira'o, lunguni moliri kesi kesunirani ami madarini luho iria.
- 16** Sandri ami druko'o, ami 'bama ma luho me'dizira ma 'bamari druko tigboziraye, ma lowu niki nowo, Inda 'be'di ma kosu inzi to'du u'ba Tunduru rikerakira ini egeyo, inako inda 'be'di ma kosu inzi to'du mele wara wara u'ba Tunduru rikera tarakira, ka meriki.
- 17** Ami unzu luho me'diziraye! I'darana ma ka rigangi, mele wara warara, indani u'ba Tunduru rikera ma kese mele wara warara ungu leenira?
- 18** Nako lowu nowo, 'Be'di ma kosu inzi to'du ala mundiri tarakira ka egeyoni, inako 'be'di ma kosu inzi to'du ala moko ma ka druko 'orakira ka meriki.
- 19** Ami luho me'diziraye! I'darana ma ka rigangi, ala moko, indani ala mundiri ta ma ka'di ala moko ungu leenira?
- 20** Inda nowora 'be'di ma to'du inzi ala mundiri tarakira, to'du inzi iniki, ala kakpa ma ka druko 'orayiki 'dinu.
- 21** Nako 'be'di ma to'du inzi u'ba Tunduru rikerakira, lindo to'du inzi iniki Tunduru ma konzo ka u'oraki 'dinu.
- 22** Nako 'be'di ma to'du inzi lerukira, lindo to'du ka inzi opi kidre Tunduru rikeraki, nako Tunduru ma tredre ka druko 'oraki 'dinu.
- 23** Sandri ami druko'o, ami mezirise tukpezi Farisayoyiki, o'dongozi! E'dumbe loko ka ala druko apari isibi korikori tara gwenzereki, nako menigoki, inako londa ka ala ma nirisi logo meziri tara, e'di mopu oreraki, nako odooki, metuki 'dinu. Inina kese ami ala nani ozo, inako londa ala neye mozoki 'ba.
- 24** Ami 'bama ma luho me'dizira, ma 'bamari druko tigboziraye ma likeye gbururuye tepu, nako luta ngamiani!
- 25** Sandri ami druko'o, ami mezirise tukpezi Farisayoyiki, o'dongozi! E'dumbe loba ka kopo kogo tepurani, kaga kogo tepuraki, inako mugbu undu tenderaki sezi ka iye kesu'o.
- 26** Imi Farisayo esu luho mondira! Merira oba kopo kagaki kesu'oni, nako kogoni 'dinu ini onzo lee.
- 27** Sandri ami druko'o, ami mezirise tukpezi Farisayoyiki, o'dongozi! La abongo mumba ru'ba ma 'bakoyi ka imbeni nzi'dakirawo, nako kindori mo'daki tepuni, inako 'bama ma e'dizirari usu sezi ka kesu'oni ala kidurayiki kakpa.
- 28** Noworaki 'baka ami indo 'dinu mo'daki tepuni, inako ami kesu'ora lisezi ka o'dongoki nako meruyiki 'dinu.
- 29** Sandri ami druko'o, ami mezirise tukpezi Farisayoyiki, o'dongozi! E'dumbe lo'ba ka mumba ru'ba monziziri taraye, nako luku ka mumba ru'ba 'bama ma orerari taraye.

³⁰Nako lowu nowo, Inda ma'di wangi ma awuri te'ise kari niki 'dira'o, mambi ka'di kindiri iyeki 'ba kusi onzuzi monziziri tara'o.

³¹Inda nowora litanga e'di amikuraseni yango ami andanda 'bama ma monziziye o'diziri taraye.

³²Inda nowora luwu misonzi amiri te'iseri taraye.

³³Ami unyi, agulu'bawo! Lobi ada e'di mopu moliri kesi tara'o tetini?

³⁴Inda nowora lindo, mitotu monziziye ami bu, mberiziyiki nako mezirise tukpeziyiki 'dinu. 'Bama elese iye kongbo 'oraye lobi iye o'di, lobi iye tama kogu mala mbe'o 'dinu, nako eleseraye lobi uma amita u'ba menzuri tarari kesu'o, nako lobi kandonde kato iye mbe'o ama maka lebu lebuki.

³⁵Nowora mituko kusi 'bama ma orerari tara kakpa ma onzuzi ubu druko'ora ke'di ami druko'o, onga'du kusi Abele rikera'o kpere Zakaria Barakia kesu mbe'o, ma lobu u'ba Tunduru rikera kongbo nako ala mundiri tarakira.

³⁶Gbegbu mowu ami, e'di naye kakpa kobiri ebi 'bama ma wangi kpetenari druko'o.

³⁷Yerusalema, Yerusalema monziziye o'dizirani, 'bama ma 'batotu miburaye toduzi kunukiraki le! Luho sonzo mile mirike andandaraye enzu ubu, abongo keru zoko kenzu nirike andandaraye tohuse 'orawo! Inako la ile 'ba.

³⁸Indo, 'bakonda ka amita u'barani agbani.

³⁹E'dumbe mowu ami, Lambi uwu indo lebu 'ba kpere lobi owu niki nowo, Kandomara 'be'di ma esuzi Opi kebekirani!

Matayo 24

¹Ne'ora Yesu kepu Tunduru rike u'ba 'oraki nako ka osu nirike itira'o. Nako 'bama ma kisiraye kebiri u'ba Tunduru rike noye te'du ini.

²Inako kungu iye e'di nowo, La ala naye indo kakpa? Gbegbu mowu ami, 'bakambi kunu alani onda 'ba embekesu druko'o ma 'bakambi kombe 'bara.

³Ne'ora kere ma Yesu tredre bile angu Oliva druko 'ora'o, 'bama ma kisiraye kebiri ubu ipi'oni, nako kowuri nowo, Tongu awu, e'di naye kobiri ozori ere'do? Nako e'du re'di ma kosu onzo ese mirike mesurata, nako meki wangi'ora tara?

⁴Yesu kungu iye e'di nowo, Litomvuri, nowora 'be'di ala ini ami unya 'ba ti.

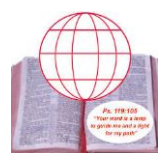
⁵E'dumbe 'bama sonzo kobiri ebi ukebeki, nako kobiri owu yango iye Kristoni, nako kobiri 'bama sonzo unya.

⁶Lobi keviirisi enyi nako e'di keviita ma kobura. Inako ami kenedruni ti'ya 'ba. E'dumbe kile e'di nani ozori, inako lindo wangiri meki kaza ese 'bani.

⁷E'dumbe koya kosu kevii i'do koya alara mbe'o, nako opi monyo 'dinu kosu oma opi monyo alara mbe'o. Dere kasa'diri 'di nako ngingiye kobiri onzo kere ngengerari'oki.

- ⁸Inako naye kasa'di sandriri mi'do.
- ⁹Ne'ora kobiri ami o'be 'bayi kandonde kato ami nako 'bayi ami o'di 'dinu, nako koyase kakpa kobiri ami o'u ukebe risiki.
- ¹⁰Nako 'bama sonzo kobiri uduri, kobiri obari iye kongbo'o nako o'uri iye kongbo'o 'dinu.
- ¹¹Monzizi kenzo taraye kobiri uvu sonzo nako kobiri 'bamaye unya sonzo.
- ¹²Nako e'dumbe mozo tende ma kato karata, mawuri 'bama sonzori tara kosu ongu sii.
- ¹³Inako 'be'di ma inda konge kpere meki'ora kosu osii.
- ¹⁴Nako 'bakobi e'di mo'da opi monyo ta nani tongu ubu'o ngii, onzo'du e'dise mitangani koyase kakpaye. Nako meki ndo kosesu ti.
- ¹⁵Nowora kongbo ma lindo ala tende ezikezi ma e'di kakparaye e'derizi ma vani monzizi Daniele kowu nirisira yango kezi kere leera'o, ('be'di ma kolara ini e'di ndoni iva,)
- ¹⁶'bama ma Yudaya 'oraye iyeri ti'ya anguri drukoki.
- ¹⁷'Be'di ma ka u'ba druko'ora ini otu 'ba bile ala nirikeraye inga u'ba 'oraki,
- ¹⁸nako 'be'di ma ka ezi'ora ini engu 'ba ala ma'du nirikerani enzu.
- ¹⁹Inako sandri indi ma kesuziraye, nako indi ma iyeri andandaye kari iye ondu wangi nekiraye.
- ²⁰Litene Tunduruni yango miti'ya amikura ini onzo 'ba ti wangi ala katu tara'o, indani sabatori mo'do'o.
- ²¹E'dumbe wangi ne'o kandonde mikato maka kasa'di 'di ma kaza ozori 'bara, onga'du mi'dori ubu rikera'o elu'du kpetena kosu onzo 'di ingi, nako kambi onzo 'ba le'bunu.
- ²²Nako indani wangi ne ka unguri 'ba tobi, lindo 'be'di alara ingi ma kosu osiira, inako 'bama ma mipera risiki, wangi ndoni kosu unguri tobi.
- ²³Inda nowora inda 'be'di ala kosu owu ami nowo, Indoza, Kristo ka na! indani, Ka no'o! letuni 'ba.
- ²⁴E'dumbe Kristo kenzoziraye, nako monzizi kenzoziyiki kobiri uvu, eseye nako ala ma 'bakesu mowuniraye te'du'du, nowora inda kese e kpere 'bama ma miperaye unya'du ti.
- ²⁵Lindoza, mitongu ami e'di nani va meri.
- ²⁶Inda nowora inda kobiri owu ami nowo, Indo! Ka ilubu'o! luvu 'ba tepu. Indani, Indo! Ka u'bari kotu'o! letu iyeta e'dirani 'ba.
- ²⁷E'dumbe abongo zamba keve leru 'orawo onga'du utori mepu'o elu'du utori masi'o, mesu 'Bama Kesu rikera kasa'di newonu.

- ²⁸Kere kakpa ma imbe rabu ka nikira'o besoye kobiri enzuri no'o.
- ²⁹Egbele kandonde mikato wangi ne tara kogoki, uto kosu ongu kidu, nako simbani 'dinu kambi tama 'ba, nako li'bili'biye kobiri evi bile leru 'oraki, nako logo leru 'oraye 'dinu kobiri ke'iri.
- ³⁰'Bakobi ese 'Bama Kesu rikerani indo leru'o, nako koyase kakpa ubu druko 'oraye kobiri ogba, nako kobiri 'Bama kesuni indo ma kesu trutruri'o logoki nako mogu makaraki.
- ³¹Nako kosu malaika nirikeraye totu dura mitomiki, nako kobiri 'bama nirike miperaye enzu kerelebu'o uburi kotu uto'oki kakpa, onga'du meki leruri lebu'o elu'du meki telera'o.
- ³²Loto misi edu'ba kogu mbe'o. Kere ma kolo kongu didi, nako ibiye kebiri aza 'dinu, lotu yango te'bi kasa va.
- ³³Inda nowora 'dinu, kongbo ma lobi ala naye indo kakpa, lotu yango ini kasa va, kiligi u'ba tito'o.
- ³⁴Gbegbu mowu ami, 'bama ma wangi na taraye kambiri ozi 'deyi 'ba lindoza e'di naye kakpa kari za ozori 'bara'o.
- ³⁵Leruye ubuki kobiri ozi e, inako e'di urikerayena kambiri ozi 'ba.
- ³⁶Inako 'be'di ala ingi ma mo'do ndoni otozira indani niri utoni kpa, kpere malaika leru 'oraye ke'di Kesuni kpa inako Apaninu kerekeki.
- ³⁷Mesu 'Bama Kesu rikera kosu onzo abongo wangi Noa rikerawo.
- ³⁸E'dumbe wangi noki, lindoza uwo makara kaza ubuni sezi 'bara'o, 'bamaye ka'diri onyo, nako ka'diri onzi 'dinu, esuye indikoyiki 'dinu ka'diri omari elu'du kpere ke'di Noa kosu niki weri makara'o,
- ³⁹nako kari e'di alarani oto 'ba elu'du kpere uwo sezi niki ubu druko'o ngii, nako komba iye 'dinu kubu. 'Bama Kesu rike mesura kasa'di nowonu.
- ⁴⁰Inda nowora 'bama iriaye kasa'di ezi'o. 'Bakobi 'be'di leburani inga, leburani 'bakobi onda.
- ⁴¹Indi iriaye kobiri ala o'u kerelebu'o. 'Bakobi 'be'di leburani inga, leburani 'bakobi onda.
- ⁴²Inda nowora litomvuri, e'dumbe lotu 'ba mo'do ma amita Opira kosesu nikirani.
- ⁴³Inako lotu e'di nani, yango inda u'bazi alara koto uto huna kesu'o ma kogozi kosesu niki u'ba nirikerani asora, lindo kambiza tomvu, nako kambi etu 'ba u'ba nirikerani asori.
- ⁴⁴Inda nowora ami 'dinu lonzo mekperini, e'dumbe 'Bama Kesu kosesu uto ma lindo lana ka nirisi 'bara'o.

⁴⁵Ne'ora mozozi i'dara ma mundera nako mberizira ma makesu nirikera koko ini logo 'bama ama nirikerari druko'o, nako monyoye opu'du iye wangi mo'dakira'o?

⁴⁶Kandomara mozozi neni, ma inda makesu nirikera kesu, kosu ose ka ozo abongo vani kezi inirawora.

⁴⁷Gbegbu mowu ami, kosu ini logoni oko ala nirikeraye tomvu'du kakpa.

⁴⁸Inako inda ini mozozi tenderani, nako kosu owu kenedru'oki inanu nowo, Makesu urikera kuniri e

⁴⁹nako ki'do mozozi embekesuye uma, nako konyo, konzi kerelebu'o mitingbaziyyiki,

⁵⁰makesu nirikera kosesu mo'do ma ka ana 'bara'o, nako uto ma koto 'bara'o,

⁵¹kosu ini ti'be kerekere ma kosu ini o'be kere ma o'dongoziri tara'o. No'o ogba 'basi mitikakira kasa'di 'di.

Matayo 25

¹Ne'ora opi monyo leri tara 'bakobi sonzi arandanda aparirayiki, ma kingari iyeta talaraye, kobiri niki ose indi le'buri esuyikira.

²Umu iye kongbo 'oraye unzuzi, nako umu eleseraye mberizi.

³E'dumbe kere ma arandanda unzuziraye kingari iyeta talarayera'o kari uduni inga 'ba,

⁴inako mberiziraye kingari uduni koyi'o kerelebu'o talayiki,

⁵Lindoza indi le'buri esu kaza unirira'o mo'do tode iye kakpa nako ko'dori.

⁶Inako huna agaki kenyiri oza ma kowu nowo, Indo indi le'buri esu kelu va. Lobi tepu, lose iyeki.

⁷Inda nowora arandanda neye kakpa kungari kori nako kekperi tala iyetaraye 'dinu.

⁸Nako arandanda unzuraye kowuri mberiziraye nowo, Lokoza awu udu menzepe amikura, e'dumbe kesi awuta talara'ora ka ovi andandi.

⁹Inako mberiziraye kunguri iye e'di nowo, Alaki udu nani kambi ese awu amiki kakpa 'ba. Lobi ala ezizi bu nako luze amikurani 'dinu.

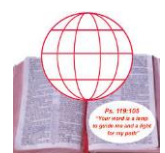
¹⁰Kongbo ma kari obi uzera'o indi le'buri esu kelu, nako arandanda ma konzori mekperiniraye kusuri iyeki omari monyo kere'o, nako 'baka'ba u'ba titoni.

¹¹Ne kogoki arandanda eleseraye kebiri, kowuri nowo, Opi, Opi, tewu awu.

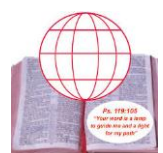
¹²Inako kungu iye e'di nowo, Gbegbu, mowu ami, ma ami oto 'ba.

¹³Inda nowora lonzo mitomvurini, e'dumbe la mo'doni oto 'ba indani utoni.

¹⁴Ne'ora kosu onzo abongo 'be'di ala ma kosu o'bu 'orawo. Kungbo nirike mbambaraye nako koko nirike alaraye iye tomvu.

- ¹⁵Leburani koko talanito umu, 'be'di alarani iria, alarani lebu, 'be'di lebu lebuni mese nirikerawo, nako kosu taa.
- ¹⁶'Be'di ma kemu talanito umura kosu egbele mnza'o, kose talanito eleseraye umu.
- ¹⁷'Be'di ma kemu iriara kose iria eleseraye 'dinu.
- ¹⁸Nako 'be'di ma kemu lebura kosu, ku'ba ubu'o nako kovi nirike opira rike talanitorani.
- ¹⁹Wangi molu kogoki opi mbamba nori tara kengura'oki kolari talanitori mvoli iyeki.
- ²⁰'Be'di ma kemu vani talanito umura kesu kando, komba talanito umu eleseraye, kowu nowo, Opi, loko uwu lito talanito umu. Indo, mose talanito umu eleseraye va.
- ²¹Opi nirikera kowu ini nowo, Lozo dra, imi mbamba mo'dakirani kenedru gbeburaki. Lonzo kenedru gbeburaki va ala werera'o. Mosu imi o'be ala sonzori druko'o. Osu onzo mirike opira rike aragara'o.
- ²²'Be'di ma kemu vani talanito iriara kesu, kowu nowo, Opi loko uwu lito talanito iria. Indo, mose talanito iria eleseraye va.
- ²³Opi nirikera kowu ini nowo, Lozo dra, imi mbamba mo'dakirani, kenedru gbeburaki. Lonzo kenedru gbeburaki va ala werera'o. Mosu imi o'be ala sonzori druko'o. Osu, onzo mirike opira rike aragara'o.
- ²⁴'Be'di ma kemu vani talanito lebura kesu 'dinu, kowu nowo, Opi, moto e imi 'be'di logorani, la osi kere ma la ori niki 'bara'o. La enzu kere ma la tawa niki 'bara'o.
- ²⁵Nowora uru kode uwu, mikovi mirike talanitorani ubu'o. Indo, mirike alara ka miri alani.
- ²⁶Inako nirike opira kungu ini e 'di nowo, Imi mbamba tenderani towuzira 'dinu! Loto e mosi kere ma ori 'bara'o, ma enzu kere ma tawa 'ba nikira'o.
- ²⁷Inda nowora kese ka'di imi urike kadakuzuni o'be alaye uzazi bu, nako kere ma mesura'o mambi ka'di emu ti niri miga kele.
- ²⁸Nowora lonzu talanitoni e uburaki, nako loko talanito aparirazini.
- ²⁹E'dumbe 'be'di lebu lebu ma konzo ka nikira kosu okori ini eleseraye, nako kosu ose maka 'dinu, inako 'be'di ma ka niki ingira, kpere konzo ka niki neye 'bakobi ini onzu e iniki.
- ³⁰Likombe mbamba niri miga ingirani tepu tini'o, 'deyi ogba 'basi mitikakira kasa'di 'di.
- ³¹Ne'ora kere ma 'Bama Kesu kosesu nirike mogura'o, malaikayiki kakpa kerelebu'o, kosu tredre opi kidre nirike miingi tara druko'o.
- ³²Nako koyaseye kakpa kobiri enzuri kando'o, nako kosu iye kongbo opu, abongo mondruzi kopu oromboye menziyikirawo.

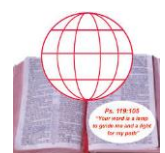

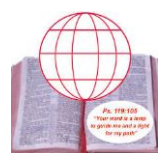
- ³³Nako kosu oromboye o'be tile u'da monyo tara druko'o, nako menziye tile legu druko'o.
- ³⁴Nako tebizi kosu owu 'bama ma kari tile u'da monyo tara druko 'oraye nowo, Lebi, ami 'bama ma Urapoko koko ami kandomararaye, lonyo opi monyo ma ka mitirini ami emuri'du uburi mukuri'ora.
- ³⁵Ma'di kulikira'o loko uwu monyoni. Ma'di monzi ravakira'o, loko uwu monzini. Ma'di 'be'di kandirani, like'i uwu.
- ³⁶Ma'di kusunira'o la'du uwu. Ma'di monzekira'o lama uwu, ma'di erung'a ru'ba 'ora'o, lebi ubu.
- ³⁷Nako 'bama ma oreraye kobiri ini e'di ungu nowo, Opi, ere'do mindo imi kuliki nako moko imi monyoni, indani uwo ravaki, nako moko imi monzini?
- ³⁸Nako ere'do mindo imi 'be'di kandirani nako mike'i imi, indani kusuni nako ma'du imi?
- ³⁹Nako ere'do mindo imi monzeki indani erung'a ru'ba'o nako mama imi?
- ⁴⁰Nako tebizi kosu e'di ungu iye nowo, Gbegbu, mowu ami, abongo lozoni 'be'di lebu kisa uredruko nari kongbo 'orawo, lindo lozoni uwu.
- ⁴¹Ne kogoki kosu owu 'bama ma kari tile legu druko 'oraye nowo, Lunga ukidre 'oraki e, ami 'bama ma matriraye, lusu kesi wangiye wangira'o ma ka mitirini Mazuni nirike malaikarayikira.
- ⁴²E'dumbe kuli ka'di uwu ohura'o la'di uwu monyoni oko 'ba. Ma'di uwo ravaki, nako la'di uwu monzini oko 'ba.
- ⁴³Ma'di 'be'di kandirani, nako la'di uwu ke'i 'ba. Kusuni kpa, la'di uwu a'du 'ba. Monzeki kpa, erung'a ru'ba'o, nako la'di uwu ama 'ba.
- ⁴⁴Nako kobiri ini e'di ungu 'dinu nowo, Opi, ere'do mindo imi kuliki indani uwo ravaki, indani 'be'di kandirani, indani kusuni, indani monzeki, inda erung'a ru'ba'o nako ma'di imi ozo 'bara?
- ⁴⁵Nako kosu iye e'di ungu nowo, Gbegbu, mowu ami, abongo lozoni 'ba 'be'di lebu kisa 'bama nari kongbo 'orawo, la'di ini ozo 'ba uwu.
- ⁴⁶'Bama naye kobiri obi mituko meru ta wangiye wangira'o, inako 'bama ma oreraye medri wangiye wangira'o.

Matayo 26

- ¹Ne'ora kere ma Yesu kuwu e'di naye kakpa, kowu 'bama ma kisiraye nowo,
- ²Loto yango mo'do iria kogoki monyo ma Adazi 'Badrukokira tara kese e, nako 'bakobi 'Bama Kesuni oko 'bayi tama kogu mala mbe'o.

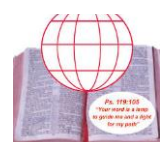
- ³Uto ne'o mundizi makaraye maka 'bama tarayiki kenzuri kerelebu'o, u'ba maka mundizi maka ma kebeni Kayafanira rikera'o.
- ⁴Nako ku'iri e'di kerelebu'o iyeri Yesuni ode ti uzapiliki ini ohu'du.
- ⁵Inako kowuri nowo, Monyori mo'do'o 'ba mali kambosu kato 'bamari kongbo'o.
- ⁶Kere ma Yesu ka Betania'o ama Simona kopozu rikera 'ora'o,
- ⁷indi ala ma kesu ubu udakoyizi kunu unzeraki, nako kesu 'o udu ma niri meze logo tagi riirani, nako kere ma Yesu ka ala monyo tu 'ora'o, tuku udu ndoni druko'o.
- ⁸Inako kere ma 'bama ma kisiraye kindori e'di nani, konzori molovuki iye kesu'o, kowuri nowo, Nara 'bake'de e'duta?
- ⁹E'dumbe udu na kambi kadaknzuye uza sonzo, nako 'bambi oko sandriziye.
- ¹⁰Inako Yesu ma e'di nani otozi era kowu iye nowo, La sandri kato indi nani e'duta? E'dumbe kozo ala mozo drarani umbe'o.
- ¹¹E'dumbe la onzo ree sandriziyiki, inako uwuna monzo ka 'ba amiki ree.
- ¹²Nako udu nani ma tuku umbera, kiti umbeni mu'ba ta.
- ¹³Gbegbu, mowu ami, kere ma e'di mo'da na kosu tonguri ubu druko'o kakpara'o, e'di ma indi na kozora 'bakobi tongu anari niki nirisiki.
- ¹⁴Ne'ora 'be'di ala 'bama apari druko iriarari kongbo'o ma 'bakungbo Yuda Isikariotenira kosu mundizi makarari bu.
- ¹⁵Nako kowu nowo, Inda moko ini ami, lobi uwu e'du oko? Tukori ini kadakuzuye piro musa.
- ¹⁶T'dori'du uto ne'o, Yuda kovi iti Yesuni oba'du.
- ¹⁷Ne'ora mo'do meri Mugati imii ingini kesu 'orari monyo ta 'bama ma Yesu kisiraye kebiri ubu, kowuri nowo, Lile awu kere iti imi monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani onyo i'da'da?
- ¹⁸Nako kowu nowo, Lobi ama makara'o a'dia bu, nako lowu ini nowo, Isizi kowu nowo, Uto urikera kese e. Mosu monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani onyo mirike u'bara'o 'bama ma misirayiki.
- ¹⁹Nako 'bama ma kisiraye kozori abongo Yesu te'du iyerawo, nako kitiri monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani.
- ²⁰Kere ma ala kongu va ndrusekira'o, Yesuye konzori monyo tu'o 'bama apari druko iria ma kisirayiki.
- ²¹Nako kari onyora'o, kowu iye nowo, Gbegbu, mowu ami, lebu ma ami kongbo'ora kosu uwu oba.
- ²²Sandri kode iye zo mada, nako ti'diri ini lebu lebu nowo, Opi, ini uwu?

- 23** Yesu kungu e'di nowo, Be'di ma ma iniki awu tile uti kerelebu'o ta'bo'ora, kosu uwu oba.
- 24** Bama Kesu kosu osu abongo niri e'di kugurirawo, inako sandri kasa 'di 'be'di ma 'Bama Kesuni obazirani! Inda 'bayi ka'di 'be'di ndoni odru 'bara, kambi ka'di onzo mo'da.
- 25** Yuda Yesuni obazira kungu e'di nowo, Isizi, ini uwu? Yesu kowu ini nowo, Lowu e.
- 26** Kongbo ma kari onyora'o, Yesu kinga mugatini nako koko kandomara druko'o, tigu kongboni, nako koko 'bama ma kisiraye, kowu nowo, Lemu, lonyo. Nani umbe ka na.
- 27** Nako kinga koponi 'dinu, nako kere ma kumbara'o kogoki, koko iye, kowu nowo, Lonzi kesu'o ami kakpa.
- 28** E'dumbe nani uri kusi e'di mikindi ta ma konzu 'bama sonzora risikirani meruri monda ta.
- 29** Nako mowu ami, emuri'du kpetena mambi uwo zabiburi kihari tara na onzi 'ba kpere mo'do neki mosu ini onzi ehuhunira opi monyo Urapoko rikera'o kerelebu'o amiki.
- 30** Nako kere ma koderi o'bi vara'o, kuvuri tepu, kobiri angu Oliva'o.
- 31** Ne'ora Yesu kowu iye nowo, Ami buki kakpa lobi evi urisiki huna naki, e'dumbe kuguri nowo, Mosu ondruzini oma nako orombori loki kobiri ata.
- 32** Nako urike migari 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki kogoki mosu osu ami kando'o Galilaya'o.
- 33** Nako Peturu kungu e'di nowo, Inda ke'di 'bamaye kakpa kobiri evi mirisiki kpa, uwuna mambi asi 'ba.
- 34** Yesu kowu ini nowo, Gbegbu, mowu imi, huna na'o lindoza keresu kogba 'bara'o, losu uwu uti luho musa.
- 35** Peturu kowu ini nowo, Indani mandi'o kerelebu'o imiki kpa, mambi imi uti 'ba. Bama ma kisiraye kakpa kowuri nowonu.
- 36** Ne'ora Yesuye kebiri nirike 'bama ma kisirayiki kere ma 'bakungbo Getesemanera'o, nako kowu iye nowo, Litrodre nike maza osu tene Tunduruni no'o.
- 37** Nako kinga Peturuye Zebedayonda iriayiki nako sandri kode ini zo, nako kenedru ki'do mudaki 'dinu.
- 38** Nako kowu iye nowo, Ukenedru ka sandriki zo, ka kogo uwu ohu'du. Lese nike, lote uwuki.
- 39** Kosu iye kando'o, kasi luho gbukuni ubu'o, nako tene Tunduruni nowo, Apa, inda keseri era, inga kopo nani sandri tarani uburaki e, inako abongo mile unarawo 'ba, inako abongo lilerawona.

- ⁴⁰Kesu 'bama musa ma kisirari bu, kose iye kari o'do'do, kowu Peturuni nowo, Lese tomvu 'ba uwuki uto lebunu?
- ⁴¹Litomvuri, litene Tunduruni 'dinu, ami usu 'ba ti mituba'o. Kenedru kile gbegbu, inako imbe ka sii.
- ⁴²Kosu kubu le'bu luho iriara'o nako tene nowo, Apa, inda kopo na sandri tara kese 'ba ingari kubu monzi urikerakina 'ba, ini onzo mikedru kilerawo.
- ⁴³Nako kesu le'bu, kose kari o'do'do, e'dumbe iye luho ka tindiri.
- ⁴⁴Konda iye le'bu, nako kosu kubu, tene luho musara'o. Kangu le'bu e'di lebu neyenu.
- ⁴⁵Kesu 'bama ma kisirari bu, kowu iye nowo, La o'do newone nako linzo ami mbe. Lindo, uto kese va kogo, 'Bakoba 'Bama Kesuni va meruziri tileri'o.
- ⁴⁶Lunga kori, awu obi. Lindo, 'be'di uwu obazira ka kogo.
- ⁴⁷Kere ma Yesu ka e'dira'o, Yuda 'be'di lebu 'bama aparti druko iriari kongbo'ora, kebiri iyeki 'bamari loki sonzo eli arasazi luturuziyiki ma kungari mundizi makarari bu, nako 'bamari makayiki 'dinu.
- ⁴⁸Lindo'di 'be'di ma obazira koko iye e'di mite'duni kowu nowo, 'Be'di ma ma mosu ko'beni senzura lindo ininu. Loden.
- ⁴⁹Egbele kesu Yesu bu nako kowu nowo, Isizi, mado, senzu ko'beni.
- ⁵⁰Yesu kowu ini nowo, Urembekesu. Ozo ala ma lesu nirisikirani. Kebiri, ko'beri iye tileye Yesu mbe'o, koderini.
- ⁵¹Nako 'be'di lebu ma ka Yesuyikira ke'i tileni, kode nirike eli arasarani, nako kebu mundizi makara rike mbambarani nako ke'be ibini mbiu.
- ⁵²Yesu kowu ini nowo, Ungu mirike eli arasarani kubu kere'o, e'dumbe 'bama kakpa ma koderi eli arasaraye kobiri e'di eli arasaki.
- ⁵³Lana mese Urapani tene 'ba nako egbele kosu uwu malalkaye totu ma kadari mondu aparti druko iriaraye 'ba?
- ⁵⁴Inda nowora e'di mugu ma kowu iniza ozori nowora kosu ozori kere'o tetini?
- ⁵⁵Uto ne'o Yesu kowu 'bamari lokiye nowo, Laki ebi ubu arasayiki luturuyiki uwu ode abongo 'baka'di obi kogozini oderawo. Mo'do buki, mo'do buki, ma'di 'bamaye isi u'ba Tunduru rikera'o. La uwu ode 'ba e'duta?
- ⁵⁶Inako e'di naye kakpa kozori e'di muguri monziziri tara iye ozori ti kere'o. Nako 'bama ma kisiraye kakpa kondari ini, ti'yari.
- ⁵⁷Ne'ora 'bama ma koderi Yesuniraye kombari ini mundizi maka Kayafa bu, kere ma mezirise tukpeziye makayiki kenzuri kerelebu 'ora'o.
- ⁵⁸Nako Peturu tokpa kogo kubuseiki kpere mundizi makara rike kahagara'o, kosu 'dinu kesu'o, konzori kerelebu'o asigiriyiki niri mekini indo'du.

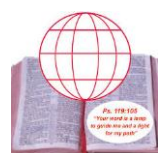
- ⁵⁹Lindo'di mundizi makaraye e'di okpaziri lokiki kari e'dise mitanga kenzo tarani ovi Yesu mbe'o ini ohu'du,
- ⁶⁰inako kari ose 'ba, ke'di 'bama ma e'dise kenzonira tangaziraye kebiri sonzo kpa. Kubuseikira 'bama iriaraye kebiri,
- ⁶¹ma kowuri nowo, Esu na kowu yango kese u'ba Tunduru rikera na e'de, kese ini mo'baki mo'do musa'o.
- ⁶²Nako mundizi makara konga kori, kowu ini nowo, Lungu ka e'di 'ba? E'duri ala 'bama naye kari tanga mirisikira?
- ⁶³Inako Yesu konzo ketri, nako mundizi makara kowu ini nowo, Ma to'du imi inziki Tunduru medrira kebeki, imi owu awu inda imi Kristo ma Tunduru Kesurani.
- ⁶⁴Yesu kowu ini nowo, Lowu nowo. Inako mowu ami, emuri'du kpetena lobi 'Bama Kesuni indo, tredre ka tile u'da monyo tara druko'o kere ma kosesu trutru leru 'orari kesu'o.
- ⁶⁵Mundizi makara kata nirike ala ma'duraye, kowu nowo, Kowu e'di modurani va. E'dise tangazi eleserari sandri ka awu ohu e'duta? Lenyi nirike e'di modurani va.
- ⁶⁶La e'du ana? Kunguri ini e'di nowo, Kese e mandiki!
- ⁶⁷Koderi tori ti'bu luho'o, keburini, kudurini 'dinu iye tileyiki.
- ⁶⁸Kowurini nowo, Imi Kristo, owu awu a'di kebu imi ina?
- ⁶⁹Lindo Peturu tredre ka'di kahaga'o tepu, nako aranzu ala kesu ubu, kowu nowo, Imi 'dinu la'di Yesu ma Galilaya esurayiki 'ba?
- ⁷⁰Nako kuti iye luho'o kakpa kowu nowo, Ma e'di ma lowu neni oto 'ba.
- ⁷¹Nako kosu tepu tepeyiki, nako aranzu ala kindoni, kowu 'bama ma ezizi no 'oraye nowo, 'Be'di nani 'dinu ka'diri onzo Yesu ma Nazareta esurayiki.
- ⁷²Kuti le'bu inziki nowo, Ma 'be'di neni oto 'ba.
- ⁷³Kogoki were 'bama ma keziri iyekiraye kowuri Peturuni nowo, Gbegbu, imi 'dinu 'be'di lebu iye kongbo'orani, e'dumbe 'bakoto imi mikadra mbe.
- ⁷⁴Ki'do atriri inzi mito'duki 'dinu nowo, Ma esu neni oto 'ba. Egbele keresu kogba,
- ⁷⁵nako Peturu kana e'di ma vani Yesu kowu inira nowo, Lindoza keresu kogba 'bara'o losu uwu uti luho musa. Kepu tepu nako kogba sandri makaraki zo.

Matayo 27

- ¹Kongbo ma ala kenzer'a'o, mundizi makaraye kakpa 'bamari makayi kele sonziri e'di Yesu mbe'o iyeri ini ohu ti.
- ²To'iri ini, kambari ini kubu, kokori ini Pilatu, tebizi kandozi bu.

- ³Kere ma Yuda ma Yesuni obazira kindo 'bakopu e'di tendeni druko 'ora'o, kiza kenedru nako kungu kadakuzuye piro musa mundizi makarari bu makayiki.
- ⁴Kowu nowo, Meru e, moba kusi ma niri meru ingirani. Nako kowuri ini nowo, Ini e'du awu? Neni mirike e'dirani.
- ⁵Nako kombe kadakuzuye u'ba Tunduru rikera'o, nako kongu, kosu inziri.
- ⁶Nako mundizi makaraye kemuri kadakuzu ndoye, kowuri nowo, Meziri ketu 'ba 'bayi iye o'be ala mitomvu kere'o, e'dumbe iye alari mvoli kusi tara.
- ⁷Nowora sonziri e'di nako kozeri niki ubu ule ukuzi rikera ma 'baka'di niki 'bama ma kandiraye u'bara.
- ⁸Nowora ezi neni 'bakungbo ezi kusi tara kpere lengi.
- ⁹Nowora e'di ma monzizi Yeremia tongura kozori kere'o, ma kowu nowo, Kemuri kadakuzu piro musa ma onzozu alari mvoli ma 'bama elese Israeliye ko'beri druko 'oraye.
- ¹⁰Nako kokori iye ubu ule ukuzi rikera tarani abongo Opi kezi uwurawo.
- ¹¹Ne'ora Yesu kezi tebizi kandozi kando'o, nako tebizi kandozi ti'di ini nowo, Imi Tebizi Yahudari tarani? Yesu kowu ini nowo, Lowu nowo.
- ¹²Inako kere ma mundizi makaraye makayi kele kosori inira'o, ka iye e'di ala ungu 'ba.
- ¹³Nowora Pilatu kowu ini nowo, Lenyi ka 'ba e'di sonzo ma kari tanga mi mberaye?
- ¹⁴Inako ka ini e'di ala ungu 'ba inda moso lebu wa 'ba nowo, nako ko'be tebizi kandozi kenedru kowu waa madari.
- ¹⁵Ne'ora monyori mo'do'o ini meziri tebizi kandozi rike ini 'be'di lebu tanga erung'a kongbo'orani abongo 'bamari loki kilerirawo.
- ¹⁶Wangi ne'o meruzi lebu ka'di erung'a'o ma keberisi kobu tende ma 'bakungbo Yesu Barabanira.
- ¹⁷Inda nowora kere ma kenzuri kerelebu 'ora'o Pilatu ti'di iye nowo, La a'dini ile uwu tanga amira? Yesu Barabani, indani Yesu ma 'bakungbo Kristonira?
- ¹⁸E'dumbe koto e yango eve ko'bena kokori Yesuni.
- ¹⁹Ne druko'o, kere ma ka'di kidre e'di mopu tara druko'o, indi nirikera tetu ini e'di, kowu nowo, Osu o'beri 'ba 'be'di ne orera rike e'dira tu'o, e'dumbe misandriri lengi mawu nirisiki mori kesu 'orata.
- ²⁰Lindo'di mundizi makaraye makayi kele totori 'bamari loki iyeri Barabani tene, nako Yesunina 'bayi eru.
- ²¹Nako tebizi kandozi ti'di iye le'bu nowo, A'dini ma lile uwu tanga 'bama iria nari kongbo'ora? Kowuri nowo, Barabani.

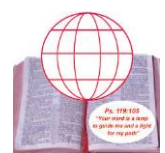

- ²²Pilatu ti'di iye nowo, Nowora mosu e'du ozo Yesu ma 'bakungbo Kristonira mbe'o? Iye buki kakpa kowuri nowo, 'Bayi ini tama kogu mala mbe'o.
- ²³Tebizi kandozi ti'di iye nowo, E'duta? E'du re'di tende ma kozora? Kozari logoki mada nowo, 'Bayi ini tama kogu mala mbe'o.
- ²⁴Ne'ora kere ma Pilatu kindo ini kambi alalani ozo 'ba, inako mitikarinina ka kato, kemu uwo, koba niki tileye 'bamari loki kando'o, kowu nowo, Uwu ingi meruki 'be'di na orerari kusi risiki. Ka e'di amitarani.
- ²⁵'Bamaye kakpa kunguri e'di nowo, Niri kusini onzo awu druko'o, andanda awukurayiki 'dinu.
- ²⁶Nowora Pilatu tanga iye Barabani, nako kuma Yesuni nako kokoni 'bayi ini tama kogu mala mbe'o.
- ²⁷Ne'ora asigiri tebizi kandozi rikeraye kambari Yesuni iyeri kahaga'o, ma 'bakungbo Praitorioni nako kenzuri asigiriri loki kakpa kando'o.
- ²⁸Kovuri ala ma'du nirikeraye, kisuri imbe'o ingba ungerani.
- ²⁹Nako ku'iri biri huhunirani, nako ko'beri druko'o. Ko'beri ngala tile u'da monyo tara'o, sasori kando'o, kizeri niki ini, kowuri nowo, Mado imi, Tebizi Yahudari tara.
- ³⁰Nako ti'buri torini luho'o, kingari ngala, komari niki drukoni.
- ³¹Kere ma kizeri ini vara'o, kovuri ala ma'du ndoni imberaki e, kisurini ala ma'du nirikeraki, tigbori ini, obi nii tama kogu mala mbe'o.
- ³²Ne'ora kongbo ma kuvuri tepura'o koseri Kureni esu ma kebeni Simonanira, nako tobiri 'be'di nani ini kogu mala Yesu rikerani tamba.
- ³³Nako ma kuluri kere ma 'baka'di ungbo Gologotanira'o, niri e'diseni nowo, Kere druko rusu tara,
- ³⁴kokori ini zabiburi toi ma kahari ka kusiliri uwokira. Nako kere ma konzi tagini vara'o, kuti monziki.
- ³⁵Nako kere ma tamari ini vara'o, komari nirike ingbarani zegeki, kopuri niki nirike ala ma'duraye iye kongbo'o.
- ³⁶Trodreri bile, tomvurini 'dere.
- ³⁷Nako ko'beri nirike mosorani druko'o ma kuguri nowo, Nani Yesu Tebizi Yahudari tarani.
- ³⁸Nako 'batama kogozi iria iniki, leburani tile u'da monyo druko'o, leburani ko legu druko'o.
- ³⁹'Bama ma kari adaraye kari ini ize, kari iye druko ke'i ini onzi'du.
- ⁴⁰Kari owu nowo, Imi ma lile u'ba Tundururu rikerani eru, ma ini o'ba mo'do musa'ora, isiiri minanu. Inda imi Tundururu Kesurani, otu bile kogu mala engu 'oraki.

- 41Mundizi makaraye kari ini ize nowonu mezirise tukpeziyiki nako makayi kele, kari owu nowo,
- 42Ka 'bama eleseraye usii, inako kese isiiri inanu 'ba. Ini Tebizi Israeli tarani! Ini otu bile kpetena kogu mala engu 'oraki, nako mobini etu.
- 43Kike Tunduruni. Inda Tunduru kawuni ini ini isii kpetenanu, e'dumbe kowu yango ini Tunduru Kesuni.
- 44Kogoziye ma 'batama iyekiraye 'dinu kizeri ini newonu.
- 45Ne'ora emuri'du uto kaza tini kope ubu druko'o ngii kpere uto obungweni'o.
- 46Kogo uto obungwenira'o Yesu koza ngorose koriraki nowo, Eli, Eli, lama sabakitani? niri e'diseni nowo, Tunduru urikera, Tunduru urikera, londa uwu e'duta?
- 47Kere ma 'bama elese ma ezizi iye kongbo 'oraye kenyiri e'di nanira'o, kowuri nowo, 'Be'di na ka Eliyani ungbo.
- 48Kadri 'be'di lebu iye kongbo'ora koro nako kemu kusiliri uwoni, ku'dini aluko'o, komba ini 'dinu ngala druko'o, nako kokoni ini onzi.
- 49Inako 'bama eleseraye kowuri nowo, Litomvuza, awu indo inda Eliya kosesu ini isii.
- 50Yesu koza le'bu ngorose koriraki, nako konda niri kuruni kepu.
- 51Ne'ora ingba guru tara u'ba Tunduru rikera'ora katari traa, kongu iria onga niki kori kpere bile, nako ubu ke'iri, nako katraye totari.
- 52Mumba ru'baye towuri 'dinu nako abu sonzo 'bama Tunduru rikera tara ma ke' diriraye kigari.
- 53Nako kungari mumba ru'ba 'oraki Yesuri maga kogoki, kusuri ama maka leera'o nako te'duri 'bama sonzoye.
- 54Nako kere ma asigiri a'ba leburu makesu, 'bama ma konzori ka iyekira Yesuni tomvuzirayiki kindori ngingi nako ala ma ozorizirayiki 'dinura'o, uru kodeye zo mada, kowuri nowo, Gbegbu 'be'di nani Tunduru Kesu.
- 55Indi sonzo kari no'o 'dinu ma kari ini indo lekekeraye, ma ki'dori Yesuni tokpa Galilaya'o, ma kozori niiraye.
- 56Maria Magadala ara, Maria ma Yakobo zokoye Yosefaki nako Zebedayo nda zokoye kari iye kongbo'o.
- 57Kere ma ala kongu ndrusera'o 'be'di ala ma lonyizi Arimataya'ora ma kebeni Yosefanira kesu, ma ini 'dinu 'be'di ma Yesu kisirani.
- 58'Be'di na kosu Pilatu bu, nako tene Yesu rabuni, nako Pilatu kezi 'bayi oko nii.
- 59Yosefa kemu abuni, kutani ingba lee ti'dura'o.

⁶⁰Nako ko'beni mumba nirike le'bu irira ma ku'di katra'ora kesu'o, nako konguri kunu makarani u'ba tito mumba ru'ba tara'o, nako kongu e.

⁶¹Lindo'di Maria Magadala araye, Maria alaraki kari no'o, trodreri mumba ru'ba kidre'o.

⁶²Ne'ora lehuyikini, niri e'diseni nowo, mo'do ma ini ala mekpe tara kogoki, mundizi makaraye nako Farisayoyiki kenzuri kerelebu'o Pilatu bu.

⁶³Kowuri nowo, Makesu, mana yango kenzosi ne lindo'di ka'di medrinira'o kowu yango mo'do musa kogoki kosu aga le'bu.

⁶⁴Nowora 'baya mumba ru'bani tomvu logoki kpere mo'do musara'o 'bama ma kisiraye kambiri obi ini ugbe, kambiri obi owu 'bamaye yango kaga e 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki, nako kenzo kubura kambi onzo tende merirani mada.

⁶⁵Pilatu kowu iye nowo, La asigiri tomvuzirayiki, lobi o'be ini onzo ngbe abongo leserawo.

⁶⁶Nowora kobiri, ko'beri mumba ru'ba kidre konzo mitomvuni ngbe, teberi ure kunu mbe'o, nako kondari asigiri ma tomvuziraye no'o.

Matayo 28

¹Kere ma sabatori mo'do kadara'o, ala kori korise kode e'i mo'do meri yenga tara, Maria Magadala araye Maria alaki kebiri mumba ru'bani indo'du,

²nako kpetekpete ngingi makara kozori, e'dumbe malaika Opi rikera kotu bile leru 'oraki, kesu kununi titu kubu, nako tredre druko'o.

³Malalka ndo ure nirikera konzo abongo zambawo, nako ala ma'du nirikera unze pambawo.

⁴Nako asigiri ma tomvuziraye iye mbe kodu niri uruki, nako konguri abongo 'bama rabuwo.

⁵Inako malaika kowu indiyeye nowo, Uruni ami ode 'ba. La Yesuni ovi, ma 'batama kogu mala mbe'ora.

⁶Ini ingi nike, e'dumbe kaga e, abongo kowurawo. Lebi, lindo kere ma kuno nikirani.

⁷Nowora lobi kpete, litongu 'bama ma kisiraye yango kaga e 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki, nako indo, kada ka ami kando'o Galilaya'o. Lobi ini indo 'deyi. Indo, mowu ami.

⁸Indiyeye kungari kpete mumba ru'ba 'oraki, uruki nako araga madariraki nako ti'yari owu'du 'bama ma kisiraye.

⁹Nako koseri Yesuyiki, kowu nowo, Mado ami. Kebiri, koderi uhuye, nako kiingiri ini.

- 10** Yesu kowu iye nowo, Leri 'ba. Lobi tongu uredrukoye iyeri obi Galilaya'o nako kobiri uwu indo 'deyi.
- 11** Kongbo ma kari obira'o asigiri elese ma tomvuziraye kebiri ama makara'o, nako tonguri mundizi makaraye e'di kakpa ma kozoriraye.
- 12** Nako kere ma kenzuri kerelebu'o makayikira'o, sonziri e'di nako kokori asigiriye kadakuzuye,
- 13** kowuri nowo, Lowu 'bamaye yango 'bama ma kisiraye kebiri hunaki, kugberini lindo ami lo'do e.
- 14** Inda e'di ndo kenyiri tebizi kandozi bi'o, mobi niri manani iza, kambi meruni ose 'ba ami mbe'o.
- 15** Nowora kemuri kadakuzuye, nako kozori abongo 'bakeziyerawo. Nako e'di na kobu kpere Yahudari kongbo'o kpere lengi.
- 16** Ne'ora 'bama apari druko lebu ma kisiraye kobiri Galilaya'o, angu ma Yesu kezi iyera'o.
- 17** Nako kere ma kindori inira'o, kiingiri ini, inako 'bama eleseye kenedru ka odu kpikpi.
- 18** Nako Yesu kesu, kowu iye nowo, E'di mezi ngii leru'ora nako ubu 'oraki 'dinu kokori uwu.
- 19** Nowora lobi koyase kakparari bu, lo'be iye ongu 'bama ma misiraye. Loko iye batisimoni Apa rike kebera'o, Kesu rikeraki, nako Kuru Leera rikeraki 'dinu.
- 20** Lisiye iyeri e'di kakpa ma mezi amiraye iingi. Nako lindo ma'di amiki uto buki, kpere wangiri meki'o.

Mariko

Mariko 1

- ¹E'di mo'da ma Yesu Kristo Kesu Tunduru rikera tara ki'dori newo.
- ²Abongo kuguri buku Isaya monzizi rikera kesu 'orawo, Indo, mitetu itizi urikerani mikando'o, ma kosu iti mirikerani ekpera.
- ³Ngorose 'be'di ala rikera tomba ilubu'o nowo, Lekpe iti Opi rikerani, lizi nirike itiraye ore.
- ⁴Yowani batisimoni okozi kepu ilubu'o nako tongu 'bamaye batisimoni ode ma te'du kenedru muza meruri monda taraki.
- ⁵Bama ma Yudaya 'oraye kakpa kobiri ubu 'bama ma Yerusalema 'orayiki kakpa, nako koko iye batisimoni uwo Yorodani'o, ma tuluri niki meru iyekuraye.
- ⁶Yowani ka ala ma'du ma 'bako'i ngamia ka'dukirani a'du, umvakopini umbe, nako ka kazaye onyo kemeri mobu usu 'oraki.
- ⁷Nako tongu e'di, kowu nowo, Be'di ma koesu akogokira ka logoki uwu mada. Mese 'ba te'i uhu'o wara rumvurani tanga.
- ⁸Uwuna ma batisimo oko ami uwoki, inako inina kosu ami batisimo oko Kuru Leeraki.
- ⁹Ne'ora wangi nori'o Yesu konga Nazareta Galilaya'o, nako Yowani koko ini batisimoni uwo Yorodani'o.
- ¹⁰Nako kere ma Yesu kepu uwo 'oraki, egbele kindo leri tewuri, nako Kuru Leera kotu druko'o abongo ibawo.
- ¹¹Ngorose konga leri'o kowu nowo, Imi Kesu urike mawu zorani, araga ka uwu ohu mirisiki zo.
- ¹²Egbele Kuru Leera ko'be Yesu kosu ilubu'o.
- ¹³Nako konzo 'deyi ilubu'o mo'do piro uto, Mazu ka iniki ini tuba. Konzori lezi usu 'orayiki nako malaikaye tapari ini.
- ¹⁴Ne'ora Yowanini 'bakodera kogokira'o, Yesu kesu Galilaya'o, e'di mo'da Tunduru rikerani tongu,
- ¹⁵kowu nowo, Wangi kasa va, nako opi monyo Tunduru rikera ka kogo! Liza ami kenedru, e'di mo'darani etu'du.
- ¹⁶Kere ma Yesu ka ezi moliri Galilaya pikira'o, kindo Simona iye edruko Anderiaki kari osa ope moliri'o, e'dumbe iye keyi opeziye.
- ¹⁷Yesu kowu iye nowo, Litokpa uwu, mosu ami ungu 'bamaye opezini.
- ¹⁸Egbele tondari osa iyetaraye, tokparini.

- ¹⁹Kosu were kando'o, kindo Yakobo Zebedayo kesuye nako edruko Yowaniki, ma kari weri'o osari luhoye u'i.
- ²⁰Egbele kungbo iye, ne'ora tondari apoko Zebedayoni weri'o kerelebu'o mozoziyiki, nako tokparini.
- ²¹Ne'ora kobiri Kaperinauma'o, egbele sabatori mo'do'o Yesu kosu u'ba menzuri tara kesu'o nako kisi e'di.
- ²²Iye kesu kowu waa nirike misira re'diki, e'dumbe kisi iye abongo 'be'di ma ka e'di mezikrrawo, abongo mezirise tukpeziwo 'ba.
- ²³Egbele esu ala ka'di u'ba iyeta menzuri tara kesu'o kuru moduraki,
- ²⁴nako koza, kowu nowo, Imi Yesu Nazareta'ora, awuta imiki e'du re'di? Lesu awu eru? Moto imi e, 'Be'di Lee Tunduru rikerani.
- ²⁵Yesu kuzi ini, kowu nowo, Onzo ketri, epu kesu 'oraki.
- ²⁶Kuru modura kombeni nako koza ngorose koriraki, kepu kesu 'oraki.
- ²⁷Iye kakpa iye kesu kowu waa, ki'dori ti'diri iye kongbo'o nowo, Nani e'du? Misi le'bura! E'di meziki kuzi kpere kuru moduraye, nako kiingiri e'di nirikerani.
- ²⁸Egbele kebe kobu ubu Galilaya 'ora'o ngii.
- ²⁹Egbele kere ma kungari u'ba menzuri tara kesu 'orakira'o, Yesu iye kusuri ama Simona rike Anderiakira'o, nako Yakoboye Yowaniki kusuri 'dinu.
- ³⁰Simona adako kuno ka imbe monzeki. Egbele kowuri nirisi Yesuni.
- ³¹Kesu, kodenitileki, kingani kori. Imbe monze kondani nako kozo iye.
- ³²Ndruse no'o uto kasira'o kombari Yesu bu aguziye kakpa nako 'bama ma kuru modukiraye 'dinu.
- ³³'Bama kakpa ma ama maka ndo 'oraye kenzuri kerelebu'o u'ba tito'o.
- ³⁴Yesu kidra aguye zo ma kandi kandi 'bamari mbe'o, nako kugbo kuru moduraye zo. Ketu 'ba kuru moduraye iyeri e'di, e'dumbe kotori ini e.
- ³⁵Ne'ora dri, ala biribiriki, Yesu kongga, kepu tepu, kosu kere ma ketrira'o tene 'deyi.
- ³⁶Simonaye 'bama ma konzori iyekirayiki tokparini.
- ³⁷Nako koseri ini, kowuri ini nowo, 'Bamaye kakpa kari imi ovi.
- ³⁸Yesu kowu iye nowo, Awu obi ama eleserari'o, nowora uwu e'di tongu 'deyi ti, e'dumbe mesu e'di ndo risiki.
- ³⁹Kosu kpere Galilaya'o ngii e'di tongu u'ba iyeta menzuri tarari kesu'oki, nako kugbo kuru moduraye 'dinu.

⁴⁰Ne'ora kopozi kesu Yesu bu, saso bile ubu, kone ini, kowu ini nowo, Inda lile, lese umbeni ungu lee.

⁴¹Odoode Yesuni, ke'i tileni, tambu imbeni, kowu ini nowo, Mile! Mimbeni unguri lee.

⁴²Egbele kopo konda ini, imbe kongu lee.

⁴³Yesu kezi ini logoki, nako egbele tetu ini,

⁴⁴nako kowu ini nowo, Tomvuri, owu 'be'di alani 'ba, inako osu te'du mimbeni mundizini, oko ala ma Muse kezirani, e'dise mituluni iye midra ta.

⁴⁵Inako kepu tepu, ki'do e'di ndoni tongu meki ingini, ko'be Yesu kese osu 'ba le'bu ama makara'o 'bamari luho'o, inako ka ohu pipipi pipipi kere ngilera'o. 'Bamaye kungari kere kakpa 'oraki kebiri ubu.

Mariko 2

¹Mo'do eleserari kogoki, kere ma Yesu kosu le'bu Kaperinauma 'ora'o kenyiri ka amaga.

²Kenzuri zo kerelebu'o, ko'be kere ka 'di lebu ingi, iyi ingi kpere u'ba tito'o. Nako Yesu tongu iye e'di.

³Nako 'bama uto kebiri ubu, kambari 'be'di ma imbe ondizisirani.

⁴Kere ma kari ese 'ba muluki Yesu kidre' o kogora' o, 'bamari loki zora re'diki, tewuri u'ba drukoni, kere ma konzo nikira'o. Sisorira'o, kituri ondizisirani nirike mo'dokereraki.

⁵Nowora kere ma Yesu kindo iyeta meturanira'o, kowu 'be'di ma imbe ondizisirani nowo, Urunzu meru mirikeraye kondari e.

⁶Nako mezirise tukpezi eleseye kari trodre 'deyi. Kari e'di unzi iye kenedru'o nowo,

⁷'Be'di na ke'di nowo e'duta? Ka Tunduruni onzi. A'di kese meruye mondakina? Inako Tundurunu lebu.

⁸Egbele Yesu koto kenedru'o kari e'di unzi iyenanu nako kowu iye nowo, La e'di unzi ami kenedru'o nowo e'duta?

⁹I'dara ina ma sezira, owu'du 'be'di ma imbe ondizisirani nowo, Mirike meruraye kondari e, indani owu'du nowo, Onga kori inga mirike mo'dokererani, o'bu?

¹⁰Inako loto 'Bama Kesu ka e'di meziki ubu'o meruye onda'du. Kizari owu 'be'di ma imbe ondizisirani nowo,

¹¹Mowu imi, onga kori, inga mirike mo'dokererani, ongu mirike amara'o.

- 12**Konga, kinga nirike mo'dokererani egbele, kepu tepu 'bamari kando'o kakpa, ko'be iye kesu kowu waa, kiingiri niki Tunduruni, kowuri nowo, Tuti maza e'di noworani mindo ingi!
- 13**Ne'ora Yesu kosu le'bu moliri tu'o, 'bamari loki kakpa kenzuri ubu, nako kisi iye.
- 14**Ma ezi 'derera'o, kindo Levini, Alifayo kesuni tredre ka kere ma musoro mituko tara'o, kowu ini nowo, Tokpa uwu. Levi konga kori, tokpa ini.
- 15**Ne'ora kere ma Yesu konzo monyo tu'o Levi rike amara'o, 'bama ma musoro osazi sonzo meruziyiki konzori Yesuyiki nako 'bama ma kisiraye 'dinu, e'dumbe 'bama sonzoraye kari Yesuni tokpa.
- 16**Mezirise tukpeziye ma iye Farisayori kongbo 'oraye, kere ma kindori kari onyo oyini meruziyiki 'bama ma musoro osaziyi ki 'dinu, kowuri 'bama ma kisiraye nowo, E'duta konyo kerelebu'o 'bama ma musoro osaziyi nako meruziyiki?
- 17**Yesu kenya nanira'o kowu iye nowo, 'Bama ma imbe leeraye kileri uzogu 'ba, inako 'bama ma iye mbe to 'orayena. Mesu 'ba 'bama ma oreraye ungbo inako meruziye ina.
- 18**Ne'ora 'bama ma Yowani kisiraye nako Farisayoye kari ala monyoni ke'be. Nako 'bama eleseye kebiri, kowuri Yesuni nowo, 'Bama ma Yowani kisiraye nako ma Farisayo kisirayiki kari ala monyoni ke'be, inako 'bama ma lisiraye ke'beri ka ala monyoni 'ba e'duta?
- 19**Yesu kowu iye nowo, Keseri ede omazi rikeraye monyoni ke'be lindoza omazi ka kerelebu'o iyekira'o? Kere ma kari kerelebu'o omaziyi, kari ese 'ba monyoni ke'be.
- 20**Wangi kosesu, ma kobiri omazini inga e iye kongbo 'oraki, nako kobiri ko monyoni ke 'be wangi neki.
- 21**Be'di ala ingi ma ingba le'burani totizi ala ma'du modrara mbe'o. Inda kozo nani, ingba le'bura kosu atari e modrara mbe'o, le'burani onga'du modrara mbe'o, nowora kosu atari tende madarini.
- 22**Be'di ala ingi ma ka toiri ehuhuni tuku manya modrara'o. Inda kozo nowo ko'be toiri ehuhu ndo kosu manya ndoni ata, kosu o'be toiri ehuhuni azu, manyani 'dinu. Inako toiri ehuhu ka manya le'bura ta.
- 23**Sabatori mo'do le'bura'o, Yesu ka ezi monyori ezi kongbo'oki. Kari obira'o, 'bama ma kisiraye ki'dori monyori drukoye tigu.
- 24**Nako Farisayoye kowuri Yesuni nowo, Indo, kari e'di ma meziri ketu 'ba 'bayi ozo sabatori mo'do 'orani ozo e'duta?
- 25**Nako Yesu kowu iye nowo, La ola 'ba e'di ma Dawidi kozora kere ma monyo ka niki ingira'o, kere ma kuli ka niki ini ohura'o, ini 'bama ma kari 'di iyekiraye 'dinura'o?
- 26**Kosu u'ba Tunduru rikera kesu'o, kongbo ma Abiataro konzo mundizi makaranira'o, nako konyo mugati ma 'bakoko Tunduruni, ma meziri ketu 'ba 'bayi onyorani inako lebu mundiziye kerekeki, nako koko 'bama ma kari iyekiraye 'dinu.

²⁷Nako kowu iye nowo, Sabato ko'beri 'bamaye, inako 'bamaye ko'beri 'ba sabatoni.

²⁸Nowora 'Bama Kesuni Opi kpere sabatori mo'do tarani.

Mariko 3

¹Ne'ora Yesu kosu le'bu u'ba menzuri tara kesu'o. 'Be'di ala ka no'o ma tile melirira.

²Koteri Yesuni indani kosu ini idra sabatori mo'do'o, iyeri ini oso ti.

³Yesu kowu 'be'di ma tile melirirani nowo, Esu nike.

⁴Ti'di iye nowo, Meziri ketu 'bayi ala mo'darani ozo sabatori mo'do'o indani tenderani? Medrini isii'du indani mohu? Inako komburi ketri.

⁵Nako kindo iye kakpa nuvenuve luho tritruki, sandri kodeni iye kenedru zuzurata, nako kowu 'be'di ndoni nowo, E'i mitileni. Ke'i tileni, kongu kere'o.

⁶Farisayoye kuvuri tepu, egbele konziri e'di imbe'o 'bama ma Herode rikerayiki Yesuni eru'du.

⁷Ne'ora Yesuye 'bama ma kisirayiki kungari obi moliri tu'o. 'Bamari loki zo ma ungazi Galilaya 'oraye tokpari ini, nako Yudaya 'oraki,

⁸ma ungazi Yerusalema'o, Idumaya'o, Yorodaniri taa nako Turo nako Sidona pikirayi kele, 'bamari loki zo ma keniyiri e'di maka ma Yesu kozoraye, kebiri ubu.

⁹Kowu 'bama ma kisiraye yango weri nzuni onzo 'di ini tomvu meri 'bamari loki risiki, 'bakambi obi ini akpa.

¹⁰E'dumbe kidra 'bama zorari mbe va, ko'be 'bama kakpa aguziraye tobiri ini iyeri imbeni tambu ti.

¹¹Kere ma kuru moduraye kindori inira'o, keveri bile kando'o, kozari nowo, Imi Tunduru Kesuni.

¹²Nako kezi iye logoki iye o'be 'ba ini otori.

¹³Ne'ora Yesu sesi kori angu druko'o, nako kungbo 'bama ma kileraye iye ebi ubu. Kebiri ubu.

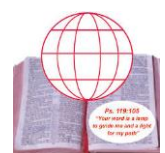
¹⁴Kipe 'bama apari druko iriaraye iye onzo iyeki kerelebu'o, ini iye tetu ti e'di tongu,

¹⁵iyeye onzo e'di meziki kuru moduraye ugbo'du:

¹⁶Simona ma kupi kebe alara Peturunira,

¹⁷Yakobo, Zebedayo kesuni nako Yowani iye edruko Yakoboki ma kupi iye kebe alara Boaneregera, niri e'diseni nowo Leru edurizi randa,

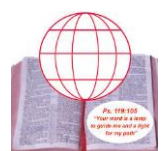
¹⁸Anderiaye, Filipoki, Baritulumayoye, Matayoki, Tomaye, nako Yakobo Alifayo kesuki, Tadayoye nako Simona, ma 'bakungbo Zeloteniraki, niri e'diseni nowo kevi omazi druko ngbo ta,

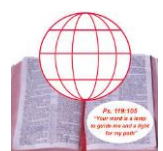
- ¹⁹nako Yuda Isikariote ma ini obazirani. Ne'ora Yesu kosu amara'o.
- ²⁰'Bamari loki kenzuri ubu le'bu, e'di ndoki ko'be kari ese 'ba kpere monyo onyo.
- ²¹Kere ma Yesu rike embekesuraye kenyiri e'di nanira'o, kuvuri ini ode, kowuri nowo, Obobo ka ini ozona.
- ²²Nako mezirise tukpezi ma kungari Yerusalema 'oraye kowuri nowo, Beelizebuli koden, nowora ka kuru moduraye ugbo makesu kuru modu tarari logoraki.
- ²³Yesu kungbo iye ubu, kowu iye e'di mumbeki nowo, Mazu kese Mazuni ugbo tetini?
- ²⁴Inda opi monyo kopuri kongbo'o, opi monyo ndo kambi ezi 'ba.
- ²⁵Inda u'ba kopuri kongbo'o, u'ba ndo kambi ezi 'ba.
- ²⁶Inda Mazu kongka imbe inanu, kopuri kadri, kambi ezi 'ba, inako kosu eki.
- ²⁷Inda 'be'di ala ka 'be'di logozini to'i meri 'ba kese 'ba mosuki 'be'di logora rike u'bara'o ala nirikeraye onzu'du. Ne kogoki gbegbu kese ala nirike ma u'ba 'oraye monzuki.
- ²⁸Gbegbu mowu ami, meruye kakpa 'bamari taraye 'bakobi tonda e iye, ota ma kari niki onzirirayiki.
- ²⁹Inako inda 'be'di konzi ota Kuru Leera mbera, kambi ondari 'ba, inako e'di tende wangiyeye wangira ka druko'o.
- ³⁰E'dumbe kowuri nowo, Ka kuru moduraki.
- ³¹Ne'ora Yesu zokoye edrukoyiki, keziri tepu, teturi utu ini ungbo'du.
- ³²'Bamari loki trodre kidre'ora nako 'bakowu ini nowo, Indo, zanini edruniyiki kari tepu imi ovi.
- ³³Yesu kungu e'di nowo, Uri zokoni, uredrukoyiki iye a'diye?
- ³⁴Kindo 'bama ma trodreziki kidre 'oraye, kowu nowo, Uri zokoni, uredrukoyiki iye naye.
- ³⁵Inda 'be'di ala kozo abongo Tunduru kilerawo, 'be'di ndoni uredrukoni, uramvukoni, nako uri zokoki 'dinu.

Mariko 4

- ¹Ne'ora Yesu ki'do e'di isi le'bu moliri tu'o. Nako 'bamari loki zo kenzuri ubu, ko'be Yesu sesi weri'o, tredre kesu'o moliri druko'o. 'Bamari loki ngii trodreri bile moliri tu'o ubu druko'o.
- ²Kisi iye e'di sonzoraye e'di mumbeki, nako nirike misira'o kowu iye nowo,
- ³Lenyi! Mori orizi kepu mori ori.

- ⁴Ma korira'o, mori eleseye keviru iti pi'o, nako kariye kebiri konyori iye.
- ⁵Eleseye keviru ubu kunu kihayikira'o, kere ma ubu ka'di zo ingira'o. Nowora kopuri egbele, ubu tu werera risiki.
- ⁶Kere ma uto kepu nikira'o konyori, nako ko'iri e'dumbe iyeri kedi ingirata.
- ⁷Eleseye keviru huhuri kongbo'o, nako ma huhuye koyerira'o kinziri iye ko'beri kari kihaye iko 'ba.
- ⁸Eleseye keviru ubu mobura'o, nako kikori kihaye, koyeri, katori. Kikori kihaye, luho piro musa, luho piro kaza, eleseye luho a'ba lebu.
- ⁹Yesu kowu iye nowo 'Be'di ma ka ibikira, ini enyi.
- ¹⁰Ne'ora kere ma Yesu ka kerekekira'o, 'bama ma kari kidre 'oraye apari druko iriarayiki ti'diri ini e'di mumbe risiki.
- ¹¹Kowu iye nowo, Bakoko e'di mikovi Tunduru rike opi monyo tarani va ami, inako 'bama ma kari tepuraye, e'di kakparaye konzori ka e'di mumbeki,
- ¹²nowora mindonira kobiri indo e, inako kambiri indo 'ba ti ore, menyinira, kobiri enyi e, inako kambiri iva 'ba. Nowora kambiri obi izari le'bu, iyeku meruraye ondari 'ba ti.
- ¹³Ne 'ora Yesu ti 'di iye nowo, La e 'di mikombe nase oto 'ba? Lobi e'di mumbeseye oto kakpa tetini?
- ¹⁴Mori ma orizi korirani e'di.
- ¹⁵'Bama naye iye ma onzozu iti pi'oraye. Iti ndo ini kere ma e'di koriri nikira'o. Kere ma kenyiri nikira'o, egbele Mazu kesu, nako kinga e'di ma koriri iye kesu 'orani.
- ¹⁶'Bama naye kari abongo nowonu iye 'bama ma koriri kunuri kiha 'oraye, iye kere ma kenyiri e'di ndonira'o, kadri kadri koderini aragaki.
- ¹⁷Iyeri kedi nigi, inako konzori wangi wereraki. Inda sandri, kandondeki kuvuri e'di ndo risiki, egbele kondari.
- ¹⁸'Bama eleseye iye mori ma koriri huhuri kongbo 'oraye. 'Bama ndoye e'di enyizi,
- ¹⁹inako mana e'di ubu'ora tara, munyari iyekura lonyi druko 'oraki, nako liya ala eleseri tara kele kobiri usu iye kesu'o, kinziri e'di ndoni, nako kari kihaye iko 'ba.
- ²⁰Inako 'bama ma koriri ubu mobura kesu 'oraye iye 'bama ma kenyiri e'diraye, nako keturiraye, kikori kihaye luho piro musa, luho piro kaza, eleseye luho a'ba lebu.
- ²¹Ne'ora Yesu kowu iye nowo, Baka'di kesi amba 'baka'dini o'be elengose, indani arase ingi'di o'be takpala druko'o.
- ²²E'dumbe alala ingi kovirizira, ma kambi te'duri 'bara, indani alala munyara 'dinu, ma kambi epu 'ba mitama 'ora.

- 23'Be'di ma ka ibikira ini enyi.
- 24Kowu iye nowo, Litomvuri e'di ma lenyira re'diki. Misonzi ma lisonzi nikira, ini ma 'bakobi niki sonzi ami, kobiri undu ami.
- 25E'dumbe 'be'di ma ka iniki 'dira, kobiri undu ini. 'Be'di ma ka iniki ingira 'bakobi inga e ubu ala ma konzo ka inikirani.
- 26Ne'ora Yesu kowu nowo, Opi monyo Tunduru rikera ka nowonu, abongo 'be'di ma moriye orizi ubu 'orawo,
- 27nako ko'do hunaki, nako konga utoki, mori ndoye ko'beri utu kopuri, nako koyeri, nako 'be'di ndo koto 'ba koye tetinira.
- 28Ubuninu kiko ina, merira kipu ibini, kogokira kotani, ne kogo'o kiko kihaye.
- 29Kere ma kihaye kikori vara'o, egbele ka iye osi e'dumbe mo'do mosi tara kelu varata.
- 30Ne'ora Yesu kowu nowo, Mobi opi monyo Tunduru rikerani sonzi e'duki? Indani mobi nirisi te'du e'di mikombe i'daraki?
- 31Ka abongo ingba kihawo, ma inda 'bakori ubu'o, inda ke'di kiha ka zerenda nako mori kakpa ubu 'oraye kadari ini kpa,
- 32'baka ini ori, ka oye, kongu maka koguye mada kakpa, ka koloye o'be maka. Nowora ko'be kariye keseri mitredreki niri sinzi'o.
- 33Ne'ora Yesu tongu iye e'di e'di mumbeki zo, abongo keseri enyi nikirawo.
- 34Ka iye e'di owu 'ba e'di mikombeki, inako ipi'oni tukpe e'diseni kpilikipili 'bama ma kisiraye.
- 35Mo'do ndoki ndruseki Yesu kowu iye nowo, Awu osi taa.
- 36Tondari 'bamari lokini, nako kingari ini iyeki weri'o, ma konzo kesu 'ora'o. Weri eleseye kari 'di 'dinu.
- 37Egbugbu makara kongu opuki, uwo keburu weri kesu'o, ko'be weri ki'do sezi.
- 38Inina ka weri se'o kubu, ko'do kizi druko balaki. Kipuri ini, kowuri ini nowo, Isizi, inda misizura ini e'di imi ingi?
- 39Yesu kepu, kuzi opuni kowu molirini nowo, Ezi! Onzo ketri! Opu ndo kezi, nako ala kongu ketri.
- 40Yesu kowu iye nowo, Ami la uruki e'duta? Amita metura ka ingi?
- 41Uru kode iye zo madarini, ke'diri iyenanu nowo, Inda nowo nani a'dini, ma kpere opuye nako moliriki kari ngoroseni enyira?

Mariko 5

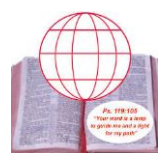

- ¹Ne'ora kuluri moliriri taa, ubu Gereseu'o.
- ²Kere ma Yesu kepu weri 'ora'o, egbele koseri esu ala kuru moduraki ma ongazi mumbari kongbo 'orani.
- ³Be'di ndo konzo mumbari kongbo'o nako 'be'di ala kese 'ba ini to'i le'bu, ingi ke'di nyoroki kpa.
- ⁴E'dumbe mo'do sonzorari'o 'baka'di ini to'i kadayiki nako nyoroyiki, tipu nyoroye nako siso kadaye kimu kimu. 'Be'di ala niggi logoki ma kese nii adara.
- ⁵Ree ree, hunaye utoki, mumbari kongbo'o nako angu drukoki, ka ozoza nako ka ti'iri inanu kunuyiki.
- ⁶Ne'ora kere ma kindo Yesuni lekera'o, koro, kiingi ini,
- ⁷koza ngorose koriraki nowo, Imi Yesu Tunduru ma Lio Korira Kesu, awuta imiki e'du re'di? Ma inzi to'du imi Tunduru kebeki, oko uwu sandri 'ba.
- ⁸E'dumbe lindo Yesu kowu ini va nowo, Imi kuru modura epu tepu esu na kesu 'oraki.
- ⁹Nako Yesu ti'dini, Mikebeni a'dini? Kungu ini e'di nowo, Ukebeni Sonzoni, e'dumbe ma zo.
- ¹⁰Kone Yesuni kenedru toki ini iye ido 'ba ubu na 'oraki.
- ¹¹Kere no'o mepi sonzoraye kari usu onyo angu mbe'o.
- ¹²Nako kuru moduraye koneri Yesuni, kowuri nowo, Tetu awu mepi nori bu, nowora awu usu iye kesu'o ti.
- ¹³Ketu iye. Kuru moduraye kuvuri tepu, kusuri mepiri kesu'o, nowora mepi sonzoraye katari, ti'yari niki angu rengu 'oraru evi'du moliri kesu'o, kambiri ese ngi iria, nowora ka'buri uwo'o.
- ¹⁴Ne'ora 'bama ma iye ondruziraye ko'yari e'di ndorani tongu ama makara kesu'o, nako ubu ma kidre 'orayi kele kakpa. Nowora 'bamaye kobiri e'di ma ozoriziraye indo.
- ¹⁵Nako kebiri Yesu bu, kindori esu ma ka'di gi kuru modurayikirani tredre ka ma ka'du ingbani, mana oreraki, ini ma ka'di gi kuru modurayiki sonzonira, nako uru kode iye.
- ¹⁶Nako 'bama ma e'di ndoni indoiziraye tonguri iye kpere kozori niki kuru modurazi bu, nako mepiyiki.
- ¹⁷Ki'dori Yesuni one ini onga e iyeta ubura ku'do 'oraki.
- ¹⁸Ne'ora kere ma Yesu kosu weri 'ora'o, esu ma ka'di gi kuru modurayikira kone ini iye onzo iniki.
- ¹⁹Inako ka etu ini 'ba, nako kowu ini nowo, Ongu mirike amara'o embenesuri bu, tongu iye e'di maka ma Opi kozo mimberani, nako yango odoo kode ini mimbera risiki.

- 20**Nowora kongu niri itiraki, kode oyi Ama Maka Apari'o e'di maka ma Yesu kozo imbera risiki. 'Bama kakpari kesu kowu waa.
- 21**Ne'ora kere ma Yesu kosi le'bu taa werikira'o, 'bamari loki zo kenzuri ubu, konzo moliri tu'o.
- 22**'Be'di ala, makesu u'ba menzuri tara kongbo'ora kesu, ma kebeni Yaironira. Ma kindonira'o, saso bile uhuse,
- 23**kone Yesuni, kowu nowo, Urunzukondi ka kogo mandiki. Esu mi tileye o'be imbe'o, nowora imbeni odra ti, ini onzo medrini.
- 24**Nako kobiri iniki. 'Bamari loki zo tokpari ubu, kari tobiri imbe'o.
- 25**Ne'ora indi ala kusi ka'di onzu imbe'o owu apari druko iria.
- 26**Sandriri zo uzogu zorari bu, kuwu nirike alaraye kakpa, inako ondi imbe'ora kodra 'ba, inako kongu tende madarini.
- 27**Lindo'di kenyi e'di sonzo Yesu risiki, nako kesu Yesu kogoki 'bamari lokiri kongbo'o, nako tambu Yesu rike ala ma'durani.
- 28**E'dumbe kowu nowo, Inda ke'di mitambu kpere nirike ala ma'durari mbeni, umbe kosu odra.
- 29**Egbele kusiri monzu nirikera kanzi kadri. Konzi imbe kodra e ondi ndoki.
- 30**Egbele Yesu koto niri kesu 'oraki yango logo kongu ubunu kepu, nako kizari 'bamari lokiri kongbo'o, ti'di nowo, A'di tambu urike ala ma'durayena?
- 31**'Bama ma kisiraye kowuri ini nowo, La indo 'bamari loki ka tobiri mimbera, lowu niki, A'di tambu uwuna!
- 32**Kindo nuvenue indo'du a'di kozo e'di nanina.
- 33**Inako indi ndo koto e'di ma kozori imberani, nako kesu, keru zo imbe moduki, saso bile Yesu kando'o, tongu ini e'di ma gbeburani ngii.
- 34**Nowora Yesu kowu ini nowo, Urikindi, metu mirikera kidra mimbenina. Osu kenedru katuki. Mimbe ini odra agu mirikeraki.
- 35**Ne'ora kongbo ma Yesu ka e'dira'o, 'bama ma ungazi makesu rike amara'ora kowuri nowo, Miri kindi kondi va. E'duta la Isizini sandri le'bu?
- 36**Inako Yesu ka iyeta e'dirani enyi 'ba, kowu makesu u'ba menzuri tara kesu 'orani nowo, Uruni imi ode 'ba, etu ininu.
- 37**Ketu 'ba 'be'di alani ini tokpa, inako lebu Peturuni, Yakoboki, nako Yowani Yakobo edrukoki.
- 38**Kere ma kebiri ama makesu u'ba menzuri tara rikera'o, kenyi oyini, ogbaki zo nako okokoyi kele.

³⁹Kere ma kosu nikira'o, kowu iye nowo, E'duta loyi, logba nikira? Unzu ne ka ondi 'ba inako ka o'do'do.

⁴⁰Nako koleri ini, inako Yesu kipu iye kakpa tepu, kemu unzu apokoye unzu zokoki nako 'bama ma kari niikirayiki, kobiri kere ma unzu ka nikira'o.

⁴¹Kode unzuni tileki, kowu ini nowo, Talita kumi, niri e'diseni nowo, Aranzunzu, mowu imi onga kori!

⁴²Egbele aranzu kongga kori, ko'bu. Nirike owura ka aparti druko iria. Egbele iye kesu kowu waa zo.

⁴³Yesu kezi iye logoki 'be'di alani e'di nani oto 'ba, nako kezi iye iye ala monyoni oko aranzuni onyo.

Mariko 6

¹Ne'oraki Yesu kongga e, kelu iyeri kama ubura'o, 'bama ma kisiraye tokpari ini.

²Nako sabatori mo'do'o ki'do e'di isi u'ba menzuri tara kesu'o, nako 'bama sonzo ini enyiziraye kesu kowu waa. Kowuri nowo, 'Be'di na kose e'di nani i'da'da? Mberi tetira kokori ini ina, ala mozo logo naye kozori niki tileri'ora!

³Ini eyizi bau tarani 'ba, Maria kesuni, edruko iye Yakobo, Yose, Yuda nako Simonani? Amvukoye kari awu bu na'o 'di ingi? Nako kokiri nirisiki.

⁴Yesu kowu iye nowo, Monzizi ala ingi ma ka miingiki iyeri kama, ubu mundera'ora, mu'ba nirikerari kongbo'o, nirike amara'o 'dinu.

⁵Nako Yesu kese 'ba ala mozo logoraye ozo 'deyi, inako lebu ko'be tileye aguzi telerari mbe'o, kidra iye.

⁶Yesu kesu kowu waa iyeri metu ingirata. Kohu ama kongbo 'oki kakpa misiki.

⁷Ne'ora Yesu kungbo 'bama aparti druko iriaraye ubu, ki'do iye totu iria iria, koko iye e'di mezini kuru modurari druko'o.

⁸Kezi iye alalani inga 'ba mohu ta, inako lebu luturuninu, u'da 'di 'ba, okpo 'di 'ba, nako iye kadakuzuye inga 'ba gbete iyetarari kesu'o,

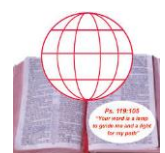
⁹inako waranina iye isu, iye kanzu a'du iria iria 'ba.

¹⁰Kowu iye nowo, Kere ma lobusu amara 'ora'o, lonzo ki 'deyi kpere lobi unga nikira'o.

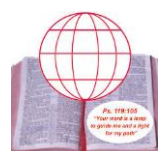
¹¹Nako inda kere elesera'o 'bamaye kari ami ke'i 'ba, inda 'bamaye kutiri ami menyiki, kere ma lobi ungara'o, luvu epuru ami huri'ora no'o, e'diseni iye druko'o.

¹²Nowora kuvuri, touguri 'bamaye iye kenedru uza.

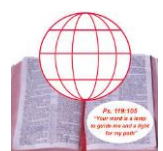
¹³Kugbori kuru modura sonzo koyiri udu 'bama sonzo aguzirari mbe'o, iye idra'du.

- ¹⁴Ne'ora Herode tebizi kenyi e'di ndonirani, e'dumbe Yesu kebe koburata. 'Bama eleseye kowuri nowo, 'Bakiga Yowani batisimoni okozirani va 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki, noworata ala mozo logo naye kari ozori kesu'o.
- ¹⁵Inako 'bama eleseye kowuri nowo, Ini Eliyani. 'Bama eleseye kowuri nowo, Ini monzizini, abongo lebu monzizi tutirari kongbo 'orawo.
- ¹⁶Inako kere ma Herode kenyi niki nirisira'o, kowu nowo, 'Bakiga Yowani ma me'i drukorani 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki va.
- ¹⁷E'dumbe lindo'di Herode tetu 'be'di alani Yowanini ode, ko'iri ini erung'a ru'ba'o Herodia, indi edruko Filipino rikera risiki, e'dumbe kemuni indini.
- ¹⁸E'dumbe Yowani ka'di owu Herodeni nowo, Meziri ketu 'ba imi onzo edruni rindiki.
- ¹⁹Nako Herodia ko'be niri umu, kile ini ohu. Inako kese 'ba,
- ²⁰e'dumbe Herode keru Yowanini, koto ini 'be'di ma ore nako leerani, nako tomvu ini niki. Kere ma kenyi ka tongura'o, konzo kenedru mudaki, inako kpa, kenyi ini aragaki.
- ²¹Inako kere ma mo'do mo'da kelura'o, mo'do nirike modruri tara, Herode ki'de monyo ma ndrunkirani nirike makaraye, alara endreziye nako 'bama maka Galilaya 'orayiki.
- ²²Ne 'oraki Herodia kindi kosu, kodu o'bi, koko araga Herode kesu'o, ede nirikeraye 'dinu. Tebizi kowu aranzu ndoni nowo, Tene ala ma mi kenedru kilerani, nako mosu oko imi.
- ²³To'du ini inziki nowo, Ala ma losu tenerani mosu oko imi indani opi monyo urikera pi kpa.
- ²⁴Nowora aranzu ndo kepu tepu, ti'di zokoni nowo, Uwu e'du tene? Zoko kowu nowo, Yowani batisimoni okozi drukoni.
- ²⁵Egbele kosu mo'yaki tebizi bu, tene, kowu nowo, Mile imi uwu Yowani batisimoni okozi drukoni oko kaga'o egbele.
- ²⁶Sandri kohu tebizini zo, inako nirike inzirata, ede nirikera risiki 'dinu, kile 'ba aranzuni uti.
- ²⁷Egbele tebizi teru asigiri lebu ini kidre tomvuzirari kongbo 'orani, kezi ini Yowani drukoni amba. Nowora kosu drukoni e'i erung'a ru'ba 'oraki,
- ²⁸kamba druko ndoni kaga'o, koko aranzuni, nako aranzu koko zokoni.
- ²⁹Kere ma 'bama ma kisiraye kenyiri nirisira'o, kebiri, kingari niri abuni, kobiri kinori ini mumba ru'ba kesu'o.
- ³⁰Ne'ora 'bama ma teturaye konguri Yesu bu, tonguri ini e'di kakpa ma kozorira, nako kisirira 'dinu.

- ³¹Nako kowu iye nowo, Lebi ami kerekeki kere ma ketrira'o, nako inzoza. E'dumbe 'bama sonzo kari ebi mobiki, kere konzo ingi iye kpere ala monyota.
- ³²Kobiri kere ma ketrira'o weriki, iye kerekeki.
- ³³'Bama sonzo kindori iye kari obi, kotori iye, ko'yari 'deyi oyini ama'oki iye huyiki nako kuluri meri iye.
- ³⁴Kere ma Yesu kepu weri 'orakira'o, kindo 'bamari lokini zo, nako odoo kode ini iye risiki, e'dumbe kari abongo orombo ma iyeri ondruzi ingirawo, ne'ora ki'do iye isi e'di sonzorayiki.
- ³⁵Kere ma uto kasira'o, 'bama ma kisiraye kebiri ubu, kowuri nowo, Na'ora kere ma ketrira, uto kasi e.
- ³⁶Ita iye, nowora iye obi ubu'o nako ama awu kidre 'orayiki 'dinu, ala monyoni uze iyenanu.
- ³⁷Ne'ora Yesu kungu iye e'di nowo, Amina, loko iye monyoni. Kowuri ini nowo, Awu obi ala monyoni uze denario a'ba iriaki awu oko iyeri onyo?
- ³⁸Yesu kowu iye nowo, La u'da muyiraki itingo? Lobi indoza. Ma kindorira'o kowuri nowo, Umu, nako keyi iriaki.
- ³⁹Ne'ora kezi iye trodre bile kakpa ise buki ise buki usu druko'o.
- ⁴⁰Trodre bile ise buki, a'ba lebu nako piro umu.
- ⁴¹Yesu kemu u'da muyiraye umu keyi iriayiki, nako ta'yo luho kori leru'o, koko kandomarani, tigu u'dari kongboni, koko 'bama ma kisiraye iye o'be 'bamari kando'o. Koppu keyi iria ndoye iye kongbo'o kakpa.
- ⁴²Iye kakpa konyori, tihuri 'dinu.
- ⁴³Nako kenzuri u'dari sinziye, sozi elengo apari druko iria, keyi tarayi kele.
- ⁴⁴'Bama ma konyoriraye esuye ngi umu.
- ⁴⁵Egbele Yesu koko 'bama ma kisiraye iyeri sosi weri'o, nako iye obi meri niri kando'o taa Betesaida'o, kere ma inina ka 'bamari lokiye ita 'dere.
- ⁴⁶Kere ma kezi niki iyera'o, sesi kori angu kongbo'o Tunduruni tene'du.
- ⁴⁷Kere ma ala kongu va ndrusera'o, weri ka moliriri agara'o, Yesu ka kerekeki ubu'o.
- ⁴⁸Ne'ora kindo yango kari sandriri uwo mitihaki, e'dumbe opu ka onga iye kando'oni. Yesu kesu iye bu abongo uto obungweni huna rike, kohu uwo drukoki. Konzo abongo kovi iye ezirawo.
- ⁴⁹Iye ina, ma kindori ka ohu uwo drukokira'o, kanari ali'bani ini etupa ka na, kozari,
- ⁵⁰e'dumbe iye kakpa kindori ini, ne'ora iye kenedru kondori. Inako egbele kowu iye e'di nowo, Ami kenedru nonzo logo. Nani ma una, uruni ami ode 'ba.

- ⁵¹Sesi iye bu weri'o, nako opu kezi. Iye kesu kowu waa zo,
- ⁵²e'dumbe kari u'da muyirisi oto 'barata, inako iye kenedru ka zuzu.
- ⁵³Ne'ora kere ma kosiri niki taara'o, kuvuri ubu Genesareta'o, ko'iri werini moliri tu'o.
- ⁵⁴Nako ma kuvuri weri 'ora'o, egbele 'bamaye kotori Yesuni,
- ⁵⁵ti'yari ubu ndo'oki ngii, nako koderi aguziye tomba tangalaki, kere ma kenyiri ka nikira'o kakpa.
- ⁵⁶Kere kakpa ma kosu nikira'o, ama buki, ama makara buki, indani usu'o, kinori aguziye kere soko tarari tuki, nako koneri Yesuni iye ala ma'du nirikera tu tambu wari. 'Bamaye kakpa ma imbe tambuzirari mbe kodrari.

Mariko 7

- ¹Ne 'ora kere ma Farisayoye kenzuri Yesu bura'o, iye 'bama elese mezirise tukpezirayiki ma ungazi Yerusalema 'oraye,
- ²kindori 'bama ma kisira eleseraye kari u'da onyo iye tile lee ingini, niri e'diseni iye tile moba ingini.
- ³E'dumbe Farisayoye nako Yahudayiki kakpa, inda kari iye tile oba 'bara konyori 'ba, to'iri e'di tuti 'bama makari tara mbe'o.
- ⁴Ma kungari kere soko tara 'ora'o lindoza kari unguri lee 'ba, konyori 'ba, nako e'di eleseyi kele sonzo, keturi e iyeri ke'be, kopo iye mobaki, uleyiki, nako ule mola ungbenirayiki 'dinu.
- ⁵Farisayoye mezirise tukpeziyiki ti'diri Yesuni nowo, E'duta 'bama ma lisiraye kohuri ka 'ba e'di tuti makari tara'oki, ne'ora kari u'da iyetarani onyo iye tile lee inginirakira?
- ⁶Yesu kowu iye nowo, Isaya tongu amirisi gbinya ami o'dongozi, abongo kugurirawo, Koya na ka uwu iingi iye tuki wari, Inako iye kenedru ka leke umbe'o.
- ⁷Kari uwu iingi egeyo, Ma kari e'di tuti 'bamari taraye isi misi Tunduru rikera kere'o.
- ⁸Londa ka e'di mezi Tunduru rikerani va, ne'ora lito'iri ka e'di tuti 'bamari taraki.
- ⁹Ne'ora Yesu kowu iye nowo, Nowonu luti e'di mezi Tunduru rikerani, la ezi e'di tuti amitarari druko'o.
- ¹⁰E'dumbe Muse kowu ka'di nowo, Ingi apanini nako zaniki, nako, 'Be'di ma kowu tende apoko mbe'o iye zokoki, ini ondondi.
- ¹¹Inako amina lowu nowo, Inda 'be'di ala kosu owu apokoni indani zokoni, Ala mese ka'di okora ini Koribanini, niri e'diseni Ala moko Tundurunira,
- ¹²la metu ingi le'bu ala mozo apokoye indani zokoki.
- ¹³Nowora lo'be e'di Tunduru rikerani ongu egeyoni e'di tuti amita ma lo'bera mbeki. Ne'ora la e'di sonzo ma noworaye ozona

- 14Ne'ora Yesu kungbo 'bamari loki ubu le'bu, kowu iye nowo, Ami kakpa lenyi e'di urikerani, liva 'dinu.
- 15Alala ingi tepuyiki ma nida osuzi 'be'di ala kesu'o kese 'be'di ndo ungu lee ingirani, inako ala ma ongazi 'be'di kesu'ora ka ini ungu lee ingiranina.
- 16'Be'di ma ka ibikira ini enyi.]
- 17Kere ma Yesu kosu niki u'ba'o onga'du 'bamari lokikongbo 'ora'o, 'bamamakisiraye ti'diri ini e'di mikombe re 'diki.
- 18Kowu iye nowo, Ami 'dinu e'di miva ingi amiki nowonu? Loto 'ba ala ma tepu osuzi 'be'di kesu'ora kese 'ba ini ungu lee ingirani?
- 19E'dumbe ka mosu ingi kenedru'o inako kesu'o, 'baka ini omba e tepu. Nowora kowu monyo kakparaye ungu'du lee.
- 20Ne'ora kowu nowo, Ala ma kongu 'be'di ala kesu 'orakira ka 'be'dini ungu lee ingini ina.
- 21E'dumbe 'be'di kesu 'oraki, 'be'di kenedru 'orakimana tendera kepu, luho unzeki, kogo, me'di mo'di, oma tendera,
- 22kenedru mo'be mawu alari druko'o, tende mozo, uzapili, e'di tagingira, eve, mize, mogori, unzuyi kele.
- 23Ala tende naye kakpa kungari 'be'di kesu 'oraki, kari 'be'dini ungu lee ingini ina.
- 24Ne 'oraki Yesu kongu, kosu Turori ku'do Sidonakira'o. Kosu u'ba kesu'o. Ka ile 'ba 'bamaye oto, inako kese 'ba koviri.
- 25Egbele indi ala, unzu kondinzu ka kuru moduraki, kenyi nirisira, kesu, kasi uhu se'o.
- 26Indi ndo ka Giriki rindi, ini Surofoinike ara. Ne'ora kone Yesuni nowora ini kuru modurani ugbo unzukondi kesu 'oraki.
- 27Ne'ora Yesu kowu ini nowo, Andanda kesuni tihu meri, e'dumbe ini dra ingi 'bamaye u'da andanda tarani inga kombe i'biye.
- 28Inako indi kungu ini e'di nowo, Iyi, Opi, inako kpere i'biranda takpala sera kari u'dari sinzi andandari taraye onyo.
- 29Ne'ora Yesu kowu ini nowo, E'di lowu nata osu miri itiki, kuru modura kepu va unzunondi kesu 'oraki.
- 30Ne 'oraki kongu nirike amara'o, kose unzuni kinori va ara druko'o, lindo kuru modura kepu va.
- 31Ne'ora Yesu kengu le'bu onga'du Turo ku'do 'oraki, kosu gbee Sidona'oki esu'du moliri Galilaya tu'o, gbee Ama Maka Apari kongbo'oki.
- 32Ne'ora kambari ubu 'be'di ibi mori, kadruse meberani 'dinu, nako koneri ini ini tileye o'be imbe'o.

³³Nako kombani ipi'o 'bamari loki kongbo 'oraki, ko'be tile randaye ibi'o, nako ko'bu tori, tambu niki kadrani.

³⁴Ta'yo luho kori leru'o, kipu ovu, kowu ini nowo, Efata, niri e'diseni nowo, Tewuri.

³⁵Nako ibiye tewuri, nako kadrise mebe ndo tangari, nako ki'do e'di ngorose ngboraki.

³⁶Kezi iye iyeri tongu 'ba 'be'di alani, inako inda ke'di kezi iye kpa, koyiri e'di ndoni madarini.

³⁷Ne'ora iye kesu kowu waa madarini, kowuri nowo, Kozo alaye kakpa mo'da. Ko'be kpere 'bama ma ibi moriraye kenyiri e'di, koko 'bama ma e'dizi 'baraye ke'diri.

Mariko 8

¹Wangi nori'o kere ma 'bamari loki kenzuri le'bura'o, ala monyo ka iye ingi. Yesu kungbo 'bama ma kisiraye ubu, kowu iye nowo,

²Odo ka uwu ohu 'bamari loki risiki, e'dumbe kpetena konzori va ubu nike mo'do musa, nako ala monyo iyetara ingini.

³Inda mita iye ongu'du iyeri ama'o kuliki, kobiri evi iti'o, nako 'bama eleseraye kebiri unga'du leke.

⁴'Bama ma kisiraye kunguri ini e'di, ti'niri nowo, Mese 'bama nakubaraye monyoni oko tetini, nike ilubu'o?

⁵Yesu ti'di iye nowo, U'da muyiki la itingo? Kowuri nowo, Ebirio.

⁶Kezi 'bamari loki iyeri trodre bile ubu druko'o. Kemu u'da muyi ebirioraye, ma kumbara'o, tigu kongboye, koko iye 'bama ma kisiraye, iye o'be 'bamari loki kando'o. Nowora ko'beri iye kando'o.

⁷Nako kari keyi zererayiki were. Ma koko kandomara kogokira'o, kezi iye naye o'be 'dinu iye kando'o.

⁸Konyori, nako tihuri. Kenzuri sinzi eseziraye elengo ebirio.

⁹Ne'ora koviri ese 'bama ngi uto,

¹⁰nako Yesu kita iye. Egbele kosu weri'o 'bama ma kisirayiki, nako kesu ubu ipi Dalamanuta'o.

¹¹Ne'ora Farisayoye kuvuri, ki'dori Yesuni u'di, koviri ese leru 'orani ubu, ini sonzi'du.

¹²Yesu kipu ovu kesu'ora hee, kowu nowo, 'Bama ma wangi na taraye kari eseni ovi e'duta? Gbegbu, mowu ami, ese kambi okori 'bama ma wangi na taraye 'ba.

¹³Konda iye, kosu weri'o le'bu, kosi taani.

¹⁴Ne'ora 'bama ma kisirari druko kazu u'da mingaki e, nako kari u'da muyiraki weri kesu'o lebu kpokili.

- 15** Yesu kezi iye nowo, Lonzo ami luhoki, litomvuri imii Farisayori taraki Herode rikeraki 'dinu.
- 16** Kunziri e'di iye kongbo'o, kowuri nowo, Ma u'daki ingi.
- 17** Yesu koto e'di ndonira erata, kowu iye nowo, La e'di unzi u'da amikura inginira risiki e'duta? La indo 'ba, nako motora loto 'banu, ami kenedru ka ti'du?
- 18** La ami luhoki, la indo 'ba? Nako la ami biki, la enyi 'ba? Nako la ana 'banu?
- 19** Kere ma mitigu ka'di niki u'da muyi umu 'bama ngi umurari kongbo 'ora'o, lenzu niri sinziye sozi elengoye itingo? Kowuri ini, Apari druko iria.
- 20** Le'bu ebirio 'bama ngi utora kongbo 'ora'o, lenzu niri sniziye sozi elengoye itingo? Kowuri ini nowo, Ebirio.
- 21** Kowu iye nowo, Ami laza e'di miga ingi?
- 22** Ne'ora kebiri Betesaida'o, nako 'bama eleseye kambari 'be'di ma luho mondirani Yesu bu, koneri ini ini imbe tambu.
- 23** Nako kode 'be'di ma luho mondi ndoni tileki, nako kipu ini ama 'oraki tepu. Ma ko'bu tori luho 'ora'o, ko'be tileye 'dinu imbe'o, ti'dini nowo, La ala indo 'di?
- 24** Ta'yo luho kori, kowu nowo, Ma 'bamaye indo, inako kari indori abongo kogu ma kari o'burirawo.
- 25** Yesu ko'be tileye le'bu luho'o, nako 'be'di ndo kindo alaye tua, luho kongu kilili, nako kindo alaye kakpa teende.
- 26** Nako Yesu tetu ini ongu nirike amara'o, kowu nowo, Ke'di ama na kongbo kpa, osu 'ba.
- 27** Ne'ora Yesu konga 'bama ma kisirayi kele, kobiri ama kesu'oki Kaisaria Filipi'o, nako kere ma kari iti 'ora'o, ti'di 'bama ma kisiraye nowo, 'Bamaye kari owu uwu a'dini?
- 28** Kowuri ini nowo, Yowani batisimoni okozini, 'bama eleseraye kari owu Eliyani, nako 'bama eleseye kari owu 'be'di lebu monziziri kongbo 'orani.
- 29** Ne'ora Yesu ti'di iye nowo, Ami ko lowu uwu a'dini? Peturu kungu ini e'di nowo, Imi Kristoni.
- 30** Kezi iye iye tongu 'be'di alani 'ba.
- 31** Ne'ora Yesu ki'do iye isi yango 'Bama Kesu kosu sandriri e'di sonzoyiki. Makaye kobiri ini uti, nako mundizi makaraye, nako mezirise tukpeziyiki 'dinu kobiri ini uti, nako kobiri ini ohu 'dinu, inako mo'do musa kogoki kosu aga le'bunu.
- 32** Kowu e'di ndoni ayii. Nowora Peturu tigboni tepuyikini, ki'do ini uzi.
- 33** Inako Yesu kizari, kindo 'bama ma kisiraye, kuzi Peturuni, kowu nowo, Mazu, izari ukogo'o, e'dumbe lo'bu ka 'ba Tunduruki, inako lo'bu 'bamakina.

³⁴Ne'ora Yesu kungbo 'bamari lokiye ubu kerelebu'o 'bama ma kisirayiki, kowu iye nowo, Inda 'be'di ala kile uwu tokpa, ini utiri inanu, ini kogu mala nirikerani inga, ini uwu tokpa.

³⁵Inda 'be'di ma kile nirike medrirani isiira, kosu ini izu, inako 'be'di ma kosu nirike medrirani izu urisiki e'di mo'dara risiki 'dinu, kosu ini isii.

³⁶Inda 'be'di ma kosu ose nuveko ubuni ngii kongu nirikera nako kizu nirike medrirani era, miga kosu onzo tetini?

³⁷Indani 'be'di kosu nirike medrirani ele e'duki?

³⁸E'dumbe 'be'di ma kanya kosuni ode urisiki urike e'diraki 'dinu 'bama ma wangi na tara oma tenderaziye, nako meruziri kongbo'ora, kere ma 'Bama Kesuni kosesu niki maka mogu Apoko rike kerelebu'o malaika leeleerayikira'o, kanya kosu ini ode nu nirisiki 'dinu.

Mariko 9

¹Yesu kowu iye nowo, Gbegbu mowu ami, 'bama eleseye kari 'di 'bama ma ezizi nari kongbo 'oraye, ma kambiri e'di 'ba, lindoza kari opi monyo Tunduru rikerari mesu logokirani indo 'ba.

²Ne'ora mo'do kaza kogoki Yesu kemu Peturuni, Yakoboki, nako Yowanini, komba iye iye kerekeki angu sora druko'o, nako niri ure kizari kandi iye luho'o.

³Ala ma'du nirikera tama, kada ala unzekilirani e, unze zo, 'be'di ala ingi ubu'o ma kese inze'du nowora.

⁴Eliyaye Museki te'duri iye, kari e'di Yesuyiki.

⁵Peturu kowu Yesuni nowo, Isizi, ka mo'da awu onzo niki na'o. Awu kupanguye o'ba musa, lebu imi, lebu Museni, alara ko Eliyani.

⁶E'dumbe koto 'ba e'di ma kowura, e'dumbe uru ka iye ohu zorata.

⁷Trutru ko'be sinzini iye druko'o, nako ngorose kongu trutru'o ma kowu nowo, Nani Uri Kesu ma mawu zorani. Lenyi ini.

⁸Egbele kindori iye menzepi nuvenue, kari 'be'di alani indo le'bu 'ba, inako lebu Yesuninu iyeki.

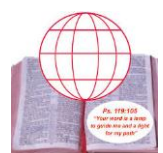
⁹Ne'ora ma kari utu bile angu druko 'ora'o, Yesu kezi iye iyeri tongu 'ba 'be'di alani e'di ma kindorirani, kpere 'Bama Kesu kosu aga 'bama ma e'dizirari kongbo 'ora'o.

¹⁰Ne'ora koviri e'di ndoni iye kenedru'o, ku'diri iye kongbo'o e'di ma maga 'bama ma e'dizirari kongbo'ora iseni e'dura.

¹¹Ti'diri Yesuni nowo, Mezirise tukpeziye kowuri yango Eliya kosesu meri e'duta?

- ¹²Yesu kowu iye nowo, Eliya kesu meri gbegbu, ala kakpa ungu'du kere'o. Nako 'Bama Kesu risiki e'di kuguri tetini, yango kosu sandriri e'di sonzoyiki nako 'bakobi ini o'be egeyo?
- ¹³Inako mowu ami Eliya kesu va, nako kozori ini e'di ma kilerirani, abongo kuguri nirisikirawo.
- ¹⁴Ne'ora kere ma kebiri niki 'bama ma kisirari bura'o, kindori 'bamari lokini ka iye kingu, nako mezirise tukpeziye kari u'diri iyeki.
- ¹⁵Egbele ma 'bamari loki kakpa kindori Yesunira'o, iye kesu kowu waa, ti'yari ubu mado oko ini.
- ¹⁶Yesu ti'di iye nowo, La'di u'diri iyeki e'du re'diki?
- ¹⁷Be'di ala 'bamari loki kongbo'ora kungu ini e'di nowo, Isizi, mimba uri kesuni mibu, ka kuru mitimburaki.
- ¹⁸Kere kakpa ka niki ini odera'o, ka ini umbe bile, amu sonzo ka oluri utu'o, tika isise, nako kudruni logoki. Mowu 'bama ma lisiraye iyeri ini ugbo, inako ka'diri ese 'ba.
- ¹⁹Yesu kungu iye e'di nowo, Eke! 'Bama ma wangi na ta ma metu ingiziraye, mobi onzo amiki wangi etingba? Mosu sandriri ami mbe wangi etingba? Lamba ini ubu.
- ²⁰Kambari unzukowu ndoni ubu. Kere ma kuru kindo Yesunira'o, egbele kombe unzukowuni, nako kasi bile, ki'do unguri ungungu amuki utu'o.
- ²¹Yesu ti'di apokoni nowo, Kode ini nowo onga'du ere'do? Kowu nowo, Onga'du unzuzuni.
- ²²Ka'di ini umbe ree kesi'o nako uwo'o ini eru'du, inako inda lese e'dini ozo, onzo awu bu odooki, tapa awu 'doo.
- ²³Yesu kowu ini nowo, Inda lese e! Alaye kakpa kese 'be'di ma etuzirani.
- ²⁴Egbele unzu apoko koza nowo, Metu e. Tapa uwu urike metu ingira'o.
- ²⁵Nako kere ma Yesu kindo 'bamari loki ke'ya kerelebu 'ora'o, kuzi kuru modurani, kowu ini nowo, Imi kuru ma ke'di 'bara nako menyi ingira, mezi imi, epu kesu 'oraki, osu le'bu kesu'o 'ba.
- ²⁶Moza kogoki kombeni logoki, nako kepu tepu. Nako unzukowu kongu abongo abuwo, ko'be 'bama elese sonzoraye kowuri nowo, Kondi e.
- ²⁷Inako Yesu kodenitileki, kingani kori, nako kowunzu ndo kongu.
- ²⁸Nako kere ma Yesu kosu u'ba 'ora'o, 'bama ma kisiraye ti'diri ini ipi'oni nowo, Ma ese 'ba ini ugbo e'duta?
- ²⁹Yesu kowu iye nowo, Ala newone kese 'ba midoki alalaki lebu miteneki.
- ³⁰Ne'ora kungari niki 'deyiraki, koziri Galilaya'oki. Yesu kile 'ba 'be'di alani oto,

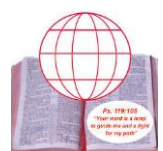
- 31 e'dumbe kisi 'bama nirikeraye, kowu iye nowo, 'Bakobi 'Bama Kesuni oko 'bamari tile'o, kobiri ini ohu, nako kere ma kohuri inira'o mo'do musa kogoki kosu aga.
- 32 Inako kari e'di ndo seni o'i 'ba, nako uru kode iye ini miti'diki'
- 33 Ne'ora kebiri Kaperinauma'o, nako kere ma kari niki u'ba 'ora'o, Yesu ti'di iye nowo, Iti'ora la'di e'du re'di unzi?
- 34 Inako konzori ketri, e'dumbe iyeri munziri iti'o, a'di ka maka zo adazira risiki.
- 35 Ne'ora tredre, kungbo 'bama apari druko iriaraye, kowu iye nowo, Inda 'be'di ala kile ini onzo merirani, ini ongu kubu mada, nako mozozu kakparani.
- 36 Nako kemu unzuni, ko'be ini iye kongbo'o, nako kambuni tohuki, kowu iye nowo,
- 37 'Be'di ma unzu noworani ke'izi ukebekira, lindo ke'i uwu, Nako 'be'di ma uwu ke'izirani, lindo ka uwu ke'i 'ba, inako uwu tetuzinina.
- 38 Ne'ora Yowani kowu Yesuni nowo, Isizi, mindo 'be'di alani ka'di kuru modurani ugbo mikebeki. Muti ini e, e'dumbe tokpa ka awu 'ba.
- 39 Yesu kowu nowo, Luti ini 'ba, e'dumbe 'be'di ala ingi mozo logoraye ozozu ukebeki, ma kosu ese urisi owu tende egbele.
- 40 E'dumbe 'be'di ma ka me'dizi ingi awukira ini ka awuki.
- 41 Nako 'be'di ma koko ami uwo kopo nzuki kpa nowo e'dumbe ami Kristo vuka kaye na, gbebu mowu ami, nirike mitukora kambazu 'ba.
- 42 Ne'ora 'be'di ma o'bezi lebu andanda uwu etuzi nari kongbo'ora kokira ka mo'da 'bayi kunu maka monyo mo'u tarani o'i kembe'o ini kombe'du moliri kesu'o.
- 43 Nako inda mitile ko'be imi oki, e'i ini e. Ka mo'da imi osu medri'o tile kilimuni, kada imi osu niki tile iriarayiki moliriri kesi wangiye wangira'o,
- 44 kere ma kugoye ke'diri 'bara'o, nako kesi kandi 'bara'o.]
- 45 Nako inda mihu ko'be imi oki, e'i ini e. Ka mo'da imi osu medri'o mihu mosuki, kada imi onzo niki mihu iriarayiki, ma imi kombe niki moliriri kesi wangiye wangira'o,
- [46 kere ma kugoye ke'diri 'bara'o, nako kesi kandi 'bara' o.]
- 47 Nako inda miluhu ko'be imi oki, sinze ini e. Ka mo'da imi osu opi monyo Tunduru rikera'o luho lebuki kada imi onzo niki luho iriarayiki ma imi kombe niki moliriri kesi wangiye wangira'o,
- 48 kere ma kugoye ke'diri 'bara'o, nako kesi kandi 'bara'o.
- 49 E'dumbe 'bakobi 'be'di lebu lebu imbe uku kusu kesi'o.
- 50 Uku ka mo'da, inako inda uku risi kondi era, lobi isini ungu e'duki? Lonzo ukuki ami kesu'o, ami kenedruni onzo katu ami kongbo'o.

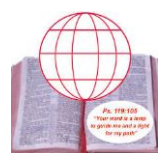

Mariko 10

- ¹Ne'ora Yesu konga 'deyiraki, kosu ubu Yudaya'o nako Yorodaniri taa. 'Bamari lokiye kenzuri ubu le'bu, nako kisi iye le'bu, abongo ka'di ozorawo.
- ²Nako Farisayoye kebiri ubu, ti'diri ini, ini onzi'du, kowuri nowo, Meziri ketu 'be'di alani indi nirikerani ido?
- ³Yesu kungu iye e'di nowo, Vam Muse kezi ami tetii?
- ⁴Kowuri nowo, Muse ketu yango sozokoni waraga ugu midota, nako ini indikoni ido.
- ⁵Inako Yesu kowu iye nowo, Ko'be kugu e'di neni ami kenedru zuzurata,
- ⁶inako vani tuti muku'o Tunduru ko'be esuye indiki.
- ⁷E'di neki esu kosu apokoye onda zokoki, nako kosu indiri indiki.
- ⁸Nako iye iria kobiri ongu imbe lebuni. Nowora kambiri onzo iria le'bu 'ba inako lebu.
- ⁹Nowora ala ma Tunduru kindi kerelebu'ora 'be'di alani iye epu 'ba.
- ¹⁰Ne'ora 'bama ma kisiraye ti'diri Yesuni le'bu u'ba'o e'di na risiki.
- ¹¹Nako kowu iye nowo, Inda 'be'di ma kido indikoni, nako kosu alarani omara, lindo koma oma tenderani.
- ¹²Nako inda indi ala konda sozokoni, nako koma ngerani, lindo koma oma tenderani 'dinu.
- ¹³Ne'ora kari andandaye amba Yesu bu ini iye mbe tombu, nako 'bama ma kisiraye kuziri iye.
- ¹⁴Inako kere ma Yesu kindo e'di nanira'o, e'di ndo kovu kenedru'o, kowu iye nowo, Andandaye iye ebi ubu, luti iye 'ba, e'dumbe opi monyo Tunduru rikera ka 'bama noworaye.
- ¹⁵Gbegbu mowu ami, 'be'di ma opi monyo Tunduru rikerani ke'izi abongo unzuwo 'bara, kambi osu kesu'o 'ba.
- ¹⁶Kambu iye tohuki, koko kandomara iye, ko'be niki tileye iye druko'o.
- ¹⁷Ne'ora kere ma Yesu ka osu itikira'o, 'be'di lebu kero ubu, saso kando'o, ti'di ini nowo, Isizi mo'dara, uwu mosu e'du ozo uwu medri wangiye wangirani ose tira?
- ¹⁸Yesu kowu ini nowo, Lungbo uwu mo'darani e'duta? 'Be'di ala ingi mo'dara, lebu Tundurunni.
- ¹⁹Loto e'di meziye va, Ohu 'be'dini 'ba, Oma oma tenderani 'ba, Ugbe kogoni 'ba, Tanga e'di kenzonirani 'ba, Sinzu 'ba, Iingi apaniye zaniki.
- ²⁰Kowu ini nowo, Isizi, e'di naye kakpa miingi iye e unzununira'o.

- ²¹Nako ma Yesu kindo niki inira'o, kawu ini, kowu ini nowo, E'di lebu keli imi. Osu, ezi ala ma la nikiraye, oko sandriziye, nako losu onzo lonyiki leru'o, nako esu, tokpa uwu.
- ²²Inako luho kodu e'di ndo risiki, kosu sandriki, e'dumbe ka alayiki zorata.
- ²³Ne'ora Yesu kindo nuvenuve, kowu 'bama ma kisiraye nowo, Musu opi monyo Tunduru rikera'ora nii logo mada lonyiziye.
- ²⁴Bama ma kisirari kesu kowu waa e'di nirikerayiki. Inako Yesu kowu iye le'bu nowo, Andanda, musu opi monyo Tunduru rikera'ora ka logo mada!
- ²⁵Ka logo ingi ngamiani osu'du atute rapaki, kada lonyizi ini osu'du opi monyo Tunduru rikera'o.
- ²⁶Nako iye kesu kowu waa zo, ti'diri ini nowo, Inda nowora a'di kosu esena musiki?
- ²⁷Yesu kindo iye bu, kowu iye nowo, 'Bamaye kese 'ba, inako lebu Tundurunu, e'dumbe e'di kakpaye keseri Tunduruni.
- ²⁸Ne'ora Peturu ki'do owu Yesuni nowo, Indo awu ko monda alaye kakpa, nako mitokpa imi.
- ²⁹Yesu kowu nowo, Gbegbu mowu ami, 'Be'di lebu lebu ma konda amani, indani edrukoye, indani amvukoye, nako zokoki, indani apokoni nako andandaye indani ubuye ukebe ta nako e'di mo'dara risiki,
- ³⁰kosu ose a'ba lebu amaye, edrukoye, amvukoye, zokoyiki, andandaye, ubuyiki kerelebu'o kandondayiki, wangi naki nako wangi ma esuzira'o 'dinu medri ma wangiye wangirani.
- ³¹Inako 'bama sonzo kandoraye kobiri ongu kubu, nako kuburaye kobiri ongu kando.
- ³²Ne'ora kari obi niki iti'o osu Yerusalema 'ora'o, nako Yesu ka o'bu iye kando'o, iye kesu kowu waa, nako uru kode 'bama ma kari ini tokparaye. Nako kenzu 'bama apari druko iriaraye le'bu, nako ki'do tongu iye e'di ma kosu ozori imbera risi.
- ³³Kowu nowo, Lindo, mobi Yerusalema'o. 'Bakobi 'Bama Kesuni oko mundizi makarari tile'o, mezirise tukpeziyiki. Kobiri nirike e'dirani opu mandini, kobiri ini oko koyase kandirari tile'o.
- ³⁴Kobiri ini ize, kobiri torini ti'bu imbe'o, kobiri ini uma, nako kobiri ini ohu. Nako mo'do musa kogoki kosu aga.
- ³⁵Ne'ora Yakoboye Yowaniki, Zebedayo ndaye kebiri kando Yesu bu, kowuri ini nowo, Isizi, mile imi e'di ma mobi imi tene nikirani ozo.
- ³⁶Yesu kowu iye nowo, Lile uwu ami e'du ozo?
- ³⁷Kowuri ini nowo, Oko awu trodre, lebu mitile u'da monyo'o, lebu mitile legu'o mirike mogura'o.

³⁸Inako Yesu kowu iye nowo, La e'di ma la tenerani oto 'ba. Lese e kopo sandrita ma mosu onzirani onzi, nako batisimo ma moderani ode?

³⁹Kowuri ini nowo, Mese e. Yesu kowu iye nowo, Lobi kopo urike sandri tarani onzi, lobi batisimo ma moderani ode 'dinu,

⁴⁰inako tredre'du utile u'da monyo'ora nako utile legu'ora ka ure'di 'ba oko'du, inako ka 'bama ma 'bakitini iyerana.

⁴¹Kere ma 'bama apariraye kenyeri e'di nanira'o, e'di ndo kovu iye kenedru'o Yakobori mbe'o Yowaniki.

⁴²Nako Yesu kungbo iye ubu, kowu iye nowo, Loto 'bama ma 'baka o'be koyase kandirari druko 'oraye kari ingari iye druko logoki, nako maka iyetaraye kari ezi iye druko'o.

⁴³Inako kambi onzo nowo 'ba ami kongbo'o. Inako inda 'be'di ma kile onzo maka ami kongbo'ora ini onzo mozozini ami.

⁴⁴Nako inda 'be'di ma kile onzo ami kongbo'o meri, ini onzo mbamba 'bama kakpari tarani.

⁴⁵E'dumbe 'Bama Kesuni 'dinu kesu 'ba 'bayi ozo ini, inako inina ini ozo 'bamaye, nako nirike medrirani oko manga 'bama sonzora risiki.

⁴⁶Ne'ora kebiri Yeriko'o. Kere ma Yesu kongga Yeriko 'ora'o 'bama ma kisirayiki nako 'bamari loki zorayiki 'dinu, Baritimayo, niri e'diseni nowo Timayo kesuni, ini ala onezi ma luho mondirani tredre iti pi'o.

⁴⁷Kere ma kenya yango ini Yesu Nazareta esunira'o, kode oza, kowu nowo, Yesu, imi Dawidiri Mori, onzo odooki umbe.

⁴⁸'Bama zoraye kuzirini ini onzo ketri, inako koza madarini nowo, Imi Dawidiri Mori, onzo odooki umbe.

⁴⁹Yesu kezi ketri, nako kowu nowo, Lungbo ini. Kungbori 'be'di luho mondizi ndoni, kowuri ini nowo, Mikenedruni onzo logo. Onga kori, ka imi ungbo.

⁵⁰Nako kombe nirike ala ma'dura 'deyi, koda kori, kesu Yesu bu.

⁵¹Yesu ti'di ini nowo, Lile uwu e'du ozo imi? 'Be'di luho ondizi ndo kowu ini nowo, Isizi, mile uluhoni alaye indo.

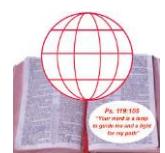
⁵²Nako Yesu kowu ini nowo, Osu miri itiki. Metu mirikera kidra imina. Egbele luho kindo ala, nako tokpa Yesuni iti'o.

Mariko 11

¹Ne'ora kere ma kasari Yerusalemanira'o, Betefage'o Betaniaki, angu Oliva'o, Yesu tetu 'bama iria 'bama ma kisirari kongbo 'oraye,

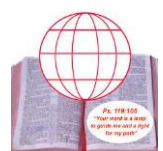
- ²kowu iye nowo, Lobi ama ami kando'o no'o, nako egbele ma lusu kesu 'ora'o lobi kana runzuni ose ka mo'ini, ma 'be'di ala kaza tredre 'ba kogo'ora. Litanga ini, lamba ini.
- ³Inda 'be'di ala ti'di ami nowo, Lozo nowo e'duta? Lowu nowo, Opi kile ini, egbele kosu ini tetu na'o.
- ⁴Nako kobiri, koseri kana runzuni ka mo'ini u'ba tito'o tepuyiki iti'o. Tangari ini.
- ⁵Bama ma ezizi no 'oraye ti'diri iye nowo, La e'du ozo, la niki kana runzuni tangaraa?
- ⁶Ne'ora kowuri iye abongo Yesu kowurawo. Kondari iye obi.
- ⁷Kambari kana runzuni Yesu bu, nako tawari ala ma'du iyetaraye kogo'o, nako Yesu tredre druko'o.
- ⁸Nako 'bama sonzo tawari ala ma'du iyetaraye iti'o. Eleseye tawari kogu kolo ma ti'beri usu 'oraye.
- ⁹Bama ma obizi kando 'oraye nako iye tokpaziyiki kozari nowo, Hosana, kandomarani onzo 'be'di ma kesu Opi kebekirani.
- ¹⁰Kandomara na'di opi monyo awurapoko Dawidi rike esuzirani. Hosana kori liorani!
- ¹¹Ne'ora Yesu kosu Yerusalema'o, u'ba Tunduru rikera'o. Kere ma kindo alari druko kingili kakpara'o, lindo ko ala kongu va ndruna, kepuri kobiri Betania'o 'bama apari druko iriarayiki.
- ¹²Lehuyiki, kungari niki Betania 'ora'o kuli kohu Yesuni.
- ¹³Kindo edu'ba koguni leke ibiki gika, kosu, indo inda ini kosu alalani ose druko'o. Nako kere ma kesu kidre 'ora'o, ka alalani ose 'ba ibininu, e'dumbe edu'bari andru mono tara kaza elu 'ba.
- ¹⁴Yesu kowu ini nowo, 'Be'di ala ini miri kihaye onyo le'bu 'ba. 'Bama ma kisiraye kenyiri e'di nani.
- ¹⁵Ne 'ora kebiri Yerusalema'o. Yesu kosu u 'ba Tunduru rikera 'o, ki'do 'bama ala eziziye ala ozeziyiki ido u'ba Tunduru rikera 'oraki, nako kungu takpala 'bama ma kadakuzu mizarari taraye, nako kidre iba eziziri taraye 'dinu.
- ¹⁶Ka etu 'ba 'be'di ala ini alalani tamba ezi'du u'ba Tunduru rikera'oki.
- ¹⁷Nako kisi e'di, kowu iye nowo, Kuguri nowo 'ba, 'Bakobi u'ba urikera ungbo u'ba miteneta koyase kakparaye? Inako lo'be ka ini abongo manzokere kogozi tarawo.
- ¹⁸Mundizi makaraye mezirise tukpeziyiki kenyiri e'di nani, koviri iti ini eru'du, e'dumbe keriri ini, e'dumbe 'bamari loki kakpa iye kesu kowu waa nirike misirakirata.
- ¹⁹Ndruse kelura'o kari uvu ama makara 'oraki.
- ²⁰Ne'ora kodari 'dere dribuki, nako kindori edu'ba kogu konyi va kpere kedi'o.

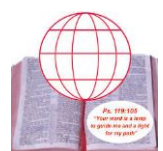
- ²¹Peturu kana e'di, kowu Yesuni nowo, Isizi indo, edu'ba kogu ma latrira konyi va.
- ²²Yesu kungu iye e'di nowo, Lonzo metuki Tunduru bu.
- ²³Gbegbu mowu ami, 'Be'di ala ma kosu owu angu nani, Tumbiri, komberi moliri'o, lindoza kenedru muda kpikpiki 'ba, inako ma ketu yango e'di ma kowura kosu ozorira, e'di ndo kosu ozori ini.
- ²⁴Inda nowora mowu ami, E'di teti ma la tenerani, letu yango loseni va, nako lobi ini ose.
- ²⁵Kere ma lezi ka tene 'dere, inda la e'diki 'di 'be'di ala mbe'o, londa e'di ndoni, nowora 'dinu amiri Apoko loru'ora ini amita e'di tenderaye onda ti.
- ²⁶Inako inda la e'di tenderaye tonda 'ba, amiri Apoko loru'ora kambi amita e'di tenderaye onda 'ba nu.]
- ²⁷Ne'ora kebiri le'bu Yerusalema'o. Yesu ka o'bu u'ba Tunduru rikera 'ora'o, mundizi makaraye, mezirise tukpeziyiki nako makayi kele kebiri ubu,
- ²⁸ti'diri ini nowo, La e'di naye ozo e'di mezi i'daraki? A'di koko imi e'di mezi nani ina?
- ²⁹Yesu kowu iye nowo, Uwu ma ami ti'di e'di lebuki. Lunguza ko uwu, nako mosu te'du ami ma e'di ndoye ozo e'di mezi i'darakira.
- ³⁰Batisimo ma Yowani kokora konga loru'o, indani 'bama bu? Lunguza ko uwu.
- ³¹Ki'dori e'di unzi iye kongbo'o, kowuri nowo, Inda mowu konga loru'o, kosu owu, Inda nowora la ko ini etu 'ba e'duta?
- ³²Inako awu owu, Konga 'bama bu? Nako keriri 'bamaye, e'dumbe 'bamaye kakpa keturi Yowani ka'di monzizini gbegbu.
- ³³Kunguri Yesuni e'di nowo, Ma oto 'ba. Yesu kowu iye nowo, Uwu 'dinu, mambi owu ami 'ba e'di mezi i'daraki ma e'di naye ozora.

Mariko 12

- ¹Ne'ora Yesu ki'do tongu iye e'di mumbeki nowo, Be'di ala kuzi zabibuye ezi'o, kata ka ezi ndoni kaliki, ke'be kupe zabiburi kihaye aza'du, ko'ba u'ba tigara, koko ezi tomvuziye, inina kosu ubu kandira'o.
- ²Kere ma andru kelura'o, tetu mbamba alani ezi tomvuziri bu, nowora ini zabiburi kihaye emu ti ezi 'oraki.
- ³Nako koderi ini, kumari ini, ko'beri ini kongu egeyoni.
- ⁴Nako ezizi tetu le'bu mbamba alani iye bu. Ke'beri drukoni, nako kozori ini kanyaki.
- ⁵Nako tetu le'bu alani, nako kohuri ini. Eleserayi kele sonzo, kumari eleseye, alako ko'diri eleseye.

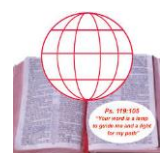

- ⁶Kese 'be'di lebuki, ini kesu nirike ma kawu zorani. Ekinira tetu ini iye bu, kowu nowo, Kobiri urike kesu ndorani iingi.
- ⁷Inako ezi tomvuzi neye ke'diri iye kongbo'o nowo, Nani tolonzi onyozi ka na, lebi awu ini ohu, nowora tolonzini onzo ti awu.
- ⁸Nako koderi ini, kohuri ini, komberi ini zabiburi ezi 'oraki tepu.
- ⁹Inda nowora zabiburi ezizi kosu e'du ozo? Kosesu ezi tomvuziye eru, nako kosu zabiburi ezini oko 'bama kandiraye.
- ¹⁰Laza e'di mugu nani ola 'ba? Nowo, Kunu ma u'ba o'baziye kutirira, kunu ndoni 'bakunguni kotu drukoni.
- ¹¹Opi kozo e'di nani ina, ini e'di 'bakesu uwuzi awu luho'ora.
- ¹²Ne'ora koviri Yesuni ode, e'dumbe kotori tongu e'di mikombe ndoni iye mbe'o. Inako keriri 'bamaye nowora kondari ini, nako kobiri.
- ¹³Ne'ora teturi Yesu bu 'bama ma Farisayori kongbo 'oraye nako 'bama Herode rikerari kongbo 'oraye 'dinu, nowora iyeri utu'o e'dirani ode ti.
- ¹⁴Kere ma kebirira'o, kowuri ini nowo, Isizi, moto e imi 'be'di gbeburani nako la 'be'di ala risi ana 'ba, e'dumbe la 'bamaye indo 'ba iye mbe'o, inako gbebu la iti Tunduru rikerani isi. Meziri ketu e 'bayi musoroni tuko Kaisarini indani ingi?
- ¹⁵Awu tuko indani awu tuko 'ba? Inako Yesu koto iyeta o'dongorani, kowu iye nowo, La ukesu sonzi e'duta? Lambaza uwu kadakuzu lebu, uwuza indo.
- ¹⁶Nako kambari ini. Yesu ti'di iye nowo, Nani a'diri eyi, nako e'di mugu druko'ora ini a'di rike? Kowuri ini nowo, Kaisari rike.
- ¹⁷Yesu kowu iye nowo, Loko Kaisarini ala Kaisari rikeraye, inako Tunduruni ala Tunduru rikeraye. Nako iye kesu kowu waa imbe'o.
- ¹⁸Ne'ora Sadukayoye kebiri Yesu bu, ma owuzi yango maga ingiraye. Ti'diri ini nowo,
- ¹⁹Isizi, Muse kugu awu yango inda 'be'di ala edruko kondi, konda indikoni, nako ka unzu onda 'ba, 'be'di ndoni indi ndoni ungu ini 'bamari mori kato ti edrukoni.
- ²⁰Edruko ebirioraye ka'diri 'di. Merira koma indi, kondi andandaye ingini.
- ²¹Iria nikira kungu ini, nako kondi, andandaye ingini, musa nikira nowonu.
- ²²Iye ebirio ke'diri andandaye ingini. Iye kogoki indi kondi 'dinu.
- ²³'Bama ma e'dizirari magara 'ora'o kosu onzo a'di indiko iye kongbo'o? E'dumbe iye ebirio kemuri ini iyeta indirani.
- ²⁴Yesu kowu iye nowo, Ami kenzozi! Loli e'duta? E'dumbe la e'di muguni oto 'ba, la logo Tunduru rikerani oto 'ba 'dinu.

- ²⁵E'dumbe kagari vara kogoki kari indiye oma 'ba, 'bakese 'ba oko iyeri omari, inako kobiri onzo abongo malalka leri 'orayiwo.
- ²⁶Inako 'bama ma e'dizira re'di kari aga nikira, laza buku Muse rikerani ola 'ba, kere ma e'di kogu zerera tara kesu'o, ma Tunduru kowu ini nowo, Uwu Tunduru Abarahama rikerani, nako Tunduru Isaka rikerani, nako Tunduru Yakobo rikerani?
- ²⁷Ini Tunduru 'bama ma e'dizirari tarani 'ba, inako 'bama medrirari tarani. Ami kenzozi.
- ²⁸Ne'ora 'be'di lebu mezirise tukpeziri kongbo'ora kesu, kenyi kari u'diri iye kongbo'o. Kere ma kindo Yesu kungu e'di ndoni drara'o, ti'di ini nowo, E'di mezi kakpari kongbo'o merira i'darani?
- ²⁹Yesu kungu e'di nowo, Merira ka na. Israeli lenyi! Opi Tunduru awutara, Opi ka lebu.
- ³⁰Nako awu Opi Tunduru mirikerani mikedruki ngii, kuru mirikeraki ngii, mana mirikeraki ngii, nako miri logoki ngii 'dinu.
- ³¹Iriara ka na, Awu matunini abongo imiwonu. E'di mezi rigangi ala ingi naye adazira.
- ³²Mezirise tukpezi kowu ini nowo, Isizi lowu dra. Lowu gbinya ka lebu, ala ingi lebu ininu.
- ³³Nako ini awu'du mikedruki ngii, nako e'di moto mirikera kele ngii, miri logo kele ngii nako matunini awu'du abongo imiwonu kada ala muwu hwereye nako ala mundiniraye 'dinu kakpa.
- ³⁴Nako kere ma Yesu kindo nowora kungu e'di mberikira'o, kowu ini nowo, La leke 'di ingi opi monyo Tunduru rikeraki. Ne kogoki 'be'di ala ingi kenedru logoki ini ti'di'du e'di alaki.
- ³⁵Ne'ora kere ma Yesu ka isi u'ba Tunduru rikera 'ora'o, kowu nowo, Mezirise tukpeziye kowuri yango Kristo ini Dawidiri Morira tetini?
- ³⁶Dawidini inanu kowu, lino'di Kuru Leera kipu ovu druko'o nowo, Opi kowu Opi urikerani, Tredre utile u'da monyo tara'o, kpere uwu niki mirike me'diziraye o'be'du mi huse.
- ³⁷Dawidini inanu kungbo ini Opi. Ina nowora kosu onzo morini tetini? Nako 'bamari loki zora kenyiri Yesuni aragaki.
- ³⁸Ne 'ora kere ma Yesu ka isira'o kowu nowo, Litomvuri mezirise tukpeziye ma kileri o'bu ala ma'du tiga tigarakiraye, nako mado mokoki kere sokori tara 'oraye,
- ³⁹trodre'du kidre maka zo u'ba menzuri tarari kesu'o, kere madaraye monyori kesu'o.

⁴⁰Nako kari ala aburindi taraye onyo egeyo, nako kari Tunduruni tene tiga tiga indori'du 'bamari luho'o ti. Nako 'bama neye kobiri e'di mopu makarani ose iye druko'o.

⁴¹Ne'ora Yesu tredre sanduku kadakuzuri mitomvu tara kando'o, nako kindo 'bamari loki kari kadakuzuye umbe sanduku kesu'o. Lonyizi sonzo kari niki umbe molu.

⁴²Nako aburindi ala sandrizira kesu, kombe sente iria zerendaraye ma keseri indiri lebunira.

⁴³Nako Yesu kungbo 'bama ma kisiraye ubu, kowu iye nowo, Gbegbu mowu ami, aburindi sandrizi nani kombe kada 'bama ma kombezi sanduku kadakuzuri mitomvu tara kesu 'oraye kakpa.

⁴⁴E'dumbe iye kakpa kari lonyi iyeku mezirirari telee umbe, inako indi ndo sandri nirikera tile'o kombe ka'di inikira 'da'di kesu'o, ala kakpa ma ka niki 'dira.

Mariko 13

¹Ne'ora kere ma Yesu konga niki u'ba Tunduru rikera 'orakira'o, 'be'di ala 'bama ma kisirari kongbo'ora kowu ini nowo, Isizi indo, kunu naye u'bayiki kari niki mo'dakiraye!

²Yesu kowu ini nowo, Lindo u'ba maka naye? Kunu ala kambi ese 'ba na'o embekesu druko'o, ma kambi tivari 'ba bilera.

³Ne'ora kere ma Yesu tredre niki angu Oliva druko'o u'ba Tunduru rikera kando 'ora'o, Peturuye Yakoboki, nako Yowaniye Anderiaki ti'diri ini ipi'oni nowo,

⁴Tongu awu, e'di nani kosu ozori ere'do? Nako e'di ndoye kakpa kobiri niki asari mozorikira'o iyeri eseni kosu onzo e'du?

⁵Nako Yesu ki'do tongu iye nowo, Litomvuri, nowora 'be'di ala ini ami unya 'ba ti.

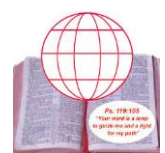
⁶Bama sonzo kobiri ebi ukebeki, kobiri owu nowo, Uwu ini, nowora kobiri 'bama sonzo unya zo.

⁷Nako kere ma lenyi niki kevii risi, nako ko'bura'ora, ami kenedruni onze 'ba, e'dumbe kile e'di nani ozori, inako lindo wangiri meki kaza ese 'bani.

⁸E'dumbe koya kosu kevii i'do koya alara mbe'o, nako opi monyo kosu oma opi monyo alara mbe'o. Ngingiye kobiri onzo kere ngenge'oki, nako dereye kasa'diri 'di. Nako nani kasa'di sandriri mi'do.

⁹Inako litomvuri, e'dumbe 'bakobi ami omba e'di okpaziri kando'o, 'bakobi ami uma 'dinu u'ba menzuri tarari kesu'o, nako lobi ezi tobiziri kando'o, tobizi kandoziyiki urisita, e'dise mitangani iye.

¹⁰Nako e'di mo'da kosu tonguri meri koyaseye kakpa.

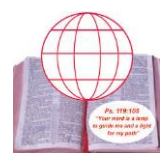
- ¹¹Nako kere ma kobiri niki ami omba e'di mopu 'ora'o, kere ma kobiri niki ami oko 'dinura'o, ami kenedruni odu 'ba meri e'di ma lobi owura risiki, inako lowu e'di ma kosu okori ami uto ndokirani, e'dumbe amina 'di ingi owuzira, inako Kuru Leeranina.
- ¹²Nako edruko kosu edrukoni oko ondini, nako apani niri unzuki. Andandaye kobiri ingari iye odruziri mbe'o, nako kobiri o'be 'bayi iye o'di.
- ¹³Bama kakpa kobiri ami o'u ukebeki, inako 'be'di ma konge kpere meki'ora, kosu osii.
- ¹⁴Inako kongbo ma lindo ala mo'uri ma e'di kakpa e'derizira kezi kere ma kese 'ba ini ezi nikira'o, ('be'di ma kolara ini o'i kesu'o,) ne 'oraki 'bama ma Yudaya 'oraye iyeri ti'ya anguri druko'o.
- ¹⁵Nowora 'be'di ma u'ba druko kpengbelera'ora, ini otu 'ba bile, ke'di u'ba kesu'o mosuni kpa, ala u'ba nirikera 'oraye ugbo'du tepu.
- ¹⁶Nako 'be'di ma ezi'ora ini tangu 'ba kubu ala ma'du nirikerani inga.
- ¹⁷Inako sandri indi kesukiraye nako indi ma iyeri andanda ka iye ondu wangi ndo 'oraye!
- ¹⁸Nako tene ini onzo 'ba ti wangi ala katu tara'o.
- ¹⁹E'dumbe wangi ndo'o kandonde mikato kasa'di 'di, ma abongo kozori 'ba nowo onga'du mitapuri alari muku ma Tunduru kukura'o, kpere lengi, nako kambi onzo le'bu 'ba.
- ²⁰Nako inda Opi ka wangi ndoni ungu 'ba tobi, lindo 'be'di lebu kambi osi 'ba, inako 'bama mipe ma kipe ndo risiki kungu wangi ndoni tobi.
- ²¹Inda 'be'di ala kosu owu ami, Indoza Kristo ka na, indani, Indo no'o, letuni 'ba,
- ²²e'dumbe Kristo kenzoziraye nako monzizi kenzozirayiki kobiri uvu, eseye nako ala ma 'bakesu mowu nirakiraye te'du'du, nowora inda kese e kpere 'bama ma miperaye unya'du ti.
- ²³Inako litomvuri. Lindo, mitongu ami e'di nerisi va meri kakpa.
- ²⁴Inako wangi ndo'o kandonde mikato neri kogoki, uto kosongu kidu, nako simba kambi tama 'ba,
- ²⁵li'bili'biye kobiri evi leri 'oraki, nako logo leri 'oraye kobiri ke'iri.
- ²⁶Ne kogoki kobiri ko 'Bama Kesuni indo esu'du 'dere trutruri kesu'o logo maka moguraki.
- ²⁷Nako kosu ko malaikaye totu, nako kosu 'bama ma nirike ma kiperaye enzu kerelebu'o opu ise uto kesu'o, onga'du ubu pi'o elu'du leri pi'o.
- ²⁸Loto misi edu'ba kogu mbe. Kere ma kolo kongu didi, nako ibiye kebiri aza 'dinu, loto yango te'bi kasa va.

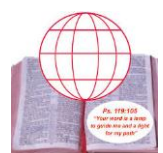
- ²⁹Inda nowora ami 'dinu, kongbo ma lobi ala naye kakpa indo kari ozorira'o, loto yango ini kasa va kiligi u'ba tito'o.
- ³⁰Gbegbu mowu ami, 'bama ma wangi na taraye kambiri ozi 'deyi 'ba, lindoza e'di naye kakpa kariza ozori 'bara'o.
- ³¹Leruye ubuki kobiri ozi e, inako e'di urikerayena kambiri ozi 'ba.
- ³²Inako mo'do ndo indani uto ndo 'be'di ala ingi ma otozira, kpere malaika leru 'oraye, ke'di Kesuni kpa, inako Apaninu kerekeki.
- ³³Litomvuri, nako lote miteneki, e'dumbe la niri utoni oto 'ba.
- ³⁴Ini abongo 'be'di ma ohuzi ubu kandira 'orawo. Kere ma konda nirike amara'o, koko logo nirike mbambaraye, 'be'di lebu lebu ala mozo nirikeraki, kezi 'dinu u'ba tito tomvuzirani ini ote.
- ³⁵Inda nowora lote, e'dumbe loto 'ba uto ma opi u'bazi rikerari mesu, inda ndrunaki, ke'di huna agaki, inda keresuri mepe'o, ke'di dribuki,
- ³⁶nowora inda kelu ngili ini ami ose mo'do'o 'ba ti.
- ³⁷Nako e'di ma mowu amira, mowu 'bamaye kakpa nowo, Lote.

Mariko 14

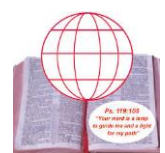
- ¹Lindoza kese mo'do iriara mo'do maka Adazi 'Badrukokira nako Monyo ma Mugati Imii inginira tara kelu 'ba. Mundizi makaraye nako mezirise tukpeziyiki konzori e'di ote Yesu mbe'o ini ode'du uzapiliki ini ohu'du.
- ²E'dumbe kowuri nowo, Ini onzo 'ba mo'do monyo tara kura oyi kambi osu teri 'bamari kongbo'o.
- ³Lindo Yesu ka Betania'o u'ba Simona kopozi rikera'o, lindo'di tredre ka monyo tu'o, indi lebu kesu udukoyi kununiraki udu tagi riiraki ma niri meze logorani. Kuhu udukoyi ndo, tuku uduni Yesu druko'o.
- ⁴Inako 'bama eleseye kari 'di iye kongbo'o ma e'di ndo kovu iye kesu 'oraye, kowuri nowo, Bakeru udu tagi rii na newo e'duta?
- ⁵E'dumbe udu nani 'bambi ka'di ezi denario a'ba musani mada, 'bayi oko sandriziye. Nako ke'diri indi ndo druko'o.
- ⁶Inako Yesu kowu nowo, Londa ini, la sandri oko ini e'duta? Kozo ala mozo mo'darani gbinya umbe'o.
- ⁷E'dumbe la onzo sandriziyiki ree, nako inda lile va lese mozoki iye mo'daki. Inako uwuna monzo ka 'ba amiki ree.
- ⁸Kozo ala ma kesera. Koyi uduni meri umbe'o uwu mu'ba ta.

- ⁹Gbegbu mowu ami, kere kakpa 'bakobi niki e'di mo'darani tongu ubu'o ngiira, ala ma indi na kozora kosu tonguri nirisi ana'du 'dinu.
- ¹⁰Ne'ora Yuda Isikariote, ini 'be'di lebu 'bama aparti druko iriarari kongbo'ora, kosu mundizi makarari bu nowora ini Yesuni oba ti iye bu.
- ¹¹Kere ma kenyiri inira'o, konzori aragaki, nako kazuri ini kadakuzuye oko. Nako kovi kere mo'dakirani ini oba'du.
- ¹²Ne'ora mo'do meri monyo ma Mugati Imii inginira tara, kere ma kundiri orombo randa ma Adazi 'Badrukokira taraye, 'bama ma Yesu kisiraye ti'diri ini nowo, Lile awu obi kere ala monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani iti i'da'da?
- ¹³Nako Yesu totu 'bama iria 'bama ma kisirari kongbo'o, kowu iye nowo, Lobi ama makara'o, lobi ose esu alaki tamba ka uwo opileki. Litokpa ini.
- ¹⁴Nako kere ma indani kosu osura'o, lowu u'bazini nowo, Isizi kowu nowo, Guru ede urikera tara ka i'dani, kere ma mosu monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani onyo niki 'bama ma misirayikira?
- ¹⁵Nako inina kosu guru vala kori ma ka'di alaki u'o mitirinirani te'du. Liti awu no'o.
- ¹⁶Nako 'bama ma kisiraye kungari, kobiri ama maka ndo'o, nako koseri abongo Yesu kowu ka'di iyerawo, nako kitiri monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani.
- ¹⁷Ne'ora kere ma ala kongu va ndrusekira'o Yesu kesu 'bama aparti druko iriarayiki.
- ¹⁸Kongbo ma konzori monyo tu 'ora'o, Yesu kowu nowo, Gbegbu mowu ami, 'be'di lebu ma ami kongbo'ora kosu uwu oba, kpere ini ma monyo inikira.
- ¹⁹Ki'dori onzo sandriki, ti'diri ini lebu lebu nowo, Ini uwu?
- ²⁰Kowu iye nowo, Ini 'be'di lebu ma aparti druko iriarari kongbo'ora, inina ma ma iniki awu tile uti kerelebu'o ta'bo lebura'ora.
- ²¹Bama Kesu kosu osu abongo niri e'di kugurirawo, inako sandri kasa'di 'be'di ma 'Bama Kesuni obazirani. Inda 'bayi ka'di 'be'di ndoni odru 'bara, kambi ka'di onzo mo'da ini.
- ²²Ne'ora kongbo ma kari onyora'o, Yesu kinga mugatini nako koko kandomara druko'o, tigu kongboni, koko iye 'dinu, nako kowu nowo, Lemu, nani umbe ka na.
- ²³Nako kinga koponi, nako kere ma kumbara'o kogoki, koko iye, nako iye kakpa konziri.
- ²⁴Nako kowu iye nowo, Nani uri kusi e'di mikindi ta, ma onzuzi 'bama sonzora risikirani.
- ²⁵Gbegbu mowu ami, Mambi uwo zabibu kiha tarani onzi le'bu 'ba, elu'du kpere mo'do ma mosu ehuhunirani onzi niki opi monyo Tunduru rikera'o.
- ²⁶Kere ma koderi o'bi kogokira'o, kobiri angu Oliva'o.

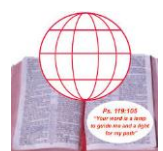

- ²⁷Ne'ora Yesu kowu iye nowo, ami kakpa lobi okiri, e'dumbe kuguri nowo, Mosu orombo ondruzini uma, nako oromboye kobiri ata.
- ²⁸Inako urike magara kogoki mososu ami kando'o Galilaya'o.
- ²⁹Peturu kowu ini nowo, Inda ke'di iye kakpa kokiri kpa, uwuna mambi okiri 'ba.
- ³⁰Yesu kowu ini nowo, Gbegbu mowu imi, huna naki lindoza keresu kogba luho iria 'bara'o, losu uwu uti luho musa.
- ³¹Inako Peturu kowu logoki madarini nowo, Inda ke'di ma mosu ondi kpai imiki nu kpa, mambi imi uti 'ba. Iye kakpa kowuri nowonu.
- ³²Ne'ora kobiri kere ma kebe Getesemanera'o. Yesu kowu 'bama ma kisiraye nowo, Litrodre na'o, maza osu Tunduruni tene.
- ³³Nako kemu Peturuni, Yakoboki nako Yowanini iyeki. Ki'do onzo sandriki zo, kenedru ki'do mudaki 'dinu.
- ³⁴Nako kowu iye nowo, Ukenedru ka sandriki zo ka kogo uwu ohu'du. Lese nike, lote.
- ³⁵Kosu nzu leke, kasi bile ubu druko'o, nako tene yango inda kese e, uto neni ezi e uburaki.
- ³⁶Nako kowu nowo, Baba, Apa, e'di kakpaye keseri imi, iti kopo sandrita nani uburaki e, inako abongo mile unarawo 'ba, inako lilerawona.
- ³⁷Nako kesu, kose ko'dori va, nako kowu Peturuni nowo, Simona, lo'do va? Lese 'ba ote uto lebu?
- ³⁸Lote, nako litene, nowora ami usu 'ba mituba'o ti. Kenedru kile gbegbu, inako imbe ka sil.
- ³⁹Ne'ora kosu le'bu nako tene, kangu e'di lebu naninu.
- ⁴⁰Nako kesu le'bu, kose ko'dori va, e'dumbe iye luho ka tindiri, nako kari e'di ma iyeri ungu inirani oto 'ba.
- ⁴¹Nako kesu le'bu luho musa nikira'o, kowu iye nowo, Laza gbara o'do'do minzoki? Kese va. Uto kelu va, 'Bama Kesu kobari va 'bama tenderari tileri'o.
- ⁴²Lunga, awu obi. Lindo 'be'di ma uwu obazira kelu va.
- ⁴³Ne'ora egbele, kere ma Yesu ka e'dira'o, Yuda kesu, ini 'be'di ala 'bama apari druko iriarari kongbo'ora, iyeki 'bamari loki eli arasaziye luturuziyiki ma kungari mundizi makarari bu mezirise tukpeziyiki nako makari bu 'dinu.
- ⁴⁴Nako lindo'di 'be'di ma Yesuni obazi ndo koko iye e'di mite'du va meri, kowu nowo, 'Be'di ma ma mosu ko'be senzurani, lindo ini ka na. Lode ini, litigbo drukoni, litomvuni.
- ⁴⁵Kere ma kelura'o, egbele kesu Yesu bu, kowu ini nowo, Isizi! Nako senzu ko'beni.

- 46 Nako ko'beri iye tile imbe'o, koderini.
- 47 Inako 'be'di ala ma ezizi 'dererari kongbo'ora kipu nirike eli arasarani, ke'be mbamba mundizi makara rikerani ibini mbiu.
- 48 Nako Yesu kowu iye nowo, La ebi abongo ala sinzuziwo eli arasayiki nako luturuyiki uwu ode'du?
- 49 Ma'di 'bamaye isi amiki u'ba Tunduru rikera'o mo'do buki mo'do buki, la'di uwu ode 'ba. Inako na kozori nowora e'di mugu ini ozori ti.
- 50 Nako 'bama ma kisiraye kakpa tondari ini, ti'yari.
- 51 Ne'ora kowunzu ala tokpa Yesuni, ka ingba ti'du ma 'bakombe imberaki, nako 'bakode ini.
- 52 Inako konda ingbani, ti'ya kusuni.
- 53 Ne 'ora kombari Yesuni mundizi makara bu. Lindo mundizi makaraye kakpa makayiki nako mezirise tukpeziyiki kenzuri kerelebu'o.
- 54 Nako Peturu ka ini tokpa kubuseiki kpere u'ba pi'o mundizi makara rikera'o, nako trodreri ka asigiriyiki, ka imbe ima kesi tu'o.
- 55 Lindo'di mundizi makaraye 'bama ma e'di okpaziyiki kakpa kari e'di ovi Yesu mbe'o ini ohu'du, inako kari ko ose 'ba.
- 56 E'dumbe 'bama sonzo tangari e'di kenzonira imbe'o, inako e'dise mitanga iyetara ka kindiri 'ba.
- 57 Ne'ora 'bama eleseye keziri, tangari e'di kenzonirani imbe'o, kowuri nowo,
- 58 Menyi ini kowu nowo, Mosu u'ba Tunduru rike nani ma 'bako'ba 'batilekirani eru, nako mo'do musa nikira'o mosu alara ma 'bako'ba 'batileki 'barani o'ba.
- 59 Ke'di nowo kpa, e'dise mitanga iyekura ka kindiri 'ba.
- 60 Nako mundizi makara kezi iye kongbo'o, ti'di Yesuni nowo, Lungu ka e'di 'ba? E'du re'di ma 'bama naye kari tanga mirisikira?
- 61 Inako Yesu konzo ketri, ka e'di alani ungu 'ba. Mundizi makara ti'di ini le'bu nowo, Imi Kristo Kandomarazi Kesuni?
- 62 Nako Yesu kowu nowo, Uwu ini, nako lobi 'Bama Kesuni indo tredre 'dere tile u'da monyo Logozi rikera'o, nako esu 'dere trutruri'o.
- 63 Nako mundizi makara kata nirike ala ma'durani, nako kowu nowo, E'dise tangazi eleserari sandri ka awu ohu e'duta?
- 64 Lenyi nirike e'di modurani va. La e'du anaa? Nako iye kakpa kopuri e'di ini ese mandiki.

⁶⁵Ne'ora 'bama eleseye ki'dori torini ti'bu imbe'o, nako tu'bari luhoni, nako kumari ini, kowuri ini nowo, Te'du e'di. 'Bakoko ini asigiriye, nako ki'dori ini muduki.

⁶⁶Ne'ora kongbo ma Peturu ka bile u'ba pi 'ora'o aranzu lebu ma mozosi mundizi makara rikerari kongbo'ora kesu.

⁶⁷Kere ma kindo Peturuni ka imbe ima kesi tu'o 'derera'o, kindoni ki ki ki, kowu nowo, Imi la'di kerelebu'o 'dinu Yesu Nazareta esuki.

⁶⁸Inako kuti, kowu nowo, Ma oto 'ba nako mo'i ka 'ba e'di ma lowurani. Nako kepu ama tito'o. [Nako keresu kogba.]

⁶⁹Aranzu ndo kindo ini, ne'ora ki'do owu le'bu ezizi kidre 'oraye nowo, 'Be'di nani ini iye kongbo'ora ka na.

⁷⁰Inako kutiri le'bu. Ne kogoki tiri le'bu 'bama ma eziziraye kowuri Peturuni nowo, Gbegbu imi 'be'di ala iye kongbo'ora, e'dumbe imi Galilaya esu.

⁷¹Inako ki'do atriri imbe'o, inzi mito'duki, kowu nowo, Ma esu nani ma la nirisi owurani oto 'ba.

⁷²Egbele keresu kogba laho iria nikira'o. Nako Peturu kidari e'di ma Yesu kowu inirani nowo, Lindoza keresu kaza ogba luho iria 'bara'o, losu uwu uti luho musa. Nako kenedru konze, kogba.

Mariko 15

¹Ne'orae gbele dribuki mundizi makaraye makayiki nako mezi rise tukpeziyiki e'di okpaziyiki kakpa kunziri e'di, nako ko'iri Yesuni, tigbori ini nako kokori ini Pilatu bu.

²Pilatu ti'di ini nowo, Imi Tebizi Yahudari tarani? Nako Yesu kungu ini e'di nowo, Lowu gbinya.

³Nako mundizi makaraye kosori ini e'di sonzorayiki.

⁴Nako Pilatu ti'di ini le'bu nowo, Lungu ka e'dini 'ba? Indoza kari imi oso e'di sonzorayiki.

⁵Inako Yesu ka e'dini ungu le'bu 'ba, ko'be Pilatu kesu kowu waa.

⁶Lindo Pilatu ka'di 'be'di lebu erung'a kongbo 'orani tanga monyo'o, ma ka'diri tenerani.

⁷Nako 'be'di ala ka'di erung'a ru'ba'o, kebeni Barabani, ma ka mo'ini mali katoziyiki, nako ini 'be'di ma 'bama ohnzirani.

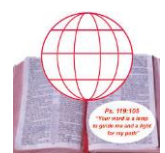
⁸Nako 'bamari loki kebiri, ki'dori ini tene ini ozo iye abongo ka'di ozorawo.

⁹Nako Pilatu kungu iye e'di nowo, Lile uwu Tebizi Yahudari tarani tanga ami?

¹⁰E'dumbe koto e eve ko'be mundizi makaraye kokori Yesuni.

- ¹¹Inako mundizi makaraye kisori e'di 'bamari loki kesu'o, nowora iyeri o'be Pilatuni ini Barabanina tanga iye.
- ¹²Pilatu kungu iye e'di le'bu nowo, Inda nowora mosu e'du ozo Yesu ma lungbo Tebizi Yahudari tarani?
- ¹³Kozari le'bu nowo, Tama ini kogu mala mbe'o.
- ¹⁴Nako Pilatu ti'di iye nowo, E'duta? E'duri ala tende ma kozora? Inako kozari logoki mada, Tama ini kogu mala mbe'o.
- ¹⁵Nowora Pilatu ma kile e'dini ezi mo'da 'bamari loki kenedru'ora tanga iye Barabani, nako kere ma kuma Yesuni kogokira'o, koko ini 'bayi ini tama kogu mala mbe'o.
- ¹⁶Ne'ora asigiriye tigbori Yesuni tepu Praitorio kesu'o, (niri e'diseni nowo, Kahaga,) nako kungbori asigiriri loki kakpa kerelebu'o.
- ¹⁷Nako kukuri ini ala ma'du ngbaru ngbaruraki, nako ta'iri biri hahunirani, kisuri druko'o.
- ¹⁸Nako ki'dori ini mado oko nowo, Tebizi Yahudari tara, Mado imi!
- ¹⁹Nako kumari drukoni ngalaki, nako ti'buri torini imbe'o, nako sasori ka'yo drukori'o ini iingi'du.
- ²⁰Nako kere ma kizeri ini kogokira'o, kavuri ala ma'du ngbaru ngbarurani imbe 'oraki, nako kisuri imbe'o ala ma'du nirike munderaye, tigbori ini ini tama kogu mala mbe'o.
- ²¹Ne'ora kebiri esu ala ezizi ne 'orakira, kogu mala Yesu rikerani inga. Ini Simona Kurene esurani, lindo kongka ka ubu menzepi'o, ma Alekezanderi apoko Rufusikira.
- ²²Nako tigbori Yesuni kere ma 'bakungbo Gologotara'o, niri e'diseni nowo, Kere Druko rusu tara.
- ²³Nako kokori ini zabiburi toi ma mahani udu ma tagi riirakirani. Inako konzi 'ba.
- ²⁴Nako tamari ini kogu mala mbe'o, nako kopuri nirike ala ma'duraye iye kongbo'o, kumari zegeki ma 'be'di lebu lebu kambi ingarawo.
- ²⁵Lindo uto ka musara'o, tamari ini kogu mala mbe'o.
- ²⁶Bakugu niri e'di ini moba tarani druko'o ekini, **TEBIZI YAHUDARI TARA.**
- ²⁷Nako iniki kerelebu'o tamari ala sinzuziye iria, leburani tile u'da monyo'o, alani tile legu'o.
- [²⁸E'di mugu kozori kere'o ma kowu nowo, 'Bakola ini kerelebu'o meruziyiki.]
- ²⁹Bama ma ozizi ne 'orakiraye kizeri ini, ke'iri iyeri drukoye, kowuri nowo, Hal! Imi ma u'ba Tunduru rikerani eruzira nako ini o'bazi le'bu mo'do musa'ora.
- ³⁰Isilri minanu, otu bile kogu malara mbe 'oraki.

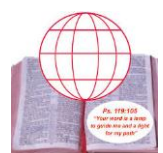

- 31**Mundizi makaraye kizeri ini 'dinu iye kongbo'o mezirise tukpeziyiki, kowuri nowo, Ka'di 'bama eleseraye usil, kese isiiri inanu 'ba.
- 32**Kristo, Tebizi Israeli tara ini otu bile kpetena kogu mala mbe 'oraki, nowora awu indo, awu etu ti. 'Bama ma 'batama ini iyekiraye kizeri ini 'dinu.
- 33**Ne'ora kere ma uto kazara kelura'o, tini kope ubu druko'o ngii kpere uto obungweni.
- 34**Nako uto obungwenira'o Yesu koza ngorose koriraki nowo, Eloi, Eloi, lama sabakitani? niri e'diseni nowo, Tunduru urikera, Tunduru urikera londa uwu e'duta?
- 35**'Bama elese ma keziri ka kidre 'oraye ma kenyiri e'di nanira'o kowuri nowo, Lindo ka Eliyani ungo.
- 36**Nako 'be'di ala koro, tuku kusiliri uwoni aluko'o 'di, ko'be ini ngala si'o, nako koko ini onzi, kowu nowo, Litomvuza, awu indo inda Eliya kosesu ini itu.
- 37**Nako Yesu koza ngorose koriraki, nako konda nirike kururani kepu.
- 38**Nako ingba guruni u'ba Tunduru rikera kesu'ora katari traa kongu iria onga'du kori kpere bile.
- 39**Nako kere ma asigiri 'bama a'ba lebu drukozira ma kezi ka no'o kando'ora kindo yango Yesu konda kuru nirikerani kepu vara'o, kowu nowo, Gbegbu, 'be'di nani Tunduru kesuni.
- 40**Lindo no'o indi eleseye kari 'di ini indo 'dere leke no'o kubuseiki, iyeri kongbo'ora Maria Magadala araye, Maria Yakobo kisara zokoye Yoseki, nako Salomeni.
- 41**Kongbo ma Yesu ka'di Galilaya 'ora'o, indi ndoye tokpari ini, ka'diri ozo ini 'dinu. Indi sonzo eleseki kebiri iyeki Yerusalem'a'o.
- 42**Ne'ora kere ma ala kongu va ndrusekira'o, e'dumbe ini mo'do ma 'bakungbo Ala Mekpenirata, niri e'diseni nowo, Mo'do sabato kando'ora,
- 43**Yosefa, Arimataya esu kesu, ini 'be'di ala e'di okpaziri kongbo'ora, ini 'dinu ka'di opi monyo Tunduru rikerani tomvu, kosu Pilatu bu kenedru logoki, nako tene Yesu rabuni.
- 44**Nako Pilatu kanari zo inda kondi gbegbu, nako kungbo asigiri 'bama a'ba lebu drukozirani ubu, ti'di ini inda kondi va nzu nora.
- 45**Nako ma koto yango ka newo asigiri ndo bura'o, ketu Yosefani abuni inga.
- 46**Nako Yosefa koze ingba ti'durani, nako kitu abuni bile, kuta ini ingba ti'du ndoki, nako ko'be ini mumba ma ku'diri kunu katra tara kesu 'ora'o, nako kitu kununi mumba ru'ba tito'o.
- 47**Nako Maria Magadala araye Maria ma Yose zokoniraki kindori kere ma 'bakino niki inirani.

Mariko 16

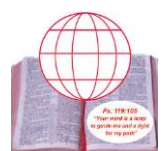
- ¹Ne'ora kere ma sabato kezira'o, Maria Magadala ara, Maria Yakobo zokoki, nako Salomeni kozeri ando tagi riiraye, nowora iye obi niki Yesu rabuni oyi ti.
- ²Nako ala kori korise mo'do meri yenga tara'o, kebiri mumba ru'ba bu utori mepu kogoki.
- ³Nako kari e'di iye kongbo'o nowo, A'di kosu kununi titu awu mumba ru'ba tu 'orakina?
- ⁴Nako ta'yori iye luho kori, kindori 'batitu kununi va, inako ka'di maka mawu.
- ⁵Nako kere ma kusuri kesu 'ora'o, kindori kowunzu alani tredre ka tile u'da monyo'o, ka'du ka ala ma'du unzerani, nako iye kesu kowu waa.
- ⁶Ne'ora kowu iye nowo, Ami kesuni owu 'ba waa, la Yesu Nazareta esu ma tamari kogu mala mbe 'orani ovi. Kaga va, ini na'o ingi. Lindo kere ma kinori ka'di niki inirani.
- ⁷Inako lobi, lowu 'bama ma kisiraye nako Peturuni yango ka osu ami kando'o Galilaya'o. Lobi ini indo 'deyi, abongo ka'di owu amirawo.
- ⁸Nako kuvuri, ti'yari mumba ru'ba 'oraki, e'dumbe imbe modu nako kesu mowuki kode iye. Nako kari e'di owu 'ba 'be'di alani, e'dumbe kari uruki.
- [⁹Ne'ora kere ma Yesu kaga ala kori korise mo'do ma meri yenga tara 'ora'o kogoki, te'duri meri Maria Magadala arani, ini ma kugbo ka'di kuru moduraye ebirio kesu'ora.
- ¹⁰Kosu tongu 'bama ma ka'diri onzo Yesu yikiraye, kere ma kari niki sandriki nako ogba 'dinu.
- ¹¹Inako kere ma kenyeri ka medrinira'o, inda ke'di ka'di kindo ini va kpa, kari etu 'ba.
- ¹²Ne'ora e'di ne kogoki, Yesu te'duri 'bama iriaraye niri eyi kandiraki, ma kari ohu iti osuzi usu 'ora'o.
- ¹³Nako kobiri kubu nako tonguri 'bama ma eseziraye, inako 'bama ndoye kari etu iye 'ba.
- ¹⁴Ne kogoki Yesu te'duri 'bama apari druko leburaye lindo kari monyo tu 'ora'o. Nako kuzi iye e'dumbe iyeri metu ingirata nako iye kenedru ti'durata, e'dumbe kari etu 'ba 'bama ma ini indoziye niri maga kogo 'orata.
- ¹⁵Nako kowu iye nowo, Lobi ubu druko'o ngii, nako litongu e'di mo'darani 'bama ma Tunduru kukuraye kakpa.
- ¹⁶'Be'di ma etuzira nako batisimoni odezira kosu osii, inako 'be'di ma ka etu 'bara e'di mopu tendera kosu ini ode.
- ¹⁷Ese naye kobiri onzo 'bama ma etuziyiki kakpa. Ukebeki kobiri kuru moduraye ugbo, kobiri e'di utu le'buraki,

¹⁸kobiri unyiye inga, nako inda ke'di konziri ala ma 'bama ohuziraye kpa, kambi iye ozo 'ba tende. Kobiri iye tile o'be aguziri mbe'o, nako iye mbe kobiri odra.

¹⁹Nowora kere ma Opi Yesu ke'di iyeki kogokira'o, kingari leru'o, nako tredre tile u'da monyo Tunduru rikera'o.

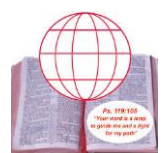
²⁰Nako 'bama ndoye kobiri, tonguri e'di kere kakpa'o, Opi kozo iyeki, nako ko'be logoni e'di ndo mbe'o ese ma te'duri yango e'di ka munderayiki.]

Luka

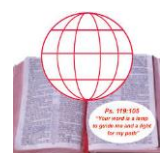
Luka 1

- ¹Makesu makara, Teofilo, 'Bama sonzo kokori iye mbe ugu'du e'di nerisi ma ozorizi awu kongbo 'oraye,
- ²abongo 'bama ma kindori e'di ndoye mi'dori'o luhokira nako mozosi ma koyiri e'di mo'darani 'dinuraye tangariye awurawo.
- ³Konzo mo'da uwu 'dinu, e'dumbe mitokpa e'di kakparaye ore wangi alara'o, yango ya uwu ugu imi ubuki ubuki.
- ⁴Mugu 'dinu nowora imi e'di munderani oto e'di ma 'bakisi niki imiraye.
- ⁵Wangi Herode rikera, konzo niki tebizini Yudaya 'oraki, lindo mundizi ma kebeni Zakarianira konzo 'di, mondu Abiya rikera kongbo'ora, indi nirikera kebeni Elisabetini, ini aranzu Arona rike koyarase kongbo'o.
- ⁶Iye iria erekpe konzori ore Tunduru luho'o, ma kari meziri nako e'di mopaki kakpa Opi rikeraye iingi e'di mosoraki 'ba.
- ⁷Inako unzu ingi iyeta, e'dumbe Elisabeti konzo luru, iye iria 'dinu wangi iyeta modru tara kada e.
- ⁸Ne'ora kongbo ma kozo mozo mundizi rikerani mondu nirikeraki Tunduru luho 'ora'o,
- ⁹abongo mundizi ka'di ozorawo, kosu zege momaki u'ba Opi Tunduru rikera kesu'o ando tagi riiraye uwu'du.
- ¹⁰Bamari loki kakpa ka tene tepeyiki uto ando tagi riirari muwu tara'o.
- ¹¹Malaika Opi rikera kepu ubu, kezi kere ando muwuta tile u'da monyo tara druko'o te'duri luho'o.
- ¹²Ma Zakaria kindonira'o kenedru ka ududa, uru kode ini zo.
- ¹³Inako malaika kowu ini nowo, Zakaria, uruni imi ode 'ba, e'dumbe mitene mirikera kenyiri e, indi mirike Elisabeti kosu unzuni odru imi kowunzu, nako losu kebeni upi Yowanini.
- ¹⁴Losu onzo aragaki zo, nako araga kosu 'bama sonzoraye ode niri modru ta,
- ¹⁵e'dumbe kosu onzo maka Opi luho'o, nako kosu zabiburi toini onzi 'ba, ala monzi kowuraki 'dinu, nako Kuru Leera kosu ini sezi, i'dori'du zoko kesu'o.
- ¹⁶Nako kosu 'bama sonzo Israeli taraye uza Opi Tunduru iyetara bu,
- ¹⁷Nako kososu kando'o kuru ma logo Eliya rikeraki, apari kenedru uza'du andanda iyetarari bu, nako 'bama ma e'di iingizi 'baraye 'dinu o'bu mberi 'bama ma oreri tara'o, koya o'be'du mitini Opini.

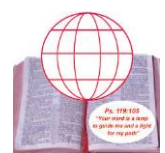

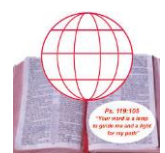
- ¹⁸Zakaria kowu malaikani nowo, Mosu e'di nani oto tetini? E'dumbe uwu 'be'di modrarani, nako indi urikera wangi nirike modru tara kada e 'dinu.
- ¹⁹Malaika kungu ini e'di nowo, Uwu Gabiriele, ma ezizi Tunduru luho'ora, nako 'batetu uwu tongu'du imi e 'di mo 'da nani.
- ²⁰Indo, losu onzo ketri, lambi ese e 'di 'ba, kpere ma e'di na kosu ozori nikira'o, e'dumbe la urike e'dirani etu 'ba, ma kosu ozori niri wangi kosu elura'o.
- ²¹Bamaye 'dinu kari Zakariani tomvu, nako iye kesu kowu waa druko langi u'ba Tunduru rikera 'orata.
- ²²Nako kepu tepura'o, kese 'ba e'di iye bu, nako kotori yango kindo ese epuzirani u'ba Tunduru rikera'o, nako ka te'du iye mite'duni tileki, nako konzo 'dinu kadrase mebeki.
- ²³Mo'do ma mozo nirikera kozori kere 'ora'o kongu nirike amara'o.
- ²⁴Mo'do ne kogo'ora Elisabeti, indi nirikera, kemu kesuni, nako koviri nirike amara'o simba umu, owu'du nowo,
- ²⁵Opi kozo nowo mo'do ma tapa uwura'o, kanya udruko 'orani inga'du e 'bamari loki kongbo'o.
- ²⁶Ne'ora simba kaza'o Tunduru tetu malaika Gabirieleni ama Galilaya'o ma 'bakungbo Nazaretanira'o,
- ²⁷aranzu ma mulunirani ma 'be'di ma kebeni Yosefanira ka ini oma ina, ma ka koyase Dawidi rikera'o, aranzu mulu ndoni kebeni Mariani.
- ²⁸Nako malaika kesu ubu, kowu ini nowo, Mado imi, imi ma kandomarani osezira, Opi ka imiki.
- ²⁹Nako kenedru ka ududa e'di ndo risiki, nako kesu ka anari mado nani tetirani.
- ³⁰Malaika kowu ini nowo, Maria, uruni imi ode 'ba, e'dumbe lose kandomarani va Tunduru bu.
- ³¹Nako indo, losu mikesu emu, losu unzukowurani odru, nako losu kebeni upi Yesuni.
- ³²Kosu onzo maka, nako 'bakobi ini ungbo Tunduru ma onzozu Lio Korira Kesuni, nako Opi Tunduru kosu ini o'be ini onzo Tebizini abongo te'iko Dawidiwo.
- ³³Nako kosu opini onyo koya Yakobo rikera druko'o wangiye wangi, nirike opi monyori meki kosu onzo ingi.
- ³⁴Maria kowu malaikani nowo, E'di na kosu ozori tetini, ma maza esu luhoni mindo ingira?
- ³⁵Malaika kungu ini e'di nowo, Kuru Leera kosesu midruko'o, nako Tunduru ma onzozu Lio Korira rike logora kosu imi tu'ba. Nowora unzu ma losu odru ndoni 'bakobi ini ungbo lee, Tunduru Kesuni.

- 36Nako indo miru'ba aranzu Elisabetini 'dinu, kemu kesuni ma lindo kodra e, nani 'dinu simba kaza indi ma 'bakungbo lurunira rike.
- 37E'dumbe e'di ala ingi ma kada logo Tunduru rikeranira.
- 38Nako Maria kowu nowo, Indo, uwu mbamba Opi rikerani. Ini ozori ubu abongo lowurawo. Nako malaika konda ini.
- 39Ne'ora Maria kongu wangi neki, kosu kpete ubu angu angunira'o, kelu ama Yudaya tara'o.
- 40Nako kosu ama Zakaria rikera'o, koko Elisabetini mado.
- 41Nako kere ma Elisabeti kenyi niki mado Maria rikerani 'ora'o, unzu kesu'ora ki'do mudaki. Elisabetini 'dnuu sezi Kuru Leeraki.
- 42Nako ke'di ngorose koriraki nowo, Imi kandomarazini indiri kongbo 'oraki, nako unzu mikesu 'orani kandomarazini 'dinu.
- 43Nako e'di ma kose uwu nani kongu i'da, naza Opi urikera zoko ka esu uwu bu ina?
- 44E'dumbe ma ngorose mirike mado tara kosu ubu 'ora'o, unzu ki'do mudaki ukesu'o aragaki.
- 45Kandomarani indi etuzini, e'dumbe e'di ma Opi tongu inira kosu ozori kere'o.
- 46Maria kowu nowo, Ukenedru ka Opini iingi
- 47Nako araga ka kuru urikerani ohu Tunduruni Isiizi urikera re'diki.
- 48E'dumbe koto nirike aranzu mbambanirari egeyo e. Nako onga'du lengi 'bamaye kakpa kobiri uwu ungbo kahdomarazini,
- 49e'dumbe Tunduru onzozu logokira kozo e'dini ubu maka, nako kebe nirikera ka lee.
- 50Kozo odoon nirikerani wangiye wangi 'bama ma ini erizirari bu te'ise buki, te'ise buki.
- 51Te'du logo nirikerani tohuki, kita mingariziye mana ma iye kesu kanari niki kenedru 'oraki.
- 52Kunze logoziye opi monyo iyetara 'oraki nako kinga 'bama ma iyerisi wereraye kori.
- 53Nako tihu 'bama ma kuli ka iye ohuraye ala mo'darayiki, nako totu lonyiziye egeyo.
- 54Tapa nirike mbamba ma Israeliye, e'dumbe kana nirike odoora risi,
- 55abongo vani tongu awuri te'ikoyerawo, Abarahamani, nirike koyarayi kele wangiye wangi.
- 56Nako Maria konzo iniki abongo simba musawo, nako ka'bu ongu nirike amara'o ti.
- 57Ne'ora mo'do ma Elisabeti kodru nikira kelu e, nako kodru unzukowurani.

- 58 Nako 'bama ma nirike u'ba tito 'oraye nirike mu'barayiki kenyiri yango Opi te'du nirike odoorani maka ubu, nako araga kohu iye zo iyeki.
- 59 Nako mo'do oborara'o, kobiri ayani usu unzu mbe'o. Kileri kebeni upi Zakariani abongo apoko kebewo,
- 60 inako zoko kowu nowo, Nowo 'ba, inako 'bakobi ini upi Yowanini.
- 61 Nako kowuri ini nowo, Kebe noworani ingi mirike mu'barari kongbo'o.
- 62 Kizari e'di te'du iye tileki apokoni nowo, Lile unzu kebeni upi a'dini?
- 63 Nako Zakaria kungbo ala ala mugu tarani, kugu druko'o nowo, Kebeni Yowanini. Iye kakpa iye kesu kowu waa.
- 64 Egbele noworaki Zakaria kese e'di nako kadrise tangari, nako ke'di, Tunduruni iingi'du.
- 65 Uru kode 'bama ma u'ba tito 'oraye kakpa, nako e 'di naye kakpa 'batonguye sakayi ubu angunira 'o Yudaya 'o.
- 66 Bama kakpa ma enyiziraye ko'beri e'di ndoye iye kenedru'o, kowuri nowo, Nowora unzu na kosu onzo e'duni? E'dumbe Opi rike logora ka iniki.
- 67 Ne'ora Zakaria ma apokonira sezi ka Kuru Leeraki, nako tongu e'di Tunduru rikerani, kowu nowo,
- 68 Miingini onzo Opi Tunduru Israeli tarani, e'dumbe kesu nirike 'bamaraye tapa nako kanga iye,
- 69 nako koko awu Isiizi logorani ini 'Be'di ma kongu te'iko ma Dawidi mbamba nirikera kesu'o,
- 70 abongo kowu nirike monzizi leera tu'o emuri'du tutirawo,
- 71 yango kisii awu me'dizi awukurari buki, nako 'bama kakpa ma awu o'uzirari tileri'o 'dinu,
- 72 ma te'du odooni te'ise awukuraye, ini ida e'di mikindi nirike leera risiki,
- 73 inzi ma to'du awuri te'iko Abarahamanira,
- 74 yango kosu awu isii me'dizi awutara tileri'oki, nako awu ozo ini uru ingini,
- 75 onzo'du lee nako ore luho'o mo'doye kakpa medri awutara'o.
- 76 Imi unzu 'dinu, 'bakobi imi ungbo monzizi Tunduru ma onzozu Lio Korira rikerani, e'dumbe losu osu Opi kando'o iti nirikerani iti'du,
- 77 e'di moto musi tarani te'du nirike koyarani, meru iyetarari monda ta.
- 78 Tunduru awukura ka odooki kenedru koduki, nako kosu o'be mitama ma ala menze ta ongazi korira awu inze,

⁷⁹tama'du 'bama ma konzori ka tini 'oraye nako sinzi mandi taraki, nako o'be'du awu huye o'bu'du iti kenedru karu tara'o.

⁸⁰Nako unzu koye, kongu logo kuruki, nako konzo ilubu'o kpere mo'do ma te'duri niki Israeliye.

Luka 2

¹Ne'ora wangi no'o Kaisari Augusto koko e'di mezini yango 'bayi 'bama kakpa ma nirike ubura 'orari kebeye ugu.

²Nani ini kebe mugu meri ma 'bakugurani ma Kurinio konzo niki tebizi kandozini ubu Suria kesu'o.

³Nako 'bamaye kakpa kobiri iye kebeye ugu ama iyetara buki kakpa.

⁴Nako Yosefani 'dinu kongu Galilaya'o ama Nazareta'o kosu Yudaya'o ama Dawidi rike Betelehema'o, niri koya kongu Dawidi kesu 'orata,

⁵iye kebe ugu'du kerelebu'o Mariaki, ma ka'di ini oma kesu kosi vara.

⁶Nako kere ma kari Betelehema 'or'o, mo'do ma ini kodru nikira kelu e.

⁷Nako kodru nirike oyenzurani, kuta ini ingba ma unzukurini utaraki, nako kino ini kere ma monyo moko arogori tara kesu'o, e'dumbe kere ingi iye ede ru'ba'o.

⁸Ne'ora ubu ndo'o 'bama ma orombo ondruziye konzori usu'o, orombo iyeta lokirani kidre tomvu 'dere hunaki.

⁹Nako malaika Opi rikera kepu iye bu, nako mogu Opi rikera tama iye kidre'o, nako uru kode iye zo.

¹⁰Malaika kowu iye nowo, Uruni ami ode 'ba, e'dumbe lindo, mamba ami e'di mo'da ma aragakirani ma onzozu 'bama kakparaye.

¹¹E'dumbe lengira 'bakodru ami ama Dawidi rikera'o Isiizi ma ini Kristo Opini.

¹²Nani kosu onzo eseni ami. Lobi unzukurini ose ma 'bakuta ka ini ingba ma unzukurini utaraki, nako kuno kere ma monyo moko arogori tara kesu'o.

¹³Egbele malaikari loki ma ongazi leri 'oraye konzori malaika neki ma kari Tunduruni iingi, kari owu nowo,

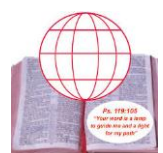
¹⁴Miingini onzo Tunduru ma Lio Korirani, nako kenedru katuni onzo ubu'o, 'bama ma kari araga okozi Tundurunirari kongbo'o.

¹⁵Ne'ora kere ma malaikaye kondari iye ongu'du leri'o vara'o, orombo ondruziye kari e'di iye kongbo'o nowo, Awu obi kpetena Betelehema'o, e'di ma ozorizi ma Opi ko'be awu otorani indo.

¹⁶Nako kobiri kpete kpete, koseri Mariaye Yosefaki, nako unzukuri ma unozi kere ma monyo moko arogori tara kesu'o.

- ¹⁷Kere ma kindori inira'o, kowuri iye e'di ma tonguri iye unzu ne risikiraye.
- ¹⁸Bama kakpa ma kenyiri e'di naniraye iye kesu kowu waa e'di ma ondruziye tonguri iyeraki.
- ¹⁹Inako Maria tomvu e'di naye kakpa kenedru'o, anari'du iye risiki.
- ²⁰Orombo ondruziye konguri, Tunduruni miingiki nako mumbaki e'di ma kenyiriraye kindorirayiki 'dinu kakpa kpere abongo malaika tonguri iyerawo.
- ²¹Ne'ora mo'do obora kogoki 'bakusu ayani imbe'o, 'bakupi kebeni Yesuni, neni kebe ma malaika kupi lindo kaza zoko kesu'o ingi.
- ²²Ne'ora mo'do ma ka niki iye mbe ungu leera kelu abongo meziri Muse rikerawo, Yosefaye Mariaki kombari unzurini Yerusalema'o oko'du Opi bu,
- ²³(abongo kuguri meziri Opi rikera'o nowo, 'Bakobi andakowu oyenzuye kakpa oko Opini).
- ²⁴Nako kobiri alaye undi abongo kuguri meziri Opi rikera'o nowo, ibaye iria nidani lugarandaye iria.
- ²⁵Ne'ora 'be'di ala ka no'o Yerusalema'o, kebeni Simeonani. 'Be'di neni ini 'be'di ma orerani, nako ini 'be'di ma Tunduruni erizirani, nako ka kenedru mitobi Israeli tarani tomvu. Kuru Leera ka druko'o.
- ²⁶Kuru Leera te'du ini yango kambi ondi 'ba lindoza ka Kristo Opi rikerani indo 'bara'o.
- ²⁷Kesu u'ba Tunduru rikera'o lindo ka Kuru Leeraki, nako kere ma odruzi Yesu rikeraye kambari unzuni u'ba Tunduru rikera 'ora'o, nowora iye ozo ti imbe'o abongo kuguri buku meziri tara 'orawo,
- ²⁸Simeona kambu unzuni tohu'o, nako kiingi Tunduruni, kowu nowo,
- ²⁹Opi, kpetena oko mbamba mirikerani ongu kenedru katuki, abongo lowurawo,
- ³⁰e'dumbe mindo uluhoki musi mirikerani,
- ³¹ma liti koyase kakpari luho 'orani.
- ³²Ka mitama koyase kandiraye inze'du, nako moguni te'du koya mirike Israelini 'dinu.
- ³³Ne'ora apokoye zokoki iye kesu kowu waa e'di mowu unzu ne risiki,
- ³⁴nako Simeona koko kandomarani iye, nako kowu Yesu zoko Mariani nowo, Indo, unzu nani kosu o'be 'bama sonzo Israeli 'oraye evi nako onga, nako kosu onzo ese ma 'batongu nirisi tenderani,
- ³⁵nowora kenedru mana 'bamari tara ini te'duri ti. Iyi, sandri ma abongo eli arasarawo kosu kesu mana mirikera'o ti minanu 'dinu.

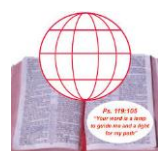

- ³⁶Monzizi indini kebeni Anani, ini Fanweli kindi, ini Asera rike koyarase kongbo'o. Owu nirikeraye kadari zo, ma konzo owuki ebirio esuki onga niki aranzunira kogoki,
- ³⁷nako konzo aburindini kpere owu piro obora druko uto. Ana ndo ka u'ba Tunduru rikerani onda 'ba Tunduru miingiki ala monyo mike'beki mo'doye hunaki kakpa.
- ³⁸Kere ma kelu niki uto nekira'o koko mumbani Tunduruni, nako tongu unzu risiki 'bamaye kakpa ma manga ma kanga niki Yerusalemani tomvuziraye.
- ³⁹Ne'ora kere ma kuwuri niki alaye kakpa abongo kuguri meziri Opi Tunduru rikera 'orawo vara'o, konguri Galilaya'o iyeta ama munde Nazareta'o.
- ⁴⁰Nako unzu koye, kongu logo, mberi sezini kenedru'o zo, nako mapa Tunduru rikera konzo druko'o.
- ⁴¹Ne'ora odruzi Yesu rikeraye ka'diri obi Yerusalema'o owu buki wangi mo'do ma Adazi 'Badrukokira tara.
- ⁴²Kere ma owu Yesu rikeraye kuluri apari druko iria, kobiri 'deyi abongo ka'diri ka ozorawo.
- ⁴³Nako kere ma kuwuri niki mo'do ndoyera'o, unzu Yesu kese kubu Yerusalema'o, nako odruzi nirikeraye kari oto 'ba.
- ⁴⁴Inako kanari Yesu ka 'bamari loki kongbo'o, ko'buri o'bu ma mo'do lebura, nako koviri ini mu'ba iyetarari kongbo'o embekesuyiki.
- ⁴⁵Kere ma kari ini ose 'bara'o, konguri kubu Yerusalema'o, ini moviki.
- ⁴⁶Nako mo'do musa kogoki koseri ini u'ba Tunduru rikera'o, nako konzo ka mezirise tukpeziri kongbo'o, e'di iyetaraye enyi'du nako e'di miti'diye ti'di'du iye tu'o 'dinu.
- ⁴⁷'Bama kakpa ma ini enyiziraye iye kesu kowu waa nirike e'di motorata e'dise munga tarayiki 'dinu.
- ⁴⁸Kere ma kindori niki inira'o, iye kesu kowu waa, nako zoko kowu ini nowo, Kesu, lozo awu newo e'duta? Indo, awu apaniki movi imi sandriki zo.
- ⁴⁹Yesu kowu iye nowo, La uwu ovi e'duta? Neza loto 'ba uwu mozo Urapoko rikerani ozo?
- ⁵⁰Inako kari iva 'ba e'di ma kowu iyerani.
- ⁵¹Nako Yesu kuturi iyeki, kuluri Narareta'o, nako kiingi e'di iyetaraye. Nako zoko tomvu e'di ndoye kakpa kenedru'o.
- ⁵²Yesu koye mberiki nako imbe logoki 'dinu, konzo ka mapaki Tunduru luho'o 'bamayiki 'dinu.

Luka 3

- ¹Ne 'ora owu apari druko umu ma Tiberio Kaisari konyo niki opira 'ora'o, lindo Pontio Pilato konzo niki tebizi kandozini Yudaya druko'o, nako Herodeni 'dinu konzo niki opini Galilaya'o, Filipino ma edrukonira konzo niki opini ubu Ituria'o nako Trakonitiki, nako Lusaniani opi Abilene'o,
- ²Anaye Kayafaki konzori niki mundizi makaraye 'dinu. Wangi no'o e'di Tunduru rikera kelu Yowani Zakaria kesu bu ilubu'o.
- ³Nako kosu sakayi ubu ma Yorodani menzepe 'ora'o, kowu nowo, Liza ami kenedru, ma Tunduru kosu amita meruraye onda, nako lode batisimoni.
- ⁴Abongo kuguri Isaya monzizi rike bukura'o nowo, Ngorose 'be'di ala rikera ka tomba ilubu'o nowo, Lekpe iti Opi rikerani, Lizi nirike itiraye ore.
- ⁵Oro luho lebu lebu kosu onzo misezini, 'bakobi angu makaraye angu zererayiki ungu ki ki, nako ala ma onguriziraye kobiri ongu ore, nako iti ma 'du'du 'du'duraye kobiri ongu kpengbele,
- ⁶Nako 'bamaye kakpa 'dinu kobiri musi Tunduru rikerani indo.
- ⁷Ne'ora Yowani kowu 'bamari loki ebizi batisimoni ode'duraye nowo, Ami tendera abongo unyiwo! A'di kida amina uda'du molovu ma kosesurani?
- ⁸Liko ami kiha ma te'duri kenedru muzaraye, nako li'do owu 'ba ami kenedruki nowo, Monzo andanda Abarahama rikeraye, e'dumbe mowu ami yango Tunduru kese andandaye uku Abarahamani kunu nari mbeki e.
- ⁹Nako kpetenara konze kuno ka kogu se'o. Inda nowora 'bakobi kogu kakpa kiha ikozi mo'daki 'baraye ozu bile, 'bakobi iye umbe kesi'o.
- ¹⁰Ne'ora 'bamari loki ti'diri Yowanini nowo, Inda nowora e'du maza awu ozora?
- ¹¹Nako kungu iye e'di nowo, 'Be'di ma onzozu kanzu iriakira, ini oko 'be'di ma nirike ingirani. 'Be'di ma onyozira, ini ozo nowo 'dinu.
- ¹²Bama ma musoro osaziye kebiri batisimoni ode 'dinu, nako ti'diri ini nowo, Isizi awu e'du ozoo?
- ¹³Yowani kowu iye nowo, Lundu ala musoro druko'o 'ba ma 'bakezi amira.
- ¹⁴Asigiriye 'dinu ti'diri ini nowo, Awuza mobi e'du ozoo? Nako kowu iye nowo, Lugbu alani 'ba logoki, lamba moso 'ba kenzoki, nako mituko amikurani ese ami luho'o.
- ¹⁵E'dumbe 'bamari loki ko'beri luhoye, nako 'bamaye kakpa sonziri e'di iye kenedruki Yowani risiki, indani ini Kristonirata,
- ¹⁶Yowani kungu iye kakpa e'di nowo, Uwuna moko batisimoni ami uwoki, inako 'be 'di ma uwu adazira kesu ne, ini logoki ma kada uwura, nako mese 'ba wararumvu nirikerani mitangaki. Kosu ami batisimoni oko Kuru Leeraki nako kesiki.

- 17Nako kezeri nirikera ka tile'o, ma ka niki kahu nirikerani iti lee, ma ka niki kehu kihaye enzu nirike e'berera'o, inako kosu druleye uwu kesi ma kindiri 'baraki.
- 18Ne'ora e'di muzi eleseraye sonzorayiki tongu e'di mo'darani 'bamaye.
- 19Inako kuzi Herode opini, Herodiasi edrukori indi risiki, nako e'di kakpa tende ma Herode kozora risiki 'dinu.
- 20Nako Herode kundu e'di nani embekesuri druko'o kakpa, to'i Yowanini erung'a ru'ba'o.
- 21Ne'ora kere ma 'bakoko batisimoni 'bamaye kakpa kogokira'o, nako kere ma 'bakoko Yesuni batisimoni 'dinu nako ka tenera'o, leri tewuri,
- 22nako Kuru Leera kotu druko'o imbeki abongo ibawo, nako ngorose kongu leri'o kowu nowo, Imi Uri Kesu ma mawu zorani, araga ka uwu ohu mirisiki zo.
- 23Ne'ora kere ma Yesu ki'do niki mozora'o, lindi owu nirikeraye koviri ese piro musa va, (ma 'bakowu yango ini Yosefa kesuni) ma Heli kesu,
- 24ma Matata kesu, ma Levi kesu, ma Meliki kesu, ma Yanai kesu, ma Yosefa kesu
- 25ma Matatia kesu, ma Amosa kesu, ma Nahuma kesu, ma Eseli kesu, ma Nagai kesu,
- 26ma Maata kesu, ma Matatia kesu, ma Semeina kesu, ma Yoseke kesu, ma Yoda kesu,
- 27ma Yowanana kesu, ma Resa kesu, ma Zerubabele kesu, ma Salatiele kesu, ma Neri kesu,
- 28ma Meliki kesu, ma Adi kesu, ma Kosama kesu, ma Elemadama kesu, ma Eri kesu,
- 29ma Yosua kesu, ma Eliezeri kesu, ma Yorima kesu, ma Matata kesu, ma Levi kesu,
- 30ma Simeona kesu, ma Yuda kesu, ma Yosefa kesu, ma Yonama kesu, ma Eliakima kesu,
- 31ma Melea kesu, ma Mena kesu, ma Matata kesu, ma Natana kesu, ma Dawidi kesu,
- 32ma Yese kesu, ma Obede kesu, ma Boaza kesu, ma Sala kesu, ma Nasona kesu,
- 33ma Aminadaba kesu, ma Adamina kesu, ma Arini kesu, ma Hezerona kesu, ma Pereze kesu, ma Yuda kesu,
- 34ma Yakobo kesu, ma Isaka kesu, ma Abarahama kesu, ma Tera kesu, ma Nahori kesu,
- 35ma Seruga kesu, ma Reu kesu, ma Pelega kesu, ma Ebere kesu, ma Sela kesu,
- 36ma Kainana kesu, ma Arifakasada kesu, ma Seme kesu, ma Noa kesu, ma Lameka kesu,
- 37ma Metusela kesu, ma Enoka kesu, ma Yareda kesu, ma Mahalalela kesu, ma Kainana kesu,

³⁸ma Enosa kesu, ma Sete kesu, ma Adama kesu, ma Tunduru kesu.

Luka 4

¹Ne'ora kere ma Yesu konga Yorodani 'ora'o sezi Kuru Leeraki, nako Kuru ndo tigbo drukoni 'dinu ilubo'o.

²Nako Mazu tuba ini mo'do piro uto. Ka ala monyoni onyo 'ba wangi ne'o. Wangi ne kewura'o kuli sezi ini ohu.

³Nako Mazu kowu ini nowo, Inda imi Tunduru Kesuni, owu kunu nani ini ongu u'dani.

⁴Yesu kungu ini e'di nowo, Kuguri nowo, 'Bedi kambi onzo 'ba medrini u'da risiki wari.

⁵Nako Mazu kombani kori, te'du ini opi monyo kakpa ubu druko 'oraye kongbo kisa nzuraki.

⁶Nako kowu ini nowo, Mosu oko imi logo ngii ubu na druko 'orani nako miingiki 'dinu, e'dumbe 'bakoko iye uwu, nako mosu oko 'be'di ma milerani.

⁷Inda nowora lisaso bile uwu iingi'du, nako alaye kakpa kobiri onzo mirike.

⁸Nako Yesu kungu ini e'di nowo, Kuguri nowo, Iingi Opi Tunduru mirikerani, nako imi ozo ininu lebu.

⁹Nako Mazu komba Yesuni Yerusalema'o, u'ba Tunduru rikera druko'o kori, nako kowu ini nowo, Inda imi Tunduru Kesuni, onga koriraki, oda bile.

¹⁰E'dumbe kuguri nowo, Kosu e'di ezi malaikaye mirisiki, yango iyeri imi tomvu,

¹¹kobiri imi ta'do kori iye tileri'o, nowora mi huni eduri 'ba ti kunu mbe'o.

¹²Nako Yesu kungu ini e'di nowo, Kowuri nowo, Sonzi Opi Tunduru mirikera kesuni 'ba.

¹³Kere ma Mazu kuwu mituba nirikeraye ubuki kakpara'o, konda Yesuni mo'do kubura ta.

¹⁴Ne'ora Yesu kengu Galilaya'o logo Kuru Leera taraki, nako nirike ngorosera kobu sakayi ubu ma kogora'o.

¹⁵Nako kisi iyeta u'ba menzuri tarari kesu'o, nako 'bamaye kakpa kiingiri ini.

¹⁶Ne'ora Yesu kosu Nazareta'o, kere ma 'bakiyeni nikira'o. Nako kosu u'ba menzuri tara'o sabatoki, abongo ka'di ka ozorawo, nako kezi kori buku e'di mugu tarani ola.

¹⁷Ne'ora 'bakoko ini buku mulira monzizi Isaya rikerani. Nako tewu buku ndoni, kose kere ma e'di kuguri ka niki nowo,

¹⁸Kuru Opi rikera ka udruko'o, e'dumbe kipe uwu e'di mo'darani tongu'du sandriziye. Tetu uwu e'di mitangari tarani tongu'du 'bama ma konzori ka mito'iniraye, nako ala

mindu unguri tarani tongu'du 'bama ma luho e'diziraye, nako 'bama ma mitebi logokiraye tanga'du,

¹⁹nako wangi ma Opi ketu ma kosu niki nirike 'bamaraye usiira risi tongu'du.

²⁰Nako Yesu kuli bukuni, kunguni mozozu bu, nako tredre. 'Bama kakpa ma onzozu u'ba menzuri tara kesu 'oraye ko'beri iye luhoye imbe'o.

²¹Nako ki'do tongu iye nowo, Lengira e'di mugu nani kozori kere'o ami bi'o.

²²Bamaye kakpa kowuri e'di mo'darani nirisiki, ma iye kesu kowu waa e'di mapa tara ma ongazi utu'ora risiki. Kowuri nowo, Nani Yosefa kesuni 'ba?

²³Nako Yesu kowu iye nowo, Gbegbu lobi uwu e'di mikombe nani owu nowo, Uzogu, idra mimbeni minanu. E'di ma menyi lozo Kaperinauma 'oraye ozozu iye na'o 'dinu ubu mirike mundera'o.

²⁴Inako kowu nowo, Gbegbu mowu ami, monzizi ala ingi ma ka eturi iyeri kama ubu mundera'o.

²⁵Inako gbegbu mowu ami, aburindiye ka'diri 'di sonzo Israeli'o wangi Eliya rikera'o, wangi ma leru to'iri owu musa simba kazaki, kere ma dere makara kasi sakayi ubu druko'o.

²⁶Inako kpa, 'baka Eliyani tetu 'ba 'be'di lebu iye kongbo'ora bu, inako indi ma aburindira bu, kpere ama Zarepata Sidonanira'o.

²⁷Nako 'bama ma kopozuye ka'diri 'di sonzo Israeli'o, wangi monzizi Elisa rikera'o, inako 'be'di ala ingi iye kongbo'ora ma 'bakungu imbe leera, inako lebu Namana Suria esuniraninu.

²⁸Kere ma 'bama kakpa ma onzozu u'ba menzuri tara kesu 'oraye kenyiri e'di nanira'o, molovu kode iye zo.

²⁹Nako kungari kori, kipuri ini tepu ama makara 'oraki, kombari ini angu nzu ma ama iyetara konzo ka inikira druko'o, nowora iyeri ini kombe ti bile kembe druko'o.

³⁰Inako Yesu kada iye kongbo'oki kosu niri itiki.

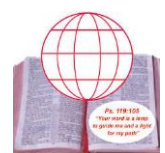
³¹Ne'ora Yesu kotu Kaperinauma'o ma ama maka Galilaya'ora. Nako ka iye isi sabatori mo'do'o.

³²Iye kesu kowu waa misi nirikera re'diki, e'dumbe e'di ma kowura ka e'di meziki.

³³Lindo u'ba menzuri tara kesu'o 'be'di ala konzo 'di ma ini kuru modurazini, nako koza ngorose koriraki nowo,

³⁴Eke! Eke! Yesu imi ma Nazareta esura, awu imiki e'du re'di? Lesu ka awu eru? Moto yango imi a'diani, imi 'Be'di Lee Tunduru rikerani.

³⁵Yesu kuzi ini kowu nowo, Onzo ketri, epu kesu 'oraki. Kere ma kuru modura kombe ini bile iye kongbo 'ora'o, kepu kesu 'oraki ma ka ini ozo 'ba tende.

³⁶Iye kakpa iye kesu kowu waa, kari e'diri iye kongbo'o iyenanu nowo, Nani e'du re'di? E'dumbe e'di mezi logoki kezi e'di kuru moduraye, nowora kuvuri egbele kesu 'oraki.

³⁷Nako nirike ngorosera kobu kere kakpa ubupi ma kogora kesu 'oraye.

³⁸Ne'ora Yesu kongu u'ba menzuri tara kesu 'oraki, kosu Simona rike amara'o. Kose Simona adakoni imbe to'o moma makaraki, nako koneri ini nirisiki.

³⁹Nako kezi menze'o, kuzi imbe moma ndoni. Imbe moma konda indi ndoni, nako kpete kpete kongu kori, kozo iye.

⁴⁰Ne'ora kere ma uto ki'do niki asira'o, 'bamaye kakpa ma konzori ka 'bama ma imbe to'o ondi kandi kandirayiki kambari iye Yesu bu, nako ko'be tileye iye mbe'o iye lebu lebu, nako kidra iye.

⁴¹Kuru moduraye kuvuri 'dinu 'bama sonzorari kesu'o, nako kari oza nowo, Imi Tunduru Kesuni. Inako kuzi iye, ketu 'ba yango iyeri tongu, e'dumbe kotori yango ini Kristonirata.

⁴²Ne'ora ala kenzera'o, Yesu kongu, kosu kere ma ketrira'o, nako 'bamaye koviri ini, nako kobiri ubu. Kileri ini iye, yango ini iye onda 'ba.

⁴³Inako kowu iye nowo, Kese uwu e'di mo'da opi monyo Tunduru rikera tarani tongu ama maka kandirari kesu'oki 'dinu, e'dumbe 'batetu uwu e'di na risiki.

⁴⁴Nako ka e'dini tongu u'ba menzuri tarari kesu'o Yudaya'o.

Luka 5

¹Ne'ora kere ma 'bamari loki tobiri Yesuni e'di Tunduru rikerani enyi'du, lindo kezi ka moliri Genesareta tu'o.

²Nako kindo weri iria ka moliri tu'o, inako 'bama ma keyi opeziraye kuvuri weri ndori kesu 'oraki, konzori osa iyetaraye oba 'dere.

³Nako Yesu sesi weri lebu Simona rikera kesu'o, nako ti'di ini ina titu were moliri tu 'oraki. Nako tredre kesu'o nako ki'do 'bamari lokini isi lindo ka weri 'oraki.

⁴Kere ma kuwu niki e'di mitongukira'o, kowu Simonani nowo, Litu kere luura kesu'o, lisu osaye uwo luura kesu'o keyi ope'du.

⁵Nako Simona kungu e'di nowo, Makesu le, mitomburi huna naki traka, ma alalani ode 'ba, inako e'di ma ongazi mi tu 'orata mosu osaye isu uwo'o.

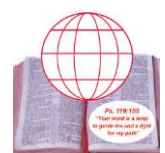
⁶Kere ma kozori niki nowo vara'o kenzuri keyi sonzo, osa iyekuraye ki'dori tipu,

⁷nako tonguri embekesu ma onzozu weri alara 'oraye iye tileyiki yango iyeri ebi iye tapa. Nako kebiri, seziri weri iria, nako weri ki'dori o'i iyeki uwo kesu'o.

⁸Inako kere ma Simona Peturu kindo nikira'o, saso bile Yesu ka'yo'o, kowu nowo, Opi, ondaza uwu, e'dumbe uwu meruzi.

- ⁹Nako kesu kowu waa, 'bama ma onzozu iyekirayiki keyiri loki sonzo ma kenzurirata.
- ¹⁰Nako andanda Zebedayo rikera Yakoboye Yowaniki ma iye mozozu embekesu Simona rikeraye iye kesu kowu waa 'dinu. Nako Yesu kowu Simonani nowo, Uruni imi ode 'ba, emuri'du kpetena losu onzo 'bamaye opezini.
- ¹¹Nako kere ma kambari niki weri iyetaraye moliri tu'o vara'o, kondari iyeta alaraye kakpa, tokparini.
- ¹²Ne'ora lindo Yesu konzo ka ama ala kesu'o, kose esu lebu ma kopo konyo imbeni hwere, nako kere ma kindo Yesunira'o, saso bile gbukuni, nako kone ini, kowu nowo, Opi inda lile, lese umbe nani ungu lee.
- ¹³Yesu ke'i tileni, tambu imbeni nako kowu nowo, Mile. Mimbeni unguri lee. Imbe kopora kondani kadri.
- ¹⁴Nako kezi ini tongu 'ba 'be'di alani, inako kowu ini nowo, Osu miri itiki, te'du mimbe mundizini, nako oko ala mimbe kongu niki leera tarani, abongo Muse kezirawo, e'diseni tulu'du iye.
- ¹⁵Inako Yesu risi kobu kada zo, nako 'bamari loki zo kenzuri ini enyi'du, nako 'bayi iye mbe ondiraye idra'du 'dinu.
- ¹⁶Inako Yesu kongu iye kongbo 'oraki, kosu ilubu'o Tunduruni tene.
- ¹⁷Ne'ora mo'do neri kongbo 'oraki, lindo'di Yesu ka 'bamaye isi 'dere, Farisayoye mezirise tukpeziyiki konzori no'o, ma kungari ama buki kakpa Galilaya'o, Yudaya'o nako Yerusalem'a 'orayiki, nako logo Opi rikera konzo iniki 'bamari mbe midrata.
- ¹⁸Nako 'bakamba 'be'di ma imbe ondizisirani mo'dokere druko'o, nako koviri iti ini isu'du, ini o'be'du Yesu kando'o.
- ¹⁹'Bamari loki zora re'diki koviri iti ini isu'du kpa, sosiri u'ba druko'o nako ki'dori tegulaye unze u'ba druko 'oraki ini isu'du bile mo'dokere nirikeraki iye kongbo'o Yesu kando'o.
- ²⁰Nako kere ma kindo metu iyetaranira'o, kowu nowo, Esuna, meru mirikeraye kondari va.
- ²¹Nako mezirise tukpeziye Farisayoyiki ki'dori e'di ti'di iye kongbo'o, kowuri nowo, 'Be'di na ma Tunduru kebeni izera ini a'dini? A'di ma kese meruye ondera, ka Tunduruni lebu 'di 'ba?
- ²²Inako Yesu ma koto e'di miti'di iye kenedru 'ora'o kungu iye e'di nowo, La e'di ti'di ami kenedru'o e'duta?
- ²³I'darani ma sezira, owu'du, Meru mirikeraye 'bakonda e imi, indani, Onga kori, o'bu?

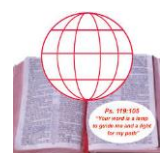
- ²⁴Nowora loto yango 'Bama Kesu konzo ka e'di meziki ubu druko'o meruye mondata. Kowu 'be'di ma imbe ondizisirani nowo, Mowu imi, onga kori, inga mo'dokere mirikerani, ongu mirike amara'o.
- ²⁵Egbele kongu kori iye luho'o, kinga mo'dokere ma kuno druko 'orani, kongu nirike amara'o Tunduruni miingiki.
- ²⁶Iye kakpa iye kesu kowu waa nako kokori miingi Tunduruni. Uru sezi iye kenedru'o 'di, kowuri nowo, Lengira mindo ala kandiraye.
- ²⁷Ne kogokira Yesu kepu tepu, nako kindo 'be'di ma musoro osazini kebeni Levini, ma tredre ka kere musoro mosa tara'o, nako kowu ini nowo, Tokpa uwu.
- ²⁸Nako Levi konda ala nirikeraye kakpa, kongu, tokpa ini.
- ²⁹Ne'ora Levi ko'be ede maka nirike amara'o, nako 'bama ma musoro osaziye, 'bama eleserayiki sonzo konzori monyo tu'o iyeki.
- ³⁰Farisayoye mezirise tukpezi iyekurayiki tonyori 'bama ma Yesu kisirari mbe'o, kari owu nowo, Lonyo nako lonzi 'bama ma musoro osaziye nako meruziyiki e'duta?
- ³¹Nako Yesu kungu iye e'di nowo, Bama ma imbe leeraye kileri uzoguni 'ba, inako 'bama ma iye mbe to'orayena.
- ³²Mesu 'ba 'bama ma oreraye ungbo yango iyeri iye kenedru uza, inako meruziyena.
- ³³Ne'ora kowuri Yesuni nowo, 'Bama ma Yowani kisiraye ke'beri monyoni luho sonzo, Tunduruni miteneki 'dinu. 'Bama ma Farisayoye kisiraye kozori 'dinu, inako 'bama mirikeraye kari onyo, kari onzi 'dinu.
- ³⁴Yesu kowu iye nowo, Lese e o'be ede omazi rikeraye iye monyoni ke'be lindoza omazi ka kerelebu'o iyekira'o?
- ³⁵Inako wangi kosesu ma kobiri omazini inga e iye kongbo 'orakira, nako kobiri ko monyoni ke'be wangi neki.
- ³⁶Kowu iye e'di mikombeki 'dinu nowo, Be'di ala ingi ma kata ingba le'burani toti ingba tutira mbe'o. Inda kozo nani lindo kata ka ingba le'burani, nako kurembe ingba le'bura mbera'o kindiri 'ba tutiraki.
- ³⁷Be'di ala ingi ma ka toi rehuhuni tuku manya modrara'o. Inda kozo nani toi rehuhu ndo kosu manya ndoni ata, kosu o'be toi rehuhu kosu onzu, kosu manya ndoni e'de.
- ³⁸Inako toi rehuhu 'bayi tuku manya le'bura kesu'o.
- ³⁹Be'di ma zabiburi toi kudrani onzizira kambi ile zabiburi toi rehuhurani onzi 'ba, e'dumbe kowu nowo, Zabiburi toi kudrani mo'da ma kada e.

Luka 6

- ¹Ne'ora ala sabatori mo'do'o lindo Yesu ka ada monyori ezi kongbo'oki, 'bama ma kisiraye tiguri monyo drukoye, kozuri iye tileri'o 'dinu, nako kukari.

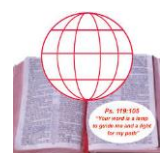

- ²Nako 'bama elese Farisayori kongbo 'oraye kowuri nowo, Lozo e'di ma meziri ketu 'ba 'bayi ozo sabatokirani e'duta?
- ³Yesu kungu iye e'di nowo, La nani ola 'ba kpere kere ma Dawidi kozo ma lindo kuli ka'di ini ohu, ini 'bama ma kari 'di iyekirayiki 'dinu?
- ⁴Kosu u'ba Tunduru rikera'o, nako kinga u'da ma 'bakoko Tunduruni, ma meziri ka etu 'ba yango 'bamaye onyo inako lebu mundiziye iye kerekekira. Konyo, koko 'dinu 'bama ma onzozu inikiraye.
- ⁵Nako Yesu kowu iye nowo, 'Bama Kesuni Opi sabato tarani.
- ⁶Ne'ora sabatori mo'do alara'o Yesu kosu u'ba menzuri tara kesu'o 'bamaye isi'du, lindo 'be'di ala ka no'o, tile u'da monyo'ora ka melirini.
- ⁷Mezirise tukpeziye Farisayoyiki kari ini indo logoki, indani kosu ini idra sabatori mo'do'o, nowora iyeri e'di alani ose ti ini oso'du.
- ⁸Inako Yesu koto e'di iye kenedru 'orani e, nako kowu 'be'di ma tile meliri ndoni nowo, Esu, ezi nike. Konga, kezi.
- ⁹Yesu kowu iye nowo, Ma ami ti'di, meziri ketu yango 'bayi ozo mo'da indani tende sabatori mo'do'o? Medri isii'du indani eru?
- ¹⁰Kindo iye kakpa nuvenuve, nako kowu esuni nowo, E'i mitileni. Kozo nowo, nako tile kongu kere'o
- ¹¹Inako seziri molovu logoraki ma kari e'diri iye kongbo'o e'di ma iye ozo Yesu mbe 'oraki.
- ¹²Ne'ora wangi no'o Yesu kosu angu druko'o Tunduruni tene'du, nako tene Tunduruni huna traka.
- ¹³Nako ala kenzera'o kungbo 'bama ma kisiraye ubu, nako kipe iye kongbo'o 'bama apari druko iria ma kupi iye 'bama ma teturaye,
- ¹⁴Simona ma kupi Peturura, nako Anderia ma edrukonira, nako Yakoboye Yowaniki, nako Filipoye Baratolomayoki,
- ¹⁵nako Matayoye Tomaki, nako Yakobo ma Alifayo kesuni, nako Simona ma 'bakungbo Zelotenira, niri e'diseni kevii omazi druko ngbo ta,
- ¹⁶nako Yuda, Yakobo kesuni, nako Yuda Iskariote ma onguzi u'dini onyozira.
- ¹⁷Ne'ora Yesu kuturi iyeki, nako kezi ubu kpengbelera'o, 'bama ma kisiraye loki sonzorayiki, 'bamari loki ma ungazi Yudaya 'orayi kele, nako Yerusalema 'orayi kele, nako 'bama ma ungazi ubu moliri tu'ora Turo'o Sidonakiraye kebiri ini enyi, nowora ini iyeta ondiraye idra ti 'dinu.
- ¹⁸Nako 'bama ma sandririzi kuru modurakiraye iye mbe kodra.

- ¹⁹Nako 'bamari loki kakpa kileri imbe tambu, e'dumbe logo kongu ubu ma kidra iye mbeye kakpara.
- ²⁰Ne'ora Yesu kindo 'bama ma kisiraye, nako kowu nowo, Kandomara ami 'bama ma sandriziraye, e'dumbe opi monyo Tundururu rikera ka amita.
- ²¹Kandomara ami 'bama ma kuli ka ohu kpetenaraye, e'dumbe lobi tihu. Kandomara ami 'bama ma logba kpetenaraye, e'dumbe lobi ole.
- ²²Kandomara ami kere ma 'bama kobiri ami o'ura'o, indani kobiri ami ipe iye kongbo 'oraki tepu, indani kobiri ami ize 'dinu, nako inda kobiri owu ami 'bama tenderaye 'Bama Kesu risiki.
- ²³Mo'do neki lonzo aragaki, nako luda aragaki 'dinu, e'dumbe lindo, koya amikura ka zo leru'o, e'dumbe te'ise iyetaraye kozori lito monziziye nowonu.
- ²⁴Inako sandri ami druko'o lonyizi, e'dumbe lose kenedru muzmi va.
- ²⁵Sandri ami druko'o, ami 'bama ma tihuzi lengiraye, e'dumbe kuil kosu ami ohu. Sandri ami druko'o, ami 'bama ma lole kpetenaraye, e'dumbe sandri kosu ami ohu, nako lobi ogba.
- ²⁶Sandri ami druko'o, kere ma 'bamaye kobiri amirisi umba mo'dara'o, e'dumbe te'ise iyetaraye kozori monzizi kenzozirari bu nowonu.
- ²⁷Inako mowu ami nowo, ami 'bama ma lenyizira, lawu me'dizi amitaraye, lozo mo'darani 'bama ma ami o'nzirari bu,
- ²⁸loko kandomarani 'bama ma ami toluziraye, litene Tunduruni 'bama ma e'di tenderani ownzi ami mbera risiki.
- ²⁹Inda 'be'di ala kebu mi ko'be leburani, iza telerani 'dinu. 'Be'di ma ingba mirike tepurani onzuzira iye ini agarani 'ba.
- ³⁰Oko 'bama kakpa ma kari ala one miburaye, nako 'be 'di ma mirike alarani onzuzi miburani emu niri alani 'ba.
- ³¹Lozo 'bamari bu abongo lile iye ozo ami burawo.
- ³²Inda lawu 'bama ma kawuri amiraye nu, lindo mumba amikura ka e 'du'o? E'dumbe kpere meruziye kawuri 'bama ma iye awuzirayenu.
- ³³Nako inda lozo mo'darani 'bama ma ozozu mo'darani ami burari bu, lindo mumba amitara ka e'du'o? E'dumbe kpere meruziye 'dinu kozori nowo.
- ³⁴Nako inda loko meri 'bama ma likeraye yango lobi luhoni emu, lindo mumba amitara ka e'du'o? Kpere meruziye koko meriye meruziye, nowora iyeri luhoni emu le'bu.
- ³⁵Inako lawu me'dizi amitaraye, lozo iye mo'darani, loko meriye, like 'ba yango luhoni engu ami, nako koya amikura kosu onzo zo, ami 'dinu lobi onzo andanda

Tunduru ma onzozu Lio Korira rikeraye, e'dumbe ini mo'da 'bama ma mumba ingi iyetaraye meruziyiki 'dinu.

³⁶Lonzo odooki abongo amiri Apa konzo ka odookirawo.

³⁷Lopu e'di 'ba, ami 'dinu 'bakambi e'di amitaraye opu 'ba. Lopu e'di 'ba tende, ami 'dinu 'bakambi e'di amitaraya opu 'ba tende. Londa meruye, ami 'dinu 'bakobi amita meruraye onda.

³⁸Loko, ami 'dinu 'bakobi oko ami amvo mo'darani, ma 'batobi kesu'ora, ma 'bakoto ini 'dinu, ma 'batuku sezi 'di soro, ma kobiri ini oko ami rengu'o. E'dumbe amvo ma loko nikirani 'bakobi oko niki ami 'dinu.

³⁹Yesu tongu e'di mikombe nani iye 'dinu nowo, Be'di ma luho ondizira kese 'be'di ma luho ondizira drukoni tigbo? Iye iria erekpe kambiri evi 'ba kupe 'o?

⁴⁰Be'di ma kisira kada isizi nirikerani 'ba, inako 'be'di lebu lebu inda 'bakisini mo'daki kosu onzo abongo isizi nirikerawo.

⁴¹La kogu kopu edruni luho 'orani indo e'duta, lindoza mikesu kana ka 'ba kogu ma kalari ka miluhu'o minarani?

⁴²Indani lese owu tetini edrunini nowo, Uredruko, uwu kogu kopu miluhu 'orani ipu, lindoza lese kogu ma kalari miluhu 'orani indo 'ba minanu? Imi o'dongozi, ipu meri kogu ma kalari miluhu 'orani minanu, nowora losu ko indo ore ti imi niki kogu kopu edruni luho 'orani ipu.

⁴³Ne'ora kogu mo'dara ingi kihaye ikozi tendera, indani kogu tende ingi kihaye ikozi mo'dara.

⁴⁴Kogu lebu lebu ka otori kihari miko mbe. E'dumbe 'bakopu edu'barikihaye 'bakogu ma huhukirari mbe'o, indani 'bakese 'ba zabibuni mopuki gbararari mbe'o.

⁴⁵Be'di mo'dara ka e'di mo'darani ipu lonyi mo'da nirikera kenedru kesu'o. 'Be'di tendera ka e'di tenderani ipu lonyi tendera kesu'o, e'dumbe utu tongu madari maka kenedru'ora kesu'o.

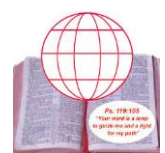
⁴⁶La uwu ungbo Opi, Opi, e'duta, lindo'di la e'di ma mitongu amirani ozo 'ba?

⁴⁷Be'di lebu lebu ma ebizi ubura, ma kenya e'di urikenira, nako kozo 'dinura, mosu ami te'du ini abongo neworaworani.

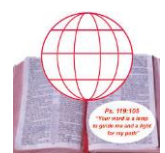
⁴⁸Ka abongo 'be'di u'ba o'bazirawo, ma ku'di ubuni ko'ira, nako ma ko'be iseni katra druko'ora. Kere ma uwo mose kelura'o, indani uwo koro kedu u'ba ndoni kpa, kese ini aso 'ba, e'dumbe 'bako'ba ka'di ini mo'darata.

⁴⁹Inako inda 'be'di ma kenya, kozo 'ba, ini abongo 'be'di u'ba o'bazi ubu druko'o ma iseni ingirawo, nako uwo koro ka ini edu, kpete kpete ka asi e nako me'deri u'ba ne rikera ka maka.

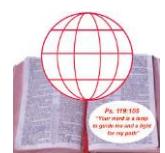
Luka 7

- ¹Ne'ora kere ma Yesu kuwu e'di kakparaye mitonguki 'bamaye kogokira'o, kosu Kaperinauma'o.
- ²Makesu ma asigiri a'ba lebu drukozira konzo mbambaki ma kawu zo ma imbe konzo ka to'ora, ka kogo mandiki.
- ³Kere ma kenyi Yesu risira'o, tetu 'bama maka Yahudari taraye ubu, tene ini mbamba nirikera mbeni idra.
- ⁴Kere ma iye kebiri niki Yesu bu vara'o, kowuri nowo, Ini 'be'di mo'darani, kese imi ala neni ozo ini,
- ⁵e'dambe kawu koya awukurani e, nako ko'ba awu u'ba menzuri tarani ina.
- ⁶Nako Yesuye kobiri iyeki. Kere ma kelu va kogo u'ba ndo bura'o, asigiriri makesu tetu embekesuye ubu, ma kari owu nowo, Opi, sandriri 'ba minanu, e'dumbe mese 'ba yango imi osu urike u'bara'o,
- ⁷noworaki ukenedru ka logoni ose 'ba yango uwu esu mibu, inako tongu e'dini wari, mbamba urikera mbe kosu odra
- ⁸E'dumbe uwu 'be'di ma 'bako'be ka meziri emuzira, ma miingini oko 'be'di ukando 'orani, asigiriye 'dinu kari miingini oko uwu. Mowu 'be'di alani nowo, Osu, nako kosu, nako alani, Esu, nako kesu, urike mbambani 'dinu, Ozo nani, nako kozo.
- ⁹Kere ma Yesu kenyi e'di nanira'o, kesu kowu waa, nako kizari, kowu 'bamari loki ma ka ubu tokparaye nowo, Mowu ami, maza metu maka noworani ose 'ba kpere Israeliri kongbo'o.
- ¹⁰Nako kere ma 'bama ma 'bateturaye kenguri niki u'ba 'ora'o, koseri mbamba mbeni kodra e.
- ¹¹Ne'ora e'di na kogoki were, Yesu kosu ama maka ma 'bakungbo Nainara'o. 'Bama ma kisiraye kobiri iyeki 'bamari loki zoki 'dinu.
- ¹²Kere ma kelu kogo liso ama tara tu 'ora'o lindo 'batamba 'be'di ma aburani, ini kesu kpoki zoko rikerani, nako zokoni aburindini, nako 'bama sonzo ama taraye kari 'di iyeki.
- ¹³Kere ma Opi kindo zokonira'o odoo kohuni imbe'o, kowu ini nowo, Ogba 'ba.
- ¹⁴Nako kitiri kogo tambu tangala abu mitamba tarani, nako 'bama ma tambaziraye keziringbe. Yesu kowunowo, Kowunzu, mowu imi onga kori.
- ¹⁵'Be'di ma ondizira kongu, tredre ise druko'o, nako ki'do e'di. Nako Yesu koko ini zokoni.
- ¹⁶Uru kode iye kakpa, nako kiingiri Tunduruni, kowuri nowo, Monzizi makara kepu awu kongbo'o va, nako Tunduru kesu nirike 'bamaraye tapa.
- ¹⁷Ngorose na Yesu risi kobu sakayi Yudaya'o nako ubu ma kogora'o ngil.

- 18**Ne'ora 'bama ma Yowani kisiraye tonguri ini e'di narisi kakpa.
- 19**Nako Yowani kungbo 'bama ma kisira nirikerari kongbo 'oraye iria ubu, tetu iye Opi bu, kowunowo, Imi 'be'dimaesuzirani indani awu 'be'di alarani tomvu?
- 20**Kere ma 'bama ndoye kebiri Yesu bura'o, kowuri nowo, Yowani ma batisimoni okozira tetu awu mibu, ti'di nowo, Imi 'be'di ma esuzirani, indani awu 'be'di alarani tomvu?
- 21**Wangi neki Yesu kidra ondi sonzo 'bamari mbe 'oraye nako kiva rondi kandi kandiraye, nako kuru modurayi kele. Ko'be 'bama ma luho e'diziraye kindori alaye.
- 22**Yesu kungu iye e'di nowo, Lobi, tongu Yowanini e'di ma lindoraye nako lenyirayiki 'dinu. 'Bama ma luho e'diziraye kindori alaye, 'bama ma mosuziuhu 'orayeki'dorio'bu, kopoziri mbeye kongurilee, nako 'bama ma ibi moriraye kenyeri, 'bama ma e'diziraye kagari, nako e'di mo'dara tonguri sandriziye.
- 23**Kandomara 'be'di ma okizi 'ba urike e'dirata.
- 24**Ne'ora kere ma itizi Yowani rikeraye kobirira'o, Yesu ki'do e'di tongu Yowani risiki 'bamari lokiye nowo, Lobi ilubu'o 'deyi e'du indo? Ngala ma ka ke'iri opukirani?
- 25**Nako lobi 'deyi e'du indo? 'Be'di ma ukurizi ala ma'du katu katukirani indo? Lindo, 'bama ma ka'duri ka ala ma'du mitamaraye maka lonyiziyiki 'dinu kari ama tobizi rikera'o.
- 26**Inako ina lobi e'du indo? Monzizini? Iyi, mowu ami, 'be'di ma kada monzizini zora.
- 27**Nani 'be'di ma 'bakugu nirisi nowora, Indo, mitetu urike itizirani mikando'o, ma kosu mirike itirani ekpe mikando'ora.
- 28**Mitongu ami, 'bama ma indi kodrurari kongbo'o ala ingi ma Yowanini adazira, inako 'be'di ma nirisi logo werera opi monyo Tunduru rikera 'oranina kada ini e.
- 29**Kere ma 'bama kakpa ma kenyeri, musoro osaziyiki 'dinura'o keturi yango e'di mo'da ma Tunduru kileraye iye ore, e'dumbe iye 'bama ma batisimoni odezi Yowani burayerata.
- 30**Inako Farisayoye mezirise tukpeziyiki kutiri e'di misonzi Tunduru rikerani iyenanu, e'dumbe kutiri batisimoni modeki Yowani burata.
- 31**Ne'ora Yesu kowu nowo, mosu 'bama ma wangi kpetenara tara mberani sonzi e'duki, nako iye abongo e'duwo?
- 32**Kari abongo andanda ma trodrezi kere ma soko tara'ora, embekesuye ungbzirayiwo, kowun nowo, Mitemi ka'di seke ami, nako la'di odu 'ba. Moma ka'di okoko ami, inako la'di ogba 'ba.
- 33**E'dumbe Yowani ma batisimoni okozira kesu u'da monyoki 'ba, ka zabiburi toini onzi 'ba 'dinu, nako lowu nowo, Ini kuru modurazini.

- 34'Bama Kesu kesu monyoki, monziki 'dinu, nako lowu nowo Ini 'be'di ma ongbokolozini, nako endrezi toi tarani, ini ediyo 'bama ma musoro osaziri tarani meruziyiki 'dinu!
- 35Inako mberi Tunduru rikera te'duri ore andanda nirikerari mbe kakpa.
- 36Ne'ora Farisayo esu lebu kungbo Yesuni iye obi onyo iniki. Yesu kosu Farisayo esu rike u'bara'o, konzo ka monyo tu'o 'dinu.
- 37Lindo'di indi ka ama ndo'o ma ini meruzi, nako kere ma koto yango Yesu konzo ka monyo tu'o Farisayo esu rikera'o, kamba udu koyi kununi ma niri meze logora kesu'o, udu tagiri mo'darani,
- 38kezi niki kogo'oni uhuri'o, ogbaki nako sezi nduwa luho 'orani unzu uhuri druko'o, nako kuvuni druko ka'duki, senzu uhuye, koyi iye uduki 'dinu.
- 39Nako kere ma Farisayo esu ma ini ungbozira kindo e'di nanira'o, kana iti kesu 'oraki, kowu nowo, 'Be'di nani, inda ini monzizi mundera, kambi ka'di oto indi na ini a'dini nako ini indi etira ma imbeni tambuzira, yango ini meruzini.
- 40Yesu kungu ini e'di nowo, Simona, ma'di e'di alaki tongu'du imi. Simona kungu e'di nowo, Isizi, tongu.
- 41Yesu kowu nowo, Bamaye iria konyori 'be'di alari ala meriye. Lebura konyo kadakuzuye a'ba umu, alara konyo kadakuzuye piro umu.
- 42E'dumbe ala ingi iye tileri'o meriye ungu nikirata, konda meri ndoye iye iria erekpe. 'Bama iria neri kongbo'o a'dini ma kosu ini awu zorana?
- 43Simona kungu e'di nowo, Mana 'be'di ma konda ini meri makarani. Yesu kowu ini nowo, Lungu e'di mo'da.
- 44Ka'di izari indi bura'o, kowu Simonani nowo, Lindo indi nani e? Mosu mirike u'bara'o, nako la uwo oko 'ba uhuri mobata, inako indi nani konzu nduwa luho 'orani uhuri druko'o, kuvuni druko ka'duki.
- 45La uko'be senzu 'ba, inako ini, onga'du kongbo ma mosura'o, konda 'ba uhu misenzuki.
- 46La udruko oyi 'ba uduki, inako indi nani koyi uhuye udu ma tagi riiraki.
- 47Inda nowora mowu imi, meru nirikera ma onzozu sonzoraye kondari ini e, e'dumbe kawu zorata. Inako 'be'di ma 'bakonda ini were kawu were.
- 48Nako kowu indini nowo, Meru mirikeraye kondari e.
- 49'Bama ma konzori iyeki monyo tu'oraye ki'dori owu iye kongbo 'o nowo, 'Be 'di nani kpere ma konda meruyera ini a'dini?
- 50Yesu kowu indini nowo, Metu mirikera kiisi imi. Ongu kenedru katuki.

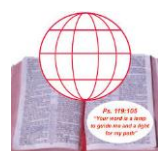
Luka 8

- ¹Ne'ora ne kogoki kisa, Yesu kohu ama makaraye nako zererayiki 'dinu e'di mo'da ma opi monyo Tunduru rikerani tongu. 'Bama nirike apari druko iriaraye kobiri iyeki 'dinu,
- ²nako indi elese ma 'bakidra iye mbe ma ka'diri kuru modurayiki nako ondiyiki 'dinu: Maria ma 'bakungbo Magadala ara, ma 'bakugbo kuru ebirioye kesu'ora,
- ³nako Yoana, Kuza 'be'di ma ala Herode rikerari kidre tomvuzira rike indira kele, Susana kele, eleseyiki sonzo ma ka'diri ini tapa ala iyekurayiki.
- ⁴Ne'ora kere ma 'bamari loki zo kenzuri nikira'o, nako 'bama ma ungazi ama bukiraye kakpa kebiri Yesu bura'o, tongu iye e'di mikombe nowo,
- ⁵Mori orizi kosu nirike moriraye ori. Korira'o eleseye keviri iti'o, 'batiduni 'dinu 'bahu'o, nako kariye kebiri, konyori iye.
- ⁶Eleseye keviri katra druko'o, nako kopurira'o, konyiri e, e'dumbe uwo ingi iye se'o.
- ⁷Eleseye keviri huhuri kongbo'o, nako huhuye koyeri iyeki kerelebu'o, nako kinziri iye 'dinu.
- ⁸Eleseye keviri ubu mobura'o, kopu 'dinu, nako kikori kihaye a'ba lebu. Nako tongu e'di nanira'o, tomba nowo, 'Be'di ma ka ibikira, ini enyi.
- ⁹Ne'ora 'bama ma Yesu kisiraye ti'diri ini e'dise mikombe nani e'dura.
- ¹⁰Nako Yesu kowu nowo, Kokori ami yango ami e'di mikovi Opi Tunduru rikera tarani oto, inako 'bama eleseye e'di mumbeki nowora inda kari indo kpa, iyeri indo 'ba ti, inda kari enyi kpa, iyeri iva 'ba ti.
- ¹¹Ne'ora e'dise mikombeni inina. Morini e'di Tunduru rikerani.
- ¹²Mori iti 'oraye iye 'bama ma enyiziraye. Nako Mazu kesu, nako kinga e'di ndoni iye kenedru 'oraki, nowora iyeri etu 'ba ti kambiri obi usii 'dinu.
- ¹³Mori katra druko 'oraye ko, iye 'bama ma kere ma kenyirira'o, ke'iri e'di ndoni aragaki. Neye iyeri kedi ingi, keturi ka wangi wereraki, nako mo'do mituba tara kelura'o kondariye.
- ¹⁴Mori ma evizi huhuri kongbo 'oraye ko, naye 'bama ma enyiziraye, inako ma kobiri iyeta itira 'orakira'o, kari inziri ala ubu na 'orayiki, lonyi ala araga medri na tarayiki, kari kiha oreraye iko 'ba.
- ¹⁵Ina ubu mobura 'oraye ko, 'bama naye iye 'bama ma e'di enyizi mo'da iye kenedru 'oraye, ma kenyiri e'di nanira'o kebiri imbeki, nako kikori kihaye kenedru mito'iki.
- ¹⁶'Be'di ala ingi ma talani ta'bizi ma ka tu'ba elengokira, indani ka ini o'be mo'dokerese, inako ka ini o'be ise druko'o, nako 'bama ma usuziraye niri mitamani indo ti.
- ¹⁷E'dumbe alala ingi kovirizira ma kambi te'duri 'bara, indani alala munyara 'dinu ingi, ma kambi otori 'bara, ma kambi epu 'ba mitama 'ora.

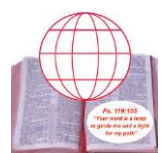

- ¹⁸Nowora litomvuri kpere lenyira'o, e'dumbe 'be'di ma ka inikira, 'bakobi oko ini mada, nako 'be'di ma ka iniki inginira, 'bakobi iye onzu uburaki kpere ala ma kana kari inikiraye.
- ¹⁹Ne'ora Yesu zokoye edrukoyiki 'dinu kebiri ubu, inako keseri 'ba ulu ubu 'bamari loki tile.
- ²⁰Batongu ini nowo, Zaniye edruniyiki keziri ka tepuno, kari ile imi indo.
- ²¹Inako kungu iye e'di nowo, Urizokoye uredrukoyiki iye 'bama ma e'di Tunduru rikerani enyiziraye ozoziyiki.
- ²²Ne'ora mo'do lebu'o Yesu kosu weri'o 'bama ma kisirayiki, nako kowu iye nowo, Awu obi moliriri taa. Ki'dori obi,
- ²³nako kari obi uwo 'okira'o mo'do kodeni. Nako egbugbu ka tapura'o, weri ki'do sezi uwoki, lindo kari kandondeki zo.
- ²⁴Nako kebiri ubu, kipuri ini 'dinu, kari owu nowo, Makesu le! Makesu le! Me'dina 'doo! Kepu nako kuzi opuni, uwori ngulangula kombu ketri, nako kezi yi.
- ²⁵Nako kowu iye nowo, Metu amikura ka i'dani? Nako uru kode iye, iye kesu kowu waa, kowuri nowo, 'Be'di nani a'dini, ma ka e'di ezi kpere opuri druko'o uwoki, nako kari e'di nirikerani iingira?
- ²⁶Ne'ora kuluri Gereseuri ubu'o, ma kituri ka Galilayakira'o.
- ²⁷Kongbo ma Yesu kepu niki weri 'oraki kelu ubu tu'ora'o, esu ala ma ongazi ama makara'ora ini kuru modurazi koseri iyeki. Nako mo'do sonzo ka'di ingba a'du 'ba, konzo 'ba u'ba'o 'dinu, inako ka'di onzo mumbari kongbo'o.
- ²⁸Kere ma kindo Yesunira'o, koza, nako saso bile kando'o, nako kowu ngorose koriraki nowo, Yesu, Imi Tunduru ma Lio Korira Kesuni! Awuta imiki e'du re'di? Mitene imi, sandri uwu 'ba.
- ²⁹E'dumbe lindo Yesu kezi kuru modurani ini epu e 'be'di ne kesu 'oraki. E'dumbe kodeni le'bu le'bu, nako 'baka'di kidreni tomvu, ka'di onzo mito'ini nyoroyiki nako kadayiki 'dinu. Inako tipu ala ma 'bakutri niki iniraye, nako kuru moduraye kidori ini ilubu'o.
- ³⁰Yesu ti'di ini nowo, Mikebeni a'dini? Kowu nowo, Ukebeni Sonzoni, e'dumbe lindo kuru modu sonzoraye kusuri kesu'o.
- ³¹Nako kuru moduraye koneri Yesuni yango ini ezi 'ba iye obi koborongungu kesu'o.
- ³²Kose mepi sonzoraye konzori ka ekusani onyo angu mbe'o, nako kuru moduraye koneri Yesuni yango ini etu iye usu mepi nori kesu'o. Yesu ketu iye.
- ³³Kuru modu neye kungari 'be'di ne kesu 'oraki, kusuri mepiri kesu'o, nako mepi sonzora katari, ti'yari niki angu rengu 'oraru evi'du moliri'o. Ka'buri uwo'o.

- ³⁴Kere ma 'bama ma iye ondruziraye kindori niki e'di ma ozorizira'o, ko'yari, e'di neye tongu'du ama makara kesu'o, ubu ma kidre 'orayi kele kakpa.
- ³⁵Nako 'bamaye kobiri, nowora iye e'di ma ozorizira indo ti. Kebiri Yesu bu, koseri 'be'di ma kuru moduraye kuvuri ka'di kesu 'orani, ka Yesuri huse ma ka'du ingbani, ma ka mana oreraki, nako uru kode iye.
- ³⁶'Bama ma e'di ne indoziraye tonguri iye e'di ma esu ma kuru moduzira kodra nikirani.
- ³⁷'Bama kakpa ma ungazi Geraseni pi'oraye teneri Yesuni ini iye onda e, e'dumbe uru kohu iye zo. Yesu sesi weri'o, kongu.
- ³⁸Esu ma kuru moduraye kuvuri ka'di kesu'ora kone Yesuni iye onzo iyeki. Inako Yesu tetuni kongu kowu nowo,
- ³⁹Ongu mirike amara'o, tongu e'di maka ma Tunduru kozo imikirani. Kosu nirike itiraki, ma ka e'di maka ma Yesu kozo imbera risi tongu ama makara'oki ngii.
- ⁴⁰Ne'ora kere ma Yesu kengu nikira'o, 'bamari loki ke'i ini, e'dumbe iye kakpa kari ini tomvu.
- ⁴¹Nako 'be'di ma kebeni Yaironira kesu, ini 'dinu makesu u'ba menzuri tara kesu'o, saso bile Yesu huse, nako kone ini ini esu nirike amara'o,
- ⁴²e'dumbe ka unzukondi lebu kpokiki, konzo ka owuki apari druko iria nako ka kogo mandiki. Ne'ora ma kosura'o, 'bamari loki tobiri imbe'o.
- ⁴³Nako indi ma konzo ka owu apari druko iriara ondi ma kusi ka omvu niki imbe'o mawuraki, koko ala kakpa ma ka niki 'diraye uzoguye, inako 'be'di ala ingi ma kese imbeni idrara.
- ⁴⁴Nako kesu Yesu kogo'o itiraki, tambu ala ma'du nirikera tuni, kpetekpete kusi ma ka'di omvu imbera tu kanzi.
- ⁴⁵Yesu ti'di nowo, A'di tambu umbenina? Kere ma 'bamari loki kutirira'o, Peturu kowu nowo, Isizi, 'bamari loki kari tobiri mimbe'o, kari imi akpa.
- ⁴⁶Inako Yesu kowu nowo, 'Be'di ala tambu umbeni, e'dumbe moto yango logo kongu ubu.
- ⁴⁷Kere ma indi kindo ka koviri 'bara'o, kesu ma lindo imbe ka odu kpo kpo kpo, saso kando'o, nako kiza e'di ma tambu niki imberani tongu 'bamari loki Iuhu'o, nako e'di ma imbe kodra niki kadri kadrira.
- ⁴⁸Yesu kowu ini nowo, Urunkondi, metu mirikera kidra imi ina. Osu kenedru katuki.
- ⁴⁹Kongbo ma ka e'di tongura'o, 'be'di ala ma ongazi makesu u'ba menzuri tarari u'ba'ora kelu, kowu nowo, Miri kindi kondi va. Oko sandri 'ba Isizini le'bu.

⁵⁰Kere ma Yesu kenyi niki e'di nanira'o, kungu ini e'di nowo, Uruni imi ode 'ba. Etu ininu, imbe kosu odra e.

⁵¹Nako kelu amara'o, ketu 'ba 'be'di ala ini osu iniki, kipe Peturuni, Yowaniki, Yakoboki nako apokoye zokoki.

⁵²Bamaye kakpa kari ogba, nako okoko kele, inako Yesu kowu nowo, Logba 'ba, kondi 'ba, inako ko'do'do.

⁵³Koleri ini, e'dumbe kotori yango kondi e.

⁵⁴Inako Yesu kode tileni, nako kungbo ini, Unzu, onga kori.

⁵⁵Nako niri kuru kengu, konga kadri kadri kori, nako Yesu kezi yango 'bayi alani oko unzuni ini onyo.

⁵⁶Niri odruzi kesu kowu waa, inako kezi iye iye tongu 'ba e'di ma ozorizi nani 'be'di alani.

Luka 9

¹Ne'ora Yesu kungbo 'bama apari druko iriaraye kerelebu'o, nako koko iye logoni e'di meziki kuru modurari druko'o nako 'bamari mbe midraki.

²Totu iye opi monyo Tunduru rikera risi tongu, 'bamari mbe idraniki 'dinu.

³Kowu iye nowo, Linga alalani ohuta 'ba, indani luturuni, indani okponi, indani u'dani, indani kadakuzuye, la'du kanzuye iria iria 'ba.

⁴Ama kakpa ma lobusu nikira 'oraye lonzo no'o, lunga noki.

⁵Inda 'baka ami ke'i 'ba, kere ma lobi niki ama noni ungara 'ora'o, luvu ami huri'o epururani no'o, e'diseni iye druko'o.

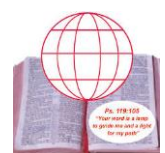
⁶Ko'buri obi amari kongbo'oki e'di mo'darani tongu'du, 'bamari mbe idraniki 'dinu kere kakpa'o.

⁷Ne'ora Herode ma opinira kenyi ala kakpa ma kozoriraye, nako kenedru ko'i 'ba e'dumbe 'bama eleseraye kowuri yango 'bakiga Yowanini 'bama ma e'dizirari kongbo'o.

⁸Nako 'bamaeleseye kowuri yango Eliya kepuna, 'bama eleseye kowuri yango 'be'di lebu monzizi tutirari kongbo'ora kagana.

⁹Herode kowu nowo, Me'i Yowani drukoni e, inako nara ma menyeni e'di naye nirisikira ini a'dini? Nako kovi Yesuni indo.

¹⁰Ne'ora kere ma 'bama ma teturaye kongurira'o, tonguri Yesuni e'di ma kozoriraye. Sinzeri 'bama nirikerayiki 'bamari kongbo 'oraki, komba iye ama maka ma 'bakungbo Betesaidanira'o.

- 11**Inako kere ma 'bamari loki kotori era'o, tokparini, nako ke'i iye, nako tongu iye opi monyo Tunduru rikera risi, nako kidra 'bama ma imbe midrani ileziye.
- 12**Kere ma uto si ki'do niki 'a'a vara'o, 'bama apari druko iriaraye kebiri ubu, kowuri ini nowo, Tetu 'bamari loki iye ongu, iye obi amaye ubuyiki ma awu kidre 'orari kesu'o, iyeri onzo no'o, iyeri monyoni ose ti, e'dumbe kere ma ma niki nani ubu ketrira ka na.
- 13**Inako Yesu kowu iye nowo, Amina loko iye onyo. Kowuri nowo, Ma u'dari lungu umuki wari keyi iriaki inda mobi monyo oze 'ba 'bama naye kakpa.
- 14**Lindo 'bama ma esuraye keseri ka abongo ngi umu. Nako Yesu kowu 'bama ma kisiraye nowo, Lo'be iye trodre bile kongboki abongo piro umu piro umu.
- 15**Kozori nowo, ko'beri trodreri bile kakpa.
- 16**Yesu kinga u'da lungu umu, keyiye iriarayiki 'dinu, ta'yo luho lero'o nako koko kandomarani iye druko'o, tigu kongboni 'dinu, nako koko 'bama ma kisiraye iye o'be 'bamari loki kando'o.
- 17**Nako konyori, iye buki kakpa tihuri. Nako 'bakenzu niri sinzi esezirani elengoye apari druko iria.
- 18**Ne'ora kere ma Yesu ka tene kerekekira'o, 'bama ma kisiraye 'dinu kari iyeki. Nako ti 'di iye nowo, 'Bamaye kowuri yango uwu a'dini?
- 19**Kunguri e'di nowo, Yowani ma batisimoni okozini, inako 'bama eleseye kowuri Eilyani, nako eleseye kowuri yango 'be'di lebu monzizi tutirari kongbo'ora kagana.
- 20**Nako kowu iye nowo, Inako ami ko lowu uwu a'dini? Peturu kungu e'di nowo, Imi Kristo Tunduru rikerani.
- 21**Ne'ora Yesu kezi iye logoki yango iyeri e'di nani tongu 'ba 'be'di alani.
- 22**Kowu nowo, 'Bama Kesu kosu sandriri ala sonzorayiki be, makaraye, maka mundiziyiki, mezirise tukpeziyiki kobiri ini uti, nako 'bakobi ini ohu, nako mo'do musa kogoki kosu igari.
- 23**Nako kowu iye kakpa nowo, Inda 'be'di ala kile esu ukogo'o, ini utiri inanu, ini kogu mala nirikerani inga mo'do buki mo'do buki ini uwu tokpa.
- 24**Inda 'be'di ma kile nirike medrirani isii kosu ini izu, nako 'be'di ma kosu nirike medrirani izu urisikira kosu osii.
- 25**Inda 'be'di kosu ose nuve ko ubuni ngil kongu nirikera, nako niru'du kazu indani keru era, nirike migara e'du?
- 26**'Be'di ma kanya kosu ini ode urisiki urike e'dirata 'dinu, kere ma 'Bama Kesu kesu nirike mogura'o, mogu Apa rikeraki, malaika leerari taraki 'dinu, kanya kosu ini ode nirisita.

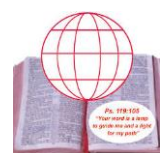

- 27Nako mowu ami gbegbu, 'bama ma ezizi nari kongbo 'oraye 'bama eleseye kambiri ondi 'ba lindoza kari opi monyo Tunduru rikerani indo 'bara'o.
- 28Ne'ora e'di mowu nari kogoki abongo uto obora'o, Yesu kemu Peturuni Yakoboki nako Yowanini, kobiri iyeki angu druko'o Tunduruni tene'du.
- 29Kere ma ka tenera'o, luhori ure kizari kandi, nako ma'du nirikera kongu mitamani unze.
- 30Nako 'bama iriaraye kari e'di iniki, 'bama ndoye Museye Eliyaki.
- 31Te'duri mogu kesu'o, nirike mandi ma kosu ozori Yerusalema'ora e'di owu ini 'dinu.
- 32Peturuye, 'bama ma onzozu iyekirayiki, iye luho konzo mo'doki tindiri, inako kere ma kepuri vara'o, kindori nirike mogurani, alako 'bama iria ma keziri ka iyekiraye.
- 33Nako kere ma kari Yesuni ondar'o Peturu kowu Yesuni nowo, Isizi le, mo'darani awu onzo'du na'o. Awu kupanguye o'ba musa, leburani imi, leburani Museni, tiri leburani Eliyani. Koto ka e'dise ma kowurani 'ba.
- 34Nako ma ka e'di nani owura'o, trutru kotu iye druko'o, niri sinzi tu'ba iye vil, nako ma kari usu trutru kesu 'ora'o uru kode iye.
- 35Nako ngorose kongu trutru 'oraki, kowu nowo, Nani Uri Kesu, ma miperani, lenyi ini.
- 36Nako kere ma ngorose kuwu niki e'di vara 'ora'o, koseri Yesu ka kerekeki. Komburi, nako wangi noki kari tongu 'ba 'be'di alani e'di ma kindorira re'dini.
- 37Ne'ora lehuyiki, kere ma kuturi kuse vara'o, 'bamari loki sonzo koseri Yesuyiki.
- 38Nako 'be'di lebu 'bamari loki kongbo'o kozoza nowo, Isizi, mitene imi, indo uri kesu na mbeni, e'dumbe ini unzu urike kpokirani.
- 39Nako indo, kuru ka ini ode, nako ka ozoza kpete, nako ka ini kombe, amu ka oluri utu'o, nako ka imbeni ododu, nako ka ini onda kpete kpete 'ba.
- 40Mitene 'bama ma lisiraye yango iyeri nii ugbo, inako keseri iye 'ba.
- 41Yesu kungu e'di nowo, Eke! Ami 'bama ma wangi nata ma metu ingiziraye, nako ibi ingiraye 'dinu, mosu onzo amiki wangi i'dara kuba, sandriri'du amiki? Amba miri kesuni na'o.
- 42Ma ka niki esura'o, kuru modura kombe ini bile, ka imbeni odu kpo kpo kpo. Inako Yesu kuzi kuru ndoni, kidra unzu mbeni, nako kungu ini apoko bu.
- 43'Bamaye kakpa kesu kowu waa logo maka Tunduru rikeraki. Ne'ora 'bamaye kakpa kesu kowu waa e'di kakpa ma kozorayiki, inako Yesu kowu 'bama ma kisiraye nowo,
- 44Loko e'di nani osu ami bi'o, e'dumbe 'bakobi 'Bama Kesuni oko 'bamari tile'o.
- 45Inako kari e'diseni oto 'ba, nako konzo mikovirini iye, iyerini oto 'ba ti. Keriri e'di nani miti'diki utu'o 'dinu.

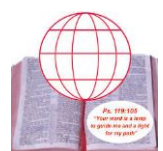

- ⁴⁶Ne'ora milasi kepu 'bama ma Yesu kisirari kongbo'o a'dini ma maka zo iye kongbo'o madarira.
- ⁴⁷Nako kere ma Yesu koto mana iye kenedru 'oranira'o, kemu unzuni, ko'be kezi ini menzepe'o.
- ⁴⁸Nako kowu iye nowo, Inda 'be'di ma ke'i unzu nani ukebeki lindo ke'i uwu, inda 'be'di ma ke'i uwu lindo ke'i Tunduru ma uwu tetuzirani, e'dumbe 'be'di ma nirisi were ami kongbo'ora lindo nirisi maka.
- ⁴⁹Ne'ora Yowani kungu e'di nowo, Isizi, awu mindo 'be'di leburani ka kuru modurani ugbo mikebeki. Mutini e, e'dumbe tokpa ka imi awuki 'barata.
- ⁵⁰Inako Yesu kowu ini nowo, Lutini 'ba, e'dumbe 'be'di ma ami me'dizi ingira kosu osu amiki.
- ⁵¹Ne 'ora kere ma wangi ma Yesu kosu ke' iri niki korira kasa vara'o, ko'be luhoni ngilingili osu niki Yerusalema'o.
- ⁵²Tetu itiziye kando'o. Kobiri, kusuri ama Samaria'ora'o, iye kerani iti ini.
- ⁵³Inako 'bama ndoye kari Yesuni ke'i 'ba, e'dumbe luho ka abongo kosu Yerusalema 'orawo.
- ⁵⁴Nako kere ma 'bama ma kisiraye Yakoboye Yowaniki kindori e'di nanira'o, kowuri nowo, Opi lile awu kesini ungbo kori leru'o, ini iye uwu?
- ⁵⁵Inako Yesu kizari, kuzi iye.
- ⁵⁶Nako kobiri ama kandira'o.
- ⁵⁷Ne'ora ma kari obi iti'ora'o, 'be'di ala kowu Yesuni nowo, Mosu imi tokpa kere ma lososurari'o kakpa.
- ⁵⁸Yesu kowu ini nowo, Ndiliye konzori ka iyeri kuperayiki, kariye 'dinu konzori ka iyeri u'bayiki, inako 'Bama Kesu ka kere alaki ingi druko mitu tara.
- ⁵⁹Kowu 'be'di alani nowo, Tokpa uwu. Nako kowu nowo, Opi, ondaza uwu osu urapokoni u'ba meri.
- ⁶⁰Inako kowu ini nowo, Onda 'bama ma e'diziraye iyeta 'bama ma e'diziraye u'ba iyena, inako imi osu opi monyo Tunduru rikerani tongu.
- ⁶¹'Be'di alani 'dinu kowu nowo, Opi mosu imi tokpa, inako ondaza uwu 'bama ma urike amara 'oraye ezi meri.
- ⁶²Nako Yesu kowu ini nowo, 'Be'di ala ingi ma tileye o'bezi arahu arogo tara mbe'o, nako ka kogoni indo, esezi opi monyo Tunduru rikerakira.

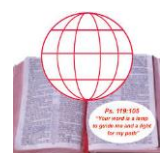
Luka 10

- ¹Ne'orae'dina kogoki Opi kipe 'bama eleseye piro ebirio druko iria, nako tetu iye iria iria obi'du kando'o amari'oki kakpa kere lebu lebu ma kile ini elu nikira'o.
- ²Nako kowu iye nowo, Mori mosi ka mawu gbegbu, inako mozozie kari were. Inda nowora litene makesu mori mosi tarani yango ini mozozie tetu mosi nirikera'o.
- ³Lobi, lindo mitetu ami abongo oromborandawo a'doyiri kongbo'o.
- ⁴Linga gbeteni 'ba, nako okponi, indani waraye. Loko mado 'ba 'be'di alani iti'o.
- ⁵Ama ma inda lusu kesu'ora, li'do mowuki nowo, Kenedru katuni onzo ama na'o.
- ⁶Inda 'be'di ma kenedru katuzira konzo 'di ama ne'o, kenedru katu amikura kosu onzo imbe'o, inda ingi kesu'o, kosu engu ami bu le'bu.
- ⁷Nako lese ama lebu ne'o, monyoki monziki ala ma kokorirani, e'dumbe mozozie kese e nirike mutukoraki. Lobi 'ba ama buki ama buki.
- ⁸Nako ama maka kakpa ma lusu 'oraye, inda ke'iri ami, lonyo ala ma 'bako'be ami kando 'orani.
- ⁹Lidra 'bama ma imbe to'o ma kari no'oraye, nako lowu iye nowo, Opi monyo Tunduru rikera kesu va kogo ami bu.
- ¹⁰Inako ama kakpa ma lusu va u'oraye, inda kari ami ke'i 'ba, lobi kizil ndori kesu'o, lowu nowo,
- ¹¹Kpere epuru ma konga ama amitara'o, ebezi awu huri'ora muze ini ami kando'o. Inako kpa, loto nani, opi monyo Tunduru rikera kesu va kogo.
- ¹²Mowu ami nowo, mo'do neki Tunduru kosu onzo odooki Sodoma mbe'o madarini ama ndo mbe'o.
- ¹³Sandri midruko'o Korazini! Sandri midruko'o Betesaida! E'dumbe inda mozo logo ma kozori ami buraye iye kozori Turo'o nako Sidonaki, kuzari ka'di iye kenedru va tuti onzo'du sandri imbe imbe mohu tuyikira'o.
- ¹⁴Inako e'di mopu'o Tunduru kosu onzo odooki Turori mbe'o Sidonaki madarini ma ami mbe'ora.
- ¹⁵Imi Kaperinauma, 'bakobi imi tere kori leru'o? 'Bakobi imi ugbi bile kere mandi tara kesu'o.
- ¹⁶'Be'di ma ami enyizira lindo kenya uwu. 'Be'di ma ami utizira lindo kuti uwu. 'Be'di ma kuti uwu lindo kuti Tunduru ma uwu tetuzirani.
- ¹⁷Ne'ora 'bama piro ebirio druko iriaraye kenguri aragaki, nako kowuri nowo, Opi, kpere kuru moduraye konzori e'di menyiki awu bu mikebeki.
- ¹⁸Nako Yesu kowu iye nowo, Mindo Mazu kasi onga'du leru 'oraki bile abongo zamba keverawo.

- ¹⁹Lindo, moko ami e'di mezini ezi'du unyiri druko'o, kilikpayiki, nako logo ngii me'dizi tarani, nako alala ami ozozi tenderani ingi.
- ²⁰Inako kpa, aragani ami ohu 'ba e'di na risiki yango kuruye kari e'di menyiki ami bu, inako aragani ami ohu e'dumbe ami kebe ka mugurini leri 'orata.
- ²¹Uto neki 'dere Yesu konzo aragaki Kuru Leera mbeki, kowu nowo, Urapa, Opi leri'ubu 'oraki, mumba imi, e'dumbe likovi e'di naye mberiziye e'di otoziyiki 'dinu, inako lite'du iye andakuriye. Iyi Apa, e'dumbe konzo aragani mi luho'o mozo neworata.
- ²²Urapa koko alaye kakpa uwu. 'Be'di ala ingi ma otozi Kesuni a'dinira, inako lebu Apaninu. Le'bu 'be'di alani ingi ma otozi Apani a'dinirani, inako lebu Kesuninu, nako 'be'di ma Kesu kile Apani te'du inirani.
- ²³Ne'ora Yesu kizari 'bama ma kisirari bu, kowu iye ko'do ko'doki nowo, Kandomara ami, ala ma lindora risiki.
- ²⁴E'dumbe mowu ami, monzizi sonzo tobiziyiki kileri ka'di ala ma la indoraye indo, nako ka'diri indo 'ba. Nako kileri ka'di ala ma la enyiraye enyi, nako ka'diri enyi 'ba.
- ²⁵Ne'ora 'be'di mezirise tukpezi alara kezi kori, konzi Yesuni nowo, Isizi, uwu e'du ozo uwu medri wangiye wangirani ose ti?
- ²⁶Yesu kowu ini nowo, E'du kugurina buku meziri tara'o? Niri e'diseni e'du?
- ²⁷Kungu e'di nowo, Awu Opi Tunduru mirikerani mikenedruki ngii, miri kuruki ngii, nako mirike logoraki ngii, miri manaki ngii 'dinu, nako awu matunini abongo imiwo.
- ²⁸Yesu kowu ini nowo, Laki e'di ungu dra. Nowora ozo 'dinu, losu onzo medriki.
- ²⁹Inako ma kile te'duri yango ini ore kowu Yesuni nowo, Uri matukoni a'dini?
- ³⁰Yesu kungu e'di nowo, Esu ala kongu Yerusalema'o kotu kuse Yeriko'o, nako kose kogoziye ala sinzoziyiki, kugbori nirike ingbaraye kumari ini, kobiri, kondari ini kogo mandini.
- ³¹Kozori lindo mundizi ala kotu iti kuse niraki. Ma kindonira'o, kezi menzepezi teleraki.
- ³²Levi esuni 'dinu newo, kelu no'ora'o, ma kindonira'o, kezi menzepezi teleraki.
- ³³Inako Samaria esu alara, ohu nikira'o, kelu kere ma ka nikira'o. Nako kere ma kindonira'o odo kodenimbe'o.
- ³⁴Nako kosu 'dinu ubu, nako tuku udu nirikerani to'o luho'o, zabiburi toi 'dinu, to'ini, nako ko'beni kana nirikera kogo'o, kombani 'dinu ederi u'ba'o, nako tomvu ini.
- ³⁵Lehuyikira kipu kadakuzu iria, koko u'bazini, kowu nowo, Tomvu ini, mirike ala e'derizi madarani, mosengura'o, mosu luhoni tuko imi.
- ³⁶'Bama musa nari kongbo'o a'dini ma konzo matuko 'be'di ma asizi kogoziyirari kongbo 'orakira?

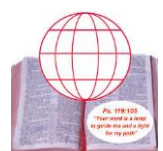

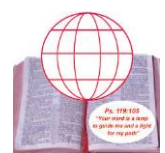
- ³⁷Kowu nowo, 'Be'di ma odoo ka ini odera. Yesu kowu ini nowo, Osu, ozo newo.
- ³⁸Ne'ora kari obi iti'ora'o, Yesu kosu ama alara'o, nako indi ala kebeni Maratani ke'ini nirike amara'o.
- ³⁹Nako konzo amvukoki kebeni Mariani ma tredrezi Opi husera nako kenya misi nirikerani.
- ⁴⁰Inako Marata ka sandriri ala mozoki sonzo, kesu Yesu bu, kowu nowo, Opi, e'di konze ka mikesu 'ba yango uramvuko konda ka uwu ma sandriri mozoni ozo ukerekeki? Nowora owu ini ini uwu tapa.
- ⁴¹Inako Opi kungu ini e'di nowo, Marata, Marata, mi kenedru ka onze nako ka ududa e'di sonzo risiki.
- ⁴²Inako e'di lebura kileri wari, nako Maria kipe kongbo nirike mo'darani, ma 'bakambi onzu 'ba uburakira.

Luka 11

- ¹Ne'ora lindo Yesu ka tene kere alara'o, kere ma kondara'o, 'be'di lebu 'bama ma kisirari kongbo'ora kowu ini nowo, Opi isi awu miteneki, abongo lito Yowani kisi 'bama nirike ma kisirayerawo.
- ²Nako kowu iye nowo, Kere ma la tenera'o, lowu nowo, Apa, mi kebeni onzo miingiki. Opi monyo mirikera ini esu.
- ³Oko awu mo'do buki u'da ma ini awu ese ala menze bukirani.
- ⁴Onda awuta meruraye e, e'dumbe awu 'dinu monda 'be'di lebu lebu ma meri onyozirani, nako omba awu 'ba mituba'o.
- ⁵Nako kowu iye nowo, A'di ka na ami kongbo'o embekesuki ma kososu ubu huna agarakira, kosu owu ini nowo, Urembekesu, oko uwu u'dari lungu musa merini,
- ⁶e'dumbe urembekesu ma ongazi ohu'ora kelu ka ubu, nako alala ingi ma uwu o'be kando 'orani.
- ⁷Kosu e'di ungu u'ba 'oraki nowo, Sandri uwu 'ba. Kpetena u'batito ka ma'bani, andanda urikeraye kari 'di ubu mo'dokere druko'o. Mese 'ba onga alalani oko imi.
- ⁸Mowu ami inda kambi onga oko ini 'ba e'dumbe ini embekesurata kpa, e'dumbe ka tene newonerata kosu onga kosu oko ini abongo niri sandri ka imbe 'orawo.
- ⁹Nako mowu ami, Litene, kosu okori ami, lovi, lobi ose, litegu, kosu ewuri ami.
- ¹⁰E'dumbe 'be'di lebu lebu maka tenera kosu ke'i, nako 'be'di ma ovizira kosose, 'be'di ma teguzira kosu ewuri ini.
- ¹¹Nako 'be'di i'dara ma ami kongbo'o ma inda kesu kosu ini tene u'daki, kosu ini kununi okora? Indani keyiki, nako kosu ini unyini oko?

- 12**Indani kosu ini tene kerukeleki, kosu ini kilikpani oko?
- 13**Inda nowora ami ma tende ma loto niki ala mo'daraye oko niki andanda amitaraye, Apa leri'ora kambi ka Kuru Leerani oko 'ba 'bama ma ini teneziraye?
- 14**Ne'ora Yesu ka kuru modu ma ke'di 'barani ugbo. Nako kere ma kuru modura kepu vara'o, esu ma e'dizi 'bara ke'di, nako 'bamari loki kesu kowu waa.
- 15**Inako iye kongbo'o 'bama eleseye kowuri nowo, Ka kuru moduraye ugbo Beelizebuli, opi kuru modurari tara mbeki.
- 16**'Bama eleseye kari ese ma ongazi leri 'orani ovi ubu ini sonzi'du.
- 17**Inako Yesuni, ma koto iyeta manayera, kowu iye nowo, Opi monyo lebu lebu ma kopuri inanura katari, nako u'ba ma opurizi u'ba mbekira kasi.
- 18**Nako inda Mazu kopuri imbe'o inanura, opi monyo nirikera kosu ezi tetini? E'dumbe lowu yango ma kuru moduraye ugbo Beelizebuli mbeki.
- 19**Inda mugbo kuru moduraye e Beelizebuli mbeki, andanda amitaraye kugbori ko iye a'di mbeki? Inda nowora iye kobiri onzo e'di opuzi amikuraye.
- 20**Nako inda mugbo kuru moduraye e Tunduru tilesiki, niri e'diseni opi monyo Tunduru rikera kesu ami druko'o va.
- 21**Inda 'be'di ma ka'du ala nirike kevii taraye kakpa ka u'ba nirike munderani tomvu, nirike amvora kosu onzo kere'o.
- 22**Inako inda 'be'di ma logo ini adazira ko'diri iniki, nako ka ini ada 'dinu, ka onzu e ala nirike kakpa kevii tara ma kikeraye, ka nirike ala ma konzuraye opu 'dinu.
- 23**'Be'di ma onzozu uwuki 'bara lindo ini 'be'di ma udruko eruzirani, nako 'be'di ma ala enzuzi uwuki 'bara ini ka ala tili drini.
- 24**Ne'ora kere ma kuru modura kepu 'be'di ala kesu 'oraki era'o, kezi kere ma uwo nigira 'oraki, minzo moviki, nako ma kose 'bara'o, kowu nowo, Mosu ongu u'ba urike monga nikira'o.
- 25**Ma kesura'o, kose u'ba ka meseni, mukuni 'dinu.
- 26**Kosu le'bu kuru ebirio eleseraye emu ma iyeta meruraye kada nirikeraye eraye. Nako kusuri trodreri ne'o. Manzo 'be'di ne rikera kongu tende merirani mada.
- 27**Ne'ora kere ma Yesu tongu e'di nanira'o, indi lebu 'bamari loki kongbo'ora tomba ngorose koriraki, kowu ini nowo, Kandomara kesu ma kodru imirani, uzi ma londurayiki 'dinu.
- 28**Inako Yesu kowu nowo, 'Bama ma e'di Tunduru rikerani enyiziraye ma ke'beri ini 'dinu kandomarani onzo iyeki madarini!

- 29**Ne'ora kere ma 'bamari loki kenzuri ubu madara'o, Yesu ki'do owu nowo, Bama ma wangi na taraye iye 'bama tenderaye. Kari eseni ovi, ese kambi okori iye 'ba, inako lebu Yona rike eseraninu.
- 30**'Bama Kesu kosu onzo eseni 'bama ma wangi na taraye abongo lito Yona kongu eseni 'bama ma Nineve 'orayerawo.
- 31**Indi ma tebizini ma ongazi ubu korinira 'ora kosu onga mo'do e'di mopu tara'o 'bama ma wangi nayiki, nako kosu e'dini opu iye druko'o tende, e'dumbe kongu uburi kotu'o mberi Solomona rikerani enyi, nako indo, alala ma Solomonani adazira ka 'di na'o.
- 32**'Bama ma Nineve 'oraye kobiri unga mo'do e'di mopu tara'o 'bama ma wangi nayiki, nako kobiri e'dini opu iye druko'o tende, e'dumbe kizari iye kenedru e'di mitongu Yona rikerata, nako indo, alala ma Yonani adazira ka 'di na'o.
- 33**'Be'di ala ingi, talani ta'bizi, ini o'be'du kere ma kindori 'bara'o, indani elengo se'o, inako ise druko'o, inda nowora 'bama ma usuziraye iye mitamani indo ti.
- 34**Tala mimbe'ora ini miluhoni. Inda miluho konzo ka mo'daki mimbe ngil konzo mitamaki. Inda konzo ka tende, mimbeni 'dinu ka sezi tiniki.
- 35**Inda nowora, onzo luhoki mitama mikesu 'orani kambi onzo 'ba tiniki.
- 36**Nowora inda mimbe ngil sezi ka mitamaki, ma menzepe telara ka kidu 'di ingi, lindo kosu onzo mitama ngiini, abongo tala koko imi mitama nirike mogu mo'darakirawo.
- 37**Ne'ora kere ma Yesu ka tongura'o, Farisayo ala kungbo ini iye monyoni onyo iyeki, nako kosu, konzo monyo tu'o.
- 38**Nako Farisayo kesu kowu waa ma kindo ka onyo lindo kaza oba 'bani.
- 39**Nako Opi kowu ini nowo, Ami Farisayo la karanzuri mbe tepurani oba uleyiki lindo lisezi ka mugbuki e'di tendeki ami kesu'o.
- 40**Ami unzu, Tundururu ma ukuzi tepunira kuku 'ba kesuni 'dinu?
- 41**Inako loko ala kesu 'oniraye ala mokoni, nako ala lebu lebu kosu onzo ami lee.
- 42**Nako ami Farisayo, sandri ami druko'o! E'dumbe loko ka ala apari druko'o isibi korikori tarani, kowukowuki, nako isibi kakkaki, nako londa e'di mopu orerani nako mawu ma lawu ka niki Tundururiraki 'dinu. Inina kese ami nani ozo, inako lese ala neye onda 'ba mozoki.
- 43**Ami Farisayo, sandri ami druko'o! E'dumbe lile kidre makaraye zo u'ba menzuri tarari kesu'o, nako madoki kere soko tarari kesu'o.
- 44**Sandri ami druko'o! La abongo mumba ma kindori 'barawo, nako 'bama ma ohuzi drukokiraye kotori 'ba.
- 45**Ne'ora 'be'di lebu mezirise tukpezirari kongbo'ora kowu ini nowo, Isizi, litongu nani luzi awu 'dinu.

⁴⁶Nako Yesu kowu nowo, Sandri ami druko'o 'dinu ami mezirise tukpezi! E'dumbe lo'be mandru ma niri mitamba tindirirani 'bamari druko'o, ami aminanu la niri mandruni tambu ami tile lebuki wa 'ba.

⁴⁷Sandri ami druko'o! E'dumbe lo'ba ka u'baye mumba monziziri tarari druko'o, lindo amiri te'ise ko'diri monzizi ndoye.

⁴⁸Nowora ami e'dise tangazi nako letu mozo te'iniri tarani, e'dumbe iyenu ko'diri iye, nako aminu lo'ba u'baye mumba iyetarari druko'o.

⁴⁹Nowora mberi Tunduru rikera kowu nowo, Mosu monziziye tetu 'bama ma teturayiki 'dinu iye bu, kobiri 'bama eleseye iye kongbo 'oraye o'di e, kobiri kandonde kato iye mbe'o 'dinu.

⁵⁰Nowora 'bayi ebi monziziri kusi ti'di kakpa ti 'bama ma wangi kpetenarari tu'o, kemuri uburi mi'dori'o,

⁵¹Abeliri kusi mbe'o kpere Zakariari kusi mbe'o, ma kondi ala mundiri tara kongbo'o Kere Leeraki. Iyi, mowu ami 'bakobi ti'di 'bama ma wangi kpetenarari tu'o.

⁵²Ami mezirise tukpezi, sandri ami druko'o! E' dumbe Iniga kifungula e'di moto taraye. Aminu la usu 'ba, nako liye 'bama ma ka'diri usuraye.

⁵³Ne'ora ma Yesu kong'a 'dererakira'o, mezirise tukpeziye Farisayoyiki ki'dori ini ovi logoki, nako tobiri ini ala sonzo risi tongu'du.

⁵⁴Tomvuri ini, iyeri e'di ma ongazi utu'ora ode ti.

Luka 12

¹Ne'ora 'bamari loki ngi sonzo kenzuri kerelebu'o, iyeri loki re'diki konzori iye huye tidi'du, Yesu ki'do owu meri 'bama ma kisiraye nowo, Litomvuri imii Farisayori tarani, ma ini o'dongonira.

²Nako alala ingi tu'barizi, ma kambi te'duri 'bara, nako alala ingi ma kovirira ma kambi otori 'bara.

³Nowora ala ma lowu tini'ora kosu enyiri mitama'o. Ala ma litongu ko'doko'do guru kesu'ora kosu enyiri u'ba druko'o.

⁴Ne'ora mowu ami urembekesu, leri 'ba 'bama ma imbe ohuziraye, ne kogokira alala ingi ma kobiri ese ozora.

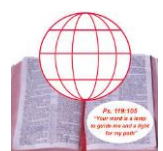
⁵Inako mida ami 'be'di ma lobi erirani. Leri Tunduru ma nirike logora ka 'dirani, Tunduru ma kohura, ne kogoki kombe niki moliriri kesi'o. Iyi, mowu ami, leri ini.

⁶Bakoze kiria umuraye sente iriaki 'ba? Lebu ala ingi iye kongbo'o ma Tunduru druko kazu nirisikira.

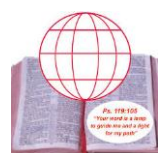
⁷Inako druko ka'du amikuraye kakpa kolari e. Leri 'ba. Amiri meze kada kiria sonzora e.

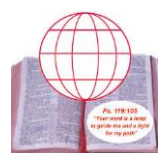
- ⁸Ne'ora mowu ami, 'be'di lebu lebu ma kosu uwu tulu 'bamari kando'ora, 'Bama Kesu kosu ini tulu malaika Tunduru rikerari kando'o 'dinu.
- ⁹Inako 'be'di ma kosu uwu uti 'bamari kando'ora, 'bakobi ini uti malaika Tunduru rikerari kando'o 'dinu.
- ¹⁰'Be'di lebu lebu ma e'di tenderani owu 'Bama Kesu mbera, 'bakobi e'di ndoni onda ini e, inako 'be'di ma kowu ota tenderani Kuru Leera mbera, e'di ndo kambi ondari ini 'ba.
- ¹¹Kere ma 'bakobi ami omba e'di opuzi u'ba menzuri tarari kando 'ora'o, indani makari kando'o, 'bama ma mezirizirayikiri kando'o 'dinu, ami kenedruni uda 'ba e'di ma lobi owuraye nako lobi ungurayiki.
- ¹²E'dumbe Kuru Leera kosu ami isi uto ne'o e'di ma lobi tonguraki.
- ¹³Ne'ora 'be'di ala 'bamari loki kongbo'ora kowu Yesuni nowo, Isizi, owu uredrukoni ini tolonziye opu uwuki.
- ¹⁴Nako Yesu kowu ini nowo, Esu na, a'di ko'be uwuna e'di opuzini ami druko'o indani alaye opu'du ami?
- ¹⁵Kowu iye nowo, Lindo mo'da, litomvu ami kidre, liya o'be'du 'ba ala 'be'di ala rikerari druko'o. E'dumbe 'bamari medri konzo ka 'ba ala sonzora kesu'ora risiki.
- ¹⁶Nako tongu e'di mikombe nani iye, kowu nowo, Ezi lonyizi ala rikera kiko kihaye molu.
- ¹⁷Ka e'di sonzi kenedru'o nowo, Mosu e'du ozo? Kere ala ingi uwu niki monyo urikerani o'be'du.
- ¹⁸Nako kowu nowo, Mosu nani ozo. Mosu e'bere urikeraye tita e, mosu maka adariziraye uma. Mosu monyo urikerani tomvu kesu'o ala urikerayiki kakpa.
- ¹⁹Mosu owu uri kuruni nowo, Kuru urikera le, lonzo ka alayiki sonzo ma litomvuraye, ma kobiri ese owu sonzoraye. Inzo, onyo, onzi, aragani imi ohu 'dinu.
- ²⁰Inako Tunduru kowu ini nowo, Imi unzu! Huna lengi naki 'bakobi miri kuruni ungbo mibu. Ala kakpa ma losu itiraye kobiri onzo a'dini?
- ²¹Ayi nowo 'be'di ma lonyi tomvuzi inira, nako ma onzozu 'ba amazini Tunduru bu 'bara ka nowo.
- ²²Ne'ora Yesu kowu 'bama ma kisiraye nowo, Nowora mowu ami, ami kenedruni onze 'ba amiri medri re'diki, yango e'duri ala ma lobi onyorani, indani ami mbe re'diki, yango e'duri ala ma'du ma lobi a'durani.
- ²³E'dumbe medri kada monyoni e, imbe kada ala ma'duni e.
- ²⁴Lana e 'di roko risiki, kari moriye ori 'ba, indani mosini kpa, kosiri 'ba, kere monyo mo'beta iyetaraye ingi, indani e'bere kpa, inako Tunduru ka iye tihu monyoki.

- 25 A'dini ma ami kongbo'o ma inda kenedru ka onze kese mo'do lebuni undu nirike medrirani?
- 26 Inda kese 'ba ami e'di kisa nzu nani ozo, e'duta ami kenedru ka onze e'di esezira risiki?
- 27 Lana e'di porori tara risiki, kari opu nikiraye, kari oyera'o. Kari mozo ozo 'ba, indani mo'ini kpa, ko'ini 'ba, inako mowu ami, kpere Solomonani kpa, nirike mogura kele ngii, ka'du nirike ma'durani abongo poro lebu neri kongbo 'orawo 'ba.
- 28 Inako inda Tunduru koko ala ma'duni ekusa usu 'oraye nowo, ma kari 'di lengi, nako lehu ma 'baka iye kombe kesi'o 'dinuraye, ami metu wereziraye, kambi ami a'du 'ba madarini?
- 29 Lovi ala ma lobi onyorani 'ba, indani monzirani 'dinu 'ba, ami kenedruni ti'yamawu 'ba.
- 30 E'dumbe 'bama ma koyase ubu 'oraye kari ala naye ovi, inako Apa amikura koto e ala neri sandri ka ami mbe'o.
- 31 Inako lovi opi monyo Tunduru rikerani, noworaki ala neye kobiri unduri ami.
- 32 Ami loki nzu kisara, leri 'ba, e'dumbe kato araga Apa kesu'o opi monyoni oko niki ami.
- 33 Luza ala ma la inikiraye, nako loko ala mokoye sandriziye. Litoti gbete ma kambiri ese odra 'baraye, lonyi mitomvu ma kewu 'ba leru 'oraki, kere ma kogoziye kebiri 'ba kidre'o, kere ma kutukutuye konyori 'bara'o.
- 34 Nowora kere ma amita lonyira ka nikira'o, ami kenedru kosu onzo no'o.
- 35 Noworaki ami kopiye iyeri onzo mito'ini, tala amitaraye iyeri onzo mitamani 'dinu.
- 36 Nako lonzo abongo 'bama ma kari iyeta opi ma kongga ede indi moma tara 'orani tomvurayiwo. Kere ma kosu elura'o, nako tegu u'ba titoni, kpetekpete kobiri ewu ini.
- 37 Mbamba ma opi kose mesu nirikera'o kari drukoni otera 'oraye iye kandomarazi. Gbegbu mowu ami, kosu kopi to'i, kosu iye o'be monyo tu'o, nako kosesu monyoni oko iye.
- 38 Inda kesu huna aga kili, indani kubu, inda kosu iye ose nowo, mbamba neye iye kandomarazi.
- 39 Inako loto neni, inda u'bazini kambi ka'di mesu kogozi rikerani oto e, kambi ka'di ote e, kambi ese 'ba nirike u'barani onda 'bayi aso.
- 40 Nowora lonzo mitirini, e'dumbe 'Bama Kesu kosesu uto ma loto 'bara'o.
- 41 Ne'ora Peturu kowu nowo, Opi, litongu e'di mikombe nani awu, indani 'bamaye kakpa?

- 42 Opi kowu nowo, Nowora a'dini ma alari kidre tomvuuzi kenedru mundeki nako mberikira, ma nirike opira kosu ini o'be 'bama ma ama nirikera kesu 'orari druko'o ala monyoni oko iye wangi kililira'ora?
- 43 Kandomarani mbamba noworani, ma kere ma opi nirikera kosesura'o, kosu ose kozo nowora.
- 44 Gbegbu mowu ami, kosu ini o'be ala kakpa ma konzo ka inikirari druko'o.
- 45 Inako inda mbamba neni kowu kenedru'o nowo, Opi urikera kuniri e mesuki, nako kosu i'do mozozu esuniraye arandayiki uma, nako konyo, konzi 'dinu, ka tingba 'dinu toiki,
- 46 mbamba ne rike opira kosesu mo'do ma ka oto 'bara'o, nako uto ndoni 'dinu koto 'ba, nako kosu ini pangani oko, kosu ini o'be kerelebu'o 'bama ma munde ingirayiki.
- 47 Nako mbamba ma e'di opi kilerani otozira inako alaye ekpezi meri 'bara, ma e'di ma opi kilerani ozozu 'banoni, kobiri ini uma zo.
- 48 Nako 'be'di ma e'di otozi 'bara, nako mozo ma kese mumakirani ozozira, 'bakobi ini uma kisa. 'Be'di ma 'bakoko tileri'o ala sonzora, 'bakobi ubu alaye ti'di sonzo. 'Be'di ma 'bakoko alaye adazira, 'bakobi maka adazirani ti'di ubu.
- 49 Mesu kesi sinzu'du ubu druko'o. Inda kesi ndo taka vara ma aragaki!
- 50 Inako batisimo urikera ka 'di, ma 'bakobi oko uwura, nako ukenedru ka monzeki indaza kozori 'ba kere 'oraki!
- 51 Lana mesu kenedru katuni oko'du ubu'o? Mowu ami, Ingi, inako mopurini.
- 52 E'dumbe emuri'du lengira'o ama lebura kesu'o 'bama umu kobiri opuri, 'bama musaraye kobiri opuri iriarayiki, iriaraye 'dinu musarayiki.
- 53 Kobiri opuri, apaye kesuki, kesuye apaki, zokoye aranzuki, aranzuye zokoki, adaye kowurindiki, kowurindiye adakoki.
- 54 Ne'ora Yesu kowu 'bamari lokiye 'dinu nowo, Kere ma lindo trutruni teri utori masi 'ora'o kadri kadri la owu nowo, Usa kesu. Kosu ozori nowo.
- 55 Nako kere ma lindo opu ma malalarani ka tapura'o, la owu nowo, Ala gbogbora kosesu e. Kosu ozori nowo.
- 56 Ami o'dongozi! Loto uburi luho mindoki leruki e. Wangi kpete narisi loto ka 'ba e'duta?
- 57 Ne'ora lopu ka 'ba aminanu e'di ma onzozu orerani e'duta?
- 58 Kere ma lobi e'di opuzi kando'o mirike mosoziraki, lonzo e'dini iti iniki iti'o kini, kambi osu imi tigbo e'di opuzi makara kando'o, e'di opuzi kambi osu imi oko asigiriri makesuni, asigiriri makesu kambi osu imi kombe erung'a ru'ba'o.
- 59 Mowu imi nowo, Lambi epu 'ba no 'oraki lindoza la sente neri ari ungu 'ba.

Luka 13

¹Ne'ora wangi nzu no'o 'bama eleseye kari no'o ma tonguri Yesuni 'bama ma Galilaya 'ora risi ma Pilato kohuraye kere ma ka'diri mudiye undi Tundurunira'o, nako kindi iyeri kusi iyeta mundirari kusiki.

²Nako Yesu kungu iye e'di nowo, Lana yango 'bama ma Galilaya 'oraye kadari 'bama ma Galilaya eleseraye kakpa meruyiki ko'be koseri sandri nanira?

³Ma tongu ami, Nowo 'ba, inako inda. la ami kenedru uza 'ba, ami kakpa lobi sizu nowonu.

⁴Indani 'bama apari druko obora neye ma u'ba tiga ma Siloama'ora kasi iye druko'o ko'di iye 'dinuraye, lana yango iye 'bama ma meruzi ma 'bama kakpa ma onzozu Yerusalema 'oraye madarini?

⁵Ma tongu ami, Nowo 'ba, inako inda la ami kenedru uza 'ba, ami kakpa lobi sizu nowonu.

⁶Ne'ora Yesu tongu e'di mikombe nani nowo, Be'di alara ka'di 'di edu'ba ma koye nirike ezira 'oraki, nako kesu kihaye ovi, inako kose 'ba.

⁷Nako kowu mozozu ma ezi ne'orani nowo, Indo, owu musa na kesu'o mesu kihaye ovi kogu na druko'o, inako ma kihari miko ose 'ba. E'beni bile. Ka ubu onyo egeyoni e'duta?

⁸Nako kungu ini e'di nowo, Opi, ondazani owu lebu naki 'dinu, mosuza onzi ubu o'o ise'o, mosu weyoni o'be ise'o 'dinu.

⁹Kuburaki inda kiko kihaye, ka mo'da. Indani 'ba, losuni e'be bile.

¹⁰Ne'ora Yesu ka 'bamaye isi u'ba ala menzuri tara'o sabatori mo'do'o.

¹¹Nako indi ala konzo 'di ondi ma sokoloniraki owu apari druko obora, ka'di ini uli nguru nguru kese tuturi kori 'ba.

¹²Nako kere ma Yesu kindoni nikira'o, kungbo ini, kowu ini nowo, Indi, onzo mitangarini ondi sokolo mirikeraki.

¹³Nako kitu tileni imbe'o, nako kadri kadri indi tuturi ore nako ki'do Tunduruni iingi.

¹⁴Inako e'di kovu makesu u'ba menzuri ta ndo 'orani e'dumbe Yesu kidra indi no mbeni sabatori mo'do'o risiki, nako kowu 'bamari lokini nowo, Mo'do kaza kari 'di 'bamaye niki mozoni ozo. Inda noworani lebi mo'do neri'o 'bayi ami mbe idra, ina 'ba sabatori mo'do'o.

¹⁵Inako Opi kungu ini e'di nowo, Ami o'dongozi! Neza ami kongbo'o 'be'di ala ingi ma ka nirike arogorani indani kana nirikerani tanga liso 'oraki omba'du 'ba uwo'o sabatori mo'do'o?

¹⁶Nako indi na, Abarahama kindinira, ma lindo Mazu to'i ini owu apari druko obora tangari mito'iri nirike ne kesu'ora sabatori mo'do'o 'ba?

- 17**Nako ma ka e'di nani owura'o, kanya kode nirike milasiziraye kakpa, nako 'bamari loki kakpa konzori aragaki e'di maka ma Yesu kozora risiki.
- 18**Noworaki Yesu kowu nowo, Opi monyo Tunduru rikera ka abongo e'duwo? Nako mosu ini sonzi e'duwo?
- 19**Ka abongo ingba kiha ma 'be'di alara kemurani, korini nirike ezira'o, ma koye, kongu koguni, nako kariye kari obi inzo, kari u'baye o'ba kolori druko'o.
- 20**Ne'ora Yesu kowu le'bu nowo, Mosu opi monyo Tunduru rikerani sonzi e'duwo?
- 21**Ka abongo imii ma indi kemurani ma ko'be kopu elengo musa kesu 'orawo kahani niki kpere tu'bu niki 'du.
- 22**Ne 'ora Yesu kosu niri itiki ama makarari'o nako kisarari'o 'dinu e'di misiki, nako ko'bu iti ma kosu Yerusalema 'ora'o.
- 23**Nako 'be'di alara ti'di ini nowo, Opi, 'bama ma usiiziraye kobiri onzo were? Nako Yesu kowu iye nowo,
- 24**Sonzi mosuki u'batito tulira'oki, e'dumbe 'bama sonzo kobiri onzi mosuki inako kambiri ese 'ba.
- 25**Kere ma u'bazi konga, u'batitoni ka'ba vara'o, lobi i'do meziki tepu u'batitoni tegu nako lobi owu nowo, Opi ewu awu. Nako kosu e'di ungu ami nowo, Ma oto 'ba kere ma lunga nikirani!
- 26**Lobi i'do owu nowo, Ma'di onyo, ma'di onzi la'di 'dira'o, nako la'di isi 'dinu kizii awukurari'o.
- 27**Nako kosu owu nowo, Mowu ami, ma kere ma lunga nikirani oto 'ba. Lunga e ukidreraki ami 'bama kakpa ma e'di tenderaye ozozira.
- 28**Deyi lobi ogba isi mitikakira kere ma lobi niki Aberahamani indora'o, Isakayiki nako Yakoboni monzizi kakpayiki, opi monyo Tunduru rikera kesu'o, lindo ami ma 'bakobi ami umbe tepu.
- 29**Nako 'bamaye kobiri unga utori mepu'o, utori masiki, kuseni, korini, kobiri trodre monyoni onyo opi monyo Tunduru rikera kesu'o.
- 30**Nako indo, 'bama ma onzozu kandoraye kobiri ongu kubu, nako ma onzozu kuburaye kobiri ongu kando.
- 31**Ne'ora wangi nzu no'o Farisayo eleseye kebiri ubu, kowuri Yesuni nowo, Onga e na 'oraki, e'dumbe Herode kile ka imi ohu.
- 32**Nako Yesu kowu iye nowo, Lobi, lowu ndili neni nowo, Indo lengi, lehu 'dinu ma kuru moduraye ugbo nako ma 'bamari mbe idra, nako mo'do musa kogoki mosu mozo urikerani uwu.
- 33**Indaza nowo kpa, uwuza osu be urike itira'o lengi, lehu, inda lehu noru, e'dumbe ka eseri 'ba monzizini ondi tepu 'diranina Yerusalema'o.

³⁴Yerusalema, Yerusalema, ma monziziye o'dizira, nako 'bama ma 'batetu imiraye toduzi kunukira le! Mileka'di andanda mirikeraye enzu ubu abongo keru zoko kenzu nirike andandaraye tohuse 'orawo! Inako la'di ile 'ba!

³⁵Indo, 'bakonda ka u'ba mirikerani agbani, nako mowu ami, Lambi uwu indo 'ba kpere lobi owu niki nowo, Kandomara 'be'di ma esuzi Opi kebekirani!

Luka 14

¹Ne'ora sabatori mo'do lebura'o, kere ma Yesu kosu ama esu maka Farisayo rikera'o u'dani onyo, kari ini indo.

²Nako 'be'di ala ka no'o kando'o ondikesuki.

³Yesu ti'di mezirise tukpeziye Farisayoyiki nowo, Meziri ketu 'bayi imbeni idra sabatori mo'do'o indani ingi?

⁴Inako komburi ketri. Kemu ini, kidra imbeni, kondani kosu.

⁵Kowu iye nowo, A'dini ami kongbo'o indani nirike kana indani arogora kasi kupe'o, kosu ini ipu kadri kadri 'ba sabatori mo'do'o?

⁶Inako kari ese 'ba e'di alani ungu.

⁷Ne'ora kere ma Yesu kindo kari niki kidre kandoraye ipera'o, kowu e'di mikombe 'bama ma 'bakungboraye nowo,

⁸Inda 'be'di ala kungbo imi monyo omalera tara kesu'o, tredre 'ba kidre ma madarira druko'o, kambi ka 'be'di ala maka ma ka imi adazira kosu ungbori.

⁹Ali'bani 'be'di ma ami iria ungbozira kosu esu, kosu owu imi nowo, Itiri 'be'di nani, nowora losu i'do tredre kanyaki kere kisanzura druko'o.

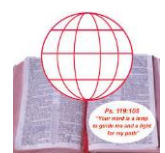
¹⁰Inako inda 'bakungbo imi onziza tredre kere kisara druko'o, nowora kere ma 'be'di ma imi ungbozira kesura'o, kosu owu imi nowo, Urembekesu, onga na'oraki e. Ne'ora losu onzo miingiki 'bama ma la iyeki monyo tu'orayiki.

¹¹Nako 'be'di lebu lebu ingarizi inanura 'bakobi ini ugbi, inako 'be'di ugbirizi inanura 'bakobi ini inga.

¹²Ne'ora Yesu kowu 'be'di ma ini ungbozirani nowo, Inda loko monyo uto aga tara indani ndrunga tarani, ungbobembesuye 'ba, indani edruniye indani mu'ba mirikeraye, indani ama ku'do onzozu lonyiziraye, iye 'dinu kambiri obi imi ungbob nowora iyeri luhoni tuko imi ti.

¹³Inako kere ma liti monyonira'o, ungbob sandriziye, 'bama ma imbe kilununiraye, 'bama ma osuziraye nako ma luho e'diziraye.

¹⁴Losu kandomarani ose, e'dumbe iye ingi alalaraki iye niki imi luhoni tukora. Kosu tukori imi wangi 'bama ma orerari maga tara'o.

- 15Ne'ora kere ma 'be'di lebu 'bama ma onzozu monyo tu'o kerelebu inikirari kongbo 'ora kenya e 'di nanira 'o, kowu Yesuni nowo, Kandomara 'be'di ma kosu u'dani onyo opi monyo Tunduru rikera kesu 'orani!
- 16Inako Yesu kowu ini nowo, Be'di ala kiti monyo maka ndrunga tarani, nako kungbo 'bama sonzo.
- 17Nako uto aga monyo tara kelura'o, tetu mbamba nirikerani owu'du 'bama ma 'bakungboraye nowo, Lebi, e'dumbe alaye kakpa ka mitirini ami.
- 18Iye buki kakpa ki'dori odoo miteneki kenedru lebuki. 'Be'di merira kowu ini nowo, Moze ka ezini, uwuza osu nii indo be. Mitene imi, tanga e'di udrukurani e.
- 19Alara kowu nowo, Moze ka arogo kone apari ma kpaye iria iria, maza osu iyeri logoni sonzi. Mitene imi, tanga e'di udrukurani e.
- 20'Be'di alara kowu nowo, Moma ka indi le'burani, nowora mambi ese 'ba esu.
- 21Mbamba kesu tongu e 'di nani opi nirikerani, nowora ko'be molovu kode u'bazini, nako kowu nirike mbambarani nowo, Osu kpetekpete kizil makarari'o kisarayiki 'dinu ama makara kesu'o, amba 'bama ma sandziraye, 'bama ma kilimuniraye, 'bama ma luho e'dizirayiki, 'bama ma osuziraye.
- 22Nako mbamba kowu nowo, Opi, e'di ma lezira kozori va, nako kerani na kese ka'di.
- 23Nako opi kowu mbambani nowo, Osu kizilri'o alako kali ma kizii tu 'orari'o, tobi iye logoki iye ebi, nowora u'ba urikerani seziri ti.
- 24Nako mowu ami, 'bama ma lito 'bakungbo nori kongbo'o lebura ingi ma kosu urike monyora tagini onzira.
- 25Ne 'ora 'bamari lokiye sonzo kobiri Yesuyiki, nako kizari owu iye nowo,
- 26Inda 'be'di ala esuzi ubura, inda ka apokoni o'u 'ba, ala zokoni, indini ala andandaye, edrukoye amvukoyiki, kpere nirike medrirani 'dinu, ini kese ka monzoki 'ba 'be'di ma misirani.
- 27'Be'di ma ka kogu mala nirikerani tamba 'ba inanu nako ka uwu tokpa 'ba kese ka monzoki 'ba 'be'di ma misirani.
- 28A'dini ma ami kongbo'o kile ka u'ba tiga liorani o'bara ma lindoza ka tredre 'ba kadakuzuri mvoli ose'du meri i'dara ku'bara inda ka niki 'dira kosu ese ini muwuki e?
- 29Inda nowo 'ba ko'be u'ba seni va, inda ka u'ba neni ese uwu 'ba, 'bama kakpa ma ini indoziyaye kobiri i'do ini olole,
- 30kobiri owu nowo, 'Be'di nani ki'do o'bara, nako u'ba mo'ba kada ini e.
- 31Nako opi i'dara kosu ese kevii oma opi alarakira, nako kosu mitredreki 'ba meri e'di sonzi'du, oto'du yango ini ma onzozu asigiri ngi apariki kese 'be'di ma ebizi kevii omazi asigiri ngi piro iriarayiki ada ya?

³²Inda nowo 'ba, lindo opi alara ka 'di leke zora'o tetu 'bama eleseraye kenedru katuni tene'du.

³³Noworani 'be'di lebu lebu ami kongbo'ora inda ala ma konzo ka nikirani kuti 'ba inanu, kambi ka ese onzo 'be'di ma misirani 'ba.

³⁴Ne'ora uku ka mo'da, inako inda ukuri isi kondi era, 'bakobi niri isini ungu mo'da e'duki?

³⁵Ka eseri 'ba mo'beki ubu druko'o indani weyo druko'o, 'bakobi ini kombe. 'Be'di ma ka ibikira ini enyi.

Luka 15

¹Ne'ora 'bama ma musoro osaziraye meruziyiki kari ebi kogo Yesu bu e'dini enyi.

²Nako Farisayoye mezirise tukpeziyiki tonyori imbe'o nowo, Esu na ke'i meruziye, konyo iyeki 'dinu.

³Ne'ora Yesu tongu iye e'di mikombe nani, kowunowo,

⁴Inda 'be'di ala ami kongbo'o ma orombozi a'ba lebura, inda lebu iye kongbo'ora kazu inira, konda 'ba piro obungweni druko obungweniraye ilubu'o azuzirani ovi'du kpere ma kosu ini ose nikira'o?

⁵Kere ma kosenira'o, ko'be ini kembe bu'o aragaki.

⁶Nako kere ma kelu niki nirike amara'o, kungbo embekesuye, 'bama ma onzozu nirike ama ku'do 'orayi kele kerelebu 'o, kowu iye nowo, Aragani awu ode amiki, e'dumbe mose urike orombo azuzirani va.

⁷Mowu ami araga kasa'di 'di nowonu leri'o inda meruzi lebura kuza kenedruni mada 'bama ma ore piro obungweni druko obungweni ma sandri kenedru muza tara ingi iyekiraye.

⁸Indi i'darani kadakuzuzi aparira, inda kadakuzu lebura kazu inira, ta'bi talani 'ba, u'ba kesu ese ovi'du kere to'o, kpere ma kosu ini ose 'ba?

⁹Kere ma kose ini vara'o, kungbo embekesuye 'bama ma nirike ama ku'do 'orayi kele kerelebu'o, kowu iye nowo, Aragani awu ode amiki, e'dumbe mose kadakuzu ma azuzirani va.

¹⁰Nowora mowu ami araga kosu onzo malaika Tunduru rikerayiki meruzi lebu ma kuza kenedrunirata.

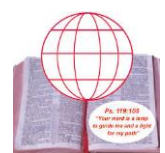
¹¹Ne'ora Yesu kowu nowo, Esu ala ka andakowuki iria.

¹²Nako kesu ma kisara kowu apokoni nowo, Urapa, oko uwu tolonzi ma urikera ukererani. Nako kopu iye nirike alaraye.

¹³Ne kogoki mo'do werekira'o, kesu ma kisara kenzu ala nirikeraye kerelebu'o, ki'do osu ubu lekera'o, no'o 'deyi keru ala nirikeraye to manzo ma azakazaraki.

- ¹⁴Kere ma keru niki alaye kakpara'o kogoki dere makara kasi ubu ndo'o, nako ki'do onzo alari sandriki'
- ¹⁵Ki'do osu mozoni ovi esu ala ubuzi no'orari bu ma tetu ini nirike ubura'o monyoni oko'du mepiye.
- ¹⁶Nako kile ini tihu monyo kowo mepiri taraki, inako 'be'di ala ingi ma monyoni okozi inira.
- ¹⁷Kere ma kose mberi inanura'o, kowu nowo, Mozosi urapoko rike ma monyo ka iye eseraye, kari sonzo, lindo unarana mondi kuliki na'o!
- ¹⁸Mosu onga, mososu urapoko bu, mosu owu ini nowo, Apa, meru kpere leru'o, mi luho'o 'dinu.
- ¹⁹Mese 'ba le'bu 'bayi uwu ungbo miri kesuni. O'be uwu mozosi mirikerari kongbo'o leburani.
- ²⁰Nako konga, kesu apoko bu. Inako kongbo ma ka lekera'o, apoko kindo ini, odoo kohuni nirisiki, nako koro mo'yaki kambuni kembe'o, kokoni mado aragaki.
- ²¹Nako kesu kowu ini nowo, Apa, meru kpere leru'o, mi luho'o 'dinu. Mese 'ba le'bu 'bayi uwu ungbo miri kesuni.
- ²²Inako apoko kowu nirike mozoziraye nowo, Lamba ma'du mo'darani kpete, lisu imbe'o, lisu ligi tile si'o, waraye 'dinu uhuri'o.
- ²³Nako lamba arogorunzu movurani, le'ini, nako awu onyo, awu niki onzo aragaki.
- ²⁴E'dumbe uri kesu nani ndruse kondi ka'di e, inako le'bu ka medrini, kazu ka'di e, inako koseri va. Ki'dori onzo aragaki.
- ²⁵Lindo kesu makara ka ezi'o, ina ka engura'o kelu kogo ama kidre'o, kenyi tumi ngoroseni o'bi moduki.
- ²⁶Nako kungbo mozosi leburani ubu, nako ti'di ini ala 'deyira e'du re'di ka na.
- ²⁷Kowu ini nowo, Edruni kengu ka na, apani ke'i ka arogorunzu movurani ini, e'dumbe, ke'i niki ini medrinirakirata.
- ²⁸Inako konzo molovuki, ketu 'ba osu'du amaga. Apoko kepu tepu nako ki'do ini one logoki,
- ²⁹inako kowu apokoni nowo, Indo owu naye sonzo mozo imi, nako mada 'ba mirike e'di mezira drukoki lebu nowo, inaza la uwu menzirunzuni oko lebu nowo 'ba, uwu niki onzo aragaki urembekesuyiki.
- ³⁰Indoza miri kesu na kengu, ma mirike alaraye e'dezira indi luho unzezirayikira, le'i ini arogorunzu movurani.
- ³¹Apoko kowu ini nowo, Uri kesu! Lonzo ubu ree nike, nako ala kakpa urikeraye iye mirike.

³²Mo'darani awu onzo aragaki, ndruse edruni nani kondi ka'di e, inako le'bu ka medrini, kazu ka'di, inako koseri va.

Luka 16

¹Ne'ora Yesu kowu 'dinu 'bama ma kisiraye nowo, Lonyizi alara konzo 'di 'be'di alara kidre tomvuziraki nako 'bakoso 'be'di neni yango ka ala lonyizi rikeraye eru.

²Nako lonyizi kungboni, kowu ini nowo, E'di na ma menyi mimberani teti? Ipu alari mvoli mirike ma litomvurani. E'dumbe lambi onzo 'ba le'bu tomvuzini na'o.

³Nako tomvuzi kowu kenedru'oki nowo, Mosu e'du ozo? E'dumbe opi urikera kinga ka ala ma mitomvuni utile 'oraki. Uri logo ingi ezi mo'o tara, ala mone ka uwu kanyani.

⁴Nako moto ala ma mosu ozorani, nowora kere ma kipuri uwu e mozo alari mitomvu tara 'oraki, 'bamaye kobiri uwu ke 'i iyeta amara'o.

⁵Nako kungbo 'bama ma meriye onyozi opi rikeraye lebu lebu ubu, ti'di 'be'di merirani nowo, Meri mirike ma lemu opi urikera bura ka itingo?

⁶Kowu nowo, Udu koyi 'di'di a'ba lebu. Kowu ini nowo, Emu waraga mirikerani, tredre kpete ugupiro umu.

⁷Kowu 'be'di alani nowo, Imi 'dinu mirike merira ka itingo? Kowu nowo, Kehuri tindiri a'ba lebu. Kowu ini nowo, Emu waraga mirikerani, ugu piro obora.

⁸Opi kumba 'be'di ala nirikerari kidreni tomvuzirani nirike mberirakirata, e'dumbe andanda ma wangi na taraye kari mberiki andanda ma mitama taraye madarini.

⁹Nako mowu ami, liza 'bamaye onzo'du e'diyowo lonyi ubu na ta ma ka mo'da 'baraki, nowora kere ma lonyi ndo kewu era'o, 'bakobi ami ke'i kere monzota wangiye wangira'o.

¹⁰'Be'di ma onzozi kenedru gbeburaki ala wererakira kosu onzo kenedru gbeburaki ala makaraki 'dinu. 'Be'di ma onzozi kenedru munde ingiki ala wererakira kosu onzo kenedru munde ingiki ala makaraki 'dinu.

¹¹Nako inda lonzo kenedru gbeburaki lonyi ma ala ore 'baraki 'ba, a'dini ma kosu lonyi gbeburani onda'du amii?

¹²Nako inda lonzo kenedru gbeburaki lonyi ma 'be'di ala rikerayiki 'ba, a'di kosu lonyi amita munderani okona?

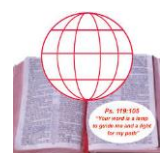
¹³Nako mbamba ala ingi mozoni ozosi opi iriaye. E'dumbe kosu leburani o'u nako kosu leburani awu, indani kosu ebe lebura mbe'o, nako kosu le'burani o'be ala egeyorani. Lese 'ba mozoni ozo Tunduruni kerelebu'o lonyiki.

¹⁴Ne'ora 'bama Farisayo ma kadakuzuye awuziraye kenyiri e'di nani ngil, nako ko'beri Yesuni sinzo siroki.

- 15**Inako kowu iye nowo, Amina lozo aminanu indori'du ore 'bamari luho'o, inako Tunduru koto kenedru amitaraye e, e'dumbe ala ma 'bakombe ingarizi kori 'bamari kongbo 'orani ka mo'urini Tunduru luho'o.
- 16**Ne'ora buku meziri tara monzizi tarayiki kari 'di kpere wangi Yowani rikera'o. Emuri'du wangi no'o e'di mo'da opi monyo Tunduru rikera ka tonguri, nako 'be'di lebu lebu kosu u'o imbe logoki.
- 17**Leruye ubuki keseri ewu logo ingini, nako e'di lebu kisanzura meziri Muse rikera kesu'ora kambi ewu 'ba.
- 18**'Be'di lebu lebu ma kido nirike indirani, inda kemu kandirani, 'be'di ndo koma oma tenderani. 'Be'di ma kemu indi ma sozoko kido erani lindo koma oma tenderani.
- 19**Ne'ora 'be'di ma lonyizira konzo 'di, ka a'duri ingba ma ngbaru ngbaru mo'daraki, ingba luho zererayi kele, nako mo'do buki kakpa ka ala mo'daraye onyo.
- 20**Sandrizi konzo 'di kebeni Lazaruni ma ka uno lonyizi rike lisora tu'o, nako odro sezi ka imbe'o ngii,
- 21**ma kile ka ini sezi onyo ma evizi bilerari nyili takpala lonyizi rikera se 'oraki. Nako kpere i'biye kari ebi niki imbe odrorari luhoye ombe.
- 22**Ne'ora sandrizi kondi, nako malaikaye kingari ini kombari ini Abarahama engu'o. Lonyizini 'dinu kondi, 'baku'ba ini.
- 23**Nako ta'yo luho kori kere mandi sandri tara 'oraki, kindo Abarahamani lekeke, nako Lazaruki engu'o.
- 24**Nako koza nowo, Urapa Abarahama le, onzo odooki umbe'o, tetuza Lazaruni, iniza tilesini isu uwo'o iniza ukadrani i'ya 'doo, e'dumbe ma sandriki zo kesi na kadra tara'o.
- 25**Inako Abarahama kowu nowo, Urunzu, ana indoza wangi lito lonzo niki medrinira'o lose mita mirike e'di mo'darani ne, Lazaruni no'o kose ala tenderaye. Inako kuziri ka niki, imina la sandri'o zo.
- 26**Na druko'ora awu kongbo'o amikira koborongongu makara kalari ka, nowora 'bama ma kileri ada ami bu 'deyiraye kambiri eseri iye 'ba, nako 'be'di ala ingi ma ongazi ami bu 'deyi esu'du awu bura.
- 27**Nako kowu nowo, Nowora mone imi Urapa, tetu ini 'bama ma urapoko rike amara 'orari bu.
- 28**e'dumbe ma'di uredrukoyiki umu, nowora ini iye ida iyeri 'dinu ebi 'ba sandri na'o.
- 29**Inako Abarahama kowu nowo, Kari meziri Muse rikerayiki nako buku monziziri tarayiki 'deyi, iye e'di iyetarani enyi.
- 30**Nako kowu nowo, Apa Abarahama nowo 'ba 'doo, inako inda 'be'di ala kong'a 'bama ma e'dizirari kongbo'o nako kosu iye bu, kobiri iye kenedru uza e.

³¹Kowu ini nowo, Inda kari meziri Muse rikerani enyi 'ba buku monzizi tarayiki, indani 'be'di ala kosu onga 'bama ma e'dizirari kongbo'ora kpa, kambiri etu 'ba.

Luka 17

¹Ne'ora Yesu kowu 'bama ma kisiraye nowo, Ala ma ko'beri 'bamaye eru nikiraye kobiri za epu be, inako sandri 'be'di ma meru neye kobiri epu iti uburakirani!

²Inda 'bakobi kunu monyo mo'u tara to'i kembe'o, 'bakombeni niki moliri'o, ka mo'da ini kada kambiri o'be lebu andanda zere nari kongbo 'orani eru'du.

³Litomvuri aminanu. Inda edruni ka eru, uzini, inda kuza kenedru, onda niri e'dini e ini.

⁴Inda keru imi luho ebirio mo'do lebu, kuzari le'bu mibu luho ebirio, kowu yango kiza kenedru va, onda niri e'dini ini.

⁵Ne'ora 'bama ma teturaye kowuri Opini nowo, Undu metu awukurani.

⁶Opi kowu nowo, Inda la'di metu ma ingba kihaworaki, inda lambi owu lero nani nowo, Ekuri na'oraki e, osu uziri moliri'o, kambiri ka'di amita e'dirani enyi e.

⁷Ne'ora inda 'be'di ami kongbo'o ma konzo ka mbamba ma ezi 'o'ozi indani orombo ondruzirakira, kere ma kongga ezi 'ora'o, kosu owu ini nowo, Esu kpete kpete tredre monyo tu'o?

⁸Adazira kosu owu ini nowo, Iti monyoni uwu, to'i mikopi mozoni ozo'du uwu kpere mosu onyora'o, nako onzira'o. Kuburaki losu mirikerani onyo nako onzi ti.

⁹Koko mumba nirike mbambarani, e'dumbe kozo mozo ma 'bakezi inirani erata?

¹⁰Nowora ami 'dinu, kere ma lozo e'di ma 'bakezi amirani era'o, lowu nowo, Awu mbamba ma miga ingiraye. Mozo e'di ma kile awu ozorani wari.

¹¹Ne'ora kongbo ma kari obi Yerusalema 'ora'o, Yesu kada gbe Samariari kongbo Galilayakira'o.

¹²Kongbo ma kosu ama lebura'o, koseri kopozi aparirayiki, ma keziri leke,

¹³nako kozari iye ngorose koriraki nowo, Yesu Makesu le! Onzo odooki awu.

¹⁴Kere ma kindo iyera'o, kowu iye nowo, Lobi ami mbe te'du mundiziye. Nowora kobirira'o iye mbe konguri lee.

¹⁵Nako 'be'di lebu iye kongbo'ora, kindo imbe kodra leera, kongu kubu Tunduruni iingi'du ngorose koriraki.

¹⁶Nako komberi gbukuni Yesu huse'o bile, nako kokoni mumba. Ini 'be'di ma Samaria tarani.

¹⁷Nako Yesu kungu e'di nowo, Bama aparirari mbe konguri 'ba lee? 'Bama obungweniraye kari i'da'da?

- 18'Be'di ala ingi ma koseri tanguzi miingini oko'du Tunduruni inako lebu 'be'di ma kandi naninu?
- 19Kowu ini nowo, Onga kori, osu miri itiki. Metu mirikera kidra mimbeni va.
- 20Ne'ora Farisayoye ti'diri Yesuni yango opi monyo Tunduru rikera kosu elu ere'dora. Yesu kungu iye e'di nowo, Opi monyo Tunduru rikera kesu ka 'ba teende 'bamari luh'o,
- 21kambiri le'bu owu 'ba nowo, Indo ini na'o! Indani no'o! Nowo 'ba, e'dumbe opi monyo Tunduru rikera ka ami kesu'o.
- 22Ne'ora Yesu kowu 'bama ma kisiraye nowo, Wangi kosu elu, ma lobi niki ile mo'do lebu 'Bama Kesu rikerani indo, inako lambi ini indo 'ba.
- 23Iye 'dinu kobiri owu ami nowo, Lindo no'o, indani na'o. Lobi 'ba, litokpa iye 'ba.
- 24Abongo zamba ka everawo, niri mogu kada 'dinu luru pi alara'o, 'Bama Kesu 'dinu kosu onzo nirike wangira'o nowo.
- 25Inako merira ini sandri onyo sonzo, 'bama ma wangi na taraye kobiri ini uti e.
- 26Abongo kozori wangi Noa rikera 'orawo, kosu ozori 'dinu 'Bama Kesu rike wangira kesu'o.
- 27Ka'diri onyo, ka'diri onzi, ka'diri indiye oma, indiye ka'diri ombari esuri bu, kpere wangi Noaye kusuri niki weri makara'o, kpere uwo makara tediri kose niki iye o'di'du kakpa.
- 28Nowora kozori 'dinu wangi Loto rikera'o, ka'diri onyo, ka'diri onzi, ka'diri uze, ka'diri uza, ka'diri uzi, ka'diri u'ba o'ba 'dinu,
- 29inako mo'do ma Loto kepu niki Sodoma 'oraki kesi barutiki kongari luru'o kobari iye druko'o usawo iye o'di'du kakpa.
- 30Mo'do ma 'Bama Kesu kosu te'duri nikira'o kosu onzo nowonu.
- 31Mo'do ndo noki 'be'di ma onzozu u'ba druko'o ma nirike alaraye kari u'ba kesu'ora, ini otu 'ba iye inga. Nowonu 'be'di ma onzozu ezi'ora ini tangu 'ba.
- 32Nako lidari Loto indiko risiki.
- 33Nako 'be'di ma kile ka nirike medrirani tomvu inanura, niri medri kosu azu ini, nako 'be'di ma niri medrini izuzi era kosu medrini ose.
- 34Mowu ami huna noki esu iria kobiri o'do kere leburu druko'o, 'bakobi leburani inga, nako alara kosu ese.
- 35Indi iria kobiri o'u kere lebu'o, 'bakobi leburani inga, alara kosu ese.
- [36Esu iria kobiri onzo ezi'o, 'bakobi leburani inga, alara kosu ese.]

³⁷Nako ti'diri ini nowo, Opi i'da'dani? Nako kowu iye nowo, Kere ma imbe rabu ka nikira'o besoye kobiri enzuri no'o.

Luka 18

¹Ne'ora Yesu tongu iye e 'di mikombe nani yango iye tene le 'bu le'bu iye odo 'ba,

²kowu nowo, E'di opuzi konzo 'di ama maka alara'o, ma keru Tunduruni 'ba, ma kana 'bamari e'diraye 'ba 'dinu.

³Nako aburindi konzo 'di ama no'o. Ka esu ubu le'bu le'bu, kowu ini nowo, Opu e'di urikerani urike me'diziraki mo'da.

⁴Wangi alaki kuti e, inako kuburaki kowu kenedru 'oraki nowo, Indani uwu Tunduruni eri 'ba kpa, indani uwu 'bamari e'diraye menyiki 'ba,

⁵inako kpa, e'dumbe indi na ka uwu sandrirata, mosu nirike e'dirani luhoni tuko, kosu o'be mambosu odo mesu nirike le'bu le'burata.

⁶Opi kowu nowo, Lenyi e'di ma e'di opuzi ore 'bara tongurani.

⁷Nako Tunduru kambi 'bama nirike ma kipe ma ogbazi utoki hunakirari e'dirani luhoni tuko 'ba? Kambi ka onzo 'ba si e'di mopuki.

⁸Mowu ami kosu e'di iyetarani luhoni tuko kpete kerelebu'o. Nayiki kere ma 'Bama Kesu kosu niki esura'o, kosu metuni ose ubu'o?

⁹Ne'ora Yesu tongu e'di mikombe nani 'bama ma kikeri ka iyenanu yango iye kari orera, nako kari 'bamaye izize.

¹⁰Kowu iye nowo, Bama iriaraye kobiri kori u'ba Tunduru rikera'o Tunduruni tene'du. Lebura Farisayo, alara ko ma musoro osazira.

¹¹Farisayo kezi kori, tene ininu inanu nowo, Tunduru, mumba imi yango uwu ma abongo 'bama eleserayiwo 'ba, 'bama ma ala sinzuzirayiwo 'ba, 'bama ma ore 'barayiwo 'ba, oma tendera omazirayiwo 'ba, indani abongo kpere 'be 'di nani ma musoro osazirawo 'ba.

¹²Ma monyonike'be yenga lebura kesu'o luho iria, ma alari apari ma moserani oko.

¹³Inako musoro osazi kezi leke, kile 'ba kpere luhoni ta'yo kori leru'o, inako kedu enguni, kowu nowo, Tunduru, onzo odooki ubu, uwu meruzi.

¹⁴Mowu ami, 'be'dine kotu ongu 'du nirike amara'o manzonirike ore Tunduru luho 'oraki, 'be'di alarani ada'du, e'dumbe 'be'di lebu lebu ingarizi inanura 'bakobini ugbi, nako 'be'di ma ugbirizi inanura 'bakobi ini inga.

¹⁵Ne'ora kari andakuriye amba Yesu bu, ini iye mbe tambu, nako kere ma 'bama ma kisiraye kindori nikira'o, kuziri iye.

¹⁶Inako Yesu kungbo iye ubu, kowu nowo, Andazereraye iyeri ebi ubu, luti iye 'ba, e 'dumbe opi monyo Tunduru rikera ka 'bama ma noworaye.

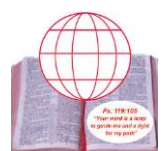
- ¹⁷Gbegbu mowu ami, 'be'di ma ka opi monyo Tunduru rikerani ke'i 'ba unzu kisarawo, kambosu 'ba u'o.
- ¹⁸Ne'ora makesu lebura ti'di Yesuni nowo, Isizi mo'dara uwu e'du ozo uwu niki medri wangiye wangirani ose ti?
- ¹⁹Yesu kowu ini nowo, Lungbo uwu mo'daki e'duta? 'Be'di alara ingi mo'dara lebu Tundurunu.
- ²⁰Loto e'di meziye e, Oma oma tenderani 'ba, o'di me'dini 'ba, ugbe kogoni 'ba, tanga e'dise kenzonirani 'ba, iingi apaniye zaniki.
- ²¹Kungu e'di nowo, Mi'do e'di neye kakpa iingi lindo ma unzununira'o.
- ²²Ma Yesu kenyira'o, kowu ini nowo, E'di lebura ka 'di ma leli ka u'ora. Uza ala kakpa ma la niki 'diraye, opu sandriziye, noworata losu onzo lonyiki leri'o, nako esu uwu tokpa.
- ²³Kere ma kenya e'di nanira'o, konzo sandriki maka, e'dumbe ka lonyiki zorata.
- ²⁴Ma Yesu kindo inira'o, kowu nowo, Osu'du opi monyo Tunduru rikera kesu'o ka logo lonyiziye!
- ²⁵Ngamiani osu'du atute rapaki ka logo ingi kada lonyizini osu'du opi monyo Tunduru rikera kesu'o.
- ²⁶'Bama ma e'di neni enyiziraye kowuri nowo, Inda ka nowora a'di kosu osiina?
- ²⁷Inako Yesu kowu nowo, E 'di ma kese 'ba 'bamanira kese Tunduruni.
- ²⁸Peturu kowu nowo, Indo, monda awuta amaraye, mitokpa imi.
- ²⁹Nako Yesu kowu iye nowo, Gbegbu mowu ami, 'be'di ala ingi ma nirike amarani ondazira, indani indini, indani edrukoye, indani odruziye, indani andandaye opi monyo Tunduru rikera risikira,
- ³⁰ma kambi ka eli 'ba ala moseki luho sonzo wangi naki, nako kosonzo medri wangiye wangiraki wangi ma kosu esura'o.
- ³¹Ne'ora Yesu kenzu 'bama apari druko iria neye ubu, kowu iye nowo, Lindo, mobi obi kori Yerusalema'o, nako e'di ma monziziye kuguri kakparaye kobiri ozori kere'o 'Bama Kesu mbe'o.
- ³²E'dumbe 'bakobi ini oko koyase kandirari tileri'o, kobiri ini ize oleki, kanyani oko'du druko'o, kobiri torini ti'bu imbe'o.
- ³³'Bakobi ini uma, nako 'bakobi ini ohu, nako mo'do musa nikira'o kosu aga.
- ³⁴Inako kari e'di ne seni oto lebu 'ba, e'di ndo konzo mikovirini iye, e'di ma kowura kari iseni iva 'ba.
- ³⁵Ne'ora kongbo ma Yesu kasa Yerikoni kogora'o, 'be'di ala luho mondira ka tredre iti'o ala one'du 'bamari bu.

- ³⁶Kongbo ma kenyi 'bamari loki sonzora ka udara'o, ti'di yango neni e 'duri e'dira.
- ³⁷Tonguri ini nowo, Yesu ma Nazareta esunira ka adana.
- ³⁸Koza nowo, Yesu Dawidiri Mori le, onzo odooki ubu 'doo!
- ³⁹'Bama ma obizi kandoraye kari ini uzi yango ini onzo ketri, inako koza ngorose logoraki madarini, Dawidiri Mori le, onzo ubu odooki 'doo.
- ⁴⁰Nako Yesu kezi ki, kezi yango iye ini amba ubu. Kongbo ma kelu kogora'o, ti'dini nowo,
- ⁴¹Lile uwu e'duni ozo imi? Kowu nowo, Opi, mile alaye indo.
- ⁴²Yesu kowu ini nowo, Indo alaye! Metu mirikera kidra imi va.
- ⁴³Kadri kadri ki'do alaye indo, nako tokpa ini Tunduruni miingiki. Kongbo ma 'bamari loki kindori e'di nenira'o, kiingiri Tunduruni 'dinu.

Luka 19

- ¹Ne'ora Yesu ka osu Yeriko'o, nako kada trei.
- ²'Be'di ala konzo 'di kebeni Zakayoni. Ka 'be'di maka ma musoro osazira nako ini lonyizi.
- ³Nako kile Yesuni indo yango ini a'dini, inako kese ini indo 'ba 'bamari lokiyerata, e'dumbe koye tobinzurata.
- ⁴Nowora koro kando mo'yaki sesi'du kori lero druko'o Yesuni indo'du e'dumbe Yesu kosu ada iti nekirata.
- ⁵Kere ma Yesu kelu no 'ora'o, ta'yo luho kori, nako kowu ini nowo, Zakayo otu bile kpete. Lengira mosu onzo mirike amara'o.
- ⁶Zakayo kotu bile kpetewari ini ke'i'du aragaki.
- ⁷Nako 'bama kakpa ma indoziraye ki'dori tonyo, kowuri nowo, Kosu onzo ede meruzi rike amara'o.
- ⁸Nako Zakayo kezi, kowu Opini nowo, Opi, indoza, ma urike alari kimbini oko sandriziye. Inda mugbe 'be'di alara rike alaraye o'boki, ma luhoni ungu ini luho uto.
- ⁹Yesu kowu ini nowo, Lengira musi kelu e ama na'o, e'dumbe ini le'bu Abarahama morinira.
- ¹⁰E'dumbe 'Bama Kesu kesu 'bama ma mazuraye ovi, iyeusii'du 'dinu.
- ¹¹Ne'ora ma kenyiri e'di nanira'o, Yesu tongu iye e'di mikombe nani, e'dumbe ka kogo Yerusalema'o, nako e'dumbe kanari opi monyo Tunduru rikera kosu te'duri kpetekpeterata.

- ¹²Kowu nowo, Be'di opini alara kosu ubu kandira'o opi monyoni emu'du ini kengura'o.
- ¹³Kungbo mbamba nirikeraye apari, koko iye kadakuzu apari, kowu iye nowo, Luza ala neye kakpa lindo maza elu 'bara'o.
- ¹⁴Inako 'bama ma koya nirikera 'oraye ko'uri ini, nako teturi itiziye hubuki, kowu nowo, Ma mile ingi 'be'di nani onzo awu druko'o opini.
- ¹⁵Nako kere ma kengu niki le 'bura'o, ma lindo kode opi monyoni vara'o, kowu yango 'bayi mbamba neye ungbo ini bu ma koko ka'di kadakuzuye iyeraye, nowora ini oto ti ala ma kuzariraye.
- ¹⁶'Be'di merira kesu, kowu nowo, Opi kadakuzu mirikera kundu kadakuzu apari eleseraye va.
- ¹⁷Kowu ini nowo, Lozo mo'da, imi mbamba mo'darani! E'dumbe 'bakose la mozozu gbebu e'dinzu were na 'orata, losu onzo logoki onzo'du ama maka aparirari druko'o.
- ¹⁸'Be'di iriarakesu, kowu nowo, Opi kadakuzu mirikerakundu kadakuzu umu eleseraye va.
- ¹⁹Nako kowu ini nowo, Imi 'dinu losu onzo ama maka umurari druko'o.
- ²⁰Ne kogoki mbamba alara kesu, kowu nowo, Opi indo kadakuzu mirike ma loko uburani, mutani kitambala'o, inako ka na.
- ²¹E'dumbe meri imi, e'dumbe imi 'be'di logorani, la'di ka ala ma la'di o'be 'ba mina bilerani inga e. La'di ka ala ma la ori 'ba minarani osi e.
- ²²Opi kowu ini nowo, Imi mbamba tenderani. Mosu e'di mirikerani opu tende e'di ma ongazi mitu 'oraki! Loto e uwu 'be'di logorani, ma'di ala ma mo'be 'ba una bilerani inga e, ma'di ala ma mori 'ba unarani osi 'dinu.
- ²³Nowora la kadakuzu urikerani omba 'ba kere muza tara'o e'duta? Mosu engura'o mosu ini ungbo niri munduyiki.
- ²⁴Nako kowu 'bama ma ezizi kidre 'oraye nowo, Lemu kadakuzu uburani e, 'bayi oko kadakuzuye unduzi aparirani.
- ²⁵(Kowuri ini nowo, Opi ka kadakuzu aparirayiki!)
- ²⁶Mowu ami, 'be'di lebu lebu ma konzo ka nikira, 'bakobi undu ini, inako 'be'di ma ka niki ingira, kpere konzo ka niki neye, 'bakobi niki ini onzu e.
- ²⁷Inako me'dizi urike ma owuzi uwu opini onyo 'ba iye kando 'oraye, lamba iye na'o, lo'di iye ukando'o.
- ²⁸Ne'ora kere ma Yesu kowu e'di na vara'o, ka'bu osu kando'o, osu'du kori Yerusalema'o.

- ²⁹Nako kongbo ma kelu niki kogo Betefage'o Betaniaki angu ma 'bakungboni Olivara'o, tetu 'bama iria 'bama ma kisirari kongbo 'oraye.
- ³⁰Kowu iye nowo, Lobi ama kando'o no'o. Kere ma lusu vara'o, lobi kanarunzuni ose lebu ka mo'ini ma 'be'di ala kaza tredre kogo'o 'ba. Litangani, lambani ubu.
- ³¹Inda 'be'di ala ti'di ami nowo, La ini tanga e'duta? lowu ini nowo Opi kile inina.
- ³²'Bama ma 'batetu ndoye kobiri, koserini abongo Yesu kowurawo.
- ³³Nako ma kari kanani tangara'o, 'bama ma emeziniraye kowuri nowo, La ini tanga e'duta?
- ³⁴Kowuri nowo, Opi kile inina.
- ³⁵Nako kambari ini Yesu bu, tawari ingba iyetaraye kanarunzu kogo'o, ko'beri Yesuni ingba druko'o.
- ³⁶Inako ma kari obira'o tawari ingba iyetaraye iti'o.
- ³⁷Nako kere ma kasari iti ma otuzi Angu Oliva druko 'ora'o, 'bamari loki zo ma kisiraye kakpa ki'dori onzo aragaki Tunduruni iingi'du iye ngorose korirayiki, mozo ma logo ma kindorirayiki,
- ³⁸kowuri nowo, Kandomarani onzo Tebizi ma kesu Opi kebekirani! Kenedru katuni onzo leri'o, moguni onzo kere ma lio korira'o!
- ³⁹Farisayo elese ma 'bamari loki kongbo 'orayekowuri ini nowo, Isizi, uzi 'bama ma lisiraye.
- ⁴⁰Inako kungu iye e'di nowo, Mowu ami, inda 'bama neye komburi ketri, kpere kunuye kobiri ozoza.
- ⁴¹Ne'ora kongbo ma Yesu kasa ama makarani kogora'o, kogba nirisiki,
- ⁴²kowu nowo, Imi ka'di e'di ma kenedru katu okoziraye oto mina mo'do lengira'o, mo'da. Inako kari muvirini miluhu'o.
- ⁴³Nako wangi ala kosu elu midruko'o ma me'dizi mirikeraye kobiri niki ubu olu mimenzepi'o, nako imi engu'du, nako kobiri imi o'be aga kingili epu'du 'ba.
- ⁴⁴Nako kobiri imi kongu bile ubu'o, ami, andanda mirike ma ungazi mikesu 'orayiki. Kambiri kunu lebu ala onda 'ba mitereni embekesu druko'o mikesu'o, e'dumbe loto 'ba wangi ma Tundururi mesu imi mama tarani.
- ⁴⁵Ne'ora Yesu kosu u'ba Tunduru rikera'o, ki'do 'bama ma alaye uzazi kesu 'oraye ido tepu.
- ⁴⁶Kowu iye nowo, Kuguri nowo, U'ba urikera kosu onzo u'ba ma Tunduru mitene tarani, inako ami lo'be ka ini abongo manzokere kogozi tarawo.
- ⁴⁷Mo'do buki, mo'do buki Yesu ka 'bamaye isi u'ba Tunduru rikera'o. Nako mundizi makaraye, mezirise tukpeziyiki nako maka 'bamari kongbo 'oraye koviri ini ohu.

⁴⁸Inako kari e'di ma koviri niki ini ohurani ose 'ba, e'dumbe 'bamari loki kakpa keberi imbe 'orata, kileri e'di nirikerani enyira risiki.

Luka 20

¹Mo'do lebu ma Yesu ka 'bamaye isi u'ba Tunduru rikera 'ora'o, ka niki e'di mo'darani tongura'o 'dinu, mundizi makaraye mezirise tukpeziyiki nako maka ama taraye kuluri ubu no'o,

²kowuri ini nowo, Tongu awu, la e'di nani ozo e'di mezi i'daraki? A'di koko imi e'di mezi nani ina?

³Yesu kungu iye e'di nowo, Mosu ami ti'di 'dinu e'di leburaki. Litongu uwu.

⁴Batisimo ma Yowani kokorani konga leru'o indani 'bamari bu?

⁵Nako ki'dori u'diri iye kongbo'o, kowuri nowo, Inda mowu yango leru'o, kosu owu nowo, La ini etu 'ba e'duta?

⁶Inako inda mowu 'bamari bu, 'bamari loki kakpa kobiri awu todu kunuki, e'dumbe keturi yango Yowanini monzizinira risiki.

⁷Kunguri e 'di nowo, Kere ma konga nikirani ma moto ingi.

⁸Yesu kowu iye nowo, Nako uwu 'dinu mambi ka e'di mezi urike e'di na mozo tarani te'du ami 'ba.

⁹Ne'ora Yesu ki'do e'di mikombe nani tongu 'bamaye. 'Be'di ala kuzi zabibuye ezi'o, konda ini tomvuziri bu, kosu onzo kere kandira'o wangi molu.

¹⁰Nako wangi kelura'o, tetu mbambani ezi tomvuziri bu, yango iye zabibu kiha alara onozu ezi'oraye oko ini, inako ezi tomvuziye kumari ini, teturi ini kongu egeyoni.

¹¹Ne kogokira tetu mbamba alarani, kumari nii le'bu 'dinu, kokori druko'o kanyani, kidori ini ongu'du egeyoni.

¹²Nako tetu mbamba musarani, kumari ini kusiki komberi ini tepu zabiburi ezi 'oraki.

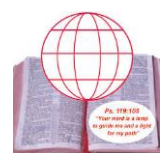
¹³Ne kogokira ezizi kowu nowo, Mosu e'du ozo? Mosu kesu urike ma mawu zorani tetuna. Indaza kobiri ninia iingi.

¹⁴Inako kere ma ezi tomvuziye kindori niki inira'o, ki'dori e'di sonzi iye kongbo'o nowo, Nani kesu ma ama onyozira ka na. Ina awuni ohu e, nowora tolonzini ese ti awu.

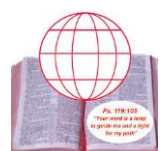
¹⁵Komberi ini tepu zabiburi ezi 'oraki, kohuri ini 'dinu. Nako ezizi kosu e'du ozo iye?

¹⁶Kosu esu, nako kosu ezi tomvuziye o'di e, kosu niri ezini oko 'bama ma kandiraye. Kere ma kenyiri e'di nanira'o, kowuri nowo, Ini onzo 'ba nowo!

¹⁷Inako Yesu kisu luhoni iye mbe'o, kowu nowo, E'di ma ugurizi nani e'du re'di? nowo, Kunu ma o'baziye kutirira, 'bakungu kunu ndoni kotu drukoni.

- 18'Be'di ma asizi kunu ne druko'o lebu lebura kosu siso kiyikiyi, inako 'be'di ma kunu kasi druko'ora kosu kunyuri ngenge.
- 19Wangi neki mezirise tukpeziye mundizi makarayiki konziri iye tileye o'be'du Yesu mbe'o, e'dumbe kivari yango ka e'di mikombe nani umbe iye mbe 'orata, inako keriri 'bamaye.
- 20Nako ko'beri iye luho imbe'o, teturi 'bama ma e'dise oviziye obi e'dise ovi imbe'o, 'bama neye kari indori ubeleki abongo 'bama ma orerayiwo, nowora iye niki e'di utu'ora ode ti, nowora iyeri ini ode oko'du e'di mezi nako e'di mopu Tebizi kandozi rikera kesu'o.
- 21Ti'diri ini nowo, Isizi, moto e la e'di orerani tongu, alara la 'bamari ure ke'i 'ba, inako gbegbuni la e'di Tunduru rikerani isi.
- 22Meziri ketu awu musoroni tuko Kaisarini, indani ingi?
- 23Inako Yesu kiva iyeta ubelerani e, kowu iye nowo,
- 24Lite'du uwu kadakuzu leburani. Nani a'diri eyi, e'di mugu druko 'ora kele? Kowuri nowo, Ka Kaisari rike.
- 25Yesu kowu iye nowo, Inda nowora loko Kaisarini ala Kaisari rikeraye, nako Tunduruni ala Tunduru rikeraye.
- 26Kari ese 'ba ini ode'du 'bamari luho'o e'di ma kowu nikira kesu 'oraki, nako kondori e'di mungu nirikera risiki, komburi ketri.
- 27Ne'ora Sadukayo eleseye kebiri Yesu bu, iye ma owuzi maga ingiraye,
- 28ti'diri ini nowo, Isizi, Muse kugu e'dini awu nowo, inda 'be'di alara kondi ma konda indini unzu ingini, edruko alarani ini indini ungu andandaye odru edruko kere'o.
- 29Edruko ebirioraye kari 'di. Merira koma indini, kondi andanda ingini.
- 30Nako iria nikira
- 31musa nikira kunguni, nako iye ebiriorari buki ke'diri andandaye ingini.
- 32Ne kogoki indi ndo kondi 'dinu.
- 33Nako 'bama ma e'dizirari magara'ora indi ndo kosu onzo a'di indiko? E'dumbe iye ebirio kemuri ini iyeta indirani.
- 34Yesu kowu iye nowo, Bama ma wangi na taraye kari indiye oma, nako indiye kari ombari esuri bu 'dinu.
- 35Inako 'bama ma kolari iye keseri e kereni ose'du wangi no kesu 'oraye, nako maga 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraye iye komari indiye 'ba, kari ombari 'ba esuri bu 'dinu.
- 36Nako kambiri ese e'di le'bu 'ba, e'dumbe kari ke'bi malalkayiwo, iye andanda Tunduru rikeraye, e'dumbe iye 'bama ma agazi 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraye.

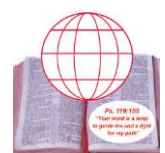
- ³⁷Nako Museni inanu te'du maga 'bama ma e'dizirari tarani. E'dumbe kogu zerera re'di mugu'o, kungbo Opi kebeni Tunduru Abarahama rikerani, Tunduru Isaka rikerani, nako Tunduru Yakobo rikerani.
- ³⁸Inako ini Tunduru 'bama ma e 'dizirari tarani 'ba, inako 'bama ma medrirari taranina, e'dumbe 'bamaye kakpa kari medrini iniki.
- ³⁹Bama elese mezirise tukpezirari kongbo'o kunguri e'di nowo, Isizi lowu gbinya.
- ⁴⁰Nako ne kogoki iye kenedru konzo logo ingini e'di alarani ini ti'di'du le'bu.
- ⁴¹Ne'ora Yesu kowu iye nowo, Kowuri nowo Kristoni Dawidiri morini tetini?
- ⁴²Nako Dawidini inanu kowu Buku Sauma kesu'o nowo, Opi kowu Opi urikerani nowo, Tredre utile u'da monyo druko'o,
- ⁴³Kpere lindo maza niki me'dizi mirikeraye o'be 'ba bala mi huserani.
- ⁴⁴Noworaki Dawidi kungboni Opi, nako ini Dawidiri morini tetini?
- ⁴⁵Ne'ora ma 'bamari loki kakpa kari e'di neni enyira'o, Yesu kowu 'bama ma kisiraye nowo,
- ⁴⁶Litomvuri mezirise tukpeziye. 'Bama ndoye kileri ohu ingba tiga tigarayiki iye mbe'o, kileri 'bamaye mado mokoki iye kere sokori tara'o 'dinu, nako kari kidre kandoraye ile u'ba menzuri tarari'o, nako kileri kere miingi taraye u'da monyori kesu'o.
- ⁴⁷Nako kari ala aburindi taraye onyo egeni, inako kari Tunduruni tene tiga tiga indori'du 'bamari luho 'o ti. Nako 'bama neye kobiri e'di mopu makarani ose iye druko'o.

Luka 21

- ¹Ne'ora Yesu ta'yo luho kori, kindo lonyiziye kari niki ala moko iyetaraye umbe sanduku kadakuzuri mitomvu tara'o.
- ²Nako kindo aburindi ala sandrizirani ma kombe sente zerendaraye iria sanduku ndo'o.
- ³Yesu kowu nowo, Mowu ami gbegbu, aburindi sandrizi na kombe kada iye kakpa,
- ⁴e'dumbe iye kakpa kari lonyi iyeku madarirari menzepini umbe, inako indi ndo sandri nirikera tile'o kombe ala kakpa ma ka niki 'diraye.
- ⁵Ne'ora 'bama eleseye kari e'di u'ba Tunduru rikera risiki, e'di ma 'bakekpeni niki ore kunu mo'darayiki ala mokoyiki 'dinura, nako Yesu kowu iye nowo,
- ⁶Ala ma la indo naye risiki, wangi kosu elu, wangi ndoki kunu ala kambi ese 'ba na'o embekesu druko'o ma kambi tivari 'ba bilera.

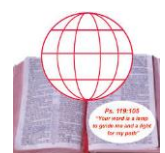
- ⁷Ne'ora ti'diri Yesuni nowo, Isizi e'di nani kosu ozori ere'do? Indani e'di nani kosu i'do ozorira niri eseni kosu onzo e'du?
- ⁸Yesu kowu nowo, Lonzo ami luhoki, 'baya ami oki 'ba ti. 'Bama sonzo kobiri ebi ukebeki, owu'du nowo, Uwu ini! Alarani, Wangi kasa va! Litokpa iye 'ba.
- ⁹Nako inda lenyi kevii risi maliyiki uruni ami ode 'ba, e'dumbe e'di naye kobiri za ozori meri kini, inako wangiri mewuni kpetena ingi.
- ¹⁰Nako kowu iye nowo, Koya kosu kevii i'do koya alara mbe'o, nako opi monyo kosu oma opi monyo alara mbe'o.
- ¹¹Ngingi makaraye kobiri onzo 'di, dereye ondi ndinding'anirayiki kobiri onzo ubu duko'o ngii, ala ma uruniraye ese makarayiki kobiri onga leru 'oraki.
- ¹²Inako lindoza ala neye kakpa kari ozori 'bara'o, kobiri ami tode iye tileki, nako kobiri ami kandonde kato, kobiri ami omba niki u'ba menzuri tarari'o erung'a ru'bari'o 'dinu, nako kobiri ami omba tebiziri kando'o tebizi kandoziyiki 'dinu ukebeki.
- ¹³Nako kosu onzo ami uto e'dise mitangarani.
- ¹⁴Inda nowora lekpe e'di ami kenedru'o yango e'di ma lobi ungu iyerani lana meri 'ba,
- ¹⁵e'dumbe mosu ami utu mowuni oko mberiki, nowora e'di ndo neki me'dizi amitaraye kakpa kambiri ami duko eru 'ba, indani milasi mozota 'ba amiki.
- ¹⁶Nowora kpere 'bama ma ami odruziraye, edrukoyi kele, mu'ba amitarayi kele, embenesuyi kele, kobiri ami oko. Nako kobiri 'bama ami kongbo'o eleseraye oko mandini.
- ¹⁷Bamaye kakpa kobiri ami o'u ukebeki.
- ¹⁸Inako duko ka'du ami duko'ora lebu nowo kambi azu 'ba.
- ¹⁹Nako kenedru monge amitara kosu amiri medri isii.
- ²⁰Ne'ora kere ma lindo asigiriri loki ma kari niki Yerusalemani engura'o, nowora lobi oto me'deri nirikera kasa va.
- ²¹Nowora 'bama ma Yudaya 'oraye iyeri ti'ya angu makarari duko'o, nako 'bama ma onzozi Yerusalema kesu 'oraye iyeri unga, nako 'bama ma onzozi usu 'oraye iyeri usu kesu'o 'ba.
- ²²E'dumbe wangi neni wangi mituko tende tarani, nowora e'di kakpa ma uguriziraye iyeri ozori'du kere'o.
- ²³Sandri indi ma kesukiraye, nako indi ma iyeri andanda ka iye ondu wangi nekiraye! E'dumbe sandri maka zora kosu onzo ubu duko'o nako molovu koya na duko'o 'dinu.
- ²⁴Kobiri e'di eli arasa si'o, nako 'bakobi iye ode, iye duko tigbo koyase kakpari kongbo'o. Nako koyase kandiraye kobiri Yerusalemani tidu iye huyiki, lindoza wangi iyetara kaza ewu 'bara'o.

- ²⁵Ne'ora eseye kobiri onzo 'di uto mbe'o, simba mbe'o, nako li'bili'biyiki. Nako kenedru muda kosu onzo 'di ubu'o koyaseri kongbo'o, kobiri oki, moliriri mogbaki nako niri ngongoyiki 'dinurata.
- ²⁶Niri uru risiki 'bamaye kobiri onzo 'bama ma e'dizirawo kongbo ma kobiri niki e'di ma kosu elu ubu druko'ora tomvura 'ora'o. Logo leri 'oraye kobiri ke'iri.
- ²⁷Ne kogoki kobiri 'Bama Kesuni indo esu'du 'dere logoki, mogu makaraki trutru kesu'o.
- ²⁸Nowora kere ma e'di neye kobiri i'dori ozorira'o, lindo kori, nako lita'yo ami katagba kori 'dinu, e'dumbe amita mangara kasa va.
- ²⁹Ne'ora Yesu tongu iye e'di mikombe nani nowo, Lindo edu'bari kogu eleserayiki kakpa.
- ³⁰Kere ma ko'beri atira'o, lindo aminanu nako loto yango te'bi kasa va.
- ³¹Abongo nowo 'dinu, kere ma lindo e'di naye kari ozorira'o, loto yango opi monyo Tunduru rikera kasa va.
- ³²Mowu ami gbebu, 'bama ma wangi na taraye kambiri ka ewu 'ba lindoza e'di naye kakpa kari ozori 'bara'o.
- ³³Ina leruye ubuki kobiri ewu e, inako urike e'diraye kambiri ewu 'ba.
- ³⁴Inako litomvuri aminanu, ami kenedru kambi onzo miteruni manzo ma azakazaraki, mitingba toi taraki, indani e'di medri na tara risiki 'dinu, mo'do noni kambosu elu ami druko'o rugbuni abongo gbagbawo.
- ³⁵E'dumbe kosu elu 'bama ma onzozu ubu druko 'orari druko'o kakpa.
- ³⁶Litomvuri uto buki Tunduruni tene'du ami logoni ose ami niki onzuri'du e'di kakpa ma kobiri ozorira risiki, nowora ami niki ezi'du 'Bama Kesu kando'o ti.
- ³⁷Mo'do buki Yesu ka 'bamaye isi u'ba Tunduru rikera'o, inako hunaki ka epu tepu, osu o'do'du angu ma 'bakungbo Olivara druko'o.
- ³⁸Bamaye kakpa kebiri ubu dripulu u'ba Tunduru rikera'o nirike e'dirani enyi.

Luka 22

- ¹Ne'ora mo'do ma monyo U'da Imil inginira tara kasa va, ma 'bakungbo Adazi 'Badrukokirani.
- ²Mundizi makaraye mezirise tukpeziyiki koviri iti Yesuni ohu'du, inako kari 'bamari lokini eri.
- ³Nako Mazu kosu Yuda kesu'o ma 'bakungboni Iskariotenira, ma ini 'be'di lebu apari druko iriarari kongbo 'orani.

- ⁴Kosu, nako ke'diri mundizi makarayiki kerelebu'o druko tigbozi asigiriri tarayi kele, indo'du iti ma kambi niki Yesuni oko'du iyerani.
- ⁵Araga kohu iye nako keturi kadakuzuye oko ini.
- ⁶Nowora Yudani 'dinu ketu, nako ki'do iti mo'dakirani ovi ma ini Yesuni oko'du iyera, lindo 'bamari loki ka e'di neni oto 'ba.
- ⁷Ne'ora mo'do ma monyo U'da Imii Inginira tara kelu, ma ini mo'do oromboranda Adazi 'Badrukokira taraye o'di'durani.
- ⁸Nowora Yesu tetu Peturuye Yowaniki, nako kowu iye nowo, Lobi monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani ekpe awu onyo ti.
- ⁹Nako ti'diri ini nowo, Lile awu obi ini ekpe i'da'da?
- ¹⁰Nako kowu iye nowo, Lenyiza! Kere ma lusu ama makara 'ora'o lobi ose esu leburayiki ma tamba ka uleni uwoki kesu'o. Litokpa ini nako lusu u'ba ma kosu osu nikira kesu'o,
- ¹¹nako litongu u'bazini nowo, Isizi kowu imi nowo, Ede ru'ba ka i'da ma mosu niki monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani onyo kerelebu'o 'bama ma misirayiki?
- ¹²Kosu guru vala korirani te'du ma ka alaye kakpa ma kilerirayiki. Lekpe 'dere.
- ¹³Nowora kobiri, koseri alaye kakpa abongo Yesu kowu iyerawo, nako kekperi monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani no'o.
- ¹⁴Ne'ora kere ma uto kelura'o Yesu konzo monyo tu'o kerelebu'o 'bama ma teturayiki.
- ¹⁵Nako kowu iye nowo, Monyo ma Adazi 'Badrukokira nani onyo'du kerelebu'o amikirari ava ka uwu ohu zo, lindo maza sandriri 'bani.
- ¹⁶E'dumbe mowu ami, mambini onyo 'ba kpere ma kosu ozori niki opi monyo Tunduru rikera'o.
- ¹⁷Ne'ora Yesu kinga koponi, nako kere ma kumba Tunduruni vara'o, kowu nowo, Lemu nani, lopuni ami kongbo'o,
- ¹⁸e'dumbe mowu ami, i'dori'du kpetena mbe mambi ka zabiburi toini onzi le'bu 'ba, lindoza opi monyo Tunduru rikera kelu 'bara'o.
- ¹⁹Nako kinga mugatini 'dinu, nako kere ma kumba Tunduruni vara'o, tigu kongboni, nako koko iye, nako kowu nowo, Nani umbe [ma 'bakoko ami risikirani. Lozo nani ami idari niki urisiki.
- ²⁰Nako monyo ndruna tara kogoki koko iye koponi 'dinu, nako kowu iye nowo, Kopo nani e'di mikindi le'bura ma ini uri kusi ma konzu ami risikirani.]²¹Inako lindo! 'Be'di ma uwu obazira tile ka uwuki takpala druko'o.
- ²²E'dumbe 'Bama Kesu kosu ondi iti ma kitiri inara'o, inako sandri 'be'di ma ini obazira druko'o!

- ²³Nako ki'dori u'diri iye kongbo'o nowo, Naza a'di kosu e'di nani ozona?
- ²⁴Ne'ora milasi kepu iye kongbo'o yango a'dini ma kanari yango maka adazi zorana.
- ²⁵Nako Yesu kowu iye nowo, Tobizi koyase kandirari taraye kingari iyeta 'bamarari druko'o, nako iye druko akpaziye 'baka iye ungbo mozozu mo'daraye.
- ²⁶Inako lobi onzo 'ba nowo. Inda 'be'di ma ka maka zo ami kongbo'o kese ini ongu abongo 'be'di ma nirike owura ka kisarawo. Inda 'be'di ma ini druko tigbozi kese ini ongu mozozuwo.
- ²⁷E'dumbe a'dini maka zora, 'be'di ma onzozu monyo tu'ora, indani mozozu ma monyoni okozira? Ka 'be'di ma onzozu monyo tu'ora 'ba? Inako uwuna monzo ka ami kongbo'o abongo mozozu ma monyoni okozirawo.
- ²⁸Ne'ora ami ma lonzo uwuki urike sandrira'o.
- ²⁹Abongo Urapa ko'be uwu opini onyo'durawo, mosu ami o'be 'dinu opini onyo.
- ³⁰Nowora lobi onyo nako onzi ti urike takpalara tu'o, opi monyo urikera'o nako lobi tredre opikidre druko'o e'dini opu koyase apar druko iria Israeli tarari druko'o.
- ³¹Simona, Simona indo, Mazu tene e yango ami sonzi kakpa, abongo mo'ozi ka nirike kehura luhoni ke'birawo.
- ³²Inako ma Tunduruni tene mirisiki yango mirike meturani eki 'ba ti. Nako kere ma losu mikenedru iza le'bura'o, isi edukori kenedru.
- ³³Peturu kungu ini e'di nowo, Opi monzo ka mekperini osu'du imiki kpere erung'a'o nako mandi'o 'dinu.
- ³⁴Yesu kungu ini e'di nowo, Peturu, mowu imi, lindoza keresu kogba 'bara'o losu uwu uti luhu musa.
- ³⁵Ne'ora Yesu kowu iye nowo, Kere ma mitetu ami gbete, indani okpo, indani wara ingini, lose alala keli e ami? Kunguri ini nowo, Alala ingi.
- ³⁶Nako kowu iye nowo, Inako kpetena, inda 'be'di ala ka gbeteki, okpoki kpa, kese ini emu. Inda eli arasa ingi 'be'di ala rike, kese ini ini nirike kanzura uza nowora ini oze niki ini ti.
- ³⁷E'dumbe mowu ami, e'di mugu nani ini ozori umbe'o ma kowu nowo, 'Bakola ini 'bama ma tenderari kongbo'o. E'dumbe e'di ma 'bakugu umberani kosu ozori kere'o.
- ³⁸Nako kowuri nowo, Opi indo! Eli arasa iriaraye kari 'di. Nako kungu iye e'di nowo, Kese e!
- ³⁹Ne'ora Yesu kepu tepu, kosu angu Oliva'o, abongo ka'di ka ozorawo, nako 'bama ma kisiraye tokpari ini.
- ⁴⁰Kere ma kuluri no'o, kowu iye nowo, Litene ami evi 'ba ti mituba'o.

- ⁴¹Nako kitiri kubu iye menzepe'o, leke ma ina 'bakowa kunu kekira'o, saso, nako tene Tunduruni.
- ⁴²Kowu nowo, Apa, inda lile e inga kopo sandri ta nani e uburaki. Ina ini ozori 'ba abongo mile unarawo, inako lilerawona.
- [⁴³Malaika ma ongazi leri'ora kelu ubu nako kisi kenedruni.
- ⁴⁴Nako sandri maka konzo ka nikira'o, tene logoki mada, nako obu imbera komvu kusiwo ubu'o.]
- ⁴⁵Kere ma konga kori mitene 'orakira'o kongu 'bama ma kisirari bu, nako kose kari o'do sandri maka ma ka iye ohuraki.
- ⁴⁶Kowu iye nowo, Lo'do newo e'duta? Lunga kori nako litene Tunduruni nowora ami evi 'ba ti mituba'o.
- ⁴⁷Kere ma Yesu kaza e'dira'o, Yuda ma ini 'be'di lebu apari druko iriarari kongbo'ora kediri 'bamari lokiki inina tigbo ka iye drukoni. Kosu kogo Yesu bu, ko'beni senzu'du.
- ⁴⁸Inako Yesu kowu ini nowo, Yuda, lile 'Bama Kesuni oba ko'be misenzu taraki?
- ⁴⁹Nako kere ma 'bama ma konzori ka iyekiraye kindori ala ma kosu ozorira'o, kowuri nowo, Opi awu iye titi eli arasaki?
- ⁵⁰'Be'di lebu iye kongbo'ora kipu eli arasani nako ke'be mbamba mundizi makara rikera ibi u'da monyo 'orani mbiu.
- ⁵¹Inako Yesu kowu nowo, Kese e! Tambu 'be'di ndo ibini, nako ibi kodra kadri.
- ⁵²Nako Yesu kizari, nako kowu mundizi makaraye asigiri u'ba Tunduru rikera tarayiki, nako makarayiki 'dinu ma kebiri ka ini oderaye nowo, La ebi ubu abongo ala sinzuzi burawo, eli arasayiki nako luturuyiki uwu ode'du?
- ⁵³Ma'di amiki mo'do buki u'ba Tunduru rikera'o, la'di uwu ode 'ba. Inako nani wangi amitarani nako logo tini tarayiki 'dinu.
- ⁵⁴Ne'ora koderi Yesuni tigbori drukoni, nako kombari ini mundizi makara rike amara'o, inako Peturu tokpa ubu kubuseiki.
- ⁵⁵Kere ma 'batavu kesi kahaga 'ora'o, Peturuni 'dinu kosu onzo 'bama ma trodreri ka kesi tu'orari kongbo'o.
- ⁵⁶Nowora aranzu ala, ma ini mozozira ma kindo Peturuni kesi tu 'ora'o, nako kindoni ki ki ki, kowu nowo, 'Be'di nani 'dinu konzori iniki!
- ⁵⁷Inako Peturu kuti, ma kowu nowo, Indi na, ma ini oto 'ba!
- ⁵⁸Kongbo werenzura kogoki 'be'di alara kindoni, kowu nowo, Imi 'dinu 'be' di lebu iye kongbo 'orani! Inako Peturu kowu nowo, Esu na, uwu 'ba!
- ⁵⁹Kere ma kese uto lebu kogoki 'be'di ngera kangu e'di neni kenedru logoki, ma kowu nowo, Gbegbu 'be'di nani konzori iniki, e'dumbe ini Galilaya esunu!

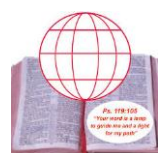
- ⁶⁰Inako Peturu kungu ini e'di nowo, Esu na, moto 'ba e'di ma la e'dirani! Nako kadri kadri keresu kogba, lindoza ka'di e'dira'o.
- ⁶¹Nako Opi kizari nako ko'be luhoni Peturu mbe'o, nako Peturu kidari e'di ma lito Opi kowu inirani nowo, Lindoza keresu kogba lengi 'bara'o, losu uwu uti luho musa.
- ⁶²Noworaki Peturu kepu tepu, kogba sandri makaraki zo.
- ⁶³Ne'ora 'bama ma kari Yesuni tomvuraye kizeri ini nako kumari ini 'dinu.
- ⁶⁴Tu'bari luhoni 'dinu nako ti'diri ini nowo, Te'du, a'di kedu imina?
- ⁶⁵Nako tonguri e'di elese sonzo ma kizeri niki iniraye.
- ⁶⁶Kere ma ala kenzer'a'o, makari loki 'bamari taraye, iye mundizi makarayiki nako mezirise tukpeziyiki 'dinu kenzeri kakpa kerelebu'o, nako kombari Yesuni iyeta e'di okpazirari kando'o.
- ⁶⁷Kowuri ini nowo, Inda imi Kristoni, owu awu. Inako kowu iye nowo, Inda mowu ami lambi etu 'ba,
- ⁶⁸inda miti'di ami 'dinu lambi e'di alani iza 'ba uwu.
- ⁶⁹Inako i'dori'du kpetena 'Bama Kesu kosu tredre tile u'da monyo Tunduru logozira rikera druko'o.
- ⁷⁰Iye buki kakpa ti'diri ini nowo, Inda nowora imi Tunduru Kesuni? Nako Yesu kowu iye nowo, Lowu kere'o uwu ini.
- ⁷¹Nako kowuri nowo, Ma e'di mitanga kandirani ovi e'duta? E'dumbe awunanu menyi e'di ma ongazi utu 'oranura va.

Luka 23

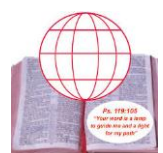
- ¹Inda nowora 'bamari loki ngii kungari nako kombari Yesuni Pilato kando'o.
- ²Nako ki'dori mosoni oso imbe'o kowuri nowo, Mose 'be'di nani ka 'bama ma awuta koyara drukoni e'de, ma ka awu uzi musoro mitukoki Kaisarini, nako kowu inini yango ini Kristo, tebizini.
- ³Inda nowora Pilato ti'dini nowo, Imi Tebizi Yahudari tarani? Nako Yesu kungu ini e'di nowo, Lowu gbinya.
- ⁴Pilato kowu mundizi makaraye 'bamari lokiki 'dinu nowo, Ma e'di tenderani ose 'ba 'be'di na kesu'o.
- ⁵Inako to'iri e'di logo madarini, kowuri nowo, Ka 'bamaye e'de nirike misiraki! Ki'do Galilaya'o ma kosu niki sakayi ubu Yudaya tara'o, nako kpetena kesu ka nike.
- ⁶Ne'ora kere ma Pilato kenya e'di nanira'o, ti'di indani 'be'di neni Galilaya esu.
- ⁷Ma koto kere ma Yesu kong'a opi monyo Herode rikera husera'o, tetuni Herode bu, lindo wangi no'o konzo 'di Yerusalema'o.

- ⁸Kere ma Herode kindo Yesunira'o, araga kohuni zo, e'dumbe kenyi nirisi tuti nako wangi molu kile ini indo, nako kike ka'di zo kosu ese alani indo ma Yesu kosu ozorani.
- ⁹Inda nowora Herode ti'di Yesuni e'di sonzoki, inako Yesu ka ini e'di alani ungu 'ba lebu.
- ¹⁰Nowora mundizi makaraye mezirise tukpeziyiki keziri, nako kosori ini e 'di logorayiki e 'di sonzorari mbe'o.
- ¹¹Herodeye asigiri nirikerayiki 'dinu kederi Yesuni nako kizerini 'dinu. Ka'durini ala ma'du mo'dakiraki teturini le'bu kongu Pilato bu.
- ¹²Ki'dori mo'do ne'o Herodeye Pilatoki konguri mali'bo, lindo vani mo'uri ka'di iye kongbo'o.
- ¹³Ne'ora Pilato kungbo mundizi makaraye nako makesu 'bamayiki kerelebu'o,
- ¹⁴nako kowu iye nowo, Limba 'be'di nani ubu, lowu yango ka 'bamari drukoye e'de. Nako indo, ma nirike e'dirani ovi ami luho na'o, inako ma e'di tenderani ose 'ba druko'o, e'di ma losoni nirisikira kesu'o.
- ¹⁵Indani Herodeni kpa ka meruni ose 'ba druko'o, e'dumbe tetuni kengu kubu awu bu. Lindo 'be'di na ka alalani ozo 'ba ma kese mandikirani.
- ¹⁶Inda nowora mosu o'be 'baya ini uma umbeki, nowora mosu ini tanga. [¹⁷Lindo mo'do maka buki Pilato ka'di 'be'di ma erung'a ru'ba 'orani tanga iye lebu.]
- ¹⁸Inako 'bamari loki ngii kozari nowo, Lizu 'be'di nari medri e, tanga awu Barabani.
- ¹⁹Lindo 'bato'i ka erung'a ruba'o, e'dumbe kato mali ama makara'o, nako 'bamari mo'dikirata.
- ²⁰Pilato kile Yesuni tanga, nowora ke'di 'bamari lokiye le'bu.
- ²¹Inako kozari, kowuri nowo, Litamani kogu mala mbe'o! Litamani kogu mala mbe'o!
- ²²Pilato kowu iye luho musa nikira'o nowo, E'duta? E'du rala tende ma kozorani? Ma alalani ose 'ba ma kozo ma kese mandikirani! Mosu o'be 'baya ini uma umbeki, nowora mosu ini tanga ti.
- ²³Inako to'iri e 'di logo madarini, nako kozari iye ngorose koriraki yango 'baya Yesuni tama kogu mala mbe'o. Nako niri meki'ora iyeri moyi kada ini.
- ²⁴Inda nowora Pilato kopu e'dini Yesu druko'o yango 'bakozi iye e'di ma tenerirani.
- ²⁵Tangari esu ma teneri yango ini tangarani, ini esu ma 'bato'i ka'di erung'a ru'ba'o 'bamari me'deta nako mo'diki, inako Yesunina koko iye nowora iyeri e'di ma kilerirani ozo ti imbe'o.

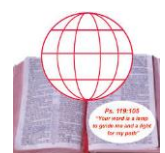
- 26Ne'ora kemuri Yesuni kobiri niki, nako kere ma kari obira'o koderi esu lebu ma Kurene esura ma kebeni Simonani, ma ka onga usu'ora, ko'beri kogu malani tohu druko'o, kakpari ini ini kogu mala neni tali Yesu kogoki.
- 27'Bamari loki sonzo tokpari ini, iye kongbo'o indi eleseye kari okoko uma nako kari ogba 'dinu nirisiki.
- 28Inako Yesu kizari iye bu nako kowu iye nowo, Yerusalemaara le, logba urisiki 'ba, inako logba ami risiki aminanu, nako amita andandara risiki.
- 29E'dumbe lindo, wangi kosu esu ma 'bamaye kobiri owu niki nowo, Kandomara indi ma kari luruniraye, nako indi ma kodruri ka 'baraye, indani uzi ma andanda konduri ka 'baraye!
- 30Nako 'bamaye kobiri owu niki anguye nowo, Levi awu druko'o! Nako angu zereraye 'dinu nowo, Litu'ba awu!
- 31Inda kozori ala nowo naye kogu kebirari wangi'o, inda kogu ka mo'ira'ora kosu onzo tetini?
- 32Ne'ora kombari 'bama iria eleseraye 'dinu ma iye e'di e'deziraye nowora 'bayi iye ohu ti kerelebu'o Yesuyiki.
- 33Ma kuluri kere ma 'baka'di ungbo 'Badruko rusu kere 'ora'o, tamari Yesuni no 'o kogu mala mbe'o, kerelebu'o e'di e'dezirayiki, leburani tile u'da monyo'o nako alarani tile legu'o.
- 34Nako Yesu kowu nowo, Apa, onda iyeta merurani, e'dumbe kari oto 'ba e'di ma kari ozorani. Kopuri nirike ala mu'duraye iye kongbo'o zege momaki.
- 35'Bama ma keziri 'dere kari ini indo, inako makesuye kari ini ide, kari owu nowo, Ka'di 'bama eleseraye usil. Inda ini gbegbu Kristo ma Tunduru kiperani, ini isiiri inanu!
- 36Asigiriye 'dinu kizerini, kebiri ubu, kokori ini kusiliri uwoni,
- 37nako kowuri nowo Inda imi Tebizi Yahudari tarani isiiri minanu.
- 38E'di ma 'bakugu druko sera konzo nowo, Nani Tebizi Yahudari tarani.
- 39Ne'ora esu lebu e'di e'dezirari kongbo'ora, ma 'batamani 'dinu kogu mala mbe'ora konzini, kowu nowo, Imi Kristoni 'ba? Isiiri minanu awuki 'dinu!
- 40Inako embekesu kuzini, kowu nowo, Leri ka Tunduruni 'ba? E'dumbe imi 'dinu la mopu lebu kesu'o.
- 41E'di mopu awu druko'ora ka kere'o, e'dumbe ma sandrini ose ala ma mozo gbegburata, inako esu nani ka ala tenderani ozo 'ba.
- 42Nako kowu Yesuni nowo, Yesu kere ma lesu niki opi monyo mirikera 'ora'o, ana urisi 'di.

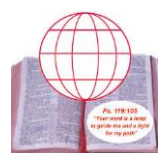
- ⁴³Yesu kowu ini nowo, Gbegbu mowu imi, Lengi mobi onzo imiki Kere Leera'o.
- ⁴⁴Ne 'ora kere ma uto kongu kazara' o, tini kope ubu druko'o ngii, elu'du kpere uto obungweni'o,
- ⁴⁵lindo utori mitama tu'bari, nako ingba maka ma guruta u'ba Tunduru rikera kesu'ora katari tra, kopuri kongbo iria.
- ⁴⁶Yesu koza ngorose koriraki, kowu nowo, Apa moko uri kuruni mi tile'o! Nako kere ma kowu e'di nani vara'o konda niri kuruni kepu.
- ⁴⁷Kere ma asigiriri a'ba lebu drukozira kindo niki e'di ma ozorizira'o, kiingi Tunduruni, kowu nowo, Gbegbu, esu na konzo ka'di 'be'di ma orerani!
- ⁴⁸Nako kere ma 'bamari loki ma kenzuri ka kerelebu'o alaye indozi raye, ma kindori e'di ma ozorizira'o, konguri iyeta amara'o ma kari iye rengu udu.
- ⁴⁹Bama kakpa ma kotori Yesuniraye nako indi ma ini tokpazi onga'du Galilaya 'orayiki 'dinu keziri kubu, nako kindori e'di neye.
- ⁵⁰Lindo esu lebu konzo no'o ma kebeni Yosefani ma Arimataya esu, ama maka Yudaya'ora. Ini 'be'di lebu e'di okpaziri kongbo'ora, ini esu mo'da nako orera 'dinu.
- ⁵¹Ini ka mana e'ni okpazi neri tarani etu 'ba, nako mozo iyetarani 'dinu, nako ka mesu opi monyo Tunduru rikera tarani tomvu.
- ⁵²Ne'ora esu ne kosu Pilato bu nako tene Yesu rabu risi.
- ⁵³Kitu Yesu rabuni kogu mala mbe 'oraki, kutani ingba ti'duraki nako ko'be ini mumba ru'ba ma 'bake'be katra kesu 'ora'o ma lindoza 'baka 'be'di ala rabuni o'be 'ba u'ora.
- ⁵⁴Mo'do ne konzo mekperita Sabato risiki lindo Sabato kasa va.
- ⁵⁵Indi ma kungari Yesuyiki Galilaya 'oraye tokpari nako kindori mumbani nako kindori iti ma 'baku'ba niki inirani.
- ⁵⁶Nowora konguri iyeta amara'o nako kekperi ando ma tagi riiraye uduyiki 'dinu. Inako sabatori mo'do'o kinzori abongo be meziri Muse rikera kilerawo.

Luka 24

- ¹Inako mo 'do meri yenga tara'o indi neye kebiri ala korikoriseki mumba bu ma kombari niki ando tagi riira ma kekperiraye.
- ²Inako koseri 'batitu kununi mumba tu'ora e.
- ³Inako kere ma kusuri mumba kesu 'ora'o kari Yesu rabuni ose 'ba.
- ⁴Kongbo ma kari oli e'di nekira'o, esu iria ma ka'duri ala ma'du unze moguraye keziri iye kidre'o.

- ⁵Uru kode indi ndoye nako kutiri iye druko bile, inako esu iria ndoye kowuri iye nowo, La 'be'di medrinirani ovi 'bama ma e'dizirari kongbo'o e'duta?
- ⁶Ini ingi nike, kaga e. Lidari e 'di ma tongu ami tutirani kere ma ka'di Galilaya 'ora'o,
- ⁷yango 'bakobi 'Bama Kesuni oko meruziri tileri'o, 'bakobi ini tama kogu mala mbe'o, nako mo'do musa nikira'o kosu aga.
- ⁸Nako kidari nirike e'di ndo risiki,
- ⁹nako kungari kubu mumba buraki e, konguri nako kowuri e'di naye kakpa 'bama apari druko leburaye nako embekesu eleseyiki kakpa.
- ¹⁰Indi ndoye na: Maria Magadala ara, Yoanaye Maria Yakobo zokoki. Iye kerelebu'o indi eleserayiki 'dinu, iyena ma tonguri e'di naye 'bama ma teturaye.
- ¹¹Inako 'bama ma teturaye kari iyeta e'dirani etu 'ba, e'dumbe e'di ndo kindori iye abongo e'di egeyorawo.
- ¹²Inako Peturu kongu kori, koro mumba bu. Te'i, ko'be luho nako kindo ingba unzerani ka kerekeki, inda nowora kongu amaga, nako kesu kowu waa e'di ma ozorizira risiki.
- ¹³Mo'do lebu ne'o 'dinu 'bama iria iye kongbo 'oraye kari obi ama ma 'bakungbo Emaunira'o, ma kese ondro ebirio onga'du Yerusalema'ora.
- ¹⁴Lindo kari e'di iye kongbo'o e'di kakpa ma ozorizira risiki.
- ¹⁵Nako kongbo ma kari e'dira'o nako u'diri 'dinu iye kongbo 'ora'o, Yesuni imbeki kitiri kogo iye kidre'o, nako kohu iyeki 'dinu.
- ¹⁶Inako iye luho tu'bari e, nako kari niri eyini oto 'ba.
- ¹⁷Nako Yesu kowu iye nowo, E'du re'di ma le'di nirisikira ami kongbo'o ma lohura'o? Keziri triki, lindo ma iye luho konzo ka sandriki.
- ¹⁸Nowora 'be'di lebu iye kongbo'o ma kebeni Kiliopanira kungu ini e'di nowo, Indani imi ede lebu ma Yerusalema kongbo'ora ma laza oto 'ba e'di ma ozorizi 'deyi wangi na kongbo 'oraye?
- ¹⁹Nako ti'di iye nowo, E'du re'di? Kunguri ini e'di nowo, E'di ma ozorizi Yesu ma Nazareta'ora mbera, ma konzo monzizi ma te'du nirike logora mozoki nako e'di mitonguki 'dinu Tunduru luho'o, nako 'bamari luho'o kakpa.
- ²⁰Kere ma awuta mundizi makaraye makesurayiki 'dinu kokori ini nowora 'bayi e'di mandi tara opu ti druko'o, nako tamarini 'dinu kogu mala mbe'o.
- ²¹Ndruse mike ka 'di ini esu ma kosu Israeliye angara. Nako undu 'du e 'di nari mbe kakpa mo'do nani ini mo'do musara ma e'di naye kozori nikira.
- ²²Nako 'dinu indi elese ma kari awu kongbo 'oraye ko'beri awu kesu kowu waa, e'dumbe kobiri mumba bu ala korikoriseki,

- ²³nako kari niri abuni ose 'ba. Kenguri kubu awu bu nako kowuri yango iye kindori malalkaye ma kowuri yango ini ka medrini.
- ²⁴'Bama elese awu kongbo 'oraye kobiri mumba bu 'dinu nako koseri alaye kakpa ka abongo indi ndoye kowurirawo, inako inina kari indo 'ba.
- ²⁵Nako Yesu kowu iye nowo, Ami unzu, ami druko kazu ka eyi etu'du e'di kakpa ma monzizi tonguraye!
- ²⁶Kile ka'di 'ba Kristoni sandriri e'di nayiki, nowora ini osu nirike mogura'o?
- ²⁷Te'du iye e'dini i'dori'du meziri Mose rikera mbe'o nako buku monzizi tarayiki kakpa, tukpe e'di ndoseni iye ma kuguri nirisikirani e'di mugu kesu 'oraye kakpa.
- ²⁸Nowora kasari ama ma kari obi nikira'o, nako Yesu kozo abongo kile ada, osu'du kandorawo,
- ²⁹inako kiyeri ini, ma kowuri ini nowo, Awonzo amiki, e'dumbe uto kasa va kogo masiki, nako ala ki'do va mopeki. Nako kosu ama'o konzori iyeki.
- ³⁰Nako kere ma konzori iyeki monyo tu 'ora'o, kinga mugatini, koko kandomarani nako tigu kesuni koko iye.
- ³¹Iye luho tewuri nako kotori eyi nirikerani, inako kazu iye luho'oraki.
- ³²Nako ke'diri iye kongbo'o nowo, Kongbo ma ka'di e'di tongu awu iti ma tanga niki e'di mugu 'orani awura'o, awu kenedru kowu 'ba abongo kesiwo?
- ³³Kungari kori uto lebu ne'o nako konguri kubu Yerusalema'o, kere ma koseri 'bama apari druko lebuyera'o ma kenzuri ka kerelebu'o 'bama eleserayiki 'dinu ma konzori ka iyekiraye,
- ³⁴nako kowuri nowo, Opi kaga e gbegbu, nako te'duri Simonani.
- ³⁵Nowora 'bama iria neye te'duri iye e'di ma ozorizi iti'ora risiki, nako yango kotori niki Opini kere ma ka'di niki mugati kesu tigura'o.
- ³⁶Kere maza kari e'di na tongura'o, Yesuninu kezi iye kongbo'o nako kowu iye nowo, Kenedru katuni onzo amiki.
- ³⁷Inako uru lokpokpoki kode iye, nako kanari yango kari kuru indo.
- ³⁸Nako Yesu kowu iye nowo, Ami kenedru ka uda e'duta? La e'dini u'di ami kenedru'o e'duta?
- ³⁹Lindo utileye uhuyiki nako lindo nani uwunu. Litambu umbeni, nako lindo, e'dumbe kuruni ingi imberugaki nako usuyiki abongo lindo va monzo ka niki kpetenarawo.
- ⁴⁰Ma tongu e'di nanira'o te'du iye tileye uhuyiki.
- ⁴¹Inako kpere kari etu 'ba araga ka iye ohura tile, iye kesu ma kowu 'dinu waa neki, nowora Yesu kowu iye nowo, Alala kaza 'di ami bu monyonira?

42Kokori ini keyi pi mo'birani,

43kemu, nako konyoni iye luho no'o.

44Ne'ora kowu iye nowo, E'di naye mitongu ami tuti kere ma lindo ma'diza amikira'o, yango ya e'di kakpa ma 'bakugu urisiki meziri Muse rikera'o nako buku monzizi tara nako Saumakira kesu 'oraye 'dinu iyeri ozori kere'o.

45Nowora tewu mana iyetarani, nowora iyeri o'i ti e'di muguraye,

46nako kowu iye nowo, E'di ma 'bakugu ndo ini yango Kristo kosu sandriri be nako mo'do musara'o kosu aga 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki.

47Nako 'bakobi e'di kenedru muza tara meru mondakirani tongu kebe nirikeraki koyase kakpaye i'dori'du Yerusalema'o.

48Aminu la e'di naseni tangazini.

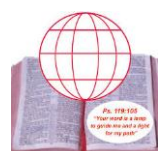
49Nako lindo uwunu mosu ala ma Urapa kazurani tetu ami. Inako litomvu ama makara'o elu'du logo ma kosu onga korira kosu otu niki ami druko'o.

50Ne 'ora Yesu tigbo iye drukoni nako kuvuri ama 'oraki iyeki, kobiri Betania'o, nako no 'oraki ta'yo tileye kori, koko iye kandomarani.

51Nako lindoza ka iye kandomarani okora'o, konda iye, nako kingari leru'o.

52Kiingiri ini, nako konguri kubu Yerusalema'o araga makaraki zo,

53nako konzori ka u'ba Tunduru rikera'o uto buki ini mumbaki.

Yowani

Yowani 1

- ¹Mi'dori'o tuti e'di ka'di 'di. E'di ndo konzo kerelebu'o Tundu ruki, e'di ndo ini Tunduruni.
- ²I'dori'du tuti ka 'di Tunduruki.
- ³Ala kakparaye kukuri imbeki, nako alala ingi ma kukurira ma kukuri 'ba imbekira.
- ⁴Kesu'o medri ka'di, nako medri ndo ini mitama 'bamari tara.
- ⁵Mitama ndo tama tini kesu'o, nako tini ka'di ini ada 'ba.
- ⁶'Be'di ala ka 'di ma Tunduru tetu, ma kebeni Yowaninira.
- ⁷'Be'di ndo kesu e'diseni tanga'du, tanga 'bamaye e'dise mitama tarani, nowora 'bamaye kakpa iyeri mitamani etu imbeki ti.
- ⁸Inina mitamani 'ba, inako kesu ini e'dise mitama tarani tanga.
- ⁹Mitama mundera, ma 'be'di lebu lebuni timbezira ka'di esu ubu'o.
- ¹⁰Konzo ubu'o, ubuni 'dinu kukuri imbeki, inako 'bama ma ubu 'oraye kari ini oto 'ba.
- ¹¹Kesu nirike munderari bu, nako 'bama munde nirikeraye kari ini ke'i 'ba.
- ¹²Inako 'bama ma ini ke'iziraye kakpa, ma kebe nirikerani etuziraye, koko iye logo ma konguri niki andanda Tunduru rikeraye.
- ¹³'Baka iye odru 'ba 'bamari modruri tarawo, nako iye andanda apa 'bama tarawo 'ba, inako Tunduru kodru iyena.
- ¹⁴E'di kongu 'be'dini, konzo ka awu kongbo'o, nako mindo niri moguni, mogu ma abongo Kesu modru ma kpoki Apa rikerawo, ma sezi ka mapaki nako e'di munderaki 'dinura.
- ¹⁵Yowani tanga niri e'diseni, tomba, kowu nowo, Nani 'be'di ma mitongu nirisi nowo, 'Be'di ma esuzi ukogokira kada uwu e, e'dumbe ini konzo ka'di 'be'di merira uwu.
- ¹⁶Awu kakpa memu mapa madarira onga'du nirike ala ma sezi niki ndoni.
- ¹⁷E'dumbe meziri kokori Muse mbeki, inako mapa e'di munderakira kesu Yesu Kristo mbeki.
- ¹⁸'Be'di ala ingi ma kindo Tunduruni mo'do ala'o. Kesu kpokini ma ka Apa engu'ora te'du inina.
- ¹⁹Kere ma Yahudari makaye teturi mundiziye Levi ndayiki ma ungazi Yerusalema 'oraye Yowani bu ini ti'di'du nowo, Imi a'dini?ra'o,
- ²⁰Yowani tanga e'diseni nowo. Te'du teende iye, kuti 'ba, kowu iye nowo, Uwu Kristoni 'ba.

- ²¹Ti'diri ini nowo, Inda nowora e'du? Imi Eliyani? Kowu nowo, Uwu ini 'ba. Inako imi monzizi ndoni? Kungu iye e'di nowo, Ingi.
- ²²Nowora ti'diri ini nowo, Imi a'dini? Awu niri e'dini ungu ti 'bama ma teturi awuraye. Lowu e'du mirisiki?
- ²³Kowu nowo, Uwu ngorose 'be'di ma ka tomba ilubu'ora rike nowo, Lungu iti Opi rikerani ore, abongo Isaya monzizi kowurawo.
- ²⁴Nako 'bama ndoye iye 'bama ma Farisayoye teturaye.
- ²⁵Ti'diri Yowanini nowo, Nowora inda imi Kristoni 'ba, inda imi Eliyani 'ba, ke'di monzizi ndo 'ba kpa, la batisimoni oko e'duta?
- ²⁶Yowani kungu iye e'di nowo, Ma batisimo oko uwoki, inako 'be'di ala kezi ka ami kongbo'o ma la ini oto 'bara.
- ²⁷Ini 'be'di ma kesu ukogokira, nako ke'di wara rumvu nirikerani kpa, mese 'ba mitangaki.
- ²⁸E'di naye kakpa kozori Betania'o, Yorodaniri taa, kere ma Yowani ka'di niki batisimoni okora'o.
- ²⁹Lehuyiki kongbo ma Yowani kindo Yesu ma kesu ubura'o, kowu nowo, Lindo, nani orombo runzu Tunduru rike ma e'di tende ubu 'orani ingazirani!
- ³⁰Nani 'be'di ma mitongu nirisirani, kere ma mowu nowo, 'Be'di ma esuzi ukogokira kada uwu e, e'dumbe ini konzo ka'di 'be'di merira uwura'o.
- ³¹Uwuna ma ini oto ka'di 'ba, inako mesu batisimo oko uwoki ini te'duri ti Israeliye.
- ³²Nako Yowani tanga e'diseni nowo, Mindo ka'di Kuru Leerani otu'du 'dere onga'du leri'o abongo ibawo, nako konzo druko'o.
- ³³Nako ma ini oto ka'di 'ba, inako Tunduru uwu tetuzi batisimoni oko'du uwokira kowu uwu nowo, 'Be'di ma inda lindo Kuru Leerani kotu leri 'oraki nako konzo druko'ora, lindo ini 'be'di ma ka batisimo oko Kuru Leeraki ndoni.
- ³⁴Nako Yowani kowu nowo, Mindo va, nako tanga e'dise ami yango nani Tunduru Kesuni.
- ³⁵Lehuyiki le'bu kere ma Yowani kezi kerelebu'o 'bama iria ma kisirayiki,
- ³⁶kindo Yesu ka ohura'o, nako kowu nowo, Lindo, nani orombo runzu Tunduru rikerani!
- ³⁷Inda nowora 'bama ma kisi iria neye kenyeri e'di ma tongurani nako tokpari Yesuni.
- ³⁸Yesu kizari nako kindo kari ini tokpa, ti'di iye nowo, La e'du ovi? Kowuri ini nowo, Rabi, niri e'diseni nowo, Isizi, la'di ka onzo i'da'da?
- ³⁹Nako Yesu kungu iye e'di nowo, Lebi, lindo. Nowora kobiri iyeki nako kindori kere ma ka'di ka niki onzorani, nako konzori iyeki mo'do no'o, iindo uto kovi ese aparti.

⁴⁰Be'di lebu 'bama iria neri kongbo'ora ma kenyiri e'di Yowani rikerani ma tokpari Yesuni 'dinurayera, kebeni Anderiani, Simona Peturu edrukoni.

⁴¹Kose edrukoni ma kebeni Simonanira, nako kowu ini nowo, Mose Mesiani va, (niri e'diseni nowo, Kristo.)

⁴²Nako kamba Simonani Yesu bu, Yesu kindoni nako kowu ini nowo, Imi Simona, Yowani kesuni. 'Bakobi mi kebeni upi Kefani, (niri e'diseni nowo, Peturuni, ma niri e'diseni, Katra.)

⁴³Lehuyiki Yesu kana osu'du Galilaya'o, nako kose Filiponi nako kowu ini nowo, Tokpa uwu.

⁴⁴Lindo Filiponi ini Betesaida esu, ama maka Anderiari kama Peturukira'o.

⁴⁵Filipo kose Natanaelini, nako kowu ini nowo, Mose 'be'di ma Muse kugu nirisi meziri'ora va, nako monziziye 'dinu kuguri ka'di nirisi, Yesu ma Nazareta esu ma Yosefa kesunira.

⁴⁶Natanaeli kowu ini nowo, Ala mo'da ma kese onga Nazareta'ora ka'di? Filipino kungu ini e'di nowo, Esu, indo.

⁴⁷Nako kongbo ma Yesu kindo Natanaelinira'o, ke'di nirisiki nowo, Indo, neni Israeli esu gbegbura, kenzozi 'barani!

⁴⁸Nowora Natanaeli ti'di Yesuni nowo, Loto uwu tetini? Yesu kungu ini e'di nowo, Lindoza Filipino ka imi ungbo 'bara'o, kere ma la'di edu'ba kogu se'ora'o, mindo imi e.

⁴⁹Natanaeli kungu ini e'di nowo, Isizi, imi Tunduru Kesuni! Imi Tebizi Israeliri tarani!

⁵⁰Yesu kungu ini e'di nowo, E'dumbe mowu yango mindo imi edu'ba kogu serata letu e? Losu ala elese ma naye adaziraye indo.

⁵¹Nako kowu ini nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu ami, lobi indo leri kosu tewuri, nako malaika Tunduru rikeraye ma sesizi nako utuzi bilerayiki 'dinu 'Bama Kesu druko'o.

Yowani 2

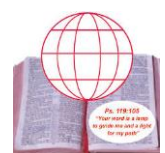
¹Ne'ora mo'do musa nikira'o oma ka 'di Kana Galilaya kesu'o, nako Yesu zokoni 'dinu konzo nuko.

²Bakungbo Yesuni 'bama ma kisirayiki 'dinu oma ndo kesu'o.

³Kere ma zabiburi toi kewura'o, Yesu zoko kowu Yesuni nowo, Iyeta zabiburi toira ingi.

⁴Nako Yesu kowu ini nowo, Uri zoko, owu e'di noworani 'ba uwu. Urike utora kaza ese 'ba.

⁵Zoko kowu mozozkiye nowo, Lozo e'di kakpa ma kosu owu amiraye.

- ⁶Lindo no'o 'bako'du ka'di uwori ule makaraye kaza ma 'bako'i kunukiraye, ma Yahuda ka'diri ozo iyekiraye iye mbe ungu'du leeraye, ma lebu lebu ka sezi abongo opilenda piro iria indani piro musa.
- ⁷Yesu kowu iye nowo, Lisezi uwori ule noye uwoki. Nako seziri iye 'dia 'dia.
- ⁸Nako Yesu kowu iye nowo, Luma ko, lomba makesu oma tara bu. Kombari ko.
- ⁹Kere ma makesu oma tara konzi uwo ma kongu zabiburi toinira'o, ma ka oto 'ba kere ma konga nikirani, inako mozosi ma kombari uwo ndoniraye kotori e, makesu kungbo omazini,
- ¹⁰kowu ini nowo, 'Bamaye kakpa kari i'do zabiburi toi mo'dakirani imba meri, nako kere ma 'bamaye konziri va kogokira'o, kari odrazi 'barani amba. Inako imi litomvu zabiburi toi mo'darani kpere kpetena.
- ¹¹Nani ese meri ma Yesu kozorani. Kozoni Kana Galilaya kesu'o, nako te'du nirike mogurani, nako ko'be 'bama ma kisiraye keturi ini.
- ¹²Ne kogoki kobiri Kaperinauma'o, Yesuye, zokoyiki edrukoyi kele alako 'bama makisirayiki 'dinu, nako konzori 'deyi wangi were.
- ¹³Ne'ora monyo ma Adazi 'Badrukoki Yahudari tara ka kogo, nako Yesu kosu Yerusalema'o.
- ¹⁴Nako u'ba Tunduru rikera kesu'o kose 'bama ma ka arogokoneye ezi oromboyiki, ibayi kele, nako 'bama ma kadakuzuye uzazirayi kele trodreri ka no'o.
- ¹⁵Nako Yesu ta'i umvurani, kido iye tepu onga'du u'ba Tunduru rikera 'oraki, oromboye, arogokoneyi kele 'dinu, nako kunzu kadakuzu 'bama uzazirari taraye nako kongu iyeta takpalaraye 'dinu,
- ¹⁶nako kowu 'bama ma ibaye eziziraye nowo, Lipu ala naye tepu. Lungu Urapa rike u'bara 'ba ala muzari u'bani.
- ¹⁷'Bama ma kisiraye kanari yango kuguri nowo, Ava mirike u'bara tara kosu uwu ohu.
- ¹⁸Nako Yahudari makaye kunguri e'di nowo, Ese tetira losu te'du awu e'dumbe lozo nanira?
- ¹⁹Yesu kungu iye e'di nowo, Litita u'ba Tunduru rike nani, nako mo'do musa kogoki mosu ini o'ba le'bu.
- ²⁰Nako Yahudari makaye kowuri nowo, 'Bako'ba u'ba nani owu piro uto druko kaza, imina losu ini o'ba mo'do musa'o?
- ²¹Inako Yesu tongu u'ba ma imberuga rarisi.
- ²²Nowora kere ma Tunduru kaga ini 'bama ma e'dizirari kongbo 'ora'o, 'bama ma kisiraye kanari yango lito Yesu tongu e'di nani. Keturi e'di mugurani, e'di ma Yesu kowuraki 'dinu.

²³Ne'ora kongbo ma Yesu ka'di niki Yerusalema 'ora'o, monyo ma Adazi 'Badrukokirataro', kere ma 'bama sonzo kindori nirike ese ma kozorayera'o, keturi ini.

²⁴Inako Yesu kokori 'ba iye bu,

²⁵e'dumbe koto 'bamaye kakpa. Nako ka ile 'ba 'be'di ala ini e'diseni tanga 'bama risiki, e'dumbe koto inanu e'di ma ka 'bamari kesu'ora.

Yowani 3

¹Ne 'ora Farisayo ala konzo 'di ma kebeni Nikodemonira, ma konzo ka makesu Yahudari tarani.

²'Be'di na kesu Yesu bu hunaki, kowu ini nowo, Rabi, moto imi isizi ma ongazi Tunduru bura, e'dumbe 'be'di ala ingi ma kese ese newo ma lozoraye ozora, inda Tunduruni ingi iniki.

³Yesu kungu ini e'di nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu imi, inda 'be'di ala kodruri 'ba le'bu, kese 'ba opi monyo Tunduru rikerani indo.

⁴Nikodemo ti'di ini nowo, Inda 'be'di ala kodra vara, 'bakese ini odru tetini? Kese osu zoko kesu'o luho iria nikira'o ini odruri tii?

⁵Yesu kungu e'di nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu imi, inda 'be'di ka odruri uwoki Kuru Leeraki 'dinu 'ba, kese 'ba osu opi monyo Tunduru rikera kesu'o.

⁶Ala ma 'bakodru imberugakira ka imberuga, nako ala ma 'bakodru Kuru Leeraki ka kuru.

⁷Mi kesuni owu 'ba waa e'dumbe mowu imi yango kile imi odruri le'bura risiki.

⁸Opu ka tapu kere ma kilera'o, nako lenyi ngoroseni 'dinu, inako la oto 'ba kere ma konga nikira'o nako kere ma kosunikira'o 'dinu. 'Be'di lebu lebu ma 'bakodru Kuru Leerakira konzo ka newo.

⁹Nikodemo ti'di ini nowo, E'di na kese ozori tetini?

¹⁰Yesu kungu ini e'di nowo, Imi isizi Israeliri tarani, inako la e'di nani iva 'ba?

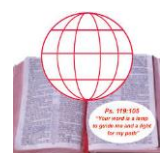
¹¹Gbegbu, gbegbu, mowu imi, ma tongu e'di ma motorani, nako ma tanga e'di ma mindoraseni. Amina la awuta e'dise ma mitangarani ke'i 'ba.

¹²Inda mitongu ami e'di ubu'ora risi nako la etu 'ba, inda mitongu ami e'di leru'ora risira, lobi etu tetini?

¹³'Be'di ala ingi sesizi leru'ora. Ini 'Bama Kesu ma otuzi bile leru 'orakiraninu.

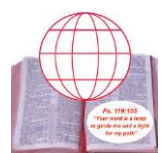
¹⁴Abongo lito Muse kinga unyini kori ilubu 'orawo, nowora 'bakobi 'Bama Kesuni inga kori newonu.

¹⁵Nowora 'be'di ma ketu inira kosu onzo medri wangiye wangiraki.

- ¹⁶E'dumbe Tunduru kawu 'bama ma ubu 'oraye zorata, koko niki nirike Kesu kpokirani, nowora 'be'di lebu lebu ma kosu ini etura ini azu 'ba ti, inako ini onzo medri wangiye wangiraki.
- ¹⁷E'dumbe Tunduru ka Kesuni tetu 'ba ubu'o ini e'di 'bama ma ubu 'orari taraye opu tende, inako 'bama ubu 'oraye usii ti imbeki.
- ¹⁸'Be'di ma nirike e'dirani etuzira 'bakambi nirike e'dirani opu 'ba tende. 'Be'di ma ka etu 'bara nirike e'dira kopuri va tende, e'dumbe ka Tunduru Kesu kpokira kebeni etu 'barata.
- ¹⁹Nani e'di mopu ka na, yango mitama kesu ubu'o, nako 'bamaye kawuri tinini kada mitamani, e'dumbe iyeta mozoraye kari tenderata.
- ²⁰Ne'ora 'be'di lebu lebu ma tende ozozira ko'u mitamani, nako kesu 'ba mitama bu, nowora nirike mozoraye te'duri 'ba ti
- ²¹Inako 'be'di ma e'di gbegburani ozozira kesu mitama bu, nowora nirike mozoraye te'duri ti yango kari ozori abongo Tunduru kilerawo.
- ²²Ne'ora e'di na kogoki Yesuye 'bama ma kisirayiki kebiri ubu Yudaya'o, nako konzo iyeki nuko nako koko batisimoni.
- ²³Yowanini 'dinu ka batisimoni oko Ainona'o ma kogo Salimakira, e'dumbe uwo zo ka nuko, nako 'bamaye kebiri ubu, koderi batisimoni.
- ²⁴Lindoza Yowani kaza mikombe ingi erung'a ru'ba'o.
- ²⁵Ne'ora e'di munzi kato 'bama ma Yowani kisirari kongbo'o Yahuda esuki munguri lee risiki.
- ²⁶Kebiri 'dinu Yowani bu, kowuri ini nowo, Rabi, 'be'di ma meri lonzo iniki Yorodaniri taa no, ma lite'du nirisira, indo, 'be'di ndo ka batisimoni oko, nako 'bamaye kakpa kobiri ubu.
- ²⁷Yowani kungu e'di nowo, Be'di ala ingi ma kese ala ke'i, inako lebu e'di ma kokori ini onga'du leru'ora.
- ²⁸Aminu litanga e'di urikeraseni, yango mowu ka'di yango uwu Kristoni 'ba, inako 'batetu uwu kando'o.
- ²⁹'Be'di ma onzozu indi le'bukira ini indi le'bu resuni, inako embekesu indi le'bu resu rikera ezizira nako ini enyizira 'dinu, araga ka ini ohu ngorose indi le'bu resu rikeraki. Nowora 'dinu araga urike nani ini sezi madarini.
- ³⁰Kile nirisini obu madarini, inako kile uwu uwori kisa nzu.
- ³¹'Be'di ma ongazi korira ka maka ala kakpari druko'o. 'Be'di ma ubu'ora ini uburi 'be'dini, nako tongu e'di ubu'orarisi. 'Be'di ma ongazi leru'ora ka maka ala kakpari druko'o.

³²Tanga e'dise ala ma kindora nako kenyira risi, inako 'be'di ala ingi nirike e'dise mitangarani ke'izira.

³³Nako 'be'di ma nirike e'dise mitangarani ke'izira na te'du yango Tunduru ka gbegbu.

³⁴E'dumbe 'be'di ma Tunduru tetura ini ka e'di Tunduru rikeraye tongu, nako Tunduru koko Kuru Leerani misonziki 'ba.

³⁵Apa kawu Kesuni nako koko alaye kakpa tile'o.

³⁶'Be'di ma ketu Kesunira ka medri wangiye wangiraki, inako 'be'di ma ka Kesu re'di iingi 'bara kambi medrini indo 'ba, inako Tunduru rike keviira ka druko'o.

Yowani 4

¹Ne'ora Farisayoye kenyiri yango Yesu ko'be 'bama ma kisiraye Yowani rikeraye mada nako koko iye batisimoni 'dinu.

²Ke'di Yesunina ka batisimoni oko 'ba 'be'di alani, inako 'bama ma kisiraye kari oko iyena.

³Nowora kere ma Yesu koto e'di nenira'o, konda Yudayani, nako kosu le'bu Galilaya'o.

⁴Nako kile ini ada trei Samaria'oki.

⁵Nowora kepu ama maka alara Samaria'o ma kebeni Sikaranira, ubu ma Yakobo koko kesu Yosefanira'o kogo.

⁶Nako uwo me'be Yakobo rikera ka no'o, nako kere ma Yesu kodo ohukira'o, tredre uwo me'bera tu'o, lindo ka'di uto kazawo.

⁷Nako Samaria rindi kesu uwo oma. Yesu kowu ini nowo, Oko uwu onzi.

⁸Lindo'di 'bama ma kisiraye kobiri ka'di monyoni oze ama makara'o.

⁹Nako Samaria rindi kowu Yesuni nowo, Kosu onzo tetini ma imi Yahuda esu iungbo uwoni ubu, ma uwu Samaria rindira? E'dumbe Yahuda iye kari indiri 'ba Samariayiki.

¹⁰Yesu kungu ini e'di nowo, Inda loto ala moko Tunduru rikerani, nako 'be'di ma owuzi imi nowo, Oko uwu onzi nani, lambi ini tene, nako kosu imi uwo medrinirani oko.

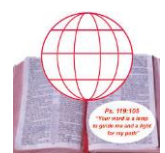
¹¹Indi ndo kowu ini nowo, Makesu, alala ingi mibu imi uwo oma'du, nako uwo me'be ndoni ka lu. Nowora la uwo medrini ndoni ose i'da'da?

¹²Lada awuri te'iko Yakoboni e, ma koko awu uwo me'beranira? Ini ka'di uwo ndoni onzi, nirike kowurayiki nako amvo nirikerayiki 'dinu.

¹³Yesu kungu ini e'di nowo, Be'di lebu lebu uwo nani onzizira niri ava kosu ini ohu le'bu,

- ¹⁴Inako 'be'di ma inda konzi uwo ma moko inirani niri ava kambi ini ohu 'ba le'bu. Inako uwo ma mosu oko inira kosu ongu uwo mitu'bura medri wangiye wangi tarani.
- ¹⁵Indi ndo kowu ini nowo, Makesu oko uwu uwo ndoni, nowora avani uwu ohu 'ba ti, nako uwu esu nike oma'du 'ba ti.
- ¹⁶Yesu kowu ini nowo, Osu sozonini ungo, lengu nike.
- ¹⁷Indi ndo kungu ini e'di nowo, Uri sozokoni ingi. Yesu kowu ini nowo, Lowu dra yango sozonini ingi,
- ¹⁸e'dumbe tuti lonzo ka'di esuyiki umu, nako 'be'di ma lonzo ka niki kpetenara ini sozoni 'ba. Nani lowu gbegbu.
- ¹⁹Indi ndo kowu ini nowo, Makesu, moto e imi monzizi.
- ²⁰Awuri te'iseye ka'diri Tunduruni iingi angu na druko'o, inako ami lowu yango Yerusalemanina kere ma 'bayi Tunduruni iingi kesu'ora.
- ²¹Yesu kowu ini nowo, Indi, etu uwu, wangi ka esu ma lobi Apani iingi'du angu na druko'o 'bara, indani Yerusalema'o 'dinu.
- ²²La ala ma loto 'barani iingi. Ma ala ma moto erani iingi, e'dumbe musi kongu ka Yahudari bu.
- ²³Inako wangi kosu elu, kelu ko va nu, 'bama ma iingizi munderaye kobiri Apani iingi kuruki nako e'di munderaki 'dinu, e'dumbe Apa kovi 'bama ma ini iingizi noworaye.
- ²⁴Tunduruni kuru ka na, nako 'bama ma ini iingiziraye iyeri ini iingi kuruki nako e'di munderaki 'dinu.
- ²⁵Indi ndo kowu ini nowo, Moto yango Mesia kosesu, 'be'di ma 'bakungbo Kristonira. Kere ma kosesura'o kosu e'di kakpa risi te'du awu.
- ²⁶Yesu kowu ini nowo, Uwu ma e'dizi mibura uwu ini.
- ²⁷Ne kogoki egbele 'bama ma kisiraye kuluri, nako iye kesu kowu waa kari e'di indi ndokirata, inako 'be'di ala ingi owuzi indi ndoni nowo, La e'du ovi? indani Yesuni nowo, E'duta la e'di iniki?
- ²⁸Nowora indi ndo konda nirike uwo rulerani no'o, nako kongu, kosu ama makara'o, nako kowu 'bamaye nowo,
- ²⁹Lebiza, lebi indo 'be'di ma tongu uwu alaye kakpa ma lito ma'di ozora risira. Na kese onzo Kristoni?
- ³⁰Kungari ama makara 'oraki kebiri Yesu bu.
- ³¹Kongbo nera'o 'bama ma kisiraye teneri Yesuni, kowuri nowo, Rabi, onyo monyoni.
- ³²Inako Yesu kowu iye nowo, Urike monyora ka'di ma la oto 'bara.

- 33 Nowora 'bama ma kisiraye ke'diri iye kongbo'o nowo, 'Be'di ala kamba ini ala monyo alani?
- 34 Yesu kowu iye nowo, Monyo urikera ini mana uwu tetuzi rikerani ozo'du nako mozo nirikerani uwu'dura.
- 35 La'di owu 'ba? nowo, Kese ka simba uto, nako ne kogoki wangi mosi tara kosu elu. Mowu ami, Lita'yo ami luho kori, lindo eziri bu'o, yango kehu druko ko'i va mosiki.
- 36 'Be'di ma osizira kose mituko, nako kenzu kogu kiha medri wangiye wangi taraye, nowora 'be'di ma orizi nako 'be'di ma osizira aragani niki iye ohu kerelebu'o ti.
- 37 Nako kowuri gbegbu yango 'be'di lebu kori, 'be'di ala kosi.
- 38 Mitetu ami ala ma lozo 'ba aminerani osi. 'Bama eleseye ka'diri ozo, nako amirana lusu ka mozo iyekurari kesu'o.
- 39 Ne'ora 'bama Samaria vuka sonzo ama maka ne kesu 'oraye keturi Yesuni e'di ma indi no rike ma tongura risiki, nowo, Tongu uwu alaye kakpa ma lito ma'di ozora risi.
- 40 Nowora kere ma Samariaye kebiri ubura'o, teneri ini yango iyeza onzo iyeki, nako konzo nuko mo'do iria.
- 41 'Bama elesera sonzo keturi nirike e'dira risiki,
- 42 nako kowuri indi ndoni nowo, Kpetena metu ka 'ba mirike e'dira risiki wari, e'dumbe menyi awu ru'du, nako moto e yango nani ini 'be'di ma ubuni usiizira gbegbu.
- 43 Ne'ora mo'do iria kogoki Yesu konga, kosu Galilaya'o.
- 44 E'dumbe Yesuninu tanga e'diseni yango monzizini ingi miingiki ubu nirike mundera kesu'o.
- 45 Nowora kere ma kesu Galilaya 'ora'o, 'bama ma Galilaya 'oraye ke'iri ini, ma kindori alaye kakpa ma kozo ka'di Yerusalema'o monyo 'oraye, e'dumbe iye 'dinu ka'diri obi monyo'o.
- 46 Nowora Yesu kesu le'bu Kana Galilaya kesu'o, kere ma kiza niki uwo kongu zabiburi toinira'o. Nako makesu ala konzo 'di Kaperinauma'o, ma niri kesu mbe konzo to'ora.
- 47 Kere ma kenyi yango Yesu kesu Galilaya'o onga'du Yudaya 'ora'o, kosu ubu, nako kone ini ini otu, nirike kowura mbeni idra, e'dumbe ini ka kogo mandiki.
- 48 Nako Yesu kowu ini nowo, Inda la eseye ala kenedru mowuyiki indo 'ba lambi etu 'ba.
- 49 Makesu kowu ini nowo, Makesu otu, lindoza uri kesu kaza ondi 'bani.
- 50 Yesu kowu ini nowo, Osu, miri kesu kosu onzo medrini. Be'di ne ketu e'di ma Yesu kowu inirani, nako kosu nirike itira'o.

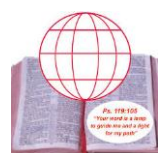
- ⁵¹Ne'ora ka'di otura'o, koseri nirike mbambarayiki, nako kowuri ini kesu ka medrini.
- ⁵²Nowora ti'di iye uto ma imbe ki'do odra nikirani. Kowuri ini nowo, Kanu, uto ebirio'o imbe onzezira konda ini'.
- ⁵³Nowora apoko koto yango neni uto ma Yesu kowu niki e'di inira nowo, Miri kesu kosu onzo medrini, nako ketu, niru'du nirike amarayiki kakpa.
- ⁵⁴Nani ese iria niki ma Yesu kozora, konga niki Yudaya 'ora'o kosu niki Galilaya'ora.

Yowani 5

- ¹Ne kogoki monyo Yahudari tara ka 'di, nako Yesu kosu Yerusalema'o.
- ²Nako atu konzo 'di Yerusalema'o kogo Kalitito ma 'bakungbo Orombori tara, niri e'diseni Ebere tuki nowo Betezata, nako atu ndo ka u'base sinzi tarayiki umu.
- ³Kere ndori'o 'bamari loki imbe to 'oraye kunori, 'bama ma luho e'diziraye, 'bama ma mosuzi uhu 'oraye, 'bama ma imbe ondizisiraye. [Kari uwo mitu'buni tomvu.
- ⁴E'dumbe mo'do alaki malaika Opi rikera kotu atu kesu'o, nako ko'be uwo ka tu'bu. 'Be'di ma osuzi meri uwo kesu'o uwo mitu'bu ndo kogokira, imbe kodra kadri, ke'di agu na'di tetini kpa.]
- ⁵'Be'di ala konzo no'o, konzo aguki owu piro musa druko obora.
- ⁶Kere ma Yesu kindonira'o, nako koto yango konzo mawu newone, kowu ini nowo, Lile mi mbeni odra?
- ⁷'Be'di ma imbe to'ora kungu ini e'di nowo, Makesu, 'be'di ala ingi uwu o'be'du atu kesu'o ka tu'bura'o. Nako maza osura'o, 'be'di ala kotu uwu meri.
- ⁸Yesu kowu ini nowo, Onga kori, inga mirike mo'dokererani, o'bu.
- ⁹Egbele 'be'di ndo imbe kodra, nako kinga nirike mo'dokererani, ko'bu. Ne'ora mo'do ndo konzo ka sabatori mo'do.
- ¹⁰Nowora Yahudari makaye kowuri 'be'di imbe ma kodrarani nowo, Nani sabatori mo'do, nako meziri ketu 'ba imi mirike mo'dokererani inga.
- ¹¹Inako kungu iye e'di nowo, 'Be'di ma umbeni idrazira kowu nowo, Inga mirike mo'dokererani nako o'bu.
- ¹²Ti'diri ini nowo, 'Be'di ma owuzi imi, Inga mirike mo'dokererani imi o'bura ini a'dini?
- ¹³Inako 'be'di ma imbe odrazi ndoni ka oto 'ba ini a'dinira, e'dumbe lindo Yesu kipuri e no 'oraki, 'bamari loki sonzo nukora risiki.
- ¹⁴Ne kogoki Yesu kose 'be'di ndoni u'ba Tunduru rikera'o, kowu ini nowo, Indo mimbe kodra va. Ongu ko eru 'ba le'bu, ala tende adarizira kambi osu ozori mimbe'o.
- ¹⁵'Be'di ndo kosu, kowu Yahudari makaye yango ini Yesuni ma kidra imbera.

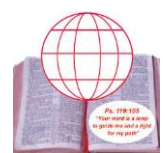
- ¹⁶Nako e'di na risiki Yahudari makaye ki'dori kandonde kato Yesu mbe'o, e'dumbe kozo ala neni sabatori mo'do 'orata.
- ¹⁷Inako Yesu kungu iye e'di nowo, Urapa ka mozoye ozo kpere kpetena, nako uwu ma mozoye ozo 'dinu.
- ¹⁸E'di na risiki Yahudari makaye koviri ini ohu madarini, e'dumbe ka meziri sabato tarani aso warira re'diki 'ba, inako kungbo Tunduruni Aparata, ko'beri ke'bi Tunduruwora risiki.
- ¹⁹Ne'ora Yesu kowu iye nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu ami, Kesu kese alalani ozo 'ba drukoki, inako ala ma kindo Apa ka ozorani nu. E'dumbe ala ma Apa ka ozora Kesu ka ininu ozo.
- ²⁰E'dumbe Apa kawu Kesuni, nako ka ini ala kakpa ma ka ozoraye te'du, nako kosu ini mozo maka adaziraye te'du, noworaki ami kesuni owu waa ti.
- ²¹Abongo Apa kiga 'bama ma e'diziraye, nako koko iye medrinirawo, Kesuni 'dinu koko medrini 'bama makileraye.
- ²²Apa kopu e'di 'be'di ala druko'o 'ba, inako koko e'di mopuye kakpa Kesu tile'o.
- ²³Nowora 'bamaye kakpa iyeri Kesuni iingi niki ti abongo kiingiri Apanirawo. 'Be'di ma Kesuni iingizi 'bara kiingi Apa ini tetuzirani 'banu.
- ²⁴Gbegbu, gbegbu, mowu ami, 'be'di ma kenyi urike e'diranira, nako ketu uwu tetuziranira, medri wangiye wangiira ka iniki. Kesu 'ba e'di mopu'o, inako kada mandi 'oraki, kosu medri'o va.
- ²⁵Gbegbu, gbegbu, mowu ami, wangi kosesu, nako ka kpetena, 'bama ma e'diziraye kobiri niki Tunduru Kesu ngoroseni enyi, nako 'bama ma enyiziraye kobiri onzo medrini.
- ²⁶Abongo Apa ka medriziwo, nowora koko Kesuni onzo medrizi 'dinu.
- ²⁷Nako koko ini e'di mezi ini niki e'di opu, e'dumbe ini 'Bama Kesunirata.
- ²⁸Ami kesuni owu 'ba waa e'di na risiki, e'dumbe wangi kosesu, 'bama ma mumbari kesu 'oraye kakpa kobiri niki ngorose nirikerani enyi,
- ²⁹nako kobiri uvu tepu mumbari 'oraki, 'bama ma ozozi mo'dakiraye kobiri ebi maga medri tara'o, nako 'bama ma ozozi tenderaye, maga e'di mopu tara'o.
- ³⁰Mese alalani ozo udrukoki 'ba. Ma e'di opu abongo menyirawo. Nako e'di mopu urikera ka ore, e'dumbe movi ka e'di ma mile unara 'ba, inako e'di ma uwu tetuzi kileranina.
- ³¹Inda mitanga e'dise urikeraninu iri ure'dise mitanga ndo ka gbegbu 'ba.
- ³²'Be'di alara tanga urike e'diraseni ina, nako moto e yango e'di ma tangara ka gbegbu.
- ³³Ami litetu itiziye Yowani bu, nako Yowani tanga e'dise munderani.

- ³⁴E'dise mitanga ma mike'ira ka onga 'ba 'bamari bu, inako mitongu e'di nani ami usii ti.
- ³⁵Yowani konzo kesi mita'bi oguzira nako ka tama 'dinu, nako letu yango aragani ami ohu mo'do ala kesu'o nirike mitamara re'diki.
- ³⁶Inako e'dise mitanga ma nikira ini maka Yowani rikerani mada, e'dumbe mozo ma Apa koko uwu uwu ozoraye, mozo na ma ozoraye tanga e'di urikeraseni yango Apa tetu uwuna.
- ³⁷Nako Apa ma uwu tetuzira ini inanu tanga e'di urikeraseni. Ami laza ngorose nirikerani enyi 'ba mo'do ala'o, ami laza niri ureni mindo ingi 'dinu.
- ³⁸Nako nirike e'dira ingi ami kesu'o, e'dumbe 'be'di ma ini teturani la etu 'ba.
- ³⁹Lovi e'di mugu kesu'o, e'dumbe lana yango lonzo ka medri wangiye wangiraki kesu 'orata. Nako neye e'di ma tanga e'di urikerasenira.
- ⁴⁰Inako luti e mebiki ubu ami onzo medrini ti.
- ⁴¹Mike'i ka miingi 'ba 'bamari bu.
- ⁴²Inako moto e yango mawuri Tunduru rikera ka ingi ami kesu'o.
- ⁴³Mesu Urapa kebeki, nako la uwu ke'i 'ba. Inda 'be'di ala kesu kebeki inanu, lobi ini ke'i.
- ⁴⁴Lese etu tetini ma like'i miingi 'bamari bu ami kongbo'o, nako la miingi ma ongazi Tunduru kpoki buraninu ovi 'ba?
- ⁴⁵Nako lana 'ba yango mosu ami oso Apa kando'o. 'Be'di ma ami osozira ini Museni, ma lo'be amita mikerani druko'ora.
- ⁴⁶Inda letu ka'di Museni, lambi ka'di uwu etu 'dinu, e'dumbe kugu e'di urisiki.
- ⁴⁷Inako inda la nirike e'di mugurani etu 'ba, lobi urike e'dirani etu tetini?

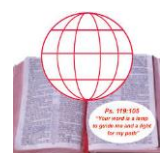
Yowani 6

- ¹Ne kogoki Yesu kosu moliri Galilayari taa, ini moliri Tiberiani.
- ²Nako 'bamari loki sonzo tokpari ini, e'dumbe kindori ese ma kozo 'bama ma aguzirari mbe 'oraye.
- ³Nako Yesu sesi angu druko'o kori nako trodreri 'deyi 'bama ma kisirayiki.
- ⁴Lindo monyo ma Adazi 'Badrukoki Yahudari tara ka kogo.
- ⁵Nako kere ma Yesu ta'yo luhoye kori ma kindo 'bamari loki sonzo kari ebi ubura'o, kowu Filiponi nowo, Mobi u'dani oze i'da'da nowora 'bama naye onyo tii?
- ⁶Kowu e'di nani ka niki Filipo kesuni onzi, e'dumbe ini inanu koto ala ma kosu ozorani e.

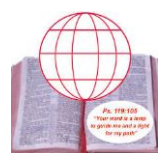

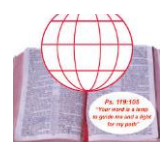
- ⁷Filipo kungu ini e'di nowo, U'da denario a'ba iria kere'o kese 'ba iye, inda ke'di 'be'di lebu lebu tigu kesuni kisa kpa.
- ⁸Be'di ala 'bama ma kisirari kongbo'o ini Anderia, Simona Peturu edrukoni kowu ini nowo,
- ⁹Kowunzu ala ka nike, u'da muyi umu anyo tarayiki, nako keyi iriayiki 'dinu. Inako naye keseri 'ba 'bamari loki naye.
- ¹⁰Yesu kowu nowo, Lo'be 'bamaye trodre bile. Lindo usu ka mawu kere no'o. Nowora esuye trodreri bile, iyeri mvoli kovi ese ngi umu.
- ¹¹Yesu kemu u'da muyiraye, kere ma koko mumba iye risikira'o, kopu 'bama ma trodrezu bileraye, keyiye 'dinu, abongo kilerawo.
- ¹²Kere ma tihurira'o, kowu 'bama ma kisiraye nowo, Lenzu sinzi eseziraye, nowora alala ini azu 'ba ti.
- ¹³Kenzuri iye, nako seziri elengo apari druko iria u'dari sinzi anyori u'da umu 'bama konyorari yenge eseziraye.
- ¹⁴Nako kere ma 'bamaye kindori ese ma kozoranira'o kowuri nowo, Nani monzizi gbegbu esuzi ubu 'orani.
- ¹⁵Ne'ora Yesu ma koto yango kobiri ini ode logoki ini o'be tebizini, kipuri e le'bu, kosu anguri kongbo'o kerekeki.
- ¹⁶Ne'ora ala kongu ndruna, 'bama ma kisiraye kuturi kuse moliri tu'o.
- ¹⁷Nako sesiri weri'o, nako kari obi Kaperinauma'o moliriri taa. Kongbo ne'ora ala kope, lindoza Yesu ka melu ingi iye bu.
- ¹⁸Moliri luho ki'do mongaki e'dumbe opu logo ma ka tapuraki.
- ¹⁹Nako kere ma tahari abongo kambu ese ondro musa indani utorawo, kindori Yesu ka o'bu moliri druko'o, nako ka werini asa, nako uru kode iye.
- ²⁰Nako Yesu kowu iye nowo, Nani ma una, uruni ami ode 'ba.
- ²¹Nako ke'iri ini aragaki weri'o. Egbele weri kelu kere ma kari obi kesu 'ora'o.
- ²²Lehuyiki 'bamari loki ma keseri moliriri taaraye, kindori yango weri ka'di lebu wari, nako le'bu yango Yesu ka osu 'ba 'bama ma kisirayiki weri'o, inako 'bama ma kisiraye kobiri iye kerekeki.
- ²³Nako weri eleseye kungari Tiberia'o kebiri kogo kere ma 'bamari loki konyori niki u'da muyiraye, Opi koko mumbara kogokira'o.
- ²⁴Nowora kere ma 'bamari loki kindori Yesuni ingi no 'ora'o, nako 'bama ma kisiraye 'dinu, iyenu kusuri weri'o, nako kebiri Kaperinauma'o, kari niki Yesuni ovi.
- ²⁵Kere ma koseri Yesuni moliriri taara'o, kowuri ini nowo, Rabi, lesu nike ere'do?

- 26 Yesu kungu iye e'di nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu ami, lovi ka uwu 'ba e'dumbe lindo ka'di eseyerata, inako e'dumbe lonyo u'da muyiraye nako litihurata.
- 27 Lozo mozoni 'ba monyo e'derizira risiki, inako monyo onzozu wangiye wangira risi ma 'Bama Kesu kosu oko amira. E'dumbe Tunduru Apa ko'be ure nirikerani Kesu ndo mbe'o.
- 28 Nako kowurini nowo, Mobi e'du ozo, awu niki mozo Tunduru rikeraye ozo'du?
- 29 Yesu kungu iye e'di nowo, Nani mozo Tunduru rikerani, yango ami etu 'be'di ma teturani.
- 30 Nako kowuri ini nowo, Nowora losu ese tetirani ozo, awu indo, awu niki imi etu tira? Losu e'du ozo?
- 31 Awuri te'iseye ka'diri manani onyo ilubu'o, abongo kuguri nowo, Koko iye u'da ma ongazi leru 'orani onyo.
- 32 Nako Yesu kowu iye nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu ami, ini Museni 'ba ma koko ami u'da ma ongazi leru 'orani. Urapa koko ami u'da munde ma ongazi leru'ora ina.
- 33 E'dumbe u'da Tunduru rikeranina ini 'be'di ma otuzi onga'du leru 'orakirana, nako koko medrini 'bama ma ubu 'oraye 'dinu.
- 34 Kowuri ini nowo, Opi, a'di awu u'da ndoni oko uto buki.
- 35 Yesu kowu iye nowo, Uwu u'da medri tarani. 'Be'di ma esuzi ubura kuli kambi ini ohu 'ba. 'Be'di ma uwu etuzira 'dinu uwo rava kambini ohu lebu nowo 'ba.
- 36 Nako ma'di owu ami yango lindo uwu inako la metu ingini.
- 37 Bama kakpa ma Apa koko uwuraye kobiri ebi ubu. 'Be'di ma esuzi ubura mambi ka ini ido lebu nowo 'ba.
- 38 E'dumbe motu leru 'oraki, mana ma ukesu kilerani ozo 'ba, inako mana uwu tetuzira rikeranina ozo'du.
- 39 Nani ini mana uwu tetuzira rikera ka na, yango 'be'di lebu lebu ma koko uwura alani azu 'ba ti uwu, inako uwu o'be ini aga ti wangiri meki'o.
- 40 E'dumbe nani ini mana Apa rikera ka na, yango 'be'di lebu lebu ma kindo Kesuni ketu ini 'dinura, ini onzo medri wangiye wangira taraki. Nako mosu o'be ini aga ti wangiri meki'o.
- 41 Ne'ora Yahudari makaye tonyori Yesu mbe'o, e'dumbe kowu yango ini u'da ma otuzi bile onga'du leru 'oranirata.
- 42 Nako kowuri nowo, Nani Yesu ma Yosefa kesunira 'ba? Apokoye zokoki moto 'ba? Kowu yango kongu leru'o, kotu bile, tetini?
- 43 Yesu kungu e'di nowo, Litonyo 'ba ami kongbo'o aminanu.

- 44'Be'di ala ingi kese esu ubu indani Apa uwu tetuzira ka ini emu 'bana. Nako mosu o'be ini aga wangiri meki'o.
- 45Kuguri e'di mugu monziziri tara'o nowo, Tunduru kosu 'bamaye kakpa isi. 'Be'di lebu lebu ma kenyi Apani nako koto alani Apa bu 'dinura kesu ubu.
- 46Nenina ka te'du 'ba yango 'be'di ala kindo Apani, inako lebu 'be'di ma ongazi Tunduru burani kindo Apanina.
- 47Gbegbu, gbegbu, mowu ami, 'be'di ma etuzira konzo ka medri wangiye wangiraki.
- 48Uwu u'da medri tarani.
- 49Amiri te'iseye konyori manani ilubu'o, nako ke'diri.
- 50Nani u'da ma otuzi bile onga'du leru 'orani. Inda 'be'di ala konyo u'da nani, kambi ondi 'ba.
- 51Uwu u'da medri ta ma kotu bile onga'du leru 'orani. Inda 'be'di ma konyo u'da nanira, kosu onzo wangiye wangi. U'da ma mosu oko medri 'bama ma ubu'ora risikira ini umberuga.
- 52Ne'ora Yahudari makaye kunziri e'di iye kongbo'o, kowuri nowo, 'Be'di na kese imberugani oko awu tetini?
- 53Nowora Yesu kowu iye nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu ami, inda la 'Bama Kesu mberugani onyo 'ba, kusini 'dinu lonzi 'ba, ami ingi medriki ami kesu'o.
- 54'Be'di ma umberugani onyozi nako uri kusini onzizi 'dinura ka medri wangiye wangiraki, nako mosu o'be ini aga wangiri meki'o.
- 55E'dumbe umberuga ini monyo munderani, uri kusini 'dinu ini ala monzi munderani.
- 56'Be'di ma umberugani onyozi, uri kusi onzizi 'dinura konzo ka ukesu'o. Uwu 'dinu monzo ka kesu'o.
- 57Abongo Apa medrinira tetu uwu, nako monzo ka Apakirawo, nowora 'be'di ma uwu onyozira ini 'dinu kosu onzo medriki uwu mbeki.
- 58Nani u'da ma otuzi bile onga'du leru 'orani. Ka 'ba abongo tuti te'iseye ka'diri onyo nako ke'dirirawo. 'Be'di u'da nani onyozira kosu onzo wangiye wangi.
- 59Yesu kowu e'di nani u'ba menzuri tara kesu'o, kere ma ka niki 'bamaye isi Kaperinauma 'ora'o.
- 60Ne'ora kere ma 'bama ma Yesu kisirari kongbo sonzora kenyiri e'di nanira'o, kowuri nowo, Nani e'di logorani, a'di kese enyina?
- 61Inako Yesu ma otozi kesu'onu inanu yango 'bama ma kisiraye kari tonyo e'di na mbera, kowu iye nowo, Na ko'be ami la moli?
- 62Nowora inda lambi ka'di 'Bama Kesuni indo ka sesi kere ma kongu niki merira'o, kambi onzo tetini?

- ⁶³Kuru Leeranina ini medrini okozira, 'bamari logo kese 'ba. E'di ma mitongu amiraye iye kuru nako medri 'dinu.
- ⁶⁴Inako 'bama elese kari 'di ami kongbo'o ma etuzi 'baraye. E'dumbe Yesu koto meri 'bama ma etuzi 'baraye, nako 'be'di ma kosu ini obarani 'dinu.
- ⁶⁵Nako kowu nowo, E'di nako'be mowu ami, 'be'di ala ingi kese esu ubu, inda Apa ka ini oko 'ba nara.
- ⁶⁶Ne kogoki 'bama ma kisirari kongbo sonzoraye konguri kubu, nako kari o'bu 'ba Yesuyiki le'bu.
- ⁶⁷Nako Yesu kowu 'bama apari druko iriaraye nowo, Ami 'dinu lile obii?
- ⁶⁸Simona Peturu kungu ini e'di nowo, Opi, mobi obi a'di bu? Imi la e'di medri wangiye wangira tarayiki.
- ⁶⁹Metu va, moto 'dinu imi 'Be'di Lee Tunduru rikerani.
- ⁷⁰Yesu kungu iye e'di nowo, Ma ami apari druko iriaraye ipe 'ba una? Nako ami kongbo'o lebura ini mazu ka na.
- ⁷¹Nako ka Yuda ma ini Simona Isikariote kesura risi tongu. E'dumbe ini 'be'di lebu 'bama apari druko iriarari kongbo'o ma kosu ini obara.

Yowani 7

- ¹Ne kogoki Yesu ko'bu Galilaya'o. Ka etu 'ba ini o'bu Yudaya'o, e'dumbe Yahudari makaye kileri ini ohurata.
- ²Nako Kupanguri monyo Yahudari tara kasa va kogo.
- ³Nowora Yesu edrukoye kowuri ini nowo, Onga nike 'oraki, osu Yudaya'o, nowora 'bama ma lisiraye iyeri mozo mirike ma la ozoraye indo ti.
- ⁴E'dumbe 'be'di ala ingi ma inda kile 'baya ini oto teendera ma alalani okozi ketrira. Inda la ala naye ozo, te'duri minanu 'bama ma ubu 'oraye.
- ⁵E'dumbe kpere nirike edrukoraye kpa kari ini etu 'ba.
- ⁶Yesu kowu iye nowo, Urike wangira kaza mese ingi, inako amita wangira ka'di nike uto buki.
- ⁷'Bama ma ubu 'oraye keseri 'ba ami o'u, inako ko'uri uwu e, e'dumbe mitulu iyerisi yango iyeri mozo ka tenderata.
- ⁸Lobi monyo'o aminanu, inako unara mambi osu 'ba monyo'o, e'dumbe urike wangira kaza mese ingi.
- ⁹Kere ma tongu e'di naye vara'o kese 'deyi Galilaya'o.
- ¹⁰Kere ma edrukoye kobiri monyo'o kogokira'o, Yesuni 'dinu kosu, teendeni 'ba, inako ketri wari.

- 11 Nako Yahudari makaye koviri ini monyo'o, kowuri nowo, Ka i'da'da?
- 12 Nako ko'doko'do madarira ka 'bamari loki kongbo'o nirisiki. 'Bama eleseye kowuri nowo, Ini 'be'di mo'dakirani. ' Bama eleseye kowuri nowo, Newo 'ba, ka 'bamari loki sonzorari druko tigbo sere.
- 13 Inako 'be'di ala ingi nirisiki tonguzi teendera, uru Yahudari makari tara tile.
- 14 Ne'ora ma mo'do monyo tara kelu va agaara'o, Yesu kosu u'ba Tunduru rikera'o nako kisi 'bamaye.
- 15 Nako Yahudari makari kesu kowu waa, kowuri nowo, 'Be'di na ma ka'di ola 'bara kose moto nani i'da'da?
- 16 Nako Yesu kungu iye e'di nowo, Misi urikera ini urike 'di ingi, inako uwu tetuzi rikerani.
- 17 Inda 'be'di ala kile mana Tunduru rikerani ozo, kosu misini oto, inda ini Tunduru rike, indani mowu udrukoki.
- 18 'Be'di ala ma kowu e'di drukoki inanura, ka miingini ovi inanu. Inako 'be'di ma kovi miingi ini tetuzira rikerani, 'be'di ndo ini 'be'di gbeburani, kenzo ala ingi kesu'o.
- 19 Muse ka'di ami mezirini oko 'ba? Inako 'be'di ala ingi ami kongbo'o meziri ndoni iingizira. La ovi uwu ohu e'duta?
- 20 'Bamari loki kunguri e'di nowo, Kuru modura ka mi kesu'o. A'di ka ovi imi ohuna?
- 21 Yesu kungu iye e'di nowo, Mozo mozo leburani nako ami kakpa ami kesu kowu waa nirisiki.
- 22 Lito Muse koko ami aya musuni, (inako kongu ka'di Muse bu 'ba, inako te'iseye ki'dori inina,) nako lusu ayani 'bamari mbe'o sabatori mo'do'o.
- 23 Inda 'be'di ke'i aya musuni sabatori mo'do'o, nowora 'bayi ozi 'ba ti Muse rike mezirira drukoki, e'duta la molovuki umbe'o e'dumbe midra 'be'di mbeni ko'bo sabatori mo'do 'orata?
- 24 Lopu e'dini 'ba mindoki wa, inako lopu e'di mopu oreraki.
- 25 Nowora 'bama elese Yerusalema 'oraye kowuri nowo, Nani ini 'be'di ma kari ovi ini ohurani 'ba?
- 26 Indo, ka owu teende, nako kari ini e'di ala owu 'ba. Indani makaye kotori e gbebu yango nani Kristoni?
- 27 Inako moto kere ma 'be'di na kongu nikira e. Kere ma Kristo kosesura'o, 'be'di ala ingi kosu oto kere ma kongu nikirani.
- 28 Nowora kere ma Yesu ka isi u'ba Tunduru rikera 'ora'o, tomba, kowu iye nowo, Loto uwu e? Loto kere ma monga nikirani e? Mesu 'ba udrukoki. Uwu tetuzira ka gbebu. Inako la ini oto 'ba.

- 29 Inako moto ini e, e'dumbe monga ubu nako tetu uwu ina.
- 30 Nowora koviri ini ode, inako 'be'di ala ingi tile o'bezi imbe'ora, e'dumbe nirike utora kaza mese ingi.
- 31 Inako 'bamari loki sonzo keturi ini. Kowuri nowo, Kere ma Kristo kosesura'o, kosu eseye ozo 'be'di na kozoraye mada?
- 32 Ne'ora Farisayoye kenyiri 'bamari loki kari e'di ko'doko'doki newo Yesu risiki, nako mundizi makaraye, Farisayoyiki teturi asigiriye iye ini ode.
- 33 Nako Yesu kowu nowo, Wangi were naki maza amiki, nako mosu osu uwu tetuzi bu.
- 34 Lobi uwu ovi, inako lambi ka uwu ose 'ba, nako kere ma monzo ka nikira'o lese ebi 'ba.
- 35 Nako Yahudari makaye ke'diri iye kongbo'o nowo, 'Be'di na kosu osu i'da'da ma mobi niki ini ose 'bara? Kososu 'bama ma atazi Giriki 'orari kongbo'o? Nako kosu Girikiye isi?
- 36 E'di nani ka tongu nowora ini e'du re'di? yango, Lobi uwu ovi, inako lambi uwu ose 'ba, nako, Kere ma monzo ka nikira'o lese 'ba ebi.
- 37 Mo'dori meki'o monyori mo'do makara'o, Yesu kezi kori, tomba nowo, Inda 'be'di ala ka uwo ravaki, ini esu ubu, ini onzi.
- 38 Abongo e'di mugu kowurawo, 'Be'di ma uwu etuzira uwo moro medriniraye kobiri tedi kenedru 'oraki.
- 39 Kowu e'di nani Kuru Lee ma 'bama ma etuziraye kobiri ke'ira risi. Wangi noki lindoza Kuru Leera kaza okori 'ba, e'dumbe Yesu kaza osu 'ba nirike mogura 'orata.
- 40 Ne'ora kere ma 'bama eleseri loki kongbo 'oraye kenyiri e'di nayera'o, kowuri nowo, Nani monzizi ndoni gbegbu.
- 41 'Bama eleseye kowuri nowo, Nani Kristoni, inako 'bama eleseye kowuri nowo, Kristo kosu onga Galilaya'oo?
- 42 E'di mugu kowu 'ba yango Kristo kosu onga mori Dawidi rikera kesu'o nako Betelehema, ama ma Dawidi konzo nikira'oo?
- 43 Nowora mopuri kepu 'bamari loki kongbo'o nirisiki.
- 44 'Bama elese iye kongbo 'oraye koviri ini ode, inako 'be'di ala ingi tile o'bezi imbe'ora.
- 45 Ne'ora asigiriye tonguri kubu mundizi makarari bu Farisayoyiki nako 'bama ndoye ti'diri iye nowo, La ini amba 'ba e'duta?
- 46 Asigiriye kunguri e'di nowo, 'Be'di ala ingi ma ese e'dizi abongo esu noworawo.
- 47 Farisayoye kunguri iye e'di nowo, Ami 'dinu lisizu ee?

48'Bama elese 'bama makarari kongbo 'oraye nako Farisayori kongbo 'oraye ka'diri ini etuu?

49Inako 'bamari loki e'di mezi otozi 'ba naye, kari motrini.

50Nikodemo, ma lito osuzi Yesu bu merira ini 'be'di lebu iye kongbo'ora, kowu iye nowo,

51Meziri awukura ka 'be'di ala rike e'dirani opu lindoza 'baka ini enyi 'bani, nako ala ma kozorani oto 'bani?

52Kunguri e'di nowo, Imi 'dinu Galilaya esu? Ola E'di Mugu, indo yango monzizi ala ingi ma ongazi Galilaya'ora.

[53Nako 'be'di lebu lebu kongu nirike amara'o.

Yowani 8

1Ne'ora Yesu kosu angu Oliva'o.

2Dri pulu kosu le'bu u'ba Tunduru rikera'o, 'bamaye kakpa kebiri ubu, nako tredre iye isi'du.

3Mezirise tukpeziye Farisayoyiki 'dinu kambari indi ma 'bakeri oma tendera druko 'orani. Kere ma ko'beri ini aga iye kongbo 'ora'o,

4kowuri ini nowo, Isizi, indi nani 'bakeri kpaama oma tendera mozo'o.

5Nako meziri'ora Muse kezi awu indi noworaye todru kunuki. Mita ko imira lowu e'du nirisiki?

6Kowuri nani ini sonzi'du, iyeri moso ose imbe'o ti. Inako Yesu te'i bile nako kugu ubu druko'o tilesidruki.

7Nako ma kari unduri ini miti'dikira'o kongu kori, kowu iye nowo, 'Be'di ma meruki ingi ami kongbo'ora iniza i'do ini mitoduki.

8Te'i le'bu bile nako kugu ubu druko'o tilesidruki.

9Kere ma kenyiri e'di nanira'o ki'dori muvuki lebu lebu i'dori esu modrara mbe'o. Nako Yesuye keseri kerekeki indiki ma kezi ka kando'o.

10Yesu ta'yo luho kori, kowu ini nowo, Indi, kari i'da'da? 'Be'di ala ingi e'di opuzi mi druko'o tenderaa?

11Nako indi ndo kowu nowo, Opi, 'be'di ala ingi. Nowora Yesu kowu nowo, Uwu 'dinu mopu ka e'dini 'ba tende mi druko'o. Osu, eru le'bu 'ba.]

12Ne'ora Yesu ke'di iye le'bu, kowu nowo, Uwu mitama ubu 'orani. 'Be'di uwu tokpazira kambi o'bu 'ba tini'o, inako kosu onzo mitama medri taraki.

13Nako Farisayoye kowuri ini nowo, La e'diseni tanga mirisiki minanu! Nako e'dise mitanga mirikera ini gbegbu 'di ingi.

- ¹⁴Yesu kungu iye e'di nowo, Inda ke'di uwu e'di urikeraseni tanga unanu kpa, e'dise mitanga urikera ini gbegbu, e'dumbe moto kere ma monga nikira 'orani e, kere ma mosu nikirani 'dinu, inako ami loto 'ba kere ma monga nikirani, indani kere ma mosu nikirani.
- ¹⁵La e'dini opu 'bamayiwo, inako uwuna ma e'dini opu 'ba 'be'di ala druko'o.
- ¹⁶Indako inda mopu e'dini, e'di mopu urikera ka gbegbu, e'dumbe ma e'dini opu 'ba ukerekeki, inako awu Apa uwu tetuzirayiki.
- ¹⁷Nako meziri amitara'o kuguri yango e'dise mitanga 'bama iriari tara ini gbegbu.
- ¹⁸Uwu ure'diseni tangazi unanu, nako Apa uwu tetuzira ka tanga e'di urikeraseni 'dinu.
- ¹⁹Nowora kowuri ini nowo, Apani ka i'da'da? Yesu kungu e'di nowo, La uwu oto 'ba, ke'di Urapani kpa. Inda ami uwu oto e, lambi Urapani oto 'dinu.
- ²⁰Tongu e'di naye kadakuzuri mitomvu kere'o, kere ma ka isi u'ba Tunduru rikera 'ora'o, inako 'be'di ala ingi ini odezira, e'dumbe nirike utora kaza ese 'barata.
- ²¹Ne'ora Yesu kowu iye le'bu nowo, Mosu osu kere alara'o, nako lobi uwu ovi, nako lobi ondi amita e'di tendera'o. Kere ma mosura'o lese 'ba ebi.
- ²²Nako Yahudari makaye kowuri nowo, Kosu ohuri inanu, e'dumbe kowu yango kere ma kososura'ora mese 'ba obii?
- ²³Nako Yesu kowu iye nowo, Ami lungabile, uwuna mongakori. Ami, ami ubu na taraye, uwuna uwu ubu na tarani 'ba.
- ²⁴Mowu va yango ami lobi ondi amita merurari'o, e'dumbe inda la etu 'ba uwu a'dinira, lobi ondi amita merurari'o.
- ²⁵Nako ti'diri ini nowo, Imi a'dini? Yesu kowu iye nowo, Kpere neni ma mowu ami i'dori'du merirawo.
- ²⁶Monzo ka e'di sonzoki ma uwu tongu amiraye nako ma uwu opu ami risiki, inako uwu tetuzi ka gbegbu, nako mitongu 'bama ma ubu 'oraye e'di ma menyi uburani.
- ²⁷Kari oto 'ba yango ka iye Apa risi tongura.
- ²⁸Nowora Yesu kowu nowo, Inda linga 'Bama Kesuni va kori, lobi oto ko uwu a'dinira, nako ma alalani ozo 'ba udrukoki, inako ma e'di nani tongu abongo Apa kisi uwurawo.
- ²⁹Nako uwu tetuzira ka kerelebu'o uwuki. Ka uwu onda 'ba ukerekeki, e'dumbe uto buki ma ala araga katozi kenedru 'oraye ozo.
- ³⁰Kere makowu e'di nayera'o 'bama sonzo keturi ini.
- ³¹Ne'ora Yesu kowu Yahuda ma ini etuziraye nowo, Inda liingi urike e'dirani ngbe, lindo'di ami 'bama ma misiraye gbegbu.
- ³²Nako lobi e'di gbegburani oto, nako e'di gbegbura kosu ami tunga.

- 33 Kunguri ini e'di nowo, Awu Abarahamari koyani, maza onzo 'ba 'be'di alari mbambaye. Lowu nowo, Lobi tungari tetini?
- 34 Yesu kungu iye e'di nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu ami, 'be'di lebu lebu e'di tenderani ozozira ini e'di tenderari mbamba.
- 35 Mbamba kese 'ba onzo ama'o wangini, inako kesu kese onzo wangini.
- 36 Nowora inda Kesu tunga ami, lobi onzo mitungani gbegbu.
- 37 Moto yango ami Abarahamari koyani, inako la ovi uwu ohu e'dumbe urike e'dira ka kere ose 'ba ami kesu 'orata.
- 38 Ma e'di ma ongazi Urapa burani tongu. Ami 'dinu la e'di ma lenyi amita aparari burani ozo.
- 39 Kunguri e'di Yesuni nowo, Awurapa ini Abarahamani. Yesu kowu iye nowo, Inda ama'di Abarahama rike andandaraye, lambi ka'di ala mozo Abarahama rikeraye ozo.
- 40 Inako kpetena lovi uwu ohu, uwu 'be'di ma e'di gbegbu ma menyi Tunduru burani tonguzi amira. Nani e'di ma Abarahama kozorani 'ba.
- 41 La ala amirapa kozorani ozo. Kowuri ini nowo, 'Baka awu odru 'ba luho unzeki, Apa awutara ini lebu, ini Tunduruni.
- 42 Yesu kowu iye nowo, Inda Tunduru na'di Amirapara, lambi ka'di uwu awu, e'dumbe monga Tunduru bu, mesuna. Mesu 'ba udrukoki, inako tetu uwu ina.
- 43 La ure'dini oto 'ba e'duta? E'dumbe lese 'ba urike e'dirani enyi.
- 44 Ami, amirapani Mazu rike, nako lile ami liya tende amirapa rikeraye ozo. I'dori'du tuti ini 'bamaye o'dizi, nako kezi 'ba e'di gbegbura'o, e'dumbe e'di gbegbura ingi kesu 'orata. Inda tongu kenzoni ka e'di ma ka nikirani tongu, e'dumbe ini kenzosi nako ini kenzori apokoni.
- 45 Inako e'dumbe mitongu e'di gbegburani la uwu etu 'ba.
- 46 A'dini ma ami kongbo'ora ma e'di opuzi udruko'o tendera? Inda mitongu e'di gbegburani la uwu etu 'ba e'duta?
- 47 'Be'di ma ini Tunduru rikerani kese e'di Tunduru rikerani enyi, nako e'di na ta lenyi ka 'ba, e'dumbe ami Tunduru rikeraye 'barata.
- 48 Ne'ora Yahudari makaye kunguri Yesuni e'di nowo, Mowu dra 'ba yango imi Samaria esu, nako kuru modura ka mikesu'oo?
- 49 Yesu kungu e'di nowo, Kuru modura ingi ukesu'o inako ma Urapani iingi, inako amina lo'be monzo miingi ingini.
- 50 Nako ma urike miingirani ovi 'ba. Lebu ka 'di ma ka ovira, nako kosu onzo e'di opuzi 'dinu.
- 51 Gbegbu, gbegbu, mowu ami, inda 'be'di ala kiingi urike e'dirani kambi ondi 'ba.

⁵²Yahudari makaye kowuri ini nowo, Kpetena moto va kuru modura ka mikesu'o. Abarahama kondi, monziziyiki 'dinu, nako lowu yango inda 'be'di ala kiingi mirike e'dirani kambi mandi tagini onzi 'ba.

⁵³Imi maka awuri te'iko Abarahama ma ondizira mada? Nako monziziye 'dinu ke'diri! Nako lo'beri minanu a'diwo?

⁵⁴Yesu kungu e'di nowo, Inda miingiri unanu, lindo'di urike miingira ka egeyo. Ini Urapanina ka uwu iingi, ma la nirisi owu yango ini Tunduru amikuranira.

⁵⁵Inako la ini oto 'ba. Moto ini e. Inda mowu ma ini oto 'ba, lindo'di ma kenzozi amiwo. Inako moto ini e, nako ma nirike e'dirani iingi.

⁵⁶Araga kohu ka'di amirapoko Abarahamani, e'dumbe kosu urike mo'dorani indo. Kindoni, ko'be araga kohu ini.

⁵⁷Yahudari makaye kowuri ini nowo, Inda newo mirike owura kaza piro umu 'di ingi, neza lindo Abarahamani e?

⁵⁸Yesu kowu iye nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu ami, lindoza 'baka Abarahamani odru 'bara'o lindo ma'di 'di.

⁵⁹Egbele ko'duri kunuye ini todudu, inako Yesu koviri inanu, nako kepu u'ba Tunduru rikera 'oraki e.

Yowani 9

¹Kere ma Yesu ka ezira'o, kindo 'be'di ma luho moturani.

²Nako 'bama ma kisiraye ti'diri Yesuni nowo, Rabi, a'di keruna, 'be'di nani, indani nirike odruziraye ko'be 'bakodru niki ini luho motunira?

³Yesu kungu e'di nowo, Be'di na keru 'ba, indani nirike odruziraye 'dinu, inako mozo Tunduru rikeraye te'duri niki imbe'o ti.

⁴Awuza mozo uwu tetuzira rikeraye ozo, lindo uto kaza 'dira'o. Huna kasa va ma 'be'di ala ingi ma kosu ese mozoni ozo.

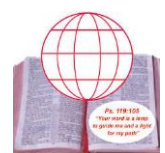
⁵Kongbo maza 'di ubu'o, uwu mitama ubu 'orani.

⁶Kere ma kowu e'di nanira'o, ko'bu tori bile, nako kogu sosi tori ndoki, nako koyi sosi 'be'di ma luho otuzi ndora tuhori'o.

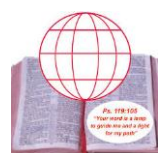
⁷Kowu ini nowo, Osu, oba mi luhoni atu ma 'bakungbo Siloamara'o, (niri e'diseni nowo, Mitetura.) Nowora kosu, koba 'dinu, nako kengu ala mindoki.

⁸Nowora matukoye nako 'bama ma lito ini indoziyiki yango ini 'be'di ma ka'di alaye onezirani kowuri nowo, Nani 'be'di ma lito ka'di tredre alaye one noni 'ba?

⁹Bama eleseye kowuri nowo, Nani ini. 'Bama eleseye kowuri nowo, Ingi, katori ka ototo. Inako 'be'di ndo kowu nowo, Uwu 'be'di ndoni.

- 10**Kowuri ini nowo, Neza ko, inda nowora mi luhoye tewuri tetini?
- 11**Kungu e'di nowo, 'Be'di ma 'bakungbo Yesura kogu sosini, koyi niki uluhoye 'dinu, nako kowu uwu nowo, Osu Siloama'o, oba. Nowora mosu, moba, nako uluho kindo alaye.
- 12**Ti'dirini nowo, 'Be'di ndo ka i'da'da? Kowu nowo, Moto 'ba.
- 13**Ne'ora kombari 'be'di ma lito luho kotu ndoni Farisayori bu.
- 14**Lindo mo'do ma Yesu kogu niki sosinira nako tewu niki luhoyera konzo ka sabatori mo'do.
- 15**Farisayoye ti'diri ini le'bu luhoye tewuri tetinira, nako kowu iye nowo, Ko'be sosini uluho'o, nako moba, ko'be mindo niki alayena.
- 16**'Bama eleseye Farisayori kongbo 'oraye kowuri nowo, 'Be'di na ka onga 'ba Tunduruni bu, e'dumbe ka sabatori mo'doni ke'be 'ba, inako 'bama eleseye kowuri nowo, 'Be'di ma meruzira kese ese noworani ozo tetini?
- 17**Nowora ti'diri le'bu 'be'di ma lito luho moturani nowo, Lowu e'du nirisiki, miluhoye tewurirata? Nako kowu nowo, Ini monzizi ka na.
- 18**Ne'ora Yahudari makaye kari etu 'ba yango lito luho kotu ka'di e nako tewuri le'bura, kpere kungbori niki nirike odruziraye,
- 19**nako ti'diri iye nowo, Nani amiri kesu, ma lowu yango 'bakodruni luho motuni ndoni? Kpetenara ka alaye indo tetini?
- 20**Odruzi nirikeraye kunguri e'di nowo, Moto e yango nani awuri kesu ka na, nako 'bakodruni luho motuni,
- 21**inako moto 'ba kpere ka niki alaye indo kpetenara, moto 'ba 'dinu a'di tewu luhoye inara. Liti'di ininu, luho kosi e, kosu tongu inanu.
- 22**Odruzi nirikeraye kowuri e'di nani e'dumbe kari Yahudari makaye erirata, e'dumbe maka ndoye kindiri e'di e, yango inda 'be'di ma kosu tulu nani Kristonira, 'bakobi ini ipu e u'ba menzuri tara 'oraki.
- 23**Nowora odruzi nirikeraye kowuri nowo, Luho kosi e, liti'di ininu.
- 24**Nowora kungbori 'be'di ma lito luho kotu erani luho iria nikira'o, kowuri ini nowo, Iingi Tunduruni gbebu. Moto e 'be'di nani meruzini.
- 25**Nako kungu e'di nowo, Moto 'ba inda ini meruzinira. Moto e'di lebu, yango lito uluho kotu e ka'di, inako kpetenara ma alaye indo e.
- 26**Ti'diri ini nowo, Kozo imi tetini? Tewu mi luhoye tetini?
- 27**Kungu iye e'di nowo, Mitongu ami e, inako lenyi 'ba. Lile e'di ndoni enyi le'bunu e'duta? Ami 'dinu lile ongu nirike 'bama ma kisiraye?

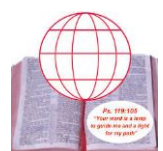
- ²⁸Nako kizeri ini, kowuri nowo, Imi ma na nirike 'be'di ma kisirani, inako awuta awu 'bama ma Muse kisi naraye.
- ²⁹Moto e yango Tunduru ke'di vani Museki, inako 'be'di nani ma kere ma kong'a nikirani oto 'ba.
- ³⁰'Be'di ndo kungu iye e'di nowo, Nani ini e'di ma 'bakesu mowu tarani, yango loto 'ba kere ma kong'a nikirani, inako kpa, tewu uluhoye e.
- ³¹Moto e Tunduru kenyi meruziye 'ba, inako inda 'be'di ma Tunduru iingizira, inda kozo mana nirikerani e, Tunduru ka ini enyi e.
- ³²Onga'du tuti ubu tapurira'o 'bakaza enyi 'ba yango 'be'di ala tewu 'be'di ma luho motunirani luhoye.
- ³³Inda 'be'di na kong'a 'ba Tunduru bu, kambi ese alalani ozo 'ba.
- ³⁴Kunguri ini e'di nowo, 'Bakodru imi ta e'di tendera'o, nako la ile awu isi mina? Kipurini tepu.
- ³⁵Ne'ora Yesu kenyi kipurini tepu. Nako kose ini, kowu ini nowo, Letu 'Bama Kesuni e?
- ³⁶Kungu e'di nowo, Opi, ini a'dini uwu ini etu tira?
- ³⁷Yesu kowu ini nowo, Lindoni e, ini ma la e'di iniki nani.
- ³⁸Kowu nowo, Opi, metuni e. Nako kiingi Yesuni.
- ³⁹Yesu kowu nowo, Mesu ubu na'o e'di mopu re'diki, 'bama ma alaye indozi 'baraye iyeri alaye indo ti, nako 'bama ma alaye indoziraye iyeri ongu luho ingiziraye.
- ⁴⁰'Bama eleseye Farisayori kongbo'o ma konzori iyekiraye kenyiri e'di nani, nako ti'diri Yesuni nowo, Awu 'dinu awu 'bama ma luho ingiziraye?
- ⁴¹Yesu kowu iye nowo, Inda ami a'di luho ingiziraye meru kambi onzo ingi amiki, inako kpetena lowu yango la alaye indo e, nowora amita merura kese amiki.

Yowani 10

- ¹Gbegbu, gbegbu, mowu ami, 'be'di ma osuzi orombori liso titoki 'ba, inako sesizi iti kandirakira, lindo 'be'di ndo ini kogo ugbezini sinzuzini 'dinu.
- ²Inako 'be'di ma osuzi liso titokira lindo ini orombori ondruzini.
- ³'Be'di ma titoni tomvuzira ka ewu ini, oromboye kari ngoroseni enyi e, nako ka orombo nirike munderaye ungbo iye kebeki, ka iye druko tigbo tepu.
- ⁴Kere ma komba nirike munde ndoraye tepura'o kogoki ka iye druko tigbo, nako orombo ndoye kari ini tokpa, e'dumbe kotori ngoroseni e.
- ⁵Nako kambiri 'be'di kandirani tokpa 'ba, inako kobiri uda imberaki e, e'dumbe kari ngorose 'bama kandira rikeraye oto 'barata.

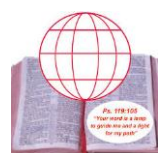

- ⁶Yesu tongu e'di mikombe nani iye inako kari oto 'ba e'dise ma tongu iyerani.
- ⁷Nowora Yesu kowu iye le'bu nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu ami, uwu liso tito orombori tarani.
- ⁸Bama ma ka'di ebi uwu meriraye kakpa iye kogo ugbezi kaye na, sinzuziyiki 'dinu, nako oromboye kari iye enyi 'ba.
- ⁹Uwu liso titoni. Inda 'be'di ma kosu uburaru, kosu osii, nako kosu osu, kosu epu tepu, kosu ekusani ose 'dinu.
- ¹⁰Kogozu kesu ini kogo ugbe ti, ini me'di ohu, ini 'be'di e'de 'dinu. Mesu uwu iyeri medrini ose ti, iyeri onzo niki medriki gbegbu.
- ¹¹Uwu orombori ondruzi mo'darani. Ondruzi mo'dara ka niri medrini oko orombo risiki.
- ¹²'Be'di ma kadakuzuri mozozira ini ondruzini 'ba, orombozini 'di 'ba, kere ma kindo a'doyi kesura'o, ka oromboye onda e ka ti'ya, nako a'doyi ka iye tika nako ka iye ita 'dinu.
- ¹³Ka ti'ya e'dumbe ini kadakuzuri mozozu ka narata, nako kenedru kana ka orombo risi 'ba.
- ¹⁴Uwu ondruzi mo'darani, nako moto urike orombo munderaye e, urike munderaye 'dinu kotori uwu e,
- ¹⁵abongo kpere Apa koto uwurawo, uwu 'dinu moto Apani. Nako moko urike medrirani orombo risiki.
- ¹⁶Urike orombo kandiraye kari 'di, ma iye liso na'o ingiraye, uwu iye amba 'dinu be, nako kobiri ungoroseni enyi. Nowora kobongu loki lebu, kobiri onzo ondruzi lebuki 'dinu.
- ¹⁷E'di na risiki Apa kawu uwu, e'dumbe moko urike medrirani, nowora uwu ini emu ti le'bu.
- ¹⁸'Be'di ala ingi urike medri ndonira inga'du uburaki, inako mokoni unanu. Ma logoki urike medrirani oko'du nako ma logoki ini emu'du le'bu. Memu meziri nani Urapa bu.
- ¹⁹Ne'ora mopuri kepu le'bu Yahudari kongbo'o e'di na risiki.
- ²⁰Iye kongbo'o sonzoraye kowuri nowo, Ka kuru moduraki, obobo kode ka inina. La ini enyi e'duta?
- ²¹Bama eleseye kowuri nowo, Nani e'di 'be'di ma kuru modura ka druko'ora rike 'ba. Kuru modura kese 'bama ma luho moturari luhoye tewu?
- ²²Lindo monyo u'ba Tunduru rikerani oko'dura konzo 'di Yerusalema'o.
- ²³Wangi ala katu tara kura, Yesu ka o'bu u'ba Tunduru rikera'o Solomona rike u'base sinzi tara kesu'o.

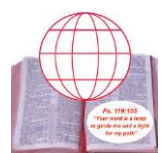
- ²⁴Nowora Yahudari makaye kenguri ini, ti'diri ini nowo, Losu o'be awu kenedruni uda etingba? Inda imi Kristoni, tongu awu teende.
- ²⁵Yesu kungu iye e'di nowo, Mowu ami, nako letu ka 'ba. Mozo ma mozo Urapa kebekiraye kari urisi te'du iyenanu.
- ²⁶Nako letu ka 'ba, e'dumbe la urike oromborari kongbo'o 'di 'ba.
- ²⁷Orombo urikeraye kari ungoroseni enyi, nako moto iye, kari uwu tokpa 'dinu.
- ²⁸Moko iye medri wangiye wangirani, nako kambiri sizu lebu nowo 'ba, nako 'be'di ala ingi ma iye onzuzi utile 'oraki.
- ²⁹Urapa, iye okozi uwura, ini maka mada 'bama kakpari druko'o. 'Be'di ala ingi ma esezi iye onzu'du Urapa tile 'oraki.
- ³⁰Awu Urapaki ma lebu.
- ³¹Yahudari makaye ko'duri kunuye le'bu Yesuni todudu.
- ³²Yesu kungu iye e'di nowo, Mite'du ami mozo mo'da sonzo ma ongazi Apa buraye. Mozo i'dara risiki ma la uwu todu niki kunukira?
- ³³Yahudaye kunguri ini e'di nowo, Mitodu ka imi kunuki mozo mo'dara risiki 'ba, inako e'dumbe la Tunduruni onzi. E'dumbe imi 'be'di ka na, lo'beri minanu Tunduruni.
- ³⁴Yesu kungu iye e'di nowo, Kuguri amiku mezirira'o 'ba? nowo, Mowu ami Tunduruye.
- ³⁵Tunduru kungbo iye Tunduruye, 'bama ma e'di Tunduru rikera kepu iyeraye. Moto yango e'di mugu kambi aso 'ba.
- ³⁶Nowora lowu urisi, 'be'di ma Apa kungu leera tetuni ubu'o nowo, La e'di ota tara onzi, e'dumbe mowu yango uwu Tunduru Kesurata tetini?
- ³⁷Inda ma mozo Urapa rikeraye ozo 'ba, letu uwu 'ba.
- ³⁸Inda mozo iye e, inda la uwu etu 'ba, letu mozo ndoyena, ami oto ti, ami etu ti yango Apa ka ukesu'o, uwu 'dinu ma Apa kesu'o.
- ³⁹Koviri ini ode le'bu, inako konzuri iye tile 'oraki.
- ⁴⁰Ne'ora Yesu kosu le'bu Yorodaniri taa, kere ma Yowani koko niki batisimoni merira'o, nako konzo 'deyi 'dinu.
- ⁴¹'Bama sonzo kebiri ubu, kowuri nowo, Yowani ka'di eseni ozo 'ba, inako e'di kakpa ma Yowani tongu 'be'di na risikiraye iye gbegbu.
- ⁴²'Bama sonzo keturi Yesuni 'deyi.

Yowani 11

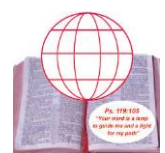

- ¹Lindo 'be'di ala imbe ka to'o, ini Lazaroni, Betania esu, ini ama Maria rita amvuko Marataki.
- ²Ini Maria ma Opini oyizi udu ma tagi riiraki, nako ma kuvu uhuye druko ka'dukira, edruko ma Lazaronira imbe ka to'o.
- ³Nowora amvukoye teturi 'bamaye Yesu bu, kowuri nowo, Opi indo, 'be'di ma lawura imbe ka to'o.
- ⁴Inako kere ma Yesu kenyi e'di nanira'o, kowu nowo, To'o nani mandi tarani 'ba, inako mogu Tunduru rikera ta, nowora Tunduru Kesuni mogu ose imbe'o ti.
- ⁵Lindo Yesu kawu Marataye amvukoki nako edruko Lazaroni 'dinu.
- ⁶Kere ma kenyi yango Lazaro mbe ka to 'ora'o, konzo no'o mo'do ubu iria, kere ma ka nikira'o.
- ⁷Ne kogoki kowu 'bama ma kisiraye nowo, Awu obi le'bu Yudaya'o.
- ⁸'Bama ma kisiraye kowuri nowo, Rabi, kpetena Yahudari makaye kari ovi imi todun kunuki, nako losu le'bu 'deyii?
- ⁹Yesu kungu e'di nowo, Mo'do ka utoki apari druko iria 'di 'ba? Inda 'be'di ala ka o'bu utoki, ka oki 'ba, e'dumbe ka mitama ubu na druko 'orani indo e.
- ¹⁰Inako inda 'be'di ala ka o'bu hunaki, ka oki, e'dumbe mitama ingi kesu'o.
- ¹¹Kowu iye e'di nani, nako ne kogoki kowu iye nowo, Awurembekesu Lazaro ko'do e, nako mosu uwu ini ipu ti mo'do luho 'oraki.
- ¹²Nako 'bama ma kisiraye kowuri ini nowo, Opi, inda ko'do e kosu odra.
- ¹³Lindo'di Yesu ka nirike mandira risi tongu, inako kanari ali'bani ka minzo ma 'baka'di niki inzo mo'do luhokira risi tongu.
- ¹⁴Ne kogoki Yesu kowu iye teende nowo, Lazaro kondi e.
- ¹⁵Nako araga ka uwu ohu ami risiki, e'dumbe ma'di ingi 'deyi 'dirata, nowora ami etu ti. Inako awu obi ubu.
- ¹⁶Nako Toma, ma 'bakungbo Didumo, niri e'diseni nowo, Anya, kowu nirembekesu ma 'bama ma Yesu kisiraye nowo, Awu 'dinu awobi kerelebu'o iyeki, awu e'di iyeki 'dinu.
- ¹⁷Ne'ora kere ma Yesu kesura'o, kose yango Lazaro kuno va mumba ru'ba kesu'o ubu uto.
- ¹⁸Lindo Betania ka kogo Yerusalemaki, kovi ese onzo ondro iria.
- ¹⁹Lindo'di 'bama Yahuda vukaraye sonzo kebiri Maratari bu Mariaki, nowora iyeri iye uzi ti edruko risiki.

- ²⁰Nowora kere ma Marata kenyi yango Yesu ka esura'o, kobiri ose iniki, inako Maria konzo si ama'o.
- ²¹Marata kowu Yesuni nowo, Opi, imi ka'di onzo 'di nike, uredruko kambi ka'di ondi 'ba.
- ²²Kpere kpetena moto e ala ma losu tene Tunduru bura, Tunduru kosu oko imi.
- ²³Yesu kowu ini nowo, Edruni kosu aga le'bu.
- ²⁴Marata kowu ini nowo, Moto e kosu aga le'bu maga wangiri meki tara'o.
- ²⁵Yesu kowu ini nowo, Uwu magani nako medriki 'dinu. 'Be'di ma etuzi uwura inda kondi kpa, kosu onzo medrini,
- ²⁶nako 'be'di ma kaza medrini ma ketu uwura kambi ondi 'ba. Letu nani e?
- ²⁷Kowu ini nowo, Iyi, Opi, metu imi Kristo, Tunduru Kesuni, ini 'be'di ma esuzi ubu na'ora ka na.
- ²⁸Ne'ora kere ma Marata tongu nanira'o, kosu nako kungbo amvuko Mariani kodu kodu, kowu nowo, Isizi ka nike nako ka imi ungo.
- ²⁹Kere ma Maria kenyi nanira'o, konga egbele, kosu ubu.
- ³⁰Lindo Yesu kaza elu amara'o 'ba, lindo ka kere ma koseri niki Maratakira'o.
- ³¹Kere ma Yahuda ma kari iniki ama 'oraye nako kari ini uziraye 'dinu kindori Maria kepu tepura'o, tokpari kogo, kanari ali'bani kosu ogba mumba kidre'o.
- ³²Inda nowora Maria kesu kere ma Yesu ka nikira'o, kindoni, kasi bile uhuse, kowu ini nowo, Opi, imi ka'di onzo 'di nike, uredruko kambi ka'di ondi 'ba.
- ³³Nowora ma Yesu kindo Maria ka ogbara'o, nako Yahuda ma kebiri iyekirayiki kari ogba 'dinu, kodru keseso nako kenedru'o 'dinu.
- ³⁴Nako ti'di nowo, Lu'bani i'da'da? Kowuri ini nowo, Opi esu, indo.
- ³⁵Yesu kogba.
- ³⁶Yahudaniraye kowuri nowo, Lindoza kpere kawu niki inirani!
- ³⁷Inako 'bama elese kongbo 'oraye kowuri nowo, 'Be'di ma tewu 'be'di ma luhu moturari luhoyera kambi ka'di o'be 'ba 'be'di na ini ondi 'ba?
- ³⁸Ne'ora Yesu ma kondori le'bu kesu 'oraru kesu mumba ru'ba'o. Lindo ka'di katrari ko'bo'o, nako 'bakitu kununi utu'o.
- ³⁹Yesu kowu nowo, Likongu kunu neni e. Marata, 'be'di ma ondizira amvukoni kowu ini nowo, Opi kpetena tagi ka so, e'dumbe kondi niri mo'do kada va ubu uto.
- ⁴⁰Yesu kowu ini nowo, Mowu imi 'ba yango inda letu, losu mogu Tunduru rikerani indo?

- ⁴¹Nowora konguri kununi e. Yesu ta'yo luhoye kori, kowu nowo, Apa, mumba imi e'dumbe lenyi uwu va.
- ⁴²Moto e yango la uwu enyi e uto buki, nako 'bamari loki ma ezizi ukidrera risiki mitongu e'di nani, iyeri etu ti yango litetu uwu.
- ⁴³Nako kere ma tongu va nowo, koza ngorose koriraki nowo, Lazaro, epu tepu.
- ⁴⁴'Be'di ma ondizira kepu tepu, nako tileye uhuyiki kari mopini ingba abu mu'ba tarayiki. Luho konzo ka'di 'dinu mopini ingba kitambalaniraki. Yesu kowu iye nowo, Litangani, ini osu.
- ⁴⁵Newora 'bama sonzo Yahudari kongbo'o ma kebiri Maria buraye, ma kindori ala ma kozoraye keturi Yesuni.
- ⁴⁶Inako 'bama elese kongbo 'oraye kobiri Farisayori bu nako tonguri ala ma Yesu kozora risi.
- ⁴⁷Nowora mundizi makaraye Farisayoyiki kenzuri e'di okpaziye, kowuri nowo, Awu e'du ozo? E'dumbe 'be'di na kozo ese sonzo.
- ⁴⁸Inda monda ini nowo, 'bama kakparaye kobiri ini etu. 'Bama ma Roma vukaraye kebebi 'dinu awuta kere leerani e'de nako awuta koyaraki 'dinu.
- ⁴⁹Inako 'be'di ala iye kongbo'ora, ini Kayafani, ini mundizi maka owu no 'orani, kowu iye nowo, La alalani oto 'ba,
- ⁵⁰nako loto 'ba yango ka mo'da ami yango 'be'di lebu ini ondi koya ngii risikira, nowora 'bamaye kakpa iyeri sizu 'ba ti.
- ⁵¹Ka nani tongu 'ba drukoki, inako e'dumbe owu noki konzo mundizi makarata, koyi yango Yesu kosu ondi koya risiki,
- ⁵²nako koya risiki wari 'ba, inako andanda Tunduru rike ma atazi ngengeraye enzu'du kerelebu'o.
- ⁵³Nowora i'dori'du mo'do no'o kitiri e'dini ma iyeri Yesuni ohu ti.
- ⁵⁴Noworaki Yesu ko'bu le'bu teende 'ba, Yahudari kongbo'o inako kongga ne 'oraki, kosu ubu ma ka kogo ilubukira'o, ama maka ma 'bakungbo Efraimara'o. Konzo no'o 'bama ma kisirayiki.
- ⁵⁵Lindo monyo ma Adazi 'Badrukoki Yahudari tara ka kogo, nako 'bama sonzo kungari ubu pi kandi kandira'o, kobiri Yerusalem'a'o lindoza monyo ma Adazi 'Badrukokira tara kaza elu 'bara'o, kobiri iye mbe ungu lee.
- ⁵⁶Nowora ka'diri Yesu kere ovi nako ka'diri e'di iye kongbo'o, ma keziri niki u'ba Tunduru rikera 'ora'o nowo, Lowu e'du? Kambi ka esu 'ba monyo kere'o?
- ⁵⁷Lindo mundizi makaraye, Farisayoyiki ko'beri meziri, yango inda 'be'di ala koto Yesu kereni, ini o'be iyeri oto, nowora iyeri ini ode ti.

Yowani 12

- ¹Kere ma monyo ma Adazi 'Badrukokira tara kese lindo mo'do kazara'o, Yesu kesu Betania'o, kere ma Lazaro ka nikira'o, ini 'be'di ma Yesu kiga 'bama ma e'dizirari kongbo 'orani.
- ²Nako ki'deri ini monyo ndruna tara no'o, Marata kopu monyoni 'dinu, nako Lazaro 'be'di ala onzozu iye kongbo'o monyo tu 'orani.
- ³Maria kemu udu tagi riirani ma niri meze logora, ma kese misonzi pi lebura, koyi niki Yesuri huye, nako kuvu uhuye druko ka'duki, udu ndo tagi kese u'ba kesu hwere.
- ⁴'Be'di ala 'bama ma kisirari kongbo 'orani ini Yuda Isikarioteni, ini 'be'di ma kosu Yesuni obara, kowu nowo,
- ⁵'Baka udu nani ezi denario a'ba musaki 'ba 'bayi oko ti sandriziye e'duta?
- ⁶Ka nani tongu sandri ma ka ini ohu sandriziri mbe 'orakirata 'ba, inako e'dumbe ini kogoziwirata, nako okpo ka ubu nako ka'di ala ma 'bakisu okpo 'orani inga ininurata.
- ⁷Nowora Yesu kowu nowo, Londani, inini tomvu kpere urike mu'bara kura.
- ⁸E'dumbe la onzo uto buki sandriziyiki, nako uwuna monzo ka 'ba amiki uto buki.
- ⁹Ne'ora kere ma 'bamari loki sonzo Yahudari kongbo 'oraye kenyiri yango Yesu ka no 'ora'o, kobiri no'o, Yesu risiki wari 'ba, inako iye Lazaroni indo ti 'dinu, ma Yesu kiga niki ini 'bama ma e'dizirari kongbo'ora.
- ¹⁰Nako mundizi makaraye kanari niki Lazaroni ohu 'dinu,
- ¹¹e'dumbe nirisiki 'bama sonzo Yahuda 'oraye kondari iye, keturi Yesunirata.
- ¹²Ne'ora lehuyiki kere ma 'bamari loki sonzo ma kebiri monyo 'oraye kenyiri Yesu kesu Yerusalem'a 'ora'o,
- ¹³ko'duri ndende koloye, kobiri ose Yesuyiki, nako kozari nowo, Hosana! Kandomara 'be'di ma kesu Opi kebekirani, ini Tebizi Israeli tarani!
- ¹⁴Yesuni 'dinu, ma kose kana runzura'o, tredre kogo'o, abongo kugurirawo nowo,
- ¹⁵Ama maka Ziona, uruni ami ode 'ba, lindo, Tebizi amitara kesu, tredre ka kana runzu kogo'o.
- ¹⁶'Bama ma kisiraye kari e'di nani iva 'ba meri, inako kere ma Yesu kongu va mogukira'o, kanari yango e'di na kuguri tuti nirisiki, nako yango kozori ala neni ini.
- ¹⁷Nowora 'bamari loki ma kari 'di iyekira kongbo ma Yesu kungbo Lazaroni mumba 'oraki, kigani 'dinu 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraye, tangari niri e'diseni.
- ¹⁸E'di na ta ko'be 'bamari loki kobiri ose iniki, e'dumbe kenyiri yango kozo ese nani.
- ¹⁹Nowora Farisayoye ke'diri iye kongbo'o nowo, Lindo, ala ma lozora ka egeyo. Lindo 'bama ma ubu 'oraye kakpa kari ini tokpa.

- ²⁰Lindo 'bama ma kobiri Tunduruni iingi monyo 'orari kongbo'o, 'bama eleseye kungari Girikiri kongbo'o.
- ²¹Nako 'bama ndoye kebiri Filipino bu ma ini 'be'di Betesaida Galilaya 'orani, nako kowuri ini nowo, Makesu, ma ile awu Yesuni indo.
- ²²Filipo kesu tongu Anderiani, Anderiaye Filipoki kebiri tonguri Yesuni.
- ²³Yesu kungu iye e'di nowo, Wangi kese e ma 'bakobi niki miingi makarani oko 'Bama Kesuni.
- ²⁴Gbegbu, gbegbu, mowu ami, Inda kehu kiha kasi 'ba ubu'o, inda kondi 'ba, ka onzo kerekeki. Inako inda kondi era kiko kiha sonzo.
- ²⁵'Be'di ma kawu nirike medrirani kizuni, inako 'be'di ma ko'u nirike medrirani ubu na'o, kosuni tomvu medri wangiye wangira'o.
- ²⁶Inda 'be'di ala ka ozo uwu, ini uwu tokpa, nako kere ma ma nikira'o, mozozu urikera kosonzo no'onu. Inda 'be'di ala ka ozo uwu, Apa kosu ini iingi.
- ²⁷Kpetena ukenedru ka ondori nako mosu e'du owu? Apa isii uwu wangi na'o? Ingi, e'dumbe e'di na risiki mesu wangi na ta.
- ²⁸Apa, iingi mike'beni. Ngorose kongu kori leru'o, kowu nowo, Miingi ini e, nako mosu ini iingi le'bu.
- ²⁹Nowora 'bamari loki maezizi kidre 'oraye kenyiri 'dinu, kowuri yango leru kedu e. 'Bama eleseye kowuri nowo, Malaika ala ke'di iniki vana.
- ³⁰Yesu kungu e'di nowo, Ngorose na ka epu 'ba urisiki, inako ami risiki.
- ³¹Kpetena e'di mopu ubu na'ora ka'di. Kpetena 'bakobi makesu ubu na 'orani kombe e.
- ³²Nako uwu, kere ma 'bakinga uwu kori ubu na 'orakira'o, mosu 'bamaye amba kakpa ubu.
- ³³Tongu e'di nani te'du niki mandi i'daraki ma ini kosu ondira.
- ³⁴Ne'ora 'bamari loki kungu ini e'di nowo, Menyiri meziri'o yango Kristo kosu onzo wangiye wangi. Minara lowu tetini nowo, 'Bakobi 'Bama Kesuni inga korira? 'Bama Kesu ndo ini a'dini?
- ³⁵Yesu kowu iye nowo, Mitama kaza ami kongbo'o mo'do were kando nzuna'o. Lo'buza mitama ka ami bura'o tini kambi ami tu'ba 'ba. 'Be'di ma ko'bu tini'ora koto kere ma kosu nikira 'orani 'ba.
- ³⁶Lindoza mitama ka ami bura'o, letu mitamani, ami ongu mitama randaye ti. Kere ma Yesu tongu e'di nanira kogokira'o, kongu, koviri inanu iye.
- ³⁷Inda ke'di kozo ese sonzo iye luho'o kpa, kari etu 'ba ini.
- ³⁸Nowora e'di ma monzizi Isaya tongurani ozori kere'o ti, ma kowu nowo, Opi, a'di ketu awu risina? Opi te'du nirike logorani a'dini?

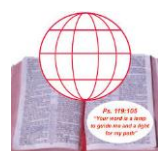
- ³⁹E'di na mbeki keseri etu 'ba, e'dumbe Isaya kowu le'bu nowo,
- ⁴⁰Kidu iye luhoye, kungu iye kenedruni ti'du, iyeri indo 'ba ti iye luhoki, iyeri indo ore 'ba ti iye kenedruki, iyeri izari 'ba uwu iye mbeye idra ti.
- ⁴¹Isaya kowu e'di nani e'dumbe kindo niri moguni nako tongu nirisirata.
- ⁴²Inako kpa, 'bama makarari kongbo 'oraye sonzo keturi Yesuni, inako kari ini tulu 'ba Farisayori uruta, kambiri obi iye ugbo u'ba menzuri tara kesu 'oraki.
- ⁴³E'dumbe kawuri miingi 'bama tarani Tunduru rikerani mada.
- ⁴⁴Ne'ora Yesu tomba, kowu nowo, Be'di ma ketu uwura, nani ka uwu etu 'ba, inako uwu tetuzini.
- ⁴⁵Be'di ma ka uwu indora, ka uwu tetuzini indo.
- ⁴⁶Mesu ubu'o mitamani, nowora 'be'di lebu lebu uwu etuzini onzo 'ba ti tini'o.
- ⁴⁷Nako inda 'be'di ala kenye urike e'diraye, nako ka iye iingi 'ba, mopu ka nirike e'dirani 'ba una, e'dumbe mesu 'ba 'bama ma ubu 'orari e'diraye opu, inako uwu iye usii ti.
- ⁴⁸Be'di ma kuti uwura, inda ka urike e'diraye ke'i 'ba, ala lebu ka'di ubu ma nirike e'dirani opuzira. E'di ma mowura, e'di ndo kosu nirike e'dirani opu wangiri meki'o.
- ⁴⁹E'dumbe ma tongu 'ba udrukoki, inako Apa uwu tetuzira koko uwu e'di mezini, uwu owura, nako urike e'diraki 'dinu.
- ⁵⁰Nako moto yango e'di mezi nirikera ini medri wangiye wangira. Nowora e'di ma mowura, mowu abongo Apa tongu uwurawo.

Yowani 13

- ¹Ne'ora lindo monyo ma Adazi 'Badrukokira tara kaza elu 'bara'o, kere ma Yesu koto e yango wangi nirike monga ta ubu na'o osu'du Apa bura kasa vara'o, ini ma ka'di nirike 'bama munde ubu na 'orayera awu, kawu iye zo kpere meki'o.
- ²Kongbo ma monyo ndruna tara'o, lindo Mazu ko'be e'dini va Yuda Isikariote kenedru'o Yesuni oba'du, ma ini Simona kesunira.
- ³Yesu koto yango Apa koko e'diye kakpa tile'o, koto yango ini konga Tunduru bu, kosu osu Tunduru bu 'dinu.
- ⁴Konga kori monyo ndruna tara tu 'oraki, ko'be nirike ala ma'duraye ipi'o, nako to'i ingba 'bama mbe muvu tarani kopi'o.
- ⁵Nako tuku uwo laya'o, nako ki'do 'bama ma kisirari huye oba, kuvu iye ingba muvu ta ma to'i kopi 'oraki.
- ⁶Nako kesu Simona Peturu bu, nako Peturu kowu ini nowo, Opi la osu uhuye oba?
- ⁷Yesu kungu ini e'di nowo, Ala ma ma ozorani la oto 'ba kpetena, inako losu iva ti.

- ⁸Peturu kowu ini nowo, Lambi uhuye oba 'ba lebu nzu nowo. Yesu kungu ini e'di nowo, Inda ma imi oba 'ba, lindo mi kere ingi ubu.
- ⁹Simona Peturu kowu ini nowo, Opi, uhuye wa 'ba, inako utileye udrukoyiki 'dinu.
- ¹⁰Yesu kowu ini nowo, 'Be'di ma kogu era, mobari sandri kohu ini 'ba, inako lebu uhu mobanina, e'dumbe ini ka lee ngii. Amina la lee e inako ami kakpa 'di 'ba.
- ¹¹E'dumbe koto e 'be'di ma kosu ini obara, noworaki kowu nowo, Ami kakpa la lee 'di 'ba.
- ¹²Kere ma Yesu koba iye huye vara'o, kere ma kemu nirike ala ma'duraye 'dinura'o, tredre, kowu iye nowo, Loto ala ma mozo amira e?
- ¹³La uwu ungbo Isizini, Opini 'dinu. La uwu ungbo dra, e'dumbe ma newo.
- ¹⁴Nowora inda uwu, Opi nako Isizi amitara moba ami huye, ami 'dinu loba ami huye ami kongbo'o.
- ¹⁵E'dumbe moko ami misonzi, nowora ami ozo niki abongo mozo ami burawo ti.
- ¹⁶Gbegbu, gbegbu, mowu ami, mbamba ka maka nirike makesurani ada 'ba, nako 'be'di ma tetura ka maka ini tetuzirani ada 'ba.
- ¹⁷Inda loto e'di naye, inda lozo iye, ami kandomarazi.
- ¹⁸Mowu ka 'ba ami risiki kakpa. Moto 'bama ma miperaye e, nowora e'di mugu ini ozori kere'o ti nowo, 'Be'di ma konyo u'da urike era kizari umbe'o tende.
- ¹⁹Kpetena mitongu ami e'di nani lindoza kozori 'bara'o, nowora kere ma kozori vara'o ami etu ti uwu a'dinira.
- ²⁰Gbegbu, gbegbu, mowu ami, 'be'di ma ke'i 'be'di ma miteturani, lindo'di ke'i uwu, nako 'be'di ma ke'i uwura lindo'di ke'i uwu tetuzirani.
- ²¹Kere ma Yesu ke'di nowo vara'o, kondori zo kenedru'o, nako tongu teende, kowu nowo, Gbegbu, gbegbu, mowu ami, 'be'di lebu ami kongbo'ora kosu uwu oba.
- ²²Bama ma kisiraye kebiri indori iye kongbo'o, iye kenedru ka ududa 'be'di ma kowu nirisira re'diki.
- ²³Lindo 'be'di ala iye kongbo'o ma Yesu kawura kituri ka Yesu engu'o.
- ²⁴Nowora Simona Peturu sisu 'be'di ndoni nako kowu ini nowo, Owu awu, 'be'di ma kowu nirisira ini a'dini?
- ²⁵'Be'di ndo ma iturizi Yesu engu'ora ti'di Yesuni nowo, Opi ini a'dini?
- ²⁶Yesu kungu e'di nowo, Ini 'be'di ma mosu u'da megu nani tandi sungu'o, mosu oko uburani. Nako tandi u'da meguni sungu'o, koko Yuda Simona Isikariote kesuni.
- ²⁷Niri u'da megu memu kogoki, Mazu kosu kesu'o. Nowora Yesu kowu ini nowo, Ala ma lozorani, ozo kpetena.

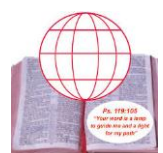

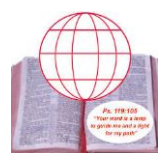
- ²⁸Lindo 'be'di ala ingi mesa tu'o ma otozi e ka tongu ini nowo e'dutara.
- ²⁹E'dumbe 'bama eleseye kanari ali'bani yango e'dumbe Yuda konzo ka okpokirata, Yesu ka owu niki ini nowo, Oze ala ma ka awu sandrini monyo tarani, indani, Oko ala teleyi sandriziye.
- ³⁰Nako kere ma ke'i u'da megu ndoni vara'o, egbele kepu tepu no 'oraki, lindo ala kodu va.
- ³¹Ne'ora kere ma kepu tepura'o, Yesu kowu nowo, Kpetena 'Bama Kesu kiingiri va, Tunduruni 'dinu kiingiri ka kesu'o.
- ³²Inda Tunduru kiingiri va kesu'o, Tunduru kosu o'be ini iingiri kesu'o 'dinu, nako kosu o'be ini iingiri egbele.
- ³³Andanda zerera, mo'do ma mobi niki onzo amikira keseri kaza were. Lobi uwu ovi nako abongo mowu Yahudaye va girawo, kpetenara mowu ami nowonu. Kere ma mososu nikira'o lambi ese 'ba obi.
- ³⁴Moko ami meziri le'burani, yango ami awuri ami kongbo'o. Abongo mawu amirawo, ami 'dinu ami awuri ami kongbo'o.
- ³⁵Inda lawuri ami kongbo'o, 'bamaye kakpa kobiri oto yango ami 'bama ma misiraye.
- ³⁶Ne'ora Simona Peturu ti'di Yesuni nowo, Opi la osu i'da'da? Yesu kungu e'di nowo, Kere ma mosu nikira'o lobi ese uwu tokpa kpetena 'ba.
- ³⁷Peturu ti'di ini nowo, Opi mobi ese imi tokpa 'ba kpetena tetini? Mosu uri medrini oko mirisiki.
- ³⁸Yesu kungu e'di nowo, Losu miri medrini oko urisiki? Gbegbu, gbegbu, mowu imi, lindo keresu kaza ogba 'bara'o, losu uwu uti luho musa.

Yowani 14

- ¹Ami kenedruni uda 'ba. Letu Tunduruni, letu uwu 'dinu.
- ²Urapa rike amara'o guru sonzo kari 'di. Ina'di nowo 'bara, mosu tongu ami yango mosu kereni ekpe ami?
- ³Kere ma mosu kereni ekpe ami vara'o, mozesu le'bu, mosu ami emu ubu, nowora kere ma mosu onzo nikira'o ami 'dinu lobi onzo no'o ti.
- ⁴Nako kere ma mosu nikira'o, loto niri itini e.
- ⁵Toma kowu ini nowo, Opi, moto 'ba kere ma losu nikirani. Mese niri itini oto tetini?
- ⁶Yesu kowu ini nowo, Uwu itini, e'di gbegburani, medriki 'dinu. 'Be'di ala ingi ma osuzi Apa bu inako lebu uburaru nura.
- ⁷Inda ami ka'di uwu oto e, lambi ka'di Urapani oto 'dinu. I'dori'du lengi lotoni e, lindoni enu.

- ⁸Filipo kowu ini nowo, Opi, te'du awu Apani, kosu awu ese.
- ⁹Yesu kowu ini nowo, Filipino, monzo amiki wangi molu, laza uwu oto 'ba? 'Be'di ma kindo uwura lindo kindo Apani. Lowu nowo, Te'du awu Apani, e'duta?
- ¹⁰Letu 'ba yango ma Apa kesu'o, nako Apa ka ukesu'ora? E'di ma mitongu amiraye mitongu ka 'ba udrukoki, inako Apa ma onzozu ukesu'ora ka nirike ala mozorani ozona.
- ¹¹Letu uwu yango ma Apa kesu'o, Apani 'dinu ka ukesu'o, indani letu uwu ala mozo ma mozora risiki.
- ¹²Gbegbu, gbegbu, mowu ami, 'be'di ma ketu uwura, kosu ala mozo ma mozoraye ozo 'dinu. Kosu ala mozo naye maka madaraye ozo, e'dumbe mosu Apa burata.
- ¹³Nako e'di teti ma lobi tene ukebekirani mosu e'di ndoni ozo e, nowora Apani iingiri Kesu kesu'o ti.
- ¹⁴Inda lobi e'di tetirani tene ukebeki, mosu e'di ndoni ozo e.
- ¹⁵Inda lawu uwu, lobi urike meziriraye ke'be.
- ¹⁶Nako mosu Apani tene, kosu ami tapazi kandirani oko, ini onzo amiki wangiye wangi ti.
- ¹⁷Ini Kuru e'di gbegbura tarani, ma 'bama ma ubu 'oraye keseri emu 'barani, e'dumbe kari ini indo 'ba, kari ini oto 'ba 'dinu. Amina lotoni e, e'dumbe konzo ami bu, nako kosu onzo ami kesu'o 'dinu.
- ¹⁸Mambi ami onda 'ba ki'yoni, mozesu ami bu e.
- ¹⁹Wereza 'bama ma ubu 'oraye kambiri uwu indo le'bu 'ba. Amirana lobi uwu indo. E'dumbe ma medrinirata ami lobi onzo medrini 'dinu.
- ²⁰Mo'do ndoki lobi oto yango ma Urapa kesu'o, ami 'dinu la ukesu'o, uwu 'dinu ma ami kesu'o.
- ²¹'Be'di ma konzo ka meziri urikerayiki, ke'beye 'dinura, ini 'be'di ma uwu awuzirani. 'Be'di uwu awuzira Urapa kosu ini awu 'dinu, nako mosu ini awu, mosu te'duri unanu ini 'dinu.
- ²²Yuda (Isikarioteni 'bara) ti'di ini nowo, Opi kosonzo tetini yango losu te'duri minanu awu, inako 'bama ma ubu 'oraye 'bara?
- ²³Yesu kungu ini e'di nowo, Inda 'be'di ala kawu uwu, kosu urike e'dirani ke'be. Urapa kosu ini awu, nako mebebi ubu nako mobi manzokere awukurani iti ubu.
- ²⁴'Be'di ma ka uwu awu 'bara ke'be urike e'dirani 'ba. E'di ma lenyira ini urike 'ba, inako Apa uwu tetuzira rike.
- ²⁵Ma ala naye tongu ami ma maza onzo amikira'o.

²⁶Nako Tapazi, ma Kuru Leera, ma Apa kosu tetu ukebekira, kosu ami isi ala kakparayiki, nako kosu o'be ami e'di kakpa ma mitongu amiraye ana.

²⁷Monda kenedru katuni ami bu. Moko ami kenedru katu urikerani. Moko ami abongo 'bama ma ubu 'oraye kari okorawo 'ba. Ami kenedruni uda 'ba, uruni ami ode 'ba 'dinu.

²⁸Lenyi e'di ma mitongu va ami girani nowo, Mosu, nako mozesu ami bu e. Inda ami ka'di uwu awu e, lambi ka'di onzo aragaki, e'dumbe ma osu Apa bu, e'dumbe Apa maka uwu adazira.

²⁹Kpetena mitongu ami va lindoza kozori 'bara'o, nowora kere ma kosu ozorira'o ami etu niki ti.

³⁰Mambi ka e'di amiki si 'ba, e'dumbe makesu ubu na tara ka esesu. Logo nirikera ingi udruko'o,

³¹inako mozo abongo Apa koko uwu mezirirawo, nowora 'bama ma ubu 'oraye iyeri oto ti yango mawu Apani e. Lunga, awu obi nikeraki e.

Yowani 15

¹Uwu zabibu munderani, Urapanina zabibu tomvuzini.

²Koloye kakpa ma kari ukesu'o kihaye ikozi 'baraye ka iye tupu e, nako koloye kakpa kihaye ikoziraye ka iye iti, nowora iyeri niki kihaye iko madarini ti.

³Kpetenara longu va lee e'di ma mitongu amiraki.

⁴Lonzo ukesu'o, uwu 'dinu ami kesu'o. Abongo kolo kese 'ba kihaye iko inanu inda konzo 'ba zabibu mbe'o, ami 'dinu, inda la ukesu'o 'bara, lese 'ba.

⁵Uwu zabibu ka na, ami kolo kaye na. 'Be'di ma onzozu ukesu'ora nako uwu 'dinu kesu'ora, 'be'di ndo ka kihaye iko zo, e'dumbe la ese alalani ozo 'ba kandi uwuki.

⁶Inda 'be'di ala konzo 'ba ukesu'o, 'bakobini kombe tepu abongo kolowo, kosu o'i enu. 'Bakobi kolo ndoye enzu, 'bakobi iye kombe kesi'o, nako kobiri owu.

⁷Inda lobi onzo ukesu'o, nako inda e'di urikeraye kobiri onzo ami kesu'o, lobi e'di ma lile tetirani tene nako kosu ozori ami.

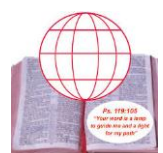
⁸Apa kiingiri e'di naki yango ami liko kihaye zorata, nako lobi otori 'bama ma misiraye.

⁹Abongo Apa ka uwu awurawo, uwu 'dinu ma ami awu. Lonzo mawuri urikera kesu'o.

¹⁰Inda like'be urike meziriraye, lobi onzo mawuri urikera kesu'o, abongo mike'be Urapa rike meziriraye, nako monzo nirike mawurira kesu 'orawo 'dinu.

¹¹Mitongu ami e'di naye nowora urike aragarani onzo ti ami kesu'o, nowora aragani ami kenedruni sezi ti.

¹²Nani meziri urikerani, yango ami awuri ami kongbo'o abongo ma ami awurawo.

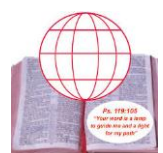
- ¹³Be'di ala ingi ma onzozu mawuriki nani adazira, yango ini niri medrini oko embekesu risiki.
- ¹⁴Inda lozo e'di ma mezi amirani, lino ami urembekesuye.
- ¹⁵Emuri'du kpetena mambi ami ungo 'ba mbambaye, e'dumbe mbamba ka e'di ma makesu nirikera kozorani oto 'barata. Inako ma ami ungo embekesuye, e'dumbe mo'be loto e'di kakpa ma menyi Apa buraye e.
- ¹⁶La uwu ipe 'ba amina, inako uwuna mipe ami e, mo'be ami 'dinu, nowora ami obi amiri kihaye iko, amiri kiha ndoye ese ti, nowora e'di teti ma lobi tene Apa bu ukebekirani, ini kosu e'di ndoni oko ami ti.
- ¹⁷Mezi ami e'di nani, ami awuri ami kongbo'o.
- ¹⁸Inda 'bama ma ubu 'oraye ko'uri ami, loto e ka'diri uwu o'u linoza kari ami o'u 'bara'o.
- ¹⁹Inda ami onzo ka'di uburi alani, 'bama ma ubu 'oraye kambiri ka'di iyeta alarani awu e, inako e'dumbe ami uburi ala 'bara tile, inako mipe ami ubu 'orakirata, noworaki 'bama ma ubu 'oraye ko'uri ko ami niki ne.
- ²⁰Lana e'di ma mowu amirani, yango mbamba ka maka makesu nirikerani ada 'ba. Inda ka'diri kandonde kato umbe'o, kobiri kandonde kato ami mbe'o 'dinu. Inda ka'diri e'di urikeraye ke'be, kobiri amikuraye ke'be 'dinu.
- ²¹Inako kobiri ala naye kakpa ozo ami mbe'o ukebeki, e'dumbe kari uwu tetuzirani oto 'barata.
- ²²Inda uwu ka'di esu tongu iye 'ba, kambiri ka'di onzo e'di tendera ingini. Inako kpetena iye e'di mungu alaki ingi e'di tende iyetara risikira.
- ²³Be'di ma ko'u uwura lino'di ko'u Urapani 'dinu.
- ²⁴Inda uwu ka'di mozo ma 'be'di ala kozo 'barani ozo iye kongbo'o 'ba, kambiri ka'di onzo e'di tendera ingini. Inako kpetena kindori, ko'uri uwu Urapaki 'dinu.
- ²⁵Nani kozori kere'o e'di ma ugurizi iyeta mezirira kesu 'orawo, nowo, Ka'diri uwu o'u egeyoni.
- ²⁶Inako kere ma Tapazi kosesura'o, ma mosu tetu ami bu ongazi Apa bura, ma ini Kuru e'di gbegbura tarani, kosu urike e'diraseni tanga ina.
- ²⁷Ami 'dinu ami 'bama ma e'di urikeraseni tangazi e'dumbe la'di uwuki emuri'du tuti no.

Yowani 16

- ¹Mitongu ami e'di naye kakpa nowora ami evi 'ba ti.
- ²Kobiri ami ugbo u'ba menzuri tarari kesu 'oraki. Iyi, wangi kesu, 'be'di ma ami ohuzira kosu ana yango ini ka ozo Tunduruni.

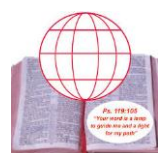
- ³Nako kobiri ala naye ozo, e'dumbe kari Apani oto 'bara risiki, inda uwu kpa.
- ⁴Inako mitongu ami e'di naye nowora kere ma wangi iyetara kose sura'o, ami lana yango mitongu ami e ti. Merira'o ma'di e'di naye tongu ami 'ba, e'dumbe ma'di amikirata.
- ⁵Inako kpetena ma osu uwu tetuzira bu. Inako 'be'di ala ingi ami kongbo'ora uwu ti'dizi nowo, La osu i'da'da?
- ⁶Inako e'dumbe mitongu ami e'di nayerata, sandri sezi ka ami kenedru'o.
- ⁷Inako kpa mitongu ami e'di gbegburani. Inda mososura ka mo'da ami, e'dumbe inda ma osu 'ba, Tapazi kambi ka esu ami bu 'ba, inako inda mososu, mosu ini tetu ami bu.
- ⁸Nako kere ma kesu vara'o, kosu 'bama ma ubu 'orari e'di tenderani te'du, manzo oreraki, e'di mopuki 'dinu,
- ⁹e'di tendera risiki, e'dumbe kari uwu etu 'ba,
- ¹⁰manzo orera risiki, e'dumbe ma osu Apa bu, nako lambi uwu indo 'ba le'bu,
- ¹¹e'di mopu risiki, e'dumbe e'di makesu ubu na tara rikera kopuri e.
- ¹²E'di sonzora kari 'di uwuki ma uwu tongu amiraye, inako lambi ese iye ke'i 'ba kpetena.
- ¹³Inako kere ma Kuru e'di gbegbura tara kosesura'o, kosu ami druko tigbo e'di gbegbura kesu'o ngii, e'dumbe kambi tongu 'ba drukoki, inako kosu e'di kakpa ma kenyirayena tongu ami, nako kosu e'di ma kobiri ebiraye tongu ami.
- ¹⁴Kosu o'be uwu iingiri, e'dumbe kosu urike e'dirani emu, nako kosu tongu ami.
- ¹⁵Ala kakpa ma Apa ka iyekiraye iye urike. Ko'be mowu yango kosu urike e'dirani emu nako kosu tongu ami.
- ¹⁶Kese were lambi uwu indo le'bu 'ba. Kese were le'bu lobi uwu indo.
- ¹⁷Bama elese ma kisiraye kowuri iye kongbo'o nowo, Na ka e'du tongu awu? nowo, Kese were lobi uwu indo 'bara. Kese were le'bu, lobi uwu indora, nako, E'dumbe mosu Apa burata.
- ¹⁸Kowuri nowo, Niri e'diseni nowo, Kese wereni, e'du? Ma e'di ma ka tonguraseni oto 'ba.
- ¹⁹Yesu koto yango kari ile ini ti'di, ko'be kowu iye nowo, La u'diri ami kongbo'o e'di na risiki? yango mowu nowo, Kese were lambi uwu indo 'ba, kese were le'bu lobi uwu indorata.
- ²⁰Gbegbu, gbegbu, mowu ami, lobi ogba nako okoko mumaki 'dinu, inako araga kosu 'bama ma ubu 'oraye ohu. Sandri kosu ami ohu, inako sandri amikura kosu izari aragani.

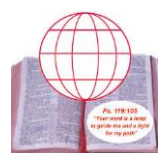
- ²¹Kere ma indi kesu konzera'o, sandri ka ini ohu, e'dumbe wangi nirikera kasa varata. Inako kere ma kodru unzuni vara'o, kese sandri risi ana 'ba le'bu, araga ka ini ohu, unzu kodruri ubu druko 'orata.
- ²²Nowora la sandriki kpetena, inako mosu ami indo le'bu nako ami kenedru kosu onzo aragaki, nako 'be'di ala ingi ma kosu araga amikurani inga ami buraki era.
- ²³Mo'do neki lambi uwu tene 'ba alalaki. Gbegbu, gbegbu mowu ami, inda lobi alalani tene Apa bu, kosu ini oko ami ukebeki.
- ²⁴Laza alalani tene 'ba ukebeki. Litene, nako lobi ke'i, nowora aragani ami kenedruni sezi ti.
- ²⁵Mitongu ami e'di nani e'di mumbeki. Wangi kosesu, mambi tongu ami le'bu 'ba e'di mumbeki, inako mosu Apa risi tongu ami teende.
- ²⁶Mo'do neki lobi tene ukebeki, nako mowu ami 'ba yango mosu Apani tene ami risiki,
- ²⁷e'dumbe Apa kawu ami inanu, e'dumbe lawu uwu va, nako letu e yango monga Apa bu.
- ²⁸Monga ka'di Apa bu, nako mesu ubu'o. Le'bu ma ubuni onda, nako ma osu Apa bu.
- ²⁹Ne'ora 'bama ma kisiraye kowuri ini nowo, Indo, kpetena litongu teende, nako la tongu 'ba e'di mikombeki.
- ³⁰Kpetena moto yango loto e'di kakparaye e, nako ka dra ingi 'be'di alani niki imi ti'di. E'di na mbe ko'be awu moto yango longu Tunduru bu.
- ³¹Yesu kungu iye e'di nowo, Kpetena letu va?
- ³²Indo, wangi kosesu, iyi kelu va, ma 'bakobi niki ami itara, 'be'di lebu lebuni niri kama, nako lobi uwu onda ukerekeki, inako kpa, ma ukerekeki 'ba, e'dumbe Apa ka uwuki.
- ³³Mitongu e'di nani ami, nowora ami onzo niki kenedru katuki umbe ti. Sandri ka ami bu ubu'o, inako ami kenedruni onzo logo. Mada ubuni e.

Yowani 17

- ¹Kere ma Yesu tongu e'di naye vara'o, ta'yo luhoye kori luru'o, kowu nowo, Apa, wangi kasa va. O'be miri Kesuni iingiri, nowora Kesuni o'be imi iingiri ti,
- ²e'dumbe loko ini logoni 'bama kakpari druko'o, nowora ini medri wangiye wangirani oko 'bama kakpa ma loko iniraye ti.
- ³Medri munde wangiye wangi ndoni ka na, yango iyeri imi oto ma imi Tunduru munderani mikerekeki, nako 'be'di ma liteturaki, ma ini Yesu Kristoni.
- ⁴Mo'be imi iingiri ubu'o va, nako muwu mozo ma loko uwurani va.

- ⁵Apa, kpetena o'be uwu iingiri kerelebu'o imiki miingi ma lito monzo niki kerelebu'o imikiraki lindoza ubu ka ingira 'orani.
- ⁶Mite'du mikebeni 'bama ma loko uwu ubu 'oraye. Iye mirike, nako loko iye uwu, nako ke'beri mirike e'diraye e.
- ⁷Kpetena kotori e yango ala kakpa ma loko uwuraye kungari mibu,
- ⁸e'dumbe moko iye e'di ma loko uwuraye, nako ke'iri iye, nako kotori gbegbu yango monga mibu, keturi yango litetu uwu minarani e.
- ⁹Ma tene iye risiki. Mitene ka 'ba 'bama ma ubu 'ora risiki, inako 'bama ma loko uwura risiki, e'dumbe iye mirikerata.
- ¹⁰Nako 'bama kakpa urikeraye iye mirike, nako mirikeraye iye urike, nako ma iingiri iye mbeki.
- ¹¹Uwu le'bu ubu'o ingi, iyena kari ubu'o, nako ma esu mibu. Apa leera, tomvu 'bama ma loko uwuraye mikebeki, nowora iyeri onzo lebu ti abongo awu ma leburawo.
- ¹²Kongbo ma ma'di kerelebu'o iyekira'o, mitomvu 'bama ma loko uwuraye mikebeki. Mitomvu iye 'dinu, 'be'di lebu ala ingi iye kongbo'o azuzira, inako lebu azuzi ndonina, nowora e'di mugu ini ozori ti kere'o.
- ¹³Inako kpetena ma esu mibu ne, nako mitongu e'di naye ubu'o, nowora araga urikerani sezi niki iye kesu'o 'di ti.
- ¹⁴Moko iye e'di mirikerani va, nako 'bama ma ubu 'oraye ko'uri iye, e'dumbe iye ubu ta 'bara risiki, abongo uwu ubu ta 'barawo.
- ¹⁵Mitene ka 'ba yango imi iye inga e ubu 'oraki, inako imi iye tomvu 'be'di tenderani.
- ¹⁶Iye ubu ta 'ba abongo uwu ubu ta 'barawo.
- ¹⁷Ungu iye lee e'di gbegbura'o. E'di mirikera ini e'di gbegbura ka na.
- ¹⁸Abongo litetu uwu ka'di ubu 'orawo, nowora uwu 'dinu mitetu iye ubu'o va.
- ¹⁹Munguri lee unanu iye risiki, nowora iye 'dinu unguri lee e'di gbegbura'o ti.
- ²⁰Mitene ka 'ba iye risiki wari, inako 'bama ma kobiri uwu etu iyeta e'dirakiraye 'dinu,
- ²¹nowora iye kakpa iyeri onzo lebu ti, abongo imi Apa la ukesu'o, nako uwu 'dinu ma mikesu 'orawo, nowora iye 'dinu iyeri onzo awu kesu'o, nowora 'bama ma ubu 'oraye iyeri etu ti yango litetu uwu mina.
- ²²Moko iye miingi ma loko uwurani, nowora iyeri onzo lebu ti abongo awu ma leburawo.
- ²³Ma iye kesu'o, imi 'dinu la ukesu'o, nowora iyeri ongu hwere lebu, nowora 'bama ma ubu 'oraye iyeri oto yango litetu uwu, nako lawu iye 'dinu, abongo lawu uwurawo.

²⁴Apa, mile yango iye ma loko uwuraye awu onzo iyeki kerelebu'o, kere ma ma nikira'o, nowora iyeri urike miingirani indo ti, urike miingi ma loko uwura, e'dumbe lawu uwu lindoza ubu ka i'dori 'bara'o.

²⁵Iyi, Apa orera, 'bama ma ubu 'oraye kari imi oto 'ba, inako uwuna moto imi e, nako 'bama naye 'dinu kotori yango litetu uwu mina.

²⁶Mo'be kotori mikebeni, nako mosu o'be ini otori newone, nowora mawu ma lawu niki uwura ini onzo iye kesu'o ti, uwu 'dinu iye kesu'o.

Yowani 18

¹Ne'ora kere ma Yesu tongu e'di naye vara'o, kobiri 'bama ma kisirayiki uwo nzu Kederoniri taa, kere ma ezi ka nikira'o, kusuri kesu'o.

²Lindo Yuda ma ini obazira koto kere ndoni 'dinu, e'dumbe Yesu iye ka'diri indiri no'o 'bama ma kisirayiki luho sonzorata.

³Nowora Yuda kenzu asigiriri loki, asigiriri maka ma ungazi mundizi makarari burayiki Farisayori burayiki 'dinu, kebiri iye tileri'o talayiki, okoloyiki nako ala kevii tarayi kele.

⁴Nako Yesu koto e'di kakpa ma kobiri ozori imbe 'oraye e, kepu, nako ti'di iye nowo, La a'dini ovi?

⁵Kunguri ini e'di nowo, Yesu ma Nazareta esurani. Yesu kowu iye nowo, Uwu ini. Lindo Yuda ma Yesuni obazira, kezi ka iyeki.

⁶Nowora kere ma Yesu kowu iye nowo, Uwu inira'o, konguri iye kogoki, keviri bile.

⁷Yesu ti'di iye le'bu nowo, La a'dini ovi? Kowuri nowo, Yesu ma Nazareta esurani.

⁸Yesu kungu e'di nowo, Mitongu ami e, uwu ini, noworani inda la ko uwu ovi, londa 'bama neye iyeri obi iyeta.

⁹Nani e'di ma tongura ini ozori ti kere'o nowo, 'Bama ma loko uwu nari kongbo'o lebu ala ingi azuzira.

¹⁰Lindo Simona Peturu ma eli arasazira kipu arasa ndoni, kebu niki mbamba mundizi makara rikerani nako ke'be ibi u'da monyo 'orani mbui. Mbamba ndo kebeni Malikoni.

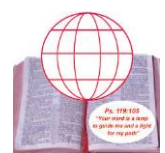
¹¹Inako Yesu kowu Peturuni nowo, Isu arasa mirikerani niri kporo'o. Uwu onzi kopo sandri ta ma Apa koko uwurani 'ba?

¹²Nowora asigiriri loki iyeta makesurayiki nako Yahudari makaye 'dinu koderi Yesuni nako to'irini.

¹³Merira kambari ini Ana bu, e'dumbe ini te'i Kayafa rike ma ini mundizi maka wangi ndo 'orani.

- 14**Lindo Kayafa ini 'be'di ma e'diseni okozi Yahudayera, yango ka mo'da 'be'di lebuni ondi koya risiki.
- 15**Lindo Simona Peturu ka Yesuni tokpa, 'be'di ala 'bama ma kisirari kongbo 'oraki 'dinu, lindo 'be'di ma kisira ndo kotori ka mundizi makaraki, nako kusuri Yesuyiki mundizi makara rike u'bara pi'o.
- 16**Inako Peturu kezi tepu u'ba tito'o. Nowora 'be'di ma kisi ndo ma kotori ka mundizi makarakira kepu tepu, ke'di aranzu ma u'ba tito tomvuziraki, nako kamba Peturuni u'ba pi kesu'o.
- 17**Aranzu ma u'ba tito tomvuzira ti'di Peturuni nowo, Imi 'dinu 'be'di ala ma 'bama ma 'be'di ndo ma kisira kongbo 'orani 'ba? Peturu kungu e'di nowo, Uwu 'ba.
- 18**Lindo mbambaye asigiriyiki tavuri ka kenzeri kesi no'o, e'dumbe ala katu ka 'dirata. Kari kesi ozu 'dinu, nako Peturuni 'dinu keziri ka iyeki ka kesi ozu.
- 19**Ne'ora mundizi makara ti'di Yesuni 'bama ma kisira risiki, misi nirikeraki 'dinu.
- 20**Yesu kungu ini e'di nowo, Mitongu e teende 'bamaye kakpa, ma'di isi u'ba menzuri tarari kesu'o, u'ba Tunduru rikera'o 'dinu, kere ma Yahudaye kakpa kari enzurirari'oki, nako ma'di e'di tongu 'ba ketretri.
- 21**La uwu ti'di e'duta? Ti'di 'bama ma uwu enyiziraye e'di ma mitongu iyera risiki. Kotori e'di ma mitongu nani e.
- 22**Kere ma Yesu kowu e'di naye vara'o, 'be'di ala ezizi asigiriri kongbo no'ora kebu Yesuni tileki, kowu ini nowo, La e'di ungu newo mundizi makarani?
- 23**Yesu kungu ini e'di nowo, Inda mitongu tende tanga niri tende seni. Inako inda ka drara lebu ko uwu e'duta?
- 24**Ne'ora Ana tetuni mo'ini Kayafa ma mundizi makara bu.
- 25**Lindo Simona Peturu kezi ka kesi ozu. Nako kowuri ini nowo, Imi 'dinu 'be'di lebu 'bama ma kisirari kongbo'ora? Kuti e, kowu 'dinu nowo, Uwu 'ba.
- 26**'Be'di ala mbamba mundizi makara rikerari kongbo'o ma niru'bani 'be'di ma Peturu ke'be ibirani kowu nowo, Ma ami indo 'ba iniki ezi'o?
- 27**Peturu kuti le'bu, egbele no 'oraki keresu kogba.
- 28**Ne'ora tigbori Yesuni ama Kayafa rikera 'oraki, kobiri niki Praitorio'o, niri e'diseni kahaga'o, nako ka dri kulakula, inako kari usu 'ba kahaga'o, nowora iyeri e'de 'ba, inako iyeri monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani onyo ti.
- 29**Nowora Pilatu kepu iye bu, ti'di nowo, Lamba moso tetirani 'be'di na mbe'o?
- 30**Kunguri e'di nowo, Inda 'be'di nani e'di tenderani ozosi 'ba, mambi ka'di ini oko 'ba mibu.

³¹Nowora Pilatu kowu iye nowo, Amina lemuni, lopu e'di druko'o abongo meziri amukurawo. Yahudari makaye kowuri ini nowo, Meziri ketu 'ba awu 'be'di alarani ohu.

³²Nani e'di ma Yesu tongura ini ozori ti kere'o, ma te'du niki iti nirike mandi tarani.

³³Nowora Pilatu kosu le'bu kahaga'o, nako kungbo Yesuni, ti'di ini nowo, Imi Tebizi Yahudari tarani?

³⁴Yesu kungu e'di nowo, Laza e'di ne tongu mi drukoki minanu, neza 'bama eleseraye tonguri urisi imina?

³⁵Pilatu kungu e'di nowo, Uwu Yahuda esu? Koya amikura mundizi makarayiki kambari imi ubu iyena. Lozo e'du?

³⁶Yesu kungu e'di nowo, Opi monyo urikera ka ubu na tarani 'ba. Inda opi monyo urikera ina'di ubu na tarani, indana urike mbambaraye kambiri kevii oma, nowora 'bayi uwu oko 'ba ti Yahudaye. Inako opi monyo urikera ka ubu na tarani 'ba.

³⁷Pilatu kungu e'di nowo, Nowora imi tebizini? Yesu kungu e'di nowo, Lowu yango uwu tebizini. 'Bakodru uwu e'di na risiki, nako mesu ubu'o e'di na risiki nu nowora uwu niki e'di gbegburaseni tanga ti. 'Be'di lebu lebu e'di gbegbura tara kenyi ungoroseni.

³⁸Pilatu ti'di ini nowo, E'di gbegburani e'du? Kere ma Pilatu kowu e'di nani vara'o, kepu le'bu tepu 'bama ma Yahudari bu, kowu iye nowo, Ma meru alani ose 'ba kesu'o.

³⁹Inako ini amiri medri ka na yango uwu 'be'di leburani tanga ami monyo ma Adazi 'Badrukokira tara kesu'o. Inda nowora lile yango uwu Tebizi Yahudari tarani tanga ami?

⁴⁰Kozari le'bu nowo, 'Be'di nani 'ba, inako Barabanina. Lindo'di Baraba ndoni ka sinzuzini.

Yowani 19

¹Ne'ora Pilatu ko'be Yesuni 'bayi ini uma.

²Asigiriye ta'iri biri huhunirani, kisuri druko'o, nako kisuri imbe'o ala ma'du ma ngbaru ngbarurani,

³nako kebiri ubu, kowuri nowo, Tebizi Yahudari tara, mado imi! Tiburi nii iye tileyiki.

⁴Pilatu kepu tepu le'bu, kowu 'bamari lokini nowo, Lindo ma ini amba ami bu, nowora ami oto ti yango ma meru alani ose 'ba kesu'o.

⁵Nowora Yesu kepu tepu ma ka'duri ini biri huhuniraki druko'o, nako ala ma'du ngbaru ngbaruraki. Pilatu kowu iye nowo, Lindo 'be'di ndoni!

- ⁶Kere ma mundizi makaraye asigiriyi kele kindori inira'o, kozari, kowuri nowo, Tama ini kogu mala mbe'o! Tama ini kogu mala mbe'o! Pilatu kowu iye nowo, Ami lemu ini, nako litama ini, e'dumbe ma meru alani ose 'ba kesu'o.
- ⁷Yahudaye kunguri ini e'di nowo, Meziri awukura ka 'di, nako meziri ndoki kese ini ondi, e'dumbe ko'beri ka inanu Tunduru Kesuni.
- ⁸Nowora kere ma Pliatu kenyi e'di nanira'o, uru kodenii madarini,
- ⁹nako kosu kahaga kesu'o le'bu, ti'di Yesuni nowo, Longa i'da'da? Inako Yesu ka ini e'di alani ungu 'ba.
- ¹⁰Nowora Pilatu kowu ini nowo, Le'di ka ubu 'ba? Loto 'ba urike logora ka 'di imi tanga'du, nako tama'du 'dinura?
- ¹¹Yesu kungu ini e'di nowo, Inda logo ka okori imi koriraki 'ba, logo mirike ala ingi alalani ozo'du umbe'o. Nowora 'be'di ma uwu okozi imira nirike merura kada zo.
- ¹²E'di ne risiki Pilatu kile ini tanga, inako Yahudaye kozari, kowuri nowo, Inda litanga 'be'di nani lindo'di imi Kaisari embekesu 'ba. 'Be'di lebu lebu ma o'berizi drukoki inanu tebizinira lindo'di kuse Kaisari mberaki e.
- ¹³Nowora, kere ma Pilatu kenyi e'di nayera'o, kipu Yesuni tepu, nako tredre kidre e'di mopu tara druko'o, kere ma 'baka'di ungubo Kunu mo'barani, inako ka Ebere tukira Gabbatani.
- ¹⁴Lindo ini mo'do ala Mekpe monyo ma Adazi 'Badrukokira tarani. Kovi onzo abongo uto kazawo. Nako Pilatu kowu Yahudaye nowo, Lindo Tebizi amikurani!
- ¹⁵Kozari nowo, Ohuni e, ohuni e, tamani kogu mala mbe'o! Pilatu kowu iye nowo, Uwu amita Tebizirani tama kogu mala mbe'o? Mundizi makaraye kunguri e'di nowo, Tebizi awutara ingi, lebu Kaisarini nu.
- ¹⁶Nowora koko Yesuni iye, iyeri ini tama kogu mala mbe'o.
- ¹⁷Ne'ora kemuri Yesuni, ini kosu, ma tamba ka nirike kogu malarani inanu niru'du, kere ma 'bakungbo Kere ma druko rusu tara'o, ma 'baka'di ungubo Ebere tuki Golgotara.
- ¹⁸Tamarini no'o, 'bama eleseyiki iria, lebura teleyiki, lebura teleyiki, nako Yesuni aga.
- ¹⁹Nako Pilatu kugu e'di mite'duni 'dinu, nako ko'beni kogu mala druko'o. E'di ndo kuguri nowo, Yesu ma Nazareta esu, Tebizi Yahudari tara.
- ²⁰Nowora 'bama sonzo Yahudari kongbo 'oraye kolari e'di mite'du ndoni, e'dumbe kere ma 'batama niki Yesunira ka kogo ama makaraki, nako kuguri ka Ebere tuki, nako Roma tuki, Giriki tuki 'dinu.
- ²¹Nowora mundizi maka Yahudari taraye kowuri Pilatuni nowo, Ugu 'ba nowo, Tebizi Yahudari tara, inako 'Be'di nani kowu yango ini Tebizi Yahudari tarana.
- ²²Pilatu kungu e'di nowo, E'di ma mugu vara, mugu va nenu.

- ²³Kere ma asigiriye tamari Yesuni vara'o, kemuri ala ma'du nirikeraye, kopuri kongboni uto, asigiri lebu lebu narani nirikeraki, kanzu nirikeraki 'dinu. Kanzu ndo niri mitoti luhoni ingi, 'baki'doni mo'iki onga'du druko'o kpere bile.
- ²⁴Ko'be kowuri iye kongbo'o nowo, Awu ini tita 'ba, inako awu ini oma zegeki, awu emezini ose ti. E'di nani kozori nowora e'di mugu ini ozori ti kere'o nowo, Kopuri urike ala ma'duraye iye kongbo'o, nako komari urike ingbarani zegeki.
- ²⁵Ne'ora asigiriye kozori nani, inako zokoye zoko amvukoki Maria ma Kileopa indikoni, iye Maria ma Magadala aranirayiki keziri kogu mala Yesu rikera kidre'o.
- ²⁶Nowora kere ma Yesu kindo zokoye nako 'be'di ma kisi ma kawuraki kezirira'o, kowu zokoni nowo, Ama, miri kesu ka na!
- ²⁷Nako kowu 'be'di ma kisirani nowo, Zani ka na! Onga'du uto noki 'be'di ma kisi ndora kamba Yesu zokoni nirike ama mundera'o.
- ²⁸Ne kogoki Yesu ma koto e'di kewu vara'o, nowora e'di muguni ozori ti kere'o, kowu nowo, Uwo rava ka uwu uva.
- ²⁹Lindo'di 'bako'be ka'di kusiliri uwo laya'o, nako ko'beri kusiliri uwonzu ndo aluku kesu'o, kisurini bo'du si'o, ko'berini Yesu tu'o.
- ³⁰Kere ma Yesu ke'i kusiliri uwo ndo vara'o, kowu nowo, Keki va, nako kungu drukoni bile, nako konda kuru nirikerani kepu.
- ³¹Ne'ora e'dumbe mo'do neni mo'do ala Mekpe tarani, Yahudaye ti'diri Pilatuni yango 'bayi uhuye siso, 'bayi iye omba 'deyiraki, nowora iye rabuye onzo 'ba ti kogu mala mbe'o sabatori mo'do'o, e'dumbe sabatori mo'do ndoni ini mo'do makara ka narata.
- ³²Nowora asigiriye kebiri, sisori 'be'di merira huye nako 'be'di ala ma 'batamaye nikira rikera 'dinu.
- ³³Inako kere ma kuluri Yesu bura'o, kindori yango kondi va, kari uhuye siso 'ba.
- ³⁴Inako asigiri ala iye kongbo'ora koti menzeni e'iki, nako egbele kusi kedi kerelebu'o uwoki.
- ³⁵'Be'di ma indozira tanga e'diseni, nako e'dise mitanga nirikera ka gbegbu. Koto yango tongu e'di gbegburani, nowora ami 'dinu ami etu ti.
- ³⁶E'dumbe e'di naye kozori nowora e'di mugu ini ozori ti kere'o nowo, 'Bakambi nirike usurani aso 'ba.
- ³⁷Le'bu e'di mugu alara kowu nowo, Kobiri 'be'di ma kotirirani indo.
- ³⁸Na kogoki Yosefa ma Arimataya esu ma Yesu kisira, inako ketretri uruki Yahuda risikira, ti'di Pilatuni ini Yesu rabuni inga. Pilatu ketu ini. Nowora kesu, kinga niri abuni,
- ³⁹Nikodemo kesu 'dinu, ini 'be'di ma esuzi Yesu bu meri hunakirani. Kamba niki udu tagi iri mahani udu eleseyikira ma kese misonziki kilo piro uto druko umu.

⁴⁰Nowora kingari Yesu rabuni, kopiri imbeni ingba ti'duraki ando tagi riiraki abongo meziri abu mu'ba ta Yahudari tarawo.

⁴¹Ezi ka'di 'di, kere ma 'batama niki inira'o nako kunuri mumba ru'ba le'bura, ka'di 'di ezi ndo'o, ma 'bakaza ka'di 'be'di alani u'ba 'ba kesu'ora.

⁴²Kinori Yesuni no'o, e'dumbe mumba ru'ba ka kogo, nako e'dumbe ini mo'do ala Mekpe ta Yahudari tara risiki.

Yowani 20

¹Mo'do meri yenga tara'o, Maria ma Magadala aranira kosu drikula kula mumba ru'ba tu'o lindoza ala ka kidu kidu, nako kindo kunu konguri e mumba ru'ba tu 'oraki.

²Nowora ti'ya, kesu Simona Peturu bu, iye 'be'di ala ma Yesu kisi ma kawurani, kowu iye nowo, Kipuri Opini e mumba ru'ba 'oraki, nako awu moto 'ba kere ma kinori ka niki inira.

³Nowora Peturu kepu iye 'be'di ma kisi alaraki, nako kobiri mumba ru'ba bu.

⁴Iye iria bua ko'yari inako 'be'di ma kisi alara kada Peturuni mo'yaki, kelu meri mumba ru'ba tu'o,

⁵nako te'i, kindo kesu'oni 'dinu, kindo ingba ma ti'duraye kari iye kerekeki, inako kosu 'ba kesu'o.

⁶Nowora Simona Peturu ma ka ini tokpara kelu, nako kosu mumba ru'ba kesu'o, nako kindo ingba ti'duraye kunori ka,

⁷nako kitambala ma ka druko'ora konzo 'ba kerelebu'o ingba ti'du ndoyiki, inako konzo ka mulini kerekeki.

⁸'Be'di ala makisira eluzi meri mumba ru'ba tu'ora kosu, kindo, nako ketu 'dinu.

⁹E'dumbe kariza e'di muguni oto 'ba yango kosu aga be 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki.

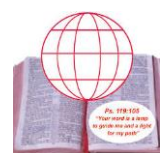
¹⁰Nako 'bama ma kisiraye konguru kubu iyeri ama'o.

¹¹Inako Maria kezi tepu mumba ru'ba tu'o ogbaki, nako ma kogbara'o te'i, kindo mumba ru'ba kesu'oni,

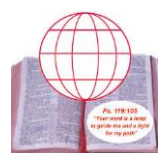
¹²nako kindo malaika iria ala ma'du unzerayiki trodreri ka trodrodre, lebura druko se'oni, alara ko uhu se'oni, kere ma Yesu rabu kuno nikira'o.

¹³Kowuri ini nowo, Indi, la ogba e'duta? Kowu iye nowo, E'dumbe kingari urike opirani e, nako ma oto 'ba kere ma kinori ka niki inirani.

¹⁴Ma kowu nowora'o kizari kogoki, kindo Yesu kezi ka, inako koto 'ba yango ini Yesunira.

- 15** Yesu kowu ini nowo, Indi, la ogba e'duta? La a'dini ovi? Maria kana ali'bani ini ezi ongazini, kowu ini nowo, Makesu, inda lombani e, tongu uwu kere ma lino ka niki inira'o, nowora uwu ini omba e ti.
- 16** Yesu kungu ini e'di nowo, Maria! Kizari, kowu ini Ebere tuki nowo, Raboni! niri e'diseni nowo, Isizi.
- 17** Yesu kowu ini nowo, Ambu umbe 'basi, e'dumbe maza sesi 'ba Apa bu, inako osu uredrukori bu, nako owu iye yango mosu Urapa bu, Amirapa bu, nako Tunduru urikera bu, Tunduru amikura bu 'dinu.
- 18** Maria ma Magadala ara kosu, kowu 'bama ma kisiraye yango kindo Opini, nako Opi tongu e'di ndoye ini ina.
- 19** Ne'ora mo'do meri yenga tara'o kere ma ala kongu va ndruse, lindo u'ba tito ka ma'bani, kere ma 'bama ma kisiraye kari nikira'o, uruki Yahuda risikira, Yesu kesu nako kezi iye kongbo'o, kowu iye nowo, Kenedru katuni onzo ami bu.
- 20** Kere ma tongu e'di nanira'o te'du iye tileye menzepiki, nowora araga kohu 'bama ma kisiraye Opini mindo ta.
- 21** Nowora Yesu kowu iye le'bu, Kenedru katuni onzo ami bu. Abongo Apa tetu uwurawo, uwu 'dinu mitetu ami nowonu.
- 22** Kere ma tongu e'dinanira'o kipu ovu iye druko'o, nako kowu iye nowo, Like'i Kuru Leerani.
- 23** Inda 'bama ma lobi iyeri meruye onda eraye, iyeta meruraye kobi onzo mondarini iye. 'Bama ma lobi iyeri meruye onda 'baraye iyeku meruraye kambiri ondari 'ba iye.
- 24** Ne'ora Toma ma 'baka'di ungbo Anyanira, ini 'be'di lebu apari druko iria kongbo'ora, konzo ingi iye kongbo'o ma Yesu kesura'o.
- 25** Nowora 'bama ma kisiraye tonguri ini nowo, Awu mindo Opini va. Inako kowu iye nowo, Inda ma musumaliri buni indo 'ba tileri'o, ma utilesidruni isu 'ba musumaliri bu'o, ma utileni isu 'ba menzepi'o, mambi etu 'ba.
- 26** Mo'do obora kogoki 'bama ma kisiraye konzori ka le'bu u'ba'o, nako Toma ka iyeki kerelebu'o. Yesu kesu, lindo u'ba tito ka ma'bani, nako kezi iye kongbo'o, nako kowu nowo, Kenedru katuni onzo ami bu.
- 27** Kowu le'bu Tomani nowo, Isu mitilesidruni na'o, indo utileye 'dinu, e'i mitileni 'dinu, isu umenzepi'o, nako onzo 'ba metu ingini, inako metuki.
- 28** Toma kungu ini e'di nowo, Opi urikera, Tunduru urikera 'dinu.
- 29** Yesu kowu ini nowo, E'dumbe lindo uwurata letu niki ne? Kandomarani onzo 'bama ma indozi 'bara nako keturiraye.
- 30** Ne'ora Yesu kozo ese sonzo 'bama ma kisirari luho'o, ma kari uguri 'ba buku na kesu 'oraye.

³¹Inako e'di naye kuguri ami etu niki ti, yango Yesuni Kristo, Tunduru Kesuni, nako ma letura'o ami onzo niki medriki kebe nirikeraki ti.

Yowani 21

¹Ne kogoki Yesu te'duri le'bu 'bama ma kisiraye moliri Tiberia tu'o, nako te'duri nowo.

²Lindo Simona Peturuye nako Toma ma 'baka'di ungbo Anyaniraki, Natanaeh ma Kana Galilaya esuniraki, nako Zebedayo ndaye, 'bama iria eleserayiki 'bama ma kisirari kongbo 'oraye konzori iyeki kerelebu'o.

³Simona Peturu kowu iye nowo, Mosu keyiye ope. 'Bama eleseye 'dinu kowuri nowo, Awu 'dinu mobi mibuki. Kobiri sosiri weri'o, inako huna neki kari alalani ode 'ba.

⁴Kere ma ala kode menzekira'o Yesu kezi moliri tu'o, inako 'bama ma kisiraye kari oto 'ba yango ini Yesunira.

⁵Yesu kowu iye nowo, Andanda, keyi alaye kari'di amiki? Kungurini e'di nowo, Keyi ingi.

⁶Nowora kowu iye nowo, Likombe osani weri pi u'da monyo tara druko'oni, lobi ose. Nowora komberi, nako keseri ini avu 'ba keyiri sonzo tile.

⁷Be'di ne ma Yesu kisi ma kawura kowu Peturuni nowo, Ini Opini. Nowora ma Simona Peturu kenyi yango ini Opinira'o, keve nirike ingba mikomberani imbe'o, lindo ka'di kusuni mozo risiki, koda moliri'o.

⁸Inako 'bama ma kisi eleseraye kebiri weriki kari omba osani mavuki, keyiyiki kesu'o 'di, e'dumbe ubu tu kese ka'di va kiligi, inako kese onzo metere piro umu.

⁹Kere ma kuturi ubu tu 'ora'o, kindori kesi kele kenze tara, lindo 'baku'ba ka keyiye druko'o u'daki 'dinu.

¹⁰Yesu kowu iye nowo, Lamba keyi elese ma laki tode kpetenaraye.

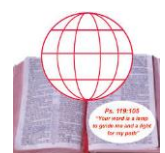
¹¹Nowora Simona Peturu sesi weri'o nako kavu osani ubu tu'o, keyi makarayiki 'di u'oyi, a'ba lebu piro umu druko musa, nako inda ke'di iye sonzo kpa, osa ka atari 'ba.

¹²Yesu kowu iye nowo, Lebi, monyo dribu tarani onyo. Be'di ala ingi 'bama ma kisirari kongbo'o ma kenedru logozi ini ti'di'du nowo, Imi a'dini?ra, e'dumbe kotori e ini Opini.

¹³Yesu kesu kinga u'dani nako koko iye keyiki 'dinu.

¹⁴Nani luho musa ma Yesu te'duri niki 'bama ma kisiraye 'bakiga niki inira 'bama ma e'dizirari kongbo'ora kogoki.

¹⁵Ne'ora kere ma konyori vara'o, Yesu kowu Simona Peturuni nowo, Simona Yowani kesu, lawu uwu 'bama naye mada? Peturu kungu ini e'di nowo, Iyi, Opi, loto e mawu imi. Kowu ini nowo, Tihu urike orombo randaraye.

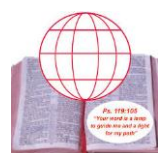
- 16**Kowu ini le'bu luhu iriara nowo, Simona, Yowani kesu, lawu uwu e? Kungu ini e'di nowo, Iyi Opi, loto e mawu imi. Yesu kowu ini nowo, Ondru urike oromboraye.
- 17**Kowu ini luhu musa nikira'o nowo, Simona, Yowani kesu, lawu uwu e? Sandri kohu Peturuni e'dumbe Yesu ti'di ini luhu musarata nowo, Lawu uwu e? Nako kowu ini nowo, Opi, loto e'di kakparaye, loto e mawu imi. Yesu kowu ini nowo, Tihu urike oromboraye.
- 18**Gbegbu, gbegbu, mowu imi, lindo la'diza kowunira'o, litomvuri minanu, la'di ohu kere ma mikenedru kilera'o, inako kere ma losu odra vara'o, losu mitileye e'i, nako 'be'di alara kosu mikopini evena, kosu imi tigbo kere ma lile 'bara'o.
- 19**Lindo'di ka nani tongu ka te'du niki mandi ma Peturu kosu niki o'be Tunduruni iingirirani. Nako ne kogoki kowu ini nowo, Tokpa uwu.
- 20**Ne'ora Peturu kizari, kindo 'be'di ma Yesu kisi ma kawurani ka iye tokpa. Ini 'be'di ma eturizi Yesu engu'ora monyo ndruse tara tu'o ma kowu nowo, Opi a'di kosu imi obana?ra.
- 21**Ma Peturu kindonira'o kowu Yesuni nowo, Opi, 'be'di nani kosu e'du ozo?
- 22**Yesu kowu ini nowo, Inda mile ini onzo medrini kpere mosesura'o, ka mire'di? Tokpa uwu.
- 23**E'di kobu edrukori kongbo'o yango 'be'di na ma Yesu kisira kambi ondi 'ba. Inako Yesu kowu Peturuni yango kambi ondi 'ba, nowo 'ba, inako nowo, Inda mile ini onzo medrini kpere mosesura'o ka mire'di?
- 24**Nani 'be'di ma kisi ma e'di naseni tangazinira, nako kugu e'di naye, nako moto yango e'dise mitanga nirikeraye iye gbegbu.
- 25**E'di elese sonzo kari 'di ma Yesu kozoraye, inako inda 'baya ka'di iye ugu iye buki iye buki, mana yango ubuni ngii kambi ese 'ba buku ma 'bakobi ugurayiki.

Mozo

Mozo 1

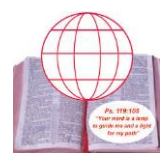
- ¹Teofilo, E'di mugu meri ma mugura kesu'o mite'du ala kakpa ma Yesu ki'do ozo misiki 'dinuraye,
- ²kpere mo'do ma kingari niki lera'o. Lindoza kingari leri'o 'bara'o, koko e'di mazu Kuru Leeraki 'bama ma tetura ma kiperaye.
- ³Nirike sandrira kogoki te'duri iye medrini ala sonzo ma esenirayiki, ma kepu niki iye luho'o mo'do piro uto ma tongu niki opi monyo Tunduru rikera risi.
- ⁴Kere ma ka'bari ka'di kerelebu'o iyekira'o, kezi e'dini iye nowo, Luvu 'ba Yerusalema 'oraki, inako litomvu e'di mazu Urapa rikera ma lenyi uburani,
- ⁵e'dumbe Yowani koko batisimo uwoki, inako amirana lobi batisimoni ode Kuru Leeraki lidoza mo'do sonzo kada 'bara'o.
- ⁶Nowora kere ma ka'bari kerelebura'o, 'bama ma kisiraye ti'diri Yesuni nowo, Opi, kpetena losu opi monyoni ungu Israeliye kubu ne?
- ⁷Yesu kowu iye nowo, Ini ami re'di 'ba yango ami utoni indani wangini ma Apa ko'be niri logokira oto'du.
- ⁸Inako kere ma Kuru Leera kosu esu ami druko'o, lobi logoni ose, nako lobi onzo urike e'dirase tangazini Yerusalema'o, Yudaya'o ngii, nako Samaria'o 'dinu, nako kpere uburi kotu'o.
- ⁹Ma kowu e'di nani vara'o, kere ma kari indora'o, kingari kori, nako trutru ke 'i ini iye luho 'oraki.
- ¹⁰Kere ma kari indo leri'o, kosura'o, lido 'bama iria kari iyeki kidre'o, ka'duri ka ingba unzerayiki,
- ¹¹nako kowuri nowo, Ami 'bama Galilaya 'oraye lezi ka indo leri'o e'duta? Yesu nani ma kingari ami kongbo 'oraki leri'o ne, kosesu nowonu abongo la indo kosu niki leri 'orawo.
- ¹²Ne'ora konguri Yerusalema'o ma kungari niki angu Oliva 'ora'o, ma ka kogo Yerusalemaki, ini mahu sabatori mo'do tarawo.
- ¹³Kere ma kusuri kesu'o, sosiri u'ba kesu korinira'o, kere ma kari onzo nikira'o, Peturuye Yowaniki nako Yakoboye Anderiaki, Filipoye Tomaki, Baritulumayoye Matayoki, Yakobo Alifayo kesuni nako Simona, esu ma ongazi usu serani, nako Yuda Yakobo kesuni.
- ¹⁴Bama naye kakpa kokori iyenanu Tunduruni tene'du iye kenedru lebuki, kerelebu'o indiyi kele, nako Maria Yesu zokoni, nako Yesu edrukoyiki 'dinu.

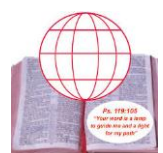
- ¹⁵Wangi noki Peturu kezi kori edrukori kongbo'o, lindo 'bamari loki kenzuri kerelebu'o, koviri ese abongo a'ba lebu piro iriakiwo, Peturu kowu nowo,
- ¹⁶Ami edruko, e'di mugu ma vani Kuru Leera kowu Dawidi tuki Yuda risi, ma ini druko tigbozi 'bama ma koderi Yesunirata, kozori kere'o nowo.
- ¹⁷E'dumbe 'bakola ini kerelebu'o awu kongbo'o, nako kose kere nirikerani mozo na kesu'o.
- ¹⁸Ne'ora Yuda koze ubu mituko e'di tende nirikera taraki, nako kasi gbukuni, kesu katari hwenge, kesude kunzuri tepu.
- ¹⁹Niri e'di kobu 'bama kakpa Yerusalema 'orari kongbo'o, ko'be ubu ndoni 'bakungbo iyeta uturaki nowo, Akelidama, niri e'diseni nowo, Ubu kusi tara.
- ²⁰Abongo kuguri buku Sauma kesu 'orawo nowo, Kere nirikera ini ese agbani, 'be'di ala ini onzo 'ba kesu'o, nako, 'Be'di alarani mozo nirikerani ode.
- ²¹Nowora 'be'di ala 'bama ma onzozi kerelebu'o awuki wangi ngii ma Opi Yesu ka'di niki osu nako epu awu kongbo 'orakira,
- ²²onga'du batisimo ma Yowani kokora kura elu'du mo'do ma Yesu kingari niki awu kongbo korira'o, 'be'di ala 'bama ndori kongbo'ora ini onzo awuki kerelebu'o maga Yesu rikerari e'dise tangazini.
- ²³Ne'ra ko'beri 'bama iria, Yosefa ma 'bakungbo Barisabani, ma kebeni ala Yusitonira, nako Matiani.
- ²⁴Nako teneri Tunduruni, kowuri nowo, Imi Opi ma koto 'bamari kenedruye kakpara, te'du 'be'di ma lipe 'bama iria nari kongbo 'orani,
- ²⁵ini onzo ti mozo na tu'o, nako mozo 'be'di ma teturani rikera 'dinu ma Yuda kondara kere 'o. Yuda ndo kosu tava kere nirike mundera'o.
- ²⁶Nako kumari zege iye druko'o nako zege kode Matiani, nako 'bakola ini 'bama ma teturaye aparari druko leburari kongbo'o.

Mozo 2

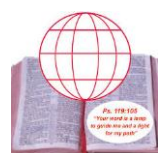
- ¹Ne'ora kere ma mo'do ma Pentekosito tara kelu vara'o, lindo konzori ka kerelebu'o iye buki kakpa.
- ²Nako kpetewari ne'o mitanyo konga leri'o abongo egbugbu maka tapuzi logokirawo, nako sezi u'ba kesu'o 'di kere ma trodreri nikira'o.
- ³Nako ala ma ka abongo kesi kadrawora kindori iye luho'o, kopuri iye nako konzo iye druko'o.
- ⁴Nako Kuru Leera sezi iye kakpa, nako ki'dori e'di utu kandi kandirayiki, abongo e'di ma Kuru Leera koko iyerawo.

- ⁵Lindo'di kose 'bama Yahudaye konzori Yerusalema'o, iye 'bama ma Tunduruni iingizira ma kungari koyase kakpa leri se'ora kongbo 'oraye.
- ⁶Nako kere ma kenyiri ala ma tanyoziranira'o, 'bamari loki kenzuri iye tu kerelebu'o, nako e'di ndo ko'be kari ondori e'dumbe 'be'di lebu lebu menyi kari e'di awuta utu munderaki.
- ⁷Iye kesu kowu waa nako kari anari, kowuri nowo, Bama ma e'dizi naye iye kakpa Galilaya vuka 'ba?
- ⁸Awu 'be'di lebu lebu menyi kari e'di awuta atu munderaki tetini?
- ⁹Bama Paritiye, Mediyiki, nako Elamayiki, 'bama ma konzori ka Mesapotamia 'oraye, Yudaya 'oraye Kapadokia 'orayiki, Ponto 'oraye nako Asia 'orayiki,
- ¹⁰Ferugia 'oraye, nako Pamfulia 'orayiki, Ezibeto 'oraye nako Libia menze Kurene bura 'orayiki, 'bama menyi kari e'di awuta utu ma ede ma ungazi Roma 'oraye, Yahudaye nako 'bama ma ozarizi ongu'du Yahudanirayi kele,
- ¹¹Kereteeye nako Arabuye, ma enyi kari e'di utu awuku munderayiki mozo maka Tunduru rikerari tara risiki.
- ¹²Iye buki kakpa iye kesu kowu waa, nako niri e'di koyi iye druko'o oyoyi, kowuri iye kongbo'o nowo, E'di na seni e'du?
- ¹³Inako 'bama eleseye kowuri mizeki nowo, Hii! Tingbari ka toiri ehuhuki.
- ¹⁴Inako Peturu ma kezi ka 'bama apari druko leburayiki, tongu ngorose koriraki nowo, Ami 'bama Yudaya vuka nako ami buki kakpa ma lonzo ka Yerusalema 'oraye, loto e'di nani, nako lo'be ami bi urike e'dirani enyi'du,
- ¹⁵e'dumbe 'bama naye kari tingba 'ba tingbingba, abongo lowurawo, e'dumbe uto kaza musa wari.
- ¹⁶Inako nani e'di ma lito monzizi Yoeli tongurani:
- ¹⁷Tunduru kowu nowo, Ala ma kosu ozori wangiri meki'o. Mosu urike Kuru Leerani oko 'bama kakparaye zo, nako amita kowundaraye arandandayiki kobiri e'di oyi, nako andakowu amikuraye kobiri ese epuziraye indo, nako osogo amikuraye kobiri mori ori.
- ¹⁸Iyi, wangi noki mosu urike Kuru Leerani oko mbamba urike esuniraye zo, urike mbamba arandandaniraye 'dinu, nako kobiri e'di oyi.
- ¹⁹Nako mosu ala kenedru mowu taraye te'du leri'o, nako eseye ubu druko'o 'dinu, kusi, kesiki kanyagu ma eduriziraki 'dinu.
- ²⁰Uto kosu izari tinini, simbani ko kusini, lindoza mo'do Opi rikera kaza elu 'bara'o, mo'do ndoni maka obuzira.
- ²¹E'di ndo kosu ozori yango 'be'di ma inda kungbo Opi kebeni kosu osii.

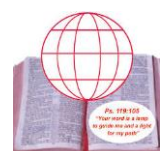
- ²²Ami 'bama Israeli vukaye, lenyi e'di nani. Yesu ma Nazareta esu ini 'be'di ma lito Tunduru te'du ami kongbo'o mozo logorayiki nako ala kenedru mowu ta eseyiki 'dinurani,
- ²³Yesu nani, ma 'bakoko me'dizi nirikeraye abongo Tunduru koto tuti mana nirikera kesu 'orawo, ko'be litama ini kogu mala mbe'o nako lokoni ohu meruziri tileye niki ne.
- ²⁴Inako Tunduru kiga ini, ma tanga niki ini monze mandi tarari kesu'o, e'dumbe mandi kese 'ba ini to'i.
- ²⁵E'dumbe Dawidi kowu nirisiki nowo, Ma'di Opini indo uluho'o uto buki, e'dumbe ka utile u'da monyo druko'o, nowora ukenedruni ondori 'ba ti.
- ²⁶Inda nowora araga ka ukenedru ohu, nako araga kohu ukadrani 'dinu, nako uwu 'dinu mosu onzo mikeki.
- ²⁷E'dumbe lambi urike kururani onda 'ba kere mandi tara'o, nako lambi mirike 'Be'di Leerani o'be 'ba ini omu.
- ²⁸Lo'be moto iti medri taraye va, losu uwu sezi aragaki manzo urike imikirata.
- ²⁹Ami edruko, mese Dawidi, te'i awukura risi tongu ami ngbe, yango kondi nako 'baku'ba ini, nako nirike mumbara konzo ka awu kongbo'o kpere lengi.
- ³⁰E'dumbe ini monzizirata, nako koto e yango Tunduru kazu ini inziki yango kosu 'be'di lebu nirike morira mbe 'orani o'be ini onzo opini kere'o,
- ³¹ini ma kindo nani nako koyi maga ma Kristo kosu aga nikira risi, yango ini ondari 'ba kere mandi tara kesu'o, nako ini omu 'ba 'dinu.
- ³²Tunduru kiga Yesu nani, ma awu buki kakpa awu niri e'dise tangaziye.
- ³³Nako inina kingari kori Tunduru tile u'da monyo druko'o, nako kere ma kemu e'di mazu Kuru Leenira ma ongazi Apa burani vara'o, koko ala moko nani zo ma ami kpetena la indo nako enyi 'dinu ne.
- ³⁴E'dumbe Dawidi ka'di sesi 'ba leru'o, inako ini inanu kowu nowo, Opi kowu Opi urikerani nowo, Tredre utile u'da monyo druko'o,
- ³⁵kpere ma mosu niki mirike me'diziraye o'be bala mi huserani.
- ³⁶Nowora 'bama Israeli vukaye kakpa iyeri oto iye kenedru'o gbegbu yango Tunduru ko'be Yesu nani ma litama kogu mala mbe 'orani Opini nako Kristoni 'dinu.
- ³⁷Nako kere ma kenyiri e'di nanira'o, iye kenedru konze nako kowuri Peturuye 'bama ma tetura eleseyiki 'dinu nowo, Edrukole, mobi e'du ozo?
- ³⁸Peturu kowu iye nowo, Luza ami kenedru, lode batisimoni 'be'di lebu lebu ami kongbo'o Yesu Kristo kebeki, amita meruraye tonda'du, nako Kuru Leera kosu okori ami.

- ³⁹E'dumbe 'bakazu e'di mazu ndoni ami, nako andanda amitaraye nako 'bama kakpa ma kari kuburaye, 'bama kakpa ma Opi Tunduru awukura kosu ungbo uburayi kele 'dinu.
- ⁴⁰Nako tukpe iye e'di kandi eleseye sonzo, nako toto iye, kowu nowo, Lusii aminanu 'bama ma wangi kpetena meruzirari burayiki.
- ⁴¹Nowora 'bama ma ke'iri nirike e'diraye koderi batisimoni, nako mo'do neki 'bamari mvoli kovi ese ngi musa ma kunduri iyeraye.
- ⁴²Nako ko'beri iye kenedru 'diri misi 'bama ma teturari tarani enyi'du, indiri'du, mugati mitigu, Tunduruni miteneki 'dinu.
- ⁴³Ne'ora uru kode 'bamaye kakpa, nako 'bama ma teturaye kozori ala kenedru mowuniraye eseyiki sonzo.
- ⁴⁴Nako 'bama ma etuziraye kakpa konzori kerelebu'o, ala iyetaraye kakpa konzori mindirini,
- ⁴⁵nako keziri ala iyekuraye iyeta amvora kele 'dinu, kopuri 'dinu 'bama buki kakpa abongo alari sandri ka 'be'di lebu lebu mberawo.
- ⁴⁶Nako mo'do buki kakpa ma konzori ka kenedru lebuki u'ba Tunduru rikera'o, mugati mitiguraki 'dinu iyeta amara 'oki, ke'iri monyo iyetara aragaki kenedru ovaraki 'dinu,
- ⁴⁷ma kari niki Tunduruni umba, ma konzori ka mapaki 'dinu 'bama kakparayiki. Opi ka'di undu iye mbe 'bama ma ka'diri usiiraye mo'do buki kakpa.

Mozo 3

- ¹Ne'ora Peturuye Yowaniki kari obi u'ba Tunduru rikera 'ora'o uto mitene tara'o.
- ²Nako 'be'di ala ma kosu onga'du zoko kesu 'orakira, 'baka'di ini tomba mo'do buki kakpa 'baka'di ini o'be u'ba tu Tunduru rikera ma 'bakungbo Mapakira'o. Nowora ka'di ala one 'bama ma kari usu u'ba Tunduru rikera 'orari bu.
- ³Nako kere ma kindo Peturuye Yowaniki makasari musuki u'ba Tunduru rikera 'oraye, tene ala iye bu.
- ⁴Iye Yowaniki ko'beri iye luho imbe'o, nako Peturu kowu ini nowo, Indo awu.
- ⁵Nako ko'be luho iye bu nako kana ali'bani ini kosu alala ke'i iye bu.
- ⁶Inako Peturu kowu nowo, Mele unzera mele wara warara uwu ingi iyeki, inako ala ma monzo ka niki nani moko imi. Yesu Kristo Nazareta esu kebeki, o'bu.
- ⁷Kodeni tile u'da monyo taraki, nako kinga ini kori, nako egbele no'o usu ma uhu kembe 'oraye koseri logoni.
- ⁸Konga mudaki kori, kezi, ki'do o'bu nako kosu iyeki u'ba Tunduru rikera kesu'o ma ka o'bu, mudaki nako Tunduruni mumbaki 'dinu.

- ⁹Nako 'bamaye kakpa kindorini ma ka o'bu, Tunduruni mumbaki 'dinu,
- ¹⁰nako kivari yango ini 'be'di ma vani ka'di tredre u'ba tito ma 'bakungbo Mapakira tu'ora ala onera, nako iye kenedru sezi mowuki, nako iye kesu kowu waa 'dinu ala ma ozorizi imbe'ora risiki.
- ¹¹Kere ma kode Petururi mbe Yowanikira'o, 'bamaye kakpa ko'yari kerelebu iye bu u'base ma 'bakungbo Solomona rikera'o, nako iye kesu kowu waa.
- ¹²Nako kere ma Peturu kindo nanira'o, tongu 'bamari lokini nowo, Ami Israeli vuka, ami kesu kowu waa e'di na mbe e'duta, nako lo'be ka ami luho awu mbe abongo mo'be ka ini o'bu logo awukuraki indani manzo awukura Tunduru burakiwo izee?
- ¹³Tunduru Aburahama rike, Tunduru Isaka rike nako Yakobo rike, Tunduru amiri te'iseri tara kumba mozozu nirike Yesuni ma lokoni, ma lutini 'dinu Pilatu luho'ora, ma kile ini tangara.
- ¹⁴Nako luti 'be'di Leera, Ore 'dinurani e, nako lungbo 'be'di ma 'bama ohuzinina ma 'bayi tanga ami.
- ¹⁵Lohu medrizini ma Tunduru kiga 'bama ma e'dizirari kongbo 'orakira. Awu e'dise tangazi e'di na taraye.
- ¹⁶Nako metu Yesu kesu 'orana ko'be 'be'di na kose niki logoni, ma lindo nako loto va 'dinu. Nako metu ma Yesuni etu'durana ko'be imbe 'be'di na rikera kongu ovo ami luho'o kakpa ne.
- ¹⁷Ne'ora ami edruko, moto lozo neni moto ingiki abongo amita makaraye kozorirawo.
- ¹⁸Nako e'di ma Tunduru koyi monziziri tuki kakpara yango Kristo nirikera kosu sandrini ose, ko'be kozori kere'o nowo.
- ¹⁹Inda nowora luza ami kenedru nako lizari le'bu, nowora amita merura iyeri indiri ti, nowora wangi ma kenedru mi'ya tara ini elu Opi kidreraki ti,
- ²⁰nako nowora ini Kristoni tetu ma vani kipe ami va gira, ini Yesuni.
- ²¹Leru kese ini ke'i kpere ma wangi kosu elu ma ala kakpani ongu'du le'bu abongo Tunduru tongu nirike monzizi lee tutirari tu 'orayikirawo.
- ²²Muse kowu nowo, Opi Tunduru kosu monzizi alani inga amiri edruko kongbo 'oraki abongo kinga uwurawo. Lobi e'di kakpa ma tongu amiraye enyi.
- ²³Nako 'be'di lebu lebu ma kosu monzizi nani enyi 'bara, 'bakobi ini eru 'bamari kongbo 'oraki e.
- ²⁴Ne'ora monzizi kakpa ma tonguziraye emuri'du Samueli mbe'o 'bama ma ebizi kogokiraye 'dinu, iye 'dinu tonguri wangi narisi.
- ²⁵Ami kowunda monzizi taraye nako e'di mazu tara ma Tunduru koko amiri te'ise tu'ora, ma kowu niki Abarahamani nowo, Mirike morira kesu'o koyaseye kakpa kobiri kandomarani ose.

²⁶Tunduru ma kinga nirike mozozirani era tetu ini meri ami bu, nowora ini kandomarani oko ti ami, ami iza'du ami buki kakpa meru amitarari kesu 'oraki.

Moza 4

¹Ne'ora kere ma kari tongu 'bamayera'o, mundiziye nako makesu asigiri u'ba Tunduru rikera kesu 'orari tara, Sadukayoyiki kebiri iye bu.

²Konzori molovuki e'dumbe 'bama ma teturaye kari 'bamaye isirata, nako kari maga 'bama ma e'dizirari tara Yesu mbekirani tongurata.

³Ne'ora 'batode iye, 'bakombaye erung'a ru'ba'o kpere mo'do lehuyikira'o, e'dumbe lindo ala kongu va ndruse.

⁴Inako 'bama sonzo ma e'di enyizirari kongbo 'oraye keturi. Esuri mvoli kese abongo ngi umuwo.

⁵Lehuyiki 'bama ma druko tigboziraye, makayiki, nako mezirise tukpeziyiki 'dinu kenzuri kerelebu'o Yerusalema'o.

⁶Ana, ma mundizi makara, Kayafani, Yowanini, Alekezandani nako 'bama kakpa koya mundizi makara rikerayi kele 'dinu.

⁷Kere ma ko'beri 'bama ma teturaye iye kongbo'o agara'o, ti'diri iye nowo, La nani ozo logo i'daraki, indani a'di kebeki?

⁸Peturu ma Kuru Leera sezira kowu iye nowo, Ami 'bama druko tigboziraye makayiki 'dinu,

⁹inda lengira liti'di awu ala mozo mo'dakira risita, ma ozorizi 'be'di ma osuzira mbe'o, yango 'be'di na mbe kodra tetinira,

¹⁰ami buki kakpa Israeli vukayiki 'dinu loto yango Yesu Kristo ma Nazareta esunira kebeki, ma litamani kogu mala mbe'o, ma Tunduru kiga 'bama ma e'dizirari kongbo 'orakira, 'be'di na kezi ami kando'o imbe ovoki nirisiki.

¹¹Nani kunu ma ami u'ba o'bazi lutiranira, inako ma 'bakunguni kotu drukonira.

¹²Nako musu ingi 'be'di ngera mbeki, e'dumbe kebe ala ingi ubu na'o ma 'bakoko 'bamari kongbo'o, ma awu usiiza be imbekira.

¹³Ne'ora kere ma kindori kenedru logo Petururi tarani Yowanikira'o nako kotori yango iye 'bama ma 'bakisi 'baraye ma iye e'berese 'oraye 'dinu, iye kesu kowu waa, nako kivari yango vani ka'diri onzo Yesuyiki.

¹⁴Nako kere ma kindori 'be'di ma imbe kodra varani kezi iye kidre 'ora'o, keseri e'di alarani owu nirisiki milasiki 'ba.

¹⁵Nako kere ma keziri iye iyeri unga e okpaziri kando 'orakira'o kogoki, kunziri e'di iye kongbo'o,

- ¹⁶kowuri nowo, Mobi e'du ozo 'bama nari mbe'o? E'dumbe ese mobura kozori iye mbeki ma te'duri 'bama kakpa ma kari Yerusalema 'oraye, nako awu 'dinu mese 'ba uti.
- ¹⁷Inako awu iye teme nowora iyeri kebe nani tongu le'bu 'ba ti 'be'di alani, nowora e'di ndo ini obu mawu 'ba ti 'bamari kongbo'o.
- ¹⁸Nowora kungbori iye, nako keziri iye iyeri tongu 'ba nako isi 'ba le'bu Yesu kebeki.
- ¹⁹Inako Peturuye Yowaniki kunguri iye e'di nowo, Inda ka ore Tunduru luho'o yango awu ami enyi ma kada Tunduru burani, lopu amina.
- ²⁰E'dumbe mese 'ba e'di ma menyi nako mindoraki 'dinu onda 'ba mitonguki.
- ²¹Nako e'di okpazi temeri iye luho le'bu, tangari iye ma kari alalani ose 'ba ma iyeri iye sandri'dura 'bama re'diki, e'dumbe 'bama kakpaye kiingiri Tunduruni e'di ma ozorizira mbe.
- ²²E'dumbe 'be'di ma ese na imbe midra tara kozori imbera lindo nirike owura keseri ka piro utoni madani.
- ²³Ne'ora 'batungayera'o, kebiri embekesuri bu, nako tangari e'di kakpa ma mundizi makaraye makayiki 'dinu tonguri iyeraye.
- ²⁴Kere ma kenyiri nanira'o, kozari kerelebu'o ngorose koriraki nowo, Opi rigangirale, imina ma luku leruye ubuki, moliriye, ala kakpa kesu 'orayiki 'dinu,
- ²⁵imi ma vani litongu Kuru Leeraki awuri te'iko mozozu mirike Dawidi tuki nowo, Koyase kandiraye kari kevii ozo e'duta? 'Bamari koyase kari ondori e'di u'i'du egeyoni e'duta?
- ²⁶Tobizi ubu 'oraye ko'beri iyenanu, makayiki 'dinu kenzuri kerelebu'o, Opi mbe'o, nako Kristo nirikera mbe'o 'dinu.
- ²⁷E'dumbe gbegbu ama na'o Herodeye Pontio Pilatuki, koyase kandirayiki Israeli vukayiki 'dinu kenzuri iyetu kerelebu'o Yesu mirike mozozu leera mbe'o, ma liperani,
- ²⁸yango iyeri e'di ma vanira ozo ke'bi abongo mi tile e'di misonzi mirikeraki ma kowuri kosu ozorirawo.
- ²⁹Kpetena, Opi, indo miteme iyeku ngba neni, nako oko mirike mbambaraye yango iyeri e'di mirikerani tongu kenedru logoki,
- ³⁰nako e'i mitileni idra niki ondira lindo eseye kenedru mowuyiki 'dinu kari ozori mozozu mirike lee Yesu kebeki.
- ³¹Kere ma teneri vara'o kogoki, kere ma kenzuri niki ne ke'iri. Iye buki kakpa seziri Kuru Leeraki, nako tonguri e'di Tunduru rikerani kenedru logoki.
- ³²Ne'ora loki ma metuziraye konzori kenedru lebuki kuru lebuki 'dinu. 'Be'di ala ingi owuzi yango ala nirikerani onzo ininu irira, inako ala iyetaraye kakpa konzori mindirini.

³³Nako 'bama ma teturaye tangari e'di maga Opi Yesu rikera seni logoki zo, nako mapa makara konzo iye druko'o kakpa.

³⁴'Be'di ala ingi iye kongbo'o ma alari sandri ka ohura, e'dumbe 'bama kakpa ma eziziraye indani u'baziraye keziri 'dinu, nako kambari kadakuzu ala ma kezirirari taraye,

³⁵kokori iye 'dinu 'bama ma teturaye, nako kopuriye 'bamari, buki kakpa, abongo ma ala ndori sandri ka iye mberawo.

³⁶Ne'ora Yosefa ma 'bama ma teturaye kungborini Barinabara, ma inda 'bakizani niri e'diseni nowo, 'Be'di makenedru tebizira, ini Leviesu, 'be'di Kuporo 'orani,

³⁷ini ezizi, kezi ezi ndoni, kamba kadakuzuye nako koko 'bama ma teturaye.

Mozo 5

¹Ne'ora 'be'di ma kebeni Ananianira, iye indiko Safiraki keziri alala iyekurani,

²nako kovi ala pi alarani, lindo indini 'dinu koto e'di ndoni enu, nako kamba ipi teleyi ndoni, kokoni 'bama ma teturaye.

³Inako Peturu kowu nowo, Anania, Mazu sezi mi kesu'o, ma la niki kenzo azu niki Kuru Leerani, ma likovi niki alari mvoli ubu taranira e'duta?

⁴Kere ma ka'di mezi ingira'o, lindo konzo ka'di miri alani 'ba? Nako lezira kogoki ini mirike logora huse 'ba? Letu mozo neni ini ozori mikedru'o e'duta? La kenzo azu 'ba 'bamaye, inako Tunduruni.

⁵Kere ma Anania kenya e'di nanira'o, kasi liri, nako uru makara kasi 'bama kakpa e'di nani enyizirari druko'o.

⁶Nako kowunda kungari, kutari ini 'dinu, kombari ini tepu, nako ku'bari ini.

⁷Ne'ora kese onzo uto musa kogoki, indiko ma kaza ala ma ozorizirani oto 'banira kosu.

⁸Peturu kowu ini nowo, Tongu uwu, kere ma lezi ala amikuranira'o, kadakuzu naye ka'diri na kuba? Nako kowu nowo, Iyi konzori ne kuba.

⁹Nako Peturu kowu ini nowo, Ami kenedru kose lebu Opi rike Kururani sonzi'du nowo e'duta? Indo, 'bama sozonini u'baziraye kari u'ba tito'o no, nako kobiri imi omba tepu 'dinu.

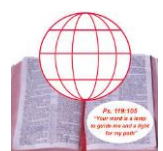
¹⁰Egbele Safira kasi uhuse liri. Kere ma kowunda kebiri vara'o, koseri kondi va, nako kombari ini tepu, kobiri ini u'ba sozoko kidre'o.

¹¹Uru makara kasi utumindi 'bama ma etuzirari tara druko'o kakpa, nako 'bama kakpa ma kenyiri e'di ndonirari druko'o 'dinu.

¹²Ne'ora ese sonzo kenedru mowurayiki kozori 'bamari kongbo'o 'bama ma teturari tile 'oraru. Iye kakpa konzori kerelebu'o U'base Solomona rikera'o.

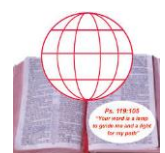
- ¹³Nako 'bama ma esezirari kongbo'o 'be'di ala ingi ma kenedru logozi ma kindiri ka iyekira, inako 'bamaye kiingiri iye zo.
- ¹⁴Ne'ora metuziye kunduri zo madari Opi bu, lokiye esuye indiyiki 'dinu.
- ¹⁵Noworaki ko'be 'bama ma imbe to 'oraye kpa, kombari iye iti kizii'o, kinori iye mo'dokereri druko tangalayiki 'dinu, nowora ma Peturu kadara'o, nirike sinzirani asi ti iye druko'o.
- ¹⁶Bama ma ungazi ama maka Yerusalema enguziraye, kenzuri iyetu ma kari niki 'bama ma imbe to 'oraye amba, 'bama ma kuru modura kari iye sandrirayi kele, nako iye mbe kodrari kakpa.
- ¹⁷Ne'ora mundizi makara konga kori, 'bama ma konzori ka iyekirayi kele kakpa, niri e'diseni mopuri Sadukayo tara, nako e'dumbe ma'yala sezi iyerata,
- ¹⁸toderi 'bama ma teturaye, kuturi iye erung'a ru'ba'o.
- ¹⁹Inako malaika Opi rikera kewu erung'a ru'ba titoye hunaki, kipu iye tepu, nako kowu iye nowo,
- ²⁰Lobi, lezi u'ba Tunduru rikera'o, litongu 'bamaye e'di kakpa medri le'bu na risiki.
- ²¹Kere ma kenyiri e'di nani vara'o, kusuri u'ba Tunduru rikera'o hwege tuki nako kisiri 'bamaye. Inako mundizi makara kepu, 'bama ma konzori ka iyekirayi kele 'dinu, nako kenzuri 'bama ma e'di okpaziyiki nako maka koya Israeli tarayiki 'dinu, teturi 'bama yango 'bayi 'bama ma teturaye emu erung'a ru'ba 'oraki, 'bayi iye amba.
- ²²Inako kere ma asigiriri makaye kobirira'o, koseri iye ingi erung'a ru'ba 'oraki, nako kenguri, tonguri nowo,
- ²³Mose erung'a ru'ba titoye kari mito'ini ubuki, nako tomvuziye 'dinu keziri ka u'ba titori'o, inako kere ma mewura'o, mose 'be'di ala ingi u'ba kesu'o.
- ²⁴Nako kere ma makesu asigiri u'ba Tunduru rikerari tara mundizi makarayiki kenyiri e'di nanira'o iye kenedru kondori zo, kari oto 'ba e'di ndo kobu nikira.
- ²⁵Nako 'be'di ala kesu, tongu iye nowo, 'Bama ma lo'be iye erung'a ru'ba 'oraye keziri ka u'ba Tunduru rikera'o kari 'bamaye isi.
- ²⁶Makesuye asigiriri makayiki kobiri, kambari iye, inako logokina 'ba, e'dumbe kari 'bamaye eri, kambiri obi iye toduni kunuki.
- ²⁷Kere ma kambari iye vara'o, ko'beri iye e'di okpaziri kando'o. Mundizi makara ti'di iye nowo,
- ²⁸Mezi ka'di ami logoki yango ami isi 'ba kebe naki. Lindo, lisezi Yerusalemani sakayi amita misiraki. Lovi 'be'di nari kusi amba 'dinu awu druko'o?
- ²⁹Inako Peturuye 'bama ma teturayiki kunguri e'di nowo, Mobi e'di Tunduru rikerani iingi 'bamari tarani mada.

- ³⁰Tunduru awuri te'ise rikera kiga Yesuni, ma lohuni, ma linzini kogu si'ora.
- ³¹Ini ma Tunduru kingani tile u'da monyo tara'o yango ini onzo Druko Tigbozi nako Isiizi, nowora ini kenedru muzani oko ti Israeliye meruye mondaki.
- ³²Awu 'dinu awu e'dise tangazi e'di na taraye, nako Kuru Leera 'dinu ma Tunduru koko 'bama ma niri e'di iingiziraye.
- ³³Ne'ora kere ma 'bama ndoye kenyiri e'di nani vara'o molovu kode iye, koviri iye o'di e.
- ³⁴Inako Farisayo lebu e'di okpaziri kongbo'o ma kebeni Gamalieli, ma ini isizi meziri tara, ma 'bamaye kakpa kari ini iingira, konga kori nako kezi yango 'bayi 'bama ndoye o'beza ipi druko'o were.
- ³⁵Nako kowu iye nowo, Ami Israeli vuka, lonzo ami luhoki ala ma lozo 'bama nari mbera risiki.
- ³⁶Lindoza wangi na kelu 'bara'o Teuda kipuri, ko'beri yango ini 'be'di makarani, nako 'bama eleseye abongo a'ba utowo kindiri imbe'o, inako 'bakohu ini, nako 'bama ma ini tokpaziraye kakpa katari mbani, nako e'di ndose kondi e.
- ³⁷'Be'di na kogoki Yuda ma Galilaya esura kipuri wangi ma kebe mugu tara kura, nako kenzu 'bama eleseye ubu tokpa'du, nako ini 'dinu kazu, nako 'bama ma ini tokpaziye kakpa katari 'dinu.
- ³⁸Nowora kpetena ma owu ami nowo, Lozo alalarani 'ba 'bama nari mbe'o, litondaye, e'dumbe inda e'di misonzi nani indani mozo nani konga 'bamari bu, kosu eki e,
- ³⁹inako inda konga Tunduru bu, lambi iseni indi 'ba, alaki kososeri la kevii ozo Tunduruki.
- ⁴⁰Ne'ora kenyiri ngoroseni e nako kere ma kungbori 'bama ma teturaye iye bura'o, kumari iye, nako keziri iye iyeri Yesu kebeni tongu 'ba, nako kondari iye kobiri.
- ⁴¹Nako kungari e'di okpaziri kando 'oraki, ma araga ka iye ohu, e'dumbe 'bakolaye yango keseri sandrini ose kebe ne risiki.
- ⁴²Mo'do buki kakpa u'ba Tunduru rikera'o, iyeta amara kesu'oki 'dinu kari onda 'ba isi nako tongu'du yango Yesuni Kristoni.

Moza 6

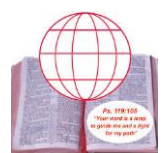
- ¹Ne'ora wangi noki, ma mvoli 'bama ma kisirari tara komba mundurikira'o, Yahuda ma Giriki tu e'diziraye ki'dori tonyo Ebereri mbe'o, e'dumbe 'bakonda ka aburindiye mbani ala moko mo'do bukira kesu'o.
- ²Nowora 'bama apari druko iriaraye kungbori utumindi 'bama ma 'bakisirari tarani iye bu, nako kowuri nowo, Kese 'ba awu Tunduru rike e'dirani onda 'ba mitonguki ala monyo mopura re'diki.

- ³Inda nowora ami edruko, lipe 'bama ebirio ami kongbo'o ma iyerisi mo'daraye, ma Kuru Leera sezi ka iyeraye, mberiziraye 'dinu, ma awu iye o'be mozo na ta.
- ⁴Inako awunira mobi onzo Tunduruni tene'du, nako mozo e'di Tunduru rikerani mitongu tara'o 'dinu.
- ⁵E'di na koko araga 'bamaye kakpa, nako kiperi Setefanoni ma sezi metuki, Kuru Leeraki 'dinura, nako Filiponi, nako Porokoroni, nako Nikanorani, Timonani nako Paramenani, iye Nikolao ma Antiokia esu ma izarizi Yahudanira 'dinu.
- ⁶Nako 'bako'be 'bama ndoye 'bama ma teturari kando'o, nako kere ma teneri Tunduruni vara'o kituri iye tile iye druko'o.
- ⁷Ne'ora e'di Tunduru rikera kato, 'bama ma kisirari mvoli kunduri zo Yerusalema'o, nako mundizi sonzoraye ke'iri metu ndoni.
- ⁸Ne'ora Setefano ma sezi kamapaki nako logoki 'dinura kozo mozo kenedru mowurayiki zo nako eseyiki 'bamari kongbo'o.
- ⁹Inako 'bama eleseye kuvuri milasi ozo Setefanoki. Iye 'bama ma 'bakungbo 'bama enzurizi Liberitino, niri e'diseni nowo 'Bama ma 'batungaraye. 'Bama nari kongbo'o Yahuda ma ungazi Kurene'o nako Alekezandaria 'oraye indirizi Yahuda ma ungazi Kilikia'o nako Asia 'orayi kele.
- ¹⁰Inako keseri mberi nako Kuru Leera ma ka tongu nikirani ozi 'ba.
- ¹¹Kungbori ketretri 'bama ma kisori iye kowuri nowo, Menyi ini tongu e'di mizeraye Museri mbe'o Tunduruki 'dinu.
- ¹²Nako kopiri 'bamaye makayiki, nako mezirise tukpeziyiki, nako kenzuri Setefano mbe'o, koderi ini, kambari ini 'dinu e'di okpaziri kando'o.
- ¹³Nako ko'beri e'di tuzi kenzo taraye ma kowuri nowo, Be'di nakonda 'ba e'di mize tarani mitonguki kere lee na mbe'o, nako meziri mbe'o 'dinu,
- ¹⁴e'dumbe menyi ini kowu yango Yesu ma Nazareta esu nani kosu kere lee nani eru e, nako kosu medri ma Muse koko awuraye iza e.
- ¹⁵Iye buki e'di okpazi kakpa ma trodreriraye ko'beri iye luho Setefano mbe'o logoki, nako kindori luhoni ka abongo malaika luhowo.

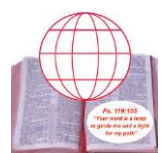
Moza 7

- ¹Ne'ora mundizi makara kowu nowo, E'di nani ka gbegbu?
- ²Nako Setefano kowu nowo, Ami edruko, apayiki 'dinu, lenyiza uwu. Tunduru moguzira te'duri te'iko awuku Abarahamani, lindo ka'di Mesapotamia 'ora'o, lindoza konzo 'ba Harana'o,
- ³nako kowu ini nowo, Onga e ubu amiri kamara 'oraki, onda koya mirikerani nako osu kere ma mosu te'du imira'o.

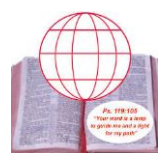

- ⁴Nako kongu ubu Kalidaya 'oraki, nako konzo Harana'o. Ne'ora kere ma apoko kondira'o Tunduru kizani no 'oraki, kambani ubu ma lonzo ka kesu 'o kpetenara'o.
- ⁵Inako kaza ini tolonzi oko 'bara'o, ke 'di uhu mo'be lebu nowo 'ba kpa, inako kazu yango inda ke'di nirike unzura ingira kpa, kosu ini ala nirikerani oko, mori nirikeraye 'dinu.
- ⁶Tunduru tongu ini yango nirike moriraye kobiri onzo warini ubu kandira'o, nako 'bakobi iye ungu mbambaye 'dinu, nako 'bakobi iye ozo tende owu a'ba uto.
- ⁷Tunduru kowu nowo, Inako mosu e'di opu koya na ma kosu iye o'be mbambarayera druko'o. Ne kogoki kobiri uvu nako uwu iingi kere na'o.
- ⁸Nako koko ini aya musu e'di mindi tarani. Nowora Abarahama kodru Isakani, nako mo'do obora'o kusu ayani imbe'o. Isaka kodru Yakoboni, Yakobo kodru te'ise awuku apari druko iriaraye.
- ⁹Ne'ora awuri te'ise ma ma'yala kozo iye Yosefa mberaye, keziri ini Ezibeto'o, inako Tunduru konzo iniki,
- ¹⁰kisiini 'dinu nirike sandrirari'o kakpa, nako koko ini mapa mberiki 'dinu Farao, opi Ezibeto'ora luho'o, nako kunguni tebizi kandozini Ezibeto druko'o nako u'ba nirikera druko'o ngii 'dinu.
- ¹¹Ne'ora dere kasi Ezibeto'o ngii Kananaki 'dinu, sandri makaraki. Nowora te'ise awukuraye keseri ala monyoni ose 'ba.
- ¹²Inako kere ma Yakobo kenya yango monyo ka'di Ezibeto 'ora'o tetu awuri te'iseye meri.
- ¹³Luhu iria nikira'o Yosefa koko edrukoye ini oto, nako Farao koto koya Yosefa rikerani 'dinu.
- ¹⁴Nako Yosefa tetu 'bamaye, kungbo apoko Yakoboni iyeri ebi ubu, iyerike koyara kele kakpa, 'bama piro ebirio druko umu.
- ¹⁵Nako Yakobo kotu Ezibeto'o, nako kondi no'o, iye awuri te'iseyiki.
- ¹⁶Nako 'batamba iye mbeye, 'bakobi iyeki 'deyi Sekema'o, 'baku'baye mumba ru'ba ma Abarahama koze mele unzerayiki Hamori andakandari bu Sekema 'ora'o.
- ¹⁷Ne'ora kere ma wangi ma e'di mindi ma vani Tunduru kazu Abarahamanira kasa vara'o, 'bama ndoye katori kunduri Ezibeto'o,
- ¹⁸kpere ma tebizi kandira konyo niki opi monyo Ezibeto'o ma Yosefani otozi 'bara.
- ¹⁹Be'di ndo kunya koya awukura, nako tobi awuri te'iseye yango iyeri andakuri iyetaraye umbe, nowora iyeri onzo 'ba medrini ti.
- ²⁰Wangi noki 'bakodru Museni, nako konzo mapaki Tunduru luho'o, nako 'bakiyeni apoko rike u'bara'o simba musa.

- ²¹Ne'ora 'bakombenira'o Farao kindi kingani, kiyeni abongo niri kesuwo.
- ²²Nako 'bakisi Museni mberi ngii Ezibeto taraki nako konzo logo e'di me'di nirikerayiki nako mozo nirikerayiki 'dinu.
- ²³Ne'ora kere ma nirike owuraye keseri piro utora'o, e'di kepu kenedru'o yango ini edruko Israeli randaye ama.
- ²⁴Nako kere ma kindo 'be'di lebu ma 'baka ini sandri okora'o, kosu 'be'di ma sandri osezira tapa nako niri ari tuko, kuma Ezibeto esu ndoni, kohuni.
- ²⁵Kenedru kana yango iyerike 'bamaraye kotori yango Tunduru koko musi ini tile'o itiraru inini Musera, inako kari oto 'ba.
- ²⁶Lehuyikini kepu kere ma kari e'i nikira'o, nako kile iye tu indi, kowu iye nowo, Esu nayi le, ami edrunzu kaye na, la ozori tende ami kongbo'o e'duta?
- ²⁷Nako 'be'di ma matukoni ozozu tendera titu Museni 'deyi, kowu nowo, A'di ko'be imina onzo'du tebizini awu druko'o, e'di opuzini 'dinu?
- ²⁸Lile uwu ohu abongo kanu lohu Ezibeto esunirawo?
- ²⁹Muse ti'ya e'di ne risiki nako kosu onzo warini ubu Midiana'o, kere ma kodru niki nirike kowunda iriara'o.
- ³⁰Kere ma owu piro uto kada vara'o, malaika kepu ubu ilubu'o angu Sinai kidre'o, kesi kadra te'duri kogu zerera kesu'o.
- ³¹Ma Muse kindora'o kesu kowu waa ala mindo neki. Ma kitiri kogo ini indora'o, kenya Opi ngorose owu'du ini nowo,
- ³²Uwu Tunduru mirike te'iserari tarani, Tunduru Abarahama rikerani, nako Isaka rikerani, nako Yakobo rikerani. Nako Muse mbe kodu, nako konzo 'ba kenedru logoki indo'du.
- ³³Nako Opi kowu ini nowo, Tanga wara mi hu'oraye e, e'dumbe kere ma lezi ka niki neni ka lee.
- ³⁴Gbegbu mindo sandri urike 'bamarari ta kari niki Ezibeto'ora e, nako menyi iyeta modrura va, nako motu iye tunga. Kpetena esu ko, mosu imi tetu Ezibeto'o.
- ³⁵Bamaye kutiri Museni, kowuri ini nowo, A'di ko'be imina onzo'du tebizini nako e'di opuzini 'dinu? Tunduru tetu Muse nani ini onzo druko tigbozini nako isiizini 'dinu malaika tile makepu ubu kogu zerera kesu 'oraki.
- ³⁶Muse tigbo iye druko, kozo mozo kenedru mowuyiki nako eseyiki Ezibeto kesu'o nako Moliri Ungbera'o, nako ilubu'o 'dinu owu piro uto.
- ³⁷Nani Muse ma kowu Israeli vukaraye nowo, Tunduru kosu monzizini inga amiri edrukori kongbo 'oraki abongo uwuwora.

- ³⁸Nani ini ma vani konzo ka'di ma'bari kesu'o ilubu'o, iye malaika ma ke'di ubu angu Sinai'ora, nako awuri te'iseyiki 'dinu, ma kemu e'di medriniraye yango ini oko awura.
- ³⁹Awuri te'iseye kutiri ini miingi mokoki inako titurini kubu, nako iye kenedrukira, tonguri kubu Ezibeto'o.
- ⁴⁰Kowuri Aronani nowo, Owe awu eyi mo'iraye iyeri awu druko tigbo, e'dumbe Muse nani, ma vani tigbo awu druko, kipu awu ubu Ezibeto 'orakira, moto 'ba e'di ma ka ozori imbe 'orani.
- ⁴¹Nako wangi noki koweri eyi arogorunzu rikerani, nako kokori eyi mo'i ndoni mundini, nako ala moko iye tileraye kokori iye araga.
- ⁴²Nako Tunduru kizari, tondaye yango iyeri loki ma leru 'oraye iingi, abongo kuguri buku monziziri tara 'orawo nowo, Ami Israeli vuka, loko uwu amvo mohuraye ala mundiyiki 'dinu ilubu'o owu piro uto?
- ⁴³Ingi, linga hema eyi mo'i Moloka rike, nako li'bili'bi ma eyi mo'i Refani rikeraki 'dinu, ala ma luku tilekiraye iingi'du. Mosu ami ipu omba Babulonari taa.
- ⁴⁴Ne'ora te'ise awukuraye konzori hema e'dise mitanga taraki ilubu'o, abongo Tunduru ma e'dizi Musekira kezi ini o'ba'durawo, abongo ure ma kindorawo.
- ⁴⁵Awuri te'iseye 'dinu wangi iyekura'o kamarini Yosuyiki, konzuri niki ubu koyaseri tara, koyase ndo ma Tunduru kido e awuri te'iseri luho 'oraye. Konzo 'deyi kpere wangi Dawidi riker'a'o,
- ⁴⁶ma kose mapani Tunduru luho'o, nako tene yango ini manzokere ovi'du Tunduru Yakobo rikeranira.
- ⁴⁷Inako Solomona ko'ba u'bana ini.
- ⁴⁸Inako Tunduru ma Lio Korira ka onzo 'ba u'ba ma 'bako'ba 'batilekirari kesu'o, abongo vani monzizi kowurawo,
- ⁴⁹Leruni opi kidre urikerani, ubuni ko bala uhuye mo'be tarani. Opi kowu nowo, U'ba tetirani ma lobi o'ba uwura? Indani minzo urikera kere ka e'du'o?
- ⁵⁰Utile ka'di ala naye kakpa uku inanu 'ba?
- ⁵¹Ami ezengezi, ko'be ami kenedru konzo logo, amiri bi kenyiri ka e'di Tunduru rikerani niki 'ba ne. Loma kevii Kuru Leeraki e, abongo vani amiri te'iseye ka'diri ozorawo, ami 'dinu lozo nowo.
- ⁵²Monzizi i'dara ma vani amiri te'iseye kari kandonde kato 'ba iyera? Nako ko'diri 'bama ma koyiri meri mesu 'Be'di Orera rikerani. Ami ma 'Be'di nani obazi nako ini ohuzini 'dinu,
- ⁵³ami ma like'i meziri ma malaikaye kokoriraniraye, inako la ini ke'be 'ba.
- ⁵⁴Ne'ora kere ma kenyiri e'di nanira'o molovu kode iye kenedru'o, nako tikari iye si imbe'o.

⁵⁵Inako ini, ma Kuru Leera sezi inira'o, kindo lero'o ki ki ki, nako kindo mogu Tunduru rikerani Yesuki 'dinu ma kezi ka tile u'da monyo tara druko'ora,

⁵⁶nako Setefano kowu nowo, Indo, mindo lero tewuri, nako 'Bama Kesu ka tile u'da monyo ta Tunduru rikera druko'o.

⁵⁷Inako 'bamaye kozari ngorose koriraki, kuriri iye bi 'dinu, nako tukuri druko'o ru.

⁵⁸Kombarini tepu ama maka 'oraki, toduri ini kunuki, nako 'bama ma e'dise tangaziye ko'beri iyeta ala ma'duraye kowu ma kebeni Saulonira huse'o.

⁵⁹Nako kari Setefanoni todru kunukira'o, tene Opini, kowu nowo, Opi Yesu ke'i urike kururani.

⁶⁰Nako saso bile, koza ngorose koriraki nowo, Opi, o'be meru nani 'ba iye druko'o. Kere ma kowu e'di nanira'o, egbele kondi.

Mozo 8

¹Nako Saulo ketu yango ini ondi. Ne'ora mo'do noki kandonde makara kepu utumindi 'bama ma etuziri ta Yerusalem'a 'ora mbe'o. Iye buki kakpa 'bakitaye kerekere ubu Yudaya'o nako Samaria'o, 'bama ma teturaye keseri iyena wari.

²Nako 'bama ma Tunduruni iingiziraye ku'bari Setefanoni, nako ko'beri ogba makarani druko'o.

³Inako Saulo ke'de utumindi 'bama ma etuziri tara, ma ka'di osu niki amari buki kakpa, ma ka niki esuye titu indiyiki 'dinu, ka'di iye utu niki erung'a ru'ba'o.

⁴Inda nowora 'bama ma 'bakita kerekereyaye kobiri e'di nani mitonguki.

⁵Filipo kotu ama maka lebu Samaria tara'o, nako tongu iye Kristo risi.

⁶Nako kere ma 'bamari lokiye kenyiri ini, ma kindori niki ese ma kozoraye 'dinura'o, ko'beri iye bi iye kenedru toki e'di ma Filipino ka tongurani enyi'du.

⁷E'dumbe kuru modu ma ka 'bama kesu 'oraye kari sonzo, kuvuri e iye kesu 'oraki, ma kari oza ngorose ma koriraki, nako 'bama ma iye mbe ondizisiraye, 'bama ma mosurayiki, iye mbe kodrari e.

⁸Nowora araga makara konzo 'di ama maka ne'o.

⁹Lindo 'be'di alara konzo 'di ma kebeni Simonanira, ma vani ka'di eseye ozo ama maka no'ora, ko'be 'bama ma Samaria 'oraye kenedru kowu waa, ma ko'beri inanu yango ini 'be'di makarani.

¹⁰Bamaye kari iye bi o'be ubu, 'bama ma iyerisi logo ingiraye, 'bama ma iyerisi moburayi kele, kowuri nowo, 'Be'di na ka logo neni Tunduru rike ma 'bakungbo Rigangirakira.

¹¹Nako ko'beri iye bi Simona bu, e'dumbe mo'do sonzo ko'be iye kenedru kowu waa nirike ese mozora risiki.

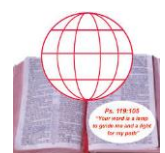
- ¹²Inako kere ma keturi niki Filipino ma ka e'di mo'darani tongu ma opi monyo Tunduru rikera tarani nako Yesu Kristo kebekira'o, koderi batisimoni, esuye indiyiki 'dinu.
- ¹³Simona ketu 'dinu. Kere ma kode batisimoni vara' o, konzori Filipoki. Nako kere ma kindo niki ese makara ma kozorirayera'o, kesu kowu waa.
- ¹⁴Ne'ora 'bama ma tetura ma kari Yerusalema 'oraye kenyiri yango 'bama ma Samaria 'oraye ke'iri e'di Tunduru rikerani, nako teturi Peturuye Yowaniki iye bu.
- ¹⁵Ma kuluri vara'o teneri iye risiki nowora iyeri Kuru Leerani ke'i ti,
- ¹⁶e'dumbe ka'diza motu ingi iye druko'o ke'di 'be'di lebu ingi, inaza koderi batisimo Opi Yesu kebeki wari.
- ¹⁷Nako 'bama ma teturaye kituri iye tile iye druko'o, nako ke'iri Kuru Leerani.
- ¹⁸Inako kere ma Simona kindo yango Kuru Leera kokori tile mitu ma 'bama ma teturaye kituraki, kipu iye kadakuzu,
- ¹⁹kowu nowo, Loko logo nani uwu 'dinu, nowora 'be'di ma mitu utile druko'ora ini Kuru Leerani ke'i 'dinu.
- ²⁰Inako Peturu kowu ini nowo, Mele unze mirikerani e'deri niki miru'du, e'dumbe la ana yango 'bakese ala moko Tunduru rikerani ose kadakuzuyiki.
- ²¹Mi kere ingi indani menzepe mirikera ingi nu e'di na kesu'o, e'dumbe mi kenedru ka mo'da ingi Tunduru luho 'orata.
- ²²Inda nowora uza mi kenedru mirike meru na risiki, nako tene Opini inda kese e 'bakobi mana tende mi kenedru 'orani onda imi e.
- ²³E'dumbe mindo yango la lowu kowuraki mi kesu'o, nako la mito'irini tende kesu'o.
- ²⁴Simona kungu e'di nowo, Litene Opini 'di urisiki, nowora ala ma lowu na alani epu 'ba ti umbe'o.
- ²⁵Nowora kere ma 'bama ma teturaye tangari e'dise nako tonguri e'di Opi rikerani vara'o, konguri Yerusalema'o, ma kari tonguri e'di mo'darani ama sonzo Samaria kesu 'orari'o.
- ²⁶Inako malaika Opi rikera kowu Filiponi nowo, Onga, osu malala korinira'o, Iti ma onguzi Yerusalema'o Gaza 'ora'o. Iti ndo ka ilubu'o.
- ²⁷Konga, kosu, nako Etiopia esu ma 'banganira, mozo ozosi maka Kandake huse ma ini Opi indini Etiopia druko'ora, 'be'di ndo konzo ka lonyi nirikerari druko'o kakpa, lindo'di kesu Tunduruni iingi Yerusalema'o,
- ²⁸nako ka engura'o nako tredre ka magali nirikera kesu'o, nako ka buku monzizi Isaya rikerani ola.
- ²⁹Ne'ora Kuru Leera kowu Filiponi nowo, Itiri kogo, nako o'bu magali ne mbeki,

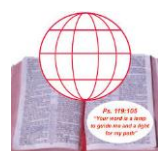
- ³⁰Filipo koro ubu, nako kenyi ka'di buku monzizi Isaya rikerani ola, ti'di ko ini nowo, Liva e'di ma la ola neni 'dii?
- ³¹Kungu e'di nowo, Inda 'be'di ala ka iseni tanga uwu 'ba, mese iva tetini? Kungbo Filiponi ini sesi ubu iye trodre iniki.
- ³²Lindo e'di mugu ma ka olarani ka na, Abongo orombo ma 'batigbo me'irawo, nako abongo oromborunzu ma konzo ketri ka'du e'iziri kando 'orawo, ini 'dinu nowo ka e'di owu 'ba.
- ³³Mugbiri nirikera kesu'o e'di mopu mo'dara kutini e. A'di kese mori nirikerari e'diseni tukpena? E'dumbe nirike medrira keki e ubu 'oraki.
- ³⁴Nako 'banga ti'di Filiponi nowo, Tongu uwu, monzizi kowu e'di nani a'di risiki? Nirisiki, indani 'be'di ala risiki?
- ³⁵Nowora Filipino ki'do e'di, nako i'dori'du e'di mugu naki, tongu ko ini e'di mo'da Yesu risikirani.
- ³⁶Nako ma kari obira'o kuluri uwo tu'o, nako 'banga ti'dini nowo, Indo, uwo ka na, e'du ka uwu iyena batisimo modeki?
- [³⁷Nako Filipino kowu ini nowo, Inda letu mi kenedru toki, lese e. Nako kungu e'di nowo, Metu e yango Yesu Kristoni Tunduru Kesuni.]
- ³⁸Kezi yango magaliniza ko ezi, nako Filipoye kuturi iniki uwo kesu'o, nako Filipino koko ini batisimoni.
- ³⁹Kere ma kungari uwo 'oraki, Kuru Opi rikera kinga Filiponi kazu niki siri, nako 'banga ka ini indo 'ba le'bu, nako kosu niri itiki ma araga ka ini ohu.
- ⁴⁰Nako 'bakose Filipino Azoto'o, nako ma ka'di adara'o tongu e'di mo'darani ama kakpa'oki kpere kelu niki Kaisaria'o.

Mozo 9

- ¹Inako Saulo kundari 'bama ma Opi kisiraye mu'yoki iye mo'diki 'dinu, nako kosu mundizi makara bu,
- ²nako tene ini ini waraga oko ma ini osu niki Damaseke'o u'bo menzuri tarari buki, nowora inda kose 'bama elese ma kari Iti Opi rikerani tokparaye, indani esuye indani indiye 'dinu ini iye omba mito'ini Yerusalema'o ti.
- ³Nowora ma ka ohura'o, lindo kasa Damasekenira'o, egbele noki mitama ma kongaluru'ora timbeni kidre'o,
- ⁴nako kasi bile, nako kenyi ngorose ma kowu ini nowo, Saulo, Saulo la kandonde kato umbe'o e'duta?
- ⁵Nako Saulo ti'di nowo, Opi, imi a'dini? Nako kowu nowo, Uwu Yesu ma la kandonde kato umbe 'orani.

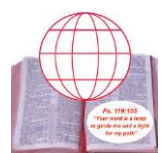

- ⁶Inako onga, osu ama makara'o, nako 'bakobi imi ala ma imi ozora risi tongu.
- ⁷Nako 'bama ma ko'buri iyekirari tu ko'i ngile ma kenyiri ngorose naniraye, inako kari 'be'di alani indo 'ba.
- ⁸Saulo kongu kori bileraki, nako ma luho tewurira'o kese alalani indo 'ba, nowora 'batigboni tigbigbo tileki, 'bakombani Damaseke'o.
- ⁹Nako mo'do musa ka ala indo 'ba, ka ala monyoni onyo 'ba, nako ka ala monzini onzi 'banu.
- ¹⁰Lindo 'be'di ala ma 'bakisira konzo 'di Damaseke'o ma kebeni Ananianira. Opi ke'di ubu ese epuzira 'oraru nowo, Anania. Anania kungu e'di nowo, Opi, ma na.
- ¹¹Opi kowu ini nowo, Onga, osu kizii ma 'bakungbo Orera'o, ti'di 'be'di ala ma 'bakungbo Sauloni ma Tariso esura risi u'ba Yuda rikera'o, e'dumbe ka Tunduruni tene,
- ¹²nako kindo 'be'di ma kebeni Ananianira kosu, ma ka tileye itu 'dinu druko'ora, nowora ini ko alalani indo ti.
- ¹³Inako Anania kungu e'di nowo, Opi, menyi 'be'di narisi 'bama sonzorari tu'o, kpere ma ka'di tende ozo niki 'bama mirikerari mbe'o Yerusalema'ora.
- ¹⁴Nako le'bu ka meziri ma kongu mundizi makara buraki 'bama kakpa ma mi kebe ungbosiraye u'i niki.
- ¹⁵Nako Opi kowu ini nowo, Osu ta, e'dumbe mipe ini yango ini ukebeni omba koyase kandirari bu tobiziyiki nako Israeli vukayiki 'dinu.
- ¹⁶Nako mosu te'du ini sandri etingba ma kosu ose ukebe risikirani.
- ¹⁷Nowora Anania kongu nako kosu ko u'ba ndo'o, nako ma kitu tile nirikeraye Saulo druko 'ora'o, kowu nowo, Edruko Saulo, Opi Yesu ma kepu mi bu iti'o mesu'ora tetu uwu nowo imi i'do alaye indo, nako Kuru Leera ini imi sezi 'dinu ti.
- ¹⁸Egbele na'o ala ma ambi onzo abongo ala kowoworaye kungari luho 'oraki, keviri bile nako Saulo ki'do alaye indo, nako kongu, kode batisimoni,
- ¹⁹nako konyo monyoni 'dinu, kongu niki logo. Ne'ora konzo mo'do ala 'bama ma 'bakisirayiki ma kari Damaseke 'oraye.
- ²⁰Nako egbele u'ba menzuri tarari kesu'oki kosu Yesu risi tongu yango ini Tunduru Kesuni.
- ²¹Iye kakpa ma kenyiriraye iye kesu kowu waa, kowuri nowo, 'Be'di nani ini 'be'di ma ke'de 'bama makebe nani ungbosi Yerusalema 'oraye 'ba? Nani e'di ma kambanira, nowora ini iye omba mo'ini mundizi makarari kando'o ti.
- ²²Inako Saulo kose logo madarirani, nako kada Yahuda ma kari Damaseke 'oraye, nako te'du gbegbuni yango Yesuni Kristoni.

- ²³Kere ma mo'do sonzoraye kozirira'o kogoki, Yahuda kunziri e'dini kerelebu'o yango iye Sauloni ohu.
- ²⁴Nako e'di mu'i iyekura kotori Sauloni e. Nako tomvuri ama makara tito utoye hunaki 'dinu nowora iye ini ohu ti.
- ²⁵Inako 'bama ma kisira nirikeraye kingari ini hunaki, kiturini elengoki abi druko 'oraki bile.
- ²⁶Ne'ora kere ma Saulo kelu Yerusalema 'ora'o, konzi kindiri 'bama ma 'bakisirayiki, inako iye buki kakpa keriri ini, kari etu 'ba yango ini 'be'di ma 'bakisirani.
- ²⁷Inako Barinaba kingani, kambani 'bama ma teturari bu nako tongu iye e'di ma ka'di niki Opini indo iti'ora, ma ke'di ubura, nako ka'di tongu niki kenedru logoki Damaseke'o Yesu kebekira.
- ²⁸Nowora konzori iyeki Yerusalema'o, ka osu nako ka epu 'dinu.
- ²⁹Nako ka tongu kenedru logoki Opi kebeki. Nako ka e'di unzi Yahuda ma ka'diri Giriki tu e'dizirayiki, inako kari ini ovi ohu.
- ³⁰Nako kere ma edrukoye kotori e'di nanira'o, kombari ini Kaisaria'o, teturi ini kosu Tariso'o.
- ³¹Nowora utumindi 'bama ma etuziri tara ubu Yudaya'ora ngii nako Galilaya'o nako Samariaki 'dinu konzo kenedru katuki, nako ko'be ezi logo. Ka'di ohu Opini miingiki, nako muzi Kuru Leera tara'o, nako kunduri zo.
- ³²Ne'ora kere ma Peturu ka osu 'bama kakpari kongbo 'ora'o, kotu 'bama Tunduru rikera bu ma konzori ka Luda 'oraye.
- ³³Kose 'be'di alani no'o ma kebeni Aineanira, ma konzo mo'dokere druko'o owu obora 'diri bilile, e'dumbe imbe mondizisira ta.
- ³⁴Peturu kowu ini nowo, Ainea, Yesu Kristo kidra mimbe e. Onga, tawa mirike mo'dokererani. Nako kongga egbele.
- ³⁵'Bama kakpa ma kari Luda'o nako Saron'a 'oraye kindori ini, nako kuzari iye kenedru Opini.
- ³⁶Ne'ora 'be'di ala ma 'bakisira onzozu Yopa'ora, ma kebeni Tabitanira, ma inda 'bakizani kongu Dorukanira niri e'diseni Lawani. Indi nani ini indi mapa ozozira nako le'bu 'be'di ma ala okozi sandriziyerani.
- ³⁷Ne'ora wangi no'o imbe konzo to'o, nako kondi, nako kere ma kuguri inira'o kogoki kinori ini u'ba korira'o.
- ³⁸E'dumbe Luda ka kogo Yopakirata, kere ma 'bama ma 'bakisiraye kenyiri yango Peturu ka no 'ora'o, teturi 'bama iria ubu, teneri ini nowo, Inda kese e, esu awu bu, onzo 'ba si.

³⁹Noworaki Peturu konga, kobiri iyeki kerelebu'o. Kere ma kelura'o, kombari ini u'ba korira'o, nako aburindiye kakpa keziri kogo kidre'o ogbaki, kari niki kanzu te'du nako ala ma'du ma Doruka ka'di toti maza ka'di iye bura'o.

⁴⁰Inako Peturu kipu iye kakpa tepu, nako saso bile Tunduruni tene'du, nako kizari abu bu, kowu nowo, Tabita aga. Nako tewu luho, ma kindo Peturunira'o tredre kori.

⁴¹Peturu kode tileni, kingani kori, nako kungbo 'bama Tunduru rikeraye aburindiye kele, nako te'du ini iye medrini.

⁴²Nako e'di na kotori Yopa'o ngii nako 'bama sonzoraye keturi Opini.

⁴³Nako Peturu konzo Yopa'o mo'do sonzo Simona ma umbe ekpezira rike amara'o.

Moza 10

¹Ne'ora 'be'di ala ma onzozu Kaisaria'ora, ma kebeni Korinelioni, ini asigiriri maka 'bama a'ba lebu drukozira ma onzozu kongbo ma 'bakungbo Italiara kesu'ora,

²ini 'be'di ma Tunduruni iingizi nako erizi 'dinu, 'bama nirike ama 'orayiki kakpa, nako ka'di ala moko oko molu 'bamaye, nako ka'di Tunduruni tene tiri tiri.

³Abongo uto obungweniwo kindo teende ese epuzira 'oraru malaika Tunduru rikerani kepu ubu, kowu ini nowo, Korineli!

⁴Nako kindoni uruki zo, nako kowu nowo, Opi, e'du re'di? Nako kowu ini nowo, Mitene mirikera ala moko mirikerayiki sosiri e kori, konzori ka midani Tunduru luho'o.

⁵Kpetena tetu 'bamaye Yopa'o iyeri Simona ma 'bakungbo Peturunira amba.

⁶Ka edeni Simona ma umbe ekpezira rike amara'o, ma nirike u'bara ka moliri tu'ora.

⁷Kere ma malaika ma e'dizi ubura kondanira'o, Korineli kungbo mozozu iria u'ba 'oraye nako asigiri ala ma Tunduruni iingizi mozo ozozu inirari kongbo'ora.

⁸Kere ma tongu e'diye kakpa iye vara'o tetu iye Yopa'o.

⁹Lehuyiki, ma kari obi iyeta o'bura'o, nako ma kasari ama makaranira'o, lindi'di Peturu sesi kori u'ba druko'o Tunduruni tene'du abongo uto kazawo.

¹⁰Ne'ora kuli ki'do ini ohu, nako kile ala monyoni onyo, nako kere ma kari monyo ndoni ekpera'o, imbe rava konga e, ko'be niri mana kindo alalani.

¹¹Nako kindo leru tewuri, alala ka otu abongo ingba latarawo, ma kituri bile kotuyiki uto,

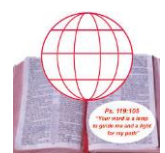
¹²ma kesu'o leziri koyase kakpa, ala tivurizi engukirayiki, nako kariyi kele 'dinu.

¹³Nako ngorose kepu ubu nowo, Peturu, Onga, e'i, onyo.

¹⁴Inako Peturu kowu nowo, Opi, nowo 'ba, ma'di onyo 'ba ala mbanirani indani moduraki.

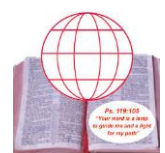

- ¹⁵Ngorose kepu le'bu ubu luho iriara'o nowonu, Ala ma Tunduru kinze vara ungbo 'ba ala mbanirani.
- ¹⁶E'di na kozori luho musa, egbele ala ndoni kingari kubu leru'o.
- ¹⁷Kere ma Peturu kenedru kondori zo ala ma epuzi luho 'orata yango ya niri e'diseni e'dura, 'bama ma Korinelio teturaye, ma ti 'diri u'ba Simona rikera risiraye, lindo keziri ka u'ba tito'o.
- ¹⁸Nako kungbori, ti'diri inda Simona ma 'bakungbo Peturura ka onzo no'o.
- ¹⁹Nako kere ma Peturu ka anari ala ma epuzi luho 'orakira'o, Kuru Leera kowu ini nowo, Indo, 'bama musa kari imi ovi.
- ²⁰Onga, otu bile, lobi iyeki, onzo 'ba si, e'dumbe mitetu iye una mibu.
- ²¹Nako Peturu kotu bile 'bama ndori bu, kowu nowo, Lindo, uwu 'be'di ma onzozu Kaisaria'ora, ma kebeni lovi ndoni. Nowora lebi e'du re'diki?
- ²²Kowuri nowo, Korinelio, asigiriri maka 'bama a'ba lebu drukozira, 'be'di ore ma Tunduruni iingizira, ma koya Yahuda tara ngii kowu nirisi mo'dara, malaika leera kezi ini yango 'bayi ebi imi ungbo imi esu nirike amara'o, nowora ini e'dini enyi mibu ti.
- ²³Nowora Peturu kungboye onzo'du ede nirikeraye. Lehuyiki kongu, kobiri iyeki, nako edruko elese Yopa 'oraye kobiri iyeki 'dinu.
- ²⁴Lehuyiki kusuri Kaisaria'o, lindo Korinelio ka iye druko ote, iyerike 'bamarayiki nako embekesu ma kungborayiki 'dinu ma kenzuri ka kerelebu'o.
- ²⁵Kere ma Peturu kosura'o, Korinelioye koseri nikira'o, kasi bile uhuse, nako kiingi niki ini,
- ²⁶Inako Peturu kinga ini kori, kowu ini nowo, Ezi kori, e'dumbe uwu 'dinu 'be'di ka na.
- ²⁷Nako kari e'di nikira'o kosu u'ba kesu'o, kose 'bama sonzo kenzuri ka kerelebu'o.
- ²⁸Nako Peturu kowu iye nowo, Ami lotu e yango meziri ketu 'ba Yahuda esu ini indiri koyase kandiraki, indani ama 'dinu, inako Tunduru te'du uwu yango uwu 'be'di ala ungbo 'ba 'be'di mbarani indani lee ingini 'dinu.
- ²⁹Inda nowora mesu 'ba milasiki nowora miti'di ami lungbo uwu e'duta?
- ³⁰Ne'ora Korinelio kowu nowo, Mo'do uto adazira'o, ma'di Tunduruni tene urike u'ba 'ora'o, uto obungweni mbe, indo 'be'di ala kezi uluho'o ma'du mitamaraki,
- ³¹nako kowu nowo, Korinelio, mirike mitenera kenyiri e, ala moko mirikeraye 'dinu konzori midani Tunduru luho'o.
- ³²Inda nowora tetu 'bamaye iyeri obi Yopa'o, iyeri Simonani ungbo, ma 'bakungbo Petururani, ini esu mi bu, ka onzo Simona ma umbe ekpezira rike amara'o, moliri tu'o.

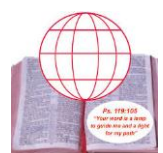

- ³³Nako mitetu niki 'bamaye mibu kpetewa niki ne, nako lozo mo'daki laki esu nikira. Nowora awu kakpa ma na'o Tunduru luho'o, nowora awu e'di kakpa ma Opi kezi imiraye enyi ti.
- ³⁴Ne'ora Peturu ki'do e'di, kowu nowo, Mo'i gbegbu Tunduru ka 'bamari kongbo opu 'ba,
- ³⁵inako koyase kakpara kongbo'o 'be'di ma ka ini erira, ma ka mozo leerani ozora 'dinu, Tunduru ketuni.
- ³⁶Loto e e'di ma tetu Israeli vukayera ma tongu niki e'di mo'da kenedru katu tarani Yesu Kristo mbeki. Ini Opi 'bama kakpari tara.
- ³⁷E'di nani ma 'batonguni kpere Yudaya kesu'o ngii ki'dori Galilaya'o, batisimo ma Yowani tongu nirisira kogoki,
- ³⁸yango Tunduru koko Kuru Leerani nako logoni 'dinu Yesu ma Nazareta esurani zo. Ka'di ohu niki ohuhu mapa ozo'du, 'bamari mbe midraki 'dinu ma Mazu rike logora kada ka iyeraye, e'dumbe Tunduru ka'di iniki.
- ³⁹Awu 'dinu e'dise tangazi mozo kakpa ma kozo ubu Yahuda tara'o, nako Yerusalema 'oraye 'dinu. Kohuri ini ini minziki kogu mbe'o.
- ⁴⁰Inako Tunduru kiga ini mo'do musa nikira'o, ko'be ini kindori,
- ⁴¹'bama kakpaye 'ba, inako awu e'dise tangaziye ma Tunduru kipe meriraye wari, ma onyozi nako onzizi iyeki nirike maga 'bama ma e'dizirari kongbo'ora kogokiraye.
- ⁴²Nako kezi awu tongu'du 'bamaye nako e'diseni tanga'du yango nani 'be'di ma Tunduru kipe ini onzo 'be'di ma e'di opuzini 'bama ma medrinirari druko'o, 'bama ma e'dizirayiki 'dinura.
- ⁴³Monziziye kakpa tangari e'di nirikera seni yango 'bama kakpa ma keturi iniraye kobiri meruri mondani ose kebe nirikera mbeki.
- ⁴⁴Kere ma Peturu ka e'di nani tongura'o, Kuru Leera kasi 'bama kakpa ma kenyiri e'di nanirari druko'o.
- ⁴⁵Nako 'bama ma etuzi Yahudari kongbo'o ma kebiri Peturuyikiraye iye kesu kowu waa, e'dumbe Tunduru koko Kuru Leerani kpere 'bama ma koyase kandiraye zorata.
- ⁴⁶E'dumbe kenyiri kari e'di utu kandirayiki, kari niki Tunduruni umba. Nako Peturu kowu nowo,
- ⁴⁷'Be'di ala kese uwo miyeki e yango 'bayi batisimoni oko niki 'bama naye, ma ke'iri Kuru Leerani awuwonura?
- ⁴⁸Kezi yango 'bayi iye batisimo oko Yesu Kristo kebeki. Ne'ora teneri iniza onzo iye bu mo'do alaki.

MOZO 11

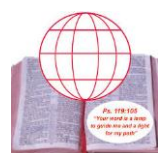
- ¹Ne'ora 'bama ma teturaye edrukoyiki ma kari Yudaya 'oraye kenyiri yango koyase kandiraye 'dinu ke'iri e'di Tunduru rikerani.
- ²Nowora ma Peturu kosu Yerusalema 'ora'o, Yahuda ma aya musu ilezi 'bama ma koyase kandirari mberaye kipuri milasi Peturu tu'o.
- ³Kowuri nowo, Losu 'bama ma aya usuzi 'barari bu onyo'du iyeki e'duta?
- ⁴Inako Peturu ki'do e'di nako tukpe iye e'di kakpa ozoriziraye ise buki ise buki, kowu nowo,
- ⁵Ma'di Tunduruni tene ama maka Yopa'o, lindo umbe rava kongga e, ko'be urike manara kindo eseni, ala alara kotu abongo ingba latarawo ma kituri onga'du leru 'oraki kotuyiki utora, ma kotu ubu.
- ⁶Ma mindo ala nani kiira'o, mindo lezi, lezi keviira kele, ala ma tivurizi engukirayiki nako kariyi kele 'dinu.
- ⁷Nako menyi ngorose owuzi uwu nowo, Peturu onga, e'i, onyo.
- ⁸Inako mowu nowo, Opi, newo 'ba, e'dumbe ala mbarani indani ala modurani 'dinu ka'di osu utu'o 'ba.
- ⁹Nako ngorose kungu e'di luho iriara leru 'oraki nowo, Ala ma Tunduru kinze varani, ungbo 'ba ala mbarani.
- ¹⁰Ala ndo kozori luho musa, nako kingari kubu leru'o.
- ¹¹Nako kpetewari 'bama musa kuluri ama ma monzo nikira'o, ma 'batetu ubura ma ungazi Kaisaria 'oraye.
- ¹²Kuru Leera kowu uwu awobi iyeki, yango uwu 'bamari kongbo opu 'ba. Edruko kaza nayiki mobi iyeki, nako mosu ama 'be'di ndo rikera kesu'o.
- ¹³Nako tongu awu malaika risi ma kezi ama nirikera kesu'ora, ma kowu nowo, Tetu 'bama Yopa'o iyeri Simona ma 'bakungbo Peturunirani amba,
- ¹⁴Ini ma kosu imi e'di tongu, ma losu osii niki, imi, 'bama mirike u'bara 'oraki kakparaye.
- ¹⁵Nako kere ma mi'do tongu vara'o, Kuru Leera kotu iye druko'o abongo awu druko'o merirawo.
- ¹⁶Midari e'di Opi rikera kowu niki nowo, Yowani koko batisimoni uwoki, inako amina lobi batisimoni ode Kuru Leeraki.
- ¹⁷Inda nowora, inda Tunduru koko iye ala moko abongo lito, kere ma metu Opi Yesu Kristonira'o koko awu 'dinurawo, uwu ko uwu a'dini ma mese Tunduruni utira?
- ¹⁸Kere ma kenyiri e'di nanira'o, komburi ketri, nako kumbari Tunduruni, kowuri nowo, Nowora Tunduru koko kenedru muza medri tarani 'bama ma koyase kandiraye 'dinu.

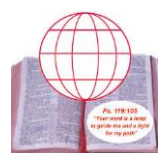
- ¹⁹Nowora 'bama ma 'bakita iye kandi kandi kandonde epuzi Setefano mbera risikiraye kobiri kpere Foinikia'o, nako Kuporo'o nako Antiokia'o, ma kari niki e'di tongu 'bama kandiraye 'ba egbele Yahudaye nu wari.
- ²⁰Inako 'bama elese iye kongbo 'oraye, iye 'bama Kuporoye nako Kureneye 'dinu, ma kebiri Antiokia 'ora'o tonguri Giriki vukaye 'dinu, tonguri niki Opi Yesu risi.
- ²¹Nako tile Opi rikera konzo iyeki, nako mvoli maka ma keturiraye kuzari Opi bu.
- ²²Kere ma kenyeri e'di nanira'o, utumindi 'bama ma etuziri tara tetu Barinabani egbele Antiokia'o.
- ²³Kere ma kelura'o, ma kindo kandomara ma Tunduru koko iyera'o 'dinu, araga kohu ini nako tobi iye kenedru iyeri ezi logo kenedru mundeki Opi kesu'o,
- ²⁴e'dumbe ini 'be'di mo'dara, nako sezi ka Kuru Leeraki metuki 'dinu. 'Bamari loki makara kunduri Opi bu.
- ²⁵Nowora Barinaba kosu Tariso'o Sauloni ovi.
- ²⁶Kere ma koseni vara'o, kombani Antiokia'o. Owu lebu ngii kindiri kerelebu'o utumindi 'bama ma etuziri taraki, nako ka'diri 'bamari loki makarani isi. 'Baki'do 'bama ma 'bakisiraye ungbo Kristayo merira Antiokia'o.
- ²⁷Ne'ora wangi noki monzizi ma kungari Yerusalema 'ora kuturi Antiokia'o.
- ²⁸'Be'di ala iye kongbo'o kebeni Agabuni kongga kori, nako koyi Kuru Leeraki yango dere makara kosu asi ubu'o ngii. Kozori nowo wangi Kalaudio rikera'o.
- ²⁹Nako 'bama ma 'bakisiraye kanari yango 'be'di lebu lebu ini ala moko ma ka nikira tetu edruko ma kari Yudaya 'oraye tapa'du.
- ³⁰Kozori nowo, nako teturi ala moko ndoni ondruzi bu Barinabari tile Sauloki.

Mozo 12

- ¹Ne'ora wangi no kongbo'o Tebizi Herode ko'be tile sandri kato'du 'bama eleseye utumindi 'bama ma etuziri tarari mbe'o.
- ²Kohu Yakobo Yowani edrukoni, 'bakotini eli arasaki.
- ³Ma kindo e'di ne koko araga Yahudayera'o, ko'be yango 'bayi Peturuni ode 'dinu. Ne konzo mo'do ma u'da imii ingini kesu'ora kura.
- ⁴Peturuni 'bakodera kogoki, kombe ini erung'a ru'ba'o, koko ini asigiriri ise utoraye iyeri ini tomvu, ma kana yango ini kosu ini ipu 'bamaye Monyo ma Adazi 'Badrukokira kogoki.
- ⁵Nowora 'batomvu Peturu kidre erung'a ru'ba'o, inako utumindi 'bama ma etuzi tara tene Tunduruni logoki nirisiki.

- ⁶Ne' ora huna neki kere ma Herode kile ini ipu tepura' o, lindo Peturu ko'do ka asigiri iriari kongbo'o ma konzo ka mo'ini nyoro iriayiki. Lindo'di tomvuzi u'ba tito 'oraye kari erung' a ru'ba tomvu.
- ⁷Kpetewari malaika Opi rikera kepu ubu, nako mitama timbe u'ba kesuni nako kebu Peturuni menzepe'o ini ipu'du, kowu nowo, Onga kpetewari! Nako nyoroye keviru tileri 'oraki loo.
- ⁸Malaika kowu ini nowo, A'duri, nako isu mirike wararaye 'dinu. Kozo nowo, nako malaika kowu ini nowo, Eve mirike ingbarani mi mbe'o, nako tokpa uwu.
- ⁹Nako Peturu kepu tepu, tokpani 'dinu. Koto 'ba ala ma malaika kozorani yango ka gbegbu noworani, inako kana ali'bani ini kindo ese epuzi 'ba luho' orani.
- ¹⁰Kere ma kodari tomvuzi meriraye, iria nikirayiki, kuluri tito ayakira bu ma kosu ama makara'ora. Tewuri iye drukoki, nako kuvuri tepu, kodari kizii leburaki nako egbele malaika konda ini.
- ¹¹Kere ma Petururi mana kengura'o, kowu nowo, Kpetena moto gbegbu yango Opi tetu malaika nirikerani ini uwu isii Herode tileri 'oraki, nako ala kakpa ma Yahuda vukaye kikeri ozo umbera 'oraye 'dinu.
- ¹²Kere ma kiva e'di ndoni vara'o, kelu Maria ma Yowani ma 'baka'di ungbo Marikonira zoko rike amara'o, kere ma 'bama sonzoraye kenzuri kari niki Tunduruni tenera'o.
- ¹³Kere ma Peturu ka u'ba tito tepuyikinira tegura'o, aranzu ala ma kebeni Rodanira kesu ini indo.
- ¹⁴Ma koto Peturu ngorosera'o, ka u'ba tito ewu 'ba araga tile, inako koro, kosu kubu, kowu yango Peturu kezi ka u'ba tito'o no.
- ¹⁵Kowuri ini nowo, Imi obobo ka na. Inako kangu owu logoki iye yango ini nowo gbegbu. Kowuri ini nowo, Ini malaika nirikera ka na!
- ¹⁶Inako Peturu kunduri miteguki, nako kere ma tewurira'o kindori ini nako iye kesu kowu waa.
- ¹⁷Inako ini ma kuzi iye tileki iyeri onzo ketri, tanga iye e'di ma Opi kipu niki ini erung'a ru'ba 'orakira seni, nako kowu nowo, Litongu e'di nani Yakoboni edrukoyiki 'dinu. Ne'ora kongu, kosu kere kandira'o.
- ¹⁸Kere ma ala kenzeru'o, asigiriri kenedru kondori zo yango nani e'du ma kozori na Peturu mbera.
- ¹⁹Nako kere ma Herode kovi ini kpa ka ini ose 'bara'o, ku'di tomvuziye nako kezi 'bayi iye o'di e. Ne'ora kongu Yudaya'o, kotu Kaisaria'o, nako konzo 'deyi.
- ²⁰Ne'ora Herode konzo molovuki 'bama Turo 'oraye Sidonayiki 'dinu, nako kebiri ubu lokini, nako ma ku'diri Blasto ma tebizi rike amarani tomvuziranira'o kogoki, ti'diri

Herodeni oko ubuni 'a'a, e'dumbe ubu iyeri kamara ka tomvuri tebiziri logoki iti monyo buraru.

²¹Mo'do mipera'o Herode ka'duri ma'du opi tarayiki nako tredre opi kidre druko'o, nako tongu iye e'di.

²²Bamaye kozari liliki, kowuri nowo, Nani Tunduru ngorose ka na, 'bama ngorose 'di 'ba.

²³Egbele malaika Opi rikera koma ini aguki, e'dumbe ka miingini oko 'ba Tundurunirata, kugoye konyori ini nako kondi.

²⁴Ne'ora e'di Tunduru rikera kobu nako kunduri zo.

²⁵Nako kere ma Barinabaye Sauloki kiwuri e'di ma 'batetu niki iyerani vara'o, konguri Yerusalem'a 'oraki nako kemuri Yowani ma 'baka'di ungbo Marikonirani, kenguri iyeki.

Mozo 13

¹Lindo utumindi 'bama ma etuziri ta Antiokia'ora kongbo 'oraki monziziye isiziyiki kari 'di, Barinaba, nako Simeona, ma 'baka'di ungbo 'be'di kidurunira, nako Lukio, Kurene esura nako Manaeni, ma koyeri kerelebu'o tebizi Herodekirani, nako Sauloni 'dinu.

²Kere ma kari Opini iingi monyo mike'bekira'o, Kuru Leera kowu nowo, Lipe uwu Barinabaye Sauloki mozo ma mungbo iye nikira mbe'o.

³Monyo mike'be nako mitene kogoki kituri iye tile iye druko'o, nako teturi iye.

⁴Noworaki Kuru Leera tetu 'bama ndoye, kuturi Selukia'o, nako kungari ne 'oraki, kobiri Kuporo'o moliri 'oraru.

⁵Kere ma kuluri Salamisi'o vara'o, tonguri e'di Tunduru rikerani u'ba menzuri ta Yahudari tarari kesu'o. Konzori ka Yowani ma 'bakungbo Marikonirayiki 'dinu ma tapa iye mozo kesu'ora.

⁶Nako kere ma kodari trei sula 'oraki kpere Pafu 'ora'o, koseri uzogu alarani ini monzizi kenzizi ma ini Yahuda esu ma kebeni Bari Yesunira.

⁷Konzori ka kerelebu'o Serigio Paulo, ma ini tebizi kandoziraki, ini 'be'di mae'di otozirani. 'Be'dindo kungbo Barinabaye Sauloki ubu, nako kile e'di Tunduru rikerani enyi.

⁸Inako Eluma ma uzogunira, e'dise ma kebe ndo tara ka nowo, kozo iye milasiki, ma kile tebizi kandozini tobi e metu mberakira.

⁹Inako Saulo ma 'bakungbo Paulonira, ma Kuru Leera sezi kanira, kindo ini ki ki ki,

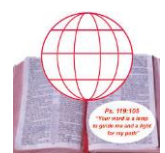
¹⁰kowu nowo, Imi Mazu kesu, me'dizi e'di orera taraye kakpa, ma mi kenedru sezi ka umbiliki, mozo tenderaki 'dinura, losu Opi rike iti orerani onda 'ba o'be monguki?

- ¹¹Kpetena indo ko, Opi tile ka mi druko'o, mi luho kosu ondi e, lambi uto indo 'ba wangi ala kesu'o. Egbele trutru tiniki keviri druko'o, nako kosu 'be'di ala ovi ini druko tigbo'du tileki.
- ¹²Kere ma tebizi kandozi kindo e'di ma kozoriranira'o, ketu kadri, e'dumbe kondori misi Opi rikera re'diki.
- ¹³Ne'ora Pauloye embekesuyiki kondari Pafoni, kobiri moliri 'oraru kuluri Periga ma Pamfulia 'ora'o. Nako Yowani Mariko konda iye, tangu kubu Yerusalema'o.
- ¹⁴Nako iye ma kungari Periga'o kuluri Antiokia ma Pisidia 'ora'o, nako sabatori mo'do'o kusuri u'ba menzuri tara'o nako trodreri.
- ¹⁵Meziri mola kogoki buku monziziri taraki, maka u'ba menzuri taraye teturi e'di iye bu, kowuri nowo, Ami edruko, inda la'di e'di 'bamaye muzi taraki, litongu.
- ¹⁶Nowora Paulo kongu kori, kuzi iye tileki nako kowu nowo, Ami 'bama ma Israeli vuka, ami Tunduruni iingiziraye 'dinu, lenyi.
- ¹⁷Tunduru koya Israeli vuka tara kipe te'ise awukuraye, nako ko'be iye konguri sonzo ma konzori ka'di ubu Ezibeto kesu'o, nako kipu iye, tigbo iye druko niki e Ezibeto 'oraki nirike tohu logoraki.
- ¹⁸Nako owu ma kovi ese piro uto kongu iyeta mozora ilubu'o.
- ¹⁹Nako kere ma ke'de koyase ebirio ma ubu Kanana 'oraye vara'o, koko iye ubu ndoni tolonzi iyetarani, owu ma kese onzo a'ba uto piro umuki.
- ²⁰E'di na kogoki koko iye 'bama ma e'di opuziraye elu'du Samueli monzizi mbe'o.
- ²¹Ne kogoki teneri tebizini. Tunduru koko iye Saulo Kisi kesuni, ini koya Benyamina rikerani, konzo tebizini owu piro uto.
- ²²Kere ma kipunira kogoki ko'be Dawidini tebizi iyetarani, nako tanga nirike e'diraseni nowo, Mose Dawidi, Yese kesuni, ini 'be'di ma ukenedru kilerani, ma kosu mana ngii ma ukenedru kilera ozora.
- ²³Nako Tunduru kimba Israeli vukaye mori 'be'di na rikera kongbo 'oraki Isiizi Yesu, abongo kazurawo.
- ²⁴Lindoza kelu 'bara'o, Yowani tongu e'di batisimo ma te'du kenedru muza risirani Israeli vukaye kakpa.
- ²⁵Kere ma Yowani ka'di nirike mozorani uwura'o, kowu nowo, Neza lana uwu a'dini? Uwu ini 'ba. Ingi, inako 'be'di ala kosu esu ukogoki ma mese 'ba wara uhu'oraye tanga.
- ²⁶Ami edruko, Abarahamari koya, 'bama ami kongbo'o ma Tunduruni iingiziraye 'dinu, 'batetu e'di misi ta nani awu.
- ²⁷'Bama ma onzozu Yerusalema 'oraye, druko tigbozi iyekurayi kele 'dinu, kari Yesuni oto 'ba, nako kari e'di monziziri ta ma ka'diri olari iye sabatori mo'do bukira iva 'ba 'dinu, inako ko'beri e'di ndoye ozori kere'o, kopuri e'di Yesu rikerani tende.

- ²⁸Nako inda ke'di kari e'diseni ose 'ba imbe'o kpa, teneri Pilatuni yango 'bayi ini ohu.
- ²⁹Nako kere ma ko'beri e'di kakpa ma 'bakugu nirisikiraye ozori kere 'ora'o, kituri ini kogu mbe 'oraki, nako ku'bari ini mumba ru'ba kesu'o.
- ³⁰Inako Tunduru kiga ini 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki.
- ³¹Mo'do sonzo te'duri inanu 'bama ma ungazi iniki Galilaya'o ebizi Yerusalema 'oraye ma kpetena ma niri e'diseni tangazini 'bamaye.
- ³²Nako mamba ami e'di mo'darani, yango e'di ma Tunduru kazu te'iseyera,
- ³³Tunduru ko'be e'di ndoni ozori kere'o, awu iyeku andandaraye, e'dumbe kiga Yesuni abongo kuguri Sauma iria nikira kesu 'orawo nowo, Imi Uri Kesu, lengi modru imi.
- ³⁴nako e'di ma maga niki 'bama ma e'dizirari kongbo'ora nako kambi omu le'bu 'bara risiki 'dinu, e'di na risiki Tunduru kowu nowo, Mosu imi kandomara lee nako gbegbu ma moko ka'di Dawidindiraye oko.
- ³⁵Inda nowora kowu Sauma alara kesu'o nowo, Lambi mirike 'Be'di Leerani o'be 'ba ini omu.
- ³⁶Kere ma Dawidi kozo e'di mekpe Tunduru rikerani koya nirikera kongbo'o vara'o, kondi, 'baku'bani te'iseri bu, nako komu 'dinu.
- ³⁷Inako 'be'di ma Tunduru kigara ka omu 'ba.
- ³⁸Inda nowora ami edruko, loto yango 'be'di na mbeki mitongu ami meruni monda risi,
- ³⁹nako 'be'di na mbeki 'dinu 'be'di lebu lebu ma ini etuzira 'batungani alaye kakpa ma meziri Muse rikera kese niki ami unga 'bara'o
- ⁴⁰Inda noworaki, lonzo ami luhoki nowora e'di ma owurizi buku monziziri tara kesu'ora ini ozori 'ba ti ami mbe'o,
- ⁴¹Lindo, ami 'bama ma e'di izeziye, ami kesuni owu waa 'dinu, nako lisizu, e'dumbe mozo mozo amita wangira'o, mozo ndoni lambi ini etu 'ba, inda ke'di 'be'di ala tongu ami kpa.
- ⁴²Ne'ora kere ma kuvuri tepura'o, 'bamari loki teneri yango 'bayi e'di naye tongu iye sabatori mo'do kuburaki 'dinu.
- ⁴³Kere ma 'bama ma u'ba menzuri taraye katarira'o, Yahuda sonzo nako 'bama ma ozarizi ongu'du Yahudani ma Tunduruni iingiziraye tokpari Pauloye Barinabaki, iye ma kari e'di iyekiraye, nako kuziri iye yango iyeri onzo kii mapa Tunduru rikera kesu'o.
- ⁴⁴Nako sabatori mo'do kubura'o, 'bama sonzo ma ama maka 'oraye kakpa kenzuri iye tu hwere e'di Tunduru rikerani enyi'du.

⁴⁵Inako kere ma Yahudaye kindori 'bamari lokiye'ra'o, ma'yala kozo iye zo, nako kozori milasi e'di ma Paulo tongu iyera druko'o, konziri niki ota 'dinu.

⁴⁶Nako Pauloye Barinabaki tonguri kenedru logoki kowuri nowo, Kese awu e'di Tunduru rikerani tongu ami meri, inako e'dumbe lititu kani kubu ami kongbo 'oraki, nako lopu aminanu yango lese ka medri wangiye wangiraki 'barata, lindo, mizari ka koyase kandirari bu.

⁴⁷E'dumbe Opi kezi awu nowo, Mo'be imi mitamani koya kandiraye, nowora imi e'di musi tarani amba kpere uburi meki'o.

⁴⁸Kere ma koyase kandiraye kenyiri e'di nanira'o, konzori aragaki, kiingiri e'di Tunduru rikerani zo, nako 'bama ma 'bakipe medri wangiye wangira taraye kakpa keturi.

⁴⁹Nako e'di Tunduru rikera kobu ubu ndo'o sakayi.

⁵⁰Inako Yahudaye ku'diri e'di indi maka ma Tunduruni iingizirari kesu'o, nako esu maka ama makara druko tigbozirari kesu'o 'dinu, nako katori sandri Paulori mbe Barinabaki, kidori iye iyeri ubu 'oraki.

⁵¹Nako kuvuri epuru iye hu'oraye iye nako kebiri Ikonio'o.

⁵²Nako araga Kuru Leeraki sezi 'bama ma 'bakisiraye.

Mozo 14

¹Ne'ora Ikonio'o kusuri kerelebu'o u'ba Yahudari ta menzuri tara'o, nako e'di mitongu iyekura ko'be 'bamari loki sonzo Yahudaye Girikiyiki keturi.

²Inako Yahuda ma etuzi 'baraye ku'diri e'di koyase kandirari kenedru'o, nako ko'beri iyeri mana kongu tende edrukori mbe'o.

³Nowora konzori 'deyi si tonguri Opi risi kenedru logoki. Opi tanga e'di mapa ta nirikera re'diseni, ma ko'be eseye nako mozo kenedru mowuyiki 'dinu kozori iye tileri'o.

⁴Inako 'bama ma amamakarakesu 'oraye kopuri iria. 'Bama eleseye kobiri Yahudayiki, 'bama eleseye 'bama ma teturayiki

⁵Inako kere ma koyase kandiraye Yahudayiki nako maka iyekurayiki 'dinu keteri ebi iye sandrini oko, iye todudu kunukira'o,

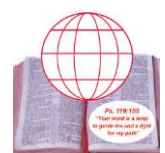
⁶'bama ma teturaye kenyiri e'di neni nako ko'yari Lusitra'o Derebeki, ma ama maka ubu Lukaonia kesu 'oraye, nako ubu ma kengu ka iyeraki 'dinu.

⁷Nako tonguri e'di mo'darani 'deyi.

⁸Lindo 'be'di ala konzo 'di Lusitra'o tredrezi bilile, ini 'be'di ma uhuye mosurani. Mosu ndo konga niki zoko kesu'o, ka'di ohu 'ba.

- ⁹Kenyi e'di ma Paulo ka tongurani nako Paulo kindoni ki ki ki nako kose yango nirike metura konzo 'di ma kosu imbe idrara.
- ¹⁰Nowora kowu ngorose koriraki nowo, Ezi kori mi huri druko'o. Nako koda kori ki'do ohu.
- ¹¹Kere ma 'bamari lokiye kindori ala ma Paulo kozora'o, kozari ngorose korirayiki, kowuri Lukaonia tuki nowo, Mazuye kuturi bile awu bu eyi 'bamari tarayiki!
- ¹²Nako kupiri Barinabani Zeuni, nako Pauloni Heremeni, e'dumbe ini maka e'di mitongu tarani.
- ¹³Mundizi Zeu rike mazuri u'bara ka ama makara kando'o, kamba arogo 'bangani kubi poro mo'daraki 'dinu ama makara tu'o, nako kile ala mundini undi lokiki kerelebu'o.
- ¹⁴Kere ma 'bama ma teturaye Barinabaye Pauloki kenyiri e'di nanira'o, titari ala ma'du iye mberaye sandriki, nako kudari 'bamari loki kongbo'oki, kozari nowo,
- ¹⁵Ami esu, la ala nani ozo e'duta? Awu 'bama imbe ta amiwonura kaye na, nako mamba ami e'di mo'darani, nowora ami izari ti ala egege nari mbe 'oraki e Tunduru medrinira ma kuku leruye, ubuki nako moliriki 'dinu, nako ala kakpa ma ka u'orayerani iingi'du.
- ¹⁶Wangi ma adazira'o Tunduru ketu koyase kakpa iyeri o'bu mile ma iye kesu kilerawo,
- ¹⁷inako kpa, kondari 'ba inanu e'dise mitanga ingini, nako kozo mo'daki, koko ami usa ongazi leru 'orani, nako andru ma monyo ka'di oko nikira 'dinu. Tihu ami kesu monyoki nako aragaki ami kenedru'o 'dinu
- ¹⁸Nowora e'di mitongu naki kiyeri 'bamaye ala mundini undi'du, inako lopiki.
- ¹⁹Inako Yahuda ma kungari Antiokia'o Ikoniokiraye kuluri no'o, nako kere ma kizari 'bamari manara'o toduri Pauloni kunuki, nako kavuri ini ama makara 'oraki tepu, nako kanari ali'bani yango kondi va.
- ²⁰Inako kere ma 'bama ma 'bakisiraye kenguri ini, konga kori, kosu 'dinu ama makara kesu'o. Lehuyikini kobiri Derebe'o Barinabaki.
- ²¹Kere ma tonguri e'di mo'darani 'bama ma ama maka ndo kesu 'oraye nako kuzari 'bama sonzo ongu'du 'bama ma 'bakisiraye vara'o kogoki, tonguri kubu Lusitra'oki, Ikonio'o nako Antiokia'o 'dinu.
- ²²Kari omba 'bama ma 'bakisirari kenedru mitobiki nako kari iye uzi yango iyeri onzo 'di metuki, nako kowuri yango awu usu opi monyo Tunduru rikera kesu'o sandri zorayiki.
- ²³Kere ma ko'beri iye ondruzi utumindi 'bama ma etuziri tara kere buki kakpa miteneki nako monyo mike'beki 'dinura'o, kondari niki iye Opi ma keturirani.
- ²⁴Ne'ora koziri Pisidia 'oraki nako kuluri Pamfulia'o.

²⁵Kere ma tonguri e'di Periga kesu'o vara'o, kuturi Atalia'o.

²⁶Kungari 'deyi 'oraki nako kobiri Antiokia'o moliri 'oraru, kere ma lito 'bakonda niki iye mapa Tunduru rikera huse mozo ma kozorira'o.

²⁷Kere ma kuluri vara'o, kenzuri utumindi 'bama ma etuziri taraye kerelebu'o, nako tangari iye ala kakpa ma Tunduru kozo iyekira risi, nako kpere ma tewu niki tito metu tarani koya kandiraye 'dinu.

²⁸Nako tomvuri 'deyi mo'do sonzo 'bama ma 'bakisirayiki.

Mozo 15

¹Ne'ora 'bama eleseye kuluri ma ungazi Yudaya 'oraye, nako kisiri edrukoye, kowuri nowo, Inda la ayani usu 'ba abongo meziri Muse rikerawo, lese usiiri 'ba.

²Nako kere ma Pauloye Barinabaki konzori milasiki nako mu'diriki maka iyekira'o, kanari yango Pauloye Barinabaki nako 'bama eleseyiki iye obi Yerusalema'o 'bama ma teturari bu ondruziyiki e'di miti'di ne re'diki.

³Inda nowora iye ma utumindi 'bama ma etuziri tara ka iye unda iyeta itira kesu'o, koziri Foinikia'o Samariaki 'dinu, ma kari koyase kandirari kenedru muza risi tongu, nako katori araga maka edrukori kenedru'o.

⁴Kere ma kuluri Yerusalema'o vara'o, utumindi 'bama ma etuziri tara, 'bama ma teturaye nako ondruziyiki ke'iri iye, nako tangari ala kakpa ma Tunduru kozo iye burari seni.

⁵Inako 'bama ma etuzi elese Farisayo kongbo 'oraye kongari kori, kowuri nowo, Kese 'bayi ayani usu iye mbe'o, 'bayi ezi iye yango iye meziri Muse rikerani ke'be.

⁶Ne'ora 'bama ma teturaye ondruziyiki kenzuri kerelebu'o e'di nani unzi'du.

⁷Nako e'di munzi sonzorari kogoki, Peturu kongga kori, nako kowu iye nowo, Ami edruko, loto yango tuti Tunduru kipe uwu ami kongbo 'oraki nowora koyase kandiraye e'di mo'darani enyi ti utu 'oraru, iye etu niki.

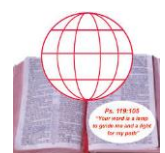
⁸Nako Tunduru ma koto 'bamari kenedrura tanga e'diseni iye ma koko niki iye Kuru Leerani, abongo koko awurawonu.

⁹Nako ka awu kongbo opu 'ba iyeki, inako kita iye kenedru metuki.

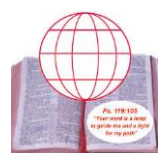
¹⁰Inda nowora la Tunduru kesuni tambu e'duta? Nako lo'be ka niki mandru 'bama ma 'bakisirari kembe'o ma awuri te'iseye awuki 'dinu ma niri mitamba kada awu era?

¹¹Inako metu yango mobi usii mapa Opi Yesu rikeraki iyewonu.

¹²Ne'ora 'bama ma ka'bariraye kakpa komburi ketri, kenyiri e'di ma Barinabaye Pauloki tongurirani, ma kari eseye mozo kenedru mowuyiki ma Tunduru kozo iye bu itiraru koyase kandirari kongbo'ora risi tongu.

- 13**Kere ma kiwuri e'di mitonguki vara'o, Yakobo kungu e'di nowo, Ami edruko, lenyi uwu.
- 14**Simeona tongu e'di ma Tunduru kosu niki koyase kandirari bura meri, nowora ini koya ipu ti iye kongbo'o nirisikira.
- 15**E'di na kose gbinya e'di monziziri taraki, abongo kuguri nowo,
- 16**E'di na kogoki mosu engu, Mosu manzokere Dawidi rike asizi varani o'ba le'bu, Nako mosu tivariziraye inga kori, Mosu o'be kosu ezi le'bu,
- 17**nowora 'bama ma eseziraye iyeri Opini ovi, nako koyase kandira kakpa ma 'bakungbo ukebekiraye.
- 18**Opi kowu nani ina, ma ko'be e'di naye kotori emuri'du vani tutira.
- 19**Inda nowora mowu uta yango awu sandri kato 'ba koyase kandi ma kuzari iye kenedru Tunduruniraye,
- 20**inako awu iye waraga ugu, nowora iyeri uzari ala tende ala mo'irari mberaki e, luho unzeni, lezi minziraye, nako kusi mberaki e 'dinu.
- 21**E'dumbe emuri'du wangi tutira'o Muse konzo ka 'bama nirisi tonguziye ama makara lebu lebu, ma 'baka ola niki sabatori mo'do buki u'ba menzuri tarari kesu 'orayiki.
- 22**Ne'ora konzo ka mo'da 'bama ma teturaye ondruziyiki 'dinu, metuziyiki kakpa yango iye 'bama eleseye ipe iye kongbo'o iyeri iye tetu Antiokia'o kerelebu'o Pauloyiki nako Barinabaki. Teturi Yuda ma 'bakungbo Barisabarani ala Silani ma iye druko tigbozi edrukori kongbo 'oraye.
- 23**Teturi iye waraga naki iye tile'o owu'du nowo, Edrukoye ondruziyiki 'dinu kokori ami mado ami edruko koyase kandirari kongbo'o Antiokia 'oraye, Suriaki nako Kilikiaki 'dinu.
- 24**E'dumbe menyi 'bama elese ma ungazi awu buraye kari sandrini oko ami e'di mowuyiki, ma kari niki amiri manani e'de, nuveko ma meziri oko 'ba iye awuna.
- 25**Ka mo'daki awu, awuta ma'barira kesu'o yango awu 'bamaye ipe iye tetu ami bu kerelebu'o mawuraye Barinabayiki Pauloki.
- 26**Iye ma kondari iyeta medrirani mandini Opi awuta Yesu Kristo risikiraye.
- 27**Ko'be mitetu Yudaye Silaki iye 'dinu ma kobiri e'di ndoye nu tongu ami iye tuki.
- 28**Nako konzo ka mo'daki Kuru Leerani awuki 'dinu yango awu mandruni o'be 'ba ami druko'o ma kada ala naye ma onzozu iriraninu.
- 29**Nowora liyeri ala ma 'bakundi eyi mo'iraye, nako kusini, nako lezi minziraye, luho unzeni 'dinu. Inda litomvuri ala nari mbe 'oraki e, kosu onzo ami mo'daki. Lonzo mo'daki.

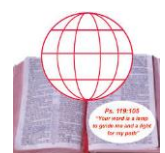

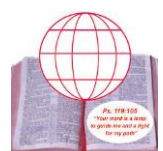
- ³⁰Inda nowora kere ma 'batetu iye vara'o, kuturi Antiokia'o, nako kere ma kenzuri 'bama ma etuziraye kerelebu'o vara'o, kokori iye waraga ndoni.
- ³¹Kere ma kolari vara'o, konzori aragaki zo kenedru mitobi ndo risiki.
- ³²Nako Yudaye Silaki, ma iye 'dinu monziziraye, tobiri edrukori kenedru e'di sonzoyiki, nako kokori iye logo.
- ³³Nako kere ma kinzori 'deyi mo'do werera'o kogoki, edruko ndoye teturi iye kenedru katuki 'bama ma iye tetuzi ndori bu.
- ³⁴Inako konzo mo'daki Silani ese'du 'deyi.]
- ³⁵Inako Pauloye Barinabaki keseri iyeku Antiokia'o, nako kari Opi rike e'dirani tongu nako isi 'dinu 'bama eleserayiki sonzo.
- ³⁶Ne'ora kere ma mo'do eleseye kozirira'o, Paulo kowu Barinabani nowo, Awu ongu le'bu awuri edrukoye ama, ama makarari buki kakpa ma mitongu ka'di niki e'di Opi rikenira 'orayiki, awu indo kpere abongo konzori ka nikirawo.
- ³⁷Nako Barinaba kile iye obi Yowani ma 'bakungbo Marikoniraki 'dinu,
- ³⁸inako Paulo kana yango ka mo'da ingi obi niki 'be'di ma ka'di iye onda Pamfulia'o, nako ka'diri obi 'ba iyeki mozo 'orakira.
- ³⁹Nako milasi kepu iye kongbo'o nako ko'be kopuri. Nako Barinaba kinga ko Marikoni ma konguri obi iniki Kuporo'o iti moliri 'oraru.
- ⁴⁰Nako Paulo kipe ko Silani iye ma ko'buri iniki, nako kere ma edrukoye kondari iye mapa Opi rikerani vara'o kogoki,
- ⁴¹koziri Suria'oki Kilikiaki 'dinu, kari logo oko utumindi 'bama ma etuziri taraye.

Mozo 16

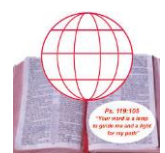
- ¹Ne'ora Paulo kesu Derebe'o Lusitraki. 'Be'di ala ma 'bakisira konzo 'deyi, ma kebeni Timoteoni, ini Yahuda'ara ma etuzirari kesu. Apokonina Giriki esu.
- ²'Be'di nani edruko Lusitra 'oraye Ikonio 'orayiki 'dinu ka'diri e'di nirisiki mo'da.
- ³Paulo kile iye obi Timoteoyiki, nako kemu ini, kusu ayani imbe'o Yahuda ma kari 'di 'derera risiki, e'dumbe iye buki kakpa kotori yango apokoni Giriki esurata.
- ⁴Nako kere ma koziri ama makarari kongbo 'okira'o, kokori iye e'di mana ma 'bama ma teturaye ondruziyiki ko'beri Yerusalema 'oraye.
- ⁵Nowora utumindi 'bama ma etuziri taraye konguri logo metu'o nako kari obi munduriki mo'do buki.
- ⁶Ne'ora koziri ubu Ferugia'oki Galatia'oki 'dinu, e'dumbe Kuru Leera kuti iye e'dini na mitonguki Asia 'orata.

- ⁷Kere ma kuluri Musia menze 'orakira'o keteri usu Bitunia kesu'o, inako Kuru Yesu rikera ketu iye 'ba.
- ⁸Kere ma koziri Musia 'oraki vara'o, kuturi Troa'o.
- ⁹Nako ala ma kepu 'baluho'ora kepu Paulo luho'o hunaki nowo, 'be'di ala Makedonia'ora kezi, ma ka ini one, kowu nowo, Esu taa Makedonia'oni, awu tapa'du.
- ¹⁰Nako kere ma kindo ala ma epuzi 'baluho 'orani vara'o, mete egbele obi Makedonia'o, awu kesu kana yango Tunduru kungbo awu obi e'di mo'darani tongu'du iye.
- ¹¹Inda nowora munga Troa'o moliri 'orarura'o kogoki, mobi ore Samotrake'o, lehuyikira Neapoli'o.
- ¹²Munga 'dereraki mobi Filipi'o, ma ini ama maka meri ubu ndo Makedonia'o ma 'bama Roma 'oraye konyorirani. Monzo ama maka ndo'o mo'do alaki.
- ¹³Nako sabatori mo'do'o mobi tito kogo'oni uwo tu'o, kere ma mana mitene kere ka'dira'o, nako mitrodre, mitongu e'dini indi ma kenzuri ka kerelebu 'oraye.
- ¹⁴Lindo indi ala ma awu enyizira ma kebeni Ludianira ma kongga ama maka Tuatira'ora'o ma ka ingba ngbaru ngbaruraye ezira, ini 'be'di ma ka Tunduruni iingira. Opi tewu kenedruni nowora ini e'di ma Paulo tongura risiki etu ti.
- ¹⁵Kere ma kode batisimoni nirike amarakira'o, kone awu nowo, Inda lana yango ma kenedru gbegbuki Opi bu, lusu urike amara'o, lonzo 'dere 'dinu. Kiye awu logoki.
- ¹⁶Ne'ora kere ma mobi mitene kere'o, mose aranzu mbambarani ma onzozu kuru e'di moyi tarakira ma ka'di kadakuzu amba sonzo nirike makaraye monzi movi ma ka'di oviraki.
- ¹⁷Aranzu ndo tokpa awu Pauloyiki ma ka ozoza, kowu nowo, 'Bama naye mozozu Tunduru Lio Korira rike, ma kari e'di musi tarani tongu ami.
- ¹⁸Ka e'di nani ozo mo'do sonzo nako Paulo konzo mondoriki, nako kizari, kowu koyini nowo, Mezi imi Yesu Kristo kebeki, epu tepu kesu 'oraki! Nako koyi kepu kesu 'oraki egbele uto noki.
- ¹⁹Inako kere ma nirike makaraye kindori yango mike iyeta kadakuzu tara kongga era'o, koderi Pauloye Silaki, nako tigbori iye tigbigbo, kombari iye kere ma ala mezi tara makarari bu.
- ²⁰Kere ma kombari iye e'di opuzi kando 'ora'o kowuri nowo, Bama naye iye Yahuda vukaye, kari awuta ama makarani e'de zo.
- ²¹Kari medri ma meziri ketu 'barani isi, ma awu 'bama ma Roma vukaye mese 'ba etu nako ozorani.
- ²²Nako 'bamari loki kunga iye mbe'o kerelebu'o, nako e'di opuziye kipuri ala ma'du Paulori mbe'o, nako keziri 'bayi iye uma luturuki.

- ²³Nako kere ma 'bakumaye luho sonzo vara'o, 'batitu iye erung'a ru'ba'o, keziri erung'a ru'ba tito tomvuzini ini iye tomvu logoki.
- ²⁴Ini 'dinu, ma kemu e'di mezi nowora'o tetu iye guru ma erung'a ru'ba sera kesu'o, kisu koli iye huri'o.
- ²⁵Inako ala kongu huna aga, lindo Pauloye Silaki kari tene, kari o'bi ode 'dinu Tunduruni, nako erung'aye kari iye enyi.
- ²⁶Kpete kpete ngingi makara ke'iri, ko'be erung'a ru'ba se ke'iri, nako egbele u'ba titoye kakpa kewuri, nako mito'iri erung'ari taraye kakpa kungari.
- ²⁷Kere ma tomvuzi erung'a ru'ba'ora kepu mo'do luho 'oraki, nako kindo u'ba tito erung'a taraye kari ngbo 'ora'o, kinga eli arasa nirikerani ohuri niki'du, ali'bani erung'aye kudari e.
- ²⁸Inako Paulo koza ngorose koriraki nowo, Ozo mimbe'o tende 'ba, e'dumbe awu kakpa ma nike.
- ²⁹Nako kungbo kesi kosu niki u'ba kesu'o 'dinu, ma imbe kodu uruki, kasi bile Paulori kando'o Silaki,
- ³⁰nako kipu iye tepu, kowu nowo, Ami esu, mosu e'du ozo nowora uwu osii ti?
- ³¹Nako kowuri nowo, Etu Opi Yesuni, nako losu osii, imi, 'bama ma mirike ama 'orayiki 'dinu.
- ³²Nako tonguri e'di Opi rikerani ini, 'bama kakpa ma kari nirike ama 'orayiki 'dinu.
- ³³Nako kemu iye kadri huna neki, nako koba odro iye mberari luho, nako egbele 'bakoko ini batisimoni, 'bama nirike amara 'orayiki kakpa.
- ³⁴Nako komba iye nirike amara kesu'o, ko'be monyoni 'dinu iye kando'o, nako araga kohu ini zo, 'bama nirike amara 'orayiki kakpa e'dumbe ketu Tundurunirata.
- ³⁵Inako kere ma ala kenzera'o e'di opuziye teturi asigiriye, kowuri nowo, Tunga 'bama kanu neye, iyeri obi.
- ³⁶Erung'a ru'ba tomvuzi tongu e'di nani Pauloni, kowu nowo, E'di opuziye kowuri yango ami obi, nowora luvu, lobi kenedru katuki.
- ³⁷Inako Paulo kowu iye nowo, Kumari awu 'bamari luho'o, ma 'bakaza awuri e'di opu 'bani tende, ma nuve awu Romaye, nako tituri awu erung'a ru'ba'o, nako kpetena kari awu ipu ketri wa? Ingi. Nowo 'ba. Iye ebi awu ipu iyenanu.
- ³⁸Nako asigiriye kunguri e'di naye e'di opuziye, nako kere ma kenyiri yango iye Romayera'o, uru kode iye.
- ³⁹Nako kebiri keperi iye tu iye, nako kipuri iye tepu, teneri iye unga e ama makara 'oraki.

⁴⁰Nako kungari erung'a ru'ba 'oraki, kamari Ludiani, nako kere ma kindori edrukoye vara'o kuziri iye kenedruye nako kobiri.

Mozo 17

¹Ne'ora kere ma kari ozi ama maka Amfipoli'oki nako Apolonia'oki 'dinu vara'o, kebiri Tesalonike'o, kere ma u'ba Yahudari ta menzuri tara ka nikira'o.

²Nako Paulo kosu iye bu abongo medri nirikerawo, nako sabatori mo'do musa buki ka'di e'di unzi e'di mugu kesu'o,

³tukpe e'di kesuni, nako te'du ka gbegbu yango Kristo kosu sandrini ose be, nako kosu aga le'bu 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki, nako kowu nowo, Yesu ma mitongu nirisi nani ini Kristoni.

⁴Nako 'bama elese iye kongbo 'oraye totori nako kindiri Pauloyiki nako Silaki 'dinu, Giriki sonzo ma Tunduruni iingiziraye, indi makayiki 'dinu were 'ba.

⁵Inako 'bama Yahuda ma ma'yala ka iye ozoraye kemuri 'bama tende ma onzozu 'bama ma sayirari kongbo 'oraye, nako ma kenzuri 'bamari lokira'o, katori mali ama makara kongbo'o, nako kozori kevii Yasona rike amara mbe'o, kileri 'bama ndoye ugbo tepu 'bamari bu.

⁶Kere ma kari iye ose 'bara'o, tigbori Yasonaye tigbigbo edruko eleseyiki maka ama maka tarari kando'o, kozari nowo, Bama naye ma 'bama kakpa ubu 'oraye e'dezi gbegburaye kebiri na'o 'dinu,

⁷nako Yasona ke'i iye, nako kari kakpa ozori kandi meziri Kaisari rikeraki, kowuri yango tebizi kandira konzo 'di, ini Yesuni.

⁸Nako 'bamari loki, maka ama maka tarayiki 'dinu ma keniyiri e'di nani vara'o kondori zo.

⁹Kere ma kemuri kadakuzuye Yasonari bu embekesuyiki vara'o, kondari iye obi.

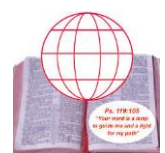
¹⁰Ne'ora edrukoye teturi Pauloye Silaki egbele huna ndoki Beroya'o. Kere ma kuluri no 'ora'o kusuri u'ba Yahuda ta menzuri tara kesu'o.

¹¹Nako 'bama ma Yahuda naye konzori manaki mo'da 'bama ma Tesalonike 'oraye madari, nako ke'iri e'di ndoni kenedru toki, kari e'di mugu kesuni ovi mo'do buki mo'do buki indo'du inda e'di naye iye gbegbura.

¹²Inda nowora 'bama sonzo iyeri kongbo 'oraye keturi, indi maka Giriki vukayiki, esuyiki 'dinu were 'ba.

¹³Inako kere ma Yahuda ma Tesalonike 'oraye katori yango Paulo tongu e'di Tunduru rikerani Beroya'o 'dinura'o, kobiri 'deyi 'dinu ma kari 'bamari lokiye opu nako kari iye druko e'de 'dinu.

¹⁴Ne'ora edrukoye teturi Pauloni egbele kosu moliri tu'o, inako Silaye Timoteoki keseri no'o.

- 15 Nako 'bama ma kundari Pauloniraye kombari ini kpere Atene'o. Nako ma Paulo kezi iye yango Silaye Timoteoki iyeri ebi ubu kpetewarira'o, kobiri.
- 16 Ne'ora kere ma Paulo ka iye tomvu Atene'o, kere ma kindo ama maka ndo 'orani sezi ka eyi mo'irayikira'o, nirike kurura konze.
- 17 Ko'be kunzi e'di u'ba menzuri tara'o Yahudayiki nako 'bama ma Tunduru iingizirayiki 'dinu, nako soko'o mo'do buki mo'do buki 'bama ma kari ka ose iyekirayiki 'dinu.
- 18 Bama ma iye Epikurio randaye Sitoikiyiki koseri iyeki, nako 'bama elese iye kongbo 'oraye kowuri nowo, 'Be'di ma e'dizi obobowo ne kovi owu e'du? 'Bama eleseye kowuri nowo, Indani ini mazu edenira risi tonguzi ka na. Kowuri nowo e'dumbe Paulo tongu Kristo risi nako maga risiki 'dinu.
- 19 Nako kemuri ini, kombari ini menzuri okpazi Areopagori kando'o ma kowuri nowo, Mile oto misi le'bu nani ma la e'di nirisikira.
- 20 E'dumbe e'di elese ma menyi la e'dira ka kandi awu bi'o. Inda nowora mile awu e'di ndoseni oto.
- 21 Nako 'bama Atene 'oraye kakpa nako ede ma ka iye kongbo 'orayiki 'dinu kuwuri wangi iyetarani ala kandi alaki 'ba egbele e'di le'bu mitonguki indani menyiki.
- 22 Ne'ora Paulo kezi Areopagori aga'o, kowu nowo, Ami 'bama Atene vukaye, mindo iti kakpaki lovi mazuye iingi zo,
- 23 e'dumbe kere ma madara'o mindo ala amita miingi taraye, mose ala mundiri tarani 'dinu ma e'di mugu ala ka imbe'o nowo, Mazu ma 'baka oto 'barani. Nowora ala ma la iingi ini ma loto 'barani, ini ala ma mitongu nirisi amirani.
- 24 Tunduru ma ubu nani o'izi, ala kakpa u'orayi kele 'dinura, ini ma Opi leru'o ubuki 'dinu, ka onzo mazu ru'ba ma 'bako'ba 'batilekirari kesu'o 'ba.
- 25 Inda ke'di 'bamari tileye kpa, kozori ini 'ba, abongo alari sandri ala ka ini ohu inawo, e'dumbe ini ma ini koko 'bamaye kakpa medrira, ovu iye kesu 'oraki 'dinu, nako ala kakpayi kele.
- 26 Nako 'be'di lebura mbe'o ko'i koyase kakpa nowora iyeri onzo ti ubu druko'o, lindo kezi iyeta owura abongo kanarawo, nako kopu ubu luho iyetarani 'dinu,
- 27 nowora iyeri Tunduruni ovi ti, inda ali'bani keseri ini ose era. Inako ini ka awuki lebu lebu leke 'ba,
- 28 e'dumbe abongo 'be'di ala kowurawo, Medri, nako mohu, nako monzo 'dinu Tunduru kesu'o. Nako 'bama elese amiku ma kuguri o'biraye kowuri nowo, Awu 'dinu niri koya ka na.
- 29 Noworaki inda awu Tundururi koya, mese 'ba owu yango Tunduruni mele wararani, indani mele unzerani, indani kunu ma 'bakiti eyi mberi taraki, indani mana 'bamari taraki 'dinu.

³⁰Wangi ma 'baka'di niki onzo moto inginira'oni Tunduru luho kezi e drukoki, inako kpetena kezi 'bamaye kakpa kere kakpa'o iyeri iye kenedru uza,

³¹e'dumbe ko'be mo'doni va ma kosu niki e'di 'bama ubu 'orari taraye opu iti oreraki, 'be'di ma kipera buraki, nako koko 'bamaye kakpa e'di mite'du neni e'dumbe kiga 'be'di ne 'bama ma e'dizirari kongbo 'orata.

³²Ne'ora kere ma kenyiri e'di maga 'bama ma e'dizirari tara risi, 'bama eleseye kizeri izize, inako eleseye kowuri nowo, Mobi imi enyi le'bu e'di ne risiki.

³³Nowora Paulo kepu tepu iye kongbo 'oraki,

³⁴inako 'bama eleseye keberi imbe'o, keturi 'dinu. 'Bama nari kongbo'o eleseye Dionisio ma konzo e'di okpazi Areopagori kongbo'ora, nako indi ala ma kebeni Damarianira, iye 'bama eleseye keke 'dinu.

Moza 18

¹Ne'ora e'di na kogoki Paulo konga Atene 'oraki kosu Korinito'o.

²Nako kose Yahuda esu alarani 'dere ma kebeni Akulanira, iyeri kama ka Ponto'o, kungari za Italia'o, iye indiko ma kebeni Pisisilaniraki, e'dumbe lino'di Tebizi Kalaudio kezi yango 'bama Yahuda vukaye kakpa iyeri unga Roma 'oraki e. Nako Paulo kosu iye ama.

³Nako e'dumbe iyeta moza leburata, konzori iyeki nako kozori mozoni iyeki 'dinu. E'dumbe iyeta mozorani hema mitoti.

⁴Ka e'di unzi sabatori mo'do buki u'ba menzuri tara kesu'o, ka niki Yahudaye toto Girikiyiki 'dinu iyeri etu ti.

⁵Ne'ora kere ma Silaye Timoteoki kuluri onga'du Makedonia 'oraki vara'o, lino Paulo sezi ka e'di mitonguki nako te'du Yahudaye yango Yesuni Kristoni.

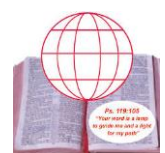
⁶Nako kere ma kari lasiri iniki nako kari ota onzi 'dinura'o, ke'i ingba nirikeraye, kowu iye nowo, Nowora amiri kusi ini onzo ami druko'o, uwu e'diki ingi udruko'o, i'dori'du lengi mosu osu koyase kandirari bu.

⁷Konga 'derera, kosu 'be'di ala ma kebeni Tito Yusito rike amara'o, ini 'be'di ma Tunduruni iingizira, ma ama nirikera ka kogo u'ba menzuri tara kidre'ora.

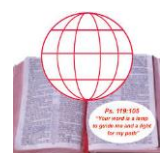
⁸Krisipo, ini ma u'ba menzuri tara drukozinira ketu Opini, 'bama nirike amara 'orayi keke kakpa, nako 'bama ma Korinito 'ora sonzo ma kenyiriraye keturi, nako 'bakoko iye batisimoni.

⁹Nako Opi kowu Pauloni iti ala epuzi 'baluho 'oraruraki nowo, Uruni imi ode 'ba, nako tongu, ombu 'ba,

¹⁰e'dumbe ma imiki 'di, 'be'di ala ingi ma kosu ozo mimbe'o tendera, e'dumbe ma 'bamayiki sonzo ama maka na kesu'o.

- ¹¹Konzo 'deyi owu lebu simba kazaki, ka Tunduru rike e'dirani isi iye kongbo'o.
- ¹²Inako kere ma Galio konzo ka tebizi kandozini Akaya 'ora'o, 'bama ma Yahudaye kungari luho lebu waa Paulo mbe'o, nako egbele kombari ini moso kando'o,
- ¹³kowuri nowo, 'Be'di na ka 'bamaye toto yango iyeri Tunduruni iingi abongo meziri ketu 'barawo.
- ¹⁴Inako kere ma Paulo kile i'do e'di owura'o Galio kowu Yahudaye nowo, Ami Yahuda vukaye, inda ini onzo meru indani e'di tende madarini, mambi ka'di ami enyi e,
- ¹⁵inako e'dumbe ini e'di milasi kebe tarani nako meziri amikura tarani, litokpa kesuni aminanu. Muti e onzo'du e'di opuzi ala neri ta.
- ¹⁶Nako kido iye tepu kidre e'di mopu tara kando 'oraki.
- ¹⁷Iye buki kakpa koderi Sositeneni ma ini makesu u'ba menzuri tara kesu 'orani, nako kumari ini u'ba moso tara kando'o. Inako Galio kide e'di ne e.
- ¹⁸Ne'ora Paulo, kere ma konzo mo'do sonzo e'di na kogoki, koko mado edrukoye kakpa, ki'do ohu moliri 'oraru, kosu Suria'o, Pisisilaye Akulaki. Kenikerea'o 'bakosu druko ka'du, lindo to'du inzi.
- ¹⁹Nako kere ma kuluri Efeso 'ora'o Paulo konda iye no'o, nako kosu u'ba menzuri tara kesu'o, nako kunziri e'di Yahudayiki.
- ²⁰Nako ti'diri ini yango iniza onzo iyeki wangi molu, inako ka iye etu 'ba,
- ²¹inako kere ma koko iye madora'o kowu iye nowo, Inda Tunduru kilera, mosu engu ami bu le'bu e. Konga Efeso'o iti moliri 'oraru.
- ²²Ne'ora kere ma kelu Kaisaria 'ora'o, kosu mado oko utumindi 'bama ma etuziri taraye nako kotu Antiokia'o.
- ²³Nako kere ma konzo va nuko mo'do alara'o kogoki, konga kada trei ubu Galatia'oki nako Ferugiaki 'dinu, koko logo 'bama ma 'bakisiraye kakpa.
- ²⁴Ne'ora Yahuda esu ma kebe Apolonira ma 'bakodru ini Alekezandaria'ora kesu Efeso'o. Ini ma kadrise lee nako koto e'di muguni zora.
- ²⁵Bakisi 'be'di nani e Opi rike itiraki, nako kenedru koburi zorata tongu Yesu risi ore, inako inina koto ta batisimo Yowani rikera risi wari.
- ²⁶Nako ki'do mitongu kenedru logoki u'ba menzuri tara kesu'o. Nako kere ma Pisisilaye Akulaki kenyiri inira'o, kemuri ini iye bu, te'duri ini e'di Tunduru rikerani ore madarini.
- ²⁷Kere ma kenedru kanari yango ini osu taa Akaya 'ora'o, edrukoye kobiri ini, kuguri e'di 'bama ma 'bakisiraye yango iyeri ini ke'i. Kere ma kelu vara'o tapa iye ma keturi mapa Tunduru rikera risiraye zo.

²⁸E'dumbe kada Yahudaye teende 'bamari kando'o te'du'du e'di mugu Tunduru rikeraki yango Yesuni Kristoni.

Mozo 19

¹Ne'ora lindo Apolo ka Korinito'o Paulo kada ubu korira'oki, kesu Efeso'o nako kose 'bama ma 'bakisira eleseye nuko.

²Ti'di iye nowo, Kere ma letura'o like'i Kuru Leerani e? Kunguri e'di nowo, Ingi. Inda menyini kpa, maza enyi 'ba yango Kuru Leera ka'dira.

³Nako Paulo kowu nowo, Indanowora, 'bakoko ami batisimo i'darani? Kowuri nowo, Batisimo Yowani rikerani.

⁴Paulo kowu nowo, Yowani koko batisimo ma te'du kenedru muza risirani nako tongu 'bamaye yango iyeri 'be'di ma kosu ini tokparani etu, 'be'di ndo ini Yesuni.

⁵Kere ma keniyiri e'di nanira'o, 'bakoko iye batisimoni Yesu kebe'o.

⁶Nako kere ma Paulo kitu nirike tileraye iye druko vara'o, Kuru Leera kotu iye druko'o, nako ki'dori e'di utu kandi kandirayiki nako tongu e'di Tunduru rikerani 'dinu.

⁷Bama ndori mvoli koviri ese abongo apari druko iriawo.

⁸Ne'ora Paulo kosu u'ba menzuri tara kesu'o nako tongu kenedru logoki simba musa, ka e'di kesuni unzi nako toto iye niki e'di opi monyo Tunduru rikera risiki.

⁹Nako 'bama elese ma kenedru kongu logoraye kari etu 'ba, kari Iti Tunduru rikerani ide 'bamari kando'o 'dinu ko'be Paulo kongga iye kongbo 'oraki, kinga 'bama ma 'bakisiraye 'dinu iniki, nako ka e'di kesuni unzi mo'do buki mo'do buki Turano rike u'ba misi tara kesu'o.

¹⁰E'di ne kozori owu iriara kesu'o, ko'be 'bama kakpa ma konzori ka Asia 'oraye keniyiri e'di Opi rikerani, Yahudaye Girikiyiki 'dinu.

¹¹Ne'ora Tunduru kozo eseye kenedru mowuniraye Paulo tile 'oraru.

¹²Ko'be 'baka'di kitambalaye nako ingba imbe 'orayiki emu 'dinu, 'bakomba 'bama ma aguzirari bu, iye mbe kodra kadri, nako kuru modura kuvuri iye kesu 'oraki e.

¹³Nako Yahuda elese ma kari ohu nuve nuveraye, iye uzogu, ki'dori Opi Yesu kebeni ungbo 'bama ma kuru moduraziri druko'o, kowuri nowo, Matri ami Yesu ma Paulo ka nirisi tongura kebeki.

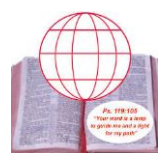
¹⁴Yahuda esu ala kebeni Sikevani, ini mundizi makara ka andandaki ebirio, kari neni ozo iyena.

¹⁵Inako kuru modura kungu iye e'di nowo, Yesuni moto e, Pauloni 'dinu moto e, inako amira ami e'i koye?

¹⁶'Be'di ma kuru modurazira kode iye maliki, kada iye kakpa, ko'be kudari u'ba no kesu 'oraki kusuni, ma iye mbe ka odroyiki lele.

- 17**E'di ndo kobu 'bamari bu kakpa, Yahudaye Girikiyiki 'dinu ma konzori ka Efeso 'oraye uru kode iye kakpa, nako Opi Yesu kebe konzo miingini zo.
- 18**Nako 'bama sonzo etuziraye 'dinu kebiri, tuluri, tonguri iyeta ala mozora risi 'dinu.
- 19**'Bama ma uzogu ozoyiye sonzo kambari iyeta bukuraye kerelebu'o, nako kuwuri iye 'bamari luho'o kakpa. Kolari ala ndori mvoliye, koseri kadakuzu ma mele unzeraye ngi piro umu.
- 20**Inda nowora e'di Opi rikera kobu, kongu logo madarini.
- 21**Ne'ora e'di nari kogoki Paulo ko'be kenedru'o ada'du Makedonia 'oraru nako Akaya 'oraru 'dinu nako osu'du Yerusalema'o, kowu nowo, Kere ma mosu 'deyi vara'o kogoki mosu za Romani indo be.
- 22**Nako kere ma tetu 'bama iria mozosi nirikerari kongbo 'oraye va iyeri obi Makedonia 'ora'o, Timoteoye Erasitoki, inina kese ita Asia'o wangi were.
- 23**Ne'ora wangi ndo no'o e'di kepu maka zo Iti Opi rikera re'diki.
- 24**Esu ala ma kebeni Demetursionira, ma ini mele unzera owezi, nako ma kowe lumaraye mele unzeraki mazu indini ma 'bakungbo Diananira, ma ka'di lonyi amba maka oweziraye.
- 25**Kenzu iye kerelebu'o, mozosi noworayi kele 'dinu, nako kowu iye nowo, Esu nayile, loto e yango ma lonyi ose mozo naki.
- 26**Lindo e, lenyi e 'dinu yango Efeso kesu'o wari 'ba, inako kpere Asiakesu'o ngii 'dinu, Paulo nani toto 'bama sonzo, ku'yo iye 'dinu, kowu yango mazu ma 'batileki iye mazu munderaye 'ba.
- 27**Nako mozo awuku nani wari 'ba ma 'bakobi izera, inako u'ba Diana aranzu makara rikera 'dinu kosu ongu egeyo, miingi ma nirike vanira kosu eki e ini ma vani 'bama ma Asia 'oraye ubu kandira 'orayi kele kakpa kari iingira.
- 28**Kere ma kenyiri e'di nanira'o, molovu sezi iye kesu'o 'di, nako kozari nowo, Diana Efeso tara ini maka!
- 29**Nowora ama maka ndo ngii sezi oyiki, nako tukuri kerelebu'o waa 'bamari kika kere'o, tigbori Gayoye Aristarikoki, iye 'bama ma Makedonia'ora ma ko'buri Paulo yikiraye.
- 30**Nako Paulo kile osu 'bamari loki kongbo'o, inako 'bama ma 'bakisiraye kiyeri ini ini osu 'ba.
- 31**Nako 'bama elese Asia 'oraye 'dinu ma iye e'diyo nirikeraye, teturi e'di ubu, teneri ini yango ini osu 'ba 'bamari kika kere'o.
- 32**Nowora 'bama eleseye kozari e'di lebuki, 'bama eleseye ko e'di alaki, e'dumbe ma'bari konzo moyiki zo, nako 'bama zoraye kari e'di ma kenzuri nikirani oto 'ba.

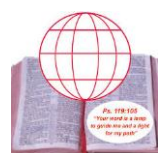
- ³³Bamari loki kongbo'o 'bama eleseye kanari yango Alekezanderi ma Yahuda ko'beri ini 'bama kando'ora kamba e'di nani ina. Alekezanderi ndo kuzi iye tileki, nako kile e'diseni tanga 'bamaye.
- ³⁴Inako kere ma kotori ini Yahuda esu vara'o, iye kakpa kozari abongo uto iriarawo ngorose lebuki nowo, Diana Efeso tara ini maka!
- ³⁵Ne'ora kere ma makesu ma e'di uguzi ama makara'ora kuzi 'bamari loki vara'o, kowu iye nowo, Ami Efeso vukaye, 'be'di i'darani ma ka oto 'ba yango ama maka Efeso ini tomvuzi u'ba Diana makara nako tomvuzi eyi kunu leelee ma asizi bile onga'du leru 'orakira tarani 'dinu?
- ³⁶Noworaki e'dumbe 'bakese milasi ozo 'ba e'di na mbe'o, kese ami onzo kodu, nako lozo e'di lokpokpoki 'ba.
- ³⁷Inako lamba ka 'bama naye nike ma iye ala u'ba Diana mazu awuku aranzunira rikera kesu 'oraye e'dezi 'baraye, nako ini onzizi 'baraye 'dinu.
- ³⁸Nowora inda e'di ka Demeturio nako owezi ma kari iyekirayiki 'di iye kesu'o 'be'di ala mbe'o, u'ba moso tara tito ka ngbo iye, nako e'di neri ta tebizi kandoziye kari 'di. Iyeri osori iye kongbo'o.
- ³⁹Inako inda la e'di alaraki, kosu ata ma'bari'o.
- ⁴⁰E'dumbe gbegbu alaki 'bambobi awu oso mali lengi nata, e'dumbe awu ingi e'dise oreraki oyi na tile.
- ⁴¹Kere ma kowu e'di nani vara'o, kita 'bamari loki ndoye.

Mozo 20

- ¹Ne'ora mali kewura kogoki Paulo kungbo 'bama ma 'bakisiraye ubu, nako kuzi iye kenedru 'dinu, koko iye mado, ne kogoki kosu Makedonia'o.
- ²Kere ma kada trei ubu ndori kesu'oki nako kuzi iye kenedru zo vara'o kogoki, kelu GirikTo.
- ³Konzo 'deyi simba musa. Nako Yahudaye ku'iri e'dini imbe'o ma ki'do osu'du Suria'o moliri 'orarura'o nako ko'be kiza kenedru yango ini ongu iti Makedonia 'oraru.
- ⁴Bama ma ohuzi inikiraye, Sopateri Puro kesuni ma Beroya'ora, Aristariko nako Sekundo ma ungazi Tesalonike 'oraye, nako Gayo Derebe'ora iye Timoteoki nako Tukikoye Turofimoki ma iye ungazi Asia 'oraye.
- ⁵Nako 'bama ndoye kobiri meri awu tomvu'du Troa'o.
- ⁶Nako munga Filipi'o moliri 'oraru, mo'do ma monyo mugati imii inginira kesu'ora kogoki, nako mulu iye bu Troa'o mo'do umu kogoki, no'o monzo mo'do ebirio.

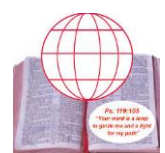
- ⁷Ne'ora mo'do meri yenga tara'o, kere ma menzuri kerelebu'o mugati kesu tigu'dura'o, Paulo tongu iye e'di, nako tongu iye si kpere ma ala kongu niki huna aga yii, e'dumbe lindo kesu kana yango ini kosu onga lehuyiki.
- ⁸Kesi sonzo konzori u'ba kesu korinira'o, kere ma menzuri niki kerelebu 'ora'o.
- ⁹Nako kowunzu ala kebeni Eutukonira tredre ka u'ba luho'o. Ma Paulo kosu e'di mitonguki sira'o, mo'do makara kode ini. Kere ma mo'do kadani vara'o, kasi bile onga'du u'ba kesu musara 'oraki, nako 'bakinga ini lindo kondi va.
- ¹⁰Nako Paulo kotu bile, ta'bari druko'o, kambuni nako kowu nowo, Lonzo 'ba uruki e'dumbe niri medri ka kesu'o.
- ¹¹Nako kere ma Paulo sesi kubu kori, tigu mugati kesu 'dinu, nako konyo monyo, ke'diri iyeki wangi molu 'dinu, kpere ala kenze nikira'o, nako kongu.
- ¹²Nako kambari kowunzu ndoni medrini, nako ko'be iye kenedru ka'a zo.
- ¹³Ne'ora awu mobi meri weri 'ora'o, mobi ore moliri 'oraru Aso'o, awu kenedru kana yango mobobi Pauloni inga no'o, e'dumbe kezi ka'di nowo, ma kenedru kana ka'di ini ta ohu ubu drukoki.
- ¹⁴Nako kere ma kose awu Aso'ora'o, minga ini weri'o, mebi iyeki Mitulene'o.
- ¹⁵Munga 'dereraki moliri 'oraru, lehuyikini mulu kogo Kio kidre'o, lehunorura'o mulu Samo'o, inako lehunora alakira'o mulu ko Mileto'o.
- ¹⁶E'dumbe Paulo kana ka'di yango ini ada Efeso'o moliri 'oraru nowora ini wangi e'de 'ba ti Asia'o, e'dumbe ka ahu kpete kpete nowora inda keseri era, nowora mo'do ma Pentekosito tara ini oseri ti Yerusalema'o.
- ¹⁷Ne'ora Paulo tetu ngorose Mileto 'oraki, kungbo niki ondruzi utumindi 'bama ma etuziri taraye iyeri ebi niki ubu.
- ¹⁸Kere ma kebiri ubu vara'o kowu iye nowo, Ami loto enu manzo ma monzo niki ami kongbo'o uto buki onga'du mo'do meri ma mitadu niki Asia 'ora'o.
- ¹⁹Ma ma'di niki ozo Opini mugbiriki nduwaki, nako sandri ma ka'di uwu ohu e'di mu'i Yahudari tara risiki 'dinura'o.
- ²⁰Ma eri 'ba niki mitonguki ami e'di kakpa ma ka miganira risiki, ami isi'du 'bama kando'o, nako ama buki, ama buki 'dinu.
- ²¹Ma'di e'diseni tanga Yahudaye, Girikiyiki 'dinu yango iyeri iye kenedru uza Tunduruni nako iyeri onzo metuki Opi awuku Yesu Kristo'o.
- ²²Nako lindo, kpetena ma osu Yerusalema'o, meziri ma Kuru Leera ka niki uwu eziraki, ma niki e'di ma kosu epu umbe'o 'deyirani oto 'ba.
- ²³Inako Kuru Leera tanga niki e'dise uwu ama makarari kakpa kesu'o yango erung'aye, kandondayiki kari uwu tomvu.

- ²⁴Inako ma urike medrira risi o'be 'ba maka indani ma ini ola 'ba tindiri 'dinu, nowora uwu monzo urikerani uwu ti nako mozo ma memu Opi Yesu burani, yango uwu niki e'di mo'da mapa Tunduru rikera seni tanga'du.
- ²⁵Nako kpetena lindo, moto e yango ami kakpa ma ma'di ohu ami kongbo 'oraye mitongu opi monyo Tunduru rikerari e'di, lambi uluhoni indo le'bu 'ba.
- ²⁶Inda nowora lengira mitanga ami e'dise na yango ma e'di alara ingini amiri kusi risiki kakpa.
- ²⁷E'dumbe ma eri 'ba e'di kakpa ma Tunduru te'duraye tongu'du ami.
- ²⁸Lonzo ami luhoki aminanu orombo kakpayi kele ma Kuru Leera ko'be ka niki ami ongu'du iye ondruziniraye, nowora ami monyoni oko ti utumindi 'bama ma etuzi Tunduru rikeraye. Koze utumindi ndoni inanu niri kusiki.
- ²⁹Moto e urike mongara kogoki a'doyi keviiraye kobiri usu ami kongbo'o, ma iyeri odoo ingi orombori mbe 'oraye,
- ³⁰nako ami kongbo'o 'bama eleseye kobiri unga ma kobiri e'di kenzoniraye tongu, nowora iyeri 'bama ma 'bakisiraye unya iyeri iye tokpa ti.
- ³¹Inda nowora litomvuri aminanu, lana yango owu musa ta ma onda 'ba ami muziki ami buki nduwaki hunaye utoki.
- ³²Nako kpetena ma ami onda Tunduruni nako e'di mapa ta nirikeraki, ma kese ami oye nako ami kandomara oko 'bama kakpa ma 'bakunguye leerari kongbo 'oraye.
- ³³Ma 'be'di ala rike alarari liya o'be 'ba indani mele unzerani, indani mele wararani, indani ingbani.
- ³⁴Ami loto e yango ma'di mozo ozo utile nayiki ala kakpa ma iyeri sandri ka'di uwu ohurari ta, 'bama ma ma'di iyekirayiki 'dinu.
- ³⁵E'di kakpari'o mite'du ami yango mozo ma la tomburi nikira mbeki kese awu 'bama katuraye tapa, ma la anari 'dinu e'di ma Opi Yesu ke'diraki, yango kowu nowo, Oko'dura ka kandomarani ma kada ke'i'durani.
- ³⁶Ne'ora kere ma kuwu me'diki vara'o, sasori bile nako teneri Tunduruni iyeki kakpa.
- ³⁷Nako iye kakpa kogbari zo, kamburi Pauloni kembe'o, senzuri ko'beni 'dinu,
- ³⁸ma sandri kohu iye madarini e'di ma tongura risiki, yango kambiri luhoni indo le'bu 'barata, nako kombari ini iti nirikera'o weri bu.

Moza 21

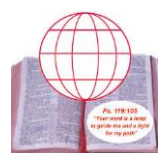
- ¹Ne'ora kere ma monda 'bama ndoye vara'o, mobi moliri 'oraru ore Kosi'o, lehuyikini Rodo'o. Munga no 'oraki mulu Patara'o.
- ²Kere ma mose weri ma adazi taa Foinikia'ora vara'o, misosi kesu'o, nako mobi niki moliri 'oraru.

- ³Nako kere ma mulu Kuporoni indo'dura'o, mondani legu'oni, mobi moliri 'oraru Suria'o, nako mobi epu Turo'o, e'dumbe no'o kere ma 'baka'di niki ala weri kesu 'oraye ipu'dura.
- ⁴Nako ma movi 'bama ma 'bakisiraye no'o vara'o, monzo no'o mo'do ebirio. 'Bama neye kowuri Pauloni iti Kuru Leera 'oraru yango ini tadu Yerusalema'o 'ba.
- ⁵Inako kere ma mo'do awuta no 'oraye kewuri vara'o, munga, mobi awuta ohura'o, iye kakpa indikoyiki andandayiki 'dinu kundari awu kpere mozi niki ama maka ndoni nako misaso bile moliri tu'o, mitene Tunduruni nako moko niki mado iyeki.
- ⁶Misosi weri'o, iye ko kuzari konguri kubu iyeri kama.
- ⁷Ne'ora kere ma muwu ohu e ma munga niki Turo'ora vara'o mulu Petolomai'o, nako moko edrukoye mado, nako monzo iyeki mo'do lebu.
- ⁸Lehuyikini munga, mebi Kaisaria'o, nako musu ama Filipino ma e'di mo'darani tonguzira riker'a'o, ma ini 'be'di lebu 'bama ebiriorari kongbo'ora, nako monzo ubu.
- ⁹Nako 'be'di ne konzo ka arandandayiki uto ma omarizi 'baraye, ma kari e'di Tunduru rikerani tongu.
- ¹⁰Kere ma monzo no'o mo'do alakira'o, monzizi ala kebeni Agabuni kelu onga'du Yudaya'o.
- ¹¹Nako kesu awu bu, kinga umvukopi Paulo rikerani, to'i niki niri uhuye inanu, tileyiki 'dinu, kowu nowo, Kuru Leera kowu nowo, Yahuda ma Yerusalema 'oraye kobiri 'be'di ma umvukopi narizini to'i nowonu, nako kobiri ini oko 'dinu koyase kandirari tileri'o.
- ¹²Kere ma menyi e'di nani vara'o, awu, 'bama no 'orayiki 'dinu mitene ini yango ini osu 'ba Yerusalema'o,
- ¹³inako Paulo kungu e'di nowo, La e'du ozo? Logba nako la niki ukenedruni aso e'duta? E'dumbe ma mekperini erung'a ta wari 'ba, inako mandi ta 'dinu Yerusalema'o Opi Yesu kebeki.
- ¹⁴Nako ma kuti nirike manara mizakira'o, mondani, mowu nowo, Nowora e'di ma Opi kenedru kilera ini ozorina.
- ¹⁵Wangi neri kogoki mudrori awunanu nako mobi Yerusalema'o.
- ¹⁶Nako 'bama ma 'bakisira elese ma ungazi Kaisaria 'oraye 'dinu kobiri awuki, ma kambari niki awu 'be'di ala ma kebeni Manasonini ma ini Kuporo esura rike amara'o. Ini 'be'di ma 'bakisi tuti era ka'di ina, nako mobobi onzo nirike amara'o.
- ¹⁷Ne'orakere ma mulu Yerusalema'o vara'o, edrukoye ke'iri awu aragaki.
- ¹⁸Lehuyikini Paulo kosu awuki Yakobo bu, lindo ondruziye kakpa kari 'di.
- ¹⁹Nako Paulo koko iye mado, tanga niki e'di kakpa ma Tunduru kozora lebu lebu koyase kandirari kongbo'o ala mozo nirikera mbekiraye.

- ²⁰Iye 'dinu kere ma kenyiri e'di nanira'o, kiingiri Tunduruni zo, nako kowuri Pauloni nowo, Edruko, lindo 'bama ma etuzi Yahuda kongbo 'oraye kari ngi itingora, nako iye kakpa kari kenedru movuki meziri risiki.
- ²¹Nako 'batongu iye mirisi yango lisi ka Yahudaye kakpa ma koyase kandirari kongbo 'oraye yango iyeri meziri Muse rikerani onda e, yango 'bayi ayani usu 'ba andanda iyekurari mbe'o, nako iyeri ohu 'ba medri Yahudari tarayiki.
- ²²Inda nowora e'duni ozori ina? Kobiri enyi gbegbu yango lelu va.
- ²³Inda nowora ozo e'di nani ma mowu imirani. 'Bama uto kari 'di awu bu ma ko'beri inzi varaye.
- ²⁴Emu 'bama naye, nako lunguri lee kerelebu'o iyeki, tuko amvo iyekuraye, nowora iyeri iye druko ka'du osu ti. Nowora 'bamaye kakpa kobiri oto yango e'di ma iye kenyiri mi risikira ini egeyo, nako imi ko la mezirini ke'be 'dinu.
- ²⁵Inako e'di ma koyase kandi ma keturi vara risiki, mugu iye waraga e'di mopu awukuraki yango iye uziri ala ma 'bakundi eyi mo'iranirari mberaki e, nako kusi mbe, nako lezi minziraye, nako luho unze mberaki e 'dinu.
- ²⁶Nako Paulo kemu 'bama ndoye nako lehuyikini kunguri lee iyeki kerelebu'o, nako kusuri u'ba Tunduru rikera kesu'o te'du'du mo'do iyeku munguri lee tara kosu ozori kere'o, nako mo'do ma 'bakobi niki ala mundini oko iye lebu lebura risiki.
- ²⁷Ne'ora kere ma mo'do ebirio kasa vara'o, Yahuda ma ungazi Asia 'oraye kindori Pauloni u'ba Tunduru rikera'o, nako kisori 'bamari loki kenedru ngii nako koderi ini,
- ²⁸kozari nowo, 'Bama ma Israeli vukaye, litapa awu. Esu nani ma kisi ka 'bamaye kere kakpa'o koya awukura mbe'o, meziri mbe'o, nako kere na mbe'o 'dinu, nako ne druko'ora kamba 'bama ma Giriki vukaye 'dinu u'ba Tunduru rikera kesu'o, nako kidu kere lee nani 'dinu.
- ²⁹E'dumbe lindo kindori Turofimo ma Efeso esuniraye Pauloki ama makara kesu'o, nako kanari ka iyeta ali'bani yango Paulo kamba ka ini u'ba Tunduru rikera kesu'o.
- ³⁰Nako 'bama ama makara 'oraye kakpa konzori moyiki, nako ko'yari kerelebu'o, nako koderi Pauloni, tigbori ini tepu u'ba Tunduru rikera 'oraki, nako ka'bari treli titoye kpetewari.
- ³¹Nako kere ma kileri ini ohura'o, niri e'di kobu makesu asigiriri loki tara bu yango oyi kese 'bama ma Yerusalema 'oraye kakpa.
- ³²Egbele kemu asigiriye nako 'bama ma asigiri a'ba lebu drukoziyi kele 'dinu, nako ko'yari iye bu, nako kere ma 'bama neye kindori makesu asigiriri loki tarani asigiriyiki 'dinura'o, kondari Pauloni mumaki.
- ³³Nako makesu ndo kesu kogo, kode Pauloni 'dinu nako kezi 'bayi ini to'i nyoro iriayiki. Nako ku'di nirisi yango ini a'dini, nako keru e'dura.

³⁴Nako 'bama elese 'bamari loki kongbo 'oraye kozari e'di lebuki, 'bama eleseye ko e'di alaki. Nako kere ma makesu ndo kese 'ba e'di neni oto ore mali ma epuzira risikira'o, kezi 'bayi Pauloni omba ama asigiriri tara kesu'o.

³⁵Kere ma Paulo kelu kere ma 'baka'di sesi niki u'ba'oradruko 'ora'o, asigiri tambari ini tambamba logo 'bamari loki tara risiki.

³⁶E'dumbe 'bamari loki ka tokpa, ma kari oza nowo Lizu niri medri e.

³⁷Ne'ora kere ma 'baki'do Pauloni omba ama asigiriri tara kesu 'ora'o, kowu makesu asigiriri loki tarani nowo, Mese e'di alani tongu imi? Nako kungu ini e'di nowo, Loto Giriki tuni e?

³⁸Inda nowora imi Ezibeto esu 'ba ma lito mali katozi gi nako 'be'di ma 'bama ma o'dizi ngi uto druko tigbozi ilubu 'orani?

³⁹Nako Paulo kungu e'di nowo, Uwu Yahuda esu ma ongazi Tariso Kilikia kamara. Uwu 'be'di ma ongazi ama maka mobura'ora, nako mitene imi etu uwu e'di tongu 'bamaye.

⁴⁰Ma ketunira'o, Paulo ma kezi ka kere ma 'baka'di sesi niki u'ba 'ora druko'o kuzi 'bamaye tileki, nako kere ma 'bamaye konzori ketrira'o tongu iye Ebere tuki, kowu nowo,

Mozo 22

¹Ami edruko apayiki 'dinu, lenyiza urike e'dise ma mitanga kpetena amira.

²Kere ma kenyiri ka tongu Ebere tuki, tivari iye ngorose bile, nako Paulo kowu nowo,

³Uwu Yahuda esu, ma 'bakodru uwu Tariso ma Kilikia'ora, inako miyenirana 'bakiye uwu ama maka na kesu'o Gamalieli huse, 'bakisi uwu ore abongo meziri awuri te'ise tarakirawo, nako onzo'du avaki Tunduru risiki abongo ami kakpa lonzo kpetenarawo.

⁴Nako mikato kandonde 'bama ma Iti Opi rike na tokpaziraye kpere mandi ta ma mu'ni niki esuye indiyiki 'dinu, ma'di iye omba niki erung'a ru'ba'o,

⁵abongo mundizi makaraye maka ma e'di okpaziyiki 'dinu keseri urike e'diraseni tanga iyena. Nako ma'di waraga emu 'dinu iye bu edruko ma Yahuda vukaye, nako mosu Damaseke'o, nowora uwu 'bama 'deyiraye amba ti Yerusalema'o mu'ini nowora 'bayi iye panga oko ti.

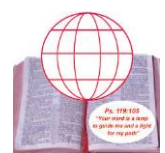
⁶Ne'ora kere ma mo'bu masa Damasekeni vara'o, abongo uto kazawo egbele noki mitama kongga kori leru'o, kinze ala umbe'o.

⁷Nako masi bile, nako menyi ngorose ma kowu uwu nowo, Saulo, Saulo la kandonde kato umbe e'duta?

⁸Nako mungu e'di nowo, Opi imi a'dini? Nako kungu uwu e'di nowo, Uwu Yesu ma Nazareta esu ma la kandonde kato imbe 'orani.

- ⁹Nako 'bama ma mohu iyekiraye kindori mitama ndoni e, inako kari ngorose ma ke'di ubunirani enyi 'ba.
- ¹⁰Uwu mowu nowo, Opi, uwu e'du ozo? Opi kungu uwu e'di nowo, Onga kori, osu ama maka Damaseke'o, nako 'bakobi imi ala imi ozora risi tongu 'deyi.
- ¹¹Nako e'dumbe mese 'ba ala mindoki mitama neri minze tilerata, 'bama ma mohu iyekiraye tigbori uwu tigbigbo iye tileki nako mebi Damaseke'o.
- ¹²Ne'ora 'be'di ala ma kebeni Ananianira, ini 'be'di ma Tunduruni iingizi abongo meziri kilerawora, ma Yahuda kakpa ma konzori 'deyiraye ka'diri e'di nirisiki mo'dara.
- ¹³'Be'di ndo kesu ubu, kezi ukidre'o nako kowu uwu nowo, Edruko Saulo indo alaye, nako mindo alaye kadri uto noki, nako mindo ini.
- ¹⁴Nako Anania kowu nowo, Tunduru awuri te'ise tara ko'be imi e'di ma kilerani oto, imi 'Be'di Orerani indo, nako imi ngorose ma ongazi utu 'orani enyi 'dinu.
- ¹⁵Nako losu onzo e'dise tangazi nirisikirani 'bamaye kakpa ala ma lindoraye lenyirayiki 'dinu.
- ¹⁶Noworaki kpetena la e'du tomvu? Onga kori, ode batisimoni, oba meru mirikeraye e ma imi niki kebe nirikerani ungbo 'dinu.
- ¹⁷Ne'ora kere ma mengu Yerusalema'o vara'o, kere ma matene niki u'ba Tunduru rikera kesu 'ora'o, umbe rava kongu e ko'be urike manara kindo alalani,
- ¹⁸nako mindo Opini ke'di ubu nowo, Ozo kpete, sinzeri e Yerusalema 'oraki, e'dumbe kobiri e'di mitanga mirike urisikirani ke'i 'ba.
- ¹⁹Nako mungu e'di nowo, Opi, kotori iyenanu yango u'ba menzuri tarari'oki kakpa ma'di 'bama ma imi etuziraye u'i erung'a ru'ba'o nako ma'di iye uma 'dinu.
- ²⁰Nako kere ma Setefano, e'dise tangazi mirikerari kusi komvura'o, lindo uwu 'dinu mezi ka'di kidre'o e'dini etu niki, mitomvu niki ala ma'du ini ohuziri taraye kidre 'dinu.
- ²¹Nako kowu uwu nowo, Osu, nako mosu imi tetu leke koyase kandirari bu.
- ²²Ne'ora 'bamaye kenyiri Pauloni elu'du kpere e'di na mbe'o. Na kogoki kozari iye ngorose koriraki nowo, Lizu 'be'di nowo neri medrini e ubu na druko 'oraki. E'dumbe kese 'ba ini onzo medrini.
- ²³Kere ma kozari, kumberi ala ma'du iyetaraye 'dinu kori, kuzeri epuru opu 'ora'o,
- ²⁴makesu asigiriri loki tara kezi 'bayi Pauloni omba ama asigiriri tara kesu'o, nako kezi yango 'bakobi nirike e'dira kesuni indo mumaki, nowora ini oto ti yango e'dise ma 'bakoza niki druko'ora ini e'dura.
- ²⁵Inako ma to'iri ini umberi umvukira'o, Paulo kowu asigiri a'ba lebu drukozi ma kezi kidre 'orani nowo, Meziri ketu imi e yango imi 'be'di Roma esurani uma, maza 'baka nirike e'dirani opu 'bani tende?

²⁶Kere ma asigiri ndo kenyi e'di nenira'o, kosu makesu asigiriri loki tara bu, kowu ini nowo, Lile e'du ozo? E'dumbe 'be'di nani ini Roma esu.

²⁷Makesu ndo kesu Paulo bu, kowu ini nowo, Owuza uwu, Imi Roma esu? Nako Paulo kungu ini e'di nowo, Iyi uwu Roma esu.

²⁸Makesu ndo kungu e'di nowo, Ongu'du Roma esunira mozeri kadakuzu sonzoki. Nako Paulo kowu nowo, Inako uwuna modrurikira uwu Roma esu.

²⁹Nowora 'bama ma kileri nirike e'diraseni ovira katari imbe 'oraki egbele. Makesu asigiriri loki tara konzo uruki 'dinu, e'dumbe koto yango Pauloni Roma esu ka na, nako to'i ini varata.

³⁰Ne'ora lehuyikini, e'dumbe makesu kile oto e'dise ma Yahudaye ko'beri 'bakoso niki Paulonira gbeburata, tanga niki ini nako kezi mundizi makaraye e'di okpaziyiki kakpa iyeri enzuri kerelebu'o, nako kamba Pauloni, ko'be kezi iye kando'o.

Mozo 23

¹Ne'ora Paulo ma kindo e'di okpaziye ki ki ki, kowu nowo, Ami edruko, monzo ka Tunduru luhu'o mana mo'daraki zo kpere mo'do na'o.

²Nako mundizi makara ma kebeni Ananianira kezi 'bama ma ezizi kogo kidre 'oraye iyeri utuni ebu.

³Nowora Paulo kowu ini nowo, Imi la abongo abi moyi nzi'dakirawo, Tunduru kosu imi ebu gbegbuni. Lonzo ka ure'dirani opu abongo meziri kilerawo, inako lezi 'bayi uwu ebu kandi meziriki?

⁴Nako 'bama ma keziri kidre'o kogoraye kowuri nowo, La mundizi maka Tunduru rikerani ize nowonu e'duta?

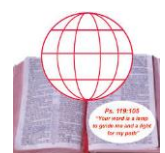
⁵Nako Paulo kungu e'di nowo, Ami edruko, ma oto 'ba yango ini mundizi makarani, e'dumbe kuguri nowo, Tongu e'di tenderani 'ba drukozi amiri koya tara mbe'o.

⁶Inako kere ma Paulo koto yango 'bama eleseye Sadukayoye, 'bama eleseye ko Farisayoyera'o, koza gbe e'di okpaziri kando'o nowo, Ami edruko, uwu Farisayo esu ka na, uwu Farisayori kowu ka na, nako 'bakopu udruko e'di mike maga 'bama ma e'dizirari tara risiki.

⁷Kere ma kowu nani vara'o, milasi kepu Farisayori kongbo'o nako Sadukayoyiki, nako ma'bari kongbo kopuri dra.

⁸E'dumbe Sadukayoye kowuri yango maga ingi, indani malaika, indani kuru, inako Farisayoye keturi iye kakpa.

⁹Ne'ora milasi kato iye kongbo'o mawu, nako mezirise tukpezi Farisayori kongbo 'oraye keziri, nako lasiri, kowuri nowo, Ma meru ala ose 'ba 'be'di na mbe'o. Alaraki kuru indani malaika ka'di e'di ubu ina.

- ¹⁰Nako kere ma milasi kongu keviikira'o, makesu asigiriri loki tara uru kodenii yango 'bakambobi Pauloni tita kere kere, nako kezi yango asigiriye utu 'deyi ini ode logoki iye kongbo 'oraki, iye Pauloni amba ama asigiriri tara kesu'o.
- ¹¹Huna noki Opi kezi Paulo kidre'o, kowu nowo, Mikenedrui onzo logo, e'dumbe abongo litanga urike e'diraseni Yerusalema 'orawo, losu urike e'diraseni tanga Roma'o 'dinu.
- ¹²Ma ala kenze vara'o, Yahudaye ku'iri e'di nako to'duri niki inzi iyenanu yango iye kambiri ala monyoni onyo 'ba, nako ala monzi kpa onzi 'ba lindoza kari Pauloni ohu 'bara'o.
- ¹³Nako 'bama ma kindiri mindiri ndo 'oraye kadari piro utoni e.
- ¹⁴Nako kebiri mundizi makarari bu makayiki 'dinu, nako kowuri nowo, Mito'duri ka inzi makaraki yango mambi ala monyoni onzi 'ba lindoza ma Pauloni ohu 'bara'o.
- ¹⁵Nowora ami e'di okpaziyiki loko ngorose makesu asigiriri loki tarani yango ini o'be Pauloni otu ami bu abongo be lile ka nirike e'dira kesuni okpa irirawo, nako awurana ma kaza epu 'ba kogora'o ma mekperini ini ohu'du.
- ¹⁶Inako Paulo amvuko kesu kenyi yango ko'beri ka mamvu, nako kosu ama asigiriri tara kesu'o nako tongu Pauloni.
- ¹⁷Nako Paulo kungbo 'be'di ala asigiri a'ba lebu drukoziri kongbo 'orani ubu nako kowu ini nowo, Omba kowunzu nani makesu asigiriri loki tara bu, e'dumbe ka e'di nzu alaraki 'di owu'du ini.
- ¹⁸Inda nowora kemuni, kombani makesu ndo bu, kowu nowo, Paulo ma erung'a'ora kungbo uwu ubu nako kowu uwu yango uwu kowunzu nani imba mibu e'dumbe ka e'di nzu alaraki 'di owu'du imi.
- ¹⁹Nako makesu ndo kode ini tileki nako kobiri iniki ipi'o, nako ti'di ini nowo, Ini e'du re'di ma la ile tongu uwura?
- ²⁰Nako kungu e'di nowo, Yahudaye kindiri e'di nako imi tene'du yango lehu imi Pauloni omba e'di okpaziri kando'o abongo be lile ka niki nirike e'diraseni okpa irirawo.
- ²¹Inako etu iyeta e'dirani 'ba, e'dumbe 'bama ma adazi piro uto drukokira ko'beri ka mamvu ini, ma to'duri ka niki inzi, yango kambiri monyoni onyo 'ba nako monzini kpa onzi 'ba 'dinu lindoza kari Pauloni ohu 'bara'o, nako kpetena kari mekperini e'di mazu mi burani tomvu'du.
- ²²Inda nowora makesu asigiriri loki tara konda esunzu ndoni ini osu, nako kezi ini nowo, Te'du 'be'di alani 'ba yango lite'du e'di nani uwu era.
- ²³Ne'ora makesu asigiriri loki tara kungbo 'bama iria asigiri a'ba lebu drukoziri kongbo 'oraye ubu, kowu iye nowo, O'be asigiri a'ba iria nako kanaziye piro ebirio 'dinu iye onzo mitirini uto musa huna rikera'o, obi niki Kaisaria'o.

²⁴Nako loko kanaye Pauloni o'be'du kogo'o nako lomba ini mo'da kpere Felike ma tebizi kandozinira bu.

²⁵Nako kugu waraga nowo,

²⁶Kalaudio Lusia koko Felike, makesu makarani mado.

²⁷'Be'di nani Yahudaye koderini nako kari ile ini ohu, inako mesu iye bu asigiriyiki ini isii'du, e'dumbe menyi yango ini Roma esu.

²⁸E'dumbe mile ka'di e'dise ma 'bakoso niki inirani otorata, momba ini e'di okpazi iyekurari bu.

²⁹Mose yango kosori ini miti'di iyeku mezirira tarayiki, nako mose ini ala ma kese mandiki nako erung'aki 'barani.

³⁰Nako kere ma 'bate'du uwu yango 'bakobi e'di u'i imbe 'ora'o, mitetu ini mibu niki ne, mezi niki nirike mosoziraye 'dinu iyeri tongu imi e'dise ma kosori niki inirani.

³¹Inda nowora asigiriye kemuri Pauloni abongo 'bakezi iyerawo, kombari ini hunaki Antipatri'o.

³²Nako lehuyikini kondari kanaziye ma kobiri obi Pauloyiki, iye kona tonguri ama asigiriri tara'o.

³³Kere ma kuluri Kaisaria'o vara'o kokori waraga tebizi kandozini, ko'beri Pauloni kando'o 'dinu.

³⁴Nako kere ma tebizi kandozi kola waraga ndoni vara'o, ti'di Paulori kamani. Nako ma kenya yango ini Kilikia esunira'o,

³⁵kowu nowo, Mosu imi enyi iri lindo'di mirike mosoziraye kuluri vara'o. Nako kezi yango 'baya ini tomvu kahaga Herode rikera kesu'o.

Mozo 24

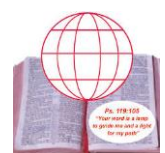
¹Ne'ora mo'do umu kogoki mundizi maka Ananiaye kuluri maka eleseyiki, nako 'be'di ala ma e'dizi ma kebeni Teritulonira nako kosori Pauloni tebizi kandozi kando'o.

²Nako kere ma 'bakungbo Terituloni vara'o, ki'do Pauloni oso kowu nowo, Felike ma makesu maka zora, e'dumbe mose araga makarani miburaru, nako mitomvu mo'da mirikeraki ala tenderaye kakpa kari mekpeni koya na risiki,

³mike'i nani iti kakpaki, kere kakpa'o 'dinu nako mumba imi zo.

⁴Inako nowora awu imi odo oko 'ba ti, mitene imi awu enyi'du were kenedru katu mirikeraki.

⁵E'dumbe mose 'be'di nani ini orokolizi zo, ini mali katozi Yahudari kongbo'o ubu'o ngii nako ini druko tigbozi mopurizi ma 'bakungbo Nazareta tarani.

- ⁶Nako le'bu kete u'ba Tunduru rikerani idu, nako mode ini, [nako mile ka'di nirike e'dirani opu meziri awutaraki.
- ⁷Inako makesu maka Lusia kesu, nako konzuni awu tile 'oraki kevii zoraki,
- ⁸nako kezi yango mosozi nirikeraye iyeri ebi mibu.] Inda lu'di 'be'di nani, losu e'di ma moso niki iniraye oto kakpa.
- ⁹Nako Yahudaye 'dinu kindiri e'di ndo'o, kowuri yango e'di ndoye kakpa konzori gbegbu.
- ¹⁰Ne'ora kere ma tebizi kandozi kuzi Pauloni tileki yango ini tongura'o, Paulo kungu e'di nowo, Moto e gbegbu yango la'di onzo e'di opuzi koya na tara owu sonzo, nowora mitanga urike e'diraseni kenedru aragaki.
- ¹¹Abongo lese motoki erawo, lindoza mo'do aparı druko iria kada 'banira'o, ma mosu niki Tunduruni iingi'du Yerusalema'o.
- ¹²Nako kari uwu ose 'ba milasi ozo'du 'be'di alaki, indani 'bamari loki kesu iso'du, indani u'ba Tunduru rikera'o, indani u'ba menzuri tara kesu'o, indani ama makara'o 'dinu.
- ¹³Iye 'dinu keseri 'ba o'be imi yango ala ma kosori niki uwu umbe 'orani ini gbegbu.
- ¹⁴Inako mite'du imi e'di nani yango miingi Tunduru awuri te'ise rikerani Iti ma kungbori mopuri tara buraru, nako metu e'di kakpa ma kuguri meziri 'oraye, nako e'di ma ugurizi buku monziziri tara kesu 'oraye 'dinu.
- ¹⁵Ma monzo ka niki mikeki Tunduru bu, ma 'bama naye 'dinu keturira ka yango maga ma 'baka'di aga nikira kasa'di 'di 'bama ma onzozı oreraye nako ore ingiraye 'dinu.
- ¹⁶Nowora mete unanu onzo'du mana mo'daraki meru ingini Tunduru bu nako 'bamari bu 'dinu.
- ¹⁷Ne'ora owu ala kogoki mesu ala mokoni amba urike koyara bu, ala mundiyiki 'dinu.
- ¹⁸Nako lindo ma'di nani ozora'o, koseri uwu lindo munguri va lee u'ba Tunduru rikera'o, 'bamari lokiki 'ba, nako oyiki 'ba 'dinu.
- ¹⁹Inako Yahuda ma kungari Asia 'oraye ka'diri 'di no'o. Inda kari e'di alaki 'di umbe'ora, ka mo'daki iye 'dinu onzo'du mikando'o nike, iyeri mosoni amba 'dinu.
- ²⁰Indani 'bama naye iyeri owu mozo tende ma koseri umbe'o lindo mezi va e'di okpaziri kando'ora,
- ²¹e'di lebu na risiki wari, yango kere ma mezi iye kongbo 'ora'o, moza nowo, Lengira 'bakopu e'di udruko ami kando'o ne maga 'bama ma e'dizirari tara risiki.
- ²²Inako Felike ma koto Iti Opi rikerani irira konda e'di mopu ndoni e, kowu iye nowo, Kere ma Lusia makesu asigiriri loki tara kosu elura'o, mosu amiku e'dirani opu.

²³Nako kezi asigiri a'ba lebu drukozini 'bayi Pauloni tomvu, nako 'bayi ini iti onda were 'dinu, nako 'bayi nirike embekesuraye uzi 'ba ini mitapaki.

²⁴Ne'ora mo'do ala kogoki Felike iye kebiri indiko Drusilaki ma ini Yahuda arara, nako kungbo Pauloni nako kenyi utu'o e'di metu ma 'baketu niki Kristo Yesunira.

²⁵Ma Paulo tanga e'dise e'di mopu mo'dara tarani, nako imbe mitebiki, e'di mopu ma kosesurata 'dinura'o, Felike kungu ovu nako kowu nowo, Kpetenara osuza. Kere ma e'di ala udruko'o ingira'o mosu imi ungbo ti.

²⁶Kana ta yango Paulo kosu ini kadakuzuye oko. Nowora ka ini ungbo luho sonzo, nako kari e'di iniki.

²⁷Nako kere ma owu iria kadari vara'o, Porikio Feseto kinga Felike rike mozorani, nako e'dumbe Felike kile Yahudaye iyeri ini umba nikirata, Felike konda Pauloni erung'a ru'ba kesu'o.

Mozo 25

¹Ne'ora kere ma Feseto kosu ubu ma nirike konyora kesu'o vara'o, mo'do musa kogoki konga Kaisaria 'oraki kosu Yerusalema'o.

²Nako mundizi makaraye maka Yahuda tarayiki ku'iri e'di Paulo mbe'o, nako totori Fesetoni odooki,

³teneri mapa ubu yango ini Pauloni tetu Yerusalema'o lindo ku'iri e'di va mamvu o'be'du ini ohu'du iti'o.

⁴Nako Feseto kungu e'di yango Pauloni 'baka tomvu Kaisaria'o, yango ini 'dinu kosuza ongu e 'deyi mo'do were kogoki,

⁵kowu nowo, Inda nowora 'bama mezirita ami kongbo 'oraye iyeri ebi awuki, nako inda e'di tendera ka'di 'be'di ne mbe'o, iyeri ini oso.

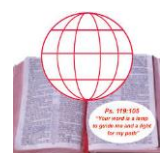
⁶Ne'ora kere ma Feseto ko'do iye kongbo'o mo'do obora indani mo'do apari vara'o, kosu Kaisaria'o nako lehu'yikini tredre kidre e'di mopu tara druko'o nako kezi yango 'bayi Pauloni amba.

⁷Kere ma Paulo kelu vara'o Yahuda ma kungari Yerusalema 'oraye keziri kidre'o, kosorini e'di sonzorayiki, inako keseri 'ba o'be yango e'di ndoye kari gbe'g'bura.

⁸Nako Paulo tongu nirike e'diraseni nowo, Indani Yahudari mezirira kpa, indani u'ba Tunduru rikera mbe'o kpa, indani Kaisari mbe'o 'dinu, ma'di eru 'ba.

⁹Inako Feseto makile araga kato Yahuda kenedru'ora, kowu Pauloni nowo, Lile imi osu Yerusalema'o 'bayi obi mirike e'dirani opu 'deyi ukando'o?

¹⁰Nako Paulo kowu nowo, Mezi ka kidre e'di mopu ta Kaisari rikera kando'o, kere ma 'bakese niki urike e'dirani opura'o. Ma ala tende alarani ozo 'ba, abongo imi 'dinu loto e orerawonu.

- ¹¹Inda uwu meruzi, inda mozo ala ma kese mandikirani, ma mandini uti 'ba, inako inda moso ma 'bama neye kosori niki uwura iseni ingi, 'be'di ala ingi ma kese uwu oko iyera. Mile urike ogbarani o'be Kaisari kando'o.
- ¹²Inda nowora Fesetoye kunziri e'di e'di okpazi nirikerayiki, nako kungu e'di nowo, Lo'be mirike ogbarani Kaisari kando'o va, lososu Kaisari bu e.
- ¹³Mo'do ala kogoki Tebizi Aguripaye Berenikeki kuluri Kaisaria'o Fesetoni ke'i'du.
- ¹⁴Nako kere ma konzori 'deyi mo'do sonzora'o, Feseto ko'be e'di Paulo rikerani tebizi kando'o, kowu nowo, Be'di ala ka'di ma Felike kondaerung'a ru'ba'ora.
- ¹⁵Kere ma ma'di Yerusalema 'ora'o mundizi makaraye maka Yahuda tarayiki kokori e'di ubu 'be'di na risiki, nako teneri yango uwu nirike e'dirani opu tende.
- ¹⁶Mungu iye e'di yango awu 'bama ma Roma vuka ma'di 'be'di alani ipu 'ba, lindoza kari indori 'ba iye luhoki 'bama ma ini osozirayiki, lindoza ka kere ose 'ba 'dinu yango e'di ma 'bakoso ini nikirani tongu'du.
- ¹⁷Inda nowora kere ma kenzuri nikira'o ma uto eru 'ba, nako lehuyikini mitredre kidre e'di mopu tara druko'o, nako mezi yango 'bayi 'be'di ndoni amba.
- ¹⁸Kere ma 'be'di nani osoziye keziri korira'o, kambari moso e'di tendera tarani 'ba, ma ambi onzo abongo manarawo,
- ¹⁹inako ka'diri onzo milasi eleserayiki imbe'o, metu iyetara risiki, nako Yesu ma ondizi, ma Paulo kowu yango ka medrinira risiki 'dinu.
- ²⁰E'dumbe iti ma e'di miti'di naseni ovi'dura kada uwu erata, miti'di ini inda kile osu e Yerusalema'o, kere ma 'bakobi niki e'di na re'dirani opu nikira'o.
- ²¹Inako kere ma Paulo ko'be ogba nirikerani yango 'bayi ini tomvu kpere e'di mopu Kaisari rikera'o, mezi yango 'bayi ini tomvu kpere mosu ini tetu niki Kaisari bura'o.
- ²²Nako Aguripa kowu Fesetoni nowo, Uwu 'dinu mile 'be'di nani enyi. Nako Feseto kowu nowo, Lehu losu ini enyi e.
- ²³Inda nowora lehuyikini Aguripaye Berenikeki kuluri miingi makaraki, kusuri kere ma 'baka'di niki e'di enyira'o maka asigiriri drukoziye nako 'bama maka ama makara drukoziyiki 'dinu, nako Feseto kezi 'bayi Pauloni amba kere ndo'o.
- ²⁴Feseto kowu nowo, Tebizi Aguripa, 'bamaye kakpa ma ma'di amiki nikerayi kele 'dinu, lindo 'be'di nani, ma loki Yahuda tara kakpa Yerusalema'o nako nikeraye 'dinu ka'diri tene ubu nirisiki, nako ka'diri oza yango ini onzo 'ba medrini.
- ²⁵Inako mose ka alalarani ozo 'ba, ma kese mandikira, nako e'dumbe ini nu ma ko'be ogba nirikerani Kaisari burata, mana uwu ini tetu 'deyi.
- ²⁶Inako ma e'di ala gbegbura ingini ma uwu ugu Opi urikera bu 'be'di na risikira. Noworaki mamba ini egbele ami kando'o ne, zorani imi, Tebizi Aguripa, nowora e'di nirikerase mu'dira kogoki uwu onzo ti ala alaraki ma uwu ugura.

²⁷Nako mana uburaki ka ise ingini 'be'di erung'arani tetu'du ma 'bakaza nirike moso ma 'bakoso niki iniraseni te'du 'bani.

Moza 26

¹Ne 'ora Aguripa kowu Pauloni nowo, 'Baketu imi e imi mirike e'diraseni tanga minanu. Nako Paulo kuzi iye tileki, nako tanga nirike e'diraseni nowo,

²Tebizi Aguripa, mana urikeraki, uwu kandomarazi e'dumbe ma urike e'diraseni tanga mi kando'o lengi e'diye kakpa ma Yahudaye kosori niki uwura risikirata,

³e'dumbe loto medri Yahudari taraye e nako u'di iyekurayiki 'dinu, nowora ma odoo tene mibu yango imi uwu enyi kenedru mito'iraki.

⁴Yahudaye kakpa kotori manzo urikera risi e onga'du uranda'o, emuri'du tuti koya awutarari kongbo'o Yerusalema'o 'dinu.

⁵Onga'du tuti, inda kileri e'diseni tanga, kotori yango uwu monzo abongo Farisayo, koya Tunduruni iingizi irirawo.

⁶Nako kpetenara mezi nike mike e'di mazu ma Tunduru kazu awuri te'iseyera risita, 'bayi e'di udruko 'orani opu.

⁷Niri e'di mazuni ma koyase awuku apari druko iria kanari niki yango iye kobiri ulu ubu e, lindo kiingiri niki Tunduruni avaki utoye hunaki. Tebizile, Yahudaye kosori uwu mike ne risiki.

⁸E'di ma Tunduru kiga niki 'bama ma e'dizirayera konzo ami logo etu'du e'duta?

⁹Mana unanu gbebu yango ka'di mo'da mozo ala sonzo kandi kandi ma Yesu Nazareta esura kebeni e'de'duraye.

¹⁰Mozo newo Yerusalema'o. Mo'be ka'di 'bama Tunduru rikeraye sonzo erung'a ru'ba'o, meziri mundizi makarari taraki wari 'ba, inako kere ma 'baka'di niki iye o'dira'o, metu iye o'di'du 'dinu.

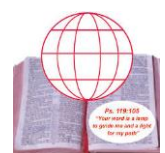
¹¹Ma'di iye pangani oko luho sonzo u'ba menzuri tarari'oki kakpa, mete iye Tunduruni onzi'du, nako mikato iye mbe kandonde kpere ama maka 'bama kandirari tara'oki ma molovu kohu niki uwu zo.

¹²Nowora e'di ne risiki mosu Damaseke'o meziri nako mitetu makari taraki.

¹³Tebizi, uto kazaki mindo mitama ma kongu leru'ora iti'o, ma kada mitama uto taranira tama umbe'o nako 'bama ma mohu iyekirayiki 'dinu.

¹⁴Nako kere ma awu kakpa mevi bile vara'o, menyi ngorose ma kowu uwu Ebere tuki nowo, Saulo, Saulo la kandonde kato umbe'o e'duta? Ka logo imi logo ozo'du keke mbe'o abongo arogo ka logo ozo keke mbe 'orawo.

¹⁵Nako mowu nowo, Opi, imi a'dini? Nako Opi kowu nowo, Uwu Yesu ma la kandonde kato umberani.

- ¹⁶Nako onga, ezi kori, e'dumbe mite'duri imi e'di na ta, mipe imi onzo'du urike mozozirani nako e'di urikerase tangazini ala ma lindo uwu u'o'iraye, nako ala ma mosu te'duri imi u'oraye 'dinu.
- ¹⁷Mosu imi isii 'bama ma Yahudanirari tileri 'oraki nako koyase kandirari tileri 'oraki 'dinu ma mosu imi tetu iye buraye.
- ¹⁸Nowora losu iye luho tewu, iyeri izari tini 'oraki iyeri uvu mitama'o, nako logo Mazu rikera kesu'oki elu'du Tunduru bu, nowora iyeri niki meruri mondani ose ti, nako kere 'bama ma Tunduru kipe metu umbera risikirari kongbo' o.
- ¹⁹Inda nowora Tebizi Aguripa, ma uti 'ba ala ma epuzi uluho'o ma ongazi leru 'orani.
- ²⁰Merira mitongu 'bama ma Damaseke 'oraye nako Yerusalema 'oraye, ubu Yudaya 'oraki ngii, nako koyase kandiraye 'dinu, yango iyeri iye kenedru uza, nako iyeri izari Tunduru bu, iyeri mozo ozo ma kese kenedru muza te'duraye 'dinu.
- ²¹E'di na risiki Yahudaye koderi uwu u'ba Tunduru rikera'o nako koviri uwu ohu niki 'dinu.
- ²²Kpere mo'do na'o mose mitapa ma ongazi Tunduru bura, nowora mezi niki niki e'diseni tanga 'bama ma iyerisi logo ingiraye nako ma iyerisi logo moburayi kele 'dinu. Ma e'di alarani tongu 'ba lebu ma monziziye tonguri Museki, e'di ma kosesura risiki noni,
- ²³yango Kristo kosu sandrini onyo nako kosu onzo 'be'di meri agazi 'bama ma e'dizirari kongbo'ora, nowora ini mitama te'du Yahuda vukaniraye nako koyase kandirayiki 'dinu.
- ²⁴Ne'ora kere ma Paulo ka nirike e'diraseni tanga nowora'o, Feseto kowu ngorose koriraki nowo, Paulo, imi obobo. E'di moto mirike mawura ka imi ungu oboboni.
- ²⁵Inako Paulo kowu nowo, Feseto ma makesu maka zora, uwu obobo 'ba, inako ma e'di munderani tongu e'di iriraki 'dinu.
- ²⁶E'dumbe Tebizi Aguripa koto e'di nani e, ma tongu ini uru ingini, e'dumbe moto gbegbu yango e'di nari kongbo'o e'di ingi ma kovirizi inira, e'dumbe e'di nani ka ozori 'ba kere mikovirinira'o.
- ²⁷Tebizi Aguripa, letu monziziye e? Moto yango letu e.
- ²⁸Aguripa kowu Pauloni nowo, Uto werenzu naki lovi uwu toto ungu'du Kristayoni!
- ²⁹Nako Paulo kowu nowo, Indani ini onzo uto werenzura indani tigara kpa, ma Tunduruni tene yango imi lebu wari 'ba, nako 'bama ma kari uwu enyi lengirayi kele kakpa iye onzo uwuwo, inako mito'irini 'ba nyoro ma nayiki.
- ³⁰Ne'ora Tebizi Aguripa kongu kori, nako Fesetoki, nako Berenikeni 'dinu, 'bama ma trodrezi iyekirayi kele 'dinu.

³¹Kere ma kuvuri vara'o ke'diri iye kongbo'o nowo, 'Be'di na ka alalarani ozo 'ba ma kese mandiki indani erung'akira.

³²Aguripa kowu Fesetoni nowo, 'Be'di na ini ka'di nirike ogbarani o'be Kaisari kando'o 'ba, indana 'batangani e.

Moza 27

¹Ne'ora kere ma 'bakana awu obi Italia'o moliri 'orarura'o, kokori Pauloye erung'a eleserayiki asigiri 'bama a'ba lebu drukozi ma kebeni Yulionira tile'o, ma ini kongbo Augustito kesu 'orani.

²Musu weri ma Adramutio tara'o ma kovi osi ka'di ama moliri tu 'orari'o ubu Asia tara'o, ne 'oraki mobi mosi obi'du moliri'oki, nako Aristariko, 'be'di ma Tesalonike Makedonia'ora kobiri kerelebu'o awuki.

³Lehuyikini 'dinu mulu Sidona'o, nako Yulio kozo kenedru mo'daki Paulo bu, ketu ini osu'du embekesuye ama, nowora iyeri obi ini tomvu ti.

⁴Onga'du no 'oraki mosi moliri 'oraru obi'du uwo piki kpere Kuporo kotu'o, e'dumbe opu ka tapu awu kando 'orakirata.

⁵Kere ma mosi moliri'oki elu'du Kilikiari kongbo Pamfuliakira 'ora'o, awu mulu Mura'o, ama maka Lukia 'ora.

⁶No 'oraki asigiri a'ba lebu drukozi kose weri ma Alekezandaria ta osizi Italia 'orani, ko'be awu kesu'o.

⁷Nako mo'bu kodu mo'do sonzo, mulu sandriki Kinido'o, inako e'dumbe opu kiye awu iti kandorata, mobi uwo piki kpere Kerete kotu'o ma kogo Salimonekira'o.

⁸Nako mobi logoki uwo mbeki ulu'du kere ma 'bakungbo Atu Ligitu Mapakira tara'o ma konzo ka kogo ama maka Lasayakira.

⁹Ne'ora e'dumbe mo'do sonzo kada va nako o'bu kongu logorata e'dumbe mo'do monyo mike'be tara kada vara risiki, Paulo koko iye mana,

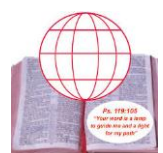
¹⁰nako kowu iye nowo, Ami esu nayi le, mindo o'bu amita na kosu onzo kandondeni, nako mobi ala izu zo werini wari 'ba, amvoye 'dinu, nako awuri medriye 'dinu.

¹¹Inako asigiri a'ba lebu drukozi kenye e'di makesu weri druko tigbozi rikerani nako werizi rikerani 'dinu madarira e'di ma Paulo kowurani.

¹²Nako e'dumbe atu ligitu tara ndo ka mo'da 'ba weriye onzo'du 'deyi wangi ala katu tara 'orata, 'bama sonzoraye kokori mana yango ka mo'da unga'du ne 'oraki elu'du Foinikio'o inda kese eraki onzo'du 'deyi wangi ala katu tara'o, ini atu ligitu tara Kerete'o ma kindo malala kuseni utori mepurera nako malala korini utori mepurera 'dinu.

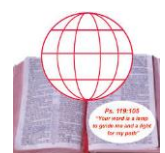
- 13**Ne'ora kere ma opu ma ongazi malala korinira'ora tapu kodura'o, kanari iyeta kobiri ozo abongo kilerirawo, kingari nyoro ma werimizi tarani, kosiri niki tri tri tri Kerete mbeki kogo moliri tu'o.
- 14**Kere were ne kogoki egbugbu maka ma ongazi ondro'ora tediri kuseni, egbugbu ndo kebeni Eurakuloni.
- 15**Kere ma opu ndo kode werinira'o, werini osu niki kando ka logo, kese ka 'ba nowora monda ko werini ini ombari opuki.
- 16**Nako mobi uwo piki sulanzu were ma 'bakungbo Kaudara kotu'o, nako mito'i werinzu kisarani inako logoki.
- 17**Nako tituri ini kori weri makara druko'o, kisuri didoro weri makara se'o, nako keriri yango kobiri ebe sosi ma 'bakungbo Suritanira'o, tangari ingba weri druko 'oraye bile, nako kondari werini ini ombari opuki.
- 18**Nako kere ma mo'diri egbugbuyikira'o, lehuyikini ki'dori ala weri 'oraye umbe moliri'o.
- 19**Nako mo'do musa nikira'o kebiri ala weri taraye umbe iyenanu iye tileyiki.
- 20**Utoye li'bili'biyiki kari tama 'ba luho sonzo awu druko'o, nako egbugbu makara ko'diri awuki, nowora awu kenedru kongka ka'di e awuri medri risiki.
- 21**E'dumbe konzori monyoni monyo ingini mo'do sonzorari'o, Paulo kezi iye kongbo'o, kowu nowo, Esu nayi le, ka'di mo'da inda lito ami ungoroseni enyira, ami ka'di o'bu 'ba moliri 'oraru Kerete 'oraki, lambi kandonde nani ose 'ba, ala mizu egeniraki.
- 22**Inako kpetena ma ami isi ami kenedruni onzo logo, e'dumbe 'be'di ala ingi ami kongbo'o ma kosu ondira lebu werini wari.
- 23**E'dumbe huna naki malaika Tunduru rikera kezi ukidre'o, ini Tunduru ma ma ozo inira nako ma iingirani 'dinu.
- 24**Nako kowu nowo, Paulo onzo uruki 'ba. Imi losu ezi Kaisari kando'o, nako indo, Tunduru koko imi 'bama kakpa ma lo'bu iyekiraye.
- 25**Nowora esu nayi le, ami kenedru ini onzo logo, e'dumbe ma metuki Tunduru bu yango kosu onzo ke'bii abongo kowuri uwurawo.
- 26**Inako mobobi ombari opuki sula alara druko'o.
- 27**Ne'ora kere ma huna apari druko uto nikira kelu vara'o, ka'di awu tedi nuve nuve moliri Adria kesu 'oraki, huna aga yii 'bama ma mozo ozozi weri 'oraye kanari iyeta yango iye kuluri ubu ku'ira druko'o.
- 28**Nowora sonziri uwori kilini nako koseri mola metere piro utowo. Ne kogoki kando were sonziri le'bu, koseri piro musa.

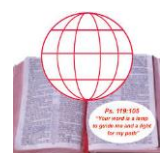
- ²⁹Uru kode iye ali'bani kobiri udrori kunuri druko'o nako kumberi nyoro uto weri se'o, nako teneri Tunduruni alani enze kpete.
- ³⁰Nako mozosi weri 'oraye kileri uda weri 'oraki nako kisuri werinzu kisara moliri'o abongo kileri nyoro kombe weri tombe 'onirawo.
- ³¹Inako Paulo kowu asigiri a'ba lebu drukozi nako asigiriye keke kakpa nowo, Inda 'bama naye iye kari onzo 'ba weri'o lambi usii 'ba.
- ³²Nowora asigiriye keberi umvu werinzu kisara tara, nako kasi uwo'o.
- ³³Kongbo ala kode enzera'o Paulo tene odoo iye bu ala monyo alani onyo'du, kowu nowo, Nani mo'do apari druko uto ma la'di niki monyoni inginira.
- ³⁴Inda nowora mitene ami lonyo monyoni, logo oko'du ami, e'dumbe 'be'di ala druko ka'du lebu ingi ma kosu azu ami kongbo'ora.
- ³⁵Nako kere ma kowu nanira'o, kinga u'dani iye luho'o, kumba Tunduruni, tigu kesuni, ki'do onyo 'dinu.
- ³⁶Iye kenedru konzo logoki iye buki kakpa konyori monyoni.
- ³⁷Awu kakpa ma weri 'oraye awuri mvoli kese ka'di a'ba iria piro ebirio druko kaza.
- ³⁸Nako kere ma konyori tihuri vara'o kunguri werini sezi kehuni mumbeki moliri'o.
- ³⁹Ne'ora kere ma ala kenze vara'o kari ubu ndoni oto 'ba, inako kindori ligituni, kere ma konguri ka sinyakira'o, kanari yango inda kese weri itu'du druko'o e.
- ⁴⁰Nowora komberi nyoro werini ezi'du, kondari iye moliri'o, tangari umvuliko ma kogutatu ma werini tebiziraye taraye 'dinu, ko'beri le'bu ingba ma weri kando'ora, nako kobiri moliri tu'oni.
- ⁴¹Inako ma kuluri moliri iriara koseri ka nikira'o weri kisu utu ubu'o bile, tombe keke kiri kiri kipuri 'ba, inako ise ka tatari uwo mitu'buri logoki.
- ⁴²Nako asigiriye kanari yango iye 'bama ma erung'aniraye o'di e, nowora 'bama eleseye uwo uno 'ba ti usii'du.
- ⁴³Inako asigiri a'ba lebu drukozi kile Pauloni isii, nowora kuti mana iyeku neni e, kezi iye yango 'bama ma keseri uno eraye iyeri uda e uwo'o meri, iyeri ulu ti ubu tepura'o.
- ⁴⁴'Bama ma eseziraye ko, 'bama eleseye kari bau druko'o, 'bama eleseye kari weriri agu druko'o. Nowora ko'be kuluri hwere ubu tu'o.

Mozo 28

- ¹Ne'ora kere ma musii vara'o, moto e yango sula ndoni 'baka ungbo Melitani.
- ²Ubuzi no 'oraye konzori awu bu odooki zo kada ma 'baka'di ozorani e, e'dumbe tavuri kesi, ke'iri niki awu kakpa, e'dumbe usa ki'do obara'o nako ala ka katu.

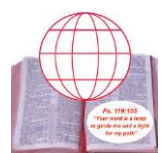

- ³Nako Paulo kenzu uka tunguluni, ko'be kesi'o, nako unyi kepu kesiri gbogboki kuliri 'dinu tile kembe'o.
- ⁴Kere ma ubuziye kindori ala ma kuliri ka tile kembe 'ora'o kowuri nowo, Kenzo ingi, 'be'di nani ini 'bama o'dizini. Inda ke'di kosii moliri 'oraki kpa, e'di mopu kani onda 'ba ini onzo medrini.
- ⁵Inako Paulo koto ala ndoni kesi'o, nako ala tende ala ingi ma ini ozozira.
- ⁶Nako tomvuri kanari yango ali'bani ala ndo kosu ini ovi indani kosu ondi niki liri, inako kere ma tomvuri si kindori alala ingi ma ozorizi imbe'o tenderani, kuzari iye kenedru nako kowuri ini mazu ka na.
- ⁷Lindo opi sula ndo tara ma kebeni Pubulioni ka'di eziyiki kogo kere no kidre'o. Ini ke'i awu nako tomvu awu ede nirikeraye mo'daki zo mo'do musa.
- ⁸Ka nowo Pubulio ndo apoko konzo ka imbe monzeki nako ondiri kusiki 'dinu. Nako Paulo kama ini, tene Tunduruni, ko'be tileye imbe'o 'dinu, nako kidra niki imbeni.
- ⁹Kere ma kozori vara'o, 'bama ma esezi sula'o aguziraye kebiri nako iyeri mbe kodra 'dinu.
- ¹⁰'Bama ndoye kokori awu ala mokoye sonzo nako kere ma musu weri'o moliri 'oraru kambari ala ma iyeri sandri ka awu ohuraye, ko'beri iye weri'o.
- ¹¹Simba musa kogoki mi'do ohu moliri 'oraru weri ma Alekezandaria taraki. Lindo weri ndo kezi ka wangi ala katu tara sula kesu'o. Lindo'di 'bakupi kebeni Andanda Anyaniraye.
- ¹²Mulu Surakusa'o, nako monzo no'o mo'do musa.
- ¹³Deyiraki mitaliri mulu Regio'o, nako mo'do lebura kogoki opu ma ongazi malala korinira'ora ka tapu, nako mo'do iria nikira'o mulu Puteoli'o.
- ¹⁴Dere mose edrukoye ma kungbori awu onzo'du iyeki mo'do ebirio. Nowora mulu Roma'o.
- ¹⁵Nako kere ma edruko 'deyiraye kenyiri awu risira'o, kebiri awu ke'i kere ma ala mezi tara ma 'bakungbo Apionira nako kere U'ba monzi ta musara'o. Kere ma Paulo kindo 'bama nayera'o kumba Tunduruni nako kenedru kongu logo.
- ¹⁶Nako kere ma musu Roma'o vara'o, 'baketu yango Pauloni onzo kerekeki asigiri ma ka ini tomvuraki.
- ¹⁷Ne'ora mo'do musa kogoki Paulo kungbo maka Yahuda taraye kerelebu'o, nako kere ma kenzuri vara'o kowu iye nowo, Ami ureduko, inda ke'di ma alalani ozo 'ba tende 'bamari bu kpa, indani medri ma awuri te'ise tarari mbe'o 'dinu, 'bakoko uwu erung'ani onga'du Yerusalema'o 'bama ma Romari tileri'o.
- ¹⁸Nako kere ma ku'diri urike e'dira kesunira'o kileri uwu tanga, e'dumbe kari e'di alani ose 'ba tende mandi taranirata.

- ¹⁹Nako kere ma Yahudaye kutiri e e'di ndo mbe 'ora'o, inda ke'di uwu onzo mosoki 'ba koya awu rikera mbe'o kpa, ko'be mo'be niki ogba urikerani Kaisari kando'o.
- ²⁰Nowora e'di na risita mungbo ami ebi'du ubu, awu e'di ti amiki, e'dumbe monzo ka mito'ini nyoro naki mike Israeli tara risiki.
- ²¹Kowuri ini nowo, Awuna ma waraga alani ose 'ba onga'du Yudaya'o mirisi tongu'du awura, nako edruko Yahudari kongbo'o ma esuzi na'o ma tonguzi indani e'dizi tende mi kebekira 'di ingi.
- ²²Inako mile ka'di e'di mana mirikerani enyi onga'du mibu, e'dumbe moto e yango kari e'di tenderani tongu mopuri na risiki kere kakpa'o.
- ²³Ne'ora kere ma kiperi ini mo'dora'o, kebiri sonzo Paulo bu kere ma ka o'do nikira'o, nako tukpe iye e'di emuri'du dri elu'du ndruse, tanga niki opi monyo Tunduru rike e'diraseni nako kete niki iye toto Yesu risiki meziri Muse rikeraki nako e'di monziziye kuguriraki 'dinu.
- ²⁴Bama eleseye keturi gbegbu e'di ma tongurani, inako 'bama eleseye kari etu 'ba.
- ²⁵Nowora kari unziri iye kongbo'o, ko'buri, lindo Paulo ka e'di lebu nani owu nowo, Kuru Leera kowu dra Isaya monzizi buraru amiri te'iseye nowo,
- ²⁶Osu 'bama nari bu nako owu nowo, Menyinira ina lobi enyi e, inako lambi ka iva 'ba, mindonira lobi indo e, inako lambi indo mo'daki 'ba.
- ²⁷E'dumbe koya nari kenedru kongu e ti'du, nako iye bi kori enu, tumburi iye luhoni, nowora iyeri ambiri indo mo'daki 'ba ti iye luhoki, iyeri enyi 'ba ti iye biki, iyeri iva 'ba ti iye kenedruki, iyeri izari 'ba ti ubu ko'be uwu iye idra.
- ²⁸Inda nowora loto yango musi ma Tunduru kisii nikira, 'batetuni koyase kandiraye, kobiri enyi.
- [²⁹Kere ma kowu e'di nanira'o, Yahudaye kungari e'di munziki zo iye kongbo'o.]
- ³⁰Ne'ora Paulo konzo 'deyi owu iria, u'ba nirikera kesu'o, nako ke'i 'bama kakpa ma kari ebi uburaye,
- ³¹tongu niki opi monyo Tunduru rikera risi alara kisi niki Opi Yesu Kristo risi kenedru logoki, 'be'di ala ingi ini iyezira.

Roma

Roma 1

- ¹Paulo, mbamba Yesu Kristo rikerani ma kungbo ini onzo 'be'di ma teturani, ma kipe ini e'di mo'da Tunduru rikera ta
- ²ma Tunduru kazu meri iti monzizi nirikerari buraru ma 'bakugu e'di mugu leera kesu'ora.
- ³E'di mo'da ndo konzo Kesu risiki, ini Opi awuku Yesu Kristoni, ma 'bakodru ini imbeki Dawidiri mori kesu'o.
- ⁴Inako Kuru e'di leera tara te'du ini yango ini Tunduru Kesu logo makaraki ini ma agazi 'bama ma e'dizirari kongbo'ora.
- ⁵Kristo mbeki mose mapani onzo'du 'be'di ma teturani, nowora koyase kandiraye kakpa iyeri etu nako iingi 'dinu ti.
- ⁶Bama nari kongbo'o ami 'dinu 'bakungbo ami onzo'du Kristo Yesu vukani.
- ⁷Noworata mugu ami, 'bama kakpa ma onzozu Roma 'oraye ma Tunduru kawu nako ma kungbo ami onzo'du 'bama nirikeraniraye. Tunduru Apa awukura nako Opi Yesu Kristo ini ami mapani nako kenedru katuni oko.
- ⁸Merira, mumba Tunduru urikerani Yesu Kristo mbeki ami risiki kakpa, e'dumbe metu amikura kobu 'bama ma ubu na druko 'oraye kakpari kongbo 'orata.
- ⁹E'dumbe Tunduru ma mozo ini ukenedru tokira e'di mo'danirike Kesu tarani tongu'du, ini e'di urikeraseni tangazi yango uto buki ma niki ami kebeye onda 'ba mo'beki urike mitenera kesu'o.
- ¹⁰Mitene yango inda kese iti alaki mile ma Tunduru kileraki e, kpetena wangi tiga na ma kada vara kogoki uwu esu ami bu.
- ¹¹E'dumbe ami mindo rava ka uwu uva zo, nowora uwu ami ala moko Kuru Leera tarani oko ti, logo oko'du ami,
- ¹²nowora uwu amiki 'dinu awu uziri ti awu kongbo'o, metu awukura risiki, amikura urikeraki 'dinu.
- ¹³Edruko, mile ami oto yango mo'do sonzora'o mana uwu esu ami bu, nowora uwu kihaye iko ti ami kongbo'o, abongo ke'bi koyase kandirari kongbo 'orawo, inako kpere lengi kiyeri uwu e esu'du.
- ¹⁴Uwu merizi 'bama kakparata, Girikiye nako 'bama elese koyase kandirari kongbo 'oraye, 'bama ma mberiziye, 'bama ma unzurayi kele 'dinu.
- ¹⁵Nowora ma ile avaki e'di mo'darani tongu'du ami 'dinu ma la Roma 'oraye.
- ¹⁶Ne'ora ma kanyaki ingi e'di mo'dara risiki, e'dumbe ini logo Tunduru rike 'be'di lebu lebu ma etuzirani isii'du, merira Yahudaye nako Girikiyiki 'dinu.

- ¹⁷E'dumbe e'di mo'da ndo te'duri iti Tunduru rike 'bamaye ola'du ore metu mbeki warirani, abongo kuguri nowo, 'Be'di ma 'bakolani ore metu mbekira kosu onzo medrini.
- ¹⁸Ne'ora molovu Tunduru rikera te'duri onga'du lero'o meru 'bama kakpari ta ma Tunduruni utiziraye nako e'di tende 'bama ma e'di munde Tunduru rikerani utizi meru iyekura risikirari tara.
- ¹⁹Ala ma 'bakoto Tunduru risikira ka teende iye, e'dumbe Tunduru te'duni iye.
- ²⁰Onga'du uburi muku'o manzo nirike ma indorizi 'bara, ma ambi onzo logo nirike ma ka wangiye wangi, nako manzo nirike onzo'du Tunduruniraki kari mindorini teende ala muku nirikera kesu'o. E'di neki iye e'di mungu alaki ingi,
- ²¹e'dumbe iye ma kotori Tunduruni era kpa, kari ini iingi abongo Tunduruwo 'ba, indani kari ini umba 'ba 'dinu, inako konguri ezengezi iyeta manarari kesu'o, nako iyeri moto ma tagi ingi ne kodu e kidu.
- ²²Kowuri yango iye mberiziye, inako konguri unzuziye,
- ²³nako kuzari mogu Tunduru ma ondizi 'bara rikerani abongo eyi 'bama ma ondizira rikerawo, indani kariye, leziye nako ala o'buzi iye rengukirayi kele 'dinu.
- ²⁴Noworaki Tunduru tondaye iyeri liya tende iye kenedru kileraye ozo'du, nowora kozori e'di tende kanya katozi iye kongbo'ora iyenanu,
- ²⁵e'dumbe kuzari e'di munde Tunduru risikira kenzoni, nako kiingiri ala ma Tunduru kukuraye kada Tunduru ala ukuzirani e. Ini onzo ti miingiki wangiye wangi! Amena.
- ²⁶E'di na risiki Tunduru tondaye liya tende imbe ta kanya katozirayikira'o. Nowora indi iyekuraye kuzari e'di ma indiye ka'diri ozo iye kongbo'o esuyikira, kozori e'di ma indiye ka'diri ozo iyeri mbe'o 'bara.
- ²⁷Esuye 'dinu tondari mo'do ma 'baka'di o'do niki indiyikirani nako konguri ava tenderaki iye kongbo'o, esuye kozori liya tenderaye iye kongbo'o esuyiki, ma kari niki mituko meru tarani ose iyenanu iye ru'du.
- ²⁸Ne'ora e'dumbe kanari 'ba yango ka mo'da iyeri Tunduruni o'be iyeta mana kesu 'orata, Tunduru tondaye mana tendera kesu'o, ma kari niki ala ma kese 'ba 'bayi ozoraye ozoraki.
- ²⁹Seziri ka'di 'di meru kandi kandirayiki, e'di tenderayi kele, liya mo'beki ala 'be'di ala rikera mbe 'orayi kele indani kenedru tende. Seziri ka a'yaki, me'di mo'diki, me'iki, o'dongoki, mo'uriki. Kari 'bamari kebe tonguzi tagi midakiraye,
- ³⁰nako kebe tende tonguziraye, ko'uri Tunduruni, urungizi, mingarizi, mogorizi, meru katozi, kiingiri e'di odruziri tara 'ba,
- ³¹unzu, e'di mazu iyetaraye tomvuzi 'baraye, 'bama ma mawu inginiraye, ma odoo ingi iyekiraye.

³²Kotori e'di mezi Tunduru rikerani e yango 'bama ma kari ala naye ozoraye keseri mandiki, inako kpa, kari ala noworaye ozozi wari 'ba, inako keturi 'bama ma ozozi neworaye iye mo'daki 'dinu.

Roma 2

¹Ne'ora imi esule, inda imi a'di a'dini kpa, inda la e'dini opu 'be'di alara druko'o la e'di mungu alaki ingi, e'dumbe e'di mopu ma lopu tende embenesu druko'ora lindoyi lopu ka e'di tende mi druko'o minanu, e'dumbe imi e'di opuzira lomba e'di ndoye mozoki 'dinu.

²Moto e yango e'di mopu Tunduru rikera ka ore 'bama ma kari omba e'di ndoye mozokirari druko'o.

³Imi esule, lana yango losu osii e'di mopu Tunduru rikera kesu'o, imi ta ma la e'dini opu 'bama ma kari omba e'di naye mozokirari druko'ora ma imi 'dinu la e'di ndoye ozo?

⁴Indani lize odoo maka Tunduru rikerani nako monge nirikerani, kenedru mito'i nirikeraki 'dinu? Loto 'ba yango odoo Tunduru rikera ka imi toto kenedru miza bura?

⁵Inako kenedru ti'du mirikera ma kile ka izari 'bara risiki likovi ka niki imi molovu iminu mo'do ma molovu tara'o, mo'do ma e'di mopu ore Tunduru rikera kosu te'durira'o.

⁶E'dumbe kosu oko 'be'di lebu lebuni abongo mozo nirikerari buki.

⁷Bama ma kenedru to'izi mozo mo' dara mbe' oraye, ma kari niki mogu ovi miingiki' dinu nako manzo ma ondizi 'barakiraye, Tunduru kosu iye medri wangiye wangirani oko.

⁸Inako 'bama ma maliziraye, ma kiingiri ka e'di munderani 'baraye, inako kari e'di tenderani tokparaye, molovu nako keviiki kosu onzo iye druko'o.

⁹Kandonde sandriki kosu onzo 'be'di lebu lebuni ma e'di tenderani ozozira, merira Yahudaye nako Girikiyiki 'dinu.

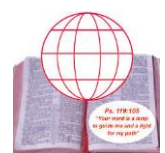
¹⁰Inako mogu miingiki, nako kenedru katuki 'dinu kosu onzo 'be'di lebu lebu ma kozo mo'darani, merira Yahudaye, nako Girikiyiki 'dinu.

¹¹E'dumbe mopuri ingi 'bamari kongbo'o Tunduruki.

¹²Bama kakpa ma keruri meziri inginiraye kobiri azu meziri ingini 'dinu, inako 'bama kakpa ma keruri lino'di meziri ka'di iyekiraye 'bakobi iye druko'o e'dini opu meziriki.

¹³E'dumbe meziri enyizi enyenye warira iye ore ingi Tunduru luho'o, inako meziri tokpaziye ina ma 'baka iye ola ore.

¹⁴Inda koyase kandi ma onzozi meziri inginiraye kari e'di ma meziri kilerani ozo iyenanu abongo be iyeri a'bi bukirawo, 'bama neye inda ke'di kari meziri ingini kpa, kari 'di meziriki iye risiki iyenanu.

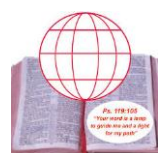
- ¹⁵E'dumbe te'duri yango e'di ma meziri kilerani ini uguri iye kenedru'o, ma iyeri moto ma kenedru kesu'ora tanga iye e'diseni, nako iyeri mana kandi kandira soli iye uto alaki, indani ka iye tapa uto alaki,
- ¹⁶mo'do ma Tunduru kosu niki e'dini opu e'di mikovi 'bama tarari druko'o Yesu Kristo mbekira, abongo e'di mo'da urikera kowurawo.
- ¹⁷Imi la ungbori minanu Yahuda esu nako imi logori ka minanu Tunduru risiki.
- ¹⁸Loto e'di ma Tunduru kilerani nako letu ala mo'dakirani, e'dumbe 'bakisi imi mezikirata.
- ¹⁹Nako loto gbegbu yango iminu imi 'be'di ma 'bama ma luho moturari druko tigbozira, imi 'be'di mitamani 'bama ma tini 'oraye,
- ²⁰ma imi e'di itizi 'bama ma unzurayerani, imi isizi andanda tarani 'dinu, lonzo ka eyi e'di moto taraki nako e'di mundera taraki 'dinu meziri kesu'o.
- ²¹Inda nowora imi ma la 'bama kandiraye isira la'di isiri 'ba minanu? Imi ma la'di tongu 'bayi ugbe 'bara, la'di ugbe minanu?
- ²²Imi ma la'di tongu yango 'be'di alani oma tenderani oma 'bara, imi ma na la'di oma tenderani oma mina? Imi ma lo'u eyi mo'irayera, imi ma la'di ongu ala mazu ru'ba 'oraye ugbe mina?
- ²³Imi ma la'di ka ogori meziri risikira, la'di ongu kanya kato Tunduruni meziri masoki mina?
- ²⁴E'dumbe abongo kugurirawo, Ko'be Tunduru kebe ke'deri ka koyase kandirari kongbo'o ami re'diki.
- ²⁵Gbegbu inda imi mezirini iingizi, aya musuri miga ka 'di. Inda imi mezirini asozi, aya musu mirikera kongu egeyoni.
- ²⁶Nowora inda esu ma aya musu inginira kiingi e 'di mezi meziri taraye, Tunduru kosu nirike aya musu ingirani ola abongo aya musurawo 'ba?
- ²⁷Nowora 'bama ma aya musuzi ingi inako ma mezirini iingiziraye kobiri e'dini opu midruko'o, inda ke'di lonzo ka meziri muguriki kpa, inda ke'di lonzo ka aya musuki kpa 'dinu, e'dumbe laso mezirinirata.
- ²⁸E'umbe 'bakonzo ka Yahudani 'ba e'di tepuniraki, nako aya musu gbegbura ka tepuni imbe'o wari 'ba.
- ²⁹Inako onzo'du Yahuda esunira 'baka onzo kesu'oni, nako aya musu gbegbura ini e'di ma onzozi kenedru 'onira, kuruni, e'di mugu'oni 'ba. 'Be'di nowora ka miingini ose Tunduru bu 'bamari bunina 'ba.

Roma 3

- ¹Neza Yahudaye kadari ka e'du re'diki? Nako aya musuri migani e'du?

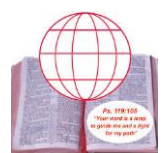
- ²Kadari e ala kakpari'o. Merira e'dumbe 'bako'be e'di Tunduru rikerani Yahuda rengu'o.
- ³Inda 'bama eleseye kari kenedru munde ingini, kenedru munde ingini iyekura kosu kenedru munde Tunduru rikerani o'be egeyo?
- ⁴Lebu newo 'ba. Tunduruni onzo gbegbuni inda ke'di 'be'di lebu lebuni kenzo o'izi kpa. Abongo kugurirawo, E'di mirikerani olari ore, e'di me'di mirikeraki 'dinu, nako kere ma la e'dini opura'o, imi ada e.
- ⁵Inako inda e'di tende awukura ko'be manzo ore Tunduru rikerani te'duri, mobi owu e'du? Inda Tunduru tuku molovu nirikerani awu druko'ora, ini ore ingini? (Mitongu abongo 'bamayiwo)
- ⁶Lebu newo 'ba. Inda konzo nowora Tunduru kosu e'di 'bama ma ubu 'orari tarari opu tetini?
- ⁷Inako inda e'di munde Tunduru rikera keziri niri moguki urike kenzora mbe, 'bakopu e'dini udruko'o kpetena abongo uwu meruziwo e'duta?
- ⁸Nako ma e'di tenderani ozo 'ba e'duta? Nowora e'di mo'darani epu niki ti. 'Bama eleseye kizeri ukebeni newo, kowuri yango ma tongu nowo. E'di mopu tende ka iye druko'o ore.
- ⁹Teti le'bu? Awu Yahuda vukaniraye mapa awukura kada 'bama eleseri tara e? Ingi, lebu newo 'ba. E'dumbe misonzi e meri yango Yahuda vukaye Giriki vukayiki 'dinu iye kakpa kari logo e'di tende tara huse.
- ¹⁰Abongo kugurirawo, Be'di ala ingi ma orera, ingi, lebu nowo ingi.
- ¹¹'Be'di ala ingi ma e'di otozira, 'be'di ala ingi ma Tunduruni ovizira.
- ¹²Iye kakpa kuseri e ipi druko'o, iye kerelebu'o, konguri sere. 'Be'di ala ingi ma mo'darani ozozira, lebu nowo ingi.
- ¹³Iye ngorose ka abongo mumba kesu ngborawo, kari 'bamaye unya iye tuki. Kosiri kihari kowu ka ive tu'o 'di.
- ¹⁴Iye tu sezi ka elung'aki 'di nako kenedru kowuki.
- ¹⁵Kari o'ya kpetewari kusi unzu'du.
- ¹⁶Nako kere kakpa ma kulurira'o, kondari isemindini sandriki 'dinu.
- ¹⁷Nako kari iti kenedru katu tarani oto 'ba.
- ¹⁸Nako kari uru ma Tunduruni meri tarani oto 'ba.
- ¹⁹E'dumbe moto e yango ala ma onzozizi meziri kesu 'oraye lindo'di ka owu 'bama ma kari meziri huseraye, noworaki 'bamaye kakpa iye buki iye tuni onzo mitumburini, nako 'bama kakpa ma ubu 'oraye 'bayi iye amba e'di mopu Tunduru rikera huse'o.

- ²⁰E'dumbe 'be'di ala ingi ma 'bakobini ola ore Tunduru luho'o mozo meziriri tarakira, e'dumbe 'bamaye kotori yango iye meruziye meziri mbeki.
- ²¹Inako kpetena iti Tunduru rike 'bamaye ola'du ore meziriki 'bara te'duri va. Meziriye buku monziziri tarayiki tangari niri e'diseni 'dinu.
- ²²Manzo ore Tunduru rikera ini yango 'bamaye Yesu Kristoni etu, 'bama kakpa ma ini etuziraye, e'dumbe mopu ka 'bamari kongbo'o 'ba.
- ²³'Bamaye kakpa keruri e, kari niki meli mogu Tunduru rikera bu.
- ²⁴Tunduru kola iye ore mapa nirikeraki ma ini koko iyera, manga Yesu Kristo kesu'ora mbeki.
- ²⁵Tunduru ko'be Yesuni ini onzo e'di mundini monzu kusi nirikera taraki, ma 'bake'i metukira. Nowora Tunduru te'duri ore ma ini konda e'di tende ma 'bakozo meriraye e'di mitritri nirikerakira'o.
- ²⁶Inako kpetena uto na'o te'du yango ini ore nako kola 'be'di lebu lebu ma ketu Yesunirani ore 'dinu.
- ²⁷Inda nowora mogori awukura ka e'du'o? Ka idori e. Meziri tetiraki? Mozo taraki? Ingi, inako meziri metu taraki.
- ²⁸E'dumbe moto e yango 'bakola 'be'dini ore metuki, mozo meziri taraki 'ba.
- ²⁹Tunduruni ka Tunduru Yahudari ta wari? Ka Tunduru koyase kandirari ta 'ba 'dinu? Iyi, koyase kandirari ta 'dinu.
- ³⁰E'dumbe Tunduru ka lebu, ko'be kosu Yahudaye ola ore metu iyekuraki, nako koyase kandiraye 'dinu metu iyekuraki.
- ³¹Inda nowora ma meziri lundra metu na risiki? Lebu newo 'ba, ne kere'o ma meziri o'be ini ezi.

Roma 4

- ¹Inda nowora mobi Abarahama awuri te'iko imbe tara risi owu tetii?
- ²E'dumbe inda 'bakola Abarahamani 'be'di orerani mozo mbeki, kosu onzo ala ma ka ogori imbe 'oraki, inako Tunduru kando'o 'ba.
- ³E'di mugu kowu tetii? Abarahama ketu Tunduruni, nako nirike meturata kolari ini 'be'di orerani.
- ⁴Nako 'be'di ma mozoni ozozira 'bakobi niri mitukoni ola ini abongo ala mokoniwo 'ba, inako abongo koyawo.
- ⁵Nako 'be'di ma mozoni ozozizi 'barani inako ma Tunduruni etuzi ma 'bama ma ini utiziye ola orera, metu nirikerata kolari ka 'be'di orerani.

- ⁶Dawidini 'dinu tongu yango 'be'di ma Tunduru kola ore mozo inginikira ini onzo kandomarazi nowo,
- ⁷Kandomarani onzo 'bama ma iyeri e'di tende kondari eraye, nako 'bama ma iyeta meruye tu'bari eraye.
- ⁸Kandomarani onzo 'be'di ma Opi kambi nirike merurani ola 'barani.
- ⁹Inda nowora kandomara nani kesu 'bama ma aya usuziye wari, indani 'bama ma aya usuzi 'baraye 'dinu? E'dumbe mowu yango Abarahama kolari ka'di 'be'di orerani nirike meturata.
- ¹⁰Inda nowora kolari ka'di ini tetini? Lindoza 'baka ayani usu 'bara'o, indani aya musu kogoki? Konzo 'ba aya musu kogoki, inako lindoza 'baka ayani usu 'bara'o.
- ¹¹Kemu aya musuni e'di mite'duni indani eseni manzo ore metu tara risiki lindoza ka ayani usu 'bara'o. Nowora ini onzo ti te'i 'bama ma etuzi aya musu ingiziraye kakpa, 'bayi iye ola manzo orezini 'dinu,
- ¹²nako konzo te'i 'bama ma ayani usuzirata 'dinu, iyeri ayamusu risiki wari 'ba, inako kari e'di mite'du metu tarani tokpa ma te'iko awuku Abarahama konzo ka'di nikira lindoza ka ayani usu 'bara'o.
- ¹³Ne'ora e'di mazu kokori Abarahamani, niri moriye 'dinu, iyeri onzo 'bama ma ubu onyoziraye iyeta meziri miingira risiki 'ba, inako manzo ore metu tara risiki.
- ¹⁴Inda 'bama ma meziri iingiziraye kobiri lonyi Tunduru rikeraye onyo iyena, niri e'diseni 'balundra metuni, nako le'bu 'balundra e'di mazuni 'dinu.
- ¹⁵Meziri kese molovu Tunduru rikerani amba, inako inda meziri ingi, meziri maso ingi 'dinu.
- ¹⁶Inda nowora e'di mazu kokori iti metu buraki, nowora ini onzo ti mapa Tunduru rikeraki, nowora e'di mazuni onzo ti gbebu mori Abarahama rikeraye kakpa, 'bama ma meziri iingiziye wari 'ba, inako 'bama ma onzozu metuki abongo Abarahama rikerawo, ma ini te'i awuku kakparani.
- ¹⁷Abongo kugurirawo, Mo'be imi onzo te'iko koyase sonzorari ta. Nowora e'di mazuni onzo mo'daki Tunduru ma Abarahama keturanira kando'o, Tunduru ndo ma koko medrini 'bama ma e'dizirayera nako kungbo ala ma ingiraye iyeri onzo ala ma 'dirani 'dinu.
- ¹⁸Abarahama ketu nako kike, lindoza mike ingira'o, nowora ini ongu te'ini koyase sonzoraye, abongo 'bakowu inirawo, Mirike moriraye kobiri onzo sonzo nowo.
- ¹⁹Kere ma kana imbe nirikera risira'o, metu nirikera ka dradra 'ba, inda ke'di owu nirikeraye koviri ese abongo a'ba lebuwo, inda ke'di ka'di kogo mandikirawo kpa, inda ke'di kana yango Sarari 'bo'bo kodra va kpa.
- ²⁰Nako kindo e'di mazu Tunduru rikera bu, kenedru kuda 'ba metu ingira risiki, nako kongu logo metuki ma kumba niki Tunduruni,

²¹nako koto gbegbu yango Tunduru kese e'di ma kazu varani ozo.

²²Noworaki 'bakola Abarahamani 'be'di orerani metuki.

²³Nako kuguri 'ba nirisiki wari yango 'bayi ini ola 'be'di orerani,

²⁴inako awu risiki 'dinu ma metu Tunduru ma kiga Yesu Opi awuku 'bama ma e'dizirari kongbo 'orakirani.

²⁵'Bako'be Yesu ndo ini ondi awuta merurari ta, nako 'bakigani awu ola'du 'bama ma oreraye.

Roma 5

¹Inda nowora e'dumbe 'bakola awu ore metuki, monzo ka kenedru katuki Tunduru bu Opi awuku Yesu Kristo mbeki.

²'Bakamba awu imbeki 'dinu metuki mapa na kesu'o, kere ma mezi ka kesu'ora, nako aragani awu ohu e'dumbe mike yango mobi onzo niki mogu Tunduru rikera kesu'o.

³Nako naki wari 'ba, inako aragani awu ohu sandri awutara risiki 'dinu, ma moto niki sandri ka kenedru mitobi kato,

⁴nako kenedru mitobi ka medri mo'dara kato, nako medri mo'dara ka mike kato,

⁵nako mike ka kenedru ruru'bara kato, e'dumbe mawuri Tunduru rikera tukuri hawu awu kenedru'o Kuru Lee ma kokori awura mbeki.

⁶Ne'ora lindoza monzo ka'di logo inginira'o, wangi mo'darakesu'o, Kristo kondi 'bama ma Tunduruni utizira risiki.

⁷Ka e'di logora 'be'di alani ondi 'be'di leera kere'o, inda ke'di 'be'di ala kosu onzo kenedru logoki ondi'du 'be'di mo'dara kere'o kpa.

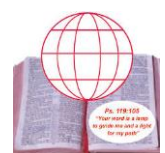
⁸Inako Tunduru te'du nirike mawu ma kawu niki awurani yango lindoza awu ma meruzira'o Kristo kondi awu kere'o.

⁹Inda nowora lindo kpetena 'bakola awu ore monzu niri kusi taraki, madarira mobi usii Tundururi molovu'o imbeki.

¹⁰E'dumbe inda lindoza ma'di me'diziye, 'bakitu awu kongbo Tunduruyiki nirike Kesura rike mandira risiki, madarira lindo 'bakitu awu va, mobi usii nirike medrira risiki.

¹¹Nako nani wari 'ba, inako araga ka awu ohu 'dinu Tunduru kesu'o Opi awuku Yesu Kristo mbeki ma ko'be kpetena awu kongbo kitu inikira.

¹²Inda nowora 'be'di lebu risiki e'di tendera kosu ka'di ubu'o nako ko'be mandi kelu e'di tendera risiki. Nowora mandi kada 'bamari bu kakpa, e'dumbe iye buki kakpa keruri e.

- ¹³Indaza meziri kokori 'bara'o, lindo e'di tendera ka ubu'o 'di, inako meru kolari 'ba kere ma ka'di meziri inginira'o.
- ¹⁴Inako i'dori'du Adama mbe'o kpere Muse mbe'o mandi tebi 'bama kakpari druko ke'di 'bama eleseraye ma kari eru 'ba meziri maso ma Adama rikeraworaki kpa. Adama konzo e'di misonzini 'Be'di ma kosesurani.
- ¹⁵Inako ala moko egenira ka meruwo 'ba, e'dumbe inda 'be'di lebura rike merura mbeki 'bama sonzo ke'diri, madarira mapa Tunduru rikera, nako ala moko ma ka 'Be'di lebu Kristo Yesu mbekira koziri 'bama sonzorari bu.
- ¹⁶Nako ala moko egeni ndo ka abongo e'di epuzi e'di tende 'be'di lebu rikera mbekirawo 'ba. E'dumbe e'di mopu ma kepu meru lebu risikira kamba 'bamaye e'di mopu kesu'o, inako ala moko egeni ma kepu meru sonzo risikira kamba mola 'bamaye ola'du orerani.
- ¹⁷Inda meru 'be'di lebu ne rikera mbeki, mandi konzo opini 'be'di lebu ndo risiki, madarira 'bama ma ke'iri mapa adarizi zorani nako ala moko egeni ma kola 'bamaye orerani, kobiri onzo opini medri'o, 'be'di lebura mbeki, ini ma Yesu Kristoni.
- ¹⁸Inda nowora 'be'di leburari meru ta e'di mopu kamba 'bamaye kakpa e'di mopu kesu'o, nowora 'dinu mozo lebu orera tanga 'bamaye kakpa, nako koko iye medrini.
- ¹⁹E'dumbe miingi e'di tara ingi 'be'di lebu rikera mbeki, 'bamaye kakpa konguri meruziye, nowonu miingi e'di tara 'Be'di lebu rikera mbeki 'bakobi 'bama sonzo ola ore.
- ²⁰Nako meziri kesu meruye undu'du, nako kere ma e'di tendera kundurira'o, mapa kunduri madari zo.
- ²¹Nowora abongo e'di tendera konzo ka'di opini mandi risikirawo, nowora 'dinu mapa Tunduru rikerani onzo opini manzo ore risiki medri wangiye wangirani oko'du Yesu Kristo Opi awukura mbeki.

Roma 6

- ¹Nowora mobi owu e'du? Mobi eru kando beni nowora mapani unduri ti?
- ²Lebu newo 'ba. Me'di va e'di tendera buraki, mobi onzo u'o le'bu tetini?
- ³Loto 'ba yango awu kakpa ma 'bakoko awu batisimoni Kristo Yesu kesu 'oraye, 'bakoko awu batisimoni mandi nirikera kesu'o?
- ⁴Baku'ba awu kerelebu'o iniki batisimo ndoki mandi kesu'o, nowora abongo 'bakiga Kristoni 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki Apa rike mogurakirawo, awu 'dinu awu o'bu medri le'bura kesu'o.
- ⁵Inda mikindiri nirike eyi mandi tara kesu'o, mobi onzo nowonu nirike eyi maga tara kesu'o.

- ⁶Moto yango 'batama medri awuku tutirani kerelebu'o Kristoki kogu mala mbe'o, nowora logo medri ma onzozu merukira tara ini e'deri e ti, nowora awu onzo 'ba e'di tenderari mbambani ti.
- ⁷E'dumbe 'be'di ma e'dizira konzo mitangarini e'di tendera kesu 'oraki,
- ⁸inako inda me'di va Kristoyiki, metu yango mobi edri kerelebu'o iniki 'dinu.
- ⁹Moto e yango Kristo ma agazi 'bama ma e'dizirari kongbo'ora kambi ondi le'bu 'ba, nako mandini logoki ingi druko'o.
- ¹⁰E'dumbe mandi ma kondi nikira kondi luho lebu e'di tendera bu, inako medri ma ka nikira konzo ka medrini Tunduru bu.
- ¹¹Nowora 'dinu lolari aminanu ami kesu 'oraki yango ami abu ka na e'di tendera bu, inako la medrini Tunduru bu Kristo kesu'o.
- ¹²Inda nowora letu 'ba e'di tenderani onzo opini imbe amiku ma keseri e'di erari druko'o yango ami niki liya tende iyetaraye iingi.
- ¹³Loko amiri mberikoliye 'ba e'di tenderani abongo ala mozo meru taranirawo, inako lokori aminanu Tunduruni abongo 'bama ma 'bakiga 'bama ma e'dizirari kongbo 'orayiwo, nako amiri mberikoliye abongo ala mozo manzo ore taranirawo.
- ¹⁴E'dumbe e'di tenderari logo kosu onzo ingi ami druko'o, e'dumbe la meziri huse 'di 'ba, inako mapa huse.
- ¹⁵E'duko le'bu? Mobi eru, e'dumbe ma meziri huse 'di 'ba, inako mapa huserata? Lebu newo 'ba.
- ¹⁶Loto 'ba yango inda lokori aminanu 'be'di ala re'di iingi'du, ami mbamba 'be'di ndo ma la e'di nirikerani iingira rike, indani ini e'di tendera ma kamba mandinira, indani ini e'di miingi ma kamba mola orerani?
- ¹⁷Inako mumbani onzo Tunduru bu! E'dumbe tuti la'di mbamba e'di tendera taraye, inako kpetena liingi ami kenedru 'oraki e'di misi ma 'bako'be ami kesu'ora.
- ¹⁸Nako inda lungari e'di tendera 'oraki, longu va mbamba manzo ore taraye.
- ¹⁹Ma tongu abongo 'bama kari tongurawo, e'dumbe amiri logo ingirata. E'dumbe lito loko amiri mberikoliye iyeri onzo ala mozo unzivu tarani, nako unduri'du e'di tende kesu'o, nowora kpetena loko amiri mberikoliye iyeri onzo ala mozo manzo ore munguri leera tarani.
- ²⁰Kere ma lonzo mbamba e 'di tendera tarari 'o, manzo ore kese ami tomvu 'ba.
- ²¹Mo'do no'o liko ami kiha tetira ala neri'o ma kpetenara ma kanyani ami ohu imbe 'oraye? E'dumbe meki ala neri tara ini mandi.
- ²²Inako kpetenara 'batanga ami e'di tendera 'oraki va, nako longu mbamba Tunduru rikeraye, nako la'di kiha munguri leera tarayiki, nako niri mekini medri wangiye wangirani.

²³E'dumbe mituko e'di tendera tara ka mandi, inako ala moko ma Tunduru koko egenirana ka medri wangiye wangira Kristo Yesu Opi awukura kesu'o.

Roma 7

¹Ami edruko, loto e'di ma mosu owurani e'dumbe ami kakpa loto meziri risi e. Meziri ka logoki 'di 'be'di ala druko'o kpere ma kaza niki medrinira'o.

²Nowonu indi ma sozoko ka 'dira ka mito'irini sozokoni meziri mbeki lindoza sozoko ka medrinira'o. Inako inda sozoko ndo kondi e, lindo tangari e meziri ma ko'beri sozoko risikira kesu'o.

³Inda nowora inda ka esu kandiraki, maza sozoko ka medrinira'o, 'bakobi ini ungbo indi ma ka omarizi tenderani. Inako inda sozoko kondi vara, ka mitangarini meziri ne kesu'o, nako inda ke'di kosu sozoko kandira'o kpa, lindo ini indi ma omarizi tenderani 'ba.

⁴Inda nowora uredruko ami 'dinu le'di va meziri bu Kristo mbeki, nowora ami onzo esu kandira rikeraye ti, ini 'be'di ma 'bakiga ini 'bama ma e'dizirari kongbo'ora, nowora awu awuri kihaye iko ti Tunduruni.

⁵Lito monzo abongo ka'di medri 'bama tarakirawo, nako liya tende imbe tara ma meziri unduziraye kozori mozo awuri mberikoliri'o ma kari niki kiha mandi taraye iko.

⁶Inako kpetenara ma mitungarini kesu'o, me'di va ala ma ko'be awu onzo mbambanira buraki. Nowora mozo ogoro ugurizi tutirayiki 'di 'ba, inako iti le'bu Kuru Leera tara buraru.

⁷Nowora mobi e'du owu? Mezirini e'di tenderani? Lebu newo 'ba. Inako inda ina'di meziri ta 'bara, mambi e'di tenderani ka'di oto 'ba. Inda meziri kowu 'ba nowo, O'be mi kenedruni 'ba 'be'di ala rike alara mbe'o, mambika'di kenedru mo'be 'be'di ala rike alara mberani oto 'ba.

⁸Nako e'di tendera kose kere ukesu'o meziri mbeki, nako liya kandi kandi kakparaye kungari ukenedru'o. Inda meziri ina'di ingi, e'di tendera ka abu.

⁹Lito monzo ka'di medrini meziri ka'di ingira'o, inako kere ma e'di mezi kepu vara'o, e'di tendera ka'di, nako ko'be mondi.

¹⁰Nako e'di mezi nani ma medrini ambazira, uwurana kamba mandini.

¹¹E'di tendera kose kere meziri mbeki nako kunya uwu, nako meziri mbeki e'di tendera kohu uwu.

¹²Nowora meziri ka lee, nako e'di mezi ka ore, ka mo'da 'dinu.

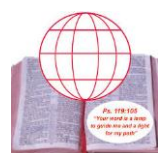
¹³Ala ma mo'dana kamba uwu mandini? Lebu newo 'ba. E'di tenderanina ma kamba mandini ukesu'o, e'di mo'dara mbeki, nowora e'di tenderani otori ti ka tende gbegbu nako e'di mezi mbeki e'di tenderani unduri zo ti.

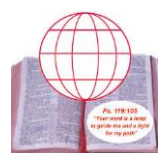
- ¹⁴Moto e yango mezirini e'di kuru ta, inako uwurana uwu imbe ta, ma 'bakezi uwu mbambani e'di tendera tara.
- ¹⁵Ma mozo urikeraye iva 'ba, e'dumbe ma ala ma milerani ozo 'ba, inako ma ala ma mo'uranina ozo.
- ¹⁶Nowora inda ma ala ma mile 'barani ozo, lindo'di metu e yango meziri ka mo'da.
- ¹⁷Nowora ini uwu 'di 'ba ma ozozira, inako e'di tendera ma konzo ka ukesu 'oranina kozo.
- ¹⁸E'dumbe moto e yango ala mo'da ingi ma onzozu ukesu'ora, ma ini ka urike medri 'bamari tara kesu'ora. Inda ke'di ala mo'darani ozo'dura ka ukenedru'o kpa, mese ka ini ozo 'ba.
- ¹⁹E'dumbe ala mo'da ma mile ozorani ma ini ozo 'ba, inako e'di tendera ma mile 'baranina ma ini ozo.
- ²⁰Nako inda ma ala ma mile 'barani ozo, ini uwu 'di 'ba ma ozozira, inako e'di tendera ma konzo ka ukesu 'oranina kozo.
- ²¹Nowora mose yango meziri ka 'di yango kere ma mile ala mo 'darani ozora'o, lindo e'di tendera konzo 'di uwuki.
- ²²E'dumbe araga ka uwu ohu ukenedru'o, meziri Tunduru rikera risiki,
- ²³inako mindo meziri kandirani umbe'o ma ka kevii oma meziri uri mana'ora mbe'o, nako ka uwu amba to'i erung'ani meziri e'di tendera ta ma ka umbe'ora bu.
- ²⁴Iyale! Uwu 'be'di ma sandrizi zora! A'di kosu uwu isii ina imbe ma mandi ta na kesu 'oraki?
- ²⁵Mumba Tunduruni Opi awuki Yesu Kristo mbeki, nowora uwunu iri uri manaki ma meziri Tunduru rikerani ozo, inako ma meziri e'di tendera tarani ozo uri medri 'bamari taraki.

Roma 8

- ¹Inda nowora kpetena e'di mopu tendera ingi 'bama ma kari Kristo Yesu kesu 'orari druko'o.
- ²E'dumbe meziri Kuru Leera rikera ma medrini okozi Kristo Yesu kesu 'ora tanga uwu meziri e 'di tendera tara nako mandi tara 'oraki.
- ³E'dumbe Tunduru kozo ala ma meziri kese 'ba ozorani e'dumbe medri 'bamari tarari logo ingi. Tetu Kesuni eyi medri 'bamari taraki e'di tenderani ekpe'du nako kopu e'di tendera ma onzozu medri 'bamari tara kesu 'orari e'di, kadani e,
- ⁴nowora e'di mezi ore meziri tara ini ozori kere'o awu kesu'o ti, ma mo'bu ka niki abongo medri 'bamari tarawo 'baraye inako abongo Kuru Leeraworayena.

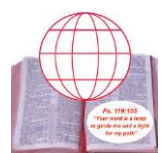

- ⁵E'dumbe 'bama ma kari edri abongo medri 'bamari taraworaye ko'beri ka iye kenedru ala medri 'bamari tarari tara druko'o, inako 'bama ma kari edri abongo Kuru Leeraworaye ko'beri ka iye kenedru ala Kuru Leera tarari druko'o.
- ⁶Kenedru mo'be medri 'bamari tara druko'ora kamba mandini, inako kenedru mo'be Kuru Leera druko'ora kamba medrini nako kenedru katuki 'dinu.
- ⁷E'dumbe kenedru ma 'bako'be medri 'bamari tara druko'ora ini Tunduruni ko'u, kiingi meziri Tunduru rikerani 'ba, gbegbu kese 'ba ini iingi,
- ⁸nako 'bama ma onzozu medri 'bamari tara kesu 'oraye keseri aragani oko Tunduruni 'ba.
- ⁹Inako amirana, inda Kuru Tunduru rikera konzo ka ami kesu'o, la medri 'bamari tara kesu'o 'ba, nako inda 'be'di ala Kuru Kristo rikera ingi iniki, lindo ini 'be'di nirikerani 'ba.
- ¹⁰Nako inda Kristo ka ami kesu'o, kuru amikuraye kari medrini mola ami ola'du orera risiki, inda ke 'di amiri mbeye kari mondini e'di tendera risiki kpa.
- ¹¹Nako inda Kuru Tunduru rike ma Yesuni igazi 'bama ma e'dizirari kongbo 'orakira konzo ka ami kesu'o, Tunduru Kristo Yesuni igazi 'bama ma e'dizirari kongbo 'orakira kosu medrini oko amiri mbe ma keseri e'di eraye, Kuru nirike ma konzo ka ami kesu 'oraki.
- ¹²Inda nowora ami edruko, monzo meriki, inako meri awukura iyeri onzo 'ba medri 'bamari tara bu, iyeri onzo abongo medri 'bamari tarawo 'ba 'dinu.
- ¹³E'dumbe inda lonzo ka abongo medri 'bamari tarawo lobi e'di, inako inda lo'di mozo imbe taraye Kuru Leeraki, lobi onzo medrini.
- ¹⁴E' dumbe 'bamaye kakpa ma Kuru Tunduru rikera ka iye druko tigboraye, naye Tunduru randanda.
- ¹⁵E'dumbe la'di kuru manzo mbamba tara ke'i 'ba engu'du le 'bu uru bu, inako like'i kuru ma 'bakungu niki ami andandanirani. Kere ma mungbo niki nowo, Baba, Urapara'o,
- ¹⁶Kuru Leeraninu iri tanga e'diseni kerelebu'o kuru awukurayiki yango awu andanda Tunduru rikeraye.
- ¹⁷Inda andanda, ko'beri awu ama onyoziye. Inda misandriri iniki, mobi onzo kerelebu'o iniki mogu nirikera kesu'o, ama onyozi Tunduru rikeraye nako ama onyozi kerelebu'o Kristoyikiraye 'dinu.
- ¹⁸Ne'ora mana yango misandri wangi na taraye keseri 'ba iye sonzi mogu ma kosu te'duri awuraki.
- ¹⁹E'dumbe ala muku Tunduru rikeraye tomvuri kenedru toki mite'du ma Tunduru kosu andanda nirikeraye te'dura.

- ²⁰E'dumbe 'bako'be ala muku Tunduru rikeraye iyeri onzo ala egeyorari huse, mile ma kilerai iyenaraki 'ba, inako mile ma Tunduru ma ko'be iyeri onzo nowonura, ma ko 'be iyeri onzo mikeki 'dinura,
- ²¹yango 'bakobi ala muku Tunduru rikeraye unga 'dinu manzo mbamba tara kesu 'oraki, mitunga mapaki andanda Tunduru rikera tarani ose.
- ²²Moto e yango ala muku Tunduru rikeraye kakpa kari odrodru kerelebu'o, nako kari u'yori abongo mu'yori indiri ta modrurari kurarawo kpere kpetena.
- ²³Nako ala muku iye wari 'ba, inako awu 'dinu ma odrodru awu kesu'o awunanu, awu ma monzo ka Kuru Leerayiki abongo kiha ikozi merirayiwo, ma e'di ma Tunduru kosu niki awu ungu'du andandayerani nako kosu niki imbe awukuraye anga'durani tomvu.
- ²⁴E' dumbe musii mike na kesu'o va, nako mike ma kindorirani ka mike 'ba, e'dumbe a'dini ka ala ma ka indo erani ikera?
- ²⁵Inako inda mike ala ma mindo 'barani, mobi ini tomvu kenedru mito'iki.
- ²⁶Abongo nowonu Kuru Leera ka awuri logo ingirani tapa, e'dumbe moto 'ba Tunduruni miteneki mo'daki, inako Kuru Leera ka tene awu risiki modrodruyiki ma 'bakese owu 'ba 'batukiraye.
- ²⁷Nako Tunduru ma kenedruni ovizira koto e'di ma Kuru Leera kondori nikirani, e'dumbe Kuru Leera ka tene 'bama ma Tunduru rikera risiki abongo mile ma Tunduru kilerawo.
- ²⁸Ne'ora moto e yango Tunduru ko'be e'diye kakpa ongu'du mo'daki 'bama ma ini awuziraye, 'bama ma 'bakungboye abongo mana ma kiperaworaye.
- ²⁹E'dumbe 'bama ma koto va giraye kipe iye iyeri ongu ke'be'bi abongo eyi Kesu rikerawo, nowora ini onzo ti oyenzu edruko sonzori kongbo'o.
- ³⁰Nako 'bama ma kipe va giraye kungboye 'dinu nako 'bama ma kungboraye kolaye ore 'dinu, nako 'bama ma kola 'bama ma ore ndoniraye, ko'be iye kerelebu'o iniki mogu nirikera kesu'o.
- ³¹Mobi e'du owu e'di na risiki? Inda Tunduru ka awu buzinira, a'dini ma kosu engu oma awu rengu tu'ora?
- ³²Tunduru ma kuti 'ba Kesu munderani mokoki, inako kokoni awu kakpara risikira kosu awu alaye kakpa oko ongbokoloki 'ba 'dinu?
- ³³A'dini ma kese mosoni oso 'bama ma Tunduru kiperari mbe'o? Tundurunina ma ka 'bamaye ola orera.
- ³⁴A'di kese e'dini opu tende iye druko'o ina? Kristo Yesu ma ondiziranina, iyi, ma kigari 'bama ma e'dizirari kongbo'ora, ma ka Tundururi tile u'da monyo'ora, ma ka tene awu risiki 'dinura.

³⁵A'di kosu awu opu mawuri Kristo rikerakina? Mu'yori, indani sandri, kandonde indani dere, indani kusu, indani musu mandi sise, indani mandi eli arasakira?

³⁶Abongo kugurirawo, Mire'diki 'baka awu o'di newone, 'bakola awu ke'bi abongo orombo miti 'irayiwo.

³⁷Ingi, e'di nari kesu'o kakpa moda e gbebu 'be'di ma awu awuzira mbeki.

³⁸E'dumbe moto gbebu yango indani mandi, indani medri, indani malaikaye, indani opi monyo opu 'oraye, indani e'di ma kari 'diraye, indani e'di ma kosesuraye, indani logoniraye,

³⁹indani niri moyeni, indani niri kilini, indani ala muku kandi kandi Tunduru rikerari kongbo'ora, kese 'ba awu opu mawuri ma Tunduru kawu niki awu Kristo Yesu Opi awukura kesu 'oraki.

Roma 9

¹Ma e'di gbebu Kristo kesu 'orani tongu, kenzo ingini, nako moto ukenedru kesu'ora tanga urike e'diraseni Kuru Leera kesu'o,

²yango sandri maka monzeki ma ewuzi 'bara kari ukenedru'o.

³E'dumbe mese ovi unanu iri uwu onzo'du motrini, ma kopu uwu Kristoki uredruko risiki ma awu koya lebu iyekira.

⁴Iye Israeli vukaye ma Tunduru kungu niki iye andanda nirikerayera, nako koko iye miingini nako mikindiriyiki, nako meziri mokoki, nako Tunduruni miingiki, e'di mazuyiki 'dinu.

⁵Te'iseye ka'diri iyeta, ma Kristoni 'dinu kongu iye bu imbekira. Ini ma ka ala kakpa druko'ora ini Tunduru ma miingini onzo ini wangiye wangira. Amena.

⁶Konzo ka 'ba yango e'di ma Tunduru kazura kongu egeyo. E'dumbe 'bama ma Israeliri moriye iye buki kakpa Israeli vukaye 'di 'ba.

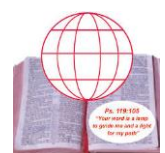
⁷Inda ke'di iye mori Abarahama rikeraye kpa, iye buki kakpa iye andanda ndoye 'ba, inako kowuri Abarahamani nowo, Miri moriye kobiri ungbori Isaka mberaki.

⁸Niri e'diseni nowo, andanda ma 'bakodru imbekiraye iye andanda Tunduru rikeraye 'ba, inako andanda e'di mazu taraye ma 'bakola iye moriyerana.

⁹Nani e'di mazu ndoni nowo, Andru nowora'o mozesu, nako Sara kosu onzo unzukowuki.

¹⁰Nako nani wari 'ba, inako kere ma Rebekani 'dinu kemu kesura'o 'be'di leburaki, ma ini awuri te'iko Isakani,

¹¹lindoza andanda nirike ndoye kari odruri 'bara'o, indaza kari ala mo'dakirani indani tenderani ozo 'bara'o, nowora mana ma Tunduru 'bamaye kipera tara ini ezi, 'ba yango mozo 'bamari tara ta'ba, inako mungbo nirikera tana,

- ¹²kowu Rebekani nowo, Kesu oyenzu kosu ozo kesu kuburani.
- ¹³Abongo kugurirawo, Mawu Yakoboni, inako mo'u Esauni.
- ¹⁴Nowora mobi owu e'du? Tunduruni mopurizi? Lebu newo 'ba.
- ¹⁵E'dumbe kowu Museni nowo, Mosu onzo odooki 'be'di ma mile onzo odooki ubura bu, nako mosu onzo kenedru mo'dakiki 'be'di ma mile onzo kenedru mo'dakiki ubura bu.
- ¹⁶Inda nowora kezi 'ba mile 'bamari tara druko'o, indani mozo logo 'bamari tara druko'o, inako odoo Tunduru rikera druko'ona.
- ¹⁷E'di mugu kowu Faraoni nowo, E'di na ta ko'be mo'be imi tebizini nowora logo urikera ini te'duri ti mi kesu'o, nowora ukebeni oyiri ti ubu druko'o ngii.
- ¹⁸Inda nowora odoo kohu ini 'be'di ma kile onzo odooki ubura mbe, nako kungu 'be'di ma kile kenedruni zuzurani onzo kenedru zuzuki.
- ¹⁹Losu owu uwu nowo, Tunduru kaza mosoni oso e'duta? A'di kese tu'du mile ma kenedru kileranina?
- ²⁰Inako esuna, imi a'dini ma lese e'di luho iza Tundurunira? Ala mo'ira kosu owu ini o'izini nowo, Lo'i uwu nowo e'duta?
- ²¹Ule o'iziri logo ingi ule rubu mbe, ubu muyi lebu o'i'du menze lebura ule miingi tarani alako miingi ingirani?
- ²²Teti ko? Tunduru ma kile nirike molovurani te'du nako ko'be nirike logorani otorira konzo kenedru mito'iki zo ule molovuri tara, iye 'bama ma molovuri ta ma 'bako'i iye me'derinira ta.
- ²³Nako kile mogu nirike zorani te'du awu ma onzozu ule odoo taraye, ma kekpe meri nirike mogurani ose'duraye.
- ²⁴Awu 'dinu ma 'bakungbo awu ma kungari Yahuda bu wari 'ba, inako koyase kandirari bu 'dinura?
- ²⁵Abongo kowuri buku Hosea rikera kesu 'orawo, Mosu 'bama ma urike 'baraye ungbo 'bama urikeraye, nako koya ma mawu 'barani mosuni ungbo 'be'di ma mawurani.
- ²⁶Nako kere ma 'bakowu iye nowo, Ami urike 'bamaraye 'bara'o, kobiri ungbori Tunduru medrinirari andandaye.
- ²⁷Isaya tomba Israeli risiki 'dinu nowo, Inda ke'di mvoli Israeli randa tara konzo sinyu moliri tu 'orawo kpa, yenge kobiri usiiyena wari.
- ²⁸E'dumbe Opi kosu nirike e'dirani uwu kere'o ubu druko'o logoki nako kpetewari.
- ²⁹Nako abongo Isaya koyirawo, Inda Opi asigiriri loki tara ka'di awu moriye onda 'ba, mambi ka'di onzo Sodomawo, nako 'bambi awu ungu abongo Gomorawo.

³⁰Nowora mobi owu e'du? Yango koyase kandiraye ma kari ovi 'ba olari'du 'bama oreraye, Tunduru kolaye ore metu mbeki.

³¹Inako Israeli ma kari manzo ore ma kezi meziri druko 'orani oviziraye, kari meziri ndoni iingi 'ba.

³²E'duta? E'dumbe kari ovi 'ba metukirata, inako abongo kezi mozori druko 'orawo. Keduri kunu ma 'bahu eduzira mbe'o,

³³abongo kugurirawo, Indo, mo'be Ziona'o kunu ma 'bahu eduzirani, nako katra ma iye tirazirani 'dinu. Nako 'be'di ma ini etuzira kanya kambi ini ode 'ba.

Roma 10

¹Ami edruko, ava ukenedru'ora nako mitene urike Tunduru bura ini Israeli vuka risiki yango iyeri usii.

²Mitanga iyeku e'diraseni yango kari avaki zo Tunduruni, inako ava iyeku ndo ka moto ingini.

³E'dumbe kari iti ma Tunduru ka niki 'bamaye ola'du 'bama oreraye oto 'ba, nako le'bu kari iti ma kosu o'be 'bayi iye ola ore iyananurani ovi. Nowora kutiri iti Tunduru rike ma ka'di niki iye ola'du 'bama oreraye e.

⁴E'dumbe Kristo ko'be mezirini ozori kere'o, nowora 'be'di lebu lebu ma etuzira 'bayi ini ola ore Tunduru luho'o.

⁵Muse kugu yango 'be'di ma ke'be meziri newora ini mola ore Tunduru luho 'orani ose tira kosu onzo medrini imbeki.

⁶Inako e'di ma Tunduru ka'di niki 'bamaye ola'du ore metu mbekira kowu nowo, Owu 'ba minanu, mi kenedru'o nowo, A'dini ma kosu sesi leri'o? (niri e'diseni yango kosu Kristoni amba bile,)

⁷indani, Adini ma kosu otu ko'borongongu kesu'o? (niri e'diseni yango kosu Kristoni amba kori 'bama ma e 'dizirari kongbo' oraki.)

⁸Inako kowu e'du? E'di ndo ka kogo imiki, mitu'o nako mikedru'o 'dinu, (niri e'diseni yango ini e'di metu ta ma mitongu amirani.)

⁹Inda losu tulu mituki yango Yesuni Opini, nako inda losu etu mikedruki yango Tunduru kigani 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki, losu osii.

¹⁰Kenedru 'oraki 'be'di ala ketu nako 'bakolani ore 'dinu Tunduru luho'o, nako tulu utuki nako kusiiri.

¹¹E'di mugu kowu nowo, Inda 'be'di ma ini etuzira 'bakambi kanya kato 'ba druko'o.

¹²Mopuri ingi Yahudari kongbo'o Girikiyiki, e'dumbe Opi lebu ini Opi 'bama kakpari ta nako koko kandomara nirike makarani 'bama kakpa ma kari ini ungboraye.

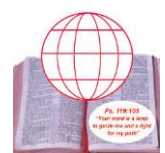
¹³E'dumbe 'be'di lebu lebu ma kosu Opi kebeni ungbora kosu isiiri.

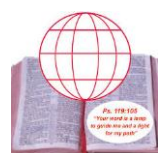
- ¹⁴Inako indaza kari ini etu 'bara, keseri ini ungbo tetini? Nako indaza kari niri e'dini enyi 'banira keseri ini etu tetini? Nako keseri enyi tetini ma tonguzi inginira?
- ¹⁵Nako indaza 'baka iye tetu 'banira, 'bakese e'di ndoni tongu tetini? Abongo kugurirawo, Gbegbu mebi 'bama e'di mo'darani tonguzirari tara ka mo'da!
- ¹⁶Inako iye buki kakpa kari iye bi o'be 'ba e'di mo'da ndoni enyi'du, e'dumbe Isaya kowu nowo, Opi, a'dini ma ketu e'di awukuranira?
- ¹⁷Nowora metu kelu e e'di menyi mbeki, nako e'di menyi kelu ko e'di ma 'batongu Kristo rikeranira mbeki.
- ¹⁸Inako miti'di nowo, Ali'bani kari enyi 'ba? Gbegbu kenyiri e, e'dumbe kuguri nowo, Iye ngorose kepu ubu druko'o ngii, nako iyeri e'di kelu kpere uburi meki'o.
- ¹⁹Nako miti'di le'bu nowo, 'Bama Israeli vukaniraye kari e'di ndoni oto 'ba? Museni ma 'be'di meri ma owuzi nowora, Mosu ma'yala kato ami kesu'o 'bama ma iye koya munde ingira mbe'o, mosu o'be molovuni ami ode koya unzura mbe'o.
- ²⁰Nako Isaya konzo kenedru logoki, nako kowu nowo, 'Bama ma uwu ovizi 'baraye koseri uwu va, mite'duri 'bama ma uwu tenezi 'baraye.
- ²¹Nako Israeli vuka risiki kowu nowo, Mita'yo utile newone koya uwu utizirari bu nako milasizirayiki 'dinu.

Roma 11

- ¹Inda nowora miti'di nowo, Ali'bani Tunduru tonda nirike koyarani e? Lebu newo 'ba, e'dumbe uwuna uwu Israeli esuni, Abarahamari mori, ise ma ongazi Benyamina rikera.
- ²Tunduru ka koya nirike ma koto va girani tonda 'ba. Indani la e'di ma e'di mugu kowu Eliya risikirani oto 'ba? Ma Eliya ndo koso niki Israeli vukaye Tunduru bu nowo,
- ³Opi, ko'diri mirike monziziraye, tivari mirike ala mundiri taraye, nako mese ka unanu ukerekeki nako kari ovi uwu ohu 'dinu.
- ⁴Inako Tunduru kungu ini e'du re'di? Mitomvu urikerani 'bama ngi ebirio, ma kari saso Baalini 'baraye.
- ⁵Nowo 'dinu wangi kpetena na'o yenge keseri ka 'di ma Tunduru kipe mapakiraye.
- ⁶Inako inda kipeye mapaki kambi onzo 'ba le'bu mozoki. Inda konzo mozoki mapa kambi onzo mapani 'ba.
- ⁷Nowora e'du ko? E'di ma lito Israeli vukaye ka'diri ovirani karini ose 'ba. 'Bama miperaye koserini iyena, inako 'bama eleseraye iye kenedru konguri zuzu,
- ⁸abongo kugurirawo, Tunduru koko iye kuru 'boro'bororani, iye luhoni indo 'ba, nako iye bini enyi 'ba 'dinu kpere mo'do lengi na'o.

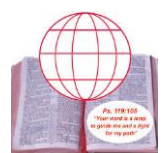
- ⁹Nako Dawidi kowu nowo, Iyeta monyorani ongu umvulumvuni nako gbagbani, nako kudu iye hu ti'dizirani, pangaki 'dinu.
- ¹⁰Iye luhoni otu, nowora iyeri indo 'ba ti, nako iye kombuye te'i 'diri bile wangiye wangira'o.
- ¹¹Inda nowora miti'di nowo, Keduri iyeri evi ti? Lebu newo 'ba! Inako iyeta merura mbeki koyase kandiraye kusiiri, nowora e'di nani ini ma'yala kato ti Israeli kenedru'o.
- ¹²Inda meru iyetara kamba lonyini 'bama ma ubu 'oraye, nako masi iyetara kamba lonyini koyase kandiraye, mengu iyeku Israeli kesu'o tara kosu lonyini amba etingba?
- ¹³Kpetena ma tongu ami koyase kandira. E'dumbe uwu 'be'di ma tetura koyase kandirayerata, mosu ogori urike mozora kesu'o.
- ¹⁴Nowora mese o'be ma'yalani koya urike Yahudani ma mayeki imbe lebu'o iyekiraye ohu, nowora uwu 'bama eleseye ma iye kongbo 'oraye usii ti.
- ¹⁵E'dumbe inda mitonda ma 'batonda niki iye tepura ini ko'be 'bama ma ubu 'oraye kindiri Tunduruyiki, mike'i ma 'bake'i niki iyera kasa'di e'du re'di? Ka medri ma ongazi 'bama ma e'dizirari kongbo 'orani 'ba?
- ¹⁶Nako inda kehu le'buri u'da ma 'bakundira konzo lee, kehuri u'da ngiira nowonu. Nako inda kedi konzo lee, koloye 'dinu nowonu.
- ¹⁷Nako inda kolo eleseye sisori e, nako imi ma oliva ma usu'ora 'batati imi oliva ezi'ora kesu'o, nowora likindiri iniki lebuni kere nirikera'o, mapa oliva tara onzi'du kerelebu'o,
- ¹⁸ogori 'ba kolo risiki. Inda logori kolo risiki, ana yango ini imi 'ba kedini tambazi, inako kedi ma imi tambazirana.
- ¹⁹Losu owu nowo, Koloye 'basiso e nowora 'bayi uwu tati iye kere'o.
- ²⁰Nani gbegbu. 'Basisoye e iyeta metu inginirata, nako lezi mirike meturata wari. Onzo 'ba mana ma mogori taraki, inako eri.
- ²¹E'dumbe inda Tunduru ka kolo munderaye onda 'ba, imi 'dinu kambi imi onda 'ba.
- ²²Inda nowora lindo odoo Tunduru rikerani nako kenedru kowu nirikeraki 'dinu, kenedru kowu 'bama ma evizirari bu, inako, inda lonzo 'diri odoo nirikera kesu'o, odoo Tunduru rikera mibu. Inda nowo 'ba imi 'dinu 'bakobi imi e'be e.
- ²³Nako 'bama ndoye 'dinu, inda kari onzo 'ba 'diri kando beni iyeta metu inginiraki, 'bakobi iye tati kesu'o, e'dumbe Tunduru ka'di logoki iye tati'du le'bu.
- ²⁴Inda 'bake'be imi e oliva ma usu'ora kesu 'oraki, nowora 'batati imi oliva ezi'o, ma imi utozi 'bara kesu'o, 'bakobi kolo ma munderaye tati kubu oliva iyeku mundera kesu'o madari 'ba?

- ²⁵Ami edruko, mile yango ami e'di mikovi nani iva, nowora ami onzo 'ba mberiki ami luho'o aminanu ti. Menze Israeli tara kenedru kongu e zuzu kpere koyase kandirari mvoli sezi niki 'di.
- ²⁶Nako nowora Israeliye kakpa kobiri usii, abongo kugurirawo, Tangazi kosu onga Ziona'o, kosu kenedru Tunduruni iingizi 'baraye sunze koya Yakobo rikera kesu 'oraki.
- ²⁷Nako kere ma mosu iyeta meruraye inga era'o, nani kosu onzo e'di mikindi urike iyekirani.
- ²⁸E'dumbe e'di mo'darata iye me'dizi Tunduru rikeraye ami risiki, inako mipe Tunduru rikerata iye 'bama ma mawuraye iyeta te'isera risiki.
- ²⁹Ala moko Tunduru rikeraye nako mungbo nirikeraki 'dinu keseri uzari 'ba.
- ³⁰Lito lonzo ka'di miingi ingini Tunduru bu, nako kpetena lose odooni va miingi ingi Israeli vuka tara risiki.
- ³¹Nowora kpetena 'bama neye iye e'di miingi ingizi, nowora iyeri oseri niki odooni ti, odo ma ami losera mbeki.
- ³²Inda nowora Tunduru to'i 'bamaye kakpa e'di miingi ingi kesu'o, nowora ini niki odooni ozo ti 'bamaye kakpa.
- ³³Lonyi Tunduru rikera ka maka nowo! Mberi nirikera e'di motoki ka kili nowo! E'di mopu nirikerase kese oviri 'ba, 'bakese iti nirikerani iva 'ba.
- ³⁴A'di koto Opi rike manarani ina? indani a'dini ma ka'di ini manani okora?
- ³⁵A'dini ma ka'di alani oko ini ina, ma ka'di luhoni ungu tira?
- ³⁶E'dumbe alaye kakpa konguri ubu, nako alaye kakpa keziri imbeki, nako alaye kakpa iye nirike. Ini onzo miingini wangiye wangi. Amena.

Roma 12

- ¹Inda nowora edruko, mitene ami odo Tunduru rikeraki, lundiri aminanu mundi medrinirawo, ma leera, ma Tunduru ketura, ma ini miingi amiku munderani.
- ²Nako lutori 'ba 'bama ma ubu na 'orayiki, inako luzari aminanu ma amiri mana ka mizarini ongu'du le'bu, ami niki e'di Tunduru kilerani oto, ma onzozu mo'dara, ma ketura, nako orera.
- ³E'dumbe ma tongu ami mapa ma kokori uwuraki, 'be'di lebu lebu ami kongbo'ora ini ana 'ba inanu maka ma ini adazirani, inako ini ana kenedru koduraki abongo misonzi metu ta ma Tunduru koko inirawo.
- ⁴Abongo imbe lebu kesu'o monzo ka imberikoli sonzorayiki, nako imberikoliye kakpa iyeri mozo ka lebu 'barawo,

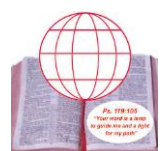
- ⁵nowora awu ma ma sonzoraye kpa, awu ma imbe lebu Kristo'o, nako awu lebu lebu mindiri ka awu kongbo'o.
- ⁶Nako monzo ka ala moko kandi kandirayiki abongo mapa ma kokori awurawo, nowora awu iye tetu, inda e'di Tunduru rikerani tongu'du abongo metu awukura tarawo,
- ⁷indani mitapa ma 'baka'di niki 'bamaye tapara, awu 'bamaye tapa. 'Be'di ma 'bamaye isizinira ini 'bamaye isi.
- ⁸'Be'di ma 'bamaye uzizira, ini 'bamaye uzi. 'Be'di ma ala okozira ini oko ongbokoloki. 'Be'di ma migani okozi 'bamayera ini oko avaki. 'Be'di ma odoozira ini ozo aragaki.
- ⁹Mawurini onzo 'ba uzapiliki. Lo'u e'di tenderani e, lode e'di mo'dara mbe.
- ¹⁰Lawuri ami kongbo'o edrunzuyiki. Loko miingi madarini ami kongbo'o avaki.
- ¹¹Lozo mozo imbe zuruki towu ingini, mutori Kuru Leera taraki, ma la ozo niki Opini.
- ¹²Lonzo aragaki mike amikura risiki. Lonzo kenedru mito'iki kandonde kesu'o, ma lonzo ka niki kando beni miteneki.
- ¹³Litapa 'bama Tunduru rikeraye alari sandri ma ka iye ohurayiki. Like'i niki edeye mo'daki.
- ¹⁴Loko kandomara 'bama ma kari kandonde kato ami mberaye. Loko kandomara nako litolu iye 'ba.
- ¹⁵Araga ini ami ohu 'bama ma araga ka iye ohurayiki. Logba 'bama ma kari ogbarayiki.
- ¹⁶Lonzo ma ami kenedru kose lebuni ami kongbo'o. Lonzo mogori ingini, inako lindiri 'bama ma egeyo ndarayiki. Lonzo 'ba mberizini ami luho'o aminanu.
- ¹⁷Lituko ala tendeni tende luho'o 'ba 'be'di alani, inako ami kenedruni anari ala mapakira risiki 'bama kakpari luho'o.
- ¹⁸Inda kese e abongo konzo amirawo, lonzo kenedru katuki 'bamayiki kakpa.
- ¹⁹'Bama ma mawura, lituko tendeni ami mberani 'ba aminanu, inako londa kere molovu Tunduru rikerani, e'dumbe kuguri nowo, Mituko tende tarani ka urike. Mosu tuko una, Opi kowuna.
- ²⁰Nako inda me'dizi mirikera kuli ka ini ohu, oko ini monyoni. Inda monzi rava ka ini ohu, oko ini monzini. Mozo ma lozo noworaki losu o'be ini onzo kanyaki zo.
- ²¹Mozo tenderani imi ada 'ba, inako imi mozo tenderani ada mozo mo'daraki.

Roma 13

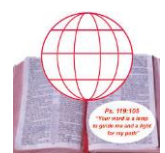

- ¹'Be'di lebu lebu ini onzo e'di menyiki 'bama ma ubu druko tigbozirari bu, e'dumbe druko tigbozi ala ingi inako ma ongazi Tunduru burani nu. Ma kari 'diraye Tunduru ko'be iyena.
- ²Inda nowora 'be'di ma tu'du druko tigbozi mbe'ora, nani tu'du e'di ma Tunduru ko'berari mbe'o, nako 'bama ma tu'duriraye kobiri e'di mopuni ose iye druko'o iyenanu.
- ³E'dumbe opiye katori uru 'ba 'bama ma iyeri medri ka mo'dakiraye, inako tenderayena. Lile ozo druko tigbozi bu uru ingini? Ozo ala ma ka mo'darani, losu luhoni ose 'be'di ne bu.
- ⁴E'dumbe ini mozozu Tunduru rikera ma ka ozo migani oko'du imira. Inako inda lozo ala tenderani, onzo uruki, e'dumbe gbegbu ka logoki 'di pangani oko'du. Ini mozozu Tunduru rikerani ini 'be'di ma molovu unguzi 'bama ma ozozu tenderari mbe 'orani.
- ⁵Inda nowora lonzo muworiki, molovu Tunduru rikera ta wari 'ba, inako moto ma onzozu kenedru kesu'ora ta 'dinu.
- ⁶E'di ne risiki 'dinu, lituko musoroni 'dinu, e'dumbe druko tigboziye kari mozozu Tunduru rikera ma konzori ka e'di nani mozo taraye.
- ⁷Lituko 'bamaye kakpa abongo keserirawo, musoroni 'bama ma keseri 'bayi musoroni tuko iyeraye, lolani 'bama ma keseri 'bayi lolani tuko iyeraye, leri 'bama ma keseri 'bayi iye eriraye, liingi 'bama ma keseri 'bayi iingiraye.
- ⁸Lonzo 'ba meriki 'be'di ala bu, inako meri ma onzo'du mawuriki ami kongbo 'orani, e'dumbe 'be'di ma kawu matukonira kiingi mezirini ngii.
- ⁹E'dumbe e'di meziye: Oma oma tenderani 'ba, Ohu 'be'dini 'ba, Ugbe alani 'ba, O'be mi kenedru 'ba 'be'di alara rike alara mbe'o, nako inda mezi elese ka'di, kenzuri e'di ne kesu'o, inina, Awu matunini abongo lawuri minanurawo.
- ¹⁰Mawuri kozo tende 'ba matuko mbe'o, inda nowora meziriye kakpa iingi'du ini mawurini.
- ¹¹Ne'ora le'bunu loto wangi na re'di, kpetenara ini mepu ma ami epu niki mo'do luho 'orakira, e'dumbe musi awukura ka kogo kada wangi ma lito metu nikiranira'o.
- ¹²Huna kada va nako ala menze kasa va. Inda nowora awu mozo huna taraye onda e, nako awu ala kevii ta mitama taraye a'du.
- ¹³Awu onzo medriki ore, uto kesu 'orawo, enzuri'du toi druko kerelebu'o mitingbaki 'ba, momari ma 'baka'di niki omari drini meru kanya katozi 'badruko 'oraki 'ba, me'i ma'yalakira'o 'ba 'dinu.
- ¹⁴Inako la'du Opi Yesu Kristoni, nako londa itini liya tende medri 'bamari taraye ozo'du 'ba.

Roma 14

- ¹Like'i 'be'di ma niri metu ka siirani ami kongbo'o, inako lozo milasi 'ba iniki e'di ma kenedru kanara risiki.
- ²'Be'di lebu ketu yango ini kese alaye onyo kakpa, inako 'be'di ala ma niri metu ka siira ka ta isiye ombe wari.
- ³'Be'di ma onyozira ini 'be'di ma onyozi 'barani ize 'ba, nako 'be'di ma onyozi 'bara ini e'di opu 'ba 'be'di ma onyozira druko'o, e'dumbe Tunduru ke'i ini e.
- ⁴Imi a'dini ma la'di e'di opu mozozu 'be'di kandira rikera druko'ora? Kezi indani kasi nirike opi mundera luho 'oranu. Iyi, 'bakobi o'be ini ezi e'dumbe Opi ka logoki ini o'be ini ezirata.
- ⁵'Be'di lebu luho'o mo'do lebu kada ka mo'do alaye e, inako 'be'di ala luho'o mo'doye kakpa kari ke'bi. 'Be'di lebu lebu ini niri manani oto inanu.
- ⁶'Be'di ma mo'doye ke'bezira ka ke'be Opini iingi'du, nako 'be'di ma ala onyozira konyo Opini iingi'du 'dinu, e'dumbe ka mumbani oko Tundururirata. Inako 'be'di ma onyozi 'bara konyo ka 'ba Opini iingi'du 'dinu, nako ka mumbani oko Tunduruni 'dinu.
- ⁷Nako 'be'di ala ingi awu kongbo'o ma konzo medriki inanura, 'be'di ala ingi ma ini ondizi inanura.
- ⁸Inda monzo medriki, monzo medriki Opini, nako inda me'di, me'di Opini. Inda nowora inda monzo medriki indani me'di, awu Opi rikeraye.
- ⁹E'dumbe e'di naki Kristo kondi nako ka medrini le'bu, nowora ini onzo Opini 'bama ma e'dizirari druko'o 'bama ma edrinirayi kele.
- ¹⁰Inako imi, la e'dini opu edruni druko'o e'duta? Indani le'bu la edrunini ize e'duta? E'dumbe awu, awu buki kakpa mobi ezi kidre e'di mopu ta Tunduru rikera kando'o.
- ¹¹E'dumbe kuguri nowo, Opi kowu nowo, Abongo monzorawo, 'bamaye kakpa kobiri saso ukando'o, nako 'bamaye kakpa kobiri tulu iye tuki yango uwu Tunduruni.
- ¹²Nowora 'be'di lebu lebu awu kongbo'ora kosu nirisi tongu inanu Tunduru kando'o.
- ¹³Inda nowora awu e'dini opu 'ba le'bu 'be'di ala druko'o awu kongbo'o, inako adazira awu e'dini ana 'be'di ala ini kunu o'be 'ba edrukoni iti'o, indani o'be ala ma kese ini edurani 'ba.
- ¹⁴Moto e gbegbu Opi Yesu kesu'o yango alala ingi ma oduzi inanura, inako 'be'di ma kana yango ala ndo kodu e, inirana ka moduni.
- ¹⁵Inda ala ma lonyora koko edrunini sandri, lindo lo'bu ka 'ba mawuriki. E'de 'be'di ma Kristo kondi nirisikira monyo mirikeraki 'ba.
- ¹⁶Nowora 'bayi e'di tenderani owu 'ba mozo mirike mo'dara mbe'o.
- ¹⁷E'dumbe opi monyo Tunduru rikera ini ala monyo ta nako ala monzi ta 'di 'ba, inako manzo ore, kenedru katu, nako aragaki ma Kuru Leera kokora.

¹⁸Nako 'be'di ma kozo ka Kristoni iti ne kesu'ora koko aragani Tunduruni nako kose luhoni 'bamari bu 'dinu.

¹⁹Inda nowora awu e'di ma kenedru katu tara katozira tokpa, nako ala ma awu o'bezi oye kerelebu 'orani.

²⁰E'de mozo Tunduru rikerani 'ba ala monyo risiki. Ala kakpaye kari lee gbegbu, inako inda 'be'di ala ko'be 'bama eleseye iyeri evi ala monyo nirikera risikira, ini meruni.

²¹Ka dra uga onyo'du 'ba indani zabiburi toi onzi'du 'ba indani alala ma ka o'be edrunini asi nikira ozo'du 'ba 'dinu.

²²Metu ma lonzo ka nikira ini onzo ami kongbo'o Tunduruyiki. 'Be'di ma nirike e'dirani opuzi 'ba inanu tenderani ala ma ketura risikira ini kandomarazi.

²³Inako 'be'di ma konyo alarani kenedru mudakira e'di mopu tendera kosu onzo druko'o, e'dumbe konyo ka ini metu inginirata, nako ala ma ongazi metu mbe 'bara ka meruni.

Roma 15

¹Ne'ora awu ma logoziyena awu 'bama ma katu neri kidre tomvu nako awu araga kato 'ba awunu.

²'Be'di lebu lebu awu kongbo'ora ini araga kato 'be'di alani niri mo'da ta ini oye'du.

³E'dumbe Kristoni 'dinu ka araga kato 'ba ini inanu, inako abongo kugurirawo, Ota ma 'bakonzi niki imira kasi udruko'o.

⁴E'dumbe e'di ma ugurizi va gira kuguri awu isi'du, nowora kenedru mito'i mbeki nako muzi ma e'di mugu taraki awu onzo mikeki ti.

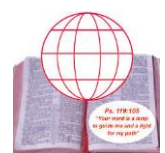
⁵Tunduru ma kenedru mito'izi nako muzizi ini oko ami onzo kerelebu'o kenedru lebuki ami kongbo'o, abongo Kristo Yesu te'durawo.

⁶Nowora utu lebuki nako ngorose lebuki liingi Tunduru Opi awuku Yesu Kristo Apokoni.

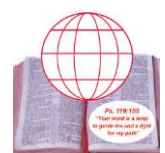
⁷Inda nowora like'i 'be'di lebu lebuni ami kongbo'o abongo Kristoni 'dinu ke'i amirawo, Tunduruni iingi'du.

⁸E'dumbe mowu ami yango Kristo kongu mozosi Yahudaye e'di munde Tunduru rikerani te'du'du, nowora ini e'di mazu ma kokori awuri te'iseyeraye iyeri ezi niki logo ti,

⁹nako nowora koyase kandiraye iyeri Tunduruni iingi ti nirike odoora risiki. Abongo kugurirawo, Ne re'diki mosu imi iingi koyase kandirari kongbo'o nako mosu o'bi ode mikebe iingi'du.

- ¹⁰Nako le'bu kowuri nowo, Ami koyase kandira, aragani ami ohu kerelebu'o 'bama nirikerayiki,
- ¹¹Nako le'bu nowo, Liingi Opini, ami koyase kandira kakpa, nako 'bamaye kakpa iyeri ini iingi.
- ¹²Nako le 'bu Isaya kowu nowo, Morise Yese rikera kosu esu, ini ma kosu onzo tebizini koyase kandirari druko'ora. Koyase kandiraye kobiri ike niri e'diki.
- ¹³Tunduru mike tarani o'be aragani ami ohu zo, kenedru katuki metu ma letu ka niki inira, nowora ami onzo ti mike zoraki logo Kuru Leera rikera mbeki.
- ¹⁴Ne'ora edruko, uwu iri moto amirisi e gbegbu yango aminu ami lisezi ka mo'daki, lisezi e'di motoki zo, ma lese ka niki isiri'du ami kongbo'o aminanu.
- ¹⁵Inako mugu ami kenedru logoki zo e'di eleserayiki, ma ami o'be ami idari e'di ndoyiki, mapa ma Tunduru koko uwura risiki,
- ¹⁶Tunduru ko'be uwu onzo mozosi Kristo Yesu rikerani koyase kandiraye, ma niki mozo mundizi tarani ozo e'di mo'da Tunduru rikera tarani tongu'du, nowora koyase kandiraye iyeri ongu mundi ma Tunduru ketura, ma konguri lee Kuru Leera mbekiraye.
- ¹⁷Inda nowora mogori Kristo Yesu kesu'o urike mozo ma mozo Tundurunira risiki.
- ¹⁸E'dumbe monzo kenedru logoki 'ba e'di alani owu'du inako lebu ala ma Kristo kozo uburani koyase kandiraye o'be iyeri e'di iingi. Kozo nani e'di mowuki nako ala mozoki 'dinu,
- ¹⁹logo eseri taraki nako kenedru mowuki, logo Kuru Leera rikeraki ko'be ki'dori Yerusalema'o nako menze'o elu'du kpere Iluriko'o muwu e'di mo'da Yesu Kristo rikerani mitonguki.
- ²⁰Iyi, mile ka'di e'di mo'darani tongu kere ma 'bakaza Kristo kebeni tongu 'bara'o, nowora uwu niki o'ba 'ba ti ise ma 'be'di ala ko'ba nikira druko'o.
- ²¹Abongo kugurirawo, 'Bama ma 'bakaza nirisi tongu 'ba iyeraye kobiri indo, nako 'bama ma kariza enyi 'baraye kobiri o'i.
- ²²E'di na ko'be iti kiyeri uwu luho sonzo osu'du ami bu.
- ²³Inako kpetena, e'dumbe ma kere ingini mozo ta ubu na'o, nako e 'dumbe monzo ka avaki zo owu sonzo neri'o osu'du ami bura risiki,
- ²⁴mike ami indo'du kere ma mada osu'du niki Spania 'ora'o. Nako lobi uwu omba iti urikera'o awu onzo'du amikira kogoki.
- ²⁵Inako kpetena mosu Yerusalema'o miga alani omba'du 'bama Tunduru rikeraye.
- ²⁶E'dumbe 'bama ma Makedonia 'oraye Akaya 'orayiki kanari miga alani osa'du 'bama ma sandriziraye 'bama Tunduru rikera ma kari Yerusalema 'orari kongbo 'oraye.

²⁷Iyi, konzo ka iye aragani, nako gbegbu iye merizi iyekura. Inda 'bako'be koyase kandiraye kari ongu mindirizi e'di Kuru Leera tarari'o 'bama ma Yerusalema 'orari bu, iye 'dinu kari ese onzo migani 'bama ma Yerusalema 'oraye iyeta ala imbe tarayiki 'dinu.

²⁸Nowora inda muwu e'di nani nako inda moko iye ala ma kenzuriraye, mosu ada ami buraru kpere Spania'o.

²⁹Nako moto e yango kere ma mosu ami bura'o mosu osu ami bu lindo ma kandomara Kristo rikeraki zo.

³⁰Edruko, mitene ami Opi awuku Yesu Kristo mbeki nako mawuri Kuru Leera tara mbeki 'dinu, yango ami kevii oma kerelebu'o awu amiki mitene amikura'o Tunduruni urisiki,

³¹nowora uwu osii ti 'bama ma etuzi 'ba Yudaya 'orari bu, nako 'bama Tunduru rikeraye iyeri ke'i ti mozo urike ma mozo niki Yerusalema risikirani.

³²Nowora abongo Tunduru kilerawo uwu esu ti ami bu aragaki nako uwu minzoni ose ti kerelebu'o amiki.

³³Tunduru kenedru katu tara ini onzo amiki kakpa. Amena.

Roma 16

¹Mo'be Foibe ma awuri amvukoni ami kando'o ma ini tapazi utumindi 'bama ma etuzi Kenikerea 'orari tarani.

²Nowora ami ini ke'i ti mo'da Opi kesu'o abongo keseri 'bama Tunduru rikerayerawo, nowora ami ini tapa ti alari sandri ma kosu ini ohurayiki inda ke'di ambi onzo tetini kpa.

³Loko mado Pirisikaye Akulaki kebi kebi, iye 'bama ma mozo Kristo rikerani ozozi kerelebu 'o awukira,

⁴ma kokori iyeri medrirani ngii mandi ta uri medri risiki. Moko mumbani iye, inako uwu wari 'ba, inako utumindi 'bama ma etuzi koyase kandirari tarayi kele kakpa kokori mumbani.

⁵Loko mado 'dinu utumindi 'bama ma etuziri tara ma iyeta amara 'orani. Loko mado Epaineto ma mawu zorani, ini kenedru uzazi meri Asia'o Kristonira.

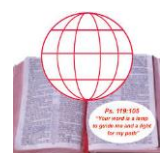
⁶Loko mado Mariani ma ka tomburi mozo zoraki ami kongbo'ora.

⁷Loko mado Andronikoye Yuniaki, ma iye uri koya o'dozi erung'a ru'ba'o kerelebu'o uwukiraye, ma iye kebe kobu 'bama ma teturari kongbo'ora, ma kuzari iye kenedru meri uwu Kristoniraye.

⁸Loko mado Ampiliato ma mawu zo Opi kesu 'orani.

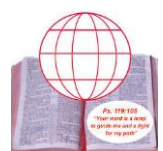
- ⁹Loko mado Urubanoni ma ini mozo Kristo rikerani ozozi awukira, nako Stakusi ma mawu zorani.
- ¹⁰Loko mado Apele ma kose luhoni Kristo 'orani. Loko mado 'bama ma kari Aristobulo rike amara 'oraye.
- ¹¹Loko mado Herodio ma ini uri koyarani. Loko mado 'bama ma Narikiso rike ama'ora ma kenedru uzazi Opindiraye.
- ¹²Loko mado Turufaenaye Turufosaki, ma kari mozozu Opi rikeraye. Loko mado Perisi ma mawu zorani, ma ini mozozu logo Opi rikerani.
- ¹³Loko mado Rufusini ma 'bakumba zo mozo Opi rikera kesu'ora, nako zokoni ma ka abongo amawo uwu 'dinura.
- ¹⁴Loko mado Asunikrito iye Felegonaki, Herime, iye Patorobaki, ala Herimaki nako edruko ma konzori ka iyekirayiki 'dinu.
- ¹⁵Loko mado Filelogoni iye Yuliaki, nako Nereo iye amvukoki, nako Olumpani iye 'bama Tunduru rikerayi kele kakpa ma kari iyekiraye.
- ¹⁶Loko mado ami kongbo'o aminanu mado momburiki. Utumindi 'bama ma Kristo etuziri taraye kakpa kokori ami mado.
- ¹⁷Edruko, mitene ami, lindo 'bama ma kari mopuriye amba nako 'bamari ta metura e'deziraye, ma kari misi ma lemu motoki tutira uti. Liyeri iye.
- ¹⁸E'dumbe 'bama noworaye kozori ka 'ba Opi awuku Kristoni, inako kari ozo kutru iyekura ta wari, nako kari 'bama ma kari e'dini oto 'bara kenedru unya iyeta e'di mo'dara ma koyiriraki 'dinu.
- ¹⁹E'dumbe inda ke'di amita e'di miingira kobu ka kpere 'bamaye kakpa, nowora araga ka uwu ohu ami risiki kpa, mile ami onzo mberiki ala ma mo'dara risiki, nako ami onzo meru ingini e' di tendera tara risiki.
- ²⁰Nako Tunduru kenedru katu tara kosu Mazuni tadu ami huse. Mapa awuku Opi Yesu Kristo rikera ini onzo amiki.
- ²¹Timoteo ma ma mozoni ozo inikira koko ami mado, nako Lukio Yasonaki nako Sosipatro ma uri koyaniraye.
- ²²Uwu Teritio ma waraga nani uguzira moko ami mado Opi kebeki.
- ²³Gayo ma uwu tomvuzira ma ini utumindi kakpa tomvuzira 'dinu koko ami mado. Erasito, kadakuzu ama makara taraye tomvuzira nako Kwarito edruko awukuraki kokori ami mado 'dinu.
- ²⁴Mapa awuku Opi Yesu Kristo rikera ini onzo amiki kakpa. Amena.]²⁵Kpetena awu miingini oko Tunduruni! Kese ka ami o'be ezi logo amita metura kesu'o abongo e'di mo'da ma mitongu Yesu Kristo risikirawo, nako abongo mite'du e'di gbegbu mikovi ma koviri wangi molu tutira 'orawo.

²⁶Inako kpetenara te'duri, e'di mugu monzizi rikera mbeki, nako kotori koyase kakpaye abongo e'di mezi Tunduru wanginira rikerakirawo, nowora 'bamaye kakpa iyeri etu nako iyeri iingi ti.

²⁷Tunduru ma mberiziraninu lebu miingi ma wangiye wangirani onzo iniki Yesu Kristo mbeki. Amena.

1 Korinito

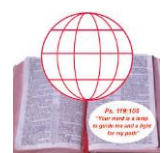
1 Korinito 1

- ¹Paulo ma 'bakungbo onzo'du 'be'di ma tetura Kristo Yesu rike abongo Tunduru kilerawora, nako Sositene awu redrukonira
- ²kokori mado utumindi Tunduru rikera 'bama ma etuziri ta Korinito 'oraye. 'Bama ndoye 'bakungboye onzo'du 'bama Tunduru rikera ma kunguri lee Kristo mbekiraye, kerelebu'o 'bama ma kari Opi awuku Yesu Kristo kebeni ungo kere kakpa 'oraye. Ini Opi iyeku awukuraki 'dinu.
- ³Mapa ami, kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa awuku bura nako Opi Yesu Kristoki.
- ⁴Mumba Tunduru urikerani ami risiki mapa Tunduru rike ma kokori ami Kristo Yesu mbekira risiki,
- ⁵e'dumbe 'bakungu ami onzo'du lonyizi ala kakpari'o nirisiki, kpere e'di mitongu'o nako e'di moto'o 'dinu.
- ⁶E'di Kristo rikera mitanga se ko'i ami kesu'o,
- ⁷ko'be ala moko ma Kuru leera kokoraye kakpa kari eli 'ba ami, ma la tomvu niki mite'du Opi awuku Yesu Kristo rikerani,
- ⁸ma kosu ami o'be ezi logo kpere eki'ora, nowora e'dini onzo niki ingi ami druko'o mo'do ma Opi awuku Yesu Kristo kosu te'duri nikira kesu'o.
- ⁹Tunduruni kenedru mundezi ma 'bakungbo ami utumindi nirike Kesu Yesu Kristo Opi awukura kesu'o mbekira.
- ¹⁰Ne'ora edruko, mitene ami Opi awuku Yesu Kristo kebeki, ami buki kakpa lonzo kenedru lebuki yango mopurini onzo ingi ami kongbo'o, inako lonzo ma likindiri ka kerelebu'o mana lebuki nako e'di mopu leburaki 'dinu.
- ¹¹E'dumbe, uredruko, 'bama Kiloe rikeraye tuluri uwu ami risi yango me'i ka ami kongbo'o.
- ¹²Niri e'diseni nowo, 'bama eleseye ami kongbo'o kowuri nowo, Uwu ta Paulo rike, eleseye kowuri nowo, Uwu ta Apolo rike, eleseye kowuri nowo, Uwu ta Kefa rike, nako eleseye 'dinu kowuri nowo, Uwu ta Kristo rike.
- ¹³Kristo kopuri e? 'Batama Pauloni kogu mala mbe'o ami risiki? Indani 'bakoko ami batisimoni Paulo kebeki?
- ¹⁴Ma mumbaki zo ma batisimoni oko 'ba 'be'di alani ami kongbo'ora, inako lebu Krisipoye Gayoki,
- ¹⁵'be'di ala kambi owu 'ba yango 'bakoko ami batisimoni ukebeki.

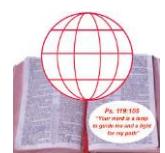

- ¹⁶Iyi, inako moko batisimoni 'bama ma ama Setefano rikera 'oraye 'dinu, inako moto 'ba inda moko batisimoni 'be'di alani era.
- ¹⁷E'dumbe Kristo ka'di uwu tetu 'ba uwu batisimoni oko'du, inako uwu e'di mo'darani tongu, e'di mberi taraki 'ba, kogu mala Kristo rikera kambi osu ongu ise ingini.
- ¹⁸Ne'ora e'di kogu mala risikera konzo ka e'di unzunirawo 'bama ma kari sizuziraye, inako awu 'bama ma musiiiraye ini logo Tunduru rikerani.
- ¹⁹E'dumbe kuguri nowo, Mosu mberi mberiziri tara e'de e, nako mosu moto otoziri tara ule e.
- ²⁰Nako kosu onzo e'du mberizi risiki? Kosu onzo e'du e'di onzizi risiki? Kosu onzo e'du e'di unzizi wangi na tara risiki? Tunduru ko'be mberi ubu na tara kongu 'ba unzuni?
- ²¹Mberi Tunduru rikera ta 'bama ma ubu 'oraye kari Tunduruni oto 'ba mberi iyetaraki. Ne kere'o Tunduru kana ini 'bama ma etuziraye isii e'di ma mitongura ma kindori unzuniraworaki.
- ²²E'dumbe Yahudaye teneri eseye, Girikiyena kari mberini ovi.
- ²³Inako awurana ma Kristo ma 'batamara risi tongu, ini ka kudu 'bahu eduzirani Yahudaye, nako ini unzuni koyase kandiraye,
- ²⁴inako 'bama ma 'bakungboraye, Yahudari kongbo 'oraye, Girikiyiki 'dinu ini Kristo ma logo Tunduru rikerani nako mberi Tunduru rikeraki 'dinu.
- ²⁵E'dumbe e'di unzuni Tunduru rikera ini mberi ma kada mberi 'bama tarani, nako katu Tunduru rikera ini logo ma kada logo 'bama tarani.
- ²⁶Ne'ora ami edruko, lana mungbo amikurani, 'bama ma mberiziye abongo mberi ubu na taraworakiraye kari sonzo ingi ami kongbo'o. 'Bama ma logoziraye kari sonzo ingi, nako 'bama ma opindaraye kari sonzo ingi 'dinu.
- ²⁷Inako Tunduru kipe ala ma unzu ubu 'oraye, nowora ini kanya kato ti mberiziraye, nako Tunduru kipe ala ma ka sii ubu 'oraye, nowora ini kanya kato ti 'bama ma logoziraye.
- ²⁸Nako Tunduru kipe ala nda ubu 'oraye, ala ma 'bakizerayiki 'dinu, niri e'diseni ala ma kindori tagi ingiraye, nowora ini o'be ala ma 'bakana kari moburaye ini o'be iyeri ongu egerani ti,
- ²⁹nowora 'be'di alani ogori 'ba ti Tunduru luho'o.
- ³⁰Iniki longu va ubu Kristo Yesu mbeki, ma Tunduru kungu niki mberi awukuranira, ko'be 'bakola awu niki 'bama ma oreraye, kungu awu lee nako kanga awu 'dinu.
- ³¹Nowora abongo kugurirawo, 'Be'di ma ogorizira, ini ogori Opini.

1 Korinito 2

- ¹Ne'ora ami edruko, kere ma lito mosu niki ami bu e'diseni mitanga Tunduru rikera 'ora'o, mosu 'ba e'di mitongu mo'dakiraki indani mberi taraki.
- ²E'dumbe mana yango uwu e'di alani oto 'ba ami kongbo'o, inako lebu Yesu Kristoni, ini ma 'batama kogu mala mbe'ora.
- ³Uwu ma monzo ka'di ami kongbo 'ora'o monzo ka'di logo ingini nako uruki zo nako imbe moduraki.
- ⁴E'di mitongu urikera e'dise mitangaki 'dinu kari onzo e'di mitobi mberi tarani 'ba, inako mite'duri logo Kuru Leera tarani.
- ⁵Nowora metu amikura ini ezi 'ba ti mberi 'bama tara druko'o, inako logo Tunduru rikera druko'ona.
- ⁶Ne'ora kpa, ma mberini tongu 'bama ma luho kosi e kuru 'oraye, inako mberi ma ubu na 'oranina 'ba, indani tobizi ubu na taraye 'ba 'dinu, ma kobiri ada eraye.
- ⁷Inako mitongu mberi Tunduru rikera ma konzo ka mikovirini ma Tunduru kezi meri onga'du tuti miingi oko'du awu.
- ⁸Tebizi ubu na druko'o ala ingi ma koto e'di nanira, e'dumbe inda iyeri ka'diri oto era, kambiri Opi mogu tarani tama 'ba kogu mala mbe'o.
- ⁹Inako abongo kugurirawo, 'Be'di alara ingi indozi luhoki, indani enyizi ibiki, indani otozi kenedrukira 'dinu, ala ma Tunduru kekpe 'bama ma ini awuzirayeraye.
- ¹⁰Inako Tunduru te'du iye awu Kuru Leera buraru, e'dumbe Kuru ndo kovi e'diseye kakpa, iyi kpere e'di mikovi Tunduru rike kiliniraye 'dinu.
- ¹¹A'dini 'bamari kongbo'o ma koto e'di 'be'di ala kesu 'orani inako lebu kuru 'be'di ndo rikeraninu? Nowora 'be'di ala ingi ma koto mana Tunduru rikeranira inako lebu Kuru Tunduru rikeraninu.
- ¹²Nako mike'i ka kuru ma ubu'orani 'ba, inako Kuru ma ongazi Tunduru buranina, nowora awu oto ti ala moko ma Tunduru koko awuraye.
- ¹³Ma e'di ndoni tongu, e'di mitongu ma mberi 'bamari tara kisinarani 'ba, inako ma Kuru Leera kisinara, nako ma e'di Kuru Leera taraye tukpe 'bama ma onzozu Kuru Leerakiraye.
- ¹⁴Nako 'be'di ma Kuru Leera ingi kesu'ora ke'i ala moko Kuru Tunduru rikera taraye 'ba, e'dumbe konzori ka e'di unzu tarani ini. Nako kese iye oto 'ba, e'dumbe iye kotori kuruki.
- ¹⁵'Be'di ma Kuru Leera ka kesu'ora ka ala kakpa re'dini opu, inako ininura 'be'di ala ingi ma nirike e'dirani opuzira.
- ¹⁶Nako a'di koto Opi rike manaranina, a'di kese ini isina? Inako mana Kristo rikera ka awuki.

1 Korinito 3

¹Ne'ora ami edruko mese ka'di 'ba tongu ami abongo 'bama ma onzozu Kuru Leerakirayiwo, inako abongo 'bama ma onzozu medri 'bamari tarakirayiwo, abongo andakuri Kristo kesu 'orayiwo.

²Miye ka'di ami sakiki, monyo logoraki 'ba, e'dumbe la'di ese 'ba iniki, nako kpetena kpa, la ese 'ba iniki.

³E'dumbe ami laza medri 'bamari taraki. E'dumbe inda ma'yala me'iki ka ami kongbo'o, laza medri 'bamari taraki 'ba, nako lonzo abongo 'bama ma ubu na taraye konzorirawo 'ba?

⁴Inda 'be'di alara kowu ini Paulo rike, nako alara kowu ini Apolo rike, newora lino'di ami 'bama ma ubu na 'oraye 'ba?

⁵Inda nowora Apoloni a'dini? Nako Pauloni 'dinu ini a'dini? Awu mozozu ma letu Kristoni awu mbekira'o, abongo Opi koko awu mozo lebu leburawo.

⁶Uwuna muzi moriye, Apolonina koze uwoni druko'o, inako Tundurunina ko'be koyeri.

⁷Inda nowora 'be'di ma moriye kuzira ini alala 'di 'ba, inda 'be'di ma uwoni ozezira kpa 'dinu, inako Tunduruninu ma ko'be koyerira.

⁸Moriye uzizira nako 'be'di ma uwoni ozezira 'dinu iye ke'bi. Nako 'be'di lebu lebu kosu nirike koyarani ose inanu nirike mozora ta.

⁹E'dumbe awu Tunduru rike mozozu ma mozoni ozo kerelebu'o Tunduruyikiraye, nako amina Tunduru rike ezirani, ami u'ba mitengu Tunduru rikerani.

¹⁰Abongo mapa Tunduru rikera ma 'bakoko uwurawo, mitapu iseni abongo o'bazi eyizi ma mberizirawo, nako 'be'di ala ko'ba druko'o. Nako 'be'di lebu lebu ini onzo luhoki iti ini mo'ba ta druko'ora.

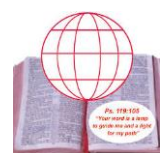
¹¹E'dumbe ise ala ingi ma 'be'di ala kese niki tapura inako lebu ma 'batapu era ma ini Yesu Kristoni.

¹²Nako 'bama eleseye kari o'ba ise druko'o mele wara wararaki, indani mele unzeraki indani kunu ma niri tindiri ka mawu, inako eleseye kari o'ba koguki, usuki, indani ngalaki.

¹³Kere ma mo'do Kristo rikera kosu epura'o, mozo 'be'di lebu lebu rikera kosu te'duri. E'dumbe mo'do ne'o kesi kosu mozo 'be'di lebu lebu rikerani te'duna. Kesi kosu mozo ndoni onzi, niri logoni te'du 'dinu.

¹⁴Inda 'be'di ma o'bazi druko 'onira rike mozora kese e, kosu niri koyani ose.

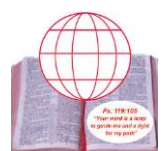
¹⁵Inda 'be'di ala rike mozora kosu owu, kosu nirike koyarani izu, inako ininura kosu osii, inako abongo kada kesi kesu 'orawo.

- ¹⁶Loto 'ba yango ami u'ba Tunduru rikerani, nako Kuru Tunduru rikera konzo ka 'dinu ami kesu'o?
- ¹⁷Inda 'be'di ala ke'de u'ba Tunduru rikerani, Tunduru kosu ini e'de, e'dumbe u'ba Tunduru rikera ka lee, nako ami u'ba ndoni.
- ¹⁸Ne'ora 'be'di alani unyari 'ba inanu. Inda 'be'di ala ami kongbo'o kana yango ini mberizi wangi na kesu'ora, ini ongu unzuni nowora ini ongu ti mberizi.
- ¹⁹E'dumbe mberi ubu na tara ini unzu Tunduru luho'o, e'dumbe kuguri nowo, Kode mberiziye iyeta o'dongorari kesu'o.
- ²⁰Nako le'bu, Opi koto e'di mana mberizi taraye e, yango iye egerani.
- ²¹Inda nowora 'be'di ala ini ogori 'ba 'bama risiki, e'dumbe ala kakpa iye amita,
- ²²inda Pauloni kpa, indani Apoloni, indani Kefani, indani ubuni, indani medrini, indani mandini, indani e'di kpetenarani, indani e'di ma kosesurani, ala kakpa iye amita.
- ²³Amina ami Kristo rike, Kristoni kona Tunduru rike.

1 Korinito 4

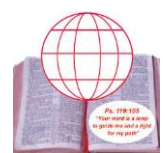
- ¹Ne'ora 'baya awu ola abongo mozosi Kristo rikerawo, 'bama ma e'di mikovi Tunduru rikerani alari kidre tomvuziye.
- ²Alako, kile yango 'baya ugbuguziye ose kari kenedru munderaziye.
- ³Inako uwukira ini ala kisara yango ami urike e'dirani opu, indani 'bama eleseye urike e'dirani opu 'dinu. Kpere uwu 'dinu ma urike e'dirani opu 'ba unanu.
- ⁴Ma e'dini oto 'ba ma ka udruko'o, inako e'di naki molari 'be'di orerani 'ba. Ini Opi ma kopu urike e'diranina.
- ⁵Nowora lopus e'di 'ba lindoza mo'do ndoni ka elu 'bani, lindoza Opi ka elu 'bara'o ma kosu ala ma uviriziraye ipu tini 'oraki mitama'o, nako kosu e'di misonzi 'bamari kenedru 'oraye te'du. Mo'do no'o 'be'di lebu lebu kosu nirike mumbarani ose Tunduru bu.
- ⁶Ne'ora ami edruko, mitongu e'di naye kakpa urisiki, Apolo risiki 'dinu, amiri mo'darata, nowora ami utori ti awu mbeki yango ami ada 'ba e'di mugu drukoki, nowora 'be'di ala ami kongbo'o ini ingari 'ba ti 'be'di ala druko'o, nako ini 'be'di alani ize 'ba.
- ⁷E'dumbe a'di ma kindo e'di kandi ma la nikirani? Nako e'du rala ma lonzo ka niki ma la emu 'bara? Inda lemu era, e'duta logori abongo ini ala moko inginirawo?
- ⁸Litihu va! Longu va lonyizi! Awu ingini longu va tobiziye! Iyi, mile yango ami tobiziye gbebu, nowora awu opini onyo kerelebu'o amiki 'dinu!

- ⁹E'dumbe mana yango Tunduru te'du awu 'bama ma teturaye kere ma eki tara'o, abongo 'bama ma 'bakokoye mandinirawo, e'dumbe 'bakungu awu ala mindo ubu 'orani, malaikaye nako 'bamaye 'dinu.
- ¹⁰Awuna ongu unzuni Kristo risiki, inako amina ami mberiziye Kristo kesu'o. Awuna ma katu, inako amina la logo. Amina miingiziye, awuna awu miingi ingini.
- ¹¹Kpere uto na'o kuli ka awu ohu, uwori avaki 'dinu, nako ingba modraa, nako 'baka awu sandri kato, ama awuku munderaye ingi.
- ¹²Nako ma mozoni ozo awu tileki awunanu. Inda 'baka awu ota onzi, ma kandomarani oko. Inda 'baka kandonde kato awu mbe'o ma onge.
- ¹³Inda 'baka awu kebe tongu tende ma onzi e'di luho ungu kenedru katuki. 'Bakungu awu tuyi ubu 'orani, trudri ala kakpari ta kpere lengi na'o.
- ¹⁴Ne'ora mugu e'di nani yango ini kanya kato 'ba ami druko'o, inako misi ami abongo andanda urike ma mawurayiwo.
- ¹⁵E'dumbe inda ke'di amita isizi sonzo Kristo kesu 'oraye kpa, apa amitaraye sonzo 'di 'ba, nako mongu apa amita Kristo Yesu kesu'o e'di mo'dara mbeki.
- ¹⁶Inda nowora mitene ami lonzo abongo uwuwo.
- ¹⁷E'di neki mitetu Timoteoni ami bu, ma ini unzu urike ma mawu zo kenedru mundeki Opi kesu 'orani, ami ida'du misi urike Kristo kesu'ora ta, abongo misi iye utumindi 'bama ma etuziri tara'oki kakpa 'dinu.
- ¹⁸Bama eleseye kogori abongo mesu ka 'ba ami burawo.
- ¹⁹Inako inda Opi ketu e, mosesu kpete ami bu, nako mosu oto e'di me'di 'bama na ma ogoriziri tarani 'ba, inako logo iyetaranina.
- ²⁰E'dumbe opi monyo Tunduru rikera ka e'di me'di'o 'ba, inako logo'ona.
- ²¹La e'du ile? Mosu esu ami bu luturuki indani mawuri nako kenedru kodu taraki?

1 Korinito 5

- ¹Ne'ora e'di kowuri gbegbu yango luho unze ka ami kongbo'o, nako ka luho unze ma ingi kpere koyase kandirari kongbo 'orani, e'dumbe 'be'di lebu ami kongbo'ora kinga ka epekindini onzo niki indiwo.
- ²Lese ingari tetini? Lese 'ba ogba? 'Be'di ma ka ala noworani ozora lipuni e ami kongbo 'oraki.
- ³E'dumbe ke'di uwu ingi imbeki ami bu kpa, ma 'di kuruki, nako mopu e'di 'be'di ma ka ala noworani ozora druko'o abongo ma 'dirawo Opi awuku Yesu kebeki.
- ⁴Kere ma ami lenzuri ka kerelebu 'ora'o uri kuru ka amiki 'di, logo Opi awuku Yesu rikeraki,

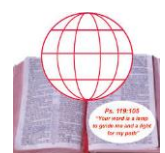

- ⁵'bayi 'be'di neni oko Mazuni imbeni e'de'du, nowora niri kuruni osii ti mo'do Opi Yesu rikera kesu'o.
- ⁶Mogori amitara ka mo'da 'di ingi. Loto 'ba yango imii werera ka mugatini aka ngiira?
- ⁷Loba imii tutirani e nowora ami onzo ti mugati le'burani, nowora lobi onzo lee imii ingini abongo lonzo gbegburawo. E'dumbe 'bakundi Kristoni, ma oromborunzu awuku ma 'bakundi Adazi 'ba drukokira tarani.
- ⁸Inda nowora awu monyoni ke'be imii tutirakina 'ba, imii ma kenedru mo'uri ta meruki 'dinu, inako mugati ma imii ingi u'oraki, kenedru ma o'dongo ingini e'di munderaki.
- ⁹Ne'ora mugu urike waragara'o yango lindiri 'ba 'bama ma luho unzeziyiki,
- ¹⁰niri e'diseni nowo mowu 'ba luho unzeziyiki ma ubu na 'oraye indani ngiriziye, 'bama ma ugbeziyiki 'dinu indani 'bama ma eyi mo'iraye iingiziraye, e'dumbe inda ka nowora, kile ami unga ubu na 'oraki.
- ¹¹Inako mugu ami yango lindiri 'ba 'be'di ma 'bakungboni edruni lindo ka luho unzezi, indani ngirizi, indani 'be'di ma ka eyi mo'iraye iingi, indani 'be'di ma ota onzizira, indani tingbazi toikira, indani 'be'di ma ugbezira, kpere lonyo monyo 'be'di noworaki 'ba.
- ¹²Nowora ka kere'o 'ba uwu niki 'bama tepurari e'diye opu? Kese 'ba ami 'bama ma kari utumindi 'bama ma etuziri tarari e'diye opuna?
- ¹³Inako Tunduru kopu e'di 'bama ma kari tepurari taranina, nowora lido meruzini e ami kongbo 'oraki.

1 Korinito 6

- ¹Ne'ora 'be'di ala ma ka ami kongbo'ora indani e'di ka iye kongbo'o edrukoki, uru ka ini ode 'ba ini osu 'bama ore ingirari kando'o, 'bama Tunduru rikera kando'o 'ba?
- ²Indani loto 'ba yango 'bama Tunduru rikeraye kobiri e'di 'bama ma ubu 'orari taraye opu? Nako inda lobi e'di 'bama ma ubu 'orari taraye opu, la ese 'ba e'di zereraye opu?
- ³Loto 'ba yango mobi e'di malaikari taraye opu? Madarira e'di medri na taraye!
- ⁴Nowora inda e'di mopu noworaye kari 'di amiki, lo'be e'di ndoye 'bama ma utumindi 'bama ma etuziri tara kiingiri 'barari kando'o e'duta?
- ⁵Mitongu e'di nani nowora kanyani ami ode ti. 'Baka ese 'ba mberizini ose lebu ami kongbo'o ma kese e'di edruniri kongbo 'oraye opu?
- ⁶Inako edruko kosu moso'o edruki, kari obi kpere 'bama ma metu ingiziri kando'o
- ⁷Gbegbu inda 'be'di ala ka e'diki iye kongbo edrukoki, e'di ndo ke'de ka ami zo. Ka ese 'ba yango ami ala tenderani onge ami kongbo'o. Ka ese 'ba yango 'bayi ami sinzu?
- ⁸Inako aminanu lozo tende nako lisinzu kpere edruniye.

⁹La oto 'ba yango 'bama ma ore ingiraye kambiri opi monyo Tunduru rikerani onyo 'ba? Lunyari 'ba aminanu. Indani luho unzeziye indani 'bama ma eyi mo'iraye iingiziraye, indani 'bama ma oma tenderaziye, indani 'bama ma liya tenderaye ozozi iye kongbo'o esukiraye,

¹⁰indani kogoziye, indani ngiriziye, indani 'bama ma tingbazi toikiraye, indani ota onziziye, indani ugbeziye kambiri opi monyo Tunduru rikerani onyo 'ba.

¹¹'Bama elese ami kongbo 'oraye lito ka'diri nowo. Inako la'di obari, nako la'di unguri lee, nako la'di olari ore Tunduru luho'o Kristo Yesu kebeki nako Kuru Tunduru awukura rikeraki.

¹²Ne'ora meziri ketu ka uwu alaye kakpa ozo, inako alaye kakpa konzori ka 'ba mitapa ta uwu. Meziri ketu uwu alaye kakpa, inako muti e alalani ini uwu ungu 'ba niri mbambani.

¹³'Be'di ala kosu owu nowo, Monyoni 'bakesuri alani, 'bakesuri alani monyoni, Nako Tunduru kosu iye erekpe e'de. Imbenina luho unze tarani 'ba, inako Opinina. Opinina imbe tarani.

¹⁴Nako Tunduru kaga Opini nako kosu awu iga 'dinu nirike logoraki.

¹⁵Loto 'ba ami mbeye iye imberikoli Kristo rikeraye? Mosu Kristo imberikoliye emu iye ungu indi ma oma tenderazira tarani? Newo lebu 'ba

¹⁶Loto 'ba yango 'be'di ma kindiri indi oma tendezikira iye iria kobiri ongu imbe lebuni iniki? E'dumbe abongo kugurirawo, Iye iria kobiri ongu imbe lebuni.

¹⁷Inako 'be'di ma kindiri Opikira kosu ongu kuru lebuni iniki.

¹⁸Liti'ya luho unzeni. Meruye kakpa ma 'be'di ala kozoraye kari tepu imbe'o, inako 'be'di ma luho unzezira keru imbe nirikerani.

¹⁹Loto 'ba yango ami mbeye iye u'ba Kuru Leera tara ma ka ami kesu'o ma lonzo ka niki ma kongka ka Tunduru bura? Nako ami amitanu 'ba,

²⁰e'dumbe 'bakoze ka'di ami alari mvoliki. Inda nowora liingi Tunduruni ami mbeki.

1 Korinito 7

¹Ne'ora naye e'di ma lugu iye risikiraye. Ka mo'da 'be'di esurani yango ini indi mbeni tambu 'ba.

²Inako luho unze re'diki esu lebu lebuni onzo nirike indiraki, nako indi lebu lebuni onzo nirike esuraki 'dinu.

³Esuni kindiri nirike indiraki inanu, indini 'dinu nowonu nirike esuraki.

⁴E'dumbe indi rike logora ingi imbeni tomvu'du, inako esunina, nako esuni nirike logora nowonu ingi imbeni tomvu'du inako indinina.

- ⁵Luti 'ba mikindiriki kerelebu'o, inako lebu menyiriki uto ala'o, nowora ami okori aminanu miteneki ti, ne kogoki ami kindiri kerelebu'o le'bu, nowora Mazuni ami tuba 'ba ti imbe mitebi ingira risiki.
- ⁶Mowu e'di nani e'dumbe 'baketu uwu owu, mezirikina 'ba.
- ⁷Mile 'bamaye kakpa iye onzo abongo uwuwonu. Inako 'be'di lebu lebu konzo ka ala moko nirike munde ma kongga Tunduru buraki, leburani nowo, alarani ko nowo.
- ⁸Mowu omarizi 'baraye nako aburindiyiki 'dinu yango ka mo'da iyeri onzo iye kerekeki abongo uwuwonu.
- ⁹Inako inda kari ese 'ba iye mbeye tebi, iyeri omari, e'dumbe ka mo'da iyeri omari kada ma liya ina'di onzo'du iye mbera.
- ¹⁰Mezi 'bama ma komari eraye nowo: Inina uwu 'ba inako Opinina, indini esuni onda 'ba,
- ¹¹(Inako inda konda e ini onzo 'diri kerekeki, indani iyeri iye kongbo kindi esu ndoki,) nako esuni indini ido 'ba.
- ¹²Ne'ora ini uwu ma owuzi 'bama eseziraye, inako Opi ka owu 'bana. Mowu nowo inda edru ala ka indiko ma ketu 'baraki, nako indiko ndo kile e iye onzo iniki, nowora ini ini ido 'ba.
- ¹³Nako inda indi ala ka sozoko ma ketu 'baraki, nako sozoko ndo kile e iye onzo iniki, nowora ini sozoko ndoni onda 'ba.
- ¹⁴E'dumbe sozoko ma ketu 'bara 'baka ini ungu lee indiko mbeki, nako indi ma ketu 'bara 'baka ini ungu lee esu mbeki. Inda konzo 'ba nowo, lindo andanda amikura kambiri onzo 'ba lee, inako gbegbu kari lee.
- ¹⁵Inako inda 'be'di ma ketu 'bara kile opuri, ini opuri. Inda nowora edruko indani amvuko kari mito'ini 'ba, e'dumbe Tunduru kungbo awu va onzo'du kenedru katuki.
- ¹⁶Indi, loto tetini yango losu sozonini isii? Nako esu, loto tetini yango losu indinini isiira?
- ¹⁷Ne'ora 'be'di lebu lebuni onzo medri ma Opi kopuniraki, abongo Tunduru kungbo niki inirawo. Nani meziri urikera ma utumindi 'bama ma etuziri taraye kakpara.
- ¹⁸'Bakungbo 'be'di alani lindo'di 'bakusu imbe'o ayani era? Ini ongu 'ba abongo 'be'di ma 'baka imbe'o ayani usu 'barawo. 'Bakungbo 'be'di alani ma 'baka ayani usu 'ba imbe 'orani? Ini aya musuni ovi 'ba imbe'o.
- ¹⁹Aya musu ini alala 'di ingi. Aya musu ingira ini alala 'di ingi 'dinu, inako e'di mezi Tunduru rikeraye ke'be'duna.
- ²⁰'Be'di lebu lebuni onzo abongo 'bakungboni varawo.
- ²¹'Bakungbo imi lindo la mbambani? Mi kenedruni ana 'ba nirisiki, inako inda kese e imi onzo'du mitangarini, etu nowo.

- ²²E'dumbe 'be'di ma Opi kungbo lindo ini mbambanira, ini 'be'di mitanga Opi rikerani. Nowora le'bu 'be'di ma Kristo kungboni lindo ini 'be'di mitanganira ini mbamba Kristo rike.
- ²³Bakoze ka'di ami alari mvoliki. Longu 'ba 'bamari mbambaye.
- ²⁴Nowora ami edruko, 'be'di lebu lebuni onzo Tunduruki abongo konzo karawo kere ma 'bakungbonira'o.
- ²⁵Ne'ora omarizi 'bara risiki monzo 'ba e'di mezi Opi rikeraki, inako mugu e'di ma ukesu sonzirani, abongo 'be'di ma onzozi kenedru mundeki odo Opi rikera risikirawo.
- ²⁶Ukesu kowu yango sandri logo ma kpetena ma ka awu mbera risiki, ka mo'da yango 'be'di alani onzo egbele abongo manzo ma konzo ka nikirawo.
- ²⁷Lonzo ka mito'ini indiki? Ovi 'ba yango 'bayi imi tanga. Lonzo ka mitangarini indini? Ovi omarani 'ba.
- ²⁸Inako inda loma indini la eru 'ba. Inda aranzu koma esuni ka eru 'ba. Inako 'bama ma omariziraye kobiri sandrini ose ubu na'o, nako mile ami usii e'di na ta.
- ²⁹Ami edruko, urike manara'o niri e'diseni nowo mo'do kese va tobi, onga'du lengi 'bama ma komari era iyeri onzo abongo 'bama ma omarizi 'barawo,
- ³⁰nako 'bama ma ogbaziraye abongo kogbari ka 'barawo, nako 'bama ma araga ka iye ohuraye abongo araga kohu ka iye 'barawo, nako 'bama ma kari ozeraye iyeri onzo abongo kari ala inginirawo,
- ³¹nako 'bama ma kari e'di ozo ubu nakiraye iyeri onzo abongo kari e'di ozo 'barawo. E'dumbe eyi ma ubu na tara kosu ada e.
- ³²Ne'ora mile ami onzo mitangarini e'di ma kari ami kenedru onzerayiki. 'Bama ma kari omari 'baraye kari anari e'di Opi rikerari druko'o, kpere ma keseri niki araga kato Opini.
- ³³Inako 'bama ma omariziraye kari anari e'di ma ubu 'orari druko'o, kpere keseri niki araga kato indiyeye,
- ³⁴nako iyeta manara ka mopurini. Nako indi ma esu inginiraye indani arandayiki kari anari mozo Opi rikerari druko'o, nowora iyeri onzo ti lee iye mbe'o nako kenedru'o 'dinu. Inako indi ma omariziraye kenedru kari anari e'di ma ubu 'orari druko'o, kpere keseri niki araga kato sozokoye.
- ³⁵Mitongu e'di nani amita mo'dara risiki ma yango uwu niki umbulumbu kombe 'ba ti ami druko'o, inako mile manzo mo'dakirani o'be ami kongbo'o, nowora ami okori ti aminanu Opini, ma alala ingini ami iyezira.
- ³⁶Inda 'be'di ala ma kesu kowu ali'bani kozo ka mo'daki 'ba nirike aranzura mbe'o, inda nirike avara ka logoki, inda kile e osu, ini ozo abongo kilerawo, iyeri omari, lindo neni ka meru 'ba.

³⁷Inako 'be'di ma kenedru kezi ka logo, ma e'di ala ingi ka ini tebira, inako logo nirikera ka'di e'di ma kesu kitera mbe'o, nako kana e'di neni inanu kenedru'o yango ini aranzu munderani tomvu, ini onzo ketuni lindo neni kozo mo'da.

³⁸Inda nowora 'be'di ma koma nirike aranzurani kozo mo'da, nako 'be'di ma ka nirike aranzurani oma 'ba kosu ozo mo'da mada.

³⁹Ne'ora indi ka mito'irini esuki indaza esu ka medrinira. Inda esu kondi e, lindo tangari e, kese esu ma kenedru kilerani oma inako lebu Opi kesu'o.

⁴⁰Nako urike manara'o, inda ka kerekeki araga nirikera kosu ada e. Nako mana yango Kuru Tunduru rikera ka uwuki.

1 Korinito 8

¹Ne'ora ala monyo ma 'bakundi eyi mo'irayera risiki, moto yango awu kakpa e'di motozi. Moto ko'be 'bamaye kari ingari, inako mawuri ko'be 'bamaye ezi logo.

²Inda 'be'di ala kana yango koto e'di alani, lindoza neni koto 'ba abongo kambi otorawo.

³Inako inda 'be'di ala kawu Tunduruni, Tunduru koto 'be'di ndoni e.

⁴Nowora 'dinu ala monyo ma 'bakundi eyi mo'irayerari monyo risiki, moto yango eyi mo'ira ini ala egeyora ubu'o, nako Tunduruni lebu.

⁵E'dumbe ke'di ala ma ka'di 'bakungbo iye mazuraye indani leri'o indani ubu'o kpa, nako gbegbu mazuraye kari sonzo nako opiye 'dinu kari sonzo,

⁶inako awuna Tunduru ka lebu ma ini Apani, ma alaye kakpa kungari ubura, nako awu 'dinu monzo ka nirisiki, nako Opi lebu ma Yesu Kristoni nako alaye kakpa kungari ubu, awu 'dinu monzo ka imbeki.

⁷Inako e'di moto nowora ka 'bama kakpari kesu'o 'ba, inako 'bama elese ma kutori eyi mo'iraye kpere kpetenaraye, kari onyo abongo ala ma 'bakundi eyi mo'iranirawo, nako e'dumbe kenedru moto iyekura ka siirata, kongu komu.

⁸Monyo kese 'ba awu ungu mo'daki Tunduru luho'o. Inda monyo 'ba kpa, mambi alalani izu 'ba. Inda monyo kpa, mambi alalani ose 'ba 'dinu.

⁹Lonzo luhoki mitanga amita nani kambi ongu kuduni 'bama katuraye kombe'du.

¹⁰Inda 'be'di ala kindo imi ma e'di otozi ma lonzo ka onyo u'ba eyi mo'ira rikera kesu'o, inda nirike kenedru moto ka sii, kosu ongu logo ma kosu niki ala ma 'bakundi eyi mo'irayerani onyo'du 'ba?

¹¹Nowora mirike e'di motorata 'be'di ma katu nani kosu e'deri ini edru ma Kristo kondi nirisikirani.

¹²Inda nowora, inda leri edruni mbe'o, nako inda lo'be odro kenedru moto iyeku ma ka siira'o, lindo leri Kristo mbe'o.

¹³Inda nowora, inda monyo ko'be uredruko kasi, mambi ugani onyo 'ba kpere wangiye wangi, uwu kambi o'be uredrukoni asi 'ba ti.

1 Korinito 9

¹Uwu ma mitangarini 'ba? Uwu 'be'di ma teturani 'ba? Uwu ma Yesu Opi awukurani indo 'ba? Ami eyi mozo urike Opi kesu 'orani 'ba?

²Inda uwu 'be'di ma teturani 'bama eleseri kongbo'ora 'ba kpa, ina ami kongbo'ora uwu 'be'di ma teturani, e'dumbe ami e'di mite'du urike mozo ndo ta Opi kesu'ora.

³Inda 'bama ma kileri e'di unzi urisikiraye, mitanga iye e'diseni nowo.

⁴Uwu urike logo ingi ma ma onyo niki monziki 'dinu?

⁵Uwu 'dinu 'baketu uwu 'ba yango awu o'bu indiki abongo kpere 'bama ma tetura eleserayiwo, nako Opi edrukoye Kefayikirawo?

⁶Indani awu Barinabaki awu kerekeki meziriki ingi ma awu niki mozoni ozo awuta medrirata?

⁷A'di ma ka mozo asigiri tarani ozo nirike alarakinura? A'di ka ma zabibuye uzi ezi'o ma ka niri kihaye onyo 'banira? A'di ma ka amvori lokini tomvu ma ka amvori loki ndori sakini onzi 'banira?

⁸Ma e'di nani tongu logo 'bamari taraki? Meziri ka nani owu 'ba newonu?

⁹E'dumbe kuguri meziri Muse rikera kesu'o nowo, Lito'i arogo munzira tuni 'ba kere ma ka kehuni tidura'o. Tunduru ka anari arogo munzira risiki wari?

¹⁰Ka e 'di nani owu awuta e 'dirata 'ba? Kuguri awuta e'dirata, e'dumbe 'be'di ma ko'o ezini, ini o'o mikeki, nako 'be'di ma kehuni omazira, ini oma mikeki 'dinu yango kosu moriri kongboni ose.

¹¹Inda mori e'di kuruta mo'dakirani ami kongbo'o, inda mose miga imbe taraye ami bu, e'di nani ka maka?

¹²Inda 'bama eleseye konzori e'di naki ami druko'o, monzo 'ba nowo mada? Newo kpa, ma ozo 'ba logo naki, inako monge ka alayiki kakpa, nowora uwu e'di mo'da Kristo rikerani iye 'ba ti.

¹³Loto 'ba yango 'bama ma mozoni ozozu u'ba Tunduru rikera kesu 'oraye kari iyeta monyorani ose u'ba ndo kesu'o, nako 'bama ma kari mozoni ozo ala mundiri tara tu 'oraye koseri ka menzepi kerelebu'o ala ma mudi tarari kesu'o?

¹⁴Nowora Opi kezi ka yango 'bama ma e'di mo'darani tonguziye kobiri ala ma kosu iyeta medrirani tapazirani ose e'di mo'da na mbe'o.

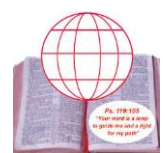
¹⁵Inako ma e'di naye ozo 'ba lebunzu nowo, nako ma e'di nani ugu 'ba nowora uwu tene ala noworaye ti urisiki, e'dumbe ka mo'da uwu 'dira uwu ondi e, kada 'be'di ala ma kosu e'dise urike mogori tarani inga e uburaki,

- ¹⁶E'dumbe inda ma e'di mo'darani tongu ini e'di mogori tarani 'ba, e'dumbe 'bako'be niri e'dini udruko'o. Inda ma e'di mo'darani tongu 'ba, sandri udruko'o.
- ¹⁷E'dumbe inda mozo mozo nani urike mileraki mosu koyani ose, inako inda ka urike mileraki 'ba, ma niri e'diseni nowo Tunduru koko mozo ndoni urengu'o.
- ¹⁸Inda nowora koya urikera ka e'du? E'di ndo senina, nowora inda mitongu e'di mo'darani uwu e'di mo'da ndoni tongu mituko ingini ti, lindo uwu ozo 'ba urike logoraki ngii e'di mo'dara kesu'o.
- ¹⁹Ne'ora inda ke'di ma mitangani 'bamaye kakpa kpa, mo'beri unanu mbambani nowora uwu 'bamaye amba Kristoni ti mada.
- ²⁰Yahudari kongbo'o ma Yahuda esu, nowora uwu Yahudaye amba ti. Inda ke'di ma'di meziri huse 'ba kpa, mongu abongo ma meziri husewo, nowora uwu 'bama ma meziri huseraye amba ti.
- ²¹'Bama ma meziriki ingirari kongbo'o mongu abongo uwu meziriki ingirawo, nowora uwu 'bama ma meziriki ingiraye amba ti, lindo ma uwuna ingi 'ba meziriki Tunduru bu, inako ma meziri Kristo rikera huse.
- ²²'Bama ma katuraye mongu katu, nowora uwu 'bama ma katuraye amba ti. Mongu 'bama kakparayiwo 'bama kakpari kongbo'o, nowora iti alaki uwu 'bama eleseye usii ti.
- ²³Mozo ala naye kakpa e'di mo'dara risiki, nowora uwu 'dinu kandomara e'di mo'dara taraye ose ti.
- ²⁴Loto 'ba yango miti'ya kesu'o 'bamaye kakpa ti'yari, inako 'be'di lebungina ka koyani ose. Liti'ya nowo nowora ami ose ti.
- ²⁵'Be'di lebu lebu ma kikazira tebi imbeni ala kakpari'o. Kozo nani nowora ini biri ma kese o'durizi erani ose ti, inako awukurana biri ma kese o'durizi 'barani.
- ²⁶Ne'ora miti'ya ka mana ingini 'ba, medu ka 'bamaye abongo 'be'di ma ka opu edurawo 'ba,
- ²⁷inako moma umbe, nako madani, ali'bani iti alaraki, e'di ma mitongu 'bama eleserayera kogoki, uwuna 'bakambi uwu uti.

1 Korinito 10

- ¹Eduko, ma ile ami oto yango awuri te'iseye kakpa lito kari trutru se, nako iye buki kakpa kosiri Moliri Ungbera'oki.
- ²Nako iye buki kakpa 'bakoko iye batisimoni ma kindi iye Museyikira trutru'o nako moliri'o 'dinu.
- ³Nako iye buki kakpa konyori monyo lebu ma Tunduru kokorani,

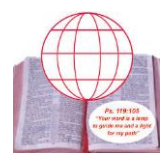
- ⁴nako iye buki kakpa konziri ala monzi lebu ma Tunduru kokorani, e'dumbe konziri uwo ma ongazi katra kuru tara mberani ma ka iye tokpara. Katra ndo ini Kristoni.
- ⁵Newo kpa, Tunduru konzo 'ba aragaki 'bama sonzo iye kongbo'ora risiki, e'dumbe iye rabu kozo matani ilubu'o.
- ⁶Nako e'di naye kari mitemeni awu, nowora liya tenderani awu o'di 'ba ti, abongo lito liya ma tendera ko'di iyerawo.
- ⁷Lonzo 'ba 'bama alari eyi mo'irani iingiziraye, abongo kugurirawo nowo, 'Bamaye trodreri monyoni onyo, nako onzi'du 'dinu, nako kungari kori o'biye odu.
- ⁸Awu luho unzeni ozo 'ba abongo 'bama elese iyeri kongbo 'oraye kozorirawo, nako 'bama ngi piro iria druko musa ke'diri uto lebu.
- ⁹Awu Opini sonzi 'ba abongo 'bama elese iyeri kongbo 'oraye kozorirawo, nako unyiye ko'diri iye.
- ¹⁰Awu tonyo 'ba abongo 'bama eleseye iyeri kongbo 'oraye kari tonyorawo, nako Ala Eruzi ko'di iye.
- ¹¹Nako ala naye kozori iye miteme ta, inako 'bakugu iye awu e'di misini, awu ma wangiri meki ka awu druko 'oraye.
- ¹²Inda nowora 'be'di ma kenedru kowu yango kezi era, ini onzo luhoki ini ambi osu asi.
- ¹³Mituba ala ingi ma kepu ami mbe'o ma ka 'bamaye kakpa tuba 'bara, inako Tundurunina kenedru munderazi, nako kambi etu 'ba yango 'bayi ami tuba madarini amiri logoki, inako kerelebu'o mituba ndoki kosu iti musi tarani o'be 'dinu, nowora ami ese onge ti.
- ¹⁴Inda nowora 'bama ma mawuraye, liyeri miingi ma 'baka'di miingini oko niki alari eyi mo'irayerani
- ¹⁵Me'di ami abongo ami 'bama ma mberiziyerawo. Lopu aminanu e'di ma mitongurani.
- ¹⁶Kopo kandomara ta ma moko mumba druko'ora ka awu kindi 'ba kerelebu'o Kristo rike kusiraki? Mugati ma mitigura ka awu kindi 'ba kerelebu'o imbe Kristo rikeraki?
- ¹⁷E'dumbe mugati ka leburata, awu ma sonzora, awu imbe lebu, e'dumbe awu kakpa monyo mugati leburani.
- ¹⁸Lana koya Israeliri tarani. 'Bama ma konyori ala mundiraye iye 'bama ma kindiri kerelebu'o mozo ala mundiri tarakiraye 'ba?
- ¹⁹Nowora uwu e'du owu ko? Yango ala ma 'bakundi eyi mo'iranira ka ala mundera indani yango eyi mo'ira 'dinu ka ala munderani?
- ²⁰Ingi. Mowu yango 'bakundi ala mudi eyi mo'iranirani kuru modurani, Tunduruni 'ba. Mile 'ba ami kindiri kerelebu'o kuru modurayiki.

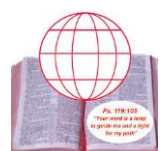
- ²¹Lese 'ba onzi kopo Opi rikera'o kerelebu'o kopo kuru modurari tarari 'orayiki 'dinu. Lese 'ba onyo takpala Opi rikera tu'o nako takpala kuru modurari tarari tu 'oyiki 'dinu.
- ²²Indani awu o'be ma'yalani Opini ohu? Nako logo awutara kada nirikerani e?
- ²³Meziri ketu ka awu alaye kakpa ozo, inako alaye kakpa 'bamaye mitapa ta 'ba. Meziri ketu ka awu alaye kakpa ozo, inako alaye kakpa ko'beri 'ba 'bamaye ezi logo.
- ²⁴'Be'di alani ini ovi 'ba e'di ma ini tapazi inanurani, inako e'di ma matunini tapaziranina.
- ²⁵Lonyo ala ma 'baka ezi kere ma 'baka ugani ezira'o, e'di miti'di ingini moto kenedru'ora risiki.
- ²⁶E'dumbe abongo kugurirawo, Ubuni Opi rike nako ala kesu 'orayiki kakpa 'dinu.
- ²⁷Inda 'be'di ala 'bama ma etuzi 'barari kongbo'ora kungbo ami monyo'o, ami 'dinu lile e obira, lonyo ala ma 'bako'be ami kando 'orani e'di miti'di ingini moto kenedru'ora risiki.
- ²⁸Inako inda 'be'di ala kowu ami nowo, 'Baka'di uga nani undi eyi mo'irani, lonyo 'ba, 'be'di ma tonguzira risiki, nako moto kenedru'ora risiki.
- ²⁹Niri e'diseni nowo, moto amita kenedru'ora risiki 'ba, inako 'be'di ndo risiki. Inako ami lobi ti'di nowo, 'Bakazu mitangari urikerani 'be'di ala rike moto kenedru'ora risiki e'duta?
- ³⁰Inda monyo mumbaki, e 'duta 'baka urisi tongu tende ala monyo mbe ma moko mumbara risiki?
- ³¹Newora, inda lonyo kpa, inda lonzi indani ala kakpa ma lozoraye, lozo iye kakpa Tunduruni iingi'du.
- ³²Lo'be kudu 'ba Yahudaye, indani Girikiye, indani utumindi 'bama ma Tunduruni etuziraye.
- ³³Uwu 'dinu ma onzi araga kato 'bama kakpari kesu'o ala kakpa ma ma ozorari kesu'o. Movi ka mo'da urikerani 'ba unanu, inako 'bama sonzorarita, nowora iyeri usii ti.

1 Korinito 11

- ¹Lonzo uwuwo, abongo uwu 'dinu monzo ka Kristowo.
- ²Miingi ami e'dumbe lanari urisiki ala kakpari'o, nako litokpa misi ma moko amiraye.
- ³Inako mile ami oto yango esu lebu lebu drukozini ini Kristoni, nako indi drukozini ini esuni. Kristo drukozini ini Tunduruni.
- ⁴Inda esu ala ka tene Tunduruni indani ka e'di tongu ma druko ka mitu 'bani, neni ka kanya kato druko 'o.

- ⁵Inako inda indi ala ka tene indani ka e'di tongu ma druko ka mitu'ba ingini, neni ka kanya kato druko'o, e 'dumbe ka lebu abongo druko ka mosunirawo.
- ⁶Inda indi ka druko tu'ba 'ba ini onzo mosuni, inako inda ka kanyani indini inda 'bayi druko ka'duni e'i indani 'bayi osu, nowora drukoni onzo mitu'bani.
- ⁷'Be'di esura drukoni onzo 'ba mitu'bani e'dumbe ini eyi nako miingi Tunduru rikerani, inako indinina miingi esu rikerani.
- ⁸E'dumbe esu ka'di onga 'ba indi mbe'o, inako indinina ka'di onga esu mbe'o.
- ⁹Esuni 'baka'di uku 'ba indi re'diki, inako indinina 'baka'di uku esu re'diki.
- ¹⁰E'di nata nako malaikari e'diki kese indini onzo ala mite'du logo taraki druko'o.
- ¹¹Newo kpa, Opi kesu'o indiye kari ese 'ba ezi esuye ingini, 'bama esuraye 'dinu kari ese 'baezi indiye ingini.
- ¹²E'dumbe abongo indi ka'di onga esu mbe 'orawo, nowora indiye kodruri esuye. Nako ala kakparaye kungari Tunduru bu.
- ¹³Lopu e'dini aminanu, ka mo'daki indiye Tunduruni tene'du iye druko mitu'ba ingini?
- ¹⁴Medri 'bamari taraki 'baka ami isi 'ba yango inda esu druko ka'du kondondu ka ini kanyani?
- ¹⁵Inako inda indi druko ka'du kondondu ka mingarini ini, e'dumbe druko ka'du kokori ini abongo ala mitu'banirawo.
- ¹⁶Inda 'be'di ala kile milasi ozo e'di neki, awu medri noworaki ingi indani utumindi 'bama ma Tunduruni etuziraye 'dinu.
- ¹⁷Inako misi nari kesu'o ma ami iingi 'ba, e'dumbe kere ma lenzuri niki kerelebu 'ora'o ka mo'data 'ba, inako tendeta.
- ¹⁸E'di merirana kere ma lenzuri niki utumindi 'bama ma etuzirari tara'o, menyi yango mopuri ka ami kongbo'o 'di, nako metu e'di nani were.
- ¹⁹Alaki mopuri ka ami kongbo'o 'di nowora 'bama mundera ami kongbo 'oraye iyeri te'duri ti.
- ²⁰Kere ma lenzuri niki kerelebu 'ora'o neni monyo Opi rike ma lonyorani 'ba.
- ²¹E'dumbe inda lonyo 'be'di lebu lebu ka monyo nirikerani onyo lindoza 'be'di ala ka kuliki, nako alara ka tingbingba.
- ²²A! U'ba amitaraye ingi ma lonyo nako lonzi u'oraye? Indani la utumindi 'bama ma Tunduruni etuziri taraye ize nako la kanya kato 'bama ma iyeri ala ingirari druko'o? Mosu e'du tongu ami? Mosu ami iingi e'di naki? Ingi, mambi ami iingi 'ba.
- ²³Memu Opi bu misi ma moko amirani, yango huna ma 'bakoba niki Opi Yesunira'o kinga mugatini,

- ²⁴nako kere ma kumbara kogokira'o tigu kongboni, nako kowu nowo, Nani umbe ma ami risikirani. Lozo nani lidari niki urisiki.
- ²⁵Iti lebu neki 'dinu monyo ndrusekira kogoki, kinga koponi, kowu nowo, Kopo nani e'di mikindi le'bu uri kusi tarani. Lozo nani utoye kakpa ma la onzira'o lidari niki urisiki.
- ²⁶Utoye kakpa ma la mugati nani onyo nikira'o, nako la onzi kopo na kesu 'orakira'o lite'du Opi rike mandirani kpere ma kosu esu nikira'o.
- ²⁷Inda 'be'di ma kosu mugatini onyo indani kosu kopo Opi rikerani onzi kesu'o iti sayirakira'o, e'di mopu Opi mbera niri kusiki 'dinu kosu onzo 'be'di ndo druko'o.
- ²⁸Nako 'be'di alani ini sonziri inanu, ini ko mugatini onyo ti nako kopo'oni onzi ti 'dinu.
- ²⁹E'dumbe inda 'be'di ma konyo nako konzi Opi mbeni niri e'dise'o mo'i ingini, kere ma konyo nako konzira'o, kosu e'di mopu amba druko'o.
- ³⁰E'di nata 'bama sonzo ami kongbo 'oraye kari katu, nako iye mbe ka ondiki 'dinu, nako 'bama eleseye ke'diri e.
- ³¹Inda mopu awuta e'dirani gbegbu awunanu, 'bakambi e'di awutarani opu 'ba.
- ³²Inako kere ma Opi kopu niki e'di awutaraye lindo ka awu misini oko panga mbeki, nowora 'bayi awuta e'dirani opu 'ba tende ti kerelebu'o 'bama ma ubu 'orayiki.
- ³³Inda nowora ami, uredruko, kere ma lenzuri niki kerelebu'o onyo'dura'o, 'be'di lebu lebuni embekesuni tomvu ami kongbo'o.
- ³⁴Inda 'be'di ala ka kuliki ini onyo amaga nowora kere ma lenzuri kerelebu 'ora'o lambi ebi 'ba e'di mopu tende Tunduru rikerani ose ti. E'di elesera risiki mosu iye ekpe kere ma mosu esu ami bura'o.

1 Korinito 12

- ¹Ami edruko, ala moko ma Kuru Leera kokora re'diki, ma ile 'ba ami onzo e'di moto ingini.
- ²Loto e, lito lonzo ka'di metu inginira'o 'baka'di ami druko tigbo eyi mo'ima'e'dizi 'bararibuko'be lonzo sereraye.
- ³E'di noworata mile ami iva yango 'be'di ala ingi ma Kuru Tunduru rikera ka druko tigbo inara ma kowu nowo, Yesu ka motrinira. Nako 'be'di ala ingi ma owuzi nowo, Yesuni Opinira, inako lebu Kuru Leera bura mbeki.
- ⁴Ne'ora ala mokori kongbo kari kandi kandi, inako Kuru Leera ka lebunu.
- ⁵Mozo ozoriziraye 'dinu kari kandi kandi inako Opinina ka lebunu.
- ⁶Logo mozoni ozo'duraye kari kandi kandi, inako Tunduru ma koko logo 'be'di lebu lebuni alaye kakpa ozo'dura ini lebunu.

- 7'Bakoko 'be'di lebu lebuni e'di mite'du Kuru Leera tara mo'da 'bama kakpari tara risiki.
- 8'Bakoko 'be'di alarani e'di mowu mberi tara Kuru Leera bura mbeki. 'Bakoko 'be'di alarani e'di mowu moto tara Kuru Lee lebu nera mbeki.
- 9'Bakoko 'be'di alarani metu Kuru Lee lebura mbeki, 'be'di alarani 'bakoko imbe midra Kuru Lee lebu nera mbeki,
- 10'be'di alarani logo eseye ozo'dura, 'be'di alarani e'di mitongu, 'be'di alarani kuru kandi kandi kongbo mopu tara, 'be'di alarani e'di'du utu kandi kandirayiki, 'be'di alarani utu kandi kandiraye uza'du.
- 11Aia naye kakpa Kuru Lee lebu ne ka iye okona. Kopu e'di neye 'be'di lebu lebuni abongo kilerawo.
- 12Ne'ora abongo imbe ka lebu nako koliye kari sonzorawo, nako abongo imberikoliye kakpa ke'di kari sonzo kpa kari imbe leburawo, Kristoni 'dinu ka nowonu.
- 13Iti lebu neki awu kakpa Yahudaye, koyase kandirayiki, mbambaye, 'bama ma ubuziraye, awu kakpa 'bakoko awu batisimoni awu o'be'du imbe lebu kesu'o Kuru Lee lebu ne mbeki, nako 'bakoko awu kakpa Kuru Lee lebu neni.
- 14Ne'ora imbe ka koli leburaki 'di 'ba, inako sonzoraki.
- 15Inda uhu kowu nowo, E'dumbe uwu tileni 'barata uwu 'ba imbeta, neni kese 'ba eki onzo'du imbe kongbo'o.
- 16Nako inda ibi kowu nowo, E'dumbe uwu luhoni 'barata uwu 'ba imbeta, neni kese 'ba eki onzo'du imbe kongbo'o.
- 17Inda imbeni ngii ka luhoni, e'di menyi kosu onzo e'du'o? Inda imbeni ngii ibini, mitanyo kosu onzo e'du'o?
- 18Inako gbegbu Tunduru ko'be imberikoliye iye buki imbe'o abongo kiperawo.
- 19Inda iye buki kakpa iye ka'diri imberikoli lebu, imbe ngii kosu onzo i'da?
- 20Inako gbegbu imberikoliye kari sonzo, inako imbe ka lebu.
- 21Nako luho kese 'ba owu tileni nowo, E'di urikerani ingi mibu, nako le'bu druko kese 'ba owu uhuni nowo, E'di urikerani ingi mibu.
- 22Ingi, imberikoli ma indorizi ka'di onzo siiraye, iyeri e'di ka logo mada.
- 23Nako imberikoli ma mana yango iye egerani ma iye iingi zo, nako imberikoli ma indorizi mo'da 'bara ma iye tomvu mo'da.
- 24Inako awuta imberikoli ma kari leeleeraye kileri mitomvu neni 'ba, inako Tunduru kindi imberikoli ma mana yango iye egerani ma iye iingi zo, nako imberikoli ma indorizi mo'da 'bara ma iye tomvu mo'da.
- 25nowora mopurini epu 'ba ti imbe'o, inako imberikoliye kakpa iyeri tomvuri iye kongbo'o ti ke'be'bi.

²⁶Inda imberikoli lebura ka sandriri, imberikoliye kakpa kari sandriri kerelebu'o iniki. Inda 'bakiingi imberikoli leburani, imberikoliye kakpa araga ka iye ohu iniki.

²⁷Inako ami Kristo mbe, nako ami lebu lebu imberikoli ndoye.

²⁸Nako Tunduru kipe utumindi 'bama ma etuziri tara kesu'o, merira 'bama ma teturaye, iria nikira monziziye musa nikira isiziye, nako mozozesi eseri taraye, nako imbe idraziye, nako tapaziye, tebiziye, utu kandi kandiraye tonguziye.

²⁹Iye buki kakpa iye 'bama ma teturaye? Iye buki kakpa iye monziziye? Iye buki kakpa iye isiziye? Iye buki kakpa iye mozozesi eseri taraye?

³⁰Iye buki kakpa iye ala mokozi imbe midra taraye? Iye buki kakpa kari tongu utu kandi kandirayiki? Iye buki kakpa kari utuye uza?

³¹Inako lovi kenedru toki onzo'du ala moko adazirayiki. Inako mosu iti mo'da adazi zorani te'du ami.

1 Korinito 13

¹Inda mitongu utu 'bamari tarayiki, nako malaikari tarayiki 'dinu kpa, inda mawuri ingi uwuki, lino uwu abongo olangi ogbazirawo, indani ngbiri ma ke'irizirawo.

²Nako inda ma logoki e'di Tunduru rikerani tongu'du ore, nako moto ala mikoviniraye kakpa ala motoki 'dinu zo, nako inda ma metuki zo, o'be niki anguye iyeri unga e, inda mawuri ingi uwuki, lino ma egeyo.

³Nako inda mopu urike alaraye kakpa, nako inda moko umbe 'bayi uwu kesiki kpa, inda mawuri ingi uwuki, lino niri migani ingi uwu.

⁴Mawuri ka kenedru mito'iki nako ka kenedru mo'daraki. Mawuri ka kenedru ma ma'yala taraki 'ba indani mogori taraki 'ba,

⁵kingari 'ba inanu, kozo e'di ma eserizi 'bamari luho'o 'barani 'ba, kovi e'di nirike kerekekirani 'ba, e'di kovu kesu'o 'ba, kola meruye 'ba.

⁶Konzo 'ba aragaki e'di tendeki, konzo aragaki e'di oreraki.

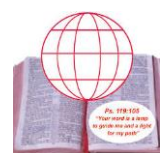
⁷Mawuri ka sandriye onyo kenedru mito'iki, ka e'di kakpa etu, ka onzo mikeki e'di kakpa risiki, nako e'di kakpa onge.

⁸Mawuri keki 'ba, inako e'di mitonguye kobiri ada e, nako utu kandi kandiraye kobiri eki. E'di moto kosu ada e.

⁹E'dumbe awuta e'di motora nako awuta e'di mitongura kari tele wari.

¹⁰Inako inda ala ma onzozesi nginira kepu, ala ma onzozesi telenirana kosu ada e.

¹¹Kere ma ma'di unzunira'o, ma'di e'di abongo unzuwo, ma'di ana abongo unzuwo, nako ma'di ukenedru ondo abongo unzuwo, inako kere ma mongu mosira'o monda e'di andandari taraye e.

¹²E'dumbe kpetenara mindori duru duru abongo maraya kesu 'orawo, inako kando 'deyira mobi indori luhoye luhoki. Kpetenara moto teleni wari, inako kando 'deyira mosu oto ore abongo Tunduru koto uwu 'dinu orerawo.

¹³Inako kpetena e'di naye musa kari 'di, metuye, mikeki, mawurini, inako maka adazi nari kongbo 'orani ini mawurini.

1 Korinito 14

¹Tokpa mawurini, nako lovi avaki ala moko ma Kuru Leera kokoraye, nako madara nowora ami e'di Tunduru rikerani tongu ti.

²E'dumbe 'be'di ma ka tongu utu kandirayikirani tongu ka 'bamaye 'ba, inako Tunduruni, e'dumbe 'be'di ala ingi ma iseni otozira, lindo ka e'di mikovirani tongu Kuru Leera mbeki.

³Inako 'be'di ma ka e'di Tunduru rikerani tongura lindo ka tongu 'bamaye o'be iyeri ezi logo, nako 'bamari kenedru misita nako muzita 'dinu.

⁴'Be'di ma ka tongu utu kandi kandirayikira lindo ka o'beri inanu ezi logo, inako 'be'di ma ka e'di Tunduru rikerani tongura ka utumindi 'bama ma etuziri taraye o'be iyeri ezi logo.

⁵Mile ami kakpa ami e'di utu kandi kandirayiki, inako madarira ami e'di Tunduru rikerani tongu. 'Be'di ma ka e'di Tunduru rikerani tonguzira kada 'be'di ma ka tongu utu kandi kandirayikirani e, inako lebu inda 'be'di ala utuye izazira ka'di, nowora ini o'be utumindini ezi ti.

⁶Inako kpetena edruko, inda mesu ami bu me'di utu kandirayiki, inda ma tongu 'ba ami e'di mite'duki, indani e'di motoki, indani e'di Tunduru rikera mitonguki, indani misiki, mosu ami tapa tetini?

⁷Kpere ala ma medri ingi ngorose ipuzi, seke indani tumi, indani kipuri ka ngorose teenderaki 'ba, 'bakobi ala mitemirani, ala momarakirani oto tetini?

⁸Nako inda 'baka durani temi 'ba ngorose oreraki, a'di kosu itiri kevii tana?

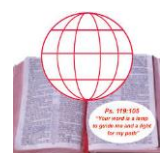
⁹Ami 'dinu nowonu, inda le'di utu ma enyirizi 'baraki, 'bakobi e'di ma 'batongurani oto tetini? E'dumbe lindo lobi e'di tongu opu'o.

¹⁰Gbegbu utu kandi kandiraye kari 'di sonzo ubu'o, nako lebu nowo ma kihakira ingira ingi.

¹¹Inda ma utu ndo kihani oto 'ba, mosu onzo 'be'di egeyorani 'be'di ma tonguzirani, nako 'be'di ma tongu ndora kosu onzo 'be'di egeyorani ubu 'dinu.

¹²Ami 'dinu nowonu, e'dumbe ndruse ava ala moko Kuru Leera taraye ka ami ohu zo, lovi onzo ala mokoki ma o'bezi utumindi 'bama ma etuziri tarani ezi niki logora.

¹³Nowora 'be'di ma ka tongu utu kandirakira ini Tunduruni tene ala moko ma utu muza taranira.

- ¹⁴E'dumbe inda mitene utu kandiraki, lindo uri kuru ka tene ina, inako uri mana ka mozoni ozo 'ba.
- ¹⁵Mosu e'du ozo? Mosu tene kuruki nako uri manaki 'dinu. Mosu o'bi ode kuruki, nako uri manaki 'dinu.
- ¹⁶Alaki inda loko kandomarani kuruki, nako inda 'be'di ma tepura koto e'di ma le'dirani 'ba, kosu owu Amena mumba mirike ma lumbara mbe'o, tetini?
- ¹⁷E'dumbe gbegbu lese mumbani oko dra inako tapa 'be'di alarani 'ba.
- ¹⁸Mumba Tunduruni yango ma e'di utu kandi kandirayiki mada ami kakparata.
- ¹⁹Newo kpa, mile ka'di e'di tongu umu urike manaraki utumindi 'bama ma etuziri kongbo'o, nowora uwu 'bama eleseraye isi ti, kada ma mitongu niki e'di ngi apari utu kandiraki.
- ²⁰Ami edruko, lonzo 'ba abongo andandayiwo amiri manari kesu'o, inako lonzo andakuriyiwo e'di tende kesu'o, amiri manari 'orana lonzo 'bama mosirayiwo.
- ²¹Meziri'ora kuguri nowo, Opi kowu nowo, Mosu tongu koya nani 'bamari utu kandi kandirayiki nako utu ederi tarayiki, inako kpa, kambiri uwu enyi 'ba.
- ²²Nowora utu kandi kandiraye iye ese 'bama ma etuziye 'ba, inako 'bama ma etuzi 'barayena, inako mitongu e'di Tunduru rikerani 'bama ma etuzi 'baraye 'ba, inako etuziyena.
- ²³Nowora inda utumindi ngiinira kenzuri kerelebu'o ma iye buki kakpa kari e'di utu kandi kandirayiki, nako inda 'bama ma konzori ka tepuraye indani metuzi ingirayiki kobiri usu, kambiri owu 'ba yango ami obobo?
- ²⁴Inako inda 'bama kappaye tonguri e'di Tunduru rikerani nako inda 'be'di ma metuzi inginira indani 'be'di ma konzo ka tepura kosu osu, 'bama kappaye kobiri nirike tenderani te'du, nako 'bama kappaye kobiri nirike e'dirani opu.
- ²⁵E'di mikovi kenedru 'oraye kobiri epu teende, nowora kosu asi gbukuni nako kosu Tunduruni iingi, ma kosu owu yango Tunduru ka ami kongbo'o gbegbu.
- ²⁶Ami edruko e'du ko? Kere ma lenzuri niki kerelebu 'ora'o, ami lebu lebu lonzo ka 'be'di ala ka o'biki indani misiki, indani e'di mite'duki, indani e'di mitongu utu kandiraki indani utu mizaki. E'diye kakpa iyeri ozori 'bamaye o'be ezi logo.
- ²⁷Inda 'bamaye tonguri utu kandirayiki, iyeri onzo 'bama iria indani musa inako iye musani ada 'ba, nako lebu lebuni tongu embekesu kogoki, nako 'be'di alarani utu ndoni iza.
- ²⁸Inako inda izazi ingi, 'be'di lebu lebuni onzo ketri utumindi kesu'o, nako ini tongu ini inanu nako Tunduruni.
- ²⁹Nako e'di Tunduru rikerani tonguzi iria indani musa iye tongu, nako 'bama eleseye iye e'di ndoni opu.

- ³⁰Inda e'di mite'du te'duri 'be'di alani ma konzo ka kidre 'orani, 'be'di merira ini onzo ketri.
- ³¹E'dumbe ami buki kakpa lese e'di Tunduru rikerani tongu lebu lebu, nowora ami kakpa ami oto nako ami kakpa ami kenedru muzini ose ti.
- ³²Nako kese tonguzini kuru tonguzi taraye tebi,
- ³³e'dumbe Tunduru ini Tunduru e'di mbani mbanira tara 'ba, inako kenedru katu tara. Abongo utumindi kakpa 'bama ma Tunduruni etuziri tarari kesu 'orawo,
- ³⁴indiye onzo ketri utumindi kesu'o, e'dumbe 'baka etu 'ba iye e'di, inako iyeri onzo e'di menyiki, abongo be meziri kowurawo.
- ³⁵Inda kileri e'di alarani oto, iye sozokoye ti'di ama iyekurari kesu'o, e'dumbe ka kanyani indiye e'di'du utumindi kesu'o.
- ³⁶E'du ko? E'di Tunduru rikera kongu ami bu? Indani kesu ka ami bu wari ami kerekeki?
- ³⁷Inda 'be'di ala kana yango ini e'di Tunduru rikerani tonguzi, indani ini konzo ala moko Kuru Leera taraki ini etu yango e'di ma mugu amira ka e'di mezi Opi rikerani.
- ³⁸Inako inda 'be'di ala ka e'di nani iingi 'ba, ini 'dinu 'baya ini iingi 'ba.
- ³⁹Inda nowora, uredruko, lovi kenedru toki e'di Tunduru rikerani tongu'du, inako luti 'ba yango 'baya e'di tongu utu kandirayiki.
- ⁴⁰Inako 'baya ala kakpaye ozo ore kere'o 'dinu.

1 Korinito 15

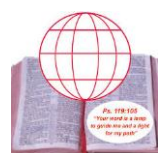
- ¹Ne'ora edruko, ma ami ida e'di mo'da ma mitongu amira risiki, ma like'ira, ma lezi ka kesu'ora 'dinu.
- ²Inda lito'iri ini ngbe, inda lito letu egeyorani 'ba, e'di mo'da ndo kiisi ami e.
- ³E'dumbe moko ami e'di ma mike'ira ma nirisi logora, yango Kristo kondi awuku merurarita abongo be e'di mugu 'orawo,
- ⁴yango 'baku'bani e, nako kigari mo'do musa nikira'o abongo e'di mugu 'orawo,
- ⁵nako yango te'duri Kefani, ne kogoki 'bama apari druko iriaye.
- ⁶Kuburaki te'duri edruko ma kada a'ba umuraye eraye luho lebu, ma kpetena sonzoraye konzori medriniraye, inako 'bama eleserayena ke'diri e.
- ⁷Kuburaki te'duri Yakoboni, kuburani ko 'bama ma teturaye kakpa.
- ⁸Eki'dura kogoki te'duri uwu 'dinu, abongo unzu ma 'bakodru ma nirike modrurirari wangi ka elu 'banirawo.

- ⁹E'dumbe uwu kisa mada 'bama ma teturari kongbo'o kakpa, ma kese 'ba 'bayi uwu ungbo 'be'di ma teturani, e'dumbe mikato ka'di kandonde utumindi 'bama ma Tunduruni etuziri tara mbe'o.
- ¹⁰Inako mapa Tunduru rikerata monzo ka abongo marawo, nako nirike mapa ma koko uwura ka egeyo 'ba, inako mozo logoki mada iye kakpa, inako ini uwu 'ba, inako mapa Tunduru rikera ma konzo uwukira.
- ¹¹Nowora inda ini uwu, indani iye, awu mitongu nowo, ami letu nowo 'dinu.
- ¹²Ne'ora inda 'batongu yango Kristo kigari e 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki, 'bama elese ami kongbo 'oraye keseri owu yango maga 'bama ma e'dizirari tara ingi tetini?
- ¹³Inako inda maga 'bama ma e'dizirari tara ingi, lindo 'di Kristoni 'dinu kigari 'ba.
- ¹⁴Nako inda Kristo kigari 'ba, lindo'di e'di mitongu awukura ka egeyo, metu amikura 'dinu ka egeyo.
- ¹⁵Inda konzo newo gbegbu yango 'bama ma e'diziraye kigari 'ba, awu 'dinu 'bakose awu e'di kenzo tarani te'duzi Tunduru risiki, e'dumbe mite'du Tunduru risiki yango ko'be Kristo kaga, ma ka ini iga 'ba.
- ¹⁶Inda 'bama ma e'diziraye kigari 'ba, lindo'di Kristo kigari 'ba 'dinu.
- ¹⁷Nako inda Kristo kigari 'ba, metu amikura ka egeyo, nako lindo'di laza amita merurari kesu'o.
- ¹⁸Bama ma ke'diri Kristo kesu 'oraye kazuri e 'dinu.
- ¹⁹Inda mike Kristoni medri ubu na 'orata wari, lindo'di awu sandrizi 'bama kakpa eleseraye mada.
- ²⁰Inako gbegbu Kristo kigari e 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki abongo ini kiha ikozi meri 'bama ma ke'diri erari kongbo 'orariwo.
- ²¹E'dumbe abongo mandi kepu 'be'di lebura mbekirawo, maga ma 'bama ma e'dizirari kongbo'ora 'dinu kepu 'be'di lebura mbeki.
- ²²E'dumbe Adama kesu'o 'bamaye kakpa ke'diri e nowora Kristo kesu'o 'bamaye kakpa kobiri onzo medrini.
- ²³Inako 'be'di lebu lebu ini nirike kerera'o, Kristoni mori merira, ne kogoki 'bama Kristo rikeraye mesu nirikera'o.
- ²⁴Ne kogoki meki kosesu. Kristo kosu tobiziye ada kakpa, nako druko tigboziye, nako logoziye, nako kosu opi monyoni oko Tunduru Apani.
- ²⁵E'dumbe kile ini opini onyo kpere Tunduru kosu niki nirike me'diziraye o'be kakpa uhuse'o.
- ²⁶Me'dizi ma kubu ma kosu e'derira ini mandini.

- ²⁷E'dumbe Tunduru ko'be alaye kakpa iyeri onzo e'di menyiki uhuse. Nako inda kowu nowo 'bako'be ka alaye kakpa iyeri onzo e'di menyiki, 'bakoto yango e'di ndoye kenzuri ka Tunduru ma ko'be alaye kakpa iyeri onzo e'di menyiki kesu 'orani 'ba.
- ²⁸Nako inda 'bakungu alaye kakpa iyeri onzo e'di menyiki Kristo bu, Kesuni kosu ongu e'di menyiki Tunduru bu, ma ko'be alaye kakpa ongu e'di menyiki ubu, noworani Tunduruni onzo ti ala kakpari druko'o gbegbu.
- ²⁹Inda konzo 'ba nowora 'bakoko batisimoni 'bama ma e'dizirari kere'o e'duta? Inda 'bamama e'diziraye kigari lebu nowo 'ba, 'bamaka batisimoni ose iye kere'o e'duta?
- ³⁰Ma mandi luho'o uto buki e'duta?
- ³¹Uredruko, mowu ami gbegbu, mingari urike ami risiki Kristo Yesu Opi awukura kesu'ora mbeki, ma ondi niki mo'do buki.
- ³²Inda lito mo'diri leziyiki Efeso'o abongo 'bakowurawo, miga urikera kosu onzo e'du? Inda 'bama ma e'diziraye kigari 'ba, Awu onyo, awu onzi, e'dumbe lehu mobi e'di, abongo e'di mowukowurawo.
- ³³'Bayi ami unya 'ba. Menzuri tendera ke'de medri mo'darani e.
- ³⁴Nowora lose mberi aminanu, nako leri le'bu 'ba. E'dumbe 'bama eleseye e'di moto Tunduru rikera ingi iyeki. Mitongu e'di nani kanyani ami ode ti.
- ³⁵Inako 'be'di ala kosu ti'di nowo, 'Bama ma e'diziraye kigari tetini? Kuvuri imbe ma tetirayiki?
- ³⁶Imi unzura! Ala ma lorira kambi medrini ose 'ba indaza kondi 'ba.
- ³⁷Ala ma lorira ini imbe ma kosu onzorani 'ba, inako mori wari, indani kehu ta, indani mori alara.
- ³⁸Inako Tunduru kokoni imbeni, abongo kiperawo, nako koko mori lebu lebuni imbe.
- ³⁹Imberugaye kakpa iye imberuga lebu 'ba. Lebura imberuga 'bamari tara, imbe alara leziri tara, imbe alara kariri tara, alarani ko keyiri tara.
- ⁴⁰Imbe ma leri 'oraye kari 'di, nako imbe ma ubu 'oraye kari 'di 'dinu, inako mogu leri 'orani ka lebu, ubu taraye 'dinu kari kandi.
- ⁴¹Mogu uto tara ka 'di, mogu alara simba rikera ka'di, mogu alara li'bili'biri tara, e'dumbe li'bili'biri kongbo'o mogu kopuri e,
- ⁴²Maga 'bama ma e'dizirari tara 'dinu kosu onzo nowo. Ala ma 'bakorira kosu omu, inako ala ma kigari era komu ka 'ba.
- ⁴³'Bakorini miingi ingini, inako kigari miingiki. 'Bakorini logo ingini, inako kigari logoki.
- ⁴⁴'Baku'bani imbe ma 'bama rikeraki, inako kigari imbe ma kuru rikeraki. Inda imbe ma 'bama rikera ka 'di, lindo imbe ma kuru rikera ka 'di 'dinu.

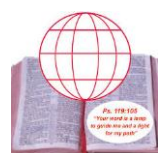
- ⁴⁵Nowora kuguri nowo, 'Be'di meri Adamanira kongu ala medrini, inako Adama kubura kongu Kuru medri okozirani.
- ⁴⁶Inako kurunina merira 'ba, inako imbe rikerana, ne kogoki kurunina.
- ⁴⁷'Be'di ma merira kongu ubu'o, ini 'be'di ma epuru tarani, inako 'be'di iria nikira kongu leru'o.
- ⁴⁸Abongo 'be'di ma epuru tara konzorawo, nowora 'bama ma epuru taraye konzori ka nowonu, nako abongo 'be'di ma leru tara konzorawo, nowora 'bama ma leru taraye 'dinu konzori ka nowonu.
- ⁴⁹Nako abongo lito monzo ka'di eyi 'be'di ma epuru tarakirawo, nowora mobi onzo eyi 'be'di ma leru'ora taraki.
- ⁵⁰Nako ami edruko, mowu yango imberuga kusikira kese opi monyo Tunduru rikerani onyo 'ba, nako imbe ma omuzi omomura kese imbe ma kese omuzi 'barani onyo 'ba.
- ^{51- 52}Indo! Mitongu ami e'di mikovirani. Awu kakpa mambi e'di 'ba, inako kere ma dura kubura 'bakobi temi nikira'o, awu kakpa mobi uzari kandi, kpetewari abongo luho momarawo. E'dumbe 'bakobi durani temi, nako 'bama ma e'diziraye kobiri igari momu ingini. Awu 'dinu mobi uzari kandi.
- ⁵³Imbe na ma omuzira kosu imbe ma omuzi 'barani a'du be, nako medri na ma ondizira kosu medri ma ondizi 'barani a'du be.
- ⁵⁴Inda imbe ma omuzira ka'du imbe ma omuzi 'barani, nako medri ma ondizira ka'du medri ma ondizi 'barani, e'di ugurizira kosu onzo kere'o ma kowu nowo, Mandi kotari mada'o.
- ⁵⁵Mandile, mirike madara ka i'da? Mandile, adra mirikera ka i'da?
- ⁵⁶Adra mandi tara ini e'di tenderani, nako logo e'di tendera tara ini mezirini.
- ⁵⁷Nako mumbani onzo Tunduruni, ma koko awu mada Opi awuku Yesu Kristo mbeki.
- ⁵⁸Inda nowora, edruko ma mawuraye lezi ki imbe modu ingini, ma la niki 'di mozo Opi rikerani ozo kenedru toki uto buki, e'dumbe loto niki yango Opi kesu'o mozo amikura ka egeyo 'di 'ba.

1 Korinito 16

- ¹Ne'ora ala mosa 'bama Tunduru rikeraye tapa'dura risiki, lozo abongo mezi utumindi 'bama ma etuzi Galatia 'orayerawo.
- ²Mo'do meri ma yenga tara buki ami lebu lebu lo'be ala alarani ipi'o tomvu'du kere'o abongo loserawo, nowora kere ma mosu elu nikira'o 'bayi mosani osa 'ba ti.
- ³Kere ma melu nikira'o mosu 'bama ma liperaye tetu amiku ala mokorayiki iyeri obi Yerusalema'o.

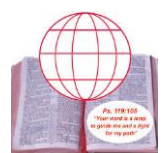
- ⁴Inda kindori mo'daki uwu osu 'dinu, mobobi iyeki.
- ⁵Mosesu ami bu lindo maki ada Makedonia'oki, e'dumbe urike manara kowu yango uwu ada Makedonia'oki,
- ⁶nako alaki mobi onzo amiki, indani kpere wangi ala katu tara'o ngii, nowora kere ma mosu nikira'o ami uwu o'be urike ohura'o ti.
- ⁷E'dumbe mile ami indo 'ba kere ma madada nikira'o wari, inako mike yango inda Opi ketu era, mobi onzo amiki mo'do sonzorayiki.
- ⁸Inako mosu onzo Efeso'o kpere Pentekositori wangi'o,
- ⁹e'dumbe Tunduru tewu uwu u'ba titoni ngbo va uwu niki mozoni ozo'du, nako me'diziye kari sonzo.
- ¹⁰Kere ma Timoteo kosu esu nikira'o, lo'be ini onzo kenedru muda ingini ami kongbo'o, e'dumbe ka mozo Opi rikerani ozo, abongo uwu 'dinu mozorawo.
- ¹¹Nowora 'be'di alani ini ize 'ba, inako lo'be ini ohu nirikera'o kenedru katuki nowora ini engu ti ubu, e'dumbe ma iye tomvu kerelebu'o edrukoyiki.
- ¹²Ne'ora edru awuku Apolo risiki, mitene ini kenedru toki ini esu ami ama edruko eleseyiki, inako ini mile nirikera 'ba esu'du niki kpetenara, inako kosesu lindo mo'do nirike mo'dara aki elu.
- ¹³Litomvuri aminanu, lezi ki amita metura kesu'o, lonzo kenedru logoki, nako lonzo logo.
- ¹⁴Mozo amikuraye kakpa iyeri ozori mawuri mbeki.
- ¹⁵Ina ami edruko, loto yango 'bama ma ama Setefano rikera 'oraye konzori 'bama meri kenedru uzazi Akaya 'oraye, nako kokori iyenanu 'bama Tunduru rikeraye tapa'du.
- ¹⁶Mitene ami yango lonzo miingiki 'bama noworaye nako 'be'di lebu lebu ma ka mozoni ozo iyekira tomburizi 'dinu.
- ¹⁷Monzo aragaki yango Setefano Fortunatoki, nako Akayikoki kuluri va, e'dumbe 'bama naye kozori ala ma lese ka'di ozo 'barani.
- ¹⁸E'dumbe ki'yari uri kuru, amikurayiki 'dinu. Inda nowora lo'be 'bama noworaye iyeri otori.
- ¹⁹Utumindi 'bama ma etuzi Asia 'oraye kokori ami mado. Akulaye Pirisikaki kokori ami mado kebi kebi Opi kesu'o, kerelebu'o utumindi 'bama ma etuziri tara iyeta amara 'oraki.
- ²⁰Edrukoye kakpa kokori ami mado. Loko mado 'bama lebu lebuni kembe momburiki nako mawuriki.
- ²¹Uwu Paulo mugu mado nani utileki unanu.

²²Inda 'be'di ala ma ka Opini awu 'ba, ini onzo motrini. Marana ta! Niri e'diseni nowo, Opi awukura kosu elu.

²³Mapa Opi Yesu Kristo rikerani onzo amiki.

²⁴Mawuri urikerani onzo amiki kakpa, Kristo Yesu kesu'o. Amena.

2 Korinito

2 Korinito 1

¹Paulo 'be'di ma Yesu Kristo tetura abongo Tunduru kilerawo, nako Timoteo ma awuta edrura kokori mado utumindi 'bama ma Tunduruni etuziri tara ma ka Korinito 'orani nako 'bama Tunduru rike kakpa ma kari Akaya 'oraye ngii.

²Mapa ami, kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa awuku bura nako Opi Yesu Kristoki.

³Mumba Tunduru Opi awuku Yesu Kristo Apokoni, ini Apa odoozirani nako Tunduru uzizi zorani.

⁴Kuzi awu sandri awukurari kesu'o kakpa, nowora mese 'bama eleseye uzi sandri tetinira kesu'o kpa 'dinu, muzi ma Tunduru kuzi niki awura'oki.

⁵Abongo sandri Kristo rikera sezi awu mberawo, nowora muzi awukura 'dinu sezi 'di Kristo mbeki.

⁶Inda ma sandrini ose, ini kenedru muzi amikura risiki, nako musi amikura 'dinu. Inda monzo kenedru muzini, ini muzi amikura risiki ma lose lindoyi la sandri lebu ne ma moserani onge kenedru mito'ikira.

⁷Mike awuku ami risikira kezi ka logo, e'dumbe moto ka niki yango abongo lemu ka awuta sandrinirawo, nowora lobi kenedru muzi lebu awuta neni emu.

⁸E'dumbe edruko, ma ile 'ba ami onzo moto ingini sandri ma mose Asia'ora re'diki, yango miteru kungu awu bile, ma kada logo awutarani, ko'be awu kenedru kongu kpere mandi mbe'o.

⁹Iyi, awuna mana monzo ka'di ka e'di mopuki mandi ta awu druko'o awunanu, inako o'be niki awu ikeri 'ba awunanu, inako Tundurunina ma ka 'bama ma e'diziraye igara.

¹⁰Kiisi awu lito mandi maka nopi'o, nako kosu awu iisi. Mo'be mike awukurani yango kosu awu iisi le'bu e.

¹¹Ami 'dinu litapa awu Tunduruni miteneki awu risiki, nowora 'bama sonzo mumbani oko Tunduruni awu re'diki, kandomara ma kokori awu mitene 'bama sonzo awu risikirata.

¹²Ne'ora e'di awuku mogori tara inina, moto awuku kenedru'ora tanga e'diseni yango manzo awuku ubu na'ora nako madarini ami bura ka lee nako kenedru ma o'dongo inginiraki ma ongazi Tunduru bura, mberi ma ubu 'oraki 'ba, inako mapa Tunduru rikera mbeki.

¹³E'dumbe ma e'di kandira ugu ami 'ba inako lebu ma lese ola e nako o'i eraki. Mike lobi o'i kpere meki'o,

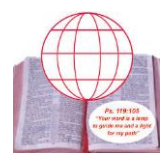
¹⁴e'di ma lo'i teleraki, nowora mo'do Opi Yesu rikera kesu'ora lobi onzo mingariki awu risiki abongo mobi onzo ami risikirawo ti.

- ¹⁵E'dumbe monzo lito mike naki zorata, ukenedru kana yango uwu esu meri ami bu, nowora ami niki kandomara iriaraye ose ti.
- ¹⁶Nako mekpe ka'di yango uwu ami ama kere ma ma'di osu niki Makedonia 'ora'o, nako le'bu Makedonia 'oraki mosengu kubu ami bu, ami ma lobi uwu omba urike iti osu niki Yudaya 'ora'o.
- ¹⁷Kere ma ukenedru kana nowora'o, mite'du miza ma ukenedru kizari niki onzo'du mbanira? Indani mekpe urike itirani abongo 'be'di ma ubu na tarawo ma kowu Iyi, nako Ingi kerelebu'o?
- ¹⁸Abongo Tunduru ka gbeburawo, e'di awuku ami bura ini Iyi nako Ingiki 'dinu 'ba.
- ¹⁹E'dumbe Tunduru Kesu Yesu Kristo, ini ma niri e'di mitongu ami kongbo'ora, uwu, Silivanoki nako Timoteoni ka Iyi, nako Ingiki 'dinu 'ba, inako Kristo kesu'ora ka Iyi uto buki.
- ²⁰Tunduru ko'be e'di mazu nirikeraye kakpa iye ezi gbegbuni Kristo kesu'o, e'di ne risiki mowu Amena imbeki, Tunduruni iingi'du.
- ²¹Inako Tundurunina awu o'bezi logo amiki Kristo kesu'o, nako kipe awu mozoni ozo'du.
- ²²Ini 'dinu ko'be eyi nirikerani awu druko'o, nako koko Kuru Leerani kenedru awukura kesu'o abongo ala menzepe tarawo.
- ²³Inako mungbo Tunduruni abongo e'diseni tangazi umberawo, yango muti mosuki Korinito'o mambi osu sandrini oko ami.
- ²⁴Ma ami tebi 'ba amita meturata, e'dumbe lezi ka logo amita metura kesu'o, inako awu mozosi kaye na amiki nowora ami aragani ose ti.

2 Korinito 2

- ¹Nani mana urike, yango uwu esu 'ba le'bu ami bu sandri kato'du ami.
- ²Nowora inda mikato ami sandri, a'di kosu ko araga kato ukenedru'o, inako lebu 'be'di ma mikato sandri inirani?
- ³Nako ma'di e'di ne ugu, nowora kere ma mosu elu nikira 'ora'o, uwu sandrini ose 'ba ti ami bu, amina ma lambi araga kato uwura. E'dumbe mike niki ami kakpa yango araga urikera ini araga amikura kakpa 'dinu.
- ⁴E'dumbe ma'di ugu ami sandriki nako monze kenedru 'oraki nako uluho nduwaki zo 'dinu, nowora uwu sandri kato 'ba ami kenedru'o ti, inako ami oto mawuri ma adarizi ma mawu niki amirani.
- ⁵Inako inda 'be'di ala kato sandri 'be'di alani, lindo kato sandri uwu 'ba, inako ami kakpa, indani 'bama elese ami kongbo 'oraye, nowora uwu onzo 'ba ti molovuki madarini ami mbe'o.

⁶Ini kere'o kese va 'be'di nani yango 'bama sonzo ami kongbo 'oraye katorini sandri nani.

⁷Inako kpetena lengu 'be'di ne bu, londa nirike merurani e, nako luzi ini, nowora 'be'di neni adari 'ba ti sandri nirike zoraki.

⁸Nowora mitene ami kenedru toki yango ami mawuri ma lawu niki inirani te'du ini.

⁹E'dumbe e'di nata ma'di niki ugu ami, nowora misonzi ma 'baka niki ami sonzirani uwu oto ti, indani la miingiki ure'diki ala kakpari kesu'o.

¹⁰Nako 'be'di ma londa nirike merunira, uwu 'dinu monda e. Inda monda alalani, meru ma mondara, mondani ami re'diki Kristo luho'o,

¹¹nowora Mazuni awu ada 'ba ti, e'dumbe moto e'di mekpe nirikeraye e.

¹²Kere ma mesu niki Troa'o e'di mo'da Kristo rikerani tongura'o, Opi tewu uwu u'ba titoni mozo nirikerani ozo'du,

¹³inako ukenedru kese 'ba onzo katu, e'dumbe ma uredruko Titoni ose 'ba 'deyirata. Nowora monda 'bama neye, mosu Makedonia'o.

¹⁴Inako mumbani onzo Tunduruni ma ka awu druko tigbo abongo awu mbambaraye ohu mada tara Kristo rikerani kesu 'orawora, nako awu mbeki kato e'di moto ma Kristo re'dikirani kere kakpa abongo ala ma tagi riirawo.

¹⁵E'dumbe awu ala tagiri mo'dara Kristo rikerani Tunduruni 'bama ma usiizirari kongbo'o, nako 'bama ma sizuzirari kongbo 'oraye 'dinu.

¹⁶Bama eleseye awu abongo ala ma tagi tendera mandi tarawo, 'bama eleseye awu abongo ala ma tagi mo'dara medri tarawo. A'di kese ina e'di nayiki?

¹⁷E'dumbe awu abongo 'bama sonzorawo 'ba makari e'di Tunduru rikerani tongu o'dongoki, abongo 'bama ma ala ezizi migakirayiwo, inako awu abongo 'bama ma kenzo ingini awu kenedru'ora ma Tunduru teturayiwo, ma tongu mozosi Kristo rikerawo Tunduru luho'o.

2 Korinito 3

¹Awu mitapu va umbari awunanu le'bu? Indani ma waragani ovi abongo 'bama eleseyiwo, ma kuguri amira indani ma ami ugura ma 'baka'di niki awu umbaraye?

²Amina ami waraga awukura, ma 'bakugu awu kenedru 'oraye, ma 'bamaye kakpa kotoriye, nako kolariye 'dinu.

³Nako lite'du yango ami waraga Kristo bura, ma mokora ma 'baka ugu 'ba vinokiraye, inako Kuru Tunduru medrinira rikeraki, kunubanirari druko'o 'ba, inako kenedru 'bamari tarari druko'o.

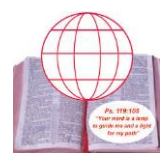
⁴Mowu ami nowo, e'dumbe monzo ka mikeki Tunduru bu Kristo mbeki.

- ⁵Awuna mese 'ba owu yango awu alalani ozo awunanu, inako logo awuta ma mozo nikirani ozora kongu Tunduru bu,
- ⁶ma ko'be awu onzo logoki mozo mikindi le'bura tarani ozo'dura, ma ini onzo e'di mugunirani 'ba, inako Kuru Leera kesu'ona, e'dumbe e'di mugunira ka mandini amba, inako Kuru Leera ka medrini oko.
- ⁷Meziri 'baku'be ogoro kunubani druko'oki, nako kere ma 'bakokonira'o, Tundururi mogu kepu. Inda ke'di mogu Muse rike luho'ora ka'di o'du kpa, ko'be yango Israeli vukaye keseri Muse luhoni indo 'ba, luho ka ogogura re'diki. Inda meziri ma mozo nirikera kamba mandinira kesu mogu neworaki,
- ⁸mozo Kuru Leera tara kambi onzo mogu madaraki 'ba?
- ⁹Inda mozo e'di mopu tende tara konzo ka'di moguki, mozo ma 'bakola niki 'bamaye orera kambi onzo mogu madaraki 'ba?
- ¹⁰Gbegbu mogu merira kongu mogu ingini mogu ma ini kadanira risiki.
- ¹¹Nowora inda mogu ka'di ala ma ko'dura kesu'o, mogu kosu ala ma konzo wangiye wangira kesu'o madari ina 'ba?
- ¹²Ne'ora e'dumbe monzo ka mike noworakirata, ma kenedru logoki,
- ¹³awu ma abongo Musewo 'ba, tu'ba luhoni ingbaki, nowora Israeli vukaye moguri mekini indo 'ba ti ma ko'du nikira.
- ¹⁴Inako gbegbu iyeri mana ka'di ti'du, nako elu'du kpere lengira'o kere ma 'baka niki e'di mikindi merirani olara'o, ingba ndo ka kere'o, e'dumbe 'bakobini inga Kristo mbeki nu.
- ¹⁵Iyi, elu'du kpere lengira'o, kere ma 'bakola niki meziri Muse rikeranira'o, ingba ndo tu'ba iyeri manaye newo.
- ¹⁶Inako kere ma 'be'di ala kiza niki kenedru Opinira'o, ingba ndo kosu ingari.
- ¹⁷Opi ndo ini Kuru Leerani, nako kere ma Kuru Opi rikera kara'o, mitangari ka no'o 'di.
- ¹⁸Nowora awu kakpa, ma ingba ingini awu luho 'oraye ma mogu Opi rikerani te'du abongo maraya kesu 'orawo, nako mogu na ma kongu Opi bu ma ini Kuru Leerani kiza awu ongu niki nirike eyi munderani mogu ma ka unduri undunduraki.

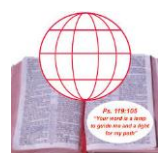
2 Korinito 4

- ¹Nowora e'dumbe monzo ka mozo naki odo Tunduru rikerata, kenedru awukuraye keseri 'ba ke'iri.
- ²Muti e'di kanyaki bile bilerayiki e, ma ozo 'ba o'dongoki, awu e'di Tunduru rikerani uza 'ba kenzoki, inako e'di mite'du gbegburaki mo'beri awunanu moto 'bamari kenedru 'orakira kando'o Tunduru luho'o.

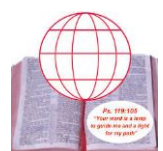

- ³Inda ke'di e'di mo'da ma matongura tu'bari ingbaki kpa, lindo tu'bari 'bama ma sizuziraye nu.
- ⁴Bama ndo risiki mazu ubu na'ora kidu 'bama ma etuzi 'barari luhoeye, nowora iyeri mitama e'di mo'dara tara mogu Kristo rikera ma ini Tundururi eyini indo 'ba ti.
- ⁵E'dumbe e'di ma matongura ka awu risiki awunanu 'ba, inako Yesu Kristonina ini Opini, nako awu mbamba amikuraye Yesu re'diki.
- ⁶Tunduru ma owuzi nowo, Mitamani ogu tini'ora, kogu va awu kenedru'o, nowora ini mitama moto mogu Tunduru rikera tarani oko Kristo luho'o ti.
- ⁷Ne'ora monzo ka lonyi naki uleri kesu'o, nowora mite'du logo adarizirani ini Tunduru rikerani ti, inako awuta 'di ingi.
- ⁸Awu sandrizi e'di kakpari kesu'o, inako 'baka awu ada 'ba sisisi. Awu ma okiri, inako awu kenedruye kongka ka 'ba.
- ⁹Bakato awu kandonde, inako awu ondari 'ba awu kerekeki. 'Bakombe awu bile, inako 'baka awu e'de 'ba.
- ¹⁰Uto buki ma mandi Yesu rikerani tamba awuri mbe'o, nowora medri Yesu rikera ini te'duri ti awuri mbe'o.
- ¹¹E'dumbe kere ma ma medrinira'o, 'bakinga awu mandi luho'o Yesu risiki, nowora medri Yesu rikerani te'duri ti awuri mbe ma ondizirari'o.
- ¹²Nowora mandi ka mozoni ozo awu kesu'o, inako medrinina ka mozoni ozo ami kesu'o.
- ¹³E'di mugu kowu nowo, Mowu, e'dumbe metu erata. Nowora monzo ka kuru metu taraki, awu 'dinu mowu e'dumbe metu erata.
- ¹⁴Moto yango Tunduru ma kiga Yesu Kristonira kosu awu iga 'dinu kerelebu'o Yesuyiki, nako kosu awu amba kando'o amiki.
- ¹⁵E'di na ngii ka ami risiki, nowora abongo mapa kunduri ka 'bamayerawo zo, ko'be mumbani unduri 'dinu Tunduruni iingi'du.
- ¹⁶Nowora awuri kenedru kari ke'iri 'ba. Inda ke'di awuri mbe tepuraye kari omu kpa, awuri kuruye kari ongu le'bu mo'do buki, mo'do buki.
- ¹⁷E'dumbe sandri awukura ka konzo mo'do kisa warira, ka awu miingi makarani ekpe ma wangiye wangi ma kese 'ba onzirirani.
- ¹⁸E'dumbe ma ala ma kindoriraye indo 'ba, inako ala ma kindori 'barayena, e'dumbe ala ma kindoriraye kari onzo utonzu na'o wari, inako ala ma kindori 'baraye kobiri onzo wangiye wangi.

2 Korinito 5

- ¹Nowora moto yango inda kupangu awuku ma ubu tara kosu titari e, awu u'ba ma Tunduru ko'ba inaraki, ini u'ba ma 'bako'ba tileki 'barani, ma onzozu wangiye wangi leru'ora.
- ²Nikera gbegbu ma odrodru, awu monzo avaki zo u'ba awuta leru'ora tarani a'du awu mbe'o.
- ³Inda ma'duri neki 'bakambi awu ose 'ba kusuni.
- ⁴Awu onzozu imbe ubu tara na kesu'ora ma odrodru kenedru mudaki, awu mile 'ba onzo kusuni, inako mile onzo ma'du alaraki druko'o, nowora ala ma ondizira 'baka ini otota medriki ti.
- ⁵Tunduru ma awu o'bezi e'di nakira koko Kuru Leerani awu abongo ala menzepe tarawo.
- ⁶Inda nowora monzo ka uto buki kenedru logoki. Moto yango kere ma ma awuri kama imbe tara'o, ma ingi ama Opi rikeraki,
- ⁷e'dumbe mohu metuki, inako mindoki 'ba.
- ⁸Monzo ka kenedru logoki, nako mambi ka'di onzo leke awu mbeki, nowora awu onzo ama ne'o Opiyiki.
- ⁹Nowora indani ma awuri kama niki indani ma 'deyi, ma awu kenedruni o'be aragani oko'du ini.
- ¹⁰E'dumbe kile awu kakpa ezi kidre e'di mopu ta Kristo rikera kando'o, nowora 'be'di lebu lebu ini ke'i abongo e'di ma kozo imbe 'orawo, e'di mo'darani indani tenderani.
- ¹¹Inda nowora e'dumbe ma moto meri Opi rikeranirata awu 'bamaye toto, inako Tunduru koto awu teende, nako mike yango moto amiku kenedru'ora koto awu teende 'dinu.
- ¹²Mo'beri ka awunanu le'bu 'ba ami kando'o, inako mo'be ami awu ingari nowora ami onzo luho munguki 'bama ma kari mogoriki 'be'di ala mbe tepura risiki, inako kenedru 'ora risikiraye 'ba.
- ¹³Inda mberi awutara kazu awu, ka e'di Tunduru rikerata, inda awu kenedru orera ka e'di amikurata.
- ¹⁴E'dumbe mawuri Kristo rikera ka awu tebi, e'dumbe moto yango 'be'di lebu kondi 'bama kakpa risiki, nowora 'bamaye kakpa ke'diri e,
- ¹⁵nako kondi 'bama kakpa risiki, nowora 'bama medriniraye iyeri onzo medrini iye mbe'o iyenanu le'bu 'ba, inako inina ma kondi iye risikira.
- ¹⁶Inda nowora onga'du kpetena ma 'be'di alani ana 'ba abongo 'bamaye kanarirawo. Inda ke'di mana ka'di Kristoni abongo 'bamaye kanarirawo kpa, kpetenara ma ini ana nowonu le'bu 'ba.

¹⁷Nowora inda 'be'di ala ka Kristo kesu'o, lindo 'bakuku ini le'bu. E'di tutiraye kadari e, le'buraye kuluri va.

¹⁸E'di na ngii kong'a Tunduru bu, ma kindi awu iniki Kristo mbekira, nako koko awu mozo 'bamaye mikindi tarani iniki.

¹⁹Ka newo yango Tunduru ka'di Kristo kesu'o ma kindi ka'di 'bama ma ubu 'oraye iniki, ma kolari ka'di meru iyetaraye iye druko'o 'ba, lindo koko ka awu e'di 'bamaye mikindi tarani.

²⁰Nowora awu itizi Kristo kere 'oraye, lindo 'di Tunduru ka niki ami tene awu mbeki. Ma ami one Kristo kere'o, likindiri aminanu Tunduruyiki.

²¹Awu risiki Tunduru ko'be Kristoni ma ini ka e'di tendera inginira, onzo e'di tenderani, nowora kesu'o awu onzo manzo ore Tunduru rikerani ti.

2 Korinito 6

¹Awu ma mozoni ozo kerelebu'o Tunduruyikiraye, ma ami one yango ami mapa Tunduru rikerani ke'i egeyoni 'ba,

²e'dumbe kowu nowo, Wangi ma urike mapara tara'o meny'i ka'di imi, nako mo'do musi tara'o mitapa ka'di imi. Indo kpetena ini wangi mapa tarani, indo kpetena ini mo'do musi tarani.

³Ma ala miye tarani o'be iti 'be'di ala rikera kesu'o 'ba, nowora mozo awutara ini onzo e'di ingini druko'o ti.

⁴Inako mite'duri awunanu mo'daraki e'di kakpa'oki, abongo mozoz'i Tunduru rikerayiwo, kenedru monge makara'oki, sandriri kesu 'oraki, imbe monzeki, ala tendera ma epuzi turunirayiki,

⁵mumaki, manzo erung'a 'orayiki, moyiki, mozo ma 'baka tomburi nikira'o, mitomvuri'oki, kuli'oki.

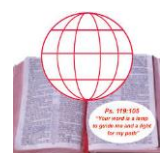
⁶Ma te'duri manzo leera'oki, e'di motoki, e'di motaki, kenedru mo'daki, Kuru Leera'oki, mawuri munderaki,

⁷e'di me'di munderaki nako logo Tunduru rikeraki 'dinu. Monzo ka ala kevii ta manzo ore tarayiki tile u'da monyo'o tile legu'o 'dinu.

⁸Indani 'bakiingi awu e, indani 'bakoko awu kanyani, e'diri ure tenderaki, nako e'diri ure mo'daraki, 'bakozo awu kenzoziwo, lindo'di ma e'di gbegburaki.

⁹Monzo ka abongo 'bama ma 'baka oto 'barayiwo, lindo 'bakoto awu e, abongo ma mandi tu 'orawo, inako lindo monzo ka medrini. Inda ke'di 'bakoko awu panga meru tarani kpa, 'baka awu o'di 'ba.

¹⁰Inda ke'di ma sandriki kpa, araga ka awu ohu uto buki. Inda ke'di awu sandriziye kpa, mo'be 'bama sonzo lonyizi. Inda ke'di monzo ka ala ingini kpa, monzo ka ala kakparayiki.

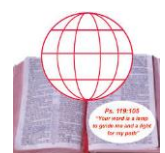

- ¹¹'Bama ma Korinito'ora me'di teende ami, mitewu awu kenedru ngbo ami 'dinu.
- ¹²Ma kenedru tendeki 'ba ami, inako amina la kenedru tendeki awu.
- ¹³Nowora mitongu ami abongo urike andandayerawo. Lozo abongo mozorawo, litewu ami kenedru awu 'dinu 'doo.
- ¹⁴Lito'iri 'ba kerelebu'o 'bama ma metuzi ingirayiki, e'dumbe manzo orera nako e'di tenderaki keseri onzo embekesuni tetini? Indani mitamaye tiniki kari kindiri tetini?
- ¹⁵Mikindiri ma tetira ka na Kristori kongbo'o Mazuki? 'Be'di ma etuzira kindiri 'be'di ma etuzi 'baraki tetini?
- ¹⁶U'ba Tunduru rikera kese onzo eyi mo'irayiki tetini? E'dumbe awu u'ba Tunduru medrinira rikera kaye na, abongo Tunduru kowurawo Mosu onzo iye kesu'o, nako mosu o'bu iye kongbo'o, nako mosu onzo Tunduru iyekurani, nako kobiri onzo koya urikerani.
- ¹⁷Nowora luvu e iye kongbo 'oraki, nako lonzo kandi iye kongbo 'oraki, Opi kowu, nako litambu ala lee inginirani 'ba, nako mosu ami ke'i.
- ¹⁸Nako mosu onzo Apa amikurani, nako lobi onzo urike kowundaraye, urike arandayiki, Opi ma logozira kowu.

2 Korinito 7

- ¹Inda nowora, 'bama ma mawura, awu ma monzo ka e'di mazu nayiki, awu unguri lee trudri kakpa imbe taraye nako kuru tarayiki 'dinu, ma awu ongu niki lee lee meri Tunduru rikera kesu'o.
- ²Litewu ami kenedru awu. Ma tendeni ozo ka'di 'ba 'be'di alani, ma 'be'di alani eru 'ba, ma 'be'di alani ondu 'ba 'dinu.
- ³Ma e'di nani owu 'ba e'di tendeni opu'du ami druko'o, e'dumbe mowu ami meri yango la awu kenedru'o, nowora awu e'di kerelebu'o nako awu onzo medrini kerelebu'o amiki.
- ⁴Ma kenedru logo zoraki ami mbe'o, nako mingari urikera ka maka ami mbe'o. Monzo ka kenedru muziki zo. Awuku sandrirari'o kakpa araga kohu uwu madarini.
- ⁵Kere ma mulu niki Makedonia 'ora'o awu mbe ka 'a'a 'ba, inako katori sandri awu ipiki ipiki kakpa. Tepuyikinira kevii, nako kesu 'onira uru.
- ⁶Inako Tunduru ma kuzi 'bama ma sandri ka iye kenedru ondrurayera kuzi ka'di awu mesu ma Tito kesu niki awu burakirata.
- ⁷Mesu nirike ma kesu nikiraki kerekeki 'ba, inako muzi ma luzi niki iniraki 'dinu. Tongu awu ami rava risi, sandri maka ma ami ohuzira risiki, nako ami rava ta urisikirata. Ko'be araga kohu uwu madarini.

⁸Inda ke'di mikato sandri ami waraga urikeraki kpa, sandri ka uwu ohu 'ba. Sandri ka'di uwu ohu, e'dumbe mindo waraga neni ka'di sandri kato ami, inako mo'do were ta wari.

⁹Inako kpetena monzo ka aragaki, 'baka'di niki sandri kato amira risiki 'ba, inako sandri amikura ko'be luza ami kenedrura risiki. Sandri ma 'bakato amira ko'be ka'di ami onzo sandriki abongo Tunduru kilerawo, nowora ami ozori 'ba tende awu mbeki.

¹⁰Ne'ora sandri ma Tunduru kilera ka kenedru muza kato ma ka 'bamaye omba musi bu, nako kungu 'bamaye kubu meru'o 'ba, inako sandri ma ubu'ora ka mandi kato.

¹¹E'dumbe indo ala ma sandri ma Tunduru kilera kozo ami kesu'o newora! Ko'be ami onzo avaki. Ko'be ami onzo kenedru mowuki yango e'di alani onzo ingi ami druko'o. Lonzo ka molovu nakubaraki. Lonzo ka uru nakubaraki 'dinu, mawuri nakubaraki, ami rava nakubaraki, nako e 'di tenderi panga nakuba taraki! E'di kakpari kesu'o lite'duri yango amiri meru ingi.

¹²Nowora inda ke'di mugu ami ka'di waragani e kpa, konzo 'ba 'be'di e'di tendeni ozozira risiki, indani 'be'di ma sandrini osezira risiki 'dinu, inako ami rava amita awu burani oto ti Tunduru luho'o.

¹³Nowora mose kenedru muzi. Nako kenedru muzi awutara wari 'ba, inako araga Tito rikera koko awu araga madarini, e'dumbe ami buki kakpa lungu kenedru nirikerani.

¹⁴Inda ke'di ma'di alalani umba ini ami risiki kpa, ka'di kanya kato 'ba udruko'o, inako abongo e'di kakpa ma mitongu amiraye ka'diri gbegburawo, nowora mogori awuta ma mo'be Tito kando'o ami risikira, 'bakoseni gbegbu 'dinu.

¹⁵Nako kongbo ma kepu amiri miingi ma liingi niki e'di nirikenira'o, kere ma like'i niki ini meriki nako imbe modukira'o 'dinu, mawuri nirikera kadari zo ami bu itiraki.

¹⁶Araga kohu uwu e'dumbe monzo ka kenedru logoki ami risiki e'di kakpara risiki.

2 Korinito 8

¹Edruko, mile ami oto mapa Tunduru rike ma te'duri utumindi 'bama ma etuzi Makedonia 'orari tarani.

²Batombu iye kenedru zo sandri ma koseriraki, inako araga iyekura konzo zo, nowora kokori ala iyetaraye kakpa kenedru toki.

³Ma e 'diseni tanga ami yango kokori ala iyetaraye abongo keserirawo, nako kadari abongo keserirawo, mile iyekuraki.

⁴Teneri awu zo mapa ne risiki yango iye kindiri kerelebu'o mozo 'bama Tunduru rikeraye tapa'duraki.

⁵Kozori abongo manarawo 'ba, inako merira kokori iyenanu Opini, nako kokori iyenanu awu 'dinu abongo Tunduru kilerawo.

- ⁶Nowora mitoto Titoni yango ini mozo mapa ta nani uwu ami kongbo'o abongo lito ki'do varawo.
- ⁷Nako abongo ladari e'diri'o kakparawo, metu'o, nako me'di'o, e'di motoki 'dinu, nako avaki zo, nako mawuri amita awu buraki, lonzo ami luhoki yango ladari mozo mapa ta na kesu'o 'dinu.
- ⁸Mowu 'ba meziri ta, inako mite'du ava 'bama eleserari tara risiki nowora mese ose ti mawuri amikurani ka gbegbu.
- ⁹E'dumbe loto mapa Opi awuku Yesu Kristo rikerani e, yango konzo ka'di lonyizi, inako kongu sandrizi ami risiki, nowora ami ongu ti lonyiziye sandri nirikera mbeki.
- ¹⁰Nako e'di na kesu'o moko mana urikerani nowonu. Nani ka mo'da ami, ami uwu ala ma li'do owu kanurakirani. La'di meri e'di neni mozo ta lebu 'ba, inako la'di mile ta ini ozo'du 'dinu.
- ¹¹Nowora kpetena lo'be e'di ndoni ozori. Abongo la'di avaki e'di neni ile'durawo, nowora lo'be mozo ndoni ozori kere'o 'dinu, abongo alaye kari 'di ami tileri 'orawo.
- ¹²Inda ava ka 'di, Tunduru kosu ala moko 'be'di ndo rikerani etu abongo konzo ka nikirawo, abongo konzo ka niki 'barawo 'ba.
- ¹³Mowu 'ba yango 'bama eleseye kenedruni 'a'a lindo amina ma ami kenedru ka onze, inako e'dini onzo ti ke'be'bi.
- ¹⁴Wangi naki ala sonzo amita ma la nikiraye kobiri ala ingi iyetaraye tapa, nowora mo'do alaki ala sonzo ma kari nikiraye kobiri ala ingi amitaraye tapa ti. Nowora e'dini ongu ti ke'be'bi.
- ¹⁵Abongo kugurirawo, 'Be'di ma enzuzi makara yengeni ingi, inako 'be'di ma enzuzi werera alari sandri kohu ini 'ba.
- ¹⁶Inako mumbani onzo Tunduruni ma ko'be mitomvu avaki Tito kesu'o ami risikira.
- ¹⁷E'dumbe ka'di ungoroseni wari ke'i 'ba, inako e'dumbe konzo ka avakirata, kanari osu'du ami bu inanu.
- ¹⁸Nako mitetu Titoye edru alaraki ma ini utumindi 'bama ma etuziri tara kakparari kongbo 'oraye kiingiri ini zo mitongu nirike ma tongu niki e'di mo'darani risikira.
- ¹⁹Nako neki wari 'ba, inako utumindi 'bama ma etuziri taraye kiperi ini o'bu'du awuki mozo awuku mapa ta na kesu'o, Opini iingi'du, nako te'du'du mile mo'da awutarani 'dinu.
- ²⁰E'di ma milera ka na. 'Be'di alani e'dini o'be 'ba awu mbe'o iti ma ma niki ala moko nani mozoni ozoraki,
- ²¹nako mile e'di ma onzozu ore Opi luho 'oraye wari 'ba, inako 'bamari luho 'oraye 'dinu.

²²Nowora mitetu awu redruko alarani iyeki, ma misonzini luho sonzo nako mose konzo ka avaki e'di sonzorari kesu'o, inako kpetenara ka ava madariraki, mike maka ma konzo ka niki ami mbera risiki.

²³Nako Tito risiki, ini 'be'di ma utuni indizi uwukira nako urembekesu mozoni ozozi ami bura, nako uredrukoye 'dinu, iye itizi utumindi 'bama ma etuziri taraye ma kari Kristoni iingi.

²⁴Noworaki lite'du mawuri amikurani ore utumindiri luho'o, nako mogori awuku ma ka ami risikira tarani 'dinu.

2 Korinito 9

¹Ne'ora kile 'ba uwu niki waraga ugu'du ami ala mosa 'bama Tunduru rikerayera risiki,

²e'dumbe moto e la avaki, ko'be ma mogoriki ami risiki 'bama ma Makedonia 'orari kando'o, owu'du iye yango ami 'bama ma Akaya 'oraye onga'du owu kanuraki, lonzo mekperini mosani oko'du, nako ava amikura kinga kenedru 'bama sonzo iye kongbo 'orari tarani.

³Nowora mitetu edrukoye nowora mogori awuku ami risikiraini ongu 'ba egeyo e'di na ta ti, nowora ami onzo mekperini ti abongo ma'di owurawo.

⁴Nowora inda mebi 'bama elese Makedonia 'orayiki lindo mambi ose la mekperini 'di 'ba, kanya kambi awu ode 'ba, e'dumbe monzo ka'di mikeki zo ami risiki, inako amina lambi kanyani ose madarini awuki.

⁵Nowora mana ka'di yango uwuza uredrukoye toto yango iyeri obi ami bu meri ukando'o ala moko amiku ma lazura emu'du, noworaki ini onzo mekperini abongo ala moko milekirawo, inako ala mosa logokirawo 'ba.

⁶Inako mowu nowo, 'Be'di ma kori moriye werera kosu osi werenzura 'dinu, nako 'be'di ma kori mori sonzora kosu osi sonzora 'dinu.

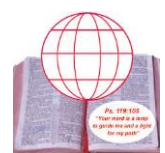
⁷'Be'di lebu lebu ini ozo abongo kenedru kanarawo, luho moduki 'ba indani miteniki 'ba, e'dumbe Tunduru kawu 'be'di ma okozi aragakirani.

⁸Nako Tunduru kese kandomarani oko ami zo, nowora ami alaye kakpa ose ti uto buki ma kobiri ese mozo mo'da lebu lebukiraye.

⁹Abongo kugurirawo, Kita iye drini, nako koko sandriziye, nako manzo ore nirikera kosu onzo wangiye wangi.

¹⁰Nako Tunduru ma koko orizini moriye nako u'da monyonira, kosu mori kakpa ma oyeziraye oko ami, nako kosu mori mosirani undu amita manzo oreraki.

¹¹Kosu o'be lobi onzo lonyizi e'di kakpari kesu'o, ma kosu o'be ami onzo kenedru mo'dakiraki zo, nowora 'bamaye kobiri Tunduruni umba ala moko amita ma koseri iti awu burarura.

¹²E'dumbe mozo nani ma lozora ini tapa ka sandri 'bama Tunduru rikerari tarani wari 'ba, inako ko'be 'bama sonzo iyeri mumbani oko Tunduruni zo.

¹³Nowora e'dumbe lozo mozo nanirata, lobi otori, nowora 'bamaye kobiri Tunduruni umba e'di menyi amiku ma letu niki e'di mo'da Kristo rikerani, nako ala moko maka ma loko iye nako 'bama kakparayikira risiki.

¹⁴Iye 'dinu kari Tunduruni tene ami risiki e'dumbe ami rava ka iye uva zora re'diki, mapa Tunduru rike ma konzo ami kesu'ora risiki.

¹⁵Mumbani onzo Tunduruni ala moko nirike ma kada mowunirani era risiki.

2 Korinito 10

¹Uwu Paulo ma onzozu katu ami kongbo'o, inako kere ma uwu ingi ami kongbo 'ora'o ma kenedru logoki ami bu, uwu ami tene kenedru mingari ingini Kristo rikeraki, nako manzo kodu nirikeraki 'dinu.

²Ma ami one yango kere ma mosu esu nikira'o, lo'be uwu kenedru logoni te'du'du 'ba, e'dumbe mana yango mosu onzo kenedru logoki zo 'bama ma owuzi yango awu ma mozoni ozo abongo 'bama ma ubu 'oraworari mbe'o.

³Inda ke'di ma onzo ubu'o kpa, moma ka kevii ubu na tara 'ba,

⁴e'dumbe ala awuta kevii taraye iye ubu na taraye 'ba, inako iye kari logo Tunduru rikeraki ma awu niki kere logoraye e'de.

⁵Awu niki e'di milasi taraye e'de e, nako ala ma ingarizi kori 'bamaye niki Tunduruni oto iyezirayiki, nako mode e'di kakpa ma 'bamaye kanari kenedru 'oraye mbambani Kristo re'di iingi'du.

⁶Nako kere ma like'i niki miingi amiku e'di awutarani kogokira'o monzo ka niki mitirini pangani oko'du 'be'di lebu lebu e'di iingizi 'bara mbe'o.

⁷Lindo ala ma onzozu ami luho 'orani. Inda 'be'di alara ka kenedru logoki owu'du yango ini Kristo rike, ne'ora kenedruni ondori le'bu inanu, yango abongo ini 'be'di Kristo rikerawo, awu 'dinu monzo ka newo.

⁸Opi koko awu logoni, nowora awu o'be ami oye ti, inako ami siso niki sisiso 'ba. Nowora inda ke'di mogori zo logo ndo risiki kpa, mambi onzo kanyaki 'ba.

⁹Uwu mile 'ba onzo abongo 'be'di ma uruni okozi ami waraga mbekirani.

¹⁰E'dumbe kowuri nowo, Waraga nirikeraye kari tindiri nako logo 'dinu, inako kere ma konzo niki kerelebu awukira'o, ka katu, nako e'di nirikera ka egeyorani 'dinu.

¹¹'Bama noworaye iyeri kesuni ana yango e'di ma mugu waraga kesu 'oraye kere ma ma'di niki inginira'ora, kere ma ma 'di nikira'o ma e'di neye ozo e.

¹²Awuna awu kenedru logozi 'ba olari niki awunanu indani monziri niki awunanu 'bama eleseye ma kari umbari iyenaturayiki. 'Bama ndoye kari sonziri iyenanu

iyenanurayiki, nako e'di onzi iyenanu iyenaturayiki 'dinu, ne te'duri yango iyeri moto ingi.

¹³Inako mambi ogori 'ba misonzi awukura druko'o mada, inako mogori misonzi ma Tunduru koko awurayiki wari, ma kuluri kpere ami buraye.

¹⁴E'dumbe ma misonzi awukurani ada 'ba, abongo ma ulu 'ba ami burawo. E'dumbe ma 'bama meri ma uluzi kpere ami bu e'di mo'da Kristo rikerakiraye.

¹⁵Mogori ka niki 'ba mada misonzi awukura'o, mozo ma 'bama eleseye kari tomburi nikira'o, inako monzo ka mikeki yango abongo metu amikura koyerawo, nowora mozo awukura ami kongbo'ora ini oye ti 'dinu.

¹⁶Nowora awu e'di mo'darani tongu kpere ubupi ma kada ka ami menzepi 'ora'o ti, inako awu ogori 'ba mozo ma 'bakoza va 'be'di ala rike ubura kesu'ora risiki.

¹⁷'Be'di ma ogorizira ini ogori Opini.

¹⁸E'dumbe 'baka etu 'ba 'be'di ma kumbari inanurani, inako 'be'di ma Opi ka umbaranina.

2 Korinito 11

¹Mile ami onge uwuki urike e'di kisa ma tagi ingi nanirani enyi'du. Mone ami longe uwuki 'doo.

²Nowora monzo ma'yalaki ami risiki abongo Tunduru konzo ka ma'yalakirawo. E'dumbe moko ami u'do esu leburani, ma awu niki ami omba Kristo bu abongo aranzu ma lee esu lebu nirikera burawo.

³Inako monzo uruki yango abongo unyi kunya Evani nirike o'dongorakirawo, kenedru amikura kambi osu sere, nako kambi ami o'be medri amiku o'dongo ingini nako lee Kristo burani onda'du e.

⁴E'dumbe inda 'be'di alara kesu, inda Yesu ma ka kandi ma ma nirisi tongu 'barani tongu, longe 'be'di ndoki. Like'i kuru kandirani ma lito la ke'i 'bara, nako letu e'di mo'da ma kandirani ma lito la etu 'bara.

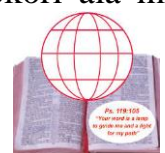
⁵Mana yango mese kubu 'bama ne ma teturari kogo ma kadari embekesu kakparaye 'di 'ba.

⁶Inda ke'di ma e'di ududu kakpa kpa, e'di moto urikerani newo 'ba, iyi, iti kakpayiki, e'di kakpayiki 'dinu, mo'be e'di kakpaye kotori ami e.

⁷Mitongu ami ka'di e'di mo'da Tunduru rikerani egeni. Ma ugbiri unanu nowora 'bayi ami tore ti kori, ka'di mozo tende?

⁸Memu ka'di koyani utumindi ' bama ma etuzi elezerari bu, abongo ma ala iyekuraye sinzurawo, nowora ma'di niki mozoni ozo ami kongbo'o ti.

⁹Nako monzo ka'di niki ami bura'o ke'di ala ingini kpa, ma mandruni o'be 'ba 'be'di alara druko'o, e'dumbe edruko ma kungari Makedonia 'oraye iyena kokori ala ma

ma'di iyeki ingiraye. E'di kakparayiki mitomvu ka'di umbe mambi osu ongu ami mandrunira risiki, nako mosu umbe tomvu newo uto buki.

¹⁰Abongo e'di munde Kristo rikera konzo ukesu 'orawo, 'be'di ala ingi ma kosu uwu iye mogori urike ubu Akaya 'ora'o.

¹¹E'duta? E'dumbe ma ami awu 'ba? Tunduru koto yango mawu ami e.

¹²Ne'ora ala ma mozora mosu ini ozo kando beni, nowora uwu iti iye ti 'bama eleseye ma kari itini ovi mogori iyetara kesu'o te'du'du iyenanu yango kari mozoni ozo abongo awuraworaye.

¹³E'dumbe 'bama newone iye 'bama ma tetura ma kenzo taraye, mozosi ma o'dongozira ma kari uzari iyenanu abongo 'bama ma Kristo teturayiwo.

¹⁴Inako nani e'di ma kesu mowu tarani 'ba, e'dumbe kpere Mazu ka niri ureni uza inanu malaika mitama taranirawo.

¹⁵Inda nowora nani e'di le'bura 'ba indani mozosi nirikeraye kuzari iyenanu abongo mozosi ma manzo orera tarayiwo. Iyeri meki kosu onzo abongo iyeri mozorayiwo.

¹⁶Ma angu, 'be'di ala ini ana 'ba yango uwu 'be'di unzunirani, inako inda lola uwu newo, like'i uwu abongo 'be'di unzunirawo, noworaki uwu 'dinu uwu ogori were ti.

¹⁷E'di nani ma mitongura, ma tongu 'ba Opi rike meziriraki, inako e'di ma ogori niki na kesu'o, ma tongu abongo 'be'di unzunirawo.

¹⁸E'dumbe abongo 'bama sonzo kari ogori e'di ma ubu na tara risikirawo, uwu 'dinu mosu ogori newo.

¹⁹E'dumbe longe aragaki 'bama unzurari mbeki, lindo ami mberiziye.

²⁰E'dumbe inda 'be'di ala ko'be ami ongu mbambani, indani konyo ala amikuraye, indani kondu ami, indani kingari o'beri kori, indani kebu ami luho 'dinu, longe e'di ndoni.

²¹Ma tongu kanyaki yango gbegbu ma'di katu zo e'di neni ozo'du! Inako inda 'bama eleseye konzori kenedru logoki ogori'du e'di alaki, monzo ka kenedru logoki ogori'du 'dinu. Ma tongu abongo 'be'di unzunirawo.

²²Iye Ebere vukaraye? Uwu 'dinu monzo ka newonu. Iye Israeli vukaraye? Uwu 'dinu monzo ka newonu. Iye Abarahamari moriye? Uwu 'dinu ma newonu.

²³Iye mozosi Kristo rikeraye? Uwuna ma mada e. Ma tongu abongo obobowo. Uwuna mozo logora'o mada e, erung'a'o mada e, muma ma 'bakola 'banirayiki, nako kogo mandiki luho sonzo.

²⁴Luho umu 'bama ma Yahudaniraye kokori uwu muma piro musa druko obungweni.

²⁵Luho musa kumari uwu koguki, luho lebu toduri uwu kunuki, luho musa misandriri weri matarira'o, huna lebu uto lebuki ma'di moliri kesu'o.

²⁶O hu ma luho sonzora'o, kogo mandi tu'o uwo morora risiki, kogo mandi tu'o 'bama sinzuziri tileri'o, kogo mandi tu'o 'bama awuri koyanira risiki, kogo mandi tu'o koyase kandira risiki, kogo mandi tu'o ama makara'o, kogo mandi tu'o ilubu'o 'dinu, kogo mandi tu'o moliri'o, kogo mandi tu'o edruko kenzozirari kongbo'o,

²⁷mozo logorayiki imbe monzeki onzo'du luho sonzo hunaki mo'do ingini, onzo'du kuliki luho sonzo nako uwo ravaki, luho sonzo monyo ingini, nako ala katuki kusuni 'dinu.

²⁸Sandri alarari druko alalara ka'di ma ka uwu ondu uto bukira kenedru monze utumindi 'bama ma etuziri tara risiki kakpa.

²⁹Kere ma 'be'di ala onzo niki katu, uwu 'dinu onzo 'ba katu? Kere ma 'bako'be niki 'be'di ala kasi, uwu 'dinu monzo 'ba molovuki?

³⁰Inda ko'be uwu ogori, mosu ogori ala ma te'duri logo ingini urikeraye.

³¹Tunduru ma Opi Yesu Apokoni, ma onzozu miingiki wangiye wangira koto yango ma kenzoni tongu 'ba.

³²Tebizi kandozi Damaseke'o ma onzozu Tebizi Areta husera tomvu ka'di ama Damaseke'ora kidre, kovi niki uwu ode,

³³inako kituri uwu elengo kesu'o, derisa abi kesu'ora kongboki, nowora monzuri tile 'oraki.

2 Korinito 12

¹Kile uwu ogori, inda ke'di mozo na ka tapa 'ba kpa, inako mosu ala mindorani e'di mite'du Opi rikerayiki 'dinu tongu.

²Moto 'be'di alani Kristo kesu'o, ne kogoki owu kadari va apari druko uto, kingari 'be'di nani, kombari ini kpere leru musa nikira kesu'o. Indani e'di nani kozori gbegbu, indani ka ala mindora, ma oto 'ba, Tunduru koto e.

³Moto yango kingari 'be'di ndoni, omba Kere Leera'o. Indani e'di nani kozori gbegbu, indani ka ala mindora, ma oto 'ba, Tunduru koto e.

⁴Nako kenya e'di ma keseri tonguri 'baraye, ma kari ile 'ba 'bayi iye owuraye.

⁵'Be'di nowora re'diki mosu ogori, inako ure'diki mambi ogori 'ba, inako lebu manzo katu urikera risiki.

⁶Inako kpa, inda mile ogori, mambi onzo 'ba 'be'di unzurani, e'dumbe mosu e'di munderani tongu. Inako mambi ogori 'ba, nowora 'be'di alarani uwu ola 'ba ti mada ure ma kindo monzo nikirakira, indani kenya uburakira 'dinu.

⁷Nako nowora uwu ingari 'ba kori ti ala mite'du zora risiki, kokori ka'di uwu huhu ma umbe 'orani, neni itizi Mazu rikera ma kugbu niki uwura, nowora mambi onzo mingariki madani 'ba ti.

⁸E'di na risiki mone ka'di Opini luho musa, nowora huhu ndoni 'bayi ini inga uburaki e ti.

⁹Inako kowu uwu nowo, Mapa urikera kese imi, e'dumbe logo urikera kese kere'o mo'da manzo katu kesu'o. E'di neki mosu ogori manzo katu urikera risiki aragaki madarini, nowora logo Kristo rikerani onzo udruko'o ti.

¹⁰E'di neki Kristo risiki monge manzo katurayiki, miduyiki 'dinu, imbe monzeki, kandondeki, nako ala tendera ma epuzi turunirayiki, e'dumbe kere ma monzo niki katura'o, lindo ma logoki 'di.

¹¹Ma ozo abongo 'be'di unzunirawo! Inako amina litebi uwu e, e'dumbe lambi ka'di uwu umba. E'dumbe ma ese 'ba kubu 'bama na ma teturaye ma kadari embekesuye kakparari kongbo 'oraye, inda ke'di uwu egeyoni kpa.

¹²Gbegbu ese ma te'duri yango uwu 'be'di ma teturaniraye kozori ka'di ami kongbo'o kenedru mito'iki zo, eseyiki, ala kenedru mowu tarayiki nako mozo logorayiki 'dinu.

¹³Ala i'dara ma ko'be ami onzo utumindi 'bama ma etuziri tara kandirari kogoki? Inako lebu uwunara ma'di onzo ami mandruni 'ba. Londa uwu mozo tende na e 'doo!

¹⁴Indo, nani luho musa ma monzo ka niki mekperini uwu esu niki ami burani, nako mambi onzo 'ba mandruni ami, e'dumbe movi ka amiku alarani 'ba, inako amina. E'dumbe kile andandaye alaye o'be 'ba iye odruzi, inako odruziyena iyeri o'be andandaye.

¹⁵Nowora mosu uralaye oko aragaki zo, nako uri mundeni ngii oko ami tapa'du. Inda mawu ami madarini, ami lobi uwu awu mikununi?

¹⁶Nako inda mo'be ka'di mandruni ami druko'o 'ba, lowu yango uwuna o'dongozirata mada ka'di ami kenzoki.

¹⁷Mondu ka'di ami 'be'di ala 'bama elese ma mitetu ami burari mbeki?

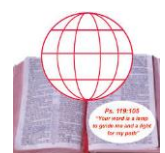
¹⁸Muzi ka'di Titoni yango ini osu, nako mitetu iye edrukoki. Tito kondu ka'di ami e? Ma ozo mana leburaki 'ba? Ma ozo iti lebu neki 'ba?

¹⁹Lana yango kpere kpetena ma e'dise awukurani tanga ami luho'o? 'Bama ma mawuraye, Tunduru luho'o ma tongu Kristo kebeki, nako e'di karpaki, ami iye'du.

²⁰E'dumbe monzo uruki, kere ma mosu epu nikira'o, mambi iti alaki ami ose abongo be milerawo 'ba, uwu 'dinu lambi uwu ose abongo be lilerawo 'ba. Iti alaki me'i kosu onzo 'di, ma'yalaki, molovuki, ngiriki, kebeye mitongu tenderaki, kebeye mitongu tagi mida ma 'bakongbokira, mogoriki, nako oyiki.

²¹Monzo uruki uri mesu'o le'bu, Tunduru urikera kambi osu uwu ugbi bile ami luho'o, mambi 'bama sonzo ami kongbo'o eruziraye ogba, ma iye kenedru izazi 'ba lee ingini, luho unze, nako meru liya tendera tara ma kari ozorayi kele risikiraye.

2 Korinito 13

- ¹Nani luho musa ma mesu niki ami bura. Moso ala ma 'bakoso niki 'be'di alani druko 'orani ezi e'di ma e'diraseni tangazi iria indani musa tangaraki.
- ²Miteme ka'di 'bama ma ka'di eruziraye nako 'bama eleseye kakpa. Kpetena, lindoza ma'di ingi iye kongbo 'ora'o miteme iye le'bu, abongo ka'di miteme iye urike mama iria nikira 'orawo, yango kere ma mosu esu niki le'bu 'ora'o mosu meru iyekurani onda 'ba.
- ³E'dumbe la ala mite'duni ile yango gbegbu Kristo ka tongu ukesu 'orata. Konzo 'ba katu ami bu, inako ka logoki ami kesu'o.
- ⁴E'dumbe 'batamani manzo katura kesu'o, inako konzo ka medrini Tunduru rike logoraki. Awu 'dinu monzo ka katu kesu'o, inako e'di awuku amikira kesu'o, mobi onzo medrini iniki logo Tunduru rikera mbeki.
- ⁵Lisonziri aminanu indo'du inda la metuki. Lonziri aminanu. Loto 'ba yango Yesu Kristo ka ami kesu'o? Indani ami levi e misonzi ndo kesu'o?
- ⁶Mike yango lobi oto yango ma evi 'ba.
- ⁷Inako ma Tunduruni tene nowora ami eru 'ba ti. Ma awu te'duri niki 'ba yango awuna ma evi 'ba, inako yango, inda ke'di monzo ka abongo mevi erawo kpa, amina ami e'di oreraye ozo.
- ⁸E'dumbe mese alalani ozo 'ba e'di munderani ohu'du, inako e'di munderani tapa'duna.
- ⁹Araga ka'di awu ohu kere ma ma'di katura'o, amina lindo la'di logo. Nowora e'di ma ma tene nirisikira ini mongu ore amikura.
- ¹⁰Ma e'di nani ugu lindo ma ingi ami kongbo'o, nowora kere ma mosu esu nikira'o, mambi ozo 'ba keviiki amiki logo ma Opi koko uwuraki, logo ndo 'bakoko uwu moye risiki, inako misiso risiki 'ba.
- ¹¹E'diri kotu'ora, ami edruko, lese newo. Liti manzo amitarani ore. Lenyi mone urikerani, lonzo kenedru lebuki. Lonzo kenedru katuki. Nako Tunduru mawuzira ma kenedru katukira 'dinu kosu onzo amiki.
- ¹²Loko mado ami kongbo'o kembe momburiki nako mawuriki. 'Bama Tunduru rikeraye kakpa kokori ami mado.
- ¹³Mapa Opi Yesu Kristo rikera, nako mawuri Tunduru rikeraki, nako utumindi Kuru Leera rikeraki ina'di ami buki kakpa.

Galatia

Galatia 1

- ¹Paulo ma 'be'di ma tetura 'bama buraki 'ba inara, indani 'bama mbeki 'ba, inako Yesu Kristo mbeki nako Tunduru Apa mbekina ma kigani 'bama ma e'dizirari kongbo'ora,
- ²nako edruko kakpa ma kari uwukiraye 'dinu, Moko mado utumindi 'bama ma etuzi Galatia 'oraye.
- ³Mapa ami, kenedru katuki ongazi Tunduru Apa bura, nako Opi awuku Yesu Kristoki.
- ⁴Kokori inanu awuta merura risiki, nowora ini awu tanga e ti wangi tende kpete na tara kesu'o, abongo Tunduru Apa awukura kilerawo.
- ⁵Miingini onzo ini wangiye wangi. Amena.
- ⁶Mondori y ango lunga kpete nowo Tunduru ma ami ungbozi mapa Kristo rikerakira bu, nako lizari e'di mo'da kandira bu.
- ⁷E'di mo'da kandira ingi, inako 'bama elese kari 'di ami sandrini oko, kari ovi e'di mo'da Kristo rikerani e'de.
- ⁸Nako inda ke'di awu, indani malaika ongazi leru'ora kpa, kosu e'di mo'da ma kandi ma mitongu amirani tongu ami kpa, ini onzo motrini.
- ⁹Abongo mowu ami varawo, mowu le'bu kpetena nowo, Inda 'be'di ala tongu e'di mo'da ma kandi ma like'irani, ini onzo motrini.
- ¹⁰Ma ovi 'bamaye uwu umba indani Tunduruni? Indani ma ovi araga kato 'bamaye? Indaza ma araga kato 'bamaye, lindo uwu mbamba Kristo rikerani 'ba.
- ¹¹E'dumbe edruko, ma ile ami oto e'di mo'da ma mitongurani kong'a 'ba 'bamari bu.
- ¹²E'dumbe ma ini ke'i 'ba 'be'di ala bu nako 'baka niki uwu isi 'ba, inako Yesu Kristo te'du uwuna.
- ¹³E'dumbe lenyi medri urikerani lindoza ma Tunduruni iingi abongo Yahuda vukaraye kiingiri inirawo, kpere mikato ka'di niki kandonde utumindi 'bama ma Tunduruni etuzirari mbe'o logoki nako mete ka'di utumindi ndoni e'de.
- ¹⁴Mozo Yahuda vukaraye Tunduruni iingi'dura kesu'o monzo ka'di kando urembekesu Yahuda vuka sonzo ma iyeki owu leburaye, e'dumbe ma ava e'di tuti te'ise urikera taraki konzo maka zo.
- ¹⁵Inako Tunduru kipe uwu kpere uri zoko kesu'o, nako kungbo uwu niri mapaki,
- ¹⁶nako kere ma ka mo'da ini Kesuni te'du'du uwura'o, nowora uwu nirisi tongu ti koyase kandirari kongbo'o, ma e'dini sonzi 'ba 'bama ma imbe kusikirayiki.
- ¹⁷Nako mosu 'ba Yerusalema'o 'bama ma ka'diri 'bama ma teturaye uwu merirari bu, inako mosu Arabia'o, nako mengu le'bu Damaseke'ona.

¹⁸Owu musa kogoki mosu Yerusalema'o Peturuni ama, nako monzo iniki mo'do apari druko umu.

¹⁹Nako ma'di 'bama ma tetura eleseraye indo 'ba inako lebu Yakobo Opi edrukoninu.

²⁰Nako e'di ma mugu ami Tunduru luho'o neni ka gbegbu, ka kenzo 'di 'ba.

²¹Kubura mosu ubu Suria tara'o Kilikiaki 'dinu.

²²Lindoza utumindi 'bama ma Kristoni etuzi ma ka'diri Yudaya 'oraye kari uluho oto 'ba.

²³Kenyiri enyenyi wari nowo, 'Be'di ma vani ka'di kandonde kato awu mbera kpetena ka e'di metu tarani tongu ma kovi ka'di e'derani.

²⁴Nako kiingiri Tunduruni urisiki.

Galatia 2

¹Kuburaki owu apari druko uto kogoki mobi Yerusalema'o le'bu Barinabaki, memu niki Titoni 'dinu mobi iyeki.

²Mosu e'dumbe Tunduru te'du uwu yango uwu osu, nako mo'be mikovini e'di mo'da ma mitongurani koyase kandirari kongbo'ora 'bama druko tigbozi utumindi 'bama ma etuzi tarari kando'o, mambi iti alaki oro, indani moro ka'di egeyoni kpa.

³Inako inda ke'di Titoni ma monzo inikira ma ini Giriki esurani kpa, 'baka ini tebi 'ba 'bayi ayani usu imbe'o.

⁴Inako edruko kenzozira ma 'bakomba kesu'o mikoviriniraye kileri nani. Kusuri niki mamvuni mitanga awuta ma Kristo kesu 'oraseni ovi'du, iyeri awu ungu mbambani ti.

⁵Ma niki kere alani onda 'ba iye, ingi ke'di kere were noworani kpa, nowora e'di munde e'di mo'dara kesu 'orani azu 'ba ti ami.

⁶Ne'ora 'bama ma indorizi druko tigboziraye manzo ma vani konzori inikira, ini alala 'di 'ba uwu, Tunduru kopu 'bamari kongbo 'ba. 'Bama ndoye kunduri ka e'di alani 'ba urike mitongura druko'o.

⁷Nako kindori yango 'bako'be uwu e'di mo'darani tongu koyase kandi ma ayani usuzi 'baraye, abongo 'bako'be Peturuni e'di mo'darani tongu Yahuda ma aya usuzirayerawo.

⁸Logo Tunduru rikera ma ka'di mozo ozo Peturuki onzo'du 'be'di ma tetu Yahudari bura ka'di mozo ozo uwuki 'dinu onzo'du 'be'di ma tetu koyase kandirari bura.

⁹Nako kere ma kindori niki mapa ma Tunduru koko uwunira'o teende, Yakoboye Peturuki nako Yowanini, 'bama ma indorizi druko tigboziraye ke'iri awu Barinabaki tile iriaki yango awu obi koyase kandirari bu, nako iyerana iyeri obi Yahudari bu.

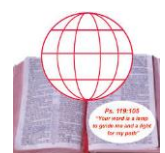
¹⁰E'di lebura kileri awu idari sandrizi risiki, neni e'di ma mile ozo avakirani.

- ¹¹Ne'ora kere ma Peturu kesu niki Antiokia 'ora'o, muti ini luho'o, e'dumbe lindo e'di kada ini e.
- ¹²Lindoza 'bama ma Yakobo teturaye kari ulu 'bara'o, Peturu ka'di monyoni onyo kerelebu'o koyase kandirayiki. Inako kere ma 'bama ndoye kulurira 'ora'o kiperi iye mberaki e nako kopuri iyeki e, e'dumbe keru menzuri aya musuziri tarani.
- ¹³Nako edruko elese Yahudaniraye kozori o'dongoki kerelebu'o Peturuyiki, nowora kpere Barinabani 'dinu kombari ipi'o iyeta o'dongoraki.
- ¹⁴Nako kere ma mindo yango kari ore 'ba e'di munde e'di mo'dara tara risikira'o, mowu Peturuni iye luho'o kakpa nowo, Inda ke'di imi Yahuda esu onzo koyase kandirayiwo nako Yahudawo 'ba, e'duta lese koyase kandiraye tobi onzo'du Yahudayiwo?
- ¹⁵Awu ma Yahudari modruzunira, inako koyase kandi ma meruziraye 'ba.
- ¹⁶Inako moto e yango 'bakola 'be'di alani ore Tunduru luho'o metu ma ketu niki Yesu Kristoniraki, inako mozo meziri taraye mozoki 'di 'ba. Awu ma metu Kristo Yesuniraye 'bakola awu ore Tunduru luho'o metu ma awuta metu niki Kristoniraki, inako mozo meziri taraye mozoki 'ba. E'dumbe 'be'di ala ingi ma 'bakola ini ore Tunduru luho'o mozo meziri taraye mozoki 'di 'bara.
- ¹⁷Inda mile 'bayi awu ola ore Tunduru luho'o Kristo kesu'o, 'bakose awuna awu meruzini, ne te'du yango Kristo meruni tapazi? Newo lebu 'ba!
- ¹⁸Inako inda mi'do ala ma vani mitivaraye o'ba le'bu, ne te'du yango ma mezirini aso.
- ¹⁹E'dumbe meziri mbeki mondi e meziri bu, nowora uwu onzo medrini ti Tunduru bu.
- ²⁰Batama uwu kerelebu'o Kristoki kogu mala mbe'o, nowora ini uwu 'di 'ba ma ka medrinira, inako Kristo ma ka medrini ukesu 'orana. Nako medri ma ma niki kpetenara monzo ka metu ma metu ka niki Tunduru Kesunira, ma kawu uwura, nako koko medri nirikerani urisikira.
- ²¹Ma Tunduru rike maparani uti 'ba. Inda 'bakola 'be'di alani ore Tunduru luho'o meziri mbeki, ne te'du yango Kristo kondi egeyoni!

Galatia 3

- ¹Ami Galatia ma unzuniraye! A'di kiso ami bi ina? 'Bate'du ami luho'o e'di ma Yesu Kristo rike mandi ta kogu mala mbe'ora!
- ²Loko uwu ami ti'di e'di lebu naki wari. Like'i Kuru Tunduru rikerani mozo meziri taraye mozoki indani e'di ma lenyi metukiraki?
- ³Ami unzu newo! Ami ma li'do Kuru Tunduru rikerakira, kpetenara la ile uwu ala ma ubu na taraki?
- ⁴Nowora ala kakpa ma kozori ami mbe 'oraye kari egeyo? Gbegbu kari egeyo?

- ⁵Tunduru koko ami Kuru nirikerani nako kozo eseye ami kongbo'o amiku mozo meziri taraye mozoraki indani e'di ma lenyi metukiraki?
- ⁶E'dumbe e'di mugu kowu Abarahama risiki nowo, Ketu Tunduruni, nako nirike meturata kolari ini 'be'di orerani.
- ⁷Nowora loto yango 'bama ma etuziraye iye mori Abarahama rikeraye gbebu.
- ⁸Nako e'di mugu koto meri yango Tunduru kosu koyase kandiraye ola ore metuki. Nowora 'batongu e'di mo'darani Abarahamani meri nowo, Tunduru kosu kandomarani oko koyase kakparaye mimbeki.
- ⁹Nowora 'bama kakpa ma keturiraye kari kandomarani ose iyena kerelebu'o Abarahama ma keturirayiki.
- ¹⁰'Bama ma kituri mozo meziri tarari mberaye kari motrini. E'dumbe e'di mugu kowu nowo, 'Be'di lebu lebu ma ka e'di kakpa ma ka mugurini buku meziri tara kesu 'oraye ozo 'bara ka motrini.
- ¹¹Nowora e'di na kindori teende yango 'be'di ala ingi ma 'bakolani ore Tunduru luho'o meziri mbekira, e'dumbe e'di mugu kowu nowo, 'Be'di ma 'bakolani ore metu mbekira kosu onzo medrini,
- ¹²Meziri ka ezi 'ba metu druko'o, inako abongo kugurirawo, 'Be'di ma kozo ala nayera kosu onzo medrini iye mbeki.
- ¹³Kristo ma kongu motrini awu risikira, kanga awu motri meziri tara kesu 'oraki, e'dumbe kuguri nowo, 'Be'di lebu lebu ma 'baka ini inzi kogu mbe'ora ka motrini.
- ¹⁴Kristo kanga awu nowora kandomara ma vani Tunduru kazu Abarahamanira 'bakokoni koyase kandiraye Kristo Yesu mbeki, nowora awu 'dinu awu Kuru Leera ma Tunduru kazu yango kosu teturani ke'i metu mbeki.
- ¹⁵Ami edruko, mosu e'di misonzi ma ka indori uto bukirani te'du. Inda 'bamari tu kose e'di mikindi druko'o, nako kituri iye tile e, ala ingi ma kese e'di mikindi ndoni aso, indani alalani undu imbe'ora.
- ¹⁶Tunduru kazu e'di mazu nirikerani Abarahamani nako mori nirikerani 'dinu, nako kowu 'ba nowo, Mori nirikeraye, niri e'diseni 'bama sonzo, inako kowu nowo, Nani ko mirike morirani, niri e'diseni 'be'di leburaninu, ma ini Kristoni.
- ¹⁷E'dise ma mowura ka nowo. Meziri ma 'bakamba owu a'ba uto piro musa kogokira kese e'di mikindi ma vani Tunduru ko'be ezi'durani aso 'ba, nako kese o'be 'ba e'di mazuni ongu egeyoni.
- ¹⁸Inda tolonziri monyo kongo meziri mbeki, lindo ka e'di mazuki le'bu 'ba. Inako Tunduru koko ini Abarahamani e'di mazuki.
- ¹⁹Inda nowora 'bakoko mezirini e'duta? 'Bakunduni e'di tendera risiki, elu'du kpere mori ma Tunduru kazu e'di mazu nirisikira kesu nikira'o. Malaikaye ko'beri mezirini onzo 'be'di ma 'bamari kongbo indizi mbeki.

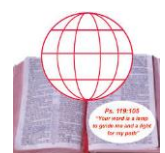

- ²⁰Inako 'be'di lebura risiki wari kile 'ba 'be'di ma 'bamari kongbo indizini, inako Tunduru ka lebu.
- ²¹Nowora niri e'diseni nowo meziri ka kevii oma e'di mazu Tunduru rikera mbe'o? Nowo 'ba, e'dumbe inda 'bako'be meziri ma kese medrini amba 'bamayera, nowora gbegbu 'bakese 'bamaye ola ore Tunduru luho'o meziriki.
- ²²Inako e'di mugu kowu yango 'bama ma ubu 'oraye kakpa kari logo e'di tendera tara huse'o, nowora e'di mazu ma 'bakazu metu ma 'bama keturi niki Yesu Kristoniraki ini onzo mokoni ti 'bama ma keturiraye.
- ²³Ne'ora lindoza metu ka epu 'bara'o, meziri ko'be awu kakpa erung'a ru'ba'o elu'du kpere metu kosu te'durira'o.
- ²⁴Nowora 'bako'be mezirini onzo awu kidre tomvuzini kpere Kristo kosu elu nikira'o, nowora 'bayi awu ola ti 'bama ore Tunduru luho'o metuki.
- ²⁵Nowora kpetena kere ma metu kelu niki vara'o ma le'bu kidre tomvuzi huse'o 'ba.
- ²⁶Kristo Yesu kesu'o ami kakpa Tunduru rike andandaraye metuki,
- ²⁷e'dumbe ami ma 'bakoko ami batisimoni Kristo kesu 'oraye la'du Kristoni ami mbe'o e.
- ²⁸E'di neki mopuri ingi Yahudari kongbo'o Girikiyiki, nako 'bama ma ubuzirari kongbo'o mbambayiki, nako esuri kongbo'o indiyiki, e'dumbe ami kakpa la lebu Kristo Yesu kesu'o.
- ²⁹Nako inda ami Kristo rike, lindo ami Abarahamari moriye, nako lobi onzo tolonzi onyoziye abongo Tunduru kazu e'dinirawo.

Galatia 4

- ¹Inako mowu ami, inda tolonzi onyozi kaza unzununi kada mbambani 'ba, inda ke'di ini alazi kakpa kpa.
- ²E'dumbe konzo ka tomvuzi huse nako ala nirikera tomvuziye kpere mo'do ma apoko kitira'o.
- ³Awu 'dinu, kere ma ma'di niki andandara'o, ma'di mbamba kuru ala ubu na rikerari taraye.
- ⁴Inako kere ma wangi kelu kililira'o, Tunduru tetu niri Kesu ma indi kodru, ma kodruni meziri husera,
- ⁵ma ini 'bama ma kari meziri huseraye anga, nowora awu niki ke'i e'di ma awu ongu niki Tunduru rike andandaraye ti.
- ⁶Nako e'dumbe ami la andandarata, Tunduru tetu Kuru Kesu nirikera tarani awu kenedru'o ma tomba nowo, Baba, Apa!

- ⁷Inda nowora Tunduru mbeki imi mbambani le'bu 'ba, inako kesuni, nako inda imi kesuni imi tolonzi onyozini.
- ⁸Vaniraki la Tunduruni oto 'bara'o, lonzo ka'di mbambani ala ma konzori mazuni inginirari huse.
- ⁹Inako kpetena laki Tunduruni oto e, inako madarira, Tunduru koto ami e, nowora lile ongu kubu kuru ala ubu na rikerari tara ma ami lile onzo mbamba iyetara le'buraye tetini?
- ¹⁰La mo'doye iingi, nako simbayiki, wangiye, owuyiki!
- ¹¹Ma uruki ali'bani vani ma'di mozoni ozo ami kongbo'o egeyo.
- ¹²Mone ami, edruko, ami ongu uwuwo, e'dumbe uwu 'dinu, ma ongu amiwo. La'di alalani ozo 'batende umbe'o.
- ¹³Lidari mo'do meri ma e'di mo'darani mitongu amira'o, lindo mitonguni agu umbera risiki.
- ¹⁴Inako la uwu ize 'ba, la uwu uti 'ba 'dinu, inda ke'di umbe monze konzo ka'di ami kesu mitambuni maka ami kpa. Inako like'i uwu malaika Tunduru rikerawo, abongo Kristo Yesuwo.
- ¹⁵Araga ka'di ami ohu zo. E'du rala kozori ina? Ma e'diseni tanga ami risiki yango inda kese ka'di e, lambi ka'di ami luhoye sinze oko'du uwu.
- ¹⁶Inda nowora mongu amita me'dizirani, e'dumbe ma e'di munderani tongu amirata?
- ¹⁷Bama neye kari kenedru monze makarani te'du ami bu, inako iyeta manara ka mo'da ingi. Ala ma kari ovira ka na, yango iyeri awu kongbo opu amiki, nowora kenedru monze amikurani ongu ti iye bu.
- ¹⁸Inda kenedru monze ka'di, mana mo'dara risiki, ka mo'da uto buki. Ka gbegbu, inako lindo ma'di ami bura wari 'ba.
- ¹⁹Andandazere urikeraye, ma sandriri ami risiki, abongo indi ka'di sandriri wangi modruri tara 'orawo kpere Kristo kosu o'iri niki ami kenedru 'ora'o!
- ²⁰Nako mile onzo amiki nako ungorose iza kandi ami, e'dumbe ukenedru kudari zo ami risiki.
- ²¹Lowu uwu, ami ma lile onzo meziri huseraye, la e'di ma meziri kowurani enyi 'ba?
- ²²E'dumbe kuguri nowo, Abarahama konzo kesundaki iria, lebura mbamba rikera, lebura indi ma ubuzi rikera.
- ²³Kesu ma indi mbambanira kodrura 'bakodru ini iti imbe tara'o, inako kesu ma indi ma ubuzi kodrura 'bakodru ini e'di mazu mbeki.
- ²⁴E'di na ka e'di misonzini. Indi iria naye konzori ka e'di mikindi iria. Lebu ma ongazi angu Sinai'ora, ini Hagarini, kodru andanda ma kobiri onzo mbambaniraye.

²⁵Hagarini ka angu Sinai Arabia'ora, nako 'basonzini ama maka Yerusalema kpetenaraki, e'dumbe kari mbamba nirike andandarayiki.

²⁶Inako Yerusalema leru' ora ka ubuzini, nako ini awuri zokoni.

²⁷E'dumbe kuguri nowo, Aragani imi ohu, imi indi ma munzira, ma kodru 'bara. Oza nako ode aragaki, imi ma la sandriri 'ba modruki. E'dumbe andanda indi ma 'bakondani ipi druko'ora rikeraye kari sonzo andanda indi esukirani mada.

²⁸Nako amina, edruko, la abongo Isakawo, ami andanda Tunduru rikeraye e'di mazu nirikera risikirata.

²⁹Inako abongo 'be'di ma 'bakodru niki imbe tarakira kato kandonde unzu ma 'bakodru Kuru Tunduru rikera mbekirawo, konzo nowo kpere lengi.

³⁰Inako e'di mugu kowu e'du? Ido indi mbambarani e niri kesuki 'dinu, e'dumbe indi mbambara kesu kambi tolonziye onyo indi ma ubuzira kesuki 'ba.

³¹Nowora edruko, awu andanda indi mbambanira rike 'ba, inako indi ma ubuzira rikerana.

Galatia 5

¹Mitunganira risiki Kristo tanga awu e. Inda nowora lezi ngbe, nako letu koli mbamba tarani le'bu 'ba.

²Uwu Paulo, ma tongu ami yango inda 'bakusu ayani ami mbe'o, Kristo kambi ami tapa 'ba.

³Ma e'diseni tanga le'bu yango 'be'di lebu lebu ma 'bakusu ayani imbe'ora ka meriki mezirini ngii iingi'du.

⁴Ami ma lile 'bayi ami ola 'bama ma oreraye Tunduru luho'o mezikiraye lopuri e Kristoyiki. Levi e mapa 'oraki.

⁵E'dumbe Kuru Leera mbeki, ma mike tomvu yango Tunduru kosu awu ola 'bama ma oreraye metu mbeki,

⁶Nako Kristo Yesu kesu'o aya musu ka alalani tapa 'ba, indani aya musu ingi kpa, inako metunina ma kozori mawuriki.

⁷Vaniraki la'di ti'ya drani. A'di kiye ami e'di munderani miingiki?

⁸E'di mitoto na kongu 'ba Tunduru ma ami ungbozira bu.

⁹Imii werera ka mugatini aka ngii.

¹⁰Ma mikeki Opi kesu'o ami risiki yango mana amikura kambi onzo kandi 'ba urikeraki, nako 'be'di ma ka ami sandrini okora kosu e'di mopu nirikerani tamba inanu, indani ini onzo a'dini kpa.

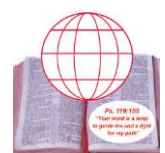
- ¹¹Ami edruko, uwuna, indaza ma e'di aya musu tarani tongu be, 'baka kandonde kato umbe'o e'duta? Inda newo 'bakinga kudu 'ba hu eduzira kogu mala tarani e.
- ¹²Mile yango 'bama ma kari ami kenedru o'beni onze driniraye iyeri ugbori iyenanu 'bangani.
- ¹³E'dumbe edruko, 'bakungbo ami mitungari ta. Inako mitungari amikurani ami tanga 'ba liya imbe taraye ozo'du, inako lonzo mbamba embenesu taraye mawuri mbeki.
- ¹⁴E'dumbe meziri ngii kozori kere'o e'di lebuki nowo, Awu matunini abongo imiwo.
- ¹⁵Inda la e'i nako la onyo embenesuyiki leziwo, lonzo ami luhoki, lambi obi e'deri ami kongbo'o.
- ¹⁶Inako mowu nowo, Kuru Leerani ami druko tigbo, nako lo'be liya ma imbe taraye iyeri ozori 'ba kere'o.
- ¹⁷E'dumbe liya imbe taraye kari o'diri Kuru Leerayiki, nako mile Kuru Leera taraye kari o'diri liya imbe tarayiki, e'dumbe iye me'dizi iye kongbo'o, nowora ami ala ma lilerani ozo 'ba ti.
- ¹⁸Inako inda Kuru Leera ka ami druko tigbo, lindo la meziri huse 'di 'ba.
- ¹⁹Ne'ora mozo imbe taraye te'duri teende. Kari na, luho unze, manzo lee ingira, mozo tende kanyakira,
- ²⁰eyi mo'ira miingi, ko'i, mo'uri, me'i, ma'yala, molovu, ngiri, milasi, mopuri,
- ²¹eve, mitingba, nako menzuri toi druko'o, ala noworayiki. Ma ami teme abongo miteme ka'di ami merirawo yango 'bama ma kari ala nowora ozoraye kambiri opi monyo Tunduru rikerani onyo 'ba.
- ²²Inako kiha ma Kuru Leera kikoraye kari na, mawuri, araga, kenedru katu, kenedru mito'i, kenedru mo'da, manzo mo'daki, kenedru mundeki,
- ²³manzo koduki, nako imbe mitebiki. Meziri ingi ala nowo neri druko'o.
- ²⁴Nako 'bama ma iye Kristo rikeraye tamari va iyeta medri 'bamari tarani liyayiki nako mile tenderayiki kogu mala mbe'o.
- ²⁵Inda monzo medriki Kuru Leera mbeki, Kuru Leerani awu druko tigbo 'dinu.
- ²⁶Awu ingari 'ba, awu molovuni oko 'ba awu rembekesuye awu kongbo'o, eveni awu ohu 'ba awu rembekesuye awu kongbo'o.

Galatia 6

- ¹Ami edruko, inda 'bakose 'be'di ala meru'o, ami ma la Kuru Leeraki lungu 'be'di noworani kenedru koduraki. Ma lonzo ka niki ami luhoki minanu mituba kambu osu imi ose.

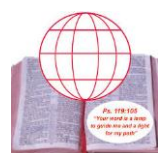
- ²Litamba mandru embenesu taraye ami kongbo'o, nako lo'be meziri Kristo rikerani ini ozori kere'o nowonu.
- ³E'dumbe inda 'be'di ala kana yango ini makesu, lindo ka werenzu, kunyari inanu.
- ⁴Inako 'be'di lebu lebu ini nirike mozora kesuni sonzi inanu, nako kosu ogori inanu imbe'o, inako matuko mbe ina 'ba.
- ⁵E'dumbe 'be'di lebu lebu kosu nirike tindirirani tamba inanu.
- ⁶Ne'ora 'be'di ma 'bakisirani indiri kerelebu'o 'be'di ma ini isiziraki ala mo'da kakparari'o.
- ⁷Lunyari 'ba aminanu. Tunduruni 'bakize 'ba, e'dumbe inda 'be'di ala kori mori, kosu ala ndoni osi.
- ⁸Inda 'be'di ala kori moriye araga kato'du medri nirikerani, kosu me'derini osi medri na kesu'o, inako 'be'di ma kori moriye araga kato'du Kuru Leerani, kosu medri wangiye wangirani osi Kuru Leera bu.
- ⁹Nako awu odo 'ba mozo mo'daraye mozoki, e'dumbe inda awu kenedru kong'a 'ba' kere ma wangi kosu elura'o, mobi osi.
- ¹⁰Inda nowora, indaza kere ka 'di awu, awu ozo mo'darani 'bama kakparaye, nako mundera 'bama ma u'ba metuzi tara kesu 'oraye.
- ¹¹Lindo, mugu ami ogoro makarayiki utileki unanu!
- ¹²'Bama ma kari ile medri 'bamari tarani te'du, kari ile ami tebi yango 'bayi ayani usu ami mbe'ona. Inako kari ozo newonu nowora 'bayi kandonde kato 'ba iye mbe'o kogu mala Kristo rikera risiki ti.
- ¹³E'dumbe kpere 'bama ma ke'iri ka aya musurani kpa, kiingiri ka mezirini 'ba, inako kari ile ayani usu ami mbe'o nowora iyeri ogori ami mbe risiki ti.
- ¹⁴Uwuna mile uwu ogori e'di alaki 'ba, inako lebu kogu mala Opi awuku Yesu Kristo rikeraki wari. E'dumbe kogu mala nirikeraki e'di ubu na 'oraye konguri abongo ala mondirani uwu, nako uwu 'dinu mongu abongo ala mondirani e'di ma ubu na 'oraye.
- ¹⁵E'dumbe aya musuni indani aya musu ingini kari iria alala 'di 'ba, inako ala ma ka 'dira 'be'di muku le'burana.
- ¹⁶Kenedru katu nako odookini onzo 'bama kakpa ma kari o'bu meziri nakiraki, ma onzo abongo Israeli vuka ma Tunduru kiperaye.
- ¹⁷O nga'du kpetena 'be'di alani sandri kato uwu 'ba, e'dumbe mitamba ka umbe'o odrobu ma te'duri niki uwu mbamba Yesu rikeraniraye.
- ¹⁸Edruko, mapa Opi awuku Yesu Kristo rikera ini onzo kuru amikurayiki. Amena.

Efeso

Efeso 1

- ¹Paulo, 'be'di ma teturani Kristo Yesu rikera abongo Tunduru kilerawo, koko mado 'bama Tunduru rike ma kari Efeso'ora ma kenedru munderaki 'dinu Kristo Yesu kesu 'oraye.
- ²Mapa ami kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa awukura bura nako Opi Yesu Kristoki.
- ³Miingini onzo Tunduru Opi awuku Yesu Kristo Apokoni, ma koko awu kandomaraye kakpa kuru ta ubu ma leru 'ora'o Kristo kesu'o.
- ⁴Lindoza kaza ubuni uku 'bara'o lito Tunduru kipe ka'di awu e, nowora awu onzo lee ma meru ingini awu druko'o luho nirikera'o ti.
- ⁵Nirike mawuriraki, kipe awu onzo'du nirike andandaraye Yesu Kristo mbeki abongo mana ma kenedru kilerawo.
- ⁶Awu Tunduruni iingi nirike mapa ma mo'daki zo, ma koko awu egeni 'Be'di ma mawu zora kesu'ora.
- ⁷Kusi onzuzi Kristo rikera mbeki mose mangarini, awuta meruraye kondari e abongo nirike mapa ma onzozu makarawo,
- ⁸ma koko awu madarinira. Mberi nirikeraki zo nako mana mo'dakiraki 'dinu,
- ⁹ko'be awu e'di mikovi mile nirikera tarani oto abongo mana nirike kiti Kristo mbekirawo.
- ¹⁰Wangiri meki'o, miti nirikera kosu alari koyase enzu kerelebu'o Kristo kesu'o, ala leru 'oraye nako ubu 'orayiki 'dinu.
- ¹¹Kristo kesu'o 'bakipe awu lito meri onzo'du 'bama Tunduru rikeraye, ma kozo ala kakparaye abongo kile iti'durawora.
- ¹²Nowora awu ma mike meri Kristo kesu 'oraye awu o'be maka Tunduru rikerani onzo miingiki ti.
- ¹³Kristo kesu'o ami 'dinu ma lenyi va e'di munderani, e'di mo'da ami usiizirani, nako ma letu iniraye 'bako'be mitu ami mbe'o Kuru Lee ma 'bakazu amira mbeki.
- ¹⁴Ini ala menzepi tolonzi monyo ta awukurani, lindoza ma ini ose 'bara'o, nowora awu o'be maka nirikerani onzo miingiki ti.
- ¹⁵E'di na risiki, e'dumbe menyi e'di metu amita Opi Yesu kesu'ora risirata, nako e'di mawuri amita ma lawu 'bama Tunduru rikeraye kakparata,
- ¹⁶monda 'ba mumbaki Tunduruni ami risiki, ma anari niki ami risiki 'dinu urike mitenera'o.

¹⁷Mitene yango Tunduru Opi awuku Yesu Kristo rike, ini Apa makarani, ini Kuru Leerani oko ami, ami o'be'du mberiki nako Tunduruni te'du'du ami, nowora ami ini oto ti.

¹⁸Mitene Tunduruni yango amiri manaye onzo mitewurini nirike mitamarani indo'du, nowora ami oto niki mike ma ini kungbo niki amirani ti, nako lonyi tolonzi monyo maka ta ma kazu nirike 'bamarayeraye,

¹⁹nako ami oto niki logo nirike makara ma ka mozoni ozo awu kesu 'orani awu metuzini, logo ndo kese 'ba onziri.

²⁰Ini logo maka ma kiga niki Kristoni 'bama ma e'dizirari kongbo'ora, nako ko'be ini tredre tile u'da monyo tara druko'o ubu leru 'ora'o.

²¹Nako Kristo konyo opini tobizi kakparari druko'o, meziriki, logoyiki nako opi monyoki 'dinu, nako kebe lebu lebu ma 'bakupi wangi na kesu 'oraye, nako wangi ma kosesurari'o 'dinu.

²²Tunduru ko'be ala kakparaye Kristo huse nako ko'be ini onzo'du drukoni ala kakpari druko'o utumindi 'bama ma etuziri tara re'diki.

²³Utumindi ndo ini Kristo mbe, ala misezi Kristo rike ma sezi ala kakparaye kere kakparari'ora.

Efeso 2

¹Lito le'di ka'di e meru risiki e'di tenderayiki 'dinu.

²Wangi no'o litokpa ka'di iti tendera ubu rikerani, litokpa makesu logo opu tarani, kuru ma ka 'bama ma e'di iingizi 'baraye tebirani 'dinu.

³Lito awu 'dinu kakpa monzo ka'di 'bama nari kongbo'o, ma monzo abongo liya awuta imbe tara konzorirawo 'dinu, nako mile imbe taraye nako mana tarayikirawo 'dinu. Nowora abongo 'bama elese kakparayerawo, awuta medrira risiki, awu 'dinu ma molovu Tunduru rikera huse'o.

⁴Inako Tunduru rike odoora kadari e, nako mawuri nirike ma kawu niki awura ka maka madarini,

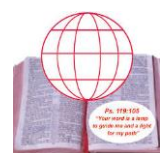
⁵nowora kere ma me'di awuri meru risiki awuri kuru 'ora'o, ko'be awu medrini kerelebu'o Kristoyiki. 'Bakiisi ami mapaki.

⁶Kristo Yesu kesu'o, kiga awu iniki awu niki opini onyo iniki 'dinu ubu leru 'ora'o.

⁷Nowora wangi ma kosesurari'o ini te'du niki mapa ma maka adarizirani kenedru mo'da nirikera mbeki ma te'du awu Kristo Yesu kesu'ora.

⁸E'dumbe 'bakiisi ami mapaki metu mbeki. Nako ka mozo amikura 'di ingi, ka moko ma Tunduru kokorana.

⁹Inako ka mozo re'diki 'di 'ba, nowora 'be'di alani ogori 'ba ti.

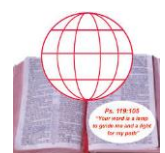

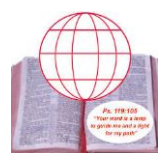
- ¹⁰E'dumbe awu mozo ma Tunduru kozora ma kukuri Kristo Yesu kesu 'oraye, mozo mo'dakiraye ozo'du, ma kiti meri yango awu iye ozo niki tiraye.
- ¹¹Inda nowora lidari la'di etini vanira'o, ami koyase kandi imbekiraye ma Yahuda ayani usuziraye kungbori 'bama ma ayani usuzi 'baraye, inako aya musu ndo ini ala ma 'bamaye kozori tileki iye mbekira wari.
- ¹²Lidari yango wangi no'o la'di Kristoni ingini, lopuri ka'di e leke koya Israeliri taraki, la'di koyase kandi e'di mazu mikindi tara ingini. La'di mike ingini ubu na kesu'o, nako Tunduruni ingini ami bu 'dinu.
- ¹³Inako kpetena Kristo Yesu kesu'o ami ma lito vani la'di लेकरaye 'bakamba ami kogo kusi onzuzi Kristo rikera'o.
- ¹⁴E'dumbe ini kindizi awukura ma kungu awu iria imbe lebunira, nako kaso guru ma ko'be 'bamaye me'diziraye e.
- ¹⁵Imbe nirikera mbe'o, ko'be meziri Yahuda tara nako meziri kandi kandiraye kewuri e, nowora ini o'be utumindi lebu koyase iria kesu 'oraki imbe'o ti, ma kamba niki kenedru katunira.
- ¹⁶Nako nirike mandi kogu mala mbe 'oraki kindi awu iria Tunduruyiki imbe lebu'o, ma ini o'be niki mo'uri ndo ini ewu e.
- ¹⁷Nako kesu, tongu kenedru katuni ami ma la'di लेकरaye, nako 'bama ma kari kogoraye 'dinu.
- ¹⁸E'dumbe imbeki awu iria mose itini Kuru Lee lebura mbeki osu'du Apa bu.
- ¹⁹Inda nowora ami 'bama ma 'bakoto 'baraye nako ederaye 'di ingi le'bu, inako ami ubuzi kerelebu'o 'bama Tunduru rikerayiki, nako 'bama ma u'ba Tunduru rikera taraye 'dinu,
- ²⁰Ami 'dinu 'bako'ba ami ise ma 'bama ma teturaye nako monziziye ko'berira druko'o, Kristo Yesuni ini kunu maka kotu druko'o ndoni.
- ²¹Ini 'be'di ma kindi u'ba ngii kerelebu'ora nako ko'be ini onzo u'ba leerani ma 'bakoko Opinira.
- ²²Nako ini kesu'o ami 'dinu la o'bari kerelebu'o nowora ami ongu ti u'ba ma Tunduru ka onzo niki kesu'o nirike Kururakira.

Efeso 3

- ¹E'di na risiki uwu Paulo ma erung'ani Kristo Yesu rike ami ma koyase kandira re'diki ma Tunduruni tene.
- ²Gbegbu lenyi yango Tunduru ma mapazira koko uwu mozo nani ami risiki.
- ³Tunduru te'du uwu nirike e'di mikovirani nako ko'be uwu oto, abongo lito muguni tobi nirisikirawo.

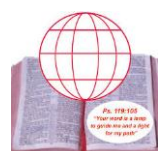

- ⁴Kere ma lobi e'di nani olara'o, lobi moto urike e'di mikovi Kristo rikera tarani o'i.
- ⁵Wangi adazira'o 'baka 'bamaye e'di mikovi nani te'du 'ba, inako kpetena Tunduru te'duni 'bama ma tetu nirikeraye nako monziziye 'dinu Kuru Leera mbeki.
- ⁶E'di mikovi ndo ka na. E'di mo'dara re'diki koyase kandiraye iye tolonziye onyozi, iye imberikoliye imbe lebu kesu'o, iye kindirizi e'di mazu leburata Kristo Yesu mbeki.
- ⁷Bako'be uwu mozozu e'di mo'da na ta, ma Tunduru koko uwu mapa nirikeraki mozo logo nirikera mbeki.
- ⁸Inda ke'di uwu kisa zo 'bama Tunduru rikerari kongbo'o kpa, mapa na kokori uwu e'di mo'da lonyi Kristo rikerata ma kese koviri 'barani tongu koyase kandiraye,
- ⁹nako o'be 'bama kakparaye indo e'di mana mikovirini ma 'bakobi o'be mozo'ora. Tunduru ma ala kakparaye ukuzira ko'be e'di nirike ndoni onzo mikovirini wangi kakpa adazirari'o,
- ¹⁰nowora wangi kpetenara'o malaika makaraye nako druko tigbozi ubu leri 'oraye iyeri oto mberi Tunduru rikera ma onzozu eyi kandi kandirakirani utumindi 'bama ma etuziri tara mbeki.
- ¹¹Tunduru kozo nani mana nirike ma wangiye wangi mbekirata ma kozo awuta Opi Kristo Yesu mbekira.
- ¹²Kristo kesu'o, nako awuta metu ma metu niki inira mbeki, ma kenedru logoki osu'du Tunduru kando'o, kenedru mo'beki zo.
- ¹³Inda nowora mitene ami yango lonzo 'ba kenedru mudaki urike sandri monyo ami risikirata, e'dumbe iye kakpa iye amita mo'dara risita.
- ¹⁴E'di na risiki misaso uka'yo Apa kando'o,
- ¹⁵ne mbeki 'belembuye kakpa leri'o nako ubu 'oraki kupiri iye kebe munderaki.
- ¹⁶Mitene yango ini o'be ami logo ose Kuru nirikera mbeki ami kenedru'o abongo nirike makarani onzo miingikirawo,
- ¹⁷nako yango Kristoni onzo ami kenedru'o metu mbeki. Mitene yango amiri kedi nako iseni onzo mo'ini mawuri kesu'o,
- ¹⁸nowora ami ese ti o'i kerelebu'o 'bama Tunduru rikerayiki mawuri Kristo rikerani ka wala nako tiga, kori indani kili bilerawo,
- ¹⁹nako ami oto ti mawuri Kristo rike ma kada e'di motonira, nako Tunduruni inanu ini ami sezi ti.
- ²⁰Tunduru ma kese ozo madarini ma ma ese tene indani ana 'bara logo ma ka ozo awu kesu 'orakira,
- ²¹ini onzo miingiki utumindi 'bama ma etuziri tara kesu'o, nako Kristo Yesu kesu'o uto buki kakpa, wangiye wangi. Amena.

Efeso 4

- ¹Inda nowora uwu ma erung'a Opi risikira, mitene ami yango lonzo medriki ma kese amita mungbo ma 'bakungbo niki amira.
- ²Lonzo muworiki zo, kenedru koduraki, kenedru mito'iki, nako lonzo kenedru e'di mitritri taraki ami kongbo'o mawuri amikura risiki.
- ³Lisonzi kenedru toki onzo'du kenedru lebuki ma ongazi Kuru Leera kesu'ora, lindo la mito'irini kerelebu'o kenedru katuki.
- ⁴Imbe ka lebu, Kuru Leera ka lebu, abongo lito Tunduru kungbo ami mike lebu'o mungbo amikura tarawo.
- ⁵Opi ka lebu, metu ka lebu, batisimo ka lebu,
- ⁶Tunduru ka lebu ma onzozu Apa awu kakparari tara, ma ka ala kakparari druko'o nako ala kakparari mbeki, nako ala kakparari kesu'ora.
- ⁷Nako 'bakoko mapa awu buki kakpa abongo misonzi ala moko ma Kristo kokorawo.
- ⁸Inda nowora kowuri nowo, Ma sesi korira'o tigbo 'bamari druko sonzo ma 'bakoderaye, nako koko ala mokoraye 'bamaye.
- ⁹(Sesi kori, niri e'diseni e'du? Niri e'diseni yango kotu 'dinu ubupi bilerari'o.)
- ¹⁰'Be'di ma otuzi ndo ini ininu ma sesizi kori leruye madanira, nowora ini alaraye kakpa sezi ti.
- ¹¹Nako koko 'bama eleseye onzo 'bama ma teturaye, 'bama eleseye ko monziziye, 'bama eleseye ko e'di mo'darani tonguziye, 'bama eleseye ko ondruziye nako isiziye,
- ¹²'bama Tunduru rikeraye ekpe'du ore mozo Tunduru rikerani ozo'du, imbe Kristo rikerani oye niki,
- ¹³kpere ma awu kakpa ongu kenedru leburaki metu'o, nako e'di moto ma moto niki Tunduru Kesunira'o 'dinu. Mobi ongu 'bama mosiraye, abongo misonzi mosi gbegbu ma Kristo konzo nikirawo.
- ¹⁴Nowora awu onzo 'ba ti abongo andandawo le'bu ma 'baka ta'do nuve nu'de nako ma 'bakinga misi kandi kandirayiki abongo opu tapurawo mberi 'bamari taraki nako iyeta uzapiliki ma kunyari 'bama eleseye nako kizuri iyera.
- ¹⁵Inako ne kere'o awu e'di munderani owu mawuriki, nowora awu oye e'di kakparari kesu'o Kristo bu, ma ini drukonira.
- ¹⁶Kristo kesu'o imberikoliye kakpa kindiri ka kerelebu'o, nako imbe ngii kebe ka mo'da koliluhoye kakpa ma kokorira risiki. Nowora inda imberikoli lebu lebu ka mozoni ozo ore, ko'be imbe ngii ka oye nako o'bari inanu mawuri kesu'o.
- ¹⁷Inda nowora miteme ami nako mitulu Opi mbeki yango ami onzo 'ba le'bu abongo koyase kandirayiwo ma iyeta manara ka egeyoraye.

¹⁸Iyeri e'di moto kodu era, nako kepuri ka kandi medri Tunduru riker'a'o, e'di moto ingi iyetara ma konzo ka niki iye kesu 'orata, kenedru ti'du iyetarata 'dinu.

¹⁹Iye kenedru kongu ka niki ti'du nako kokori iyenanu mozo tende kanyakirani, kileri zo ala moduraye kakpa ozo'du.

²⁰Inako amina loto Kristoni newo 'ba.

²¹Gbegbu lenyi nirisi nako 'bakisi ami e'di munde ma ka Yesu buraki.

²²Inda nowora, likombe amiri medri tutirani e, ma la'di kesu'ora, ma ka'di e'deri liya tendera ma kunyari nikirayerata,

²³nako longu 'bama ma le'buraye kuruki nako mana amikurayiki 'dinu,

²⁴nako la'du medri le'bura ma kukuri Tundururi urekirani nako ma te'duri inanu manzo ore gbegburaki nako leeraki 'dinu.

²⁵Inda nowora londakenzoni e, 'be'di lebu lebuni e'di munderani owu matukoni, e'dumbe awu kakpa awu imberikoliye kerelebu'o imbe Kristo riker'a kesu'o.

²⁶Inda lonzo molovuki, molovu amikurani o'be ami eru 'ba. Londa utoni asi 'ba lindoza molovu amitara kaza 'a'a 'bara'o.

²⁷Londa kere Mazuni 'ba.

²⁸Kogozini ugbe 'ba le'bu, inako ini mozo mo'daraye ozo mitomburiki tileyiki, nowora ini onzo alaki ti ini oko 'bama ma alari sandri ka imberaye.

²⁹E'di tenderani epu 'ba ami tu'o, inako litongu e'di ma 'bamaye tapazirani uto ndo kesu 'oraye ma kese 'bama enyiziraye mapani oko'du.

³⁰Nako likato sandri 'ba Kuru Lee Tunduru rikerani, e'dumbe Kuru neni ini mitu ma Tunduru ko'be ka ami mbera yango Mo'do manga tara'o Tunduru kosu ami angara.

³¹Nowora linga mo'uri ami buraki e, nako kevii, molovuki, me'iki, kebe mitongu tenderaki 'dinu.

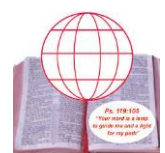
³²Nako lonzo kenedru odoo taraki ami kongbo'o, litonda meruye ami kongbo'ora e, abongo Tunduru konda meru amikuraye Kristo mbekirawo.

Efeso 5

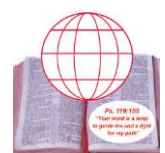
¹Inda nowora lonzo abongo Tunduruwo, ami andanda ma kawu zora.

²Amita medrirani onzo mawuri huse abongo Kristoni 'dinu kawu awurawo nako koko nirike medrirani awu risiki, ma ini ongu ala moko ma tagi riira nako mudi ma ka'di araga kato Tundurunira.

³Nako abongo ami 'bama Tunduru rikerawo luho unze, indani manzo leera ingini, indani kenedru mo'be mawu alari mbe'ora iye ungbori 'ba ami kongbo'o.

- ⁴Ka dra ingi e'di modurani epu ami kongbo'o, indani e'di unzu tara, indani miduri tara. Inako ne kere'o lumba Tunduruni.
- ⁵Loto e'di nani gbegbu, yango inda 'be'di ma luho unzezira, indani manzo lee ingizi, indani kenedru o'bezi zo alari mbe'ora, (neni eyi mo'i iingizira) 'be'di ndo ka tolonziki 'ba opi monyo Kristo nako Tunduru rikera kesu'o.
- ⁶Be'di alani ami unya 'ba e'di ma kesu egeyorayiki, e'dumbe e'di noworayiki kevii Tunduru rikera kesu 'bama makiingiri ka e'di nirikerani 'barari druko'o.
- ⁷Inda nowora likindiri 'ba iyeki,
- ⁸e'dumbe tuti la'di tini, inako kpetena la mitama Opi kesu'o. Lo'bu abongo andanda mitama tarayiwo.
- ⁹E'dumbe kiha mitama taraye 'bakoseye e'di ma ka mo'dara, nako orera, nako munderari kesu'o.
- ¹⁰Nako lonzi oto e'di ma araga katozi Opinirani.
- ¹¹Likindiri 'ba mozo tini tara ma kiha ikozi 'barari kesu'o, inako ne kere'o lite'du mozo naye teende mitama'o,
- ¹²e'dumbe ka e'di kanyanira indani owu'du kpa mozo ma ozorizi mikoviniraye.
- ¹³Inako inda 'bate'du alalani mitama'o, ala ndo eyi ka indori, e'dumbe ala ma kindorira ini mitama ka na.
- ¹⁴Inda nowora kowuri nowo, Epu, imi ma o'dozira, nako onga 'bama ma e'dizirari kongbo 'oraki! Nako Kristo kosu imi mitamani oko.
- ¹⁵Inda nowora lindo mo'daki ma la onzo nikira, lonzo 'ba 'bama ma iyeri mberi ingirayiwo, inako abongo mberizirayiwo.
- ¹⁶Le'de uto 'ba, e'dumbe wangi na ka tende.
- ¹⁷Nowora lonzo 'ba unzu, inako loto mile ma Opi kilerani.
- ¹⁸Litingba 'ba zabiburi toiki, e'dumbe mozo newora ka medri tende zorani, inako ne kere'o lisezi Kuru Leeraki.
- ¹⁹Le'di ami kongbo'o saumayiki nako o'biyiki, nako o'bi kuru tarayiki lindo la ode Opini 'dinu ami kenedru'o.
- ²⁰Nowora uto buki lumba Tunduru Aparani le'bu le'bu e'di kakpa risiki, Opi awuku Yesu Kristo kebeki.
- ²¹Lonzo e'di menyiki ami kongbo'o, e'di menyiki amiku ma lonzo ka niki Kristo mbekirawo.
- ²²Ami indi, lonzo e'di menyiki sozoniri bu abongo la niki Opinirawo.

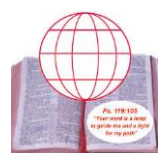
- ²³E'dumbe esuni indi drukozi, abongo Kristoni utumindi 'bama ma etuziri tara drukozirawo, nako Kristoni nu Isiiizi utumindi tara ma ini imbera ka na.
- ²⁴Abongo utumindi 'bama ma etuziri tara konzo e'di menyiki Kristo burawo, indiyee onzo e'di menyiki sozokori bu e'di kakpari kesu'o.
- ²⁵Ami indiri esu, lawu indiniye abongo Kristo kawu utumindinirawo, nako koko nirike medrirani 'dinu nirisiki.
- ²⁶Kozo e'di naye nowora ini utumindi ndoni ungu lee, lindo'di koba ini uwoki e'di nirikeraki,
- ²⁷nowora ini utumindi ndoni te'du inanu iri moguki, koba ingini ala ma e'deriziraki ina ke'di alala kpa, nowora ini onzo lee nako beli ingini.
- ²⁸Nowonu indiri esuye iye indikoye awu abongo kawuri iye imbeyerawo. 'Be'di ma kawu indikoni lindo kawuri inanu.
- ²⁹E'dumbe 'be'di ala ingi imbe o'uzi inanura, inako ka ini iye monyoki nako ka ini tomvu 'dinu, abongo Kristo tomvu niki utumindi 'bama ma etuziri tarawo.
- ³⁰E'dumbe awu imberikoli nirikeraye.
- ³¹Abongo e'di mugu kowurawo nowo, E'di naki esu kosu apokoye onda zokoki, nako kobiri onzo indikoki, nako iye iria kobiri ongu imbe lebuni.
- ³²Nani e'di mikovi makarani, nako moto mo'da yango niri e'diseni nowo Kristoye utumindi 'bama ma etuziri taraki.
- ³³Inako 'be'di lebu lebu ami kongbo'ora ini indikoni awu abongo iniwo, nako indini 'dinu ini indo yango ka muworiki sozokoni.

Efeso 6

- ¹Andanda liingi e'di ami odruziri taraye Opi kesu'o, e'dumbe nani ka dra.
- ²Iingi Apaniye zaniki, (nani meziri merira e'di mazuki,)
- ³nowora ini onzo mapaki ti imi, nowora imi onzo niki wangi molu ti ubu druko'o.
- ⁴Nako le'bu, ami apa 'dinu, likato molovu 'ba andanda amitaraye, inako liye iye mitebi nako misi Opi rikeraki.
- ⁵Ami mbamba liingi e'di maka ami druko'o ubu na tarari tara, meriki nako imbe moduki kenedru mezi leburaki, abongo Kristonirawo.
- ⁶Mozo ma mindokirawo, araga kato'du 'bamaye 'ba, inako abongo mbamba Kristo rikerayiwo, ma lozo niki mile ma Tundururu kilerani ami kenedruki.
- ⁷Lozo kenedru mo'daki, abongo Opinirawo, inako 'bamaye ina 'ba.
- ⁸E'dumbe loto e yango 'be'di lebu lebu ma kozo mo'dakira kosu mitukoni ose Opi bu, indani ini mbambani kpa, indani ubuzini.

- ⁹Nako ami maka 'dinu, lozo iye ke'bi, nako liteme iye 'ba, ma loto niki 'Be'di ma maka ami druko'o iyekira ka lero'o, inako luho 'orana 'bama mopu ingi.
- ¹⁰Meki'ora lonzo logo Opi kesu'o, nako logo maka nirikeraki 'dinu.
- ¹¹La'du ala keviita Tunduru rikeraye kakpa, nowora ami ese ezi ti ngbe uzapili Mazu rikerani ada'du.
- ¹²E'dumbe medu awukura ka 'bama ma imberuga kusikirayiki 'ba, inako opi monyoki, logoyiki, tobizi tini 'orayiki, nako kururi loki meru ta ma onzozu ubu lero tara 'orayikina.
- ¹³Inda nowora linga ala keviita Tunduru rikeraye kakpa, nowora ami ese ezi ti ngbe mo'do ma tendera kesu'o, nowora ma lozo e'di naye kakpa vara'o, lezi.
- ¹⁴Nowora lezi, lino lito'i ami kopi va e'di munderaki, ma la'du niki manzo orerani va abongo umbewo,
- ¹⁵lino ava e'di mo'dara kenedru katu tarani tongu ka abongo wara ma lisu ami hu 'orawo.
- ¹⁶Madara lode ko'bo metu tarani ami tile'o ma lese niki esu kesiki 'be'di tendera rikeraye kakpa ada'dura.
- ¹⁷Nako la'du kereku musi tarani, nako lode eli arasa Kuru Leera tarani, ma ini e'di Tunduru rikerani.
- ¹⁸Litene Tunduruni uto buki kakpa Kuru Leera kesu'o mitene nako moneki zo. E'di ne risiki lonzo mekperini ma ami kenedru kongu ka 'ba. Lone 'bama Tunduru rikera risiki kakpa.
- ¹⁹Nako urisiki 'dinu, nowora e'dini okori uwu ti, uwu niki e'di mikovi e'di mo'dara tarani tongu kenedru zuzuki.
- ²⁰E'di mo'dara risiki ma itizi, inda ke'di ma erung'a ru'ba kesu'o kpa. Litene uwu niki tongu kenedru zuzuki abongo kese uwu tongurawo.
- ²¹Tukiko, edruko ma mawura, nako mozozu Opi rikera ma kenedru mundeziira, kosu e'di kakparani tongu ami, nowora ami e'di urikeraye oto ti, nako e'di ma mozoraye 'dinu.
- ²²Mitetuni ami bu e'di na risiki, ami oto niki awuri manzo ka tetinira, nowora ini niki ami kenedruye uzi ti.
- ²³Kenedru katu ini onzo edrukori bu nako mawuri metuki, ma ongazi Tunduru Apanira bura nako Opi Yesu Kristoki.
- ²⁴Mapani onzo 'bama buki kakpa Opi awuku Yesu Kristoni awuzi mawuri ma e'derizi 'barakiraye.

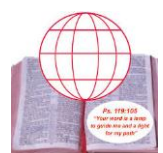

Filipi

Filipi 1

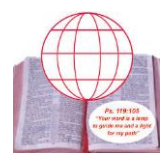
- ¹Pauloye Timoteoki ma iye mozosi Kristo rikeraye kokori mado 'bama Tunduru rikeraye kakpa ma konzori Kristo Yesu kesu'o ma kari Filipi 'oraye kerelebu'o indozirayiki nako mozo tapazirayiki 'dinu.
- ²Mapa ami, kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa awuku bura nako Opi Yesu Kristoki.
- ³Kere kakpa ma midari ami risikira'o, mumba Tunduru urikerani ami risiki kakpa.
- ⁴Mitene urike lebu lebu ami risiki kakpara'o, mitene Tunduruni aragaki.
- ⁵Mumba e'dumbe litapa awu mozo e'di mo'da tara'o, onga'du tuti elu'du kpere kpetena.
- ⁶Nako moto gbegbu yango Tunduru ma ki'do mozo mo'daki ami kesu'ora kosu ini uwu niki mo'do Yesu Kristo rikera'o.
- ⁷Ka mo'da uwu yango uwu ami risi ana nowo, e'dumbe lonzo ka tiritiri ukenedru'o, e'dumbe awu kindiri kerelebu'o amiki kakpa mapa ma Tunduru koko awura mbeki. Awu kindiri amiki 'dinu kpere maza niki erung'a ru'ba kesu'o nako kpere maza niki e'di mo'daraseni tanga nako maza niki o'be ini onzo logora'o 'dinu.
- ⁸Tunduruni e'di tuzi urike yango ami rava kakpa ma ka uwu ohu ne ava ma kongu Kristo Yesu 'oraki.
- ⁹Nako mitene ami risiki yango amita mawurira ini unduri kando kando kerelebu'o e'di motoki, nako mberi e'di munderaki 'dinu,
- ¹⁰nowora lese e'di ma onzosi mo'da zorani etu niki, nako lobi ese onzo lee nako meru ingini kpere mo'do Kristo rikera'o.
- ¹¹Nowora lobi kiha iko manzo orerata ma ongazi Yesu Kristo buraye, miingi nako mumba oko 'du Tunduruni.
- ¹²Uredruko mile yango ami oto e'di ma ozorizi umbe naniraye gbegbu tapari e'di mitongu e'di mo'dara tarani.
- ¹³Ko'be asigiri tomvuzi Praitorio rikeraye kakpa nako 'bama eleseyiki kakpa 'dinu kotori yango ma erung'a ru'ba kesu'o Kristo risiki.
- ¹⁴Nako manzo urike erung'a ru'ba kesu'ora ko'be edruko sonzo konguri kenedru logoki Opi kesu'o, nako ko'be iye kakpa e'di Tunduru rikerani tongu'du uru ingini.
- ¹⁵Gbegbu 'bama eleseye iye kongbo 'oraye tonguri e'di Kristo rikerani eveki nako abala tenderaki 'dinu, inako 'bama eleseyena tonguri nirisi iye kenedru mo'daraki.
- ¹⁶'Bama naye kozori nowo mawuri risiki, e'dumbe kotori yango Tunduru ko'be uwu mozo tu'o e'di mo'daraseni tanga.

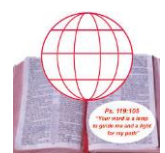
- ¹⁷Inako 'bama eleseraye tonguri e'di Kristo rikerani milasiki, ina mana munderaki 'ba, e'dumbe kanari yango kobiri sandri kato umbe'o erung'a ru'ba kesu'o.
- ¹⁸E'du ko? Yango 'batongu e'di Kristo rikerani iti kakparayiki, indani kenzoki, indani e'di munderaki. Nako araga kohu uwu e'di ne risiki.
- ¹⁹Iyi, araga kosu uwu ohu le'bu, e'dumbe moto yango mitene amita urisikira nako mitapa ma konga Kuru Yesu Kristo rikera bura ne kosu uwu tanga.
- ²⁰E'dumbe e'di ma ukenedru kile gbegbura mikeki 'dinu inina, yango kanya kambi uwu ode 'ba, inako kpetena, abongo uto bukirawo ukenedru kosu ongu logo zo, nowora uwu Kristoni iingi umbeki, indani uwu onzo medrini, indani mandiki.
- ²¹E'dumbe uwura onzo'du medrinira ini Kristoni, nako mandi kosu onzo migaki uwu.
- ²²Inda monzo medriniraki niri e'diseni mozo kihaye ikozirani, nako moto 'ba ma mosu i'darani ipera.
- ²³Nowora e'di ka udruko oli e'di iria nari kongbo 'oraki, urike milera medri nani onda'du onzo'du Kristoki kerelebu'o, e'dumbe neni e'di mo'da mada zorani.
- ²⁴Inako uwu niki onzo imberugaki ka kere'o mada ami risiki.
- ²⁵E'dumbe moto e'di nani gbegburata, moto yango mosu onzo amiki kerelebu'o kakpa, nowora ami ohu kando ti aragaki metu'o.
- ²⁶Nowora kere ma mosu esu ami bura'o, lobi onzo e'diki mada ma lese ogori niki urisiki, Kristo Yesu kesu'o.
- ²⁷Ne'ora amita manzorani onzo abongo e'di mo'da Kristo rikera kilerawo, nowora inda mesu ami indo, indani mesu 'ba kpa, mosu amirisi enyi yango lezi ka logo kuru leburaki, nako la kevii oma mana leburaki metu e'di mo'dara tara risiki.
- ²⁸Nako leri amita me'diziraye newo 'di 'ba. Nani kosu te'du iye teende yango 'bakobi iye e'de nako yango ami 'dinu lobi usiiri, e'dumbe Tundurunina ka musini oko!
- ²⁹E'dumbe 'bakoko ami Kristo risiki yango ami etu wari 'ba, inako ami sandrini ose nirisiki 'dinu,
- ³⁰ma la kindiri kerelebu'o uwuki kevii na kesu'o. Kevii ndo lindo uwu lito kesu'o, nako lenyi yango maza ini omoma ne.

Filipi 2

- ¹Ne'ora inda medri amita Kristo'ora ami longu logo, indani mawuri nirikera kuzi ami kenedru, indani mikindiri konzo 'di ami kenedru'o Kuru Leeraki, indani kenedru mo'daki nako odooki ami kongbo'o,
- ²lo'be uwu onzo araga makaraki kenedru ma la'di niki lebura mbe'o, ma lonzo ka niki mawuri lebuki, nako lonzo ka kuru amita leburaki, mana leburaki 'dinu.

- ³Lozo alalarani 'ba ami kenedru ngiri taraki, indani mingari taraki, inako lugbiri aminanu ami kongbo'o nako lola 'bama eleseye mo'daki madarini aminanu.
- ⁴Nako ami lebu lebu lindo 'ba e'di amikuraye aminanu wari, inako embenesu taraye 'dinu.
- ⁵Lonzo mana naki ami kesu'o ma konzo ka'di 'dinu Kristo Yesu kesu 'ora.
- ⁶Ini ma konzo Tundururi eyinira kana 'ba onzo'du ke'bi Tundurukira ini niki alala odera.
- ⁷Inako ne kere'o ko'beri inanu egeni, nako kemu eyi mbamba tarani. Nako kodruri eyi 'bamari taraki.
- ⁸Ma koseri eyi 'bama tarakira'o kugbiri inanu, nako kiingi e'dini kpere mandi'o, ma kondi niki kpere kogu mala mbe'ora.
- ⁹E'di na ta Tunduru tere ini kori madarini, nako koko ini kebe ma kada kebe kakparaye 'dinu,
- ¹⁰nowora Yesu kebe risiki 'bama kakpa ma leri 'oraye, ubu druko 'orayiki, nako ubuse 'oraye 'dinu iyeri iye ka'yo saso,
- ¹¹nako 'bamaye kakpa iyeri Yesu Kristoni tulu iye tuki yango ini Opini, Tunduru Apani iingi'du.
- ¹²Inda nowora 'bama ma mawura la'di e'di urikerani iingi kere ma ma'di niki amikira'o, lozo newo kpetena madari kere ma ma'di niki ingi ami kongbo 'ora'o, nako lozo mozoni uruki nako imbe moduki amita musirani te'du'du.
- ¹³E'dumbe Tunduru ka mozoni ozo ami kesu'o nowora ami onzo manaki ma Tunduru kitera nako ozo niki.
- ¹⁴Lozo alaye kakpa mitonyo ingini nako e'di munziki 'dinu,
- ¹⁵nowora ami onzo meru ingini nako lonzo lee, abongo andanda Tunduru rike beli inginirawo, ma lonzo ka 'bama goligoli nako meruzi wangi na tara 'orari kongbo'o. Litama iye kongbo'o abongo li'bili'bi ubu 'orayiwo,
- ¹⁶kere ma la e'di medri tarani te'du iye, nako inda lozo newo, mosu onzo e'di alaki ogori'du ami risiki mo'do Kristo rikera'o, e'dumbe ne kosu te'du yango ma'ya urikera nako mitomburi mozoki 'dinu kari onzo 'ba egeni.
- ¹⁷Inda gbegbu 'bakunzu urike kusirani e abongo ala mudi metu amita ma letu niki Tundurunira druko 'orawo, mosu onzo aragaki, nako mosu kindiri amiki aragaki kerelebu'o.
- ¹⁸Nowora, ami 'dinu ami onzo aragaki, nako ami kindiri aragaki kerelebu'o uwuki.
- ¹⁹Inda Opi Yesu kile e mike yango mosu Timoteoni tetu ami bu mo'do were kogoki, nowora ukenedruni ongu logo ti e'di ami risikiraye oto.

- ²⁰E'dumbe 'be'di ala ingi uwuki iniwo ma mana nirikera kosu onzo ami druko'o gbegbura,
- ²¹e'dumbe 'bamaye kakpa kari iyeri e'di ovi iyenanu, inako Kristo rike e'diranina 'ba.
- ²²Inako loto Timoteo rike mo'dara kpere te'duri niki abongo kesu ma apani tapazirawo, kozo mozo e'di mo'dara tarani uwuki kerelebu'o.
- ²³Inda nowora mike mosu ini tetu ami bu, ma moto niki yango e'di urikera kosu epu nikira.
- ²⁴Nako inda Opi kile e, mike yango uwu unanu mosu osu ami bu mo'do were kogoki.
- ²⁵Ne'ora mana yango mosu awu redruko Epafuraditoni tetu ami bu. Ini 'be'di ma ma niki mozoye ozo kerelebu'ora, moma kevii kerelebu'o iniki e'di mo'dara kesu'o, nako tapa uwu itizi amitarawo.
- ²⁶Ami rava ami buki kakpa ka'di ini ohu zo, nako kenedru konzo sandriki zo e'dumbe lenyi yango imbe ka'di to 'orata.
- ²⁷E'dumbe gbegbu agu kode ini e, ka'di kpere mandi tu'o, inako Tunduru kozo odooki imbe'o, nako imbe'o wari 'ba inako umbe'o 'dinu, nowora uwu sandrini ose 'ba zo ti.
- ²⁸Inda nowora ma avaki zo ma niki ini tetu ami bura, nowora ami onzo aragaki ini indo'du, nako le'bu kenedru muda urikera kosu ongu were.
- ²⁹Noworaki like'i ini Opi kesu'o, aragaki zo. Liingi 'bama nowo neye kakpa,
- ³⁰e'dumbe ko'be nirike medrirani mandi luhu'o nako konzo kogo mandiki mozo Kristo rikera risiki, nowora ini uwu mozo ma leli ka'di nikiraye ozo ti.

Filipi 3

- ¹Ne'ora ami edruko, niri meki'ora lonzo aragaki Opi kesu'o. Nako ma odo 'ba e'di ma mugu tutirani manguki, nako kosu onzo mo'da ami.
- ²Lonzo ami luhoki 'bama ma ala tenderaye ozozirari mbe'o, lonzo ami luhoki i'biri mbe'o, iye 'bama ma 'ba mbe ti'iziraye.
- ³E'dumbe awuna mike'i aya musu munderani, inako iyena 'ba, e'dumbe miingi Tunduruni Kuru nirikera mbeki nako mogori Kristo Yesu kesu'o. Nako ma mike alani o'be 'ba ala ma 'bakozo imberuga 'orata.
- ⁴Inako kpa, gbegbu uwuna mese ka'di ogori. Inda 'be'di ala kana yango kese ogori ala ma 'bakozo imberuga'o, uwuna mada iye e.
- ⁵Bakusu ayani umbe'o uto oborara'o. Uwu koya Israeliri ta modruri'ora, te'ise Benyamina rikera, Ebere esu munde modruri'ora, odruziye 'dinu iye 'bama Ebere vukaye. E'di mezi Yahudari tara risiki monzo Farisayo,

- ⁶nako mozo rava monzo nikirata, mikato kandonde utumindi 'bama ma etuziri tara mbe'o. Nako e'di ma 'be'di ala kese onzo niki orera e'di meziri tara risikira monzo ka e'di tende ingini udruko'o.
- ⁷Inako ala neye kakpa ma mola ka'di iye migani uwuraye, ma iye ola miga ingini Kristo risiki.
- ⁸Gbegbu mola alaye kakpa abongo miga inginirawo e'di ma nirisi miga maka mada, ma ini moto ma moto niki Kristo Yesu Opi urikerani. E'dumbe nirisiki ala urikeraye kazuri e kakpa, nako mola iye kakpa abongo ala momurayiwo, nowora uwu Kristoni ose ti,
- ⁹nowora uwu oseri kesu'o 'dinu ti. Monzo ka manzo ore urikeraki unanu 'ba, ma neni ma 'bakose meziri miingikira, inako manzo ore ma 'bakose metu mbeki Kristo kesu 'orana, ma ini manzo ore ma ongazi Tunduru bura, ma kezi metu mbekira.
- ¹⁰E'di ma milerana uwu Kristoni oto, nako logo maga nirikera tarani nowora uwu indiri iniki nirike sandrira'o nako uwu ongu iniwonu nirike mandira'o ti,
- ¹¹nowora uwu 'dinu inda kese e mosu ese aga 'bama ma e'dizirari kongbo'o ti.
- ¹²Mowu 'ba yango mose e'di naye vara, indani mongu va ore. Inako ma ti'ya kando, uwu niki e'di neye ode urikerawo abongo Kristo Yesu kode ka'di uwu nirikerawo.
- ¹³Ami edruko, mana 'ba yango mode iye va, inako mozo e'di lebunu, yango udrukoni azu ala ma kada e ukogo'ora risiki, nako ma itini ovi e'di ma ka ukando 'oraye ode'du.
- ¹⁴Inda nowora ma oro kpere kotu luho mo'ya tara'o, nowora uwu mituko neni ose ti, ma ini mungbo ma Tunduru kungbo niki uwu korira Kristo Yesu mbekirani.
- ¹⁵Nako awu kakpa ma awu mosi e, kile awu onzo mana noworaki, nako inda 'bama eleseye ami kongbo'o konzori ka mana kandirayiki Tunduru kosu nani te'du 'dinu ami.
- ¹⁶Inako inda konzo nowo kpa, medri awutarani onzo ore abongo meziri ma mitokpa elu'du kpetena 'orawo.
- ¹⁷Ami edruko, lonzo kakpa uwuwonu. Moko ami e'di mite'duni, lindo mo'da 'bama ma kari e'di mite'du noworani tokparaye.
- ¹⁸Mitongu ami e 'di narisi meri luho sonzo, nako kpetena ma iye angu ami nduwaki, yango 'bama sonzo konguri me'dizi kogu mala Kristo rikera taraye.
- ¹⁹'Bama neri meki kosu onzo me'derini, e'dumbe mazu iyetara ini iye kesuni. Kari ogori ala ma keseri onzo niki kanyakira mbe'o, nako kari iyeta ala ma ubu na'ora risi wari ana.
- ²⁰Inako awuna koya awutara ka leru'o, nako awu Isiizini tomvu ma ongazi 'deyira, ma ini Opi awuku Yesu Kristoni,

²¹ma kosu awu mbe miingi inginiraye iza, iye ongu le'bu abongo imbe nirike mogunirawo logo mbeki ma kese o'be ala kakpaye iyeri onzo e'di menyiki nirike huse'ora.

Filipi 4

¹Inda nowora edruko ma mawura, ma ami rava ka uwu ohura, lo'be araga kohu uwu zo, nako la ko biri udruko 'ora, lezi ngbe Opi kesu'o, 'bama ma mawu zora.

²Mitene Ewodiani nako mitene Suntukeni 'dinu yango ami onzo mana lebuki ami kongbo'o abongo amvuko Opi kesu 'orayiwo.

³Nako imi 'dinu ma mozozu urembekesu munderani, ma mitene yango tapa indi naye, e'dumbe mitomburi mozo ma e'di mo'da tarani tongu iyeki kerelebu'o Kelimenteni nako mozozu urembekesuyiki kakpa, ma iye kebe kari buku medri tara kesu 'oraye.

⁴Aragani ami ohu Opi kesu'o uto buki. Mowu le'bu nowo, Aragani ami ohu.

⁵Lite'du e'di mitritri amitarani 'bamaye kakpa. Opi ka kogo.

⁶Ami kenedruni onze 'ba alala mbe'o, inako amita mitene muworikira'o ngii litene Tunduruni ala kakpa ma niri sandri ka ami ohura risiki, ma la alaye tene niki mumbaki 'dinu.

⁷Nako kenedru katu Tunduru rike ma kada e'di moto ngii 'bamari tara kosu ami kenedru tomvu mana amitaraye 'dinu Kristo Yesu kesu'o.

⁸Niri meki'ora edruko, kese ami kenedruni anari e'di na risiki, ma ka gbegbura, mopakira miingi tara, ma ka orera, leera, kindori mo'dakira, mapakira. Inda ala ma adazi zora, inda ala ma kese miingi tara, lana ala na risiki.

⁹Lozo e'di ma lotora ma like'i, ma lenyi nako ma lindo 'dinu uburaki, nako Tunduru ma kenedru katu okozi awura kosu onzo amiki.

¹⁰Ne'ora araga kohu uwu zo Opi kesu'o yango kpetenara wangi molura kogoki linga ka'di amita manara udruko'o va. Gbegbu la'di anari urisiki, inako la kerani ose 'ba e'di mana ami kenedru 'ora mite'du ta.

¹¹Nako mogba ka sandri alala risiki 'ba, e'dumbe mutori uri manzo ma ma nikira kese uwuki e.

¹²Moto e kpere alari sandri ka'di niki uwu ohura, nako moto manzo ma onzozu ala sonzorayiki 'dinu. E'di kakpa kesu'o, moto manzo ma 'baka'di sezi niki nako kulikira, alari sonzoyiki nako alari sandriki 'dinu.

¹³Mese e'diye kakpa ozo logo ma Kristo koko uwuraki.

¹⁴Inako lozo mo'da ma la indiri niki uwu tapa'du sandri urikera kesu'o.

- ¹⁵Nako ami Filipi, loto aminanu yango kere ma monga niki e Makedonia 'oraki, i'dori'du e'di mo'darani mitongu tara'o, aminanu ami kerekeki lonzo Kristayo ma uwu tapaziraye, nako aminu likindiri uwuki e'di ala moko tara'o nako mike'i tara'o 'dinu.
- ¹⁶Inda ke'di ma ma'di niki Tesalonike 'ora'o kpa, litetu uwu mitapa sandri urikerani tapa'du luho lebu wari 'ba.
- ¹⁷Inako ma ala mokoni ovi 'ba, inako movi kihari mikoni ma kosu migani oko ami leru'ora.
- ¹⁸Inako ma alaki molu, nako mose 'dinu mada! Ala kakpa ma niri sandri ka uwu ohuraye kari 'di ubu, e'dumbe kpetena mose ala moko ma ongazi ami buraye ma Epafuradito kamba uwuraye. Ala naye abongo ala moko ma tagi riira ma 'baka oko Tundurunirawo, ma ini mudi ma Tunduru ke'ira, ma ka araga kato kenedru'ora.
- ¹⁹Nako Tunduru urikera nirike lonyi makaraki Kristo Yesu kesu 'oraki, kosu ami ala kakpa ma iyeri sandri ka ami ohuraye oko.
- ²⁰Miingini onzo Tunduru awutarani ma konzo Apa awukurani wangiye wangi. Amena.
- ²¹Loko mado 'bama Tunduru rikeraye kakpa ma iye Kristo Yesu rikeraye. Edruko ma monzo iyeki nikeraye kokori mado ami.
- ²²'Bama Tunduru rikera kakpa ma kari nikeraye kokori ami mado inako madarana 'bama ma Kaisari rike amara 'oraye.
- ²³Mapa Opi Yesu Kristo rikera ini onzo amiri kuruki.

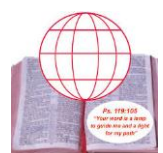

Kolosai

Kolosai 1

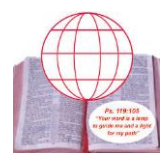
- ¹Paulo, 'be'di ma teturani Kristo Yesu rikera, abongo Tunduru kilerawo, nako Timoteo, awu redrukonira,
- ²kokori mado 'bama Tunduru rikeraye nako edruko Kristo kesu'o kenedru mundeziraye Kolosai'o. Mapa ami, kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa awukura bura.
- ³Kere ma mitene niki ami risikira'o, mumba Tunduruni uto buki ma Opi awuku Yesu Kristo Apokorani.
- ⁴E'dumbe menyi amita metu Kristo Yesu kesu'ora risi, nako mawuri amita ma lawu ka niki 'bama Tunduru rikeraye kakpara,
- ⁵mike ma 'bako'be ka leru'o ami risiki, Lenyi ka'di mike na risi kere ma e'di munde ma gbegbura ma e'di mo'darani kelu niki ami bura'o.
- ⁶E'di mo'da na kelu ubu druko'o ngii nako ka kihaye iko nako komba munduriki 'dinu. Ami kongbo'o newonu, ki'dori mo'do meri ma lenyi mapa Tunduru rikera risi nako loto ini gbegbura'o.
- ⁷Loto ka'di Epafura bu ma onzo mozozu awu rembekesu ma mawurani, ini mozozu ma kenedru mundezi Kristo rike awu kere 'orani.
- ⁸Tongu awu mawuri ma Kuru Leera koko amira risi 'dinu.
- ⁹Nowora awu 'dinu, i'dori'du mo'do ma menyira'o, monda 'ba miteneki ami risiki, nowora ami oto mana Tunduru kilerani ti, nako ami onzo mberiki nako motoki zo ma Kuru Leera kokora,
- ¹⁰nowora ami onzo medri ma kese Opiki, ma ka aragani oko ini zora, kihari mikoki mozo mo'dakira kesu'o ngii, nako moto ma loto niki Tundurunira ini unduri.
- ¹¹Mitene yango longu logo, logo mawuki, abongo logo nirikera ka madarirawo, nowora ami onzo kenedru mongeki nako kenedru mito'iki zo aragaki ti.
- ¹²La niki Apani umba, ma kungu ami dra mindirizira tolonzi ma ko'be 'bama nirikerayera opi monyo mitama tara kesu'o.
- ¹³Kiisi awu opi monyo tini'ora tile'o, nako kiza awu opi monyo Kesu nirike ma mawura kesu'o.
- ¹⁴Kristo kesu'o 'bakanga awu, nako 'bakonda awu awuta meruraye.
- ¹⁵Kristoni eyi ma Tunduru ma kindori 'bara rikera, ma ini oyenzu ala kakpa ma kukurirari druko'o.
- ¹⁶Ala kakpa kukuri imbeki, nako nirisiki 'dinu,

- ¹⁷nako ini meri alari ta kakpa, nako alaye kakpa 'dinu konzori kerelebu'o kesu'o.
- ¹⁸Kristoni druko imbe tarani, ma imbe ndoni utumindi 'bama ma etuziri tarani. Kristoni mitapuri, oyenzu ma kaga meri 'bama ma e'dizirari kongbo'ora, nowora ini onzo druko tigbozi miingiki ala kakparari'o ti.
- ¹⁹E'dumbe konzo mo'da Apani yango ala misezi ngii Tunduru rikera ka Kristo kesu'o,
- ²⁰nako yango ini alaye kakpa indi iniki indani ala ma ubu druko 'oraye, indani ala leru 'oraye ma ka'di niki 'bamari kongboni indi monzu kusi Kristo rikera tara kogu mala mbe 'oraki.
- ²¹Ami 'dinu la'di kandi, ami me'diziye 'dinu amiri mana'o, nako la'di mozo tenderaye ozo,
- ²²inako kpetenara Tunduru kindi ami iniki imberuga Kristo rikera kesu'o mandi nirikeraki, nowora ini ami te'du lee nako koba ingini ma moso 'dinu ingini niri kando'o ti.
- ²³Inda ka nowo yango ami o'bu metu'o, ma amiri kedi kezi ka logo ngbe 'dinu, ma litiri 'ba kubu mike e'di mo'da ta ma lenyira, ma 'batonguni ala muku Tunduru rikeraye kakpa ubu druko'o. Uwu Paulo 'bakungu uwu niri mozozini.
- ²⁴Ne'ora kpetena ma aragaki sandri ma misandriri niki ami risikira, nako misezi umberuga kesu'o ala ma sandrita Kristo rike ma kesera imbe nirikera risiki, ma ini utumindi 'bama ma etuziri tarani.
- ²⁵Bako'be uwu niri mozozini, abongo mozo Tunduru rike ma 'bakoko uwu ami risikirawo, nowora uwu o'be e'di Tunduru rikerani ini otori hwere.
- ²⁶Nani e'di ma koviri onga'du tuti te'ise bukirani, inako kpetena te'duri 'bama Tunduru rikeraye.
- ²⁷Ka'di mo'da Tunduruni iyeri oto e'diri lonyi maka miingi tara koyase kanderari kongbo 'orani, ma ini Kristoni ami kesu'o, ma ka mikeneni oko ami indiri'du mogu Tunduru rikera kesu'ora.
- ²⁸Ma mitongu Kristo risi ma niki 'be'di lebu lebuni teme nako isi mberiki zo, nowora awu 'be'di lebu lebuni o'be ti ma konzo ka mosini Kristo kesu'o.
- ²⁹Mitomburi mozoki 'dinu e'di na risita, ma modru niki odrodru ukenedru toki, ma ko'be ukesu'o logokira.

Kolosai 2

- ¹Ne'ora mile ami oto kpere ma niki odru ami risikira, nako 'bama ma Laodikea 'oraye, nako 'bama ma kari uluhoni indo 'baraye risiki 'dinu,
- ²nowora iye kenedruni uzari ma iyeri kindiri niki kerelebu'o mawuriki, nako iyeri onzo lonyi ngiiraki ma kongga mana mundera bura, nowora iyeri e'di mikovi Tunduru rikerani oto, ma ini Kristoni.

- ³Lonyi kakpa mberi taraye e'di motoki 'dinu ka mikovini kesu'o.
- ⁴Mitongu e'di nani 'be'di alani ami unya 'ba ti e'di mitongu mitoto taraki.
- ⁵Inda ke'di uwu ingi ami kongbo'o imbeki kpa, ma amiki kuruki, nako ma aragaki manzo amitarani indo kere'o nako logo amita metu tarani Kristo kesu'o.
- ⁶Nowora abongo like'i Kristo Yesu Opini, lonzo kesu'o nowo,
- ⁷ma amiri kedi kezi ka nako ko'bari ka kesu'o, nako ma amita metura kongu ka ngbe, abongo 'bakisi amirawo, ma lisezi ka niki mumbaki 'dinu.
- ⁸Lonzo ami luhoki nowora 'be'di alani amita manarani ode 'ba nirike mberirata indani niri munya egeyoraki, 'bamari e'di misi kogo'o abongo ala ubu tarari kuru 'orawo, inako abongo Kristowo 'ba.
- ⁹E'dumbe medri Tunduru rike ma konzo ka Tundurunira konzo ka Kristo rike imbera kesu'o ngii.
- ¹⁰Ami 'dinu lisezi ka medriki kesu'o, ini druko opi monyori tara kakpa e'di meziki.
- ¹¹Ami lose aya musuni kesu'o 'dinu, ini aya musu 'batileyikira 'di 'ba, inako aya musu Kristo rikeraki, ma ka 'bayi o'be ami onzo mitangani logo imbe meru tara kesu'o.
- ¹²Nako 'baku'ba ami kerelebu'o Kristoki batisimo mbeki, nako 'bakiga ami 'dinu iniki metu ma letu niki ala mozo Tunduru rikeranira mbeki, ma kiga ini 'bama ma e'dizirari kongbo'ora.
- ¹³Le'di ka'di e meru amitara risiki, nako e'dumbe la'di Yahudaye 'di ingi risiki 'dinu, inako Tunduru ko'be ami medrini kerelebu'o Kristoki, ma konda awuta meruraye kakpa,
- ¹⁴ma tritri e'di mugu ma kezi awu risikira ma meziri ko'be awu mbera. Nako kingani awu mberaki e, nako tamarini kogu mala nirikera mbe'o.
- ¹⁵Konzu opi monyori ala kevii taraye hwere, logo kuru taraye eleseyiki, nako koko iye te'duri teende, nako kose miingi maka ma kada niki iye kogu mala mbe 'oraki.
- ¹⁶Nowora 'be'di alani e'dini opu 'ba ami druko'o ala monyota indani ala monzita, indani mo'do makarata, indani simba ma kepu le'burata, indani sabatori mo'do tara risiki kpa.
- ¹⁷Ala naye e'di misonzi wari e'di ma kosu esura tarani, inako e'di mundera ini Kristo rikerani.
- ¹⁸Letu 'ba 'be'di alani ami iye amita mitukorani ose, lindo kile ami ugbi, indani malaikaye iingi'du, lindo kezi ka ala mindo moriri tarari druko'o, lindo ka ingari egeyo mana nirike ma kezi ka liya imbe tarari druko'oki.
- ¹⁹'Be'di ndo ka kindiri 'ba Kristoki ma ini Drukoni. Kristo kindi imbe ngii kerelebu'o nako tihu ini koliluhu nirikerayiki nako kolikedi nirikerayiki 'dinu, nowora imbe ngii ka oye abongo Tunduru kile ini oyerawo.

²⁰Inda le'di lito kerelebu'o Kristoyiki ala ubu tarari kururi bu, la onzo kiri abongo ami ubu tarawo e'duta? La meziri tokpa e'duta?

²¹nowo, Lode 'ba, indani, Lonzi 'ba, indani, Litambuni 'ba!

²²E'di naye kakpa kobiri ewu ma 'bakozo iyeki era'o. Iye meziri nako misi 'bamari tarayenu.

²³Ala naye gbegbu kindori onzo mberiki miingi ma 'bakesu ko'bera kesu'o, mugbiri 'bamari tarani, nako imbe me'deki. Inako ala nari miga ingi liya imbe tara druko tebi'du.

Kolosai 3

¹Ne'ora inda ami ligari kerelebu'o Kristoyiki, lovi ala ma koriraye, kere ma Kristo ka nikira'o, ma tredre ka Tunduru tile u'da monyo druko'ora.

²Lo'be amita manaraye ala ma korirari druko'o, ala ma ubu drukorari druko'o 'ba.

³E'dumbe le'di va, nako medri amitara ka mikovini Kristoki Tunduru kesu'o.

⁴Kere ma Kristo ma onzozu medri awutaranira kosu te'durira'o, ami 'dinu lobi te'duri iniki kerelebu'o mogu kesu'o.

⁵Inda nowora lohu ala ubu tara ma kari ami kesu 'oraye, luho unze, lee ingini, liya imbe taraye, nako kenedru mo'be mawu alari mbe ma ini ala mo'irari miingini.

⁶E'dumbe ala na risiki Tunduru rike molovura kosu epu 'bama nirike e'dira iingizi 'barari druko'o.

⁷Lito ami 'dinu, kere ma la'di ala nari huse 'ora'o, lonzo 'bama neworari kongbo'o.

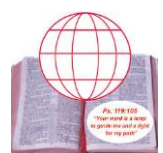
⁸Inako kpetena lo'be iye kakpa tepu, molovu, kevii, kenedru tende, kebe tende mitonguki, nako e'di kanya ta ma kongu ami tu 'orakira.

⁹Lowu kenzo 'ba ami kongbo'o, e'dumbe lititu medri tutirani e, nirike mozorayiki 'dinu.

¹⁰Nako la'du medri le'burani, la niki ongu le'bu motoki abongo eyi Tunduru rikera ma kuku inirawo.

¹¹Keseri 'ba onzo Giriki esu indani Yahuda esu, 'be'di ma ayani usuzi, indani ma ayani usuzi 'barani, 'be'di ma koya kandira indani Sekutia ma niri medri konzo leziworani, mbamba, indani 'be'di ma ubuzinira kpa, inako Kristo ka alaye kakpa, nako konzo ka ala kakparari kesu'o.

¹²Inda nowora ami 'bama ma Tunduru kiperaye, ami 'bama ma leera nako ma mawuraye, la'du odooni, kenedru mo'daki, muworiki, kenedru koduraki nako kenedru mito'iki,

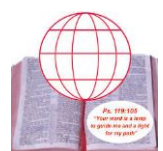
- ¹³e'di motaki ami kongbo'o, nako inda 'be'di ala ka e'diki embekesu mbe'o, londa e'di 'be'di lebu lebu tarani ami kongbo 'orani. Abongo Opi konda meru amitarayerawo, ami 'dinu londa nowo.
- ¹⁴Nako e'di naye madara kakpa la'du mawuri ma to'i alaye kakpa kerelebu'o kenedru lebuki zora.
- ¹⁵Ne'ora lo'be kenedru katu Kristo rikerani ini ami kenedru tobi, e'dumbe 'bakungbo ami e'di nata gbegbu imbe lebu kesu'o. Nako lonzo mumbaki.
- ¹⁶Kongbo ma la isi nako teme ami kongbo 'ora'o, kongbo ma la sauma nako o'bi, nako o'bi kuru taraye ode ami kenedru'o mumbaki Tunduru bura'o, e'di Kristo rikerani onzo ami kesu'o, mberiki zo.
- ¹⁷Nako ala kakpa ma lozoraye, inda e'di'o inda mozo'o kpa, lozo iye kakpa Opi Yesu kebeki, ma ami niki Tunduru Apanirani umba imbekira'o.
- ¹⁸Ami indi lonzo e'di menyiki sozoniye, abongo ka kere'o Opi kesu 'orawo.
- ¹⁹Indiri esuye 'dinu lawu indi amitaraye, nako lonzo kenedru keyiraki 'ba iyeki.
- ²⁰Ami andanda, liingi e'di amita odruzirari taraye e'di kakpari'o, e'dumbe e'di na ka araga kato Opini.
- ²¹Ami Apa likato molovu 'ba andanda amitaraye, nowora iye kenedruni onga 'ba ti.
- ²²Ami mbamba lenyi e'di maka amitara ma onzo ubu 'orari taraye e'di kakpaki, abongo mozosi luho tarakirawo 'ba, abongo 'bamaye kilerawo, inako kenedru lebuki, Opini merita.
- ²³Ala tetira ma la ozorani, lozo ami kenedru toki, abongo lozo Opinirawo, 'bamanirawo 'ba,
- ²⁴ma loto niki lobi niki tolonzi ma Tunduru tomvu 'bama nirikeraye emu abongo mitukowo. La mozoni ozo Opi Kristoni.
- ²⁵E'dumbe 'be'di ma kozo tendera 'bakobini tuko nirike mozo tendera buki, nako mopuri ingi 'bamari kongbo'o Tunduru luho'o.

Kolosai 4

- ¹Ami maka, lozo mbamba amitaraye ore nako kere'o, ma ami oto niki yango la makaki 'di leru'o.
- ²Lonzo kiri mitene'o nako lote u'o mumbaki.
- ³Litene Tunduruni awu risiki 'dinu, nowora Tunduruni u'ba titoni tewu awu nirike e'dirani tongu'du, nowora awu e'di mikovi Kristo rikerani tongu, ma uwu 'dinu ma erung'a ru'ba'o nirisikira,
- ⁴nowora uwu ini tongu teende abongo kese uwu e'dirawo.

- ⁵Lozo mberiki 'bama ma tepuraye, ma la niki uto e'de 'bani.
- ⁶Amita e'dirani onzo mapaki abongo ala ma 'bakiti ukuki ko'da mawurawo, nowora ami oto e'dini ungu 'be'di lebu lebuni ti.
- ⁷Tukiko ma ini edruko ma mawura nako mozosi Opi rikera kenedru mundezirani kosu o'be lobi e'di urikeraye oto kakpa.
- ⁸Nako mitetuni ami bu e'di na risiki nowora ami oto niki awuri manzo ka tetinira, nowora ini niki ami kenedruye uzi 'dinu ti,
- ⁹Nako iniki Unesimo ma ini edruko kenedru mundezira nako ma mawurani 'dinu, ini 'be'di lebu ami kongbo'o. Kobiri ami e'di kakpa ma ka ozori nikeraye tongu,
- ¹⁰Aristariko ma erung'ani ma uwukirani koko ami mado, nako Mariko Barinaba amvuko kesura ma like'i e'di misi nirisikira. Inda kelu ami bu, like'i ini,
- ¹¹nako Yesu ma 'bakungbo Yusitonira. 'Bama musa naye ma awu niki mozo opi monyo Tunduru rikera tarani ozo iyekiraye iye kerekeki Yahudaniraye, nako kuziri ukenedru va.
- ¹²Epafura ma ini 'be'di lebu ami kongbo'ora ma ini mbamba Kristo Yesu rikerani koko ami mado. Ka uto buki tene ami risiki avaki, nowora ami ezi 'bama mosirawo nako moto oreraki e'di ma Tunduru kilerari kesu'o.
- ¹³E'dumbe ma e'dise nirikerani tanga yango kozo mozoni logoki ami risiki, nako 'bama ma Laodikea'ora risiki nako 'bama ma Hieropoli 'oraye 'dinu.
- ¹⁴Luka ma 'bama mbe idrazi ma mawu zorani, iye Demaki 'dinu kokori ami mado.
- ¹⁵Loko mado edruko ma kari Laodikea 'oraye, Numufaki 'dinu, nako utumindi 'bama ma etuziri tara ma kenzu nirike ama kesu 'oranira.
- ¹⁶Nako kere ma 'bakola waraga nani ami kongbo 'ora'o kogoki lo'be 'bayini ola utumindi Laodikea 'orani 'dinu, nako ami 'dinu lola waraga ma ongazi Laodikea 'orani.
- ¹⁷Lowu Arikiponi nowo, Onzo luhoki mozo ma lemu Opi burani uwu'du mo'daki.
- ¹⁸Uwu Paulo mugu mado nani utileki unanu. Lana urike gbangbalara risi. Mapani onzo amiki.

1 Tesalonike

1 Tesalonike 1

¹Paulo, Silivanoki, nako Timoteoni kokori mado utumindi 'bama ma etuziri tara Tesalonike'o ma ka Tunduru Apa kesu 'oraye nako Opi Yesu Kristoki 'dinu. Mapa ami kenedru katuki.

²Mumba Tunduruni uto buki ami risiki kakpa ma ma niki ami kebeye ungbo le'bu le'bu mitene awutara'o.

³Midari Tunduru nako Apa awukura luho'o metu amita ma lite'du mozokira, nako mawuri amita ma lite'du mitomburikira nako mike amita Opi awuku Yesu Kristo kesu'o ma lite'du kenedru amita mito'ikira.

⁴Eduko ma Tunduru kawuraye, moto yango kipe ami e.

⁵E'dumbe mamba ami e'di mo'darani e'di mitonguki wari 'ba, inako logoki nako Kuru Leeraki, nako moto gbegburaki 'dinu. Loto awuri medrini lindo ma ami kongbo 'okira'o, ka'di amita mo'dara risikirata.

⁶Nako lonzo ka'di awuwo nako Opiwo 'dinu, nako indake'di lonyo sandriye molu kpa, like'i e'di ndoni araga Kuru leera taraki.

⁷Ko'be longu misonzini 'bama ma etuzi Makedonia'o Akayakiraye 'dinu.

⁸E'dumbe e'di Opi risikira kenyeri ami bu Makedonia'o Akayaki wari 'ba, inako kere kakpa metu amiku Tunduru kesu'ora kobu sakayi, ko'be kile 'ba awu e'di alani owu.

⁹Bama ndoye tonguri e'di ma like'i ka'di niki awurani, nako e'di ma luzari niki Tunduruni alari eyi mo'ira mbeki, nowora ami mozoni ozo ti Tunduru medrinirani nako gbegburani 'dinu,

¹⁰nako litomvu Kesuni ti 'dinu ma kosu onga loru'ora ma Tunduru kiga 'bama ma e'dizirari kongbo'ora, ini Yesuni ma kiisi awu molovu ma kosesuranira.

1 Tesalonike 2

¹Ne 'ora ami edruko, loto yango mama awuta ami bura ka'di egeyoni 'ba.

²Inako inda ke'di ma'di sandrini onyo nako 'bakozo awu tende mawu Filipi'o kpa, abongo loto varawo, nako inda ke'di 'bama sonzo ka'diri awu iye kpa, Tunduru awukura koko awu kenedru logoni e'di mo'da nirikerani tongu'du ami.

³E'dumbe awuta muzira ini kenzo indani lee ingi 'ba, indani ma 'be'di alani unya uzapiliki 'di 'ba,

⁴inako abongo Tunduru kola awu mese e e'di mo'darani tongu'durawo, nowora mitongu, araga kato 'bamaye 'ba, inako Tundurunina ma ka awu kenedruni onzira.

⁵Loto e yango ma esu ami bu e'di mumba kenzo taraki 'di 'ba, indani abongo ala mitu'ba ngiri druko tarawo 'ba. Tundurunina ini e'di nariseni tangazi.

- ⁶Inda ke'di ma'di ese onzo tindiri ami bu e'dumbe awu 'bama ma Kristo teturayerata kpa, ma miingini ovi 'bamari bu 'ba, indani ami bu, indani 'bama eleserari bu 'dinu.
- ⁷Inako monzo kodu ami kongbo'o, abongo dandi tomvu niki andandari kidreyerawo.
- ⁸Nowora awu ma mo'be awu kenedru ami mbe'o mawuriki monzo ka araga makaraki onzo kerelebu'o amiki, e'di mo'da Tunduru rikeraki wari 'ba, inako medri awukuraki 'dinu, e'dumbe longu va 'bama ma awu kenedru 'oraye.
- ⁹E'dumbe ami edruko, lidari e awuku mozorata nako mitomburiki 'dinu. Ma'di mozoni ozo hunaye utoki, nowora, kongbo ma mitongu ami e'di mo'da Tunduru rikeranira'o, awu tindiri alani mba 'ba ami ti.
- ¹⁰Ami e'diseni tangazi nako Tunduruni 'dinu, yango monzo ka'di lee, nako ore, nako moso ingini ami 'bama ma etuzirari bu.
- ¹¹Nako loto e yango abongo apa kozo niki andanda nirikerayerawo, ma'di ami lebu lebu uzi, nako ma'di e'dini u'di ami kesu'o, nako ma'di ami ezi 'dinu,
- ¹²yango ami onzo medriki abongo kese Tundurunirawo, ma kungbo ka'di ami osu'du opi monyo nirike mundera kesu'o, nako mogu nirikera kesu'o 'dinu.
- ¹³Ne'ora awu mumba Tunduruni e'di na ta 'dinu, yango kere ma like'ie'di Tunduru rikeranira'o, like'inika'diabongo 'bamare'ditarawo 'ba, inako abongo konzo ka gbeburawo e'di Tunduru rikerani, ma kozo ami kesu'ora 'dinu, ami etuziye.
- ¹⁴E'dumbe ami edruko, longu ka'di tokpaziye utumindi 'bama ma etuziri tara rikera ta ma kari Yesu Kristo kesu'o Yudaya 'oraye. E'dumbe la'di sandriri alayiki ke'bi ke'bi amita koyarari bu, abongo 'bama noye sandriri ka'di Yahuda burawo,
- ¹⁵ma kohuri Opi Yesuni monziziyiki, nako kidori awu 'dinu, nako katori sandri Tunduruni nako kiyeri 'bamaye kakpa.
- ¹⁶Kutiri awu e'di musi tarani tongu'du koyase kandiraye, nowora seziri iyeta meruraye 'di. Inako molovu Tunduru rikera kepu iye druko'o kpere kpetena meki'o.
- ¹⁷Inako ami edruko, awuri mopu amiki mo'do wereki, mindori luhokira, kenedrukina 'ba, ma onzi ka'di logoki ami indo'du luhoye luhoki.
- ¹⁸E'dumbe mile ka'di ebi'du ami bu, uwu Paulo monzi le'bu le'bu esu'du, inako Mazu kiye awu,
- ¹⁹E'dumbe kere ma Opi Yesu kosu esura'o, mike awukura kando'ora kosu onzo e'du? Indani araga awukura, indani awuku biri opi ta mogori tara kosu onzo e'du? Ini ami 'ba?
- ²⁰E'dumbe ami mogori nako araga awutarani.

1 Tesalonike 3

- ¹Inda nowora kere ma mese ka'di awu kenedru to'i le'bu 'bara'o, ma'di manaki yango 'bayi awu onda Atene'o awu kerekeki.
- ²Nako mitetu ka'di awu redruko Timoteoni, mozoni ozosi Tunduru rike awuki e'di mo'da Kristo risiki tongu'dura, ini o'be ti ami ezi, nako ini ami uzi amiku metura'o,
- ³nowora 'be'di ala kenedruni onze 'ba ti kandonde na re'diki. Loto e aminanu yango 'bako'be awu kandonde naye ose.
- ⁴E'dumbe gbegbu, kere ma ma'di niki amikira'o, mitongu ami meri yango mobi sandriri kandondeki, abongo kozorirawo, nako abongo ami loto erawo.
- ⁵E'di nata, kere ma mese ka'di ukenedru to'i le'bu 'bara'o, mitetu Timoteoni nowora uwu niki amita meturani oto ti, e'dumbe meri yango tubazi tuba ka'di ami iti alaki, nako mozo ma ma'di tomburi nikira ini kosu onzo egeyoni 'dinu.
- ⁶Inako Timoteo ma kongga niki ami bu kpetenara 'ora kamba awu e'di mo'da metu amikura risiki nako mawuri amikura risi 'dinu, yango lidari awu risiki le'bu le'bu kenedru mo'daraki, nako awuri mindo rava ka ami uva, abongo amiri mindo rava ka awu uvarawo.
- ⁷E'di nata, edruko, muziri ami risiki kandonde awutara kesu'o metu amitara risiki.
- ⁸E'dumbe kpetena inda lezi ngbe Opi kesu'o ma onzo medriki.
- ⁹Ne'ora mobi mumba ala i'darani oko Tunduruni ami risiki, araga ma ka awu ohu Tunduru luho'o ami risikira?
- ¹⁰Ma tene mawu hunaye utoki nowora awu ami indo luhoye luhoki, nako awu ala ma elizi amita metura kesu 'oraye oko.
- ¹¹Nowora Tunduru awuta Apanira nako Opi Yesuki, ini iti awuku ami burani te'du awu.
- ¹²Nako Opini o'be amita mawuri ami kongbo'ora nako 'bama kakpari burani ongu maka abongo awu 'dinu mawu amirawo.
- ¹³Nowora ini o'be ami kenedruye ezi ma moso ingini nako manzo leeki Tunduru Apa awukura luho'o, mesu Opi awuku Yesu rikera nirike 'bamarayiki kakpara'o.

1 Tesalonike 4

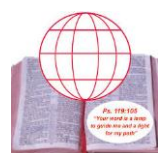
- ¹Edruko, niri meki'ora, mitene ami nako muzi ami Opi Yesu kebeki, yango abongo loto awu bu manzo nako araga mikatoki Tundurunirawo, nako abongo la ozorawo, nowora lozo newo le'bu le'bu.
- ²E'dumbe loto e'di mezi ma moko ka'di niki ami Opi awuku Yesu Kristo kebekiraye.
- ³Mile ma Tunduru kile niki amira ini munguri lee amikura, yango ami iyeri niki luho unzeni,

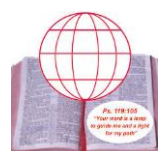
- ⁴yango 'be'di lebu lebu ami kongbo 'ora ini imbe tebi inanu manzo lee'o nako miingiki,
- ⁵liya tenderata 'ba, abongo koyase ma kari Tunduruni oto 'barayiwo.
- ⁶'Be'di alani meziri aso 'ba ozo'du tende edrukoni e'di na kesu'o, e'dumbe Opini ari tukozi e'di nari taraye kakpa, abongo awu 'dinu miteme ami merirawo.
- ⁷E'dumbe Tunduru ka awu ungbo 'ba lee ingini, inako manzo leeranina.
- ⁸Inda nowora 'be'di makutie'dinanira, lindoka 'bamayeuti 'ba, inako Timdurunina, makoko Kuru Lee nirikerani amira.
- ⁹Ne'ora mawuri ma ami lawu niki edruniyera kile 'ba yango 'be'di alani ugu niki amira, e' dumbe ami aminanu Tunduru kisi ami e ami awuri ami kongbo'o.
- ¹⁰Nako gbegbu lawu edruko kakpa ma konzori Makedonia 'oraye. Inako muzi ami, edruko, nowora lozo newo le'bu le'bu,
- ¹¹nako ami onzi onzo'du kodu, yango ami e'di amitarani aminanu tomvu nako ami mozoye ozo ami tileki 'dinu, abongo muzi ka'di amirawo.
- ¹²Nowora amita manzora ini indori ti ore 'bama ma tepurari luho 'o, nako alari sandri ini ami o'be 'ba ti ungbo'du 'be'di ala bu.
- ¹³Ne'ora ami edruko, mile 'ba ami onzo moto ingini 'bama ma e'dizira risiki, nowora sandrini ami ohu 'ba ti, abongo 'bama eleserayiwo, ma mike ingi iyekiraye.
- ¹⁴Inda metu yango Yesu kondi nako kaga le'bu va, nowora Tunduru kosu 'bama ma e'dizi lindo keturi Yesuniraye amba kerelebu'o iniki.
- ¹⁵Nako mowu e'di nani ami e'di Opi rikeraki, yango awu ma monzo ka medrini, ma mese ka kpere mesu Opi rikera 'oraye, mambi ka obi 'ba meri 'bama ma e'diziraye.
- ¹⁶E'dumbe Opini inanu kosu otu onga'du leru 'oraki, moza meziri taraki, ngorose malaika makara taraki nako mitemi dura Tunduru rikera taraki 'dinu, nako 'bama ma e'dizi Kristo kesu 'oraye kobiri aga meri.
- ¹⁷Awu ma mese ka medriniraye, 'bakobi awu inga iyeki kerelebu'o kori trutruri'o, ose'du Opiyiki opu kesu'o. Nowora mobi onzo wangiye wangi Opiyiki.
- ¹⁸Nowora luzi ami kenedru ami kongbo'o e'di nayiki.

1 Tesalonike 5

- ¹Ne'ora ami edruko, kile 'ba 'bayi ugu niki ami uto risi wangiyyiki.
- ²E'dumbe loto aminanu ore yango Opi rike mo'dora kosu onzo abongo kogozi hunakirawo.
- ³Kere ma 'bamaye kowuri niki nowo, Kenedru katu ka'dira'o, me'de kosu elu egbele egbele nowo, abongo indi ma kesu kemu ka inirawo, nako musi kosu onzo ingi.

- ⁴Inako ami edruko, la tini'o 'ba, ma yango mo'do neni ami ose kogoziwo.
- ⁵E'dumbe ami kakpa andanda mitama taraye, nako andanda uto taraye, awu huna taraye 'ba, indani tini taraye 'ba.
- ⁶Nowora awu o'do 'ba abongo 'bama eleserayiwo, inako awu onzo luhoki onzo'du kenge 'dinu.
- ⁷E'dumbe 'bama ma kari o'doraye kari o'do hunaki, nako 'bama ma tingbaziye kari tingba hunaki.
- ⁸Inako awu, e'dumbe awu uto tarata, awu onzo kenge, awu metuni nako mawurini a'du abongo umbewo, nako mike musi tarani abongo kerekuwo.
- ⁹E'dumbe Tunduru ka awu o'be 'ba molovu ta, inako awu musini ose ti Opi awuku Yesu Kristo mbeki,
- ¹⁰ma kondi awu risiki, nowora inda ma awu luhoki inda mo'do, awu niki onzo kerelebu'o iniki.
- ¹¹Nowora luziri aminanu, ami kongbo'o, nako liyeri aminanu ami kongbo'o 'dinu abongo la ozorawo.
- ¹²Inako edruko, mone ami, lonzo muworiki 'bama ma kari tomburi ami kongbo'o mozokiraye, nako kari ami druko'o Opi kesu'o, nako kari ami uziraye.
- ¹³Nako lumba iye mawu mawuriki mozo iyekura risiki. Lonzo kenedru katuki ami kongbo'o.
- ¹⁴Nako edruko, mitene ami liteme 'bama ma kari towukiraye, luzi 'bama ma iye kenedru ka logo ingiraye, litapa 'bama ma kari katuraye, lonzo kenedru mito'iki iye bu kakpa.
- ¹⁵Lonzo ami luhoki yango 'be'di alani e'di tenderani tuko 'ba ala tendera luho'o, inako uto buki lovi ala mo'dakirani ozo ami kongbo'o, nako 'bamaye kakpa.
- ¹⁶Aragani ami ohu uto buki.
- ¹⁷Nako litene Tunduruni le'bu le'bu.
- ¹⁸Loko mumba e'di kakparari kesu'o, e'dumbe nani mile ma Tunduru kile ami risiki Kristo Yesu kesu'ora.
- ¹⁹Liye Kuru Leerani 'ba.
- ²⁰Lize mitongu e'di Tunduru rikera tarani 'ba,
- ²¹inako lonzi e'di kakparaye, lode ala mo'darani ngbe,
- ²²liyeri meru kandi kandiraye kakpa.

²³Nako Tunduru kenedru katuza ini ami ungu lee hwere, nako amita kurura ami kenedruki imbeki iyeri tomvuri niki mo'daki nako moso ingini mesu Opi awuku Yesu Kristo rikera'o.

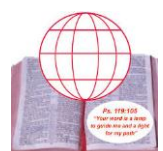
²⁴Tunduru ma kungbo amira, ini kenedru gbegbuzira, nako kosu e'di ndoni ozo 'dinu.

²⁵Edruko litene Tunduruni awu risiki.

²⁶Loko edrukoye kakpa mado ma kembe momburiki nako mawuriki.

²⁷Mezi ami Opi kebeki ami waraga nani ola edrukoye kakpa.

²⁸Mapa Opi awuku Yesu Kristo rikerani onzo amiki.

2 Tesalonike

2 Tesalonike 1

¹Paulo, Silivanoki nako Timoteoni kokori mado utumindi 'bama ma etuziri tara Tesalonike'o ma ka Tunduru Apa awutara 'oraye nako Opi Yesu Kristoki 'dinu.

²Mapa ami, kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa bura nako Opi Yesu Kristoki.

³Eduko, kile awu mumbani oko Tunduruni uto buki ami risiki, abongo konzo drawo, e'dumbe metu amitara ka oyeri maka, nako mawuri ma ami kakpa lawuri niki ami kongbo'ora ka unduri.

⁴Ko'be awunu mogori ami risiki utumindi 'bama ma Tunduruni etuziri tara kesu'o kenedru mito'i amitara metu amitaraki 'dinu amita kandonde'o nako sandri ma la ongerayikira'o.

⁵Nani ala mite'du e'di mopu ore Tunduru rikera ta, nowora 'bayi ami ola ti lese e opi monyo Tunduru rikeraki, ma la sandriri niki nirisikira.

⁶Tunduru kozo alaye ore, kosu sandrini tuko 'bama ma sandri katozi ami mbe 'oraye,

⁷nako kere ma Opi Yesu kosu te'duri leru'o malaika nirike logorayiki kesi mogurakira'o, kosu minzoni oko ami ma sandriye oseziye nako awuki 'dinu.

⁸Kosu ari tuko 'bama ma Tunduruni otozi 'baraye nako 'bama ma kari e'di mo'da Opi awuku Yesu Kristo rikera tarani iingi 'baraye 'dinu.

⁹Kobiri sandriri panga ma me'de wangiye wangira taraki nako 'bakobi iye o'be iyeri ulu 'ba Opi kando'o, nako mogu logo nirike mogura tara kesu'o.

¹⁰Mo'do no'o kosesu nowora 'bayi ini iingi nirike 'bama munderari kesu'o ti, nako nowora 'bama kakpa ma keturiraye iye kesuni owu waa imbe'o, e'dumbe 'baketu e'dise ma mitanga amirata.

¹¹E'di na risiki ma tene ami risiki le'bu le'bu, nowora Tunduru awukura ini ami o'be lese e mungbo ma kungbo niki amira'o ti, nako ini o'be mile lebu lebu kenedru mo'da tarani, nako mozo lebu lebu metu tarani 'dinu ini ozori kere'o logo nirikeraki,

¹²nowora awuta Opi Yesu kebe ini onzo miingini ami kesu'o ti, ami 'dinu kesu'o, abongo mapa Tunduru awutara rikera nako Opi Yesu Kristokirawo.

2 Tesalonike 2

¹Ne'ora mitene ami edruko, e'di mesu Opi awuku Yesu Kristo rikera tara, nako menzuri awutara kerelebu'o ose'du inikira,

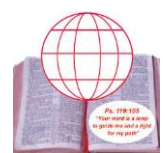
²amiri mana ini odu 'ba ododu, nako amiri kenedruni uda 'ba 'dinu, yango mo'do Opi rikera kese va, indani e'di mite'du kuru taraki, indani e'di ala ma mitonguraki, indani waraga ma 'bakowu kongu awu bura kesu 'oraki.

- ³Letu 'ba 'be'di alani ami unya iti alaki, e'dumbe mo'do ndo kambi ese 'ba meri. Mokiri kosu epu meri, nako 'be'di ma ezengezira 'dinu kosu te'duri, ma ini 'be'di azuzini.
- ⁴Kuse nako kingari inanu ala kakparari mbe'o ma 'bakungbo mazuye, indani ure miingi taraye, ko'be ini tredre u'ba Tunduru rikera kesu'o ma ko'beri inanu inini Tunduruni.
- ⁵Lidari 'ba yango indaza ma'di amiki, mitongu ami e'di nani?
- ⁶Nako loto ala ma ini iyezi, nowora ini te'duri nirike mo'do orera'o ti,
- ⁷e'dumbe ezenge ma mikovirinira ka mozoni ozo kpetena, inako 'be'di ma kiye kpetenara kosu iye newo kpere 'bakobi niki ini ingara 'ora'o.
- ⁸Mo'do ndo'o 'be'di ezengezira kosu te'duri, nako Opi Yesu kosu ini ohu ovu utu 'oraki, nako kosu ini e'de nirike mite'duriraki nako nirike mesuraki 'dinu.
- ⁹Mesu 'be'di ndo rikera ka mozo Mazu rikera mbeki nako kosu onzo logoki zo nako eseyiki nako e'di mowu ma kenzonirayiki.
- ¹⁰Kosu unya 'bama ma kari misizu tomvuziraye munyari tendera zoraki, e'dumbe kutiri e'di munderani ile'durata, nowora iye usii niki ti.
- ¹¹E'di ne risiki Tunduru tetu iye munya ma kunya iye logokira, nowora iyeri e'di kenzo tarani etu ti,
- ¹²nowora iye kakpa 'bayi iyeta e'dirani opu tende ti, iye 'bama ma kari e'di munderani etu 'ba, inako iyena kari iyeta aragaki manzo ore inginirari kesu'o.
- ¹³Ne'ora edruko ma Opi kawuraye, kile awu mumbani oko Tunduruni ami risiki, e'dumbe kere ma Kuru Leera kungu ami leera'o kogoki, nako amita metu e'di mundera tara ta 'dinu, Tunduru kipe ami musu ta i'dori'du tuti.
- ¹⁴Kungbo ami e'di na ta e'di mo'da ma mitongu amira mbeki, nowora ami kerani ose ti mogo Opi awuku Yesu Kristo rikera kesu'o.
- ¹⁵Inda nowora edruko, lezi ngbe nako lode misi ma misi niki amiraye, indani e'di awu tu 'oraki, indani waraga awukura 'oraki.
- ¹⁶O pi awuku Yesu Kristo nako Tunduru Apa awukura ma kawu awura, ma koko awu muzi wangiye wangi mike mo'daraki mapa mbekira,
- ¹⁷ini ami kenedruye uzi nako ini o'be ami mozo mo'daraye ozo uto buki nako e'di mo'daraye owu 'dinu.

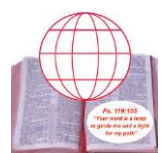
2 Tesalonike 3

- ¹Ami edruko niri meki'ora, litene Tunduruni awu risiki, nowora e'di Opi rikera ini obu ti kando beni, nako ini miingini ose abongo konzo ami kongbo 'orawo,

- ²nowora awu usiiri 'bamatenderari tileri'o nako meruziye 'dinu, e'dumbe 'bama kari metuki kakpa 'ba.
- ³Inako Opini ini kenedru mundezi, ma kosu ami o'be logo nako ami tomvu 'dinu 'be'di tenderani.
- ⁴Nako monzo ka mikeki Opi kesu'o ami risiki yango la ozo e'di ma meziraye, nako lobi iye ozo newo kando beni.
- ⁵Nowora Opini ami kenedruni tewu mawuri Tunduru rikerani oto nako kenedru mito'i Kristo rikerani oto 'dinu.
- ⁶Ne'ora edruko, mezi ami Opi awuku Yesu Kristo kebeki, yango liyeri edrukoni ma ka onzo towukirani, ma tokpa ka 'ba misi ma like'i awu buranira.
- ⁷E'dumbe loto aminanu ami niki onzo abongo awuwora. Kere ma ma'di niki ami kongbo 'orakira'o, ma onzo 'ba towuki.
- ⁸Ma 'be'di ala rike u'darani onyo 'ba egeni, inako ma'di mozoye ozo hunaye utoki logoki mitomburiki 'dinu, nowora awu tindiri alani amba 'ba 'be'di ala ami kongbo 'orani ti.
- ⁹Ka 'ba yango e'di mezi neni ingi awuki, inako nowora awu onzo ti misonzini ami, nowora ami onzo abongo awuwo ti.
- ¹⁰E'dumbe maza'di amikira'o mezi ami e'di nowo, Inda 'be'di ala kuti mozoye mozoki, monyoni kpa ini onyo 'ba.
- ¹¹E'dumbe menyini 'bama elese ami kongbo 'oraye kari onzo towuki, ma kozori ka ala mozoye 'ba, inako kari iye luho isu 'bama eleseri ta medrirari'o.
- ¹²Ne'ora ma iye uzi Opi Yesu Kristo kebeki, iyeri mozo iyekuraye ozo kodu kodu, nako iyeri u'da iyeku munderani onyo.
- ¹³Ami edruko lodo 'ba mozo mo'daraki.
- ¹⁴Inda 'be'di ala kuti e'di ma mugu waraga na'ora miingiki, lindo 'be'di ndoni, likindiri 'ba iniki, nowora kanyani ini ode ti.
- ¹⁵Lola ini 'ba abongo me'diziwo, inako liteme ini abongo edruwo.
- ¹⁶Ne'ora Opi kenedru katuzi inanurani kenedru katuni oko ami uto buki iti kakparayiki 'dinu. Opini onzo amiki kakpa.
- ¹⁷Uwu Paulo mugu mado nani utile munderaki. Nani e'di mite'du ma mugu niki urike waraga buki kakparari kesu'o. Ma ugu nowo.
- ¹⁸Mapa Opi awuku Yesu Kristo rikerani onzo amiki kakpa.

1 Timoteo

1 Timoteo 1

- ¹Paulo, 'be'di ma Kristo Yesu tetura abongo Tunduru awuta Isiizi kezi awurawo, nako Kristo Yesu ma ini mike awukurani,
- ²koko mado Timoteoni, unzu urike munde metu'ora. Mapa, odooki, nako kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa bura nako Kristo Yesu Opi awukurakini onzo imi.
- ³Abongo muzi imi kere ma mosu Makedonia 'ora'o, ese Efeso'o, nowora imi e'di ezi ti 'bama eleseraye iyeri isi 'ba misi kandirani,
- ⁴indani iye e'di sisi ta egeyoraye enyi 'ba, indani te'ise ola'du mekini inginiraye, ma ka'di milasi katora, ma ka'di mana Tunduru rike ma otori metukirani o'be 'ba awu oto.
- ⁵E'dise ma ko'be awu e'di nani ezira ini mawuri ma epuzi kenedru leera kesu'ora, nako kenedru moto mo'daraki, nako metu uzapili inginiraki.
- ⁶Bama eleseye kungari e'di nari'o nako kari e'di unzi ma kari egeyoniraye.
- ⁷Koviri onzo mezirise tukpeziye, inako kivari ka 'ba e'di ma kari tonguraye, indani e'di ma kari isi logokiraye 'dinu.
- ⁸Ne'ora moto yango inda 'be'di ala kozo ore meziriki, lindo meziri ka mo'da ini.
- ⁹Ma moto niki e'di nani, yango meziri 'bakezi 'ba 'bama ma oreraye, inako 'bama ma ezengeziraye, 'bama ma e'di iingizi 'baraye, nako 'bama ma Tunduruni etuzi 'baraye nako meruziyiki, 'bama ma lee inginiraye nako 'bama ma Tunduru kebeni onzizirayiki, 'bama ma apaye nako amayiki o'diziraye, nako 'bama ma me'di o'diziraye,
- ¹⁰nako 'bama ma luho unze ozoziraye, 'bama ma luho unze ozozu esu embekesuyikiraye, 'bama ma 'bamaye ingazi logokirayiki, kenzoziyiki, 'bama ma inzi to'duzi kenzonirayiki, nako ala kakparaye ma keseri ka 'ba misi mundera mbe'o 'dinu,
- ¹¹abongo e'di mo'da Tunduru moguzi ma kandomarazi rikerawo, ma 'bako'be ka urengu 'ora.
- ¹²Mumba ini ma koko uwu logoni mozo na risikira, ini Kristo Yesu Opi awukurani, e'dumbe kola uwu kenedru mundezi ma kipe niki uwu onzo'du mozo nirikera'o.
- ¹³Ma'di kebeni onzi, nako moko ini kandonde, nako midu ini 'dinu. Inako mose odooni e'dumbe mozo e'diseni moto ingini, metu ingini 'dinu.
- ¹⁴Nako Opi awukura koko uwu mapa nirikerani zo madarini, metuni, nako mawurini ma ka Kristo Yesu kesu 'orayiki.
- ¹⁵E'di mowu nani ka munde ma kese 'bamaye kakpa iyeri etu, yango Kristo Yesu kesu ubu'o ini meruziye usii ti, nako uwuna ma maka meruzi ndori tarani.

¹⁶Inako e'di na risiki mose odooni, nowora Kristoni kenedru nirikerani to'i mawu umbe'o ti, uwu ma meruzi makara, e'di misonzini 'bama ma kobiri ini etu kubu, medri wangiye wangirani ose'duraye.

¹⁷Mumba miingiki ini onzo Opi wangiye wangirani, ma kondi 'bara, ma indorizi 'bara ma ini Tunduru lebu kele wangiye wangirani, Amena.

¹⁸Timoteo, uri kesu moko meziri nani imi, abongo e'di ma vani konziri mirisikirawo, nowora imi kevii oma mo'da ti e'di onzirizi ne mbeki,

¹⁹metu mirikerani tomvu'du moto kenedru 'oraki mo'da. 'Bama eleseye kutiri moto iyeta kenedru 'orani, ko'be iyeta metura ke'deri e.

²⁰Humenayoye Alekezanderiki kari 'bama ndori kongbo'o, nako moko iye Mazuni nowora iyeri oto Tunduru kebeni onzi'du 'ba ti.

1 Timoteo 2

¹Inda nowora misi meri yango 'bayi Tunduruni one, miteneki, miteneki 'bama elesera risiki nako mumbaki 'bama kakpara risiki,

²tobizi risiki, nako 'bama kakpa ma kari makarayi kele, nowora awu onzo kenedru katuki awuri medri'o miingi Tunduru buraki ma ka mozo oreraki 'dinu.

³Nani mo'daki ma keturi Tunduru luho'o ma ini Isiizi awukurani,

⁴ma kile 'bamaye kakpa iyeri usiiri, kpere e 'di mundera motoki.

⁵E'dumbe Tunduru ka lebu, nako Tundururi kongbozi 'bamayikira ka lebu 'dinu, ini 'be'di, ma Kristo Yesunira,

⁶ma kokori inanu 'bama kakpaye tunga'du, lindo kere ma wangi kese vara'o Tunduru tanga e'di ndoseni.

⁷E'di nani ko'be uwu onzo'du e'di tonguzini, nako 'be'di ma teturaki 'dinu, nako e'di metu tarani e'di munderaki isi'du koyase kandiraye. Ma e'di munderani tongu, ma kenzonira 'ba.

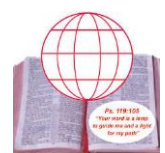
⁸Inda nowora mile kere kakparari'o esu ma onzo leeraye tene, iyeri niki iye tileye inga kori, ma molovu ingini, indani me'i ingini 'dinu.

⁹Nako indiniraye nowo 'dinu, iyeri ukuri ala ma'du ma meserizirayiki ma mingari inginirayiki nako kenedru koduraki 'dinu. Iyeri o'da 'ba druko ka'du mita'iraki, indani mele wara wararaki, indani iyoyiki, indani ma'du meze mawuraki 'dinu,

¹⁰inako mozo mo'dakiraki ma keseri ka indi ma kari te'du yango iye Tunduruni iingiziraye.

¹¹Indini e'dini oto ketri ketri muwori zoraki.

¹²Ma etu 'ba indini misi isi, indani ini esu druko tebi ina, ini onzo ketri.

¹³E'dumbe merira Adama kukuri ina, nako Eva kukuri kubuseiki,

¹⁴nako Adama kunyari 'ba, inako indi kunyari ina ko'be kaso mezirini.

¹⁵Inako indiye kobiri usii andanda modru mbeki inda konzori ngbe metuki, mawuriki, manzo leeraki nako mingari inginiraki.

1 Timoteo 3

¹E'di mowu nani ka munde, inda 'be'di ala ka mozo indozi 'bama ma etuziri tarani ovi, lindo ka mozo mo'dakirani ovi.

²Inda nowora indozi kese ini onzo 'be'di osoli ingini imbe'ora, indi lebuzi, 'be'di imbe tebizi ma niri mana ka irira, ma medri nirikera kese era, 'be'di edeye ke'izi, ma mberi misi tarani otozira,

³'be'di ma tingbazi 'bara, 'be'di ma kevii omazi 'bamayiki 'bara, inako 'be'di ma kodura ma ke'i 'ba 'bamayiki, 'be'di ma kadakuzuye awuzi mawu 'bara.

⁴Kese ini 'bama nirike amara 'oraye druko tigbo ore, ma andanda nirikeraye onzo muworiki nako miingiki zo.

⁵E'dumbe inda 'be'di ma ka oto 'ba 'bama nirike amara 'oraye druko mitigboki, kosu utumindi 'bama ma Tunduruni etuziri tara kidre tomvu tetini?

⁶Ini onzo 'be'di ma etuzi kpetenara 'ba, kambi onzo ingarizi zo asi'du e'di mopu tende Mazu rikera'o.

⁷Nako ini onzo 'be'di ma 'bama ma tepuraye kari nirisi tongu mo'darani, nowora ini osori 'ba ti nako asi umvulumvu Mazu rikera kesu'o.

⁸Tapaziye 'dinu nowo, iyeri onzo 'ba te'belezi, iye utu iriazi 'ba, ma zabiburi toi onzizi 'ba mawu, ma ngirizi 'ba migakiraye 'dinu.

⁹Iyeri ode e'di mikovi metu tarani kenedru leeraki.

¹⁰Kese 'bayi iye sonzi meri kini, nako inda kari te'duri moso ingini iyeri mozo mitapa tarani ozo.

¹¹Indiye nowo iyeri onzo 'ba te'belezi, iyeri onzo kebe tende tonguziraye 'ba, ma kari iye mbe tebizi, ma iye kenedru mundezi ala kakpari'o.

¹²Tapaziye iyeri onzo indi lebuziye, ma kari iyeri andanda nako 'bama ma iyeta ama 'orari druko tigbozi mo'dakiraye.

¹³E'dumbe 'bama ma kari mozo mitapa tarani ozo mo'dakiraye kari kebe mo'dakiraye ose iyenanu, nako kenedru logo maka metu iyekura Kristo Yesu 'oraki 'dinu.

¹⁴Ma mikeki esu'du mi bu kpete, inako mugu misi nani imi,

¹⁵nowora inda muniri, imi oto iti ma 'bama ka'di onzo niki Tunduru rike u'bara 'ora ti, ini utumindi 'bama ma Tunduru medrinirani etuziri tara, nako kogu ezizi agara nako ise e'di mundera tarani.

¹⁶Gbegbu e'di mikovi awuta metu tara ka maka! Te'duri 'bamari mbe taraki, Kuru leera kose nirike e'dirani mo'da, malaikaye kindori ini, 'batongu nirisi koyase kandirari kongbo'o, 'baketu ini ubu'o, kingari kori mogu'o.

1 Timoteo 4

¹Ne'ora Kuru Leera kowu teende yango wangi kandora'o, 'bama eleseye kobiri metuni onda, kobiri iyeri bi o'be kuru o'dongoziraye enyi, nako misi kuru modurari tarani.

²E'di ne kongu o'dongo 'bama kenzoziri tara kesu'oki nako 'bama ndori moto kenedru tara kondi e abongo ogoroki aya gbogborakirawo.

³Ma kari uti niki 'bamaye indi momaki, nako yango 'bayi niki monyoni ke'be, ma Tunduru kuku yango 'bama ma etuzi e'di munderani otozi 'dinu iyeri ke'i mumbakiraye.

⁴E'dumbe ala kakpa ma Tunduru kukuraye iye mo'da. Inda 'bake'i iye mumbaki, ala ingi ma 'bakese utira.

⁵E'dumbe noworata 'bakunguni lee e'di Tunduru rikeraki miteneki 'dinu.

⁶Ne'ora inda lo'be misi naye edrukori kando'o losu onzo mozozu mo'da Kristo rikerani. Losu tihuri e'di metu tarayiki, nako e'di misi mo'daki ma litokparaki 'dinu.

⁷Nako izari e'di sisini Tunduruni utizirani nako egeyoraye e. Isiri minanu onzo'du medri ma Tunduru kileraki.

⁸E'dumbe mitutu imbe tara ka migaki, inako mitutu monzo ma Tunduru kilera tara ka iga ala kakpari kesu'o, e'dumbe koko e'di mazu medri wangi na tara risiki nako medri ma kosesura risiki 'dinu.

⁹E'di mowu nani ka munde, ma kese 'bamaye kakpa iyeri etu.

¹⁰E'dumbe e'di na risiki ma tomburi mozoki, e'dumbe mike awukura ka Tunduru medrinira kesu'o, ma ini Isiizi 'bama kakpari tarani, mundera 'bama ma etuzirari tarani.

¹¹Ezi e'di naye, nako isi iye 'dinu.

¹²Etu 'ba yango 'be'di alani imi ize yango imi unzunzu, inako onzo misonzini 'bama ma etuziraye mirike e'di mowuraki, nako mirike mozoraki 'dinu, mawuriki, metuki, manzo leeki 'dinu.

¹³Nako o'be mi luho e'di mugu mola 'bamari kando 'ora'o, e'di Tunduru rikera mitonguki, nako misiki 'dinu, kpere mozesu nikira'o.

¹⁴Midrukoni azu 'ba ala moko mikesu'o ma 'bakoko imi e'di monzi tara mbekira kere ma ondruziye kituri niki iye tile mi druko 'ora'o.

¹⁵O'beri minanu ala naye ozo'du. Oko miri medrini iye ozo'du, nowora 'bamaye kakpa iyeri moye mirikerani indo ti.

¹⁶Onzo mi luhoki minanu, nako mirike misira mbe'o. Ode ngbe e'di neni, e'dumbe mozo neworaki losu isiiri 'bama ma imi enyizirayiki 'dinu.

1 Timoteo 5

¹E'di 'ba 'be'di modrarani, inako uzini abongo luzi apanirawo. Ozo kowundaye abongo edruniyewo,

²indi modraraye abongo amayiwo, indi arandaraye abongo amvukoyiwo, kenedru leeraki zo.

³Ingi aburindiye ma iye aburindi gbegburaye.

⁴Nako inda aburindi ka'di niri andandarayiki indani niri koyayiki 'dinu, iyeri utori meri mozo iyeta Tunduru kando'ora iyeta amara'o, ma iyeri luho ungu niki iyeta odruziraye, e'dumbe nani keturi e Tunduru luho'o.

⁵Inda aburindi konzo aburindi gbegburani, nako kondari ka drukoki, ko'be nirike mikerani Tunduru druko'o, nako konzo ka moneki miteneki 'dinu hunaye utoki.

⁶Inako aburindi ma ko'be luho inanu araga mbe'o lindo ini abu inda kaza medrini kpa.

⁷Ezi e'di nani nowora iyeri onzo osoli ingini iye mbe'o ti.

⁸Inda 'be'di ala ka nirike 'bamaraye tomvu 'ba, munderana 'bama ma nirike amara 'oraye, lindo kuti metuni e nako kongu tende 'be'di metu ingizirani mada.

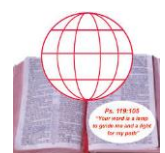
⁹Bayi aburindi kebeni ugu 'ba lindoza nirike owura kese 'ba piro kaza. Lindo ka'di indi esu lebura rikerani.

¹⁰Lindo nirike mozo mo'dakiraye ke'diri e 'bamari kongbo'o, kiye nirike andandaraye, ke'i edeye, ka ozo 'bama Tunduru rikeraye mugbiriki, tapa 'bama ma sandri onyoziraye, nako kokori inanu ala mo'dakiraye ozo'du iti kakparayiki 'dinu.

¹¹Inako uti aburindi le'burari kebeye muguki, e'dumbe kere ma ava iyeri imbe tara ka iye ozora'o, kobiri Kristoni uti, nako kobiri ile omari.

¹²Nowora kari 'di e'diki iye druko'o, e'dumbe kutiri iyeta metu merirani va.

¹³Ne druko'ora kutori e monzo towuki ma kari o'bu niki ama buki ama buki, ma kari onzo towuki wari 'ba, inako iye 'bama ma kebeye tonguzi hwehweraye 'dinu, nako iye 'bama ma 'bamari luho isuzi 'bama elese ta e'dira 'oraye ma kari e'di tongu ma keseri 'baraye.

¹⁴Indanowora mile aburindi le'buraye iyeri omari, iyeri andandaye odru, iyeri iyeta amaraye tomvu, iyeri o'be 'ba e'di ala ini epu me'diziye niki kerani ose mize ize'du niki awu mbe'o.

¹⁵E'dumbe 'bama elese iye kongbo 'oraye kuseri e nako kari Mazuni tokpa.

¹⁶Inda indi ma etuzi alara ka'di aburindiyiki 'bama nirikerari kongbo'o ini iye tapa, utumindi 'bama ma etuziri tara ini onzo 'ba ti mandruki, nowora ini aburindi gbegburaye tapa ti.

¹⁷Ne'ora ondruzi ma kari 'bama ma etuziri druko tigbo mo'darakiraye keseri mitukoni ose luho iria, munderana 'bama ma kari tomburi mozoki e'di Tunduru rikerani mitonguki nako misiki 'dinu.

¹⁸E'dumbe e'di mugu kowu nowo, Kere ma arogo munzira ka kehu kihaye tidura 'ora'o, lito'i utuni 'ba. Nako, Mozosi kese e nirike mitukoraki.

¹⁹Etu 'ba e'di ma 'baiso ondruzi mberani lindo e'dise tangazi kari onzo 'ba iria indani musa.

²⁰Bama ma o'buzi meru 'oraye oza, uzi iye 'bama kakpari kando'o, nowora 'bama ma eseziraye eri ti.

²¹Mezi imi Tunduru kando'o, Kristo Yesuki, malaika ma 'bakiperayiki yango imi meziri naye ke'be, 'be'di alani mobiki 'ba, nako ozo e'di alani 'ba 'bamari kongbo'o mopuki.

²²Itu mi tileye 'ba kpetewari 'be'di ala druko'o. Osu 'ba e'di tende 'be'di ala rikera kesu'o. Tomvuri minanu lee.

²³Onzi uwo kerekeki le'bu 'ba, inako onzi zabiburi toi were mi kesuni tapa'du, e'dumbe mo'do sonzo la monzekirata.

²⁴Meru 'bama eleseri taraye te'duri teende 'bamari luho'o ma kari obi e'di mopu'o, inako 'bama eleseri taraye kobiri uvu kubu.

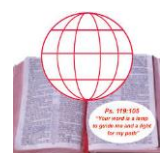
²⁵Inda nowora mozo mo'daki eleseye te'duri teende, inako inda kari onzo teende 'ba kpa, keseri koviri 'ba.

1 Timoteo 6

¹Bama ma kari koli mbamba tarase 'oraye iyeri maka iye druko 'oraye o'be yango keseri e miingiki zo, nowora Tunduru kebe nako misiki 'dinu ini iduri 'ba ti.

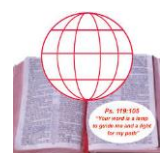
²Bama ma iye druko 'oraye iye 'bama ma etuziraye inda ke'di kari onzo edrukoye kpa, mbamba iyetaraye iyeri iye iingi, inako madaranina iyeri mozoye ozo iye meziriki zo, e'dumbe 'bama ma iye tapariraye iye 'bama ma etuzi nako mawuraye. Isi e'di naye nako uzi 'bamaye iyeri ozo 'dinu.

³Inda 'be'di ala kisi misi kandirani nako ka eturi 'ba e'di munde Opi awuku Yesu Kristo rikeraki, nako misi ma konzo ka 'ba ke'be'bi medri ma Tunduru kilerakira,

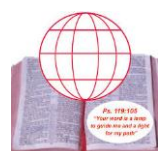
- ⁴lindo kingari maka e'di moto ingini. Konzo ka liya tende milasi mozoki nako e'di munziki e'di mitongu ma ka eveni ambara mbe, mopuriki, kebe tenderani mitonguki, nako kenedru tende ma ise moto ingiraki 'dinu.
- ⁵Kari me'ini amba 'bamari kongbo'o ma mana iyetara ke'deri e nako ma iye ingi e'di munderaki, ma kanari yango medri ma Tunduru kitera mitokpara ini iti migani ose nikira.
- ⁶Inako medri ma Tunduru kitera mitokpara ka migaki zo 'be'di ma ala ma kari inikiraye keseri ini erani.
- ⁷E'dumbe ma alalani imba 'ba ubu'o, nako le'bu mese 'ba alalani inga ubu 'oraki.
- ⁸Inako inda monyo nako ma'duki kari 'di awuki, ala ndoye kobiri awu ese.
- ⁹Inako 'bama ma kileri onzo lonyikiraye keviri e mituba kesu'o, umvulumvu kesu'o, nako liya ise ingini ma sandrioko 'bamayerarikesu'o 'dinu. Alandoyeka'diri 'bamayeizunako e'de hwere hwere.
- ¹⁰Mawu ma 'baka niki kadakuzuye awura ini meru kakpari kedini. 'Bama elese ma ala na rava ka iye ohuraye sizuri iyeta metura 'oraki nako kotiri iye kenedru iyenanu sandri sonzorayiki.
- ¹¹Inako imina, imi 'be'di Tunduru rikera, iyeri ala nari kesu'oki kakpa, nako tokpa manzo oreranina, medri ma Tunduru kileraki, metuki, mawuriki, kenedru mito'iki nako kenedru koduki 'dinu.
- ¹²Oma kevii mo'da metu tarani, ode medri wangiye wangira mbe. E'dumbe 'bakungbo imi ne risiki kere ma litanga niki e'di mirikerase mo'dara'o e'dise tangazi sonzorari kando'o.
- ¹³Mezi imi Tunduru kando'o, makoko medri ala kakparayera, nako Kristo Yesu kando'o, ma tanga e'di nirikeraseni Pontio Pilatu kando'ora 'dinu.
- ¹⁴Ke'be e'di mezi ndoye, lindo lodu ka 'bani, ma la osoli ingini, kpere mo'do ma awuta Opi Yesu Kristo kosu epura'o.
- ¹⁵Tunduru kandomarazi, ma ini onzozu Opi lebu kelera, ini Tebizi tobiziri druko 'orani, Opi opiri druko 'orani kosu ini te'du wangi orera'o.
- ¹⁶Ininu lebu wari ondizi 'bara, ma konzo mitama ma 'bakese 'ba ulu kidre'ora kesu'o, ma 'be'di ala ingi kindora ma kese 'ba indo 'dinu. Miingini onzo ini nako logo opi monyo taraki wangiye wangi, Amena.
- ¹⁷Lonyizi ubu na tara risiki, ezi iye iyeri onzo 'ba mingariki, indani iyeri iyeta mikerani o'be 'ba lonyi ma kewu kpetewarira druko'o, inako Tundurunina, ala kakpa okozi awu tile ogoroki, awu niki onzo aragaki iye mbekira.
- ¹⁸Iyeri ozo mo'daki, iyeri onzo lonyizi mozo mo'dakirari'o, nako mokozi mo'dakiraye ma kopuri lonyi iyetara avaki 'dinu.

19Nowora iyeri ise mo'darani o'ba iyenanu wangi ma kosesura risiki, nako iyeri medri ma ini medri gbeburani ode ngbe.

20Imi Timoteo, tomvu e'di ma 'bako'be va mi rengu 'orani. Iyeri e'di ma tagi ingi ma ka Tunduru inginira nako e'di unzunirayiki ma 'bama eleseraye kungbori e'di motorani kenzonira.

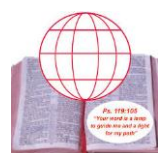
21Bama eleseraye tokpari e'di ndoni inako ke'deri metu iyetara e. Mapani onzo amiki.

2 Timoteo

2 Timoteo 1

- ¹Paulo, 'be'di ma Yesu Kristo tetura abongo Tunduru kilerawo e'di mazu medri ta ma ka Kristo Yesu kesu 'orani tongu'du,
- ²koko mado Timoteo, urike unzu mawurani. Mapa, odooki nako kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa bura nako Kristo Yesu Opi awukurakini onzo imi.
- ³Mumba Tunduruni ma mozo niki ini ukenedruri moto mo'daraki, abongo uri te'iseye kozorirawo, ma niki mirisi tene le'bu le'bura'o.
- ⁴Kere ma ma idari niki mirike nduwarari 'ora'o, ava mirikera ka uwu uva imi indo'du hunaye utoki, nowora ukenedruni sezi aragaki ti.
- ⁵Ma idari metu mirike ma uzapili ingini, metu ma konzo meri adani Loisi kesu 'orani, nako zani Eunike kesu'orani nako moto gbegbu yango ka mi kesu'o 'dinu.
- ⁶E'di naki mo'be imi epu ala moko ma Tunduru rikerani ma ka mi kesu'o utile ma mitura mbekira.
- ⁷E'dumbe Tunduru ka awu kuru uru tarani oko 'ba, inako kuru logo tarani, nako mawuri taranina nako imbe mitebi taraki 'dinu.
- ⁸Inda nowora kanyani imi ode 'ba e'dise mitanga Opi awukura rikera risiki, indani urisiki 'dinu, uwu ma erung'a nirikera, inako onge menze mirike sandri tarani e'di mo'dara risikira logo Tunduru rikera mbeki,
- ⁹ma kiisi awu nako kungbo awu mungbo ma leeraki, mozo awukura risiki 'ba, inako mile ma kenedru kile ina nirike maparaki, ma koko awu Kristo Yesu mbeki wangi tutira'ora.
- ¹⁰Kpetenara mile nirike ndo te'duri va, e'dumbe Isiizi awuta Kristo Yesu kepu va, ma kuwu mandini nako ko'be medri, nako manzo ma me'di niki 'barani te'duri e'di mo'dara mbeki.
- ¹¹E'di mo'da na risiki 'bako'be uwu tonguzini, nako 'be'di ma teturani, nako isizini 'dinu.
- ¹²Uwu sandriri e'di na risiki inako kanya kode ka uwu 'ba, e'dumbe moto e 'Be'di ma meturani nako moto gbegbu yango kese e'di ma ko'be urengu 'orani kidre tomvu kpere Mo'do ne ma kosesura'o.
- ¹³Tokpa e'di me'di ore ma lenyi ubura druko, metu nako mawuri ma kari Kristo Yesu kesu 'orayiki.
- ¹⁴Tomvu e'di munde ma 'bako'be mirengu 'orani, Kuru Lee ma konzo ka awu kesu'ora mbeki.

¹⁵Loto yango 'bama ma kari Asia 'oraye kakpa kizari e uburaki, Fugeloye nako Heremogeneki kari iye kongbo'o.

¹⁶Ne'ora Opini odooni oko ama Unesiforo rikera mbe'o, e'dumbe ka'di ukenedru ungu le'bu luho sonzo, nako kanya ka'di ini ode 'ba urike gbangbalara risiki,

¹⁷inako kere ma kelu Roma 'ora'o, kovi uwu kenedru toki, nako kose uwu,

¹⁸nako loto gbegbu mozo ma kozo uwu Efeso 'orani. Opini oko ini odooni ose Opi bu Mo'do ne ma kosesura'o.

2 Timoteo 2

¹Inda nowora imi urike unzura, onzo logoki mapa ma ka Kristo Yesu kesu 'oraki.

²Nako e'di ma lenyi ubu e'dise tangazi sonzori kongbo'ora, oko e'di ndoni 'bama ma kenedru mundeziye, ma kobiri ese 'bama eleseraye isi 'dinu.

³Onge menze mirike sandri tarani abongo asigiri mo'daki Kristo Yesu rikerawo.

⁴Asigiri ala ingi ma inda ka mozo'o to'iri inanu e'di ama tarari kesu'ora, nowora ini araga kato ti 'be'di ma kebeni uguzi onzo'du asigirira.

⁵Inda 'be'di ala ma kikazira ka niri mezirini ozo 'ba kere'ora, kambi birini ose 'ba.

⁶'Be'di ma mozoni ozozu logoki ezi'ora ini onzi kiha ezi 'orari tagini meri.

⁷Ana e'di ma mitongu na risi, e'dumbe Opi kosu imi motoni oko e'di kakpari kesu'o.

⁸Ana Yesu Kristo risi, ma kaga 'bama ma e'dizirari kongbo'o, ma mori Dawidi rikerari kongbo'ora abongo mitongu e'di mo'da urikera kesu 'orawo.

⁹E'di mo'da ndo risiki ma sandriri kpere mito'ini erung'a ru'ba'o, abongo meruziwo, inako e'di Tunduru rikera ka mito'ini 'ba.

¹⁰Inda nowora monge e'diye kakpa 'bama ma 'bakipera risiki, nowora iye 'dinu iyeri musini ose ma ka Kristo Yesu kesu'o kerelebu'o mogu wangiye wangirakira.

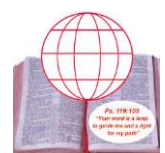
¹¹E'di mowu nani ka munde, Inda me'di iniki, mobi onzo medrini iniki 'dinu.

¹²Inda monzo kenedru mongeki, mobi opini onyo iniki 'dinu. Inda mobini uti, ini 'dinu kosu awu uti.

¹³Inda awu 'bama ma kenedru mundeziye 'ba, ini kosu ese kenedru mundezi, e'dumbe kese utiri 'ba inanu.

¹⁴Ida iye e'di na risiki, nako ezi iye Opi luho'o, iyeri unziri 'ba e'di me'di risiki, ma niri migani ingi, inako ma kosu 'bama ma kenyiriraye e'de.

¹⁵Ozo mi kenedru toki imi te'duri niki Tunduruni yango imi 'be'di ma mo'darani Tunduru luho'o, mozozu ma kanya ingi druko 'orani, ma kisi e'di munderani orera.

- ¹⁶Iyeri e e'di ma tagi ingi ma ka Tunduruni utirani, e'dumbe kosu 'bamaye o'be Tunduruni uti'du le'bu le'bu,
- ¹⁷iyeku e'di me'dira kosu kato abongo sokolowo. Humenayoye nako Filetoki kari ozo newo.
- ¹⁸Iye 'bama ma kuseri e'di mundera mbe'o, ma kari owu niki yango maga 'bama ma e'dizirari tara kada va. Komberi metu 'bama eleserari tarani e.
- ¹⁹Inako e'dise logo Tunduru rikera kezi ka ngbe ma konzo ka eyi naki, nowo, Opi koto 'bama nirikeraye e, nako, 'Be'di lebu lebu ma kungbo Opi kebenira ini e'di tenderani onda e.
- ²⁰U'ba makara kesu'o uleye kari onzo ala mo'i mele wara warara indani unzerayiki wari 'ba, inako 'bakese eleseye o'i koguki nako sosiki 'dinu. Eleseye kari miingi ta, eleseye miingi inginira ta.
- ²¹Inda nowora inda 'be'di ala kunguri inanu lee ala miingi inginira mbe'o, kosu onzo ule miingi tarani, ma 'bakunguni lee nako migaki makesu u'ba tarani, ma konzo ka mekperini mozo mo'dara taraye kakpa.
- ²²Nowora iyeri liya tende kowundari taraye, nako tokpa manzo orerani, metuki, mawuriki nako kenedru katuki kerelebu'o 'bama ma Opini ungbozi kenedru leekirayiki.
- ²³Inako uti miti'di ma ise ingiraye ma tagi ingiraye 'dinu ma loto yango kari me'i katoraye.
- ²⁴Kese 'ba mbamba Opi rikerani e'i 'bamayiki, inako ini onzo kenedru mo'daki 'be'di lebu lebuni, 'be'di ma mberi misi tara otozirani, e'di mitritriki 'ba huse'o,
- ²⁵'bama ma kuseri inikiraye isi'du kenedru koduraki. Ali'bani Tunduru kosu iye kenedru muzani oko kpere e'di munderani motoki,
- ²⁶nowora iyeri usii ti umvulumvu Mazu rikera 'oraki, ma kode ka'di iye mile ma kilera ozo'dura.

2 Timoteo 3

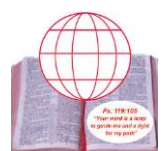
- ¹Inako oto nani, mo'do eki tarari'o wangi tindiri taraye kobiri ulu.
- ²E'dumbe 'bamaye kobiri awuri iyenanu, kobiri onzo kadakuzuye awuzi, kobiri onzo ombarizi, 'bama ma odrorizi embekesuri druko'o, 'bama ma mize izeziyiki, 'bama ma kenyiri e'di iye odruzi taraye 'ba, mumba inginiraye, lee inginiraye,
- ³'bama ma 'bama awuzi 'baraye, 'bama ma kevii moma ondazi 'baraye, 'bama ma kebe tonguzi tenderayiki 'dinu, 'bama ma ozorizi sayisayiraye, 'bama ma keviirayiki, 'bama ma ala mo'dakiraye o'uziyiki 'dinu,
- ⁴'bama ma obaziyiki, 'bama ma druko logorayiki, 'bama ma ingarizi zorayiki, 'bama ma araga egenirani awuziye mawu ma kawuri niki Tundurunira mada.

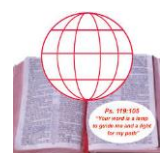
- ⁵Kari onzo eyi ma Tunduruni miingi taraki, inako kutiri niri logoni e. Iyeri 'bama noworari mberaki e.
- ⁶E'dumbe 'bama neri kongbo'o 'bama eleseye kari usu ama 'bamari tarari'o, indi ma katu ma mandruzi iyeta merurakiraye, ma liya kandi kandiraye toderi iye ode'du.
- ⁷Iye indi ma kari e'di motoni ovi uto bukiraye, inako keseri 'ba e'di munderani motoki.
- ⁸Nako vani abongo Yaneye Yambreki kuseri Muse burawo, 'bama naye kuseri e'di mundera bu nowonu, 'bama ma iyeri mana komu eraye, nako metu iyetara ka gbegbu 'di ingiraye 'dinu.
- ⁹Inako kobiri ozo 'ba newonu kando beni, e'dumbe unzu iyetara kosu te'duri teende 'bamaye kakpa abongo vani unzu 'bama iria neri tara te'durirawo.
- ¹⁰Ne'ora lindo vani ka'di misi urikerani e, manzo eyi urikerani, e'di ma movi ozo'du medri urikera 'orani, metu urikerani, kenedru mito'i urikerani, mawuri urikerani, kenedru monge urikerani,
- ¹¹kandonde urikeraye, sandri urikeraye e'di ma kozori umbe'o Antiokia'ora, Ikonio'ora, nako Lusitra'ora 'dinu, kandonde ma mongerayi kele. Inako Opi kiisi ka'di uwu iye kesu 'orayiki kakpa.
- ¹²Gbegbu, 'bamaye kakpa ma kileri onzo medri ma Tunduru kileraki Kristo Yesu kesu 'oraye kobiri sandriri kandondeki.
- ¹³Inako meruziye, nako kenzoziyiki kobiri ongu tende madarini, 'bama ma 'bama unyaziye nako 'bama ma munyaraye 'dinu.
- ¹⁴Inako imina, o'bu kando e'di ma lotorayiki, nako ma letu ngberayiki. Loto 'bama ma kisi imiraye e,
- ¹⁵yango onga'du mirike unzura'o lutori e'di mugu lee Tunduru rikerayiki ma keseri imi isi e'di musi tara ta metu ma letu niki Kristo Yesunira mbeki.
- ¹⁶E'di muguye kakpa kuguri lindo Tunduru ko'be ovu iye druko'o, nako kari migaki misi ta, mida ta, e'di tenderaye o'be'du orera ta, nako misi ma 'bamaye isiri niki manzo oreraki 'dinu.
- ¹⁷Nowora 'bama Tunduru rikeraye iyeri onzo 'bama ma keseri e nako iyeri ekperi mozo mo'daraye ozo'du ubuki ubuki.

2 Timoteo 4

- ¹Mezi imi Tunduru kando'o, nako Kristo Yesuki, ma kosu e'di 'bama ma edrirari tara 'bama ma me'dizirayiki 'dinu opura, nako mite'duri nirike ma kosu te'duri niki opini onyo'dura risiki,
- ²tongu e'di Tunduru rikerani, tonguni avaki, wangi mo'dakira'o nako wangi mo'daki inginira'o 'dinu. O'be 'bamaye iyeri etu, tutu iye, uziye 'dinu. Eli 'ba kenedru mito'iki ma la niki iye isira.

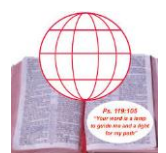

- ³E'dumbe wangi kosesu ma 'bamaye kobiri misi munderani onge 'bara, inako kobiri e'di ma araga katozi iyerani wari enyi, nako kobiri isiziye enzu iye bu ma kobiri iye bi u'di misi ma liya iyetara kileriraki.
- ⁴Nako kobiri iye bi oka e e'di mundera mbe'o, nako kobiri azu e'di sisinira kesu'o.
- ⁵Inako imina onzo ngbe uto buki, onge sandrini, ozo mozo e'di mo'darani tongu'du, uwu mirike mozorani ini ozori kere'o ngii.
- ⁶E'dumbe kpetenara ma kogo mudi druko'o nako mo'do urike monga tara kasa va.
- ⁷Moma kevii mo'dakirani va, muwu miti'yani va, nako mitomvu metuni 'dinu.
- ⁸I'dori'du kpetena 'batomvu va uwu biri manzo orera tarani ma Opi, e'di opuzi orera kosu oko uwu Mo'do ne ma kosesura'ora, nako uwu ukerekeki 'ba, inako 'bama kakpaye 'dinu ma kari tomvu mite'du ma kosu te'duri niki avakiraye.
- ⁹Ozo kenedru toki esu ubu kpete,
- ¹⁰e'dumbe Dema konda uwu e mile nirike ubu kpete na tara risiki, nako kosu Tesalonike'o va. Kuresene kosu ta Galatia'o va, Titonina kosu Dalamatia'o.
- ¹¹Lukaninu kese ubu. Emu Marikoni lebi iniki, e'dumbe konzo ka migani zo uwu mozo ma kozoraki.
- ¹²Nako mitetu Tukikoni va Efeso'o.
- ¹³Kere ma lesura'o esu kanzuki ma monda ka'di Troa'o Karipu bura, bukuye 'dinu inako mundera umbe mugu tarayiki 'dinu.
- ¹⁴Alekezanderi ma aya ungeraye owezi kozo uwu tende madari. Opi kosu tuko ini nirike mozo ndoye kubu.
- ¹⁵Imi 'dinu onzo miluhoki imbe'o, e'dumbe kuse awuta e'dirani.
- ¹⁶E'dise mitanga urike merira'o 'be'di ala ingi makezi ka'di uwukira, nako 'bamaye kakpa kondari uwu. 'Bayi iye oso nirisiki 'ba.
- ¹⁷Inako Opinina ma kezi ka'di uwuki, nako koko uwu logoni, e'di mo'darani tongu hwere, nowora koyase kandiraye kakpa iyeri enyi. Nowora mosii ka'di dungbulu tu 'oraki.
- ¹⁸Nako Opi kosu uwu isii e'di tenderari 'oraki kakpa, nako kosu uwu isii kpere nirike opi monyo leri 'ora'o. Miingini onzo ini wangiye wangi. Amena.
- ¹⁹Oko mado Pirisikaye Akulaki, nako Unesiforo rike amaraki.
- ²⁰Erasitonina kese ta Korinito'o, monda Turofimoni Mileto'o imbe to'oki.
- ²¹Ozo kenedru toki esu ma wangi ala katu tara kaza elu 'bara'o. Eubulu koko imi mado, nako Pudente, Linoki nako Kalaudiani, edrukoyiki kakpa kokori imi mado 'dinu.

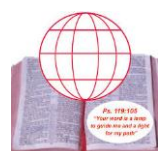
²²Opini onzo mirike kenedruraki. Mapani onzo amiki.

Tito

Tito 1

- ¹Paulo mbamba Tunduru rike, nako 'be'di ma Yesu Kristo tetura. 'Batetu uwu metu 'bama ma Tunduru kiperari tarani undu'du mada, nako iyeta moto e'di munderani ma eturizi medri ma Tunduru kilerakirani undu'du mada 'dinu,
- ²ma konzo ka medri wangiye wangi ma Tunduru ma kenzozi 'bara kazu awu onga'du tutira kesu'ora.
- ³Tunduru te'du e'di ndoni e'di mugu nirikera kesu'o wangi esezira'o. 'Bako'be e'di nani urengu'o nako mitonguni e'di mezi Tunduru awu Isiizi rikera mbeki.
- ⁴Moko mado Titoni, unzu urike mundera metu awuku ma kindi awura kesu'o. Mapa, kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa bura, nako Kristo Yesu, Isiizi awukurakini onzo imi.
- ⁵E'di na ta ko'be monda imi Kerete'o, nowora imi e'di eliziraye ekpe ti, nako imi ipe ondruziye ama makara kesu'oki kakpa, abongo mezi imirawo.
- ⁶Kese ondruzini onzo moso ingini imbe'o, ini onzo indizi lebu wari, andanda nirikeraye iyeri onzo metuziye, ma 'baka osolini o'be 'ba iye mbe'o yango kari ozori sayisayi, indani yango kiingiri ka makaye 'baraye 'dinu.
- ⁷E'dumbe indozi ma ini mozo Tunduru rikera kidre tomvuzira kese ini onzo moso ingini imbe'o. Kese 'ba ini onzo 'be'di ma kingari inanurani, ma molovu ka ini ode mberemberera, indani 'be'di ma tingbazirani, 'be'di ma kevii 'bamayikirani, 'be'di ma ngirizi migakirani 'dinu.
- ⁸Kese ini onzo 'be'di ma edeye ke'izirani, manzo mo'dara awuzirani, ma tomvuri inanu e'di imbe tara risikira, nako orera, manzo leenira, imbe tebizira 'dinu.
- ⁹Kese ini e'di Tunduru rike ma 'bakisi niki inirani ode ngbe, nowora ini ese 'bamaye isi misi munderaki ti, nako ini ese 'bama ma e'di ndoni utiraye ada'du.
- ¹⁰E'dumbe 'bama sonzo kari 'di makiingiri ka makaye 'ba, 'bama ma e'di egeyoraye e'diziye nako 'bama unyaziye, munderana 'bama ma aya musu ileziraye.
- ¹¹Ka mo'da 'bayi iye imbu ketri, e'dumbe kari 'bamaye isi e'di ma kese 'ba 'bayi isirayiki iyeri migani ose iti tenderaki, nako kari 'belembuye umbe ngii.
- ¹²Monzizi ala Kereteri kongbo'ora kowu ka'di nowo, 'Bama Kerete 'oraye kenzozi uto buki, iye lezi tendera, ongbokoloji nako towuzi.
- ¹³E'dise mitanga nani ka gbegbu. Inda nowora uziye logoki, nowora iyeri onzo ti metu ovoraki,
- ¹⁴nowora iyeri e'di sisini Yahuda taraye, indani meziri 'bama ma kutiri e'di mundera taraye enyi 'ba ti.

¹⁵Ala kakparaye kari lee 'bama ma leeraye, inako 'bama ma momuraye nako 'bama ma metu ingirayiki ala leera ingi iye, e'dumbe iyeri mana nako moto iyeta kenedru'ora komu e.

¹⁶Kowuri yango iye kotori Tunduruni e, inako iyeta mozorayiki kutiri ini e. Iye 'bama ma 'bako'uraye, e'di iingizi 'baraye, ma kari ese 'ba mozo lebu mo'dakirani ozo.

Tito 2

¹Inako imina, isi e'di ma keturi misi munderakirani.

²Owu 'bama modraraye yango iyeri onzo imbe tebizi, te'bele ingini, ma iyeri mana ka iriraye, iyeri onzo metu ovoraki, mawuriki nako kenedru mongeki 'dinu.

³Owu indi modraraye 'dinu yango iyeri onzo newonu muworiki iyeta medrirari'o. Kese 'ba iyeri onzo kebe tende tonguziye indani toiri mbambaye. Kese iye ala mo'darani isi,

⁴nowora iyeri indi arandaye isi iyeri sozokoye awu nako iye randandayiki 'dinu,

⁵iyeri onzo mana irirayiki nako iyeri utiri liya imbe tarayiki, onzo'du ama kidre tomvuzi, kenedru mo'darayiki nako muworiki sozokoye, nowora 'be'di alarani e'di Tunduru rikerani ungu 'ba moduni ti.

⁶Newonu luzi kowundaye 'dinu iyeri imbe tebi.

⁷Te'duri minanu e'di kakparari'o misonzi mozo mo'darari tara, nako misi mirikera'o te'du medri o'dongo ingini nako te'bele ingini 'dinu,

⁸nako e'di me'di munde ma 'bakese e'di opu druko'o 'bara, nowora kanyani 'be'di ma awu ozozi logokirani ode ti, e'dumbe ka ala tende ose 'ba awu mbe'o ma ini owurani.

⁹Owu mbambaye iyeri onzo muworiki iyeta makaraye, nako iyeri aragani oko iye kenedru'o ala kakparari kesu'o. Iyeri milasi ozo 'ba iye druko makarayiki,

¹⁰nako iyeri onzo 'ba 'bama ma tilesizi. Nako iyeri te'duri uto buki iye kenedru munderaki zo, nowora ala kakparari kesu'o iyeri niki misi Tunduru awu Isiizi rikerani te'du mo'daki.

¹¹E'dumbe mapa Tunduru rikera te'duri nowora 'bamaye kakpa iyeri usii ti.

¹²Mapa ndo kisi awu, awu medri ma Tunduru kile 'barani onda, liya ubu na tarayi kele, nako awu onzo ti medri kenge, ore, nako ma Tunduru kilerayiki ubu na kesu'o,

¹³lindoza ma tomvu Mo'do kandomara ta ma mikerani. Mo'do ndo'o mogu awuta Tunduru makara nako Isiizi Yesu Kristo rikera kosu te'duri.

¹⁴Kokori inanu awu risiki, nowora ini niki awu anga ala kakpa tenderari kesu 'oraki ti, nako ini o'be niki awu ongu koya nirike munde leerani, ma onzozi avaki ala mozo mo'dakiraye ozo'du.

¹⁵Nowora tongu e'di naye, nako uzi 'bamaye, nako ida iye 'dinu e'di meziki zo. Nako 'be'di alarani imi omu 'ba.

Tito 3

¹Ne'ora ida 'bamaye yango iyeri onzo muworiki tobiziye nako druko tigboziye 'dinu, yango iyeri e'di iyetaraye iingi, nako iye onzo mitirini mozo kakpa mo'dakiraye ozo'du.

²Tongu iye yango iyeri e'di 'ba tende 'be'di ala kebeki, iyeri onzo 'ba me'iki, iyeri onzo kodu, nako iyeri te 'du kenedru miingi tarani zo 'bama kakpaye.

³E'dumbe awu 'dinu awunanu lito ma'di unzuni, e'di miingi ingini, nako 'batigbo awu druko sere 'dinu. Monzo ka'di mbambaye liya nako araga ma eyi kandi kandirari tarayiki, awuku medrirari'o monzo ka'di kenedru tendeki nako eveki, 'bamaye ko'uri awu, nako awu 'dinu mo'uri awunanu awu kongbo'o.

⁴Inako kere ma Tundururi mo'da nako mawuri nirike ma kawu niki awurani te'duri e,

⁵kiisi awu mozo awuta orerarisiki 'ba, inako odoo nirike mundera risiki, ma ini koba niki awu medri ongu'du le'bu nako oko'du awu logo le'burani Kuru Leera mbeki.

⁶Koko awu tile ogoroki Yesu Kristo awu Isiizira mbeki,

⁷nowora nirike maparaki 'bakola awu ore Tunduru luho'o, nowora awu medri wangiye wangirani ose abongo tolonzi ma mikerawo.

⁸E'di mowu nani ka gbegbu. Mile imi e'di naye isi logoki, nowora 'bama ma Tunduruni etuziraye iyeri onzo iye luhoki iye kenedruye oko mozo mo'daraye ozo'du. Mozo naye kari mo'daki zo ma 'bamaye igaraye 'dinu.

⁹Inako iyeri milasi ma kiha ingiraye, mola te'ise tarayiki, mopuriki 'bamari kongbo'o nako me'i meziri risikirayiki, e'dumbe iyeri miga ingi nako iye egeyo.

¹⁰'Be'di ma ka mopuri katora risiki, uzini luho lebu indani luho iria, inako ne kogokira utini e.

¹¹E'dumbe loto e 'be'di newora keruri e, nako kongu va tende, nako ko'be e'di mopu druko'o inanu va.

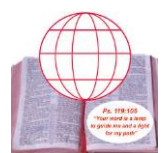
¹²Kere ma mosu Aritemani tetu mi bura'o indani Tukikoni, ozo mi kenedru toki esu ubu Nikopoli'o, e'dumbe ukenedru kana yango mosu onzo 'deyi wangi ala katu tara'o.

¹³Ozo mi kenedru toki Zena ma mezirizini iye Apoloki tapa'du iyeta ohura'o, nowora alalani eli 'ba ti iye.

¹⁴'Bama awukuraye iyeri oto kenedru iyetaraye oko'du mozo mo'daraye ozo'du nowora iyeri tapa ti 'bama ma alari sandri ka iye ohu kpeteraye, nako iyeri onzo kihari miko ingini 'ba ti.

¹⁵Bama ma kari uwukiraye kakpa kokori imi mado. Oko mado 'bama ma awu awuzi metu 'oraye. Mapani onzo amiki kakpa.

Filemona

Filemona 1

- ¹Paulo ma erung'a Yesu Kristo risikira, nako Timoteo ma awu redrukora kokori mado Filemonani, 'be'di ma mawurani ma mozoni ozozi kerelebu'o awukirani,
- ²nako Afia awu ramvukoni, nako Arikipo ma onzozi asigirini awukirani, nako utumindi 'bama ma etuziri tara mirike amara 'orani.
- ³Mapa ami, kenedru katuki ma ongazi Tunduru Apa awukura bura nako Opi Yesu Kristoki.
- ⁴Mumba Tunduru urikerani le'bu le'bu kere ma ma niki tene mi risikira'o,
- ⁵ma niki mirike mawurira risi enyi, nako metu ma lonzo ka niki Opi Yesu bura, nako 'bama Tunduru rikerayiki kakpa.
- ⁶Nowora mitene yango mikindiri awuku metu'o imikira ini o'be 'bamaye oto ala mo'dara kakpa ma monzo ka niki Kristo mbekiraye.
- ⁷E'dumbe uredruko, araga muziki ka uwu ohu zo mirike mawurirata, e'dumbe 'bama Tunduru rikerari kenedru konguri ka logo mi mbekirata.
- ⁸Inda nowora inda ke'di uwu kenedru logozi uwu niki e'di ezi imi Kristo mbeki kpa,
- ⁹ke'di indani mawuri risiki mile imi one. Monzo Paulo modrara, nako kpetena uwu erung'a 'dinu Kristo Yesu risiki.
- ¹⁰Mone imi urike unzurata, ma ini Unesimoni ma mongu apokoni lindo ma erung'a ru'ba'ora.
- ¹¹Lito ka'di miga ingini imi, inako kpetenara ka migaki awu imiki 'dinu.
- ¹²Ma ini ungu mibu le'bu nako ukenedru mundera ka iniki.
- ¹³Ma ma'di niki erung'a ru'ba'o e'di mo'dara risiki, mambi ka'di ile ini tomvu awu onzo iniki, nowora ini ozo uwu mikere'o ti,
- ¹⁴inako ma ile 'ba uwu alalani ozo e'di ma mikenedru kileraki 'di ingi, nowora mirike mo'darani onzo 'ba mitebikini ti, inako abongo lilerawo.
- ¹⁵Ali'bani lopuri ka'di niki mo'do alaki e'di na risiki, nowora ami onzo iniki wangiye wangi ti,
- ¹⁶abongo mbambani le'bu 'ba, inako mbambani madani, edruko mawurawo. Uwu mawu ini zo, inako imi losu ini awu madarini abongo mbambawo wari 'ba, inako abongo edruko Opi kesu 'orawo 'dinu.
- ¹⁷Inda nowora inda lola uwu mozozizi imiki, ke'i ini abongo lambi uwu ke'irawo.
- ¹⁸Inda kozo imi tende alalaki, indani konyo meri mirike alarani, o'be meri ndoni urike mvolira'o.

¹⁹Uwu Paulo mugu unanu utileki, mosu meri ndoni tuko, inda ke'di lonyo meri ubu ma ini mimbe munderani kpa.

²⁰Iyi edruko, mile araga mi burani uwu ohu Opi kesu'o. Ungu ukenedru logoki Kristo kebeki 'doo!

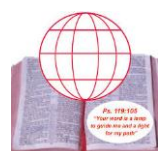
²¹E'dumbe moto yango losu e'di urikerani iingi, ko'be mugu niki imi, moto yango losu ozo niki ma mitongurani mada.

²²Inako ekpe kere ede tarani uwu 'dinu, e'dumbe mike yango 'bakobi uwu ungu ami bu amita Tunduruni mitenera risiki.

²³Epafura ma onzozu erung'a'o uwuki kerelebu'o Kristo Yesu risikira koko imi mado,

²⁴nako Marikoye Aristarikoki, nako Demaye Lukaki 'dinu kokori imi mado, ma awu mozozu iyekiraye.

²⁵Mapa Opi awuku Yesu Kristo rikerani onzo ami kenedruyiki.

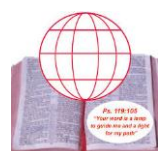
Ebere

Ebere 1

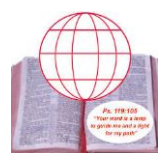
- ¹Tuti Tunduru ka'di tongu te'ise awukuraye iti sonzo ma kandi kandirayiki monziziri mbeki.
- ²Inako wangi na kesu'o tongu awu Kesu mbeki, ma ko'be ka niki ini tolonzi ala kakpaye onyo'du, ma imberaru 'dinu kuku ubunira.
- ³Ini te'du mogu Tunduru rikerani abongo maraya kesu 'orawo nako konzo eyi manzo Tunduru rikera taraki. Tomvu ala kakpa ma kukuraye nirike e'di ma logora mbeki. Kere ma kozo munguri lee meru 'bama tarayera'o, tredre tile u'da monyo druko'o Tunduru rike ma opi monyo logoki kere ma lio korira'o.
- ⁴Kongu maka zo malaikaye mada abongo kose kebeni maka ma kada kebe iyetarayiwo.
- ⁵Tunduru ka'di owu 'ba malaika alani nowo, Imi uri Kesuni, lengi modru imi. Nako le'bu, Mosu onzo ini apani, kosu onzo uri kesuni.
- ⁶Nako le'bu, kere ma ko'be oyenzuni odruri ubu 'ora'o, kowu nowo, Malaika kakpa Tunduru rikeraye iyeri ini iingi.
- ⁷Kowu malaika risiki nowo, Kozo ka malaika nirikeraye konguri opuye, nako mozozu nirikeraye kesi kadraye.
- ⁸Inako kowu Kesu risiki nowo, Tunduru opi monyo mirikerani kasa'di wangiye wangi, nako lonyo opi monyo mirikerani manzo oreki.
- ⁹Lile manzo orerani, nako lo'u manzo ezengenirani. Inda nowora Tunduru ma ini Tunduru mirikenira kipe imi, nako koko araga imi embenesuye madani.
- ¹⁰Nako, Imi Opi, merira litapu ubu seni, nako leruni ini mozo mitilerani.
- ¹¹Kobiri sizu, inako imi losu ese. Iye kakpa kobiri odra abongo ingba kodrarawo,
- ¹²Nako losu iye uli abongo 'baka ala ma'duni ulirawo, nako kobiri izari abongo ingbawo. Inako imina la lebu, nako mirike wangira kambi eki 'ba.
- ¹³Inako ka'di owu 'ba malaika alani nowo, Tredre utile u'da monyo druko'o, kpere uwu niki mirike me'diziraye o'be bala mi huserani.
- ¹⁴Iye kakpa kuru mozoziyeye ma 'batetu iyeri ozo 'bama ma kobiri musini oseraye 'ba?

Ebere 2

- ¹Inda nowora awu awu kenedru o'be zo e'di ma menyirari druko'o, awu kambi izari 'ba uburaki.
- ²E'dumbe inda e'di ma malaikaye tongurira ka'di onzo logoki, nako meziri maso indani miingi ingi ubuki ubuki 'bakoko iye mitukoni,

- ³Inda mana musu maka newonurani abongo ala egerawo, mobi usii tetini? Opi tongu e'di neni meri awu nako 'bama ma kenyiriraye tangari nirike e'diraseni.
- ⁴Tunduruni 'dinu tanga e'di iyetarase ni ala mite'duye, eseyiki nako mozo logo kandi kandirayiki 'dinu, nako ala moko Kuru Leera tarayiki ma kopu abongo mile nirikerawo.
- ⁵E'dumbe ko'be 'ba ubu ma kosesu, ma tongura risi yango ini onzo e'di menyiki malaikaye.
- ⁶Inako 'be'di ala tanga e'diseni kere ala'o, kowu nowo, Bamaye iye e'du ma lana iye risira? Indani 'bama ma ubu 'oraye iye e'du ma imi iye tomvura?
- ⁷Lo'be iye konguri bile were, malaikaye kadari iye, inako lo'be moguni nako miingiki iye druko'o abongo biriwo,
- ⁸nako lo'be alaye kakpa iyeri onzo e'di menyiki iye huse'o. Ko'be alaye kakpa iyeri onzo e'di menyiki iye huse'o, niri e'diseni nowo, ka'di alalani onda 'ba ini onzo tepu. Inako kpetenara mindo kaza 'ba alaye kakpa ma kari e'di menyiki iye husera'o.
- ⁹Inako mindo Yesuni ma 'bakunguni bile were malaikaye kadari ini, sandri mandi risiki ma 'bako'be moguni nako miingiki druko'o abongo biriwo, nowora mapa Tunduru rikera risiki ini mandini onzi 'be'di lebu lebu kere'o ti.
- ¹⁰Ka'di mo'daki ini ma ala kakpaye kuku nako tomvu 'dinura ini Yesuni o'be ongu ore sandri mbeki, ini 'be'di ma musini i'dozira, nowora ini o'be andanda sonzo iyeri indiri nirike mogura kesu'o ti.
- ¹¹E'dumbe Yesu ma kungu 'bamaye leera, nako 'bama ma 'bakungu iye leeraye kakpa kungari kere lebura'o. E'di na ta kanya ka ini ode 'ba iye ungo'bu edrukoye,
- ¹²ma kowu niki nowo, Mosu mikebeni tongu uredrukoye, mosu imi iingi 'bamari lokiri kongbo'o.
- ¹³Nako le'bu, Mosu urike mikerani o'be kesu'o. Nako le'bu, Indo, awu andanda ma Tunduru koko uwurayiki.
- ¹⁴Inda nowora e'dumbe andandaye imberuga kindizi kusikirata, Yesuni inanu 'dinu kemu noni nowonu, nowora mandi mbeki ini Mazuni e'de ti, 'be'di ma ka logo mandi tarakirani,
- ¹⁵nako nowora ini 'bamaye kakpa tanga ti, ma kari uru mandi tara ko'i iye mbambani iyeta medrirari kesu'o ngiiraye.
- ¹⁶E'dumbe gbegbu ka kenedruni o'be malaikari druko'o 'ba, inako ka kenedruni o'be Abarahamari moriri druko'ona.
- ¹⁷Inda nowora kile yango ini ongu abongo edrukoyiwo e'di kakpayiki, nowora ini ongu ti mundizi iyeku makara ma odoozi nako kenedru mundezi mozo Tunduru rikera kesu'o, nowora ini onzo mudi ma meru 'bamari taraye ekpezirani.

¹⁸E'dumbe ini inanu sandriri nako 'batubanirata, kese 'bama ma 'batubaraye tapa.

Ebere 3

¹Inda nowora edruko leera mikindizi mungbo leeraye, lana Yesu risi ini 'Be'di ma tetura nako mundizi maka e'di mitulu metu awukura tarani.

²Ini kenedru mundezi Tunduruni ma ko'be inira abongo vani Muse konzo 'dinu u'ba Tunduru rikera 'orawo.

³Inako 'bakola Yesuni ese'du miingiki kada Museni, abongo o'bazi konzo miingiki kada u'ba ma ko'baranirawo.

⁴E'dumbe u'ba lebu lebu ko'bari 'be'di ala mbeki, inako o'bazi ala kakparari tara ini Tunduruni.

⁵Nako Muse konzo kenedru mundezi abongo mozozivo u'ba Tunduru rikera'o ngii, e'di ma kosu tonguri kuburaseni tanga'du.

⁶Inako Kristo konzo kenedru mundezi abongo kesuwo u'ba Tunduru rikera druko'o. Inda mode mike awukurani nako mumbari mike awukura risiki ngbe, awu u'ba nirikerani.

⁷Inda nowora abongo Kuru Leera kowurawo, nowo, Lengi, kere ma lobi ngorose nirikerani enyira'o,

⁸lungu ami kenedru 'ba ti'du abongo ma lokiri Tunduru mbe'orawo, abongo mo'do ma Tunduru tambu ami kesu ilubu 'orawo,

⁹kere ma amiri te'iseye tamburi ukesunira'o, nako kindori urike mozoraye owu piro uto.

¹⁰Inda nowora e'di kovu ukesu'o 'bama wangi ne tara risiki, nako mowu nowo, Kenedru iyetara 'batigbo sere le'bu le'bu, nako kari urike itiraye oto 'ba.

¹¹Abongo mo'be inzi urike molovura'o nowo, Kambiri usu urike minzora kesu'o 'ba.

¹²Edruko, lonzo ami luhoki kenedru tende ma metu inginirani kambi onzo 'be'di ala ami kongbo'ora kesu'o, ma ka ami druko tigbo kubu ma la evi niki Tunduru medrinira mberaki.

¹³Inako luziri aminanu ami kongbo'o mo'do buki, mo'do buki kpere mo'do ma 'bakungbo Lengira kesera'o, nowora 'be'di ala ami kongbo'o kenedruni ongu 'ba ti'du munya e'di tendera taraki.

¹⁴E'dumbe inda mode mike awukurani ngbe kpere meki'o mongu mikindiriziye Kristo kesu'o.

¹⁵Kowuri nowo, Lengi kere ma lobi ngorose nirikerani enyira'o, lungu ami kenedru 'ba ti'du abongo ma lokiri Tunduru mbe'orawo.

¹⁶A'diye ma kenyiri, inako kpa, ma konzo ka 'bama ma kokiriraye? Kari onzo 'ba 'bamaye kakpa ma kungari Ezibeto 'oraki Muse mbekiraye?

¹⁷Nako e'di kovu kesu'o a'di risiki owu piro utora? Kari onzo 'ba 'bama ma meruziye ma iye mbe keviri abuni ilubu 'oraye?

¹⁸Nako ko'be inzi a'diye ma kambiri usu 'ba minzo nirikera kesu'o? Kari onzo 'ba 'bama ma e'di iingizi 'baraye?

¹⁹Nowora mindo yango iye keseri usu 'ba metu ingirata.

Ebere 4

¹Inda nowora, kongbo ma e'di mazu mosu nirike minzora'o kese ka'dira'o, uruni awu ode 'be'di ala ami kongbo'o kambu ese 'ba elu.

²E'dumbe 'batongu e'di mo'darani awu abongo iyewo 'dinu, inako e'di ma kenyirira ka'di iye migani oko 'ba, e'dumbe ma kenyirira'o kari ke'i 'ba metuki.

³E'dumbe awu ma meturaye musu minzo ne'o, inako inda ke'di mozo nirikera kewu onga'du uburi muku'o kpa, kowu nowo, Mo'be inzi urike molovura'o, nowo, Kambiri usu urike minzora kesu'o 'ba.

⁴E'dumbe kowu kere alara'o mo'do ebirora risiki nowo, Tunduru kinzo mo'do ebirio nikira'o nirike mozorari'oki kakpa.

⁵Nako le'bu kere na'o kowu nowo, Kambiri usu urike minzora kesu'o 'ba.

⁶Inda nowora konzo kere'o yango 'bama eleseye kobiri usu kesu'o, nako 'bama ma e'di mo'darani enyizi vaniraye, kari ese 'ba usu kesu'o iyeta miingi ingirata.

⁷Le'bu Tunduru ko'be mo'do alarani, ini Lengi, nako kowu Dawidi mbeki wangi molu kogoki, abongo kowu varawo, nowo, Lengi kere ma lobi ngorose nirikerani enyi, lungu ami kenedru 'ba ti'du.

⁸E'dumbe inda Yosua ka'di iye minzoni oko, Tunduru kambu ka'di kubu mo'do alara risi owu 'ba.

⁹Inda nowora minzo sabato tara ka kere'o 'bama Tunduru rikeraye.

¹⁰E'dumbe 'be'di ma kosu va Tunduru rike minzora kesu'ora kinzo inanu nirike mozorari 'oraye abongo Tunduruni 'dinu kinzo nirikerari 'orawo.

¹¹Inda nowora awu onzi awu kenedru toki usu'du minzo ne kesu'o, 'be'di alani kambu asi miingi ingini lebu ne risiki.

¹²E'dumbe e'di Tunduru rikera ini medrini nako mozoye ozosi, nako ini pilipili ma kada eli arasanira, ma koti kpere kongbori mopu kenedru taraye kurukira'o, nako imberikoli luhori tara uloyikira'o, nako kopu ka mana e'di misonziye bamari kenedru 'oraki 'dinu.

¹³Nako Tunduru luho'o alala ma mukura ingi ma kovirira, inako iye kakpa kari te'duri nako kari tewuri ngbe Tunduru luho'o ma monzo ka iniki e'dikira.

¹⁴Inda nowora e'dumbe monzo ka mundizi maka madaraki, ma kada leri 'orakira, ini Yesu, Tunduru Kesunira, awu e'di mitulu metu awukura tarani ode ngbe.

¹⁵E'dumbe monzo 'ba mundizi makaraki ma sandri ka ini ohu 'ba awuri katu re'dikira, inako 'be'di ma 'batubani ala kakparayiki abongo 'baka awu tubarawo, inako ka meru ingini.

¹⁶Inda nowora awu itiri kogo kidre mapa tara'o kenedru logoraki, nowora awu odooni ke'i ti, nako awu mapani ose awu tapa'du mo'do ma sandri ka awu mbera'o.

Ebere 5

¹E'dumbe mundizi makara lebu lebu ma 'bakipe 'bamari kongbo'ora 'bako'beni mozoye ozo'du 'bamari kere'o Tunduru bu, nowora ini ala mokoye undi muniyiki 'dinu meru risiki ti.

²Kese ozo 'bama ma iyeri moto ingiraye 'bama ma azuzi iti 'orayiki kenedru koduki, e'dumbe ini inanu ka katu.

³E'di na risiki kile ini muniye undi meru 'bamari tara risiki nako nirikera risiki 'dinu.

⁴Nako 'be'di ala ingi ma kungbo ini inanura mundizi makarani, inako Tunduru kungbo ini abongo kungbo Aronanirawo.

⁵Nowora Kristoni 'dinu ko'beri 'ba inanu maka yango 'bayi ini o'be mundizi makarani, inako Tunduru ko'be ini ma kowu ini nowo, Imi uri Kesuni, lengi modru imi.

⁶Kowu kere alara'o nowo, Imi mundizi wangiye wangirani abongo mipe ma 'bakipe niki Melekizidekenirawo.

⁷Nako medri nirike ubu na kesu'o Yesu tene Tunduruni moneki mozaye ogba korirayiki nako nduwayiki Tunduruni ma kese ini isii mandi 'orakira, nako Tunduru kenya ini meri ma ini Tunduruni eri nikira risiki.

⁸Inda ke'di konzo Kesuni kpa, kutori e'di miingini ala ma sandriri nikira mbeki,

⁹nako ini ma 'bakunguni ore, kongu alase musi ma wangiye wangira tarani 'bamaye kakpa ma kiingiri e'di nirikeraye,

¹⁰ma Tunduru ko'be niki ini mundizi makarani abongo mipe ma 'bakipe niki Melekizidekenirawo.

¹¹Monzo ka e'diki zo ma awu nirisi tongu ma niri ise mitukpeni ka logora, e'dumbe la kubu menyikirata.

¹²E'dumbe inda ke'di kile ami onzo isiziye kpa, lile yango 'be'di alani ami isi le'bu misi ma meriraye e'di Tunduru rikera taraki. Lile sakini, monyo logoranina 'di 'ba.

¹³E'dumbe 'be'di lebu lebu sakini onzizi warira lindo ka mberizi e'di ore tarakina 'ba, e'dumbe ini unzururini.

¹⁴Inako monyo logora ini 'bama ma mosiraye, iye 'bama ma moto iyetara ka mekperini mozoki ala mo'daraye tenderayiki opu'du.

Ebere 6

¹Inda nowora awu onda misi mi'dori Kristo risikirani nowora awu obi kando ongu'du 'bama ma mosiraye, ma awu o'be niki le'bu 'ba kenedru muzase, ma monda niki mozo miga inginiraye, nako metu ma awu niki Tunduruni eturaki 'dinu,

²misi batisimo risikirani, nako tile mituki, nako maga 'bama ma e'dizirari tarani nako e'di mopu ma wangiye wangiraki.

³Nako inda Tunduru kilera mobi ozo newo.

⁴Nowora kese 'ba 'bama ma kindori mitamani nako ma konziri ala moko leru tarani, nako ma ke'iri Kuru Leerani,

⁵nako ma konziri e'diri mo'da e'di Tunduru rikera tarani, nako logoye wangi ma kosesurayiki,

⁶'bayi iye ungu iye kenedru uza, e'dumbe ne kogoki inda kuzari kubu, lindo tamari Tunduru kesuni kogu mala mbe'o iyeta e'diraki, nako ko'beri 'bamaye ini ize.

⁷E'dumbe ubu ma konzi usa ma obazi druko'o luho sonzora, nako kiko kiha ma ka migaki 'bama ma 'bako'oni iye risikirayera, ke'i kandomara Tunduru rikerani.

⁸Inako inda kiko huhuye gbararayiki, ka miga ingini nako ka kogo mitoluki ma niri mekini muwuni kesiki.

⁹Ne'ora, 'bama ma mawura, inda ke'di mitongu newo kpa, monzo mikeki ami risiki ala mo'daki madarani ma keturi ka kerelebu'o musikiraye.

¹⁰E'dumbe Tunduruni ore ingini 'di 'ba yango druko kazu mozo amikurari mbe 'o nako mawuri ma lite 'du nirike kebekirata, ma lozo niki mozo 'bama nirikeraye, abongo la ozo neworawo.

¹¹Nako mile zo 'be'di lebu lebu ami kongbo'ora ini nirike ava ke'bi ke'birani te'du kpere meki'o, nowora ala ma lo'be amita mikera druko 'oraye kobiri ebi kere'o ti.

¹²Nowora lonzo 'ba towuzi, inako lonzo ke'bi ke'bi 'bama ma e'di mazu metu taraye onyozirayiwo metuki nako kenedru mito'iki.

¹³E'dumbe kere ma Tunduru kazu e'di mazuni Abarahamanira'o, to'duri inanu imbeki, e'dumbe 'be'di ala ingi ini adazira ma ini to'duri imbekirata.

¹⁴Nako kowu nowo, Gbegbu, mosu imi kandomarani oko, mosu imi undu 'dinu.

¹⁵Nowora Abarahama ma konge kenedru mito'ikira, kose e 'di mazu ndoni.

¹⁶Gbegbu, 'bamaye to'duri inzi 'bama ma iye adarayiki, nako milasi ma kepurari kesu'o kakpa inzi ko'be ka iyeri mekini ngbe.

¹⁷Nowora Tunduru kile e'di ndoni te'du teende 'bama ma kobiri e'di ma kazuraye emu, yango e'di ma kenedru kilerani izari 'ba. Ne risiki ko'be kundu inzini,

¹⁸nowora ala iria ma keseri izari 'baraye kari 'di ma Tunduru kese 'ba kenzoni aso iye risikiraye. Nowora awu ma. musiizi inikiraye monzo ka kenedru muziki nowora awu mike ode ngbe ma ko'be ka awu kando 'orani.

¹⁹Monzo ka niki mikeki ma awu kenedru mizi taraki ngbe ma ka abongo nyoro ma weri mizi tarawo ma ini mike osuzi guru kesu'o ingba kesu 'orani,

²⁰ma Yesu kosu no'o abongo awu druko tigbozirawo, ma kongu va mundizi maka wangiye wangini abongo mipe ma 'bakipe niki Melekizidekenirawo.

Ebere 7

¹Ne'ora Melekizideke nani tebizi Salema 'orani, mundizi maka Tunduru Lio Korira rikerani. Kongbo ma Abarahama kongu ka'di kevii ma 'bakada niki tobiziyera'o, Melekizideke koseri iniki nako koko ini kandomarani.

²Abarahama kopu ini alari lebu apari druko'ora ala kakparari tarani. Merira niri kebe re'diseni nowo, Tebizi manzo orera tara, nako ini 'dinu Tebizi Salema tara ma niri e'diseni nowo, Tebizi kenedru katu tara.

³Ini apa ingini, ma zoko inginira, ma te'iseye inginira 'dinu. Ini ma owu medri tarari mi'dori indani mekini inginira, nako ini abongo Tunduru Kesuwo, ma konzo ka mundizi wangiye wangira.

⁴Lindo ka niki makara! Abarahama ma te'iko makarani, koko ini alari lebu apari druko'ora ala misinzurari taraye.

⁵Nako iyena, iye Leviri mori kongbo 'oraye ma ke'iri mozo mundizi rikerani, e'di mezi ka iyeki ma kemuri niki 'bamari bu alari lebu apari druko 'oraye, niri e'diseni iye redrukori bu, inda ke'di 'bama naye kungari Abarahamari moriye 'dinu kpa.

⁶Inako 'be'di nani ma niri te'ise ingira kemu alari lebu apari druko 'oraye Abarahama bu, nako koko kandomarani 'be'di ma kose e'di mazunirani.

⁷Munzi 'di ingi yango 'be'di ma werera kose kandomarani 'be'di ma kadanira bu.

⁸Nako ubu na'o 'bama ma keseri e'diraye ke'iri alari lebu apari druko 'oraye, inako no'o 'be'di ala ma 'batanga nirike e'dirasenira yango konzo ka medrinira ke'i ina.

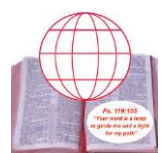
⁹Gbegbu, kese tonguri yango Levininu ma ke'i alari lebu apari druko'ora tuko alari lebu apari druko 'oraye Abarahama mbeki.

¹⁰E'dumbe kaza te'iko Abarahama mbe'o lindo Melekizideke koseri inikira'o.

- ¹¹Meziri kokori mundizi ma kari Leviri moriri mbeki. Nako inda manzo lee koseri mozo mundizi ma konzo Leviri moriri tara mbeki, e'di kambi onzo ingi yango mundizi alani epu le'bu abongo mipe ma 'bakipe niki Melekizidekenirawo, indani abongo mipe ma 'bakipe niki Aronanirawo 'ba.
- ¹²E'dumbe inda mozo mundizi tara kizari, mezirini 'dinu ini izari be.
- ¹³E'dumbe Opi awukura 'be'di ma ala naye tonguri nirisikira ini 'be'di ma te'ise alara'ora, ma 'be'di ala ingi kesu'o ma kozo mozoni ala mundiri tara kidre'ora.
- ¹⁴E'dumbe konzo gbegbu yango konga Yuda'o, nako Muse, lindo ke'di mundizi risikira'o, ka kebe te'ise ne rikerani tongu 'ba.
- ¹⁵Ne'ora kere ma mundizi alara kepu abongo Melekizidekewora'o, konzo gbegbu madarini.
- ¹⁶Bakungu ini mundizini, abongo meziri nako imbekirawo 'ba, inako logo medri ma kese 'ba e'derira tara mbeki.
- ¹⁷E'dumbe 'batanga e'di nirikeraseni nowo, Imi mundizi wangiye wangirani, abongo mipe ma 'bakipe niki Melekizidekenirawo.
- ¹⁸Nowora 'bako'be ka meziri tutirani ipi'o, e'dumbe konzo ka'di sii, nako miga inginirata.
- ¹⁹E'dumbe meziri kese 'ba alalani ungu ore. Nako 'bakamba druko'o mike mo'darani mada, ma mitiri niki kogo Tunduru bu mike ndo mbekira.
- ²⁰Nako inzi mito'du ingini 'ba.
- ²¹Gbegbu, meri mundiziye ke'iri mozo iyetarani inziki 'ba. Inako 'be'di nani inziki nowo, Opi to'du inzi, nako kambi izari 'ba, Imi mundizi wangiye wangirani.
- ²²Na risiki Yesu ko'be e'di mikindi mo'daki madarirani ini ezi.
- ²³Nako mundizi meriraye konzori sonzo, e'dumbe mandi risiki keseri 'ba mozoni ozo kando beni.
- ²⁴Inako Yesunina kozo mozo mundizi rikerani kiri kiri e'dumbe konzo ka kando beni wangiye wangirata.
- ²⁵Inda nowora ko'be kese 'bama ma kitiri kogo Tunduru buraye isii, e'dumbe konzo ka medrini wangiye wangi Tunduruni tene'du iye risikirata.
- ²⁶E'dumbe kese awu onzo mundizi maka neworaki, lee, moso ingini, meru ingini, ma kopuri meruziri mberakira e, ma 'bakingani kori leri'o miingikira.
- ²⁷Konzo 'ba abongo mundizi makanerayiwo. Sandri mudi mipu tara mo'do bukira konzo ka niki 'ba, ma kese mudiye undi, merira nirike merura risiki inanura, ne kogoki 'bamari tara risiki 'dinu. Kere ma kundi inanura'o, kozo nani luho lebu newonu.

²⁸Gbegbu, meziri ma Muse kokora ko'be 'bama katuraye onzo mundizi makaraye, inako inzi ma Tunduru to'dura re'diki ma kepu meziri ndo kogoki, ko'be Yesu ma 'bakunguni lee wangiye wangira konzo ka na.

Ebere 8

¹Ne'ora nani e'di ise ma mitongurani. Ma mundizi maka noworaki, ma tredre ka Opi kidre tile u'da monyo druko'o Tunduru rike ma opi monyo logoki leru'o.

²Ini mozozu kere leera'ora tarani, nako hema mundera tara'ora. Opi ko'be ini ina, 'bamayena 'ba.

³E'dumbe mundizi maka lebu lebu 'bako'beni nowora ini ala mokoye undi mundiziyiki 'dinu ti. Nowora mundizi maka nani 'dinu ini onzo ala ma ini undi nikiraki be.

⁴Inda Yesu ka'di ubu druko'o, kambi ka'di onzo 'ba mundizini, e'dumbe mundizi ma ala mokoye undizi abongo meziri kileraworaye kari 'di.

⁵Kari mozoni ozo Kere Leera kesu'o, ma ini eyi nako e'di misonzi Kere Lee ma onzozu leru'ora tarani, e'dumbe kere ma Muse ka'di kogo hema tama'dura'o Tunduru kisi ini kowu nowo, Onzo mi luhoki yango imi ala kakkpaye ozo abongo e'di mite'du ma 'bate 'du imi angu druko 'orawo.

⁶Nako kpetena Yesu kozo mozo mudi tarani ma maka tutira madarini, abongo ini e'di mikindizi madarani kindirawo, e'dumbe 'bakazuni e'di mazu mo'da madarinirayiki.

⁷E'dumbe inda e'di mikindi meri ne konzo meru ingini, e'di kambi ka'di onzo ingi iria nikirani o'be'du.

⁸E'dumbe kose keli e, nako kowu nowo, Wangi kosesu, Opi kowu, ma mosu niki e'di mikindi ma le'burani o'be u'ba Israeli taraki, nako u'ba Yuda taraki 'dinu,

⁹ma abongo e'di mikindi ma mo'be te'ise iyetarayikirawo 'ba, wangi ma mode iye tileki ma mitigbo niki iye Ezibeto 'orakirawo. E'dumbe kari onzo 'ba kando beni e'di mikindi urikera kesu'o, nowora ma iye risi ana 'ba, Opi kowu.

¹⁰Nani e'di mikindi ma mosu o'be u'ba Israeli taraki wangi neri kogoki, Opi kowu. Mosu urike meziriraye o'be iyeri mana kesu'o, nako mosu iye ugu iye kenedru'o 'dinu. Nako mosu onzo iyeta Tundururani, nako kobiri onzo urike koyarani.

¹¹Nako 'be'di lebu lebu kambi embekesuni isi 'ba, indani 'be'di lebu lebu kambi edrukoni isi 'banu, ina ini Opini oto, e'dumbe 'bamaye kakpa kobiri uwu oto, onga'du 'bama ma iyerisi logo ingirari mbe'o kperere ma iyerisi logorari mbe'o.

¹²E'dumbe mosu onzo odooki iyeta tenderata, nako mambi anari 'ba iyeta meruraye le'bu.

¹³E'dumbe kowu yango e'di mikindi le'bura ko'be merirani kodra e. Nako ala ma kongu modrani nako ka ewura kogo kazu e.

Ebere 9

¹Ne'ora e'di mikindi merira konzo ka'di e'di mezi Tunduru miingi tarayiki nako kere lee ubu na 'oraki 'dinu.

²E'dumbe 'bakiti hema ma onzozu tepurani, nako ala talani mo'be tara, nako takpala nako u'da ma te'du Tunduru ka 'dira ka'diri kesu'o. 'Bakungboni Kere Leerani.

³Nako guru ingba iria nikira kogoki, hema ma 'bakungbo Kere Lee ma lee zorani ka'di 'di,

⁴ma ka'di ala ando ma tagi riira mundiri taraki ma 'baku'i mele wara wararakirani, nako sanduku ma e'di mikindi ta ma 'batebe ka mele wara wararaki imbe'o ngii nako kesu'o ta'bo ma 'baku'i mele wara wararaki. Ta'bo na kesu'o mana ka'di, nako luturu Arona rike ma katira, nako sanduku kesu'o 'dinu kunubani iria e'di mikindi mugu taraye ka'diri 'di.

⁵Eyi malaika ma mogura ma 'bakungbo kerubiniraye ka'diri druko'o, ma iyeri sinzi ka mitu'ba sanduku druko 'oraye ka'diri no'o. Kpetena e'di na risiki mese 'ba tongu ise buki, ise buki.

⁶Ala naye 'bakekpe iyera'o mundiziye ka'diri usu hema tepura kesu'o uto buki ma ka'diri niki iyeta mozo mundiri taraye ozo.

⁷Inako mundizi makaraninu ka'di osu iria nikira kesu'o, luho lebu wari owu lebu'o. Kosu 'ba kusi ingini, ma ka'di undi inanu nirisikira nako 'bamari meru ta 'dinu,

⁸Ne 'oraki Kuru Leera te'du yango kere ma hema merira kezi ka'di inara'o, iti ma mosu niki Kere Lee ma lee zora kesu'ora kaza tewuri 'ba.

⁹Niri e'diseni nowo wangi na tara. Ne 'oraki 'dinu ala mokoye mundiyiki ma 'bakundi hema na kesu 'oraye keseri 'ba 'bama ma iingizirari kenedruye ungu ore.

¹⁰Inako kari meziri monyo taraye, monzi tarayiki nako ala moba tarayiki 'dinu. Kari meziri imbe taraye ma 'bako'be kpere wangi ma Tunduru kosu niki ala kakparaye ungu le'bura'o.

¹¹Inako Kristo kepu va mundizi makara ala mo'da ma kebirirari tarani. Hema ma kozo mozoni kesu'ora ka maka nako ore mada. 'Baka ini o'i 'batileki 'ba, niri e'diseni nowo konzo 'ba ubu na ma mukura tara.

¹²Kosu luho lebu wari Kere Lee ma lee zora kesu'o, ma ka kusi menziri tarani inga 'ba, indani arogo randari tarayiki 'dinu, inako niri kusinina, ma kanga niki awu wangiye wangira.

¹³E'dumbe inda mikoze 'bama ma modurari druko menziri kusiki nako arogo esuri tarayiki, nako arogo utruri tuyiki 'dinu kungu iye mbe lee,

¹⁴Kristo rike kusira kosu ozo i'dara kuba! Kundiri inanu ma beli ingini Tunduruni Kuru wangiye wangira mbeki, nako kusi nirikera kosu awu kenedru oba mozo ma mandi ambaziraye onda'du, nowora awu mozoye ozo Tunduru medrirani ti.

¹⁵Inda nowora ini 'be'di mikindi le'burani indizi, nowora 'bama ma 'bakungboraye ke'iri kandomarani ma 'bakazuraye, e'dumbe mandi kozori ma kanga iye meziri maso mikindi merira 'oraye.

¹⁶E'dumbe inda waraga e'di mazu tara ka'di, mandi 'be'di ma kugura rikerani onzo motorini.

¹⁷E'dumbe waraga e'di mazu tara niri logoni konzo ka'di 'di lindo mandi kozori, e'dumbe niri logoni ingi inda 'be'di ma uguzira ka medrinira'o.

¹⁸Inda nowora e'di mikindi merirani kpa, 'baka ini o'be 'ba kere'o kusi ingini.

¹⁹E'dumbe kere ma Muse tongu e'di mezi lebu lebu meziri kesu 'oraye 'bamaye kakpara'o kogoki, kemu kusi arogo randa tarani nako menziri taraki 'dinu kerelebu'o uwoki nako orombo ka'du ungberani nako ngberhuki, nako kozeni buku mbe'o nako 'bamari mbeyiki kakpa,

²⁰kowu nowo, Nani kusi e'di mikindi ta ma Tunduru kezi amirani.

²¹Nako koze hema, nako ule miingi tarayiki kakpa nowonu kusiki.

²²Gbegbu, abongo meziri kilerawo, kogo alaye kakpa 'bakoba kusiki, nako inda kusini omvu 'ba, lindo'di meruri monda ingi.

²³E'di naki konzo kere'o yango eyi ala leri'ora taraye iyeri unguri lee iti naki, inako ala leri'ora iyenanu iyeri unguri lee mudi mo'da ma kadari neyeraye.

²⁴E'dumbe Kristo kosu ka'di kere lee ma 'bako'i 'batilekira kesu'o 'ba, ma ini kere munderari eyi wari, inako kosu kpere leri'o va, nowora ini te'duri kpetena Tunduru kando'o awu risiki.

²⁵Le'bu kundiri ka'di inanu luho sonzo 'ba, abongo mundizi makara, ka'di osu kere leera kesu 'orawo owu buki, owu buki kusi ma nirikerakina 'ba.

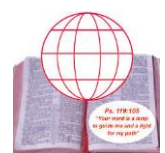
²⁶Inda konzo nowo, kambi ka'di sandriri luho sonzo i'dori'du muku ma ubu kukurira'o. Inako kpetena te'duri va luho lebu wari wangiri meki'o ma kinga niki e'di tenderani kubu nirike mundira mbeki.

²⁷Nako abongo ko'beri 'bamaye e'di luho lebu, nako ne kogokira e'di mopu kosu onzorawo,

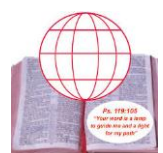
²⁸nowora Kristoni 'dinu, ma 'bakundini luho lebu meru 'bama sonzorari taraye tamba'du, kosu epu luho iria nikira e'di tendera risiki 'ba, inako 'bama ma ini tomvuzi kenedru tokiraye usii'du.

Ebere 10

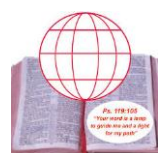
¹Ne'ora meziri konzo ka e'di misonzi wari ala mo'da ma kosesurari tara, konzo ka 'ba e'di munde gbegburaye. 'Bakundi mudiye owuye owu, inako meziri kese 'ba 'bama ma itirizi kogoraye ungu ore mudi neri mbeki.

- ²Inda konzo 'ba nowora lindo 'bambi onda mundiki 'ba? Inda miingiziye ma 'bakunguye lee luho leburaye, kambiri anari le'bu 'ba iyeta e'di tendera risiki.
- ³Inako mudi na risiki 'bako'be midari ma 'bakidari niki e'di tenderata owuye owu.
- ⁴E'dumbe kese 'ba yango kusi arogo esuri tara menzi tarayiki 'dinu meruye inga'du.
- ⁵Ko'be kere ma Kristo kesu ubu 'ora'o kowu nowo, Lile 'ba mudiye ala mokoyiki 'dinu, inako lekpe uwu imbeni.
- ⁶Ala moko muwuniraye nako mudi meruye minga tarayiki 'dinu kambiri araga kato 'ba imi.
- ⁷Inako mowu nowo, Tunduru indo, mesu mile mikedru kilerani ozo, abongo kuguri urisiki buku mulirinira kesu 'orawo.
- ⁸Kowu meri nowo, Lile 'ba mudiye, ala mokoyiki nako ala moko muwuniraye, mudi meru minga tarayiki, nako katori araga 'ba 'dinu imi. Bakundi ala naye abongo meziri kilerawo.
- ⁹Ne kogoki kowu nowo, Indo, mesu mile mikedru kilerani ozo. Ke'de mudi meriraye e, nowora ini mudi nirikerani o'be ini ezi.
- ¹⁰Nowora e'dumbe Yesu Kristo kozo abongo Tunduru kileraworata, 'bakungu awu lee mudi ma kundi niki imbe luho lebu warira mbeki.
- ¹¹Nako mundizi lebu lebu kezi uto buki mozo nirikera'o ma ka mudi ke'be'biraye undi le'bu le'bu, ma keseri meruye inga 'ba.
- ¹²Inako kere ma Kristo kundi luho lebu wari mudi lebu meru risikira'o, tredre Tunduru tile u'da monyo druko'o,
- ¹³nako ka tomvu kpere ma 'bakobi niki nirike me'diziraye o'be bala uhuserani.
- ¹⁴E'dumbe mudi lebu neki kungu 'bama ma 'bakungu leeraye ore wangiye wangi.
- ¹⁵Nako Kuru Leerani 'dinu tanga e'diseni awu, e'dumbe kowu ka'di nowo,
- ¹⁶Nani e'di mikindi ma mosu o'be iyekirani uto ne kogokira, Opi kowu. Mosu meziri urikeraye o'be iye kenedru'o, nako mosu iye ugu iyeta manara'o 'dinu.
- ¹⁷Ne kogoki kowu nowo, Mambi iyeta meruraye nako iyeta mozo tenderaye anari 'ba le'bu.
- ¹⁸Kere ma meruri monda ka'dira'o lindo mudi e'di tendera tara ingi le'bu.
- ¹⁹Inda nowora ami edruko, awu kenedru logozi ma musu niki kere lee kusi Yesu rikera mbeki,
- ²⁰iti ma tewu awu, iti le'bu nako medrini guru ingba tara mbeki, e'diseni nowo niri imberuga mbeki,
- ²¹nako monzo ka mundizi makaraki u'ba Tunduru rikera druko'o.

- ²²Nowora awu itiri kogo kenedru munderaki metu miseziraki, lindo 'bakoze awu kenedru lee e'di tendera moto ta, nako awu mbe konzo ka mobani uwo leeraki.
- ²³Awu ode e'di mitulu mike awukura tarani ngbe, mike'iri ingini, e'dumbe Tunduru ma kazu e'dinira ka gbegbu.
- ²⁴Nako awu kenedruye anari awu uziri awu kongbo'o yango 'be'di lebu lebuni embekesuni awu, nako ini mozo mo'dakiraye ozo.
- ²⁵Nako awu ma'bari kerelebu 'orani onda 'ba, abongo medri 'bama eleseri tarawo, inako awu uziri awu kongbo'o, nako madarira, kere ma lindo Mo'do ma kosesura ka kogo.
- ²⁶Ne'ora inda meru eze eze e'di moto gbegbura mike'i kogokira, mudi meru tara kambi onzo le'bu 'ba,
- ²⁷inako e'di mopu mitomvu ma urukira, nako ukata kesi lawu lawu ma kosu utiziye uwura.
- ²⁸'Be'di ma kaso meziri Muse rikerani kondi odoo ingini e'di ma e'dise tangazi iria indani musarari mbeki.
- ²⁹E'du re'di 'be'di ma kize Tunduru Kesunira, ma kola kusi e'di mikindi tarani egeyonira, ma kungu niki ini leera, nako ma konzi Kuru mapa tarani 'dinu? Kosu pangani ose i'dara kuba?
- ³⁰E'dumbe moto Tunduru maowuzi nowora, Mituko tende tara ka urike, mosu tuko una. Nako le'bu, Opi kosu koya nirikera re'dirani opu.
- ³¹Masi ma Tunduru medrira tile'ora ini e'di uru tarani.
- ³²Inako lida wangi merirani, lindo la usu mitama kesu'o kogokira'o, lose ka'di sandri sonzo, monge logoraki.
- ³³Uto alaki lose otani kandondeki 'bamari luho'o, nako uto alaki likindiri ka'di 'bama ma 'bakozo iye noworayiki.
- ³⁴E'dumbe odoo kode ka'di ami erung'ari mbe'o, ma letu aragaki misinzu ma 'basinzu niki amita alaraye, ma loto ka'di niki yango lonzo ka alaki aminu mo'da mada nako niri mekini ingi.
- ³⁵Inda nowora likombe amita kenedru logorani 'ba, ma nirike mitukora ka maka.
- ³⁶E'dumbe kile ami onge, nowora ami ma lozo mile ma Tunduru kilerani, nako ami ke'i e'di ma mazurani ti.
- ³⁷E'dumbe wangi kaza kisanzu, yango 'be'di ma kesura kosesu, kambi onzo 'ba si.
- ³⁸Nako 'be'di ore urikera kosu onzo medrini metuki, nako inda kongu kubu, araga kambi kenedru urikerani ode 'ba nirisiki.

³⁹Inako awu 'bama ma onguzi kubu nako me'deriraye 'ba, inako 'bama ma etuzi kpere kenedru musu tara 'oraye.

Ebere 11

¹Ne'ora metu ko 'be awuta mikerani onzo logo, koko awu moto ngberani ala ma kindori 'bara risiki.

²E'dumbe metu iyekura mbeki 'bama tutiraye koseri luhoni Tunduru bu.

³Metu mbeki moto yango ubu kukuri e'di Tunduru rikeraki, nowora ala ma kindorira kukuri ala ma kindori 'barari kesu'o.

⁴Metu mbeki Abele kundi mudi mo'darani Tunduruni Kaine rikerani mada, nako ne mbeki kose luhoni Tunduru bu, ma ini tanga e'diseni nirike ala mokoraye mike'irata. Kondi kpa nako kaza tongu nirike metura mbeki.

⁵Metu mbeki 'bakinga Enokani kori nowora ini mandini indo 'ba ti. 'Baka ini ose 'ba e'dumbe lindo Tunduru kinga ini. Lindoza 'baka ini inga 'bara'o, 'batanga e'diseni yango kato araga Tunduruni.

⁶Nako metu inginira kese 'ba araga kato ini, e'dumbe 'be'di ma itirizi kogo Tunduru bura kile ini etu yango Tunduru ka 'di, nako ini mitukoni okozi 'bama ma ini oviziraye.

⁷Metu mbeki Noa, ma Tunduru temeni ala maza kindori 'barata, ko'be ibini, nako ko 'i werini, nowora ini 'bama ma nirike amara 'oraye usii ti. Ne risiki kopu e'di 'bama ma ubu 'orari tarani, nako kose Tunduru bu manzo ore ma 'bakose metu mbekirani.

⁸Metu mbeki, kere ma Tunduru kungbo Abarahamanira'o, ketu osu'du kere ma ke'i nirike amarani, nako inda ke'di koto 'ba kere ma kosu osu nikira'o kpa, kosu e.

⁹Metu mbeki konzo ubu ma 'bakazu inira'o abongo ubu kandira kesu 'orawo, ma konzo niki hema'o, iye Isakani nako Yakoboki, ma 'bakazu iye e'di kerelebu'o inikiraye.

¹⁰E'dumbe ko'be mike ama maka ma konzo ka isekira druko'o, ma o'bazini nako o'izini ini Tundurunira.

¹¹Metu mbeki Sarani 'dinu kose logo ma kemu niki kandomarani, lindo nirike owu modru taraye kadari e, e'dumbe kola Tunduru ma e'di azuzira ini kenedru mundezeni.

¹²Inda nowora esu lebu mbeki 'bamari loki kodruri ma iyeri mvoli ka abongo li'bili'bi leru 'orayerawo, nako abongo sinyu ma moliri tu 'orawo, ma kolari 'ba.

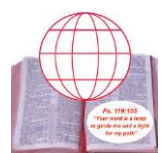
¹³'Bama naye kakpa ke'diri metu'o, lindoza kari e'di mazurani ke'i 'ba, inako ma kindorini nako kokorini mado lekeke, nako tuluri yango iye 'bama kandiraye nako o'buzi ubu druko 'oraye.

¹⁴E'dumbe 'bama ma owuzi noworaye tonguri teende yango kari ubu munde iyetarani ovi.

- ¹⁵Nako inda kari anari ubu no risiki ma kungari kesu'ora, lindo'di kambiri ka'di iti ose ma kenguri nikirani.
- ¹⁶Inako ne kere'o ubu mo'dakira rava ka iye ohu, ma ini leri 'orani. Inda nowora Tunduruni kanya kode 'ba ini ungbori niki iyeta Tundururani, e'dumbe kekpe iye ama makarani va.
- ¹⁷Metu mbeki Abarahama koko Isakani ini ini undi, lindo 'bakonzini, nako ini ma ke'i e'di mazunira konzo mekperini nirike kesu kpokirani undi'du,
- ¹⁸'be'di ma 'bakazurani nowo, Miri moriye kobiri ungbori Isaka mbe.
- ¹⁹Kana yango Tunduru kese 'bamaye iga kpere mandi 'oraki, nowora abongo 'batongurawo ke'i ini le'bu gbegbu.
- ²⁰Metu mbeki Isaka kungbo kandomara ma kosesuraye Yakobori druko'o nako Esauki.
- ²¹Metu mbeki Yakobo, kere ma kondira'o koko kandomarani andanda Yosefa rikeraye lebu lebu, nako kituri miingiki luturu nirikera druko'o.
- ²²Metu mbeki Yosefa, nirike medrirari eki'o, ke'di munga ma 'bama Israeli vukaye kobiri unga nikira Ezibeto'ora risiki, nako kezi e'di niri abu mu'ba ta.
- ²³Metu mbeki, kere ma 'bakodru Musenira'o, odruzi nirikeraye koviri ini simba musa, e'dumbe kindori ini unzu mopakirani, nako uru ka iye ode 'ba e'di mezi tebizi rikera re'diki.
- ²⁴Metu mbeki kere ma Muse koyera'o, kuti 'baya ini ungboro Farao kindi kesuni.
- ²⁵Kipe ini kindiri kerelebu'o sandrini ose'du 'bama Tunduru rikerayiki kada onzo'du araga e'di tendera tarayiki ma keseri eki kpetewariraye.
- ²⁶Kola ota ma 'baka niki ini onzi Kristo risikirani makani kada lonyi Ezibeto 'orani, e'dumbe kindo kando mitukoni.
- ²⁷Metu mbeki konda Ezibetoni, ma uru ka'di ini ode 'ba tebizi rike molovurata, e'dumbe konge abongo kindo Tunduru ma kindori 'baranirawo.
- ²⁸Metu mbeki ke'be monyo ma Adazi 'badrukokira tarani kusi mikozeke, nowora O'dizi merimodruri tara ini Israeli randari mbe tambu 'ba ti.
- ²⁹Metu mbeki 'bamaye kosiri Moliri Ungbera'o abongo ubu ku'ira druko 'orawo. Inako 'bama Ezibetoniraye kere maketeri osira'o ka'buri.
- ³⁰Metu mbeki abi Yeriko'ora kasi bile mali ma kaliri niki ini mo'do ebiriora kogoki.
- ³¹Metu mbeki Rahaba oborizira kondi 'ba kerelebu'o 'bama ma e'di iingizi 'barayiki, e'dumbe ke'i mamvuziye kenedru katukirata.

- ³²Uwu ko mosu e'du owu le'bu? E'dumbe wangi kambi ese uwu 'ba Gidiona risi tongu 'du, nako Barakaki, Samasonaki, Yefetaki, Dawidiki, Samueliki nako monziziyiki 'dinu.
- ³³Bama naye metu mbeki kadari opi monyoye, ko'beri e'di mopu orerani, ke'iri e'di mazuye, tumburi dungbuluri tuye,
- ³⁴kindiri kesi lawu lawura, kusiri mandi eli arasa tara, kungari katu 'oraki konguri logo, konguri endrezi kevi'o, kidori asigiriri loki ma ubu kandi taraye.
- ³⁵Indiye ke'iri 'bama iyetara ma e'diziraye medrini maga mbeki. 'Bama eleseye 'basandri iye imbe monze logoraki, ma kari iyeta mangarani etu 'ba, nowora iyeri medri mo'dakirani ose ti madani.
- ³⁶Nako 'bama eleseye 'basandri iye mize mumakikperenyoroki, erung'ayiki 'dinu.
- ³⁷Batoduiyekunuki, 'bati'i iye pu musumeniki, 'bako'di iye eli arasaki, ko'buri lindo ka'duri ka orombori lauki nako menziri taraki 'dinu, konzori alari sandriziye mada, koseri kandonde, nako 'bakozo iye tende.
- ³⁸Kari mo'da ma 'bama ubu na 'oraye keseri 'ba iyeki, nako kari o'buri ilubu'o, angu kongbo'oki, kupe ubu kesu 'orari'o nako katari kesu'o 'dinu.
- ³⁹Nako 'bama ndoye kakpa ma 'batanga e'di iyeta meturaseni mo'daraye, kari e'di ma 'bakazurani ose 'ba,
- ⁴⁰e'dumbe Tunduru ko'be ala mo'daki madarani awu, nowora iyeri ongu 'ba ore kandi awuki ti.

Ebere 12

- ¹Inda nowora awu 'dinu, e'dumbe e'dise tangaziri loki kenguri ka awurata, awu mandruni lebu lebu o 'be ipi 'o, nako e 'di tendera ma ta'bari ka awu ngberani, nako awu ti'ya kenedru mito'iki mo'ya ma 'bako'be awu kando 'orani,
- ²ma ma niki Yesu bu indo ma ini ise metu awukura tarani, nako druko tigbozini kpere meki'o 'dinu, ma araga ma 'bako'be kando'ora risiki konge kogu malani, ma kize niki kanyani, nako tredre tile u'da monyo druko'o opi kidre Tunduru rikera'o.
- ³Lana nirisiki, 'Be'di ma konge meruzi ma iye me'dizi imbe 'orayera, nowora ami odo 'ba, nako ami onzo 'ba ava ingini ami kenedru'o ti.
- ⁴Mevii amitara e'di tendera mbe'o laza onge 'ba kusi monzuraki.
- ⁵Nako ami drukoni azu e'di muzi ma kowuri ami abongo nirike kesurayerawo? nowo, Uri kesu, ize panga ma Opi kisi niki imirani 'ba, nako mikenedrui onze 'ba kere ma koko pangani imira'o.
- ⁶E'dumbe Opi kisi 'be'di ma kawurani panga mbeki, nako kuma kesu lebu lebu ma ke'irani.

- ⁷Kese imi onge misi risiki. Tunduru ka ami ozo abongo kozo andandayerawo. Kesu i'dara ma apoko kisi ini panga mbeki 'bara?
- ⁸Inda 'baka ami isi panga mbeki 'ba, ma 'bamaye kakpa kindiri u'oyira, lindo ami luku randaye, andanda munderayena 'ba.
- ⁹Nako monzo ka apa imbe tarayiki ma kisiri awu panga mbekiraye, ma iye iingi. Madarinira awu onzo e'di menyiki Apa kururi taraniri, nowora awu onzo medrini ti?
- ¹⁰E'dumbe iye kisiri awu wangi tobira'o abongo ka mo'da iye luho'o. Inako ini kozo nani awuta mitapara ta, nowora awu kindiri nirike manzo leera kesu'o ti.
- ¹¹Kere ma 'bakisi awu panga mbekira'o, wangi no'o ini aragaki 'ba, inako sandriki, inako ne kogokira kiko kiha manzo orera taraye kenedru katuki 'bama ma 'bakiti iye imbekiraye.
- ¹²Ne'ora linga tile ma onzozu ronzoraye, nako loko logoni ka'yo ma ododuziraye.
- ¹³Nako liti iti oreraye ami huye, nowora ala ma osuzirani epu 'ba ti koliluhu 'oraki, inako madara ini odra.
- ¹⁴Litokpa kenedru katuni 'bamari mbe'o kakpa nako manzo leeraki, ma 'be'di ala ingi ma kosu niki Opini indo inda ini ingi nikira.
- ¹⁵Lonzo ami luhoki nowora 'be'di alani eli 'ba ti mapa Tunduru rikera'o, nowora kenedru kowuri kedini opu 'ba ti ami kesu'o sandrini oko'du, nako 'bama sonzo ami kongbo 'oraye omu'du.
- ¹⁶'Be'di alani onzo luho unzezi 'ba indani e'di Tunduru rikerani izezi abongo Esauwo, ma kize nirike logo oyenzu tarani monyo lebura risiki.
- ¹⁷E'dumbe loto yango ne kogoki kile kandomarani ke'i, inako 'bakuti ini e'dumbe ka kere ala ose 'ba kenedru uza'du, inda ke'di kovini nduwaki kpa.
- ¹⁸Ne'ora lebi 'ba angu ma 'bakese tambura bu, nako kesi lawu lawura nako tini, ala kiduraki, nako egbugbu,
- ¹⁹dura ngorose, ngorose ma niri e'di kozori 'bama ma enyiziraye koneri 'bayi e'di alani tongu 'ba iye le'bura.
- ²⁰E'dumbe keseri 'ba e'di ma 'bakezi iyerani onge, nowo, Inda kpere lezi tambu anguni, 'bayi ini todunuki.
- ²¹Gbegbu, ala mindo nani konzo uruni zo. Ko'be Muse kowu nowo, Umbe kodu uruki.
- ²²Inako amina lebi Angu Ziona bu, ama maka Tunduru medrinira rikera, Yerusalema leru'ora, nako malaikari loki ma kolari 'ba, ma kenzuri ka araga ozoraye.
- ²³Lebi ma'bari oyenzu Tunduru rikerari bu ma 'bakugu iye kebeye leri 'oraye, nako e'di opuzi bu ma ini Tunduru 'bama kakpari duko 'oranira, nako kuru 'bama mo'darari ta ma 'bakungu iye oreraye,

²⁴nako Yesu ma e'di mikindi le'bura kindizi bu, nako kusi nirikera ma 'bakoze ma tongu mapaki Abele rikerani madara.

²⁵Lonzo ami luhoki yango luti 'ba 'be'di ma tongurani. E'dumbe inda 'bama ma kutiri menyiki 'be'di ma teme iye ubu 'orani kari usiiri 'ba, awu 'bama ma muti ini ma teme awu leru 'orakirani, mobi usiiri tetini?

²⁶Wangi no'o ngorose nirikera ke' i ubu, inako kpetena kazu kowu nowo, Kese luho lebu le'bu mosu ubuni wari ke'i 'ba, inako leruni 'dinu.

²⁷Nako e'di neriseni nowo, Kese luho lebu le'bu, ne te'du ala ma ke 'irirari mingani, abongo ala ma kukurawo, nowora ala ma keseri ke'iri 'baraye iyeri ese ti.

²⁸Inda nowora awu onzo aragaki ma mode niki opi monyo ma kese ke'iri 'barani, nowora awu oko Tunduruni miingi ma kese eturirani muworiki nako meriki 'dinu.

²⁹E'dumbe Tunduru awukura ini kesi ma kuwu viirani.

Ebere 13

¹Ne'ora mawuri ma edrukoye kawuri niki iye kongbo'ora ini onzo kando beni.

²Londa 'ba edeye mike'iki, e'dumbe iti ne mbeki 'bama eleseye ke'iri malaikaye moto ingini.

³Lana 'bama ma kari erung'a'ora risiki, abongo lonzo ka mito'ini iyekirawo, nako 'bama ma 'bakoze tenderaye 'dinu, abongo la ozori tende iyekirawo.

⁴Moma ma indikirani onzo miingiki 'bama kakparari kongbo'o, nako mo'dokereni 'dinu ini onzo 'ba moduni, e'dumbe luho unzeziye nako omarizi tenderayiki Tunduru kosu iyeta e'diraye opu.

⁵Mawuri ma lawu niki kadakuzuyerani onzo 'ba amita medrira'o, nako ala ma lonzo ka nikirani ese ami luho'o, e'dumbe Tunduru kowu nowo, Mambi imi kombe 'ba, mambi imi onda 'ba 'dinu.

⁶Inda nowora mowu kenedru logoki nowo, Opini uwu tapazini, mambi onzo uruki 'ba. 'Bamaye kobiri uwu ozo tetini?

⁷Lidari ami druko tigboziye, 'bama ma kari e'di Tunduru rikerani tongu amiraye. Lana ala ma kepuri iyeri medri burarura, nako litokpa iyeku meturani.

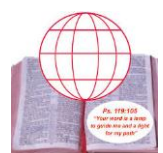
⁸Yesu Kristoni lebu, kizari 'ba, kanu, lengiki nako wangiye wangi.

⁹Misi kandi kandira ini ami druko tigbo 'ba, e'dumbe ka mo'daki kenedru logoni ose mapa mbeki, ala monyo mbekina 'ba, 'bama ma tokpari ka e'di neye koseri ka mitapa kesu'o 'ba.

¹⁰Monzo ka ala mundiri taraki, inako 'bama ma kariza mozoye ozosi hema Yahudari tara 'oraye keseri monyo ndoni onyo 'ba.

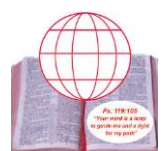
- ¹¹E'dumbe lezi ne ma iyeri kusi mundizi makara kamba kere leera kesu'o e'di tendera risikira, 'baka iye uwu tepu kere ma 'batama niki hemayera 'oraki.
- ¹²Nowora Yesuni 'dinu sandriri tepu liso tu 'oraki, nowora ini 'bamaye ungu lee niri kusiki ti.
- ¹³Noworaki awu uvu tepu ubu, kere ma 'batama hemayera 'oraki, awu niki nirike otaraye tamba.
- ¹⁴E'dumbe nike monzo ka 'ba ama ma meseraki, inako ma ama ma kosesurani ovi.
- ¹⁵Inda nowora awu mudi miingi tarani undi uto buki Tunduruni Yesu mbeki, niri e'diseni nowo, mudi ma 'bama ma nirike keberani tuluzi iye tuki kundirira.
- ¹⁶Nako ami drukoni azu 'ba mozo mo'dakirani mozoki, nako likindiri ala ma lonzo ka iyekiraye 'dinu, e'dumbe mozo nowora ka mudi ma ka araga kato Tunduruni.
- ¹⁷Liingi e'di 'bama ma ami druko tigbozirari tarani, nako lonzo muworiki iye, e'dumbe kari amita kururaye tomvu abongo 'bama ma kobiri iyeta mozora re'di te'du Tundurunirawo. Nowora iyeri mozo nani ozo aragaki, sandriki 'di 'ba, e'dumbe ne kambi onzo 'ba migaki ami.
- ¹⁸Litene Tunduruni awu risiki, e'dumbe mike gbegbu yango monzo ka moto kenedru'ora mo'daraki, ma mile awu ozo niki mo'daki e'di kakpari kesu'o.
- ¹⁹Nako mitene ami maka mada yango ami nani ozo, nowora 'bayi uwu ungu ami bu kpetenanu.
- ²⁰Ne'ora Tunduru kenedru katuzi ma kiga Opi awuku Yesu ondruzi maka orombo tarani le'bu 'bama ma e'dizirari kongbo 'orakira, kusi e'di mikindi wangiye wangira mbekira,
- ²¹ini ala mo'dakiraye oko ami, nowora ami mile ma kenedru kilerani ozo ti. Ini ozo ami kesu'o mozo ma araga katozi luho'ora, Yesu Kristo mbeki. Miingi ma wangiye wangirani onzo ini. Amena.
- ²²Nako edruko mitene ami, lito'i ami kenedru e'di misi urikera mbe'o, e'dumbe mugu ami e'di mugu wereraki.
- ²³Loto yango 'batanga awu redruko Timoteoni e. Inda kesu kpete, mobi ami indo iniki.
- ²⁴Loko mado ami druko tigboziye nako 'bama Tunduru rikeraye kakpa. 'Bama ma ungazi Italia 'oraye kokori ami mado.
- ²⁵Mapani onzo amiki kakpa. Amena.

Yakobo

Yakobo 1

- ¹Yakobo, mbamba Tunduru rikera nako Opi Yesu Kristo rikera koko mado koyase apari druko iria ma katari karaye.
- ²Ami edruko, kere ma lose misonzi kandi kandikira'o lolaye kakpa aragani,
- ³ma loto yango misonzi metu amitara ka kenedru mito'i amba,
- ⁴nako kenedru amitarani to'iri kpere meki'o, nowora ami onzo ti ore, ma keseri, ma leli ka 'ba alala mbe'ora.
- ⁵Inako inda 'be'di ala ami kongbo'ora keli ka mberiki, ini Tunduruni tene ma ka oko 'bamaye kakpa kenedru ovoraki nako kuzi ka iye 'ba 'dinura, nako kosu okori ini.
- ⁶Inako ini tene metuki, kenedruni onzo 'ba mokiki, e'dumbe 'be'di ma kenedru konzo ka mokikira abongo uwo moliriri ongongo ma opu ka tedi ka ini ke'i 'dinu.
- ⁷Nowora 'be'di ndo kesuni ana 'ba yango ini kosu alalani emu Opi bu,
- ⁸'be'di ndo ka manaki iria nako ka izari drini nirike itirari'oki kakpa.
- ⁹Ne'ora edruko ma ka bilera ini ogori nirike minga kori rata,
- ¹⁰nako lonyizi nirike mungu bilerata, e'dumbe kosu ada e abongo poro ma usu 'orawo.
- ¹¹E'dumbe uto kepu niri gbogboki ma ka usuye uwu, nako usuye kari onyi, poro ndoye kari evi nako iyeri ure mo'dara ke'deri, nowora 'dinu lonyizi kosu azu e nirike mozora'o.
- ¹²'Be'di ma konge misonzinira ini kandomarazi, e'dumbe kere ma 'basonzinira kogoki vara'o kosu biri medri tarani ose ma Tunduru kazu 'bama ma ini awuziraye.
- ¹³Kere ma 'batuba niki 'be'di alanira'o, ini owu 'ba nowo, Tunduru ka uwu tubana. E'dumbe e'di tende kese 'ba Tunduruni tuba nako ini 'dinu tuba 'be'di alani 'ba.
- ¹⁴Inako kere ma liya 'be'di lebu lebu rikera toto ini nako kope inira'o, lindo 'be'di ndo tubari ina.
- ¹⁵Kere ma liya kemu kesunira'o, ka meruni odru, nako kere ma meru koye era'o ka mandini amba.
- ¹⁶Edruko ma mawura, 'bayi ami unya 'ba.
- ¹⁷Ala moko lebu lebu mo'dara nako orera kunga leru'o ma Apa mitama tara tetu ubu'o ma muzari ingi iniki, indani alari sinzi ka o'be 'ba nirike mizarirata.
- ¹⁸Kodru awu e'di munderaki abongo mile nirikera kilerawo, nowora awu onzo ti kiha meri nirike ala mukura taraye.

- ¹⁹Edruko ma mawura, loto e'di nani. 'Be'di lebu lebu ini enyi kpete, ini onzo kodu e'di'o molovuni 'dinu,
- ²⁰e'dumbe molovu 'bamari tara kese Tunduru rike manzo orerani ozo 'ba.
- ²¹Inda nowora liti e e'di kidu amikuraye kakpa nako e'di tende ma ka oyeraki, nako like'i kenedru muworiki e'di ma kuzi ami kesu'o, ma kese amita kururaye usiirani.
- ²²Inako lonzo e'dini ozoyiye, enyiziye wari 'ba ma la unyari niki aminanura.
- ²³E'dumbe inda 'be'di ala ma ini e'dini enyizi wari nako ini e'dini ozoyi 'ba, ini abongo ka luhoni indo maraya'ora nako kindori inanu abongo konzorawo.
- ²⁴E'dumbe ka indori inanu, kosu kubu 'dinu, kadri kadri no'o druko kazu ma ka'di tetinira.
- ²⁵Inako 'be'di ma ka indo meziri orera'o, meziri mitanga ta, ma ko'be kenedru druko'o 'dinura, ma ini enyizi ma druko kazu ka 'bara, inako mozoyi ma ka ozora, 'be'di na kosu onzo kandamarazi mozo ma kozora kesu'o.
- ²⁶Inda 'be'di ala kesu kana yango ini Tunduruni iingizi, ma e'di me'di tebizi 'ba, lindo kunya kenedruni inanu, lindo 'be'di ndo rike Tunduruni miingira ka egeyo.
- ²⁷Tunduruni miingi mundera ma kodu 'bara Tunduru Aparu luho'ora ka na, yango 'bayi ki'yoye nako aburindiyiki ama sandri iyetara'o, nako mitomvu ma 'baka'di tomvuri niki koba ingini ubu kesu'ora.

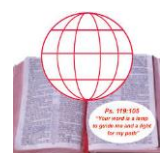
Yakobo 2

- ¹Ami edruko, metu ma letu niki awuta Opi Yesu Kristoni, Opi mogu tara'o, loppu 'bamari kongbo 'ba.
- ²'Be'di ala kesu amita ma'barira'o, mele ma wara wararaki tile randa'o, nako ma'du ma mo'daraki imbe'o 'dinu, nako sandrizini 'dinu kesu kesu'o ma'du modraraki.
- ³Inda lo'be ami luho 'be'di ma ka'du ma'du mo'dakira mbe 'orani, nako lowu ini nowo, Tredre nike 'doo, lindo ma lowu sandrizinina nowo, Ezi 'deyi, indani Tredre uhuse,
- ⁴lindo lo'be ka mopuri ami kongbo'o, nako longu ka e'di opuzini ma ami kenedru kana mana tenderaye?
- ⁵Edruko ma mawura, lenyi. Tunduru ka ipe 'ba 'bama sandrizi ma ubu 'oraye yango iyeri ongu lonyizi metu'o nako ma iyeri onzo opi onyoyi ma ini kazu 'bama ini awuziraye?
- ⁶Inako amina lize ka sandriziye. Lonyizi ka ami tebi logoki 'ba, nako iyena kari ami avu e'di mopu kando'o 'ba?
- ⁷Kari kebe miingi ta ma lungbori nikirani onzi 'ba?
- ⁸Ne'ora inda lo'be meziri opi tarani kozoyi kere'o, abongo e'di mugurawo nowo, Awu matunini abongo imiwonu, lindo lozo dra.

- ⁹Inako inda lopu 'bamari kongbo, lindo leru e, nako meziri kopu e'di ami druko'o yango ami meziri asoziye.
- ¹⁰E'dumbe 'be'di ma ke'be mezirini ngii, inako lebura kasi ini, lindo meziri ngii kode ini.
- ¹¹E'dumbe Tunduru ma kowu nowo, Oma oma tenderani 'bara, kowu le'bu nowo, Ohu 'be'di alani 'ba. Inda la oma tendera oma 'ba, inako lohu 'be'dini, lindo longu meruzi meziri asozini.
- ¹²Le'di e'dini nako lozo abongo 'bama ma 'bakobi iye druko e'dirani opu meziri ma manga tarakirawo.
- ¹³E'dumbe e'di mopu ka onzo odoos ingini 'be'di ma ka odoos te'du 'barani, inako 'be'di odoozira kosu e'di mopuni ada.
- ¹⁴Ami edruko, inda 'be'di ala kowu yango ini konzo ka metuki, inakona mozo ingi iniki, metu nirikera niri migani e'du? Kese ini isii?
- ¹⁵Inda edruko indani amvuko keliri ka ala ma'duki nako monyo ma mo'do bukiraki 'dinu,
- ¹⁶nako 'be'di ala ami kongbo'ora kowu iye nowo, Lobi kenedru katuki, nako ami mbe ini onzo momani, litihu 'dinu, nako la iye ala ma niri sandri ka iye mberaye oko 'ba, lindo migani e'du?
- ¹⁷Nowora metuni 'dinu, inda ka mozo ingini ini abu.
- ¹⁸Inako 'be'di ala kosu owu nowo, lonzo ka metuki, uwu ko monzo ka mozoki. Te 'du uwu mirike meturani kandi mirike mozoraki, inako uwu ko mosu urike meturani te'du urike mozoraki.
- ¹⁹Letu yango Tunduruni lebu. Lozo dra, kuru moduraye 'dinu keturi, iye mbe kari odu 'dinu.
- ²⁰Inako imi 'be'di ma unzurani, lile imi te'duri yango metu ma kandi mozokira ka egeyo?
- ²¹Kere ma te'i awuta Abarahama koko niki Isaka ma kesunira ala mundiri tara druko 'ora'o, 'bakola ini ore mozo mbeki 'ba?
- ²²Lindo yango metu ka mozoni ozo kerelebu'o nirike mozorayiki, nako metu kewu mozori mbeki.
- ²³Nako e'di mugu kozori kere'o ma kowu nowo, Abarahama ketu Tunduruni, ko'be 'bakola ini orerani, nako 'bakungboni embekesu Tunduru rikerani.
- ²⁴Lindo yango 'bakola 'be'di alani ore mozo mbeki, inako metuki wari 'ba.
- ²⁵Nowonu kere ma Rahaba ma oborizira ke'i niki mamvuziye nako tetuye tepu iti ngerakira'o, 'bakola ini ore mozo mbeki 'ba?

²⁶E'dumbe abongo imbe ma kandi kuruki ini aburawo, nowora metuni 'dinu, inda ka kandi mozoki ini abu 'dinu.

Yakobo 3

¹Eduko, 'bama sonzo ami kongbo 'oraye iyeri onzo 'ba isizi, ma loto ka niki yango awu isiziniraye mobi e'di mopu logo madarinira ose awu druko'o.

²E'dumbe awu kakpa ma moki sonzo ozo. Inda 'be'di ala ka mokini ozo 'ba e'di me'di nirikera'o, lindo 'be'di ndo ini 'be'di orerani, ma kese imbe nirikerani ngii tebi 'dinu.

³Inda mo'be uguli kanari tu'o nowora iye e'di awutaraye iingi ti, ma iye mbeni tebi ngii 'dinu.

⁴Indo, weriye 'dinu, inda ke'di iye maka kpa, nako opu logora ka iye tedi, kogutatu werenzura ka iye tebi iti ma ombazi kiler'a'o.

⁵Nowora kadrani alanzu werera, nako ka ogori ala makara risiki. Iyi, kesi kadra werera kosu i'de makara uwu kesi lawu lawuraki!

⁶Kadrani 'dinu ka abongo kesiwo, kadra ini ubu ore ingi awu mberikoliri kongbo'ora ma keru 'bambeni ngii, nako ta'bi awu awuta medrira kesu'o ngii, nako ini inanu moliriri kesi ta'bi ini ina.

⁷E'dumbe 'bamaye keseri leziri eyi kariyiki uto, ala ma togozi engukiraye nako ala ma moliri 'orayi kele 'dinu, nako 'bakuto iye.

⁸Inako 'be'di ala ingi ma kese kadrani utora. Ini ala tende ma kese 'ba inzora, sezi ka kogu ma 'bamaye ohuziraki.

⁹Iniki ma Opini umba nako Apani, nako iniki mitolu 'bama ma 'bakuku iye ure Tunduru rikerakiraye.

¹⁰Kandomara mitoluki 'dinu kungari utu lebura'o. Ami uredruko, nara kambi onzo 'ba.

¹¹Ndundu ka uwo mo'darani amba kowuraki 'dinu luho lebura'o?

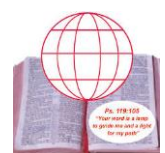
¹²Ami uredruko, edu'bara kogu kese kulu kihaye iko, indani tugbitugbi kese edu'baye iko? Uwo uku tara 'dinu kese 'ba uwo mo'darani ipu.

¹³A'dini mberizi ami kongbo'o nako e'di otozira? Ini nirike mozorani te'du medri mo'da nirikeraki, nako muwori ma ongazi mberi kesu 'oraki 'dinu.

¹⁴Inako inda lonzo ka a'ya kowuraki nako kenedru mo'be alaye ose'du druko'o ngiriki, logori 'ba, lozo kenzo 'ba e'di gbegbura mbe'o.

¹⁵Mberi nani ini ma ongazi leru'ora 'ba, inako ini ubu 'orana, imberuga'ora 'dinu, Mazu rikerani.

¹⁶E'dumbe kere ma a'ya nako kenedru mo'be ala ose'du ngiriki ka'diri nikira'o, moyi, mozo tende kakparaye kobiri oyiri.

¹⁷Inako mberi ma konga leru'ora konzo merira lee, kubura kenedru katuki, kodu 'dinu, nako mitirini e'di mo'dakirani enyi'du, sezi ka odooki nako kiha mo'dakirari mikoki, 'bamari kongbo mopu ingini, munya ingini 'dinu.

¹⁸Nowora mori ma 'bama ma 'bamaye kindiziraye koriri kenedru katukiraye koko mosi manzo orera tarani 'bama orizi ndoye.

Yakobo 4

¹Keviiye maliki ami kongbo 'oraye kungari i'da? Kari unga liya amitara ma ka kevii oma ami mberi kesu'o.

²Liya ka ami ohu, nako la onzo 'ba ala ndoki, ko'be lohu 'be'dini. Lo'be ami kenedru ala 'be'di ala rikera mbe'o, inako lese 'ba ose. Nowora lonzo maliki nako loma kevii. Lonzo niki 'ba e'dumbe la tene 'ba.

³Litene inako la ke'i 'ba e'dumbe litene ngbelerata, nowora ami liya amitaraye tihu ti.

⁴Ami abongo luho unzeziwo, loto 'ba yango e'diyo mode ubukira ini mo'uri Tunduruki? Nowora 'be'di ma kile onzo e'diyo ubukira lindo ko'beri inanu mo'urizi Tunduru rikerani.

⁵Indani ami kenedru kana yango e'di mugura ka egeyo? ma kowu nowo, Ava ka Tunduruni ohu Kuru ma ko'be ini onzo awu kesu 'ora risiki.

⁶Inako kundu mapa madarini. Nowora e'di mugura kowu nowo, Tunduru koma kevii mingariziyiki, inako koko mapani 'bama ma mugbiriziraye.

⁷Inako lugbiri aminanu Tunduruni. Litu'du Mazuni nako kosu ti'ya ami buraki e.

⁸Litiri kogo Tunduru bu, nako kosu itiri kogo ami bu. Loba ami tile ami meruziye, nako loba ami kenedru, ami 'bama ma amiri mana ka iriaraye.

⁹Nako lisandriri, sandrini ami ohu 'dinu, nako logba. Amita olerani ongu sandrini, araga amitarani 'dinu ini onzo manaki zo.

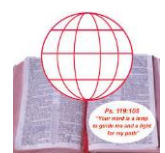
¹⁰Nowora lugbiri aminanu Opi kando'o, nako kosu ami inga.

¹¹Edruko, litongu e'di tenderani ami mbe'o 'ba ami kongbo'o. 'Be'di ma tongu e'di tenderani edruko mbe'ora indani kopu e'dini edruko druko'ora, lindo kowu e'di tenderani meziri mbe'o nako kopu e'dini meziri druko'o. Inako inda lopu e'dini meziri druko'o, lindo imi mezirini ozozu 'ba inako imi e'di opuzini.

¹²Mezirini okozi ka lebu, nako ini e'di opuzini, inina kese 'bamaye usii nako e'de 'dinu. Inako imi a'dini ma lopu matuni rike e'diranira?

¹³Ane, ami 'bama ma kowuri nowo, Lengi inda lehu mobobi ama ma nowora kesu'o, mobi onzo no'o owu lebu, mobi alaye oze, awu ezi, nowora mobi niri migani ose ti.

¹⁴Inako loto 'ba lehu kosu onzo nikira. Mirike medrira ini e'du? E'dumbe ami epurusa ma ka'di o'dura wanginzu wereraki nako kese ata e.

¹⁵Na kere'o kese ami owu nowo, Indani Opi kile e, mobi onzo, nako mobi ala nani ozo indani noni,

¹⁶Inako kpetena logori amita mingarira kesu'o. Mogori nowora ngii ka tende.

¹⁷Nowora inda 'be'di ma koto mozo mo'darani, inako ka ini ozo 'ba, lindo kongu ini meruni.

Yakobo 5

¹Ane, ami lonyizi, logba, loma okoko 'dinu sandri ma kosu epu ami mbera risiki.

²Amita lonyira keruri e, nako kutukutuye konyori ala ma'du amitaraye 'dinu.

³Mele amita wara wararaye unzerayiki 'dinu ngbengbe konyo e. Ngbengbe ndo kosu onzo 'dinu ami mbe e'dise mitangani, nako kosu ami mberugani onyo abongo kesiwo. Likovi amita lonyiraye va wangiri meki 'orata.

⁴Indo mituko mozoziri tara ma kari amita eziraye ova, ma la iye ungu kubu o'dongokira, ka ogba, nako ogba 'bama ma kari osirari tara kelu Opi asigiriri loki tara biri'o.

⁵Lonzo ka ubu druko lonyi'o va, nako araga'o 'dinu. Lo'beri ka aminanu movuki va mo'do amita mohu 'ora'o.

⁶Lopu 'be'di orera rike e'dirani va tende, lohu ini 'dinu, ini 'dinu ka tu'du 'ba ami.

⁷Inda nowora edruko lito'i ami kenedru kpere mesu Opi rikera'o. Indo, ezi o'ozi ka kiha ubu ta mo'daki zoraye tomvu, ma to'i ka kenedru druko'ora, kpere ma usa merira nako kuburani asi druko'o.

⁸Ami 'dinu lito'i ami kenedruni nako lo'be ami kenedruni ezi ngbe, e'dumbe mesu Opi rikera ka kogo.

⁹Eduko litonyo 'ba ami kongbo'o aminanu, nowora 'bayi e'di opu 'ba ti ami druko'o. Indo, E'di opuzi kezi ka u'ba tito'o.

¹⁰Ami edruko, lana monziziye abongo e'di misonzi sandri ta nako kenedru mito'i tarawo 'dinu, ma kari e'dini tongu Opi kebekiraye.

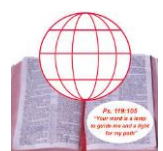
¹¹Indo, mungbo 'bama ma kongeri ngberaye kandomarazi. Lenyi kenedru monge Yobu rikera risi va, nako lindo Opi rike manarani va ma Opi ka niki kenedru mo'dakiraki nako odooki 'dinu.

¹²Inako ami uredruko, lito'du inzi 'ba, indani leruki, indani ubuki, indani inzi kandiraki 'dinu, inako e'di mitongu amitarani onzo Iyi, indani Ingi. Nowora e'di mopuni onzo 'ba ti ami druko'o.

¹³'Be'di alani ami kongbo'ora ka sandriki? Ini Tunduruni tene. 'Be'di alani araga ka ini ohu? Ini o'bi mumba taraye ode.

- 14'Be'di alani ami kongbo'ora imbe ka to'o? Ini ondruzi utumindi 'bama ma etuziri taraye ungbo, nako iyeri Tunduruni tene nirisiki ma iyeri udu oyi imbe'o Opi kebekira.
- 15Nako mitene metukira kosu 'be'di ma imbe to 'orani isii, nako Opi kosu ini inga kori, nako inda keru e, 'bakobi meruye onda ini.
- 16Inda nowora litulu amita meruraye 'be'di lebu, 'be'di lebuni, nako litene Tunduruni ami risiki ami kongbo'o 'dinu nowora ami mbeni odra ti. Mitene 'be'di orera rikera ka logoki zo e'dini ozo'du.
- 17Eliyani 'be'di ma konzo ka'di imbeki abongo awuwo, nako tene Tunduruni logoki yango usani oba 'ba. Usa koba 'ba ubu'o owu musa simba kazaki.
- 18Nako tene le'bu, nako leri tedi usa, nako ubuni 'dinu kiko kihaye.
- 19Uredruko, inda 'be'di ala ami kongbo'ora koli e'di mundera 'oraki, nako inda 'be'di ala kungu ini kubu,
- 20ini oto yango 'be'di ma kiza meruzini kubu nirike merura 'oraki, lindo kosu nirike kururani isii mandi 'oraki, nako kosu meru sonzorari druko tu'ba.

1 Peteru

1 Peteru 1

¹Peturu, 'be'di ma Yesu Kristo tetura koko mado 'bama ma katari onzozu o'buzi Ponto'ora, Galatiaki, Kapadokiaki, Asiaki nako Bituniakiraye.

²Tunduru Apa kipe ami, nako kekpe amita e'dirani, nako Kuru Leera kungu ami lee e'di Yesu Kristo rikerani iingi'du, nako koze ami kusi nirikeraki 'dinu. Mapa nako kenedru katuki iyeri kato ami.

³Miingini onzo Tunduruni Apa Opi awuku Yesu Kristo rikera! Kodru awu le'bu nirike odoo makara mbeki mike medrinira maga Yesu Kristo rike 'bama ma e'dizirari kongbo'ora mbeki.

⁴Nowora ma ama monyo erurizi 'bara, ma kodu 'bara, nako ma ko'du 'bara 'dinu, ma 'bako'be ka ami leru 'orani tomvu.

⁵Batomvu ami logo Tunduru rikeraki metu mbeki musi ta ma ka mekperini, ma kosu te'duri wangiri meki'ora.

⁶Na kesu'o inda ke'di kpetena wangi werenzu na'o 'bako'be misonzi kandi kandiraye iyeri ami ohu kpa, araga ka ami ohu zo.

⁷Te'duri yango amita metura ka gbegbu, ma niri tindiri ka maka kada mele wara warara ma kese eruri era, inda ke'di 'basonzi ini kesiki kpa. Mo'do ma Yesu Kristo kosu te'durira'o, lobi miingini ose, mumbaki, nako makaki 'dinu.

⁸Lawu ini, lindoza la ini indo 'ba, inda ke'di lani indo 'ba kpetena kpa, letu ini e, nako araga ka ami ohu zo, araga ma kese e'diri 'ba, ma konzo ka zora.

⁹Like'i ala ma amita metura kambarani, ini musi amita kuru tarani.

¹⁰Monzizi ma tonguri mapa ma kosu onzo amitara risikiraye, koviri nako ti'diri musi na risi.

¹¹Ti'diri a'dini indani wangi i'dara ma Kuru Kristo rike ma konzo ka iye kesu'ora te'du nirisu ma konziri niki misandri Kristo rikera risi nako mogu ma kosesura 'dinu.

¹²Te'duri iye yango ka'diri mozoni ozo iyenu 'ba, inako ami, e'di ma kpetena 'batongu amirari kesu'o. 'Batongu ami e'di mo'darani Kuru Leera mbeki ma 'batetu niki ini leru 'orakira. Ava kohu malaikaye zo e'di ndori kesuni indo'du.

¹³Ne'ora lekpe ami kenedruye, lonzo kenge, lo'be amita mikerani mapa ma kosesu ami bura druko'o mite'du Yesu Kristo rikera'o.

¹⁴Abongo andanda e'dini iingizirawo, lutori 'ba liya amita unzu tutira tarayiki,

¹⁵inako abongo 'be'di ma kungbo amira ka leerawo, ami 'dinu lonzo lee amita medrira'o ngii.

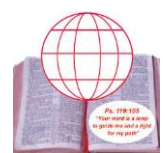
¹⁶E'dumbe kuguri nowo, Lonzo lee e'dumbe uwu ma leerata.

- ¹⁷Nako inda lungbo ini Apani, ma kopu e'di 'be'di lebu lebu rikerani 'bamari kongbo mopu ingini abongo nirike mozorawora, lonzo uruki wangi ma la o'buzi ubu na 'ora'o,
- ¹⁸e'dumbe loto yango 'bakanga ami manzori eyi tende ma lose amita te'iserari bura, ala ma erurizirayiki 'ba, mele unzera indani mele wara warara,
- ¹⁹inako kusi Kristo rikerana ma niri tindiri ka mawu, abongo orombo runzu ma beli indani koba ingini imbe 'orawo.
- ²⁰Tunduru kekpe e'di Kristo rikerani lindo ubu se ki'dori 'bara'o, inako te'duri wangiri meki'o ami risiki.
- ²¹Kristo mbeki ami onzo kenedru logoki Tunduru kesu'o, ma kiga ini 'bama ma e'dizirari kongbo'o, nako koko ini miingi 'dinura, nowora amita metura mikeki iyeri onzo Tunduru kesu'o.
- ²²Lunguri va aminanu lee ma liingi niki e'di munderani mawuri ma lawu niki edrukoyera, ma kenzo ingini kesu'ora, lawuri aminanu ava kenedru taraki.
- ²³'Bakodru ami le'bu mori eruriziraki 'ba, inako mori ma keruri 'baraki, Tunduru rike e'di ma onzozu medrinira nako ma konzo ka wanginira mbeki.
- ²⁴E'dumbe, Bamaye kakpa kari usuwo, nako iyeta mogura ngii 'dinu ka abongo usu porowo. Usu konyi, nako poroni 'dinu konzu,
- ²⁵inako e'di Opi rikerana konzo wangiye wangi. E'di neni ka e'di mo'da ma 'batongu amira.

1 Peteru 2

- ¹Inda nowora kenedru tendera, uzapiliki, o'dongoki, eveki, nako ke'be mitongu tenderaki iyeri onzo kakpa leke ami buraki.
- ²Abongo unzukuri ma 'bakodruza kpetenarawo, ava saki lee tara nako kuru tarani ami ohu, nowora ami oye imbeki musu amitarani ose'du.
- ³E'dumbe lonzi va yango Opi ka kenedru mo'daki.
- ⁴Lebi Opi bu ma ini kunu medrinira, ma 'bama kutinira, inako Tunduru luho'o kipe ini, nako tindiri nirikeraka mawu.
- ⁵Ami 'dinu, abongo kunu medrinirayiwo, lo'bari u'ba kuru tara kesu'o, nowora ami ongu menzuri mundizi leerari tara, ma la undi niki mundi kuru tara ma Tunduru ketu Yesu Kristo mbekiraye.
- ⁶E'dumbe e'di mugu kowu nowo, Indo ma o'be Ziona'o kununi, kunu ma kotu druko'o, ma 'bakiperani, nako niri tindiri ka mawura, nako 'be'di ma ini etuzira, kanya kambini ode 'ba.
- ⁷Inda nowora ami ma etuziraye, niri tindiri ka mawu, inako 'bama ma etuzi 'baraye ka nowo, Kunu ma o'baziye kutinira, 'bakunguni kotu druko'o.

- ⁸Nako, Kunu ma 'bahuye eduzira, nako katra ma iye tirazira 'dinu. Kedu iye hu e'dumbe kari e'dini iingi 'ba, ma vani 'bakekpe iyeri e'dini ozo'du neworaye.
- ⁹Inako ami koya ma 'bakipera, menzuri mundizi tara ma ka ozo opiniraye, koya leera, Tunduru rike koya mundera, nowora ami niri mozo kenedru mowukiraye tongu ti, ini ma kungbo ami tini 'oraki usu'du mitama nirike mo'daki zora kesu'ora.
- ¹⁰Ami ma vani koyani 'ba, nako kpetenara ami koya Tunduru rikerani, ami ma vani la'di odooni ose 'ba, nako kpetenara lose odooni e.
- ¹¹'Bama ma mawura mone ami abongo 'bama kandirayiwo nako o'buziyiwo, yango liyeri liya ami mbe taraye, ma kari kevii oma amita kururayiki.
- ¹²Lonzo mo'daki koyase kandirari kongbo'o, nowora inda kari ami oso abongo meruziyiwo, nowora iyeri amita mozo mo'dakiraye indo ti, nako iyeri Tunduruni iingi mo'do nirike mesu tara'o.
- ¹³Lonzo e'di menyiki Opi kebeki e'di mezi kakpa ma 'bama ko'beraye, indani tebizi makani ma 'bamaye adazira,
- ¹⁴indani tebizi kandoziraye, 'bama ma tetu iye pangani oko'du 'bama ma kari tende ozozirari mbe'o nako 'bama ma kari ozo ore raye umba'du.
- ¹⁵E'dumbe mile ma Tunduru kitera konzo nowo, yango mozo mo'dakiraki lo'be 'bama ma unzuraye e'di motozi ingiki iye ombu.
- ¹⁶Lonzo abongo 'bama ma mitangarayiwo, inako lo'be 'ba amita mitangarani ini onzo ala mozo tendera tarani tu'ba'du. Inako lonzo abongo mbamba Tunduru rikerayiwo.
- ¹⁷Liingi 'bamaye kakpa. Lawu edrukoye. Leri Tunduruni. Liingi tebizi makarani.
- ¹⁸Mozozu, lonzo muworiki maka ma ami duko 'oraye miingiki zo, iye 'bama ma onzozu kenedru mo'dakiraye nako kodurayiki kerekeki 'ba, inako 'bama ma keviiraye 'dinu.
- ¹⁹E'dumbe inda 'be'di ala konge sandrini, inda ke'di ka ise ingini kpa, lindo koto nirike kenedrura'o mile ma Tunduru kiterani, kose luhoni.
- ²⁰E'dumbe inda leru, nako 'bakuma ami nirisiki, inda lito'i ami kenedru imbe'o, niri migani e'du? Inako inda lozo ore, nako lisandriri nirisiki 'dinu, inda lito'i ami kenedru 'dinu imbe'o, la luhoni ose.
- ²¹Bakungbo ami e'di na ta, e'dumbe Kristo sandriri 'dinu ami risiki, ma konda niki misonzini ami, nowora ami uhu bu tokpa ti.
- ²²Ka'di meruni ozo 'ba, indani uzapili kpa 'baka'di ose 'ba utu'o.
- ²³Kere ma 'bakizenira'o, ka mize ndo luhoni ungu 'ba. Kere ma sandririra'o, ka 'bamaye u'yo 'ba, inako kokori inanu Tunduru E'di opuzi orerani.
- ²⁴Ininu iri tamba meru awukuraye imbe'o kogu mbe'o, nowora awu ondi e'di tenderani, nako awu onzo medrini manzo orerani. Odro nirikerari ta ami lodra e.

²⁵E'dumbe lisizu ka'di abongo oromboyiwo, inako kpetena lengu ka Ondruzi bu ma amita kururari kidre Tomvuzira.

1 Peteru 3

¹Ne'ora ami indi 'dinu, lonzo muworiki sozoniye, nowora inda 'bama eleseye kari e'di Tunduru rikerani iingi 'ba, ma konzori ka e'di ingini iyeri iye kenedru iza iyeta indiri manzora mbeki,

²ma kari niki amiri manzo luho unze inginira miingi tarani indo.

³Amita imbe mekpera ini onzo tepurani wari 'ba, druko mita'iraki, mele ungbera mekpeki nako ingba tiga tigaraye ma'duki.

⁴Inako ini onzo manzo ma kovirizi kenedru'ora ma ini kenedru katu nako kodu 'dinu, ma abongo kunu mekpe ma erurizi 'barawo, ma niri tindiri ka mawu Tunduru luho'ora.

⁵Nowora vani indi leera ma kikeri Tunduru kesu 'oraye kekperi iye mbe nowonu, nako kuwori sozokoye 'dinu.

⁶Abongo Sara kiingi Abarahama rike e'dirani, ma kungbo niki ini opinirawo. Nako kpetena inda lozo ore, nako inda letu alalani lokpokponi ami ozo 'ba, ami nirike andandaraye.

⁷Nowonu ami indi resuye 'dinu, lonzo amita indirayiki iyeta e'diraye motoki, ma la niki miingini oko indiye lindo kari logo wererayiki, e'dumbe kobiri ke'i amiki kerelebu'o mapa ma medrini ambazira, nowora alalani amita miteneraye iye 'ba ti.

⁸Ne'ora niri meki'ora, ami kakpa ami kenedruni onzo lebu, nako lonzo kenedru sandri taraki ami kongbo'o, 'bama ma mawura abongo edrukoyerawo, mapa kenedru taraki 'bamaye nako kodu amiri mana'o 'dinu.

⁹Lungu luho tende 'ba tendeni, indani mize 'ba mizeni, inako ne kere'o loko kandomarani, e'dumbe 'bakungbo ami e'di na risiki, nowora ami kandomarani ose ti.

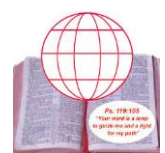
¹⁰E'dumbe, Be'di ma kile onzo medrinira, nako ma kile wangi mo'darani indo kambini ini e'di tenderani tongu, nako ini o'dongo tongu 'ba.

¹¹Ini izari ala tendera 'oraki, nako ini ozo ore. Ini kenedru katuni ovi ini kogo tokpa 'dinu.

¹²E'dumbe Opi luho ka 'bama ma orerari druko'o, nako ibi ka iyeta miteneraye enyi. Inako ka kevii oma 'bama ma e'di tenderani ozozirayiki.

¹³Inda lonzo ka kenedru toki ala mo'dakira mbera, a'di kosu ami ozona tende?

¹⁴Inako inda ke'di lisandriri manzo orera kebeki kpa, lobi kandomarani ose. Leri 'be'di alani 'ba, nako ami kenedruni uda 'ba,

¹⁵Inako lonzo muworiki Kristoni ami kenedru'o Opiwo. Litiri aminanu uto buki e'dini ungu'du 'be'di alani ma ka ami ti'di mike ma ka ami kesu'ora risikira. Inako lungu ini e'di ndoni kenedru koduki nako miingiki 'dinu,

¹⁶ma lonzo ka niki kenedru moto mo 'daraki, nowora kere ma 'baka ami onzi otakira'o, 'bama ma kizeri amita manzo mo'daki Kristo kesu 'orani iyeri kanyani ose ti.

¹⁷E'dumbe inda mile Tunduru rikera kile nowo, ka mo'da zo yango ami sandriri mozo orera kebeki kada mozo tendera.

¹⁸E'dumbe Kristoni 'dinu kondi meru risiki luho lebu wari, 'be'di ma orera 'bama ma ore inginirari kere'o, nowora ini awu omba Tunduru bu ti. 'Bakohu imbeni, inako 'bakungu kuruni medrini.

¹⁹Nowora 'dinu kosu e'di mo'darani tongukuru ma kari erung'aru'ba 'oraye.

²⁰Kere ma Tunduru to'i kenedruni tomvu'du wangi ma Noa ka'di niki werini o'bara'o, 'bama ndoye ka'diri e'dini iingi 'ba, nako 'bamanzu mvoli oboraraye wari kusiiri uwo 'oraki.

²¹Nani e'di misonzi ami batisimo risikini, ma kpetena kisii amira, trudri imbe tara mobaki 'ba, inako e'di mazu Tunduruni mitonguraki, maga Yesu Kristo rikera mbeki, lindo kenedruri moto ka mo'daki.

²²Yesu Kristo ndo kosu leri kesu'o nako ka Tunduru tile u'da monyo tara druko'o, lindo 'bako'be malaikaye, meziriyiki nako logoyiki 'dinu iyeri onzo e'di menyiki ini.

1 Peteru 4

¹Inda nowora e'dumbe Kristo sandriri imberugakirata, ami 'dinu lisiri aminanu ami kongbo'o mana leburaki, e'dumbe 'be'di ma sandriri imberugakira ini ingi le'bu e'di tenderaki.

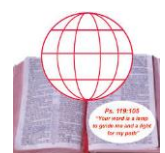
²Nowora lonzo wangi amita medri yenge na kesu'o liya 'bamari tarayiki 'ba, inako mile ma Tunduru kileraki.

³E'dumbe wangi adazira kese e ma lozo niki ala ma koyase kandiraye kileraye ozo'du, mozo tende kanyakira, liyayiki nako mitingbaki, menzuri o'bi tenderari moduki, nako menzuri ma toi druko'ora, eyi mo'i miingiki ma meziri kile 'barayiki.

⁴Iye kenedru kowu waa yango kpetena ami kindiri 'ba iyeki manzo na sayiniraki nako tenderaki ke'bi ke'bi kesu'o, nowora kari ami onzi otaki.

⁵Kobiri iyeta mozora re'di te'du Tunduruni ma konzo ka mekperini e'di 'bama ma medrirari ta me'dizirayiki 'dinu opu'du.

⁶E'dumbe e'di na ta vani 'batongu e'di mo'darani kpere 'bama ma e'diziraye 'dinu, nowora inda ke'di 'bayi iyeta e'dirani opu iyeta medrira kesu'o abongo 'bamawo kpa, iyeri onzo medrini kuruki abongo Tunduru konzorawo.

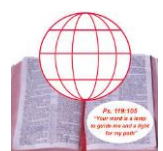
- ⁷Ne'ora meki ala kakpari tara ka kogo, nowora lonzo ami kenedru mana oreraki, nako lonzo kenge 'dinu, nowora litene Tunduruni ti.
- ⁸Madarinira lawuri aminanu ami kongbo'o kenedru toki, e'dumbe mawuri ka meru sonzori druko tu'ba.
- ⁹Like'iri aminanu ami kongbo'o amita amara kesu'o mitonyo ingini.
- ¹⁰Abongo 'be'di lebu lebu kose ala mokorawo, litapari niki aminanu ami kongbo'o abongo tomvuzi mo'da Tunduru rike mapa kandi kandira tarayerawo.
- ¹¹Inda 'be'di ma ka tongura ini tongu abongo 'be'di ma e'di Tunduru rikeraye tonguzirawo. Inda 'be'di ma kozo mozo 'bamayera, ini ozo logo ma Tunduru kokoraki, nowora 'bayi Tunduruni iingi ti e'di kakparayiki Yesu Kristo mbeki. Miingini logo opi monyo tarakini onzo ini wangiye wangi. Amena.
- ¹²'Bama ma mawura, ami kenedruni owu 'ba misonzi ma abongo kesiwo ma ka esu ami burani, ami kesu tambu'dura risiki, abongo be ala kandi ma ka ozori amirawo.
- ¹³Inako e'dumbe ami mikindirizi misandriri Kristo rikerata, aragani ami ohu, nowora kere ma nirike mogura kosu te'durira'o, aragani ami ohu mumbaki ti.
- ¹⁴Inda 'bakoko ami osoli Kristo kebeki, ami kandomarazi, e'dumbe Kuru mogu ta Tunduru rikera konzo ami druko'o.
- ¹⁵Inako 'be'di ala ami kongbo'o ini sandriri 'ba e'dumbe ini 'be'di ma 'bamaye ohuzirata, indani kogo ugbezi, indani tende ozozu, indani ka toberi inanu e'di 'be'di kandira rikera mbe'o.
- ¹⁶Inako inda 'be'di ala ka sandriri e'dumbe ini Kristayorata, kanyani ini ode 'ba, inako ini Tunduruni iingi e'dumbe ka kebe neki.
- ¹⁷E'dumbe wangi e'di mopu tara kepu va, nako kosu i'dori 'bama Tunduru rikerayiki. Nako inda ki'dori awukira, meki 'bama ma kari Tunduruni e'di mo'darani iingi 'barari tara kosu onzo tetini?
- ¹⁸Nako, Inda musu 'be'di orera rikera ka logoki, 'bama ma Tunduruni iingizi 'baraye meruziyiki 'dinu kobiri eki tetini?
- ¹⁹Inda nowora 'bama ma kari sandriri abongo mile ma Tunduru kileraworaye, iyeri ozo ore nako iyeri kuru iyetaraye oko Ukuzi kenedru mundezirani.

1 Peteru 5

- ¹Nowora ma ondruzi ami kongbo 'oraye uzi ma uwu 'dinu ondruzi amiwora, nako e'dise tangazi misandriri Kristo rikera tara, uwu 'dinu mikindizi mogu ma kosu te'durira kesu'o.
- ²Londru orombo loki Tunduru rike ma 'bako'be ami iye druko 'oraye, nako lindo iye druko 'dinu, mitebiki 'ba, inako e'dumbe ami kenedru kile abongo mile ma Tunduru kileraki, ala miga tendera ta 'ba, inako avaki.

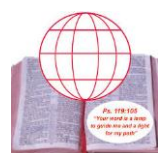
- ³Nako lingari 'ba mingarini 'bama ma 'bako'be ami iye druko 'oraye, nako lonzo misonzini orombori lokini.
- ⁴Nako kere ma Ondruzi makara kosu niki te'durira'o lobi biri ma ka o'du 'barani ose.
- ⁵Ami kowunda 'dinu, lonzo e'di menyiki 'bama mosirari bu. Ami buki kakpa la'duri aminanu ingba ma mugbiri taraki ami kongbo'o, e'dumbe Tunduru koma kevii mingariziyiki, inako koko mapa 'bama ma mugbiriziraye.
- ⁶Nowora lugbiri aminanu Tunduru tile ma logora se'o, nowora ini ami inga kere ma wangi kesera'o.
- ⁷Lumbe kenedru monze kakpa amikuraye druko'o, e'dumbe kenedru kana ami risiki.
- ⁸Lonzo kenge, lote 'dinu. Amita me'dizi Mazuni ka liri abongo dungbulu ma kogbarawo, ma kovi niki 'be'di ma kese onyorani.
- ⁹Litu'du ini ma lonzo niki logo amita metura'o, ma loto niki yango misandriri ma lisandriri nikira edrukoye kakpa ma kari ubu 'oraye ngii koseri lebu newonu.
- ¹⁰Nako kere ma lisandriri werera'o kogoki Tunduru ma onzozu mapaki zora ma kungbo ami nirike mogu ma wangiye wangi Kristo kesu'ora, kosu ami ungu ore inanu, ami o'be ezi'du nako ami o'be ongu'du logo 'dinu.
- ¹¹Logo opi monyo tarani onzo ini wangiye wangi. Amena.
- ¹²Mugu ami e'di nzu wereraki Silivano tileraru ma molani edruko kenedru mundeziira. Ma uzi nako ma tongu yango nani mapa munde Tunduru rikerani. Lezi ngbe kesu'o.
- ¹³Utumindi ma 'bakipe amiwora ma ka Babulona'ora tetu ami mado. Mariko ma uri kesura 'dinu.
- ¹⁴Loko mado aminanu ami kongbo'o kembe momburiki nako mawuriki. Kenedru katuni onzo ami buki kakpa, ami ma la Kristo kesu 'oraye.

2 Peteru

2 Peteru 1

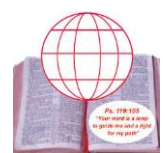
- ¹Simona Peturu, mbamba Yesu Kristo rikera nako 'be'di ma tetura 'dinu koko mado 'bama ma onzozu metuki ma niri logoni kerelebu'o awu tarayiki manzo ore Tunduru rikera nako Isiizi awuku Yesu Kristo rikera 'dinurata.
- ²Mapa nako kenedru katuki iy eri kato ami moto amita ma loto niki Tundurunira nako Yesu awuta Opirani 'dinu.
- ³Tunduru rike logora koko awu ala kakpa ma kileri awuta medri na taraye, nako manzo ma Tunduru kilerata 'dinu moto awutara mbeki ma moto niki 'Be'di ma kungbo awu onzo'du miingiki nako nirike mo'da zorakira 'dinu.
- ⁴Iti naki koko awu ala moko makara nako ma niri tindiri ka mawu ma kazu awuraye, nowora ami usii ti momu ma ka ubu'o liya tendera risikira, nako awu ongu niki mikindirizi manzo Tunduru mundera rikera kesu'o.
- ⁵E'di na ta lonzi kenedru toki undu'du amita meturani manzo mo'dakiraki, amita manzo mo'dakirani motoraki,
- ⁶amita motorani imbe mitebiraki, amita imbe mitebirani kenedru monzeraki, amita kenedru monzerani medri ma Tunduru kileraki,
- ⁷amita medri ma Tunduru kilerani, ava ma lawu niki edrukoyeraki, amita ava ma lawu niki edrukoyerani mawuriki.
- ⁸Inda ala naye iye amita nako ka mawu 'di, kobiri ami iye ungu niki 'bama ma miga inginiraye, indani kihari miko ingini 'dinu moto ma loto niki Opi awuta Yesu Kristonira'o.
- ⁹E'dumbe 'be'di ma ala naye ingi iniki ini 'be'di ma luho ingirani ma ka niki ala kogoraye indo wari, ma druko kazu ka yango meru nirike tutiraye kobari e.
- ¹⁰Inda nowora ami edruko lozo imbe gbogboki madarini, nowora lo'be amita mungboram nako mipe amitarani ezi logo, e'dumbe inda lozo nowo lambi evi 'ba.
- ¹¹Inda nowora 'bakobi tewu ami ngbo tito ma lobi usu niki opi monyo ma ka wangiye wangi awuta Opi Isiizi Yesu Kristo rikera kesu 'orani.
- ¹²Inda nowora, inda ke'di loto e'di naye kpa, nako lezi ka e'di gbebu ma lonzo ka nikira kesu'o, mosu onzo mekperini uto buki ami ida'du iye risiki.
- ¹³Nako ka mo'da uluho'o, kere ma maza niki imbe nakira'o yango uwu ami mbe ima mida mbeki.
- ¹⁴E'dumbe moto yango kese wangi wereki umbe ma onzozu hemawo nani 'bakobi ini kombe, abongo Opi awuku Yesu Kristo te'du uwurawo.

- ¹⁵Nako mosu ozo nowo uto buki uto buki ma lobi anari niki e'di na risiki ti urike mandira kogoki.
- ¹⁶Ne'ora kere ma mo'be loto logo nako mesu Opi awuku Yesu Kristo rikera'o mitokpa e'di sisi ta ma 'bakana mberikiraye 'ba, inako awu ma'di e'dise tangazi ma manzo nirike opi tarani indoziroye.
- ¹⁷E'dumbe Tunduru Apa koko ini miingi makarani mo'do ma kenya ngoroseni ma ongazi Tunduru miingizi zora bura'o, ma kowu nowo, Nani Uri Kesu ma mawu zorani. Araga ka uwu ohu nirisiki.
- ¹⁸Menyi ngorose nani ma ongazi leru'ora, lindo ma'di iniki angu leera druko'o.
- ¹⁹Nako 'bako'be awu e'dise monziziri tarani kezi logo mada. Inda lo'be ka ami kenedru e'di na mbe'o lobi ozo dra e'dumbe ka onzo abongo kesi ma kogu kere kidu 'orawo, kpere ala kenze nikira'o, nako ngelu kepu niki ami kenedru 'ora'o.
- ²⁰Merira loto e'di nani, yango 'be'di ala ingi ma kese tukpe ininu niru'du e'dise monzizi taranira.
- ²¹E'dumbe e'dise monzizi tara ala ingi esuzi mile ma 'bama kileriraki, inako 'bamaye ka'diri tongu e'di ma kongari Tunduru burani lindo Kuru Leera tigbo ka iye druko ina.

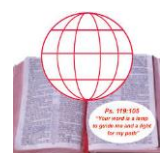
2 Peteru 2

- ¹Inako monzizi kenzoziraye ka'diri uvu 'bamari kongbo'o, abongo isizi kenzoziraye kobiri onzo ami kongbo'o 'dinurawo, ma kobiri niki misi kenzo meru tarani amba koduwa, ma kutiri niki kpere Opi iye ozezira, ma kambari niki me'de kpeterani iye druko 'oraye.
- ²Nako 'bama sonzo kobiri iyeta mozo tende kanyakirani tokpa nako 'bama nari mbeki iti e'di mundera tara kosu izeri.
- ³Nako isizi kenzozizi naye iyeta ngirira'o kobiri ami onyo e'di kenzo tarayiki, inako onga'du tuti e'di mopu tende iyetara ka iye tomvu, nako iyeta me'dera ko'do ka 'ba.
- ⁴E'dumbe Tunduru konda meru malaikari taraye 'ba, inako kombeye moliriri kesi'o, nako ko'be iye kupe tini tara'o, ma 'batomvu ka iye kpere e'di mopu tara'o.
- ⁵Nako ka ubu tutirani onda 'ba, nako tomvu Noani ma ini tonguzi manzo orera tara, 'bama ebirio eleserayiki, nako kamba uwo mose 'bama ubu na ta ma kari Tunduruni iingi 'barari druko'o.
- ⁶Kere ma kuwu ama maka Sodomaye Gomoraki, kungu iye niki tuyinira'o, kopu e'dini iye druko'o tende iye e'de'du, nako ko'be iye e'di misonzini 'bama ma ebizi kubura ma iye kiingiri Tunduruni 'baraye.
- ⁷Nako kiisi Lotini ma konzo 'be'di orera nako ma sandri kohu ini zo mozo tende kanyakira 'bamari meru tarakiraye.

- ⁸Inako kere ma 'be'di nani ma ka'di orera ma konzo ka'di iye kongbo 'ora'o, mindo menyiki 'dinu kato sandri nirike kuru orera uto buki uto buki mozo iyeta ma meziri kile 'barayiki.
- ⁹Nowora Opi koto 'bama ma iyeta medrira ka abongo Tunduru kileraye usii misonzi 'oraki, nako meruziye tomvu panga huse kpere mo'do e'di mopu tara'o,
- ¹⁰mundera 'bama ma tokpari liya imbe ta tendera ma keruri iyeraye nako kizeri logo 'bama ma druko tigbozirari tarani. 'Bama ndoye iye druko logoraye, kari ala ma kilerirani ozo, nako uru kode iye 'ba malaika oguziraye ize'du.
- ¹¹Inako malaika ma kari logo meziri iye adaziraye, kari e'di moso mize tarani amba 'ba iye mbe'o Opi kando'o.
- ¹²Inako 'bamandoye iye abongo lezi makonzori ka manaki 'barawo, ma kari ozo e'di ma kotori imbekirani, ma 'bakodru iye yango 'bayi iye ode nako o'di, ma kizeri e'di ma kari iseni oto 'baraye, kobiri e'deri me'deri ke'be'bi lezi neri taraworaki,
- ¹³ma kari sandriri tende iyeta mozo tenderayiki. Kari ola mozo utoki sayirani aragani. Kari moduni nako beliyiki, ma araga ka iye ohu iyeta o'dongoraki, iyeta ala mitingba tarani onyo amiki.
- ¹⁴Iye luho ka uto buki oma tendera bu nako e'di tendera kese iye 'ba. Kari 'bama ma metu inginiraye tuba. Kisiri iye kenedru ngiriki. Iye andanda mitoluraye.
- ¹⁵Kondari ka iti orerani nako sizuri e, ma tokpari ka niki iti Balama Beorari kesu rikerani, ma kile ka miga mozo tendera tarani.
- ¹⁶Inako 'bakuzini meru nirikera risiki. Kana ma e'dizi 'bara ke'di ngorose 'be'di taraki, nako kiye obobo monzizi rikerani.
- ¹⁷'Bama ndoye kari abongo kupe ma uwo ingini kesu 'orawo, nako epuru ma egbugbu kombarawo. Tini kidura ka iye mekperini.
- ¹⁸Kari e'di mogori tara ma ise inginiraye tongu ngorose korirayiki, kari tubari liya tende kanyaki imbe tarayiki 'bama ma kari usii le'buni onga'du 'bama ma abaziri kongbo 'orakiraye.
- ¹⁹Kazuri iye mitangarini, inako iye iyenanu kari mbamba momu taraye, e'dumbe inda e'di kada 'be'di alarani, ka mbambani e'di ndo kesu'o.
- ²⁰E'dumbe inda 'bama kisiiri e'di momu ta ubu 'orayiki moto ma kotori Opi awuku Isiizi Yesu Kristonira mbeki, nako inda 'bakode iye le'bu nako 'bakada iye e'di neyiki, 'bama neye iyeta manzo kubura kongu tende mada iyeta manzo merirani.
- ²¹E'dumbe ka mo'da iye ma kambiri ka'di iti orerani oto 'bara mada iye niki iti ndoni oto nako ne kogoki iye izari kubu e'di mezi lee ma kokori iyera 'oraki.
- ²²Kozori iye abongo e'di mikombe mundera nowo, I'bi kongu kubu nirike onzara bu inanu, nako inda ke'di mepi zoko ma kogu vara kpa, kuhuri sosi'o.

2 Peteru 3

¹Bama ma mawura, nani waraga iria ma mugu niki amirani, nako iria erekpera kesu'o mima ami kenedru o'dongo ingini ami mida mbeki,

²nowora ami idari e'di ma monzizi leeraye konziriraye nako e'di mezi Opi Isiizi rikerani amita 'bama ma teturari mbeki.

³Merira loto yango mizezi kobiri ebi mizeki wangiri meki'o, ma kari niki iyeta liyaraye tokpa,

⁴ma kari owu nowo, Kazu ka'di awu yango ini kosesu. Ka i'da'da? E'dumbe onga'du wangi ma awuta te'iseraye ke'diri era'o, ala kakpa kari onzo abongo vani i'dori'du uburi mukurira'o.

⁵E'dumbe iye druko kazu ezeze, yango luru ka'di emuri'du tuti, e'di Tunduru rikera mbeki, nako ubuni 'dinu keberi uwo kesu 'oraki nako uwo mbeki.

⁶Uwo ndo mbeki 'dinu ubu ma ka'di wangi no'ora keruri e uwori moseki.

⁷Inako e'di lebu ne mbeki 'batomvu luru ma kari 'di kpetenaraye, ubuki 'dinu kesini, nako 'batomvu iye mo'do e'di mopu tarani nako me'de 'bama ma Tunduruni iingizi 'barari tarani 'dinu.

⁸Inako, 'bama ma mawura, ami druko ini azu 'ba e'di lebu na risiki, yango Opi buraki mo'do lebu ka abongo owu ngi lebuwo, nako owu ngi lebu kari abongo mo'do lebuwo.

⁹Opi ka kodu 'ba e'di ma kazurani ozo'du, abongo 'bama eleseye kanarirawo, inako konzo ka e'di mitritriki ami risiki, e'dumbe kile 'ba 'be'di ala ini azu, inako yango 'bamaye kakpa iyeri iye kenedru uza.

¹⁰Inako Opi rike mo'dora kosesu abongo kogoziwo, nako mo'do neki leruye kobiri ada e ngorose koriraki, nako ala u'oraye 'dinu kobiri ola kesiki, ubuni nako ala u'orayiki kobiri owu hwere.

¹¹Inda nowora, e'dumbe ala naye kakpa kobiri e'deri neworata, ma ami onzo 'bama ma iyeri medri ka tetiraye? Lonzo manzo leeraki ma konzo ka abongo Tunduru kilerawo,

¹²ma ami tomvu niki mesu mo'do Tunduru rikera tarani nako ma lo'be ini ero kpete. Mo'do ne kosu o'be leruni owu, nako ola, nako ala u'oraye kobiri ola kesiki.

¹³Inako abongo e'di mazu nirikerawo, ma luru le'buraye tomvu ubu le'buraki 'dinu, ma manzo orera ka kesu'ora.

¹⁴Inda nowora, 'bama ma mawura, e'dumbe litomvu ala nayerata, lozo kenedru toki Opini ami ose ma la koba nako beli ingini, nako kenedru katuki.

¹⁵Nako lola yango e'di mitritri Opi awukura rikera abongo musiwo. Nowora awuta edruko Paulo ma mawura kugu ami 'dinu, abongo mberi ma kokori inirawo.

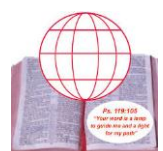
¹⁶Kere ma kugu niki e'di na risikira'o, kowu nowo waraga nirikerari kesu'o kakpa. E'di eleseye waraga ndori kesu'o kari 'di ma iyeri se moto ka logoraye, ma 'bama ma

unzuraye, 'bama ma ezizi 'ba logokirayiki kari iza kandi abongo kizari e'di mugu eleseyiwo 'dinu, ma kosu o'be iyeri e'deri iyananura.

17Inako, 'bama ma mawura, loto e'di nani va. Inda nowora litomvuri aminanu 'bama ma meziri iingizi 'baraye misi kenzo ta iyetarani ami druko tigbo 'ba sere, o'be'du ami evi amita ise mo'be logora kesu'o.

18Inako loye mapaki nako moto ma loto niki Opi awuta Isiizi Yesu Kristoni. Miingini onzo ini kpetena nako kpere mo'do wangiye wangira'o. Amena.

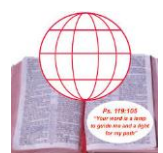
1 Yowani

1 Yowani 1

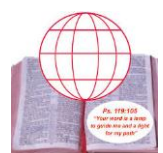
- ¹E'di nani ini e'di medri tara risiki ma ini ka'di mi'dori'o, ma menyira, ma mindo awu luhokira, ma mindo kiira, nako ma awu tile tambura.
- ²Kere ma medri ndo te'durira'o, mindo ini va, mitanga niri e'diseni 'dinu, nako mitongu ami medri wangiye wangira, ma konzo ka Apaki, nako ma kotori awu 'dinurani.
- ³E'di ma mindo, ma menyi 'dinurani, mitongu ami, nowora ami onzo mikindizi awuki, nako awuta utumindira ka kerelebu'o Apaki, nako niri Kesu Yesu Kristoki.
- ⁴Mugu e'di nani nowora aragani sezi awu kenedru'o ti.
- ⁵Nani e 'di ma menyi Kristo burani nako mitongu ami 'dinu, yango Tunduruni mitama, nako tini ingi kesu'o.
- ⁶Inda mowu ma mikindiriki iniki inako mohu tini'o, lindo ma kenzo owu nako mozo ka e'di munderaki 'ba.
- ⁷Inako inda mohu mitama'o, abongo ini ka mitama 'orawo, lindo mikindiri awunanu awu kongbo'o, nako kusi Yesu niri Kesu rikera ka awuri e'di tenderani oba hwere.
- ⁸Inda mowu meru ingi awuki, lindo ma unyari awunanu, nako e'di mundera ingi awu kesu'o.
- ⁹Inda mitulu Tunduruni awuta meruraye, ini ka gbegbu nako ore nako kosu awuta meruraye onda, nako awu oba manzo ore inginira'o ngii.
- ¹⁰Inda mowu ma'di eru 'ba, lindo mungu ini kenzozi, nako e'di nirikera ingi awu kesu'o.

1 Yowani 2

- ¹Urike andanda zereraye, ma e'di nani ugu ami, ami eru 'ba ti, inako inda 'be'di ala keru, monzo ka Tapaziki Apa bu ma ke'di awu risikira ini Yesu Kristo, 'Be'di orerani,
- ²ma ini mudi e'di meru awutaraye ekpezira nako awutaraye wari 'di 'ba, inako meru 'bamari ta kakpa ubu 'orayiki 'dinu.
- ³E'dumbe inda mike'be nirike meziriraye mese oto gbegbu yango motoni e.
- ⁴'Be'di ma owuzi yango kotoni e, inako ka nirike meziriraye ke'be 'ba, lindo ini kenzozi, nako e'di mundera ingi kesu'o.
- ⁵Inda 'be'di ma ke'be e'di nirikerani, mawuri ma kawu niki Tundurunira kongu ore kesu'o. E'di naki moto gbegbu yango ma kesu'o.
- ⁶'Be'di ma kowu yango ini ka kesu'o, ini ohu iti lebuki ma Kristo kohurawo.

- ⁷Bama ma mawura, ma ami meziri le'burani ugu 'ba, inako meziri tuti ma lonzo ka niki mi'dori 'orani. Meziri tutira ini e'di ma lenyi erani.
- ⁸Inako ma ugu ami meziri le'burani, ma ka munde Kristo kesu'o nako ami kesu'o 'dinu, e'dumbe tini ka ada e, nako mitama mundera ka tama kpetena.
- ⁹Be'di ma kowu yango ini ka mitama'o inako ko'u edrukoni, lindo kaza tini'o.
- ¹⁰Be'di ma kawu edrukoni kongo ka mitama kesu'o, nako e'di ala ingi kesu'o ma ko'be 'baka'di edurira.
- ¹¹Inako 'be'di ma ko'u edrukoni ka tini'o, nako kohu 'dinu tini'o, nako koto 'ba kere ma kosu nikira 'orani, e'dumbe tini kidu luhoni e.
- ¹²Andanda zereraye ma ugu ami, e'dumbe amita meruraye kondari e Kristo kebe risiki.
- ¹³Apaye, ma ugu ami, e'dumbe loto ini ma ka'di mi'dori 'orani. Kowunda, ma ugu ami, e'dumbe lada 'be'di tenderani e.
- ¹⁴Andanda zereraye, mugu ami e e'dumbe loto Apani e. Apaye, mugu ami e, e'dumbe loto ini ma ka'di mi'dori 'orani. Kowunda, mugu ami e, e'dumbe la logoki nako e'di Tunduru rikera ka ami kesu'o, nako lada 'be'di tenderani e.
- ¹⁵Lawu ubuni 'ba, indani ala ma ubu 'oraye kpa. Inda 'be'di ma kawu ubunira, lindo'di mawuri ma kawu niki Apanira ingi kesu'o.
- ¹⁶E'dumbe ala kakpa ma ka ubu kesu 'oraye, liya imbe tara nako liya luho tara nako mogori medri na tara, iye Apa rikera 'ba, inako iye ubu na tara.
- ¹⁷Nako ubu na ka ada e liya nirikeraki, inako 'be'di ma kozo mile ma Tunduru kilerani kosu onzo wangiye wangi.
- ¹⁸Ami andanda, nani wangiri mekini. Lenyi va yango me'dizi Kristo rikera kosesu, nowora me'dizi sonzoraye kuluri va. Inda nowora moto e nani wangiri meki.
- ¹⁹Kungari awu kongbo 'oraki, inako iye awutara 'ba, e'dumbe inda iye ka'diri onzo awutara, ndruse kambiri ka'di ese awu bu, inako kungari e, nowora iyeri te'duri ti yango iye kakpa awutara 'ba.
- ²⁰Inako amina Kristo tuku ami druko'o Kuru Leerani abongo uduwo, nako ami kakpa loto e'di e.
- ²¹Mugu ami 'ba e'dumbe la e'di munderani oto 'barata, inako e'dumbe loto e, nako loto yango kenzo ingi e'di mundera mbe'o.
- ²²A'dini ma kenzo zira inako lebu 'be'di ma Yesu Kristoni utizi yango ini Kristoni? Me'dizi Kristo rikera ka na, 'be'di ma kuti Apani nako Kesunira.
- ²³Be'di ma kuti Kesunira kambu onzo 'ba Apaki. 'Be'di ma tulu Kesunira ka Apaki 'dinu.

²⁴Inako amina, e'di ma lenyi mi'dori 'orani onzo ami kesu'o. Inda e'di ma lenyi mi'dori'ora konzo ami kesu'o lobi onzo Kesu kesu'o nako Apaki 'dinu.

²⁵Nako e'di mazu ma kazu awura ka na, medri wangiye wangirani.

²⁶Mugu ami e'di nani e 'bama ma kari ile ami unyara risiki.

²⁷Inako amina, Kristo tuku ami druko'o Kuru nirikerani abongo uduwo. Kongbo ma nirike Kurura konzo ami kesu 'ora'o, misiri sandri ma 'bayi niki ami isira kohu ka ami 'ba, e'dumbe nirike Kurura kisi ami e'di kakpa risiki, nako ini munderazi, ini kenzo 'di ingi, nako abongo kisi ami varawo, lonzo kesu'o.

²⁸Ne'ora, andanda zereraye, lonzo kesu'o. Nowora inda kosu te'duri, awu onzo kenedru logoki nako kanya kosu awu ode 'ba nirike mesura'o.

²⁹Inda loto yango Kristo ka ore, loto e yango 'be'di lebu lebu manzo orerani ozozira kodruri imbeki.

1 Yowani 3

¹Lindo mawuri maka ma Apa kawu niki awurani. Ko'be 'baka awu ungbo niki andanda Tunduru rikeraye, nako ma nowonu. E'dumbe 'bama ma ubu 'oraye kotori ini 'barata, ko'be ka awu oto 'ba 'dinu.

²Bama ma mawura, kpetena awu andanda Tunduru rikeraye, nako kaza otori 'ba yango mobi onzo tetinira, inako moto yango kere ma kosu te'durira'o mobi onzo abongo iniwo, e'dumbe mobi ini indo abongo karawo.

³Nako 'be'di lebu lebu ma ko'be nirike mikerani Kristo kesu'ora kunguri lee inanu, abongo ini ka leerawo.

⁴'Be'di lebu lebu ma e'di tenderani ozozira lindo e'di manzo ezengenira tara ka druko'o. E'di tendera ini manzo ezengenirani.

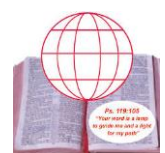
⁵Nako loto yango lito Kristo te'duri nowora ini meruye inga e ti, nako kesu'o meru ingi.

⁶'Be'di ma konzo kesu'ora keru 'ba kando beni. 'Be'di ma keru lindo ka ini indo 'ba, indani motoni kpa ka ini oto 'ba.

⁷Andanda zerera 'be'di alani ami unya 'ba. 'Be'di ma kozo oreranira lindo konzo ka ore, abongo Kristo konzo ka orerawo.

⁸'Be'di ma e'di tenderani ozozira ka Mazu rike, e'dumbe Mazu keru e onga'du mi'dori'o. E'di ma ko'be Tunduru Kesu te'durira ini mozo Mazu rikeraye e'de'du.

⁹'Be'di ma Tunduru kodrura kozo e'di tenderani kando beni 'ba, e'dumbe manzo Tunduru rikera ka kesu'o, nako kese eru kandobeni 'ba e'dumbe Tundurukodru ini erata.

¹⁰Nako e'di na mbeki andanda Tunduru rikeraye te'duri, nako andanda Mazu rikeraye 'dinu. Inda 'be'di ala ma manzo orerani ozozira 'ba lindo ini Tunduru rike 'ba, indani 'be'di ma ka edrukoni awu 'bara 'dinu.

¹¹Ne'ora nani e'di ma menyi onga'du mi'dori'ora, yango awu awuri awu kongbo'o.

¹²Awu onzo 'ba abongo Kainewo ma ini 'be'di tendera rikerani, nako kohu edrukoni. Nako kohu ini e'duta? E'dumbe nirike mozoraye konzori tende inako edruko rikeraye konzori orerata.

¹³Edruko ami kenedruni owu 'ba waa yango 'bama ma ubu 'oraye ko'uri ami.

¹⁴Moto yango munga mandi'ora musu medri'o, e'dumbe mawu edrukoye. 'Be'di ma ka awu 'ba kese mandi'o.

¹⁵'Be'di ma ko'u edrukonira lindo ini 'be'di ma 'bama ohuzira nako loto e yango 'be'di ma 'bama ohuzira ingi ma konzo ka medri wangiye wangiraki kesu'o.

¹⁶E'di na mbeki moto mawurini, e'dumbe Kristo koko nirike medrirani awu risiki, kile awu 'dinu awu medri awutarani oko edruko risiki.

¹⁷Nako 'be'di ma konzo ka lonyi ubu 'oraki, nako kindo alari sandri ka edrukoni ohu, inako kiye nirike odoora edrukoni, mawuri Tunduru rikera konzo ka kesu'o tetini?

¹⁸Andanda zereraye awu awuri 'ba e'diki, indani utuki wari, inako mozoki nako e'di munderaki.

¹⁹Ne'ora e'di na mbeki mobi oto yango awu ma e'di mundera ta, nako mobi onzo kenedru logoki Tunduru kando'o.

²⁰Inda ke'di awu kenedruye kopuri e'di awu druko'o tende kpa, Tunduruni ka maka awu kenedruye madarini, nako koto e'di kakparaye.

²¹'Bama ma mawura, inda awu kenedruye kopuri e'di awu druko'o tende 'ba, lindo ma kenedru logoki 'di Tunduru kando'o.

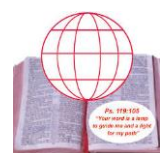
²²Nako memu ubu ala ma miteneraye, e'dumbe mike'be nirike meziriraye nako mozo ala ma araga katozi iniraye.

²³Nako meziri nirikera ka na, yango awu etu nirike Kesu Yesu Kristo keberani, nako awu awuri awu kongbo'o abongo ini koko awu mezinirawo.

²⁴Nako 'bama buki kakpa ma ke'beri meziri nirikeraye konzori ka kesu'o, ini 'dinu konzo ka iye kesu'o. Nako e'di na mbeki moto yango ka awu kesu'o Kuru ma koko awura mbeki.

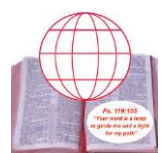
1 Yowani 4

¹'Bama ma mawura, letu kuruye kakpa 'ba, inako lonzi kuruye indo'du indani kungari Tunduru bu, e'dumbe monzizi kenzozira sonzo kuvuri va ubu druko'o,

- ²E'di na mbeki loto Kuru Tunduru rikerani va. Kuru lebu lebu ma ka tulu yango Yesu Kristo kesu e imbe 'ora ka Tunduru rike.
- ³Nako kuru lebu lebu ma ka Yesuni tulu 'bara lindo'di ka Tunduru rike 'ba. Nani kuru me'dizi Kristo rikera tara ma lenyi yango kosesura, nako kpetena kelu va ubu'o.
- ⁴Inako amina, andanda zerera, ami Tunduru rike nako lada monzizi neye e, e'dumbe ini ma ka ami kesu'ora ka maka ini ma ka ubu'ora madarini.
- ⁵Iye ubu 'ora inda nowora e'di ma kari tongura ini ubu tarani, nako 'bama ma ubu 'oraye kari iye enyi.
- ⁶Awu Tunduru rike, nako 'be'di ma koto Tunduruni ka awu enyi, nako 'be'di ma Tunduru rike 'bara kenya awu 'ba. E'di na mbeki mopu kuru e'di mundera tarari kongboni nako kuru meru taraki 'dinu.
- ⁷Bama ma mawura, awu awuri awu kongbo'o, e'dumbe mawurini ini Tunduru rike, nako 'be'di ma awuzira lindo Tunduru kodru ini ina, nako koto Tunduruni.
- ⁸'Be'di ma awuzi 'bara, lindo ka Tunduruni oto 'ba, e'dumbe Tunduruni mawuri ka na.
- ⁹E'di na kesu'o Tunduru rike mawurira te'duri awu kongbo'o yango tetu nirike Kesu kpokirani ubu'o nowora awu onzo medrini ti imbeki.
- ¹⁰E'di na kesu'o mawuri ka 'di, yango ma'di Tunduruni awu 'ba, inako yango inina kawu ka'di awu, nako tetu nirike Kesurani onzo'du mudi ma meru awutaraye ekpezirani.
- ¹¹Bama ma mawura, inda Tunduru kawu awu newo, kile awu 'dinu awu awuri awu kongbo'o.
- ¹²'Be'di ala ingi ma Tunduruni indozi vanira. Inda mawuri awu kongbo'o, lindo Tunduru konzo ka awu kesu'o, nako nirike mawurira kongu kere'o awu kesu'o.
- ¹³E'di na mbeki moto yango monzo ka kesu'o, nako ini 'dinu ka awu kesu'o, e'dumbe koko awu nirike Kururata.
- ¹⁴Nako mindo, mitanga niri e'diseni 'dinu yango Apa tetu Kesuni onzo'du Isiizi 'bama ma ubu 'orari tara.
- ¹⁵'Be'di ala ma inda kosu tulu yango Yesuni Tunduru Kesurani, lindo Tunduru konzo ka kesu'o, nako ini 'dinu ka Tunduru kesu'o.
- ¹⁶Nowora moto nako metu 'dinu mawuri ma Tunduru kawu niki awurani. Tunduruni mawuri ka na, nako 'be'di ma konzo ka mawuri kesu'ora lindo ka Tunduru kesu'o, nako Tunduruni 'dinu konzo ka kesu'o.
- ¹⁷E'di na kesu'o mawuri kongu kere'o awu kesu'o, nowora mobi onzo ti kenedru logoki mo'do e'di mopu tara'o, e'dumbe abongo Kristo konzorawo, awu 'dinu monzo ka nowo ubu na'o.

¹⁸Uru ingi mawuri kesu'o, inako mawuri orera ka uruni ido e, e'dumbe uru ka e'di panga tarani, nako 'be'di ma uru ka ini odera lindo ka mawuriki ore 'di ingi.

¹⁹Mawu, e'dumbe merira Tunduru kawu ka'di awurata.

²⁰Inda 'be'di ala kowu yango kawu Tunduruni inako ko'u edrukoni, lindo ka kenzosi, e'dumbe 'be'di ma edruko ma ka indorani awu 'bara, kese Tunduru ma kindo ka 'barani awu 'ba.

²¹Monzo ka meziri na ma ongazi uburaki, yango 'be'di ala ma kawu Tundurunira ini edrukoni awu 'dinu.

1 Yowani 5

¹'Be'di lebu lebu ma ketu yango Yesuni Kristonira ini unzu Tunduru rike, nako 'be'di lebu lebu ma kawu odruzinira lindo kawu unzuni 'dinu.

²E'di na mbeki moto yango mawu andanda Tunduru rikeraye e'dumbe mawu Tunduruni, nako mike'be meziri nirikeraye 'dinu.

³E'dumbe mawuri Tunduru rikera ka na, yango awu nirike meziriraye ke'be, nako nirike meziriraye tindiri ingi.

⁴E'dumbe ala ma Tunduru kodrura ka ubuni ada, nako metu awukurana ka ubuni ada.

⁵A'dini ma kese adara? Lebunu 'be'di ma etuzi yango Yesuni Tunduru Kesunira.

⁶Ne'ora 'Be'di ma esuzi uwoki nako kusiki 'dinura, ini Yesu Kristoni, uwoki 'di wari 'ba inako uwoki kusiki 'dinu.

⁷Nako Kuru Leera tanga e'diseni, e'dumbe Kuru Leerani e'di munderani.

⁸Kuru Leeraye uwoki nako kusini iye musa kari e'diseni tanga ke'bi ke'bi.

⁹Inda mike'i e'dise mitanga ma 'bamaye tangarirani, e'dise mitanga ma Tunduru tangara ini maka mada, e'dumbe nani e'dise mitanga Tunduru rikera ka na, yango tanga e'diseni niri Kesu risiki.

¹⁰'Be'di ma ketu Tunduru Kesunira, konzo ka e'dise mitangaki kenedru'o. 'Be'di ma ka Tunduruni etu 'bara kungu ini kenzosi, e'dumbe ka e'dise mitanga ma Tunduru tanga niri Kesu risikirani etu 'ba.

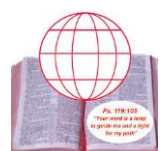
¹¹Nako e'dise mitanga ndo ka na, yango Tunduru koko awu medri wangiye wangirani, nako medri na ka niri Kesu'o.

¹²'Be'di ma inda konzo Kesukira konzo ka medrini, nako 'be'di ma ka onzo 'ba Tunduru Kesukira medri ingi iniki.

¹³Mugu e'di nani ami e, ami 'bama ma letu Tunduru Kesu keberaye, nowora ami oto yango la medri wangiye wangiraki ti.

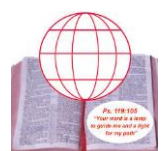
- 14** Monzo ka kenedru logo Tunduru kesu'o, yango inda mitene alalani abongo kenedru kilerawo kosu awu enyi.
- 15** Nako inda moto yango ka awu enyi ala kakpa ma mitenera risikiraye, moto yango ma ala ma mitene uburaye ose.
- 16** Inda 'be'di ala kindo edruko ka eru ma niri meru mandi ambazi 'bara, ini Tunduruni tene, nako Tunduru kosu medrini oko 'be'di eruzi ma niri meru mandi ambazi 'bara risiki. Meru ka 'di ma mandi ambazira. Mowu 'ba yango 'bayi Tunduruni tene nirisiki.
- 17** Mozo tenderaye kakpa iye e'di tendera, inako e'di tende elesera ka 'di ma mandi ambazi 'baraye.
- 18** Moto yango 'be'di ma Tunduru kodrura keru 'ba kando beni, inako Tunduru Kesu tomvu ini, nako 'be'di tendera tambuni 'ba.
- 19** Moto yango awu Tunduru rike, nako 'bama ma ubu 'oraye kakpa kari 'be'di tendera huse'o.
- 20** Ne'ora moto yango Tunduru Kesu kesu va, koko awu e'di motoni va 'dinu, awu Tunduru munderani oto ti. Nako monzo ka Tunduru mundera kesu'o, nako niri Kesu Yesu Kristo kesu'o 'dinu. Tunduru mundera ka na, nako medri wangiye wangira.
- 21** Andanda zerera, litomvuri aminanu eyi mo'ira risiki.

2 Yowani

2 Yowani 1

- ¹Ondruzi koko mado indi miingi ma 'bakiperani nirike andandarayiki 'dinu, ma mawu gbeburaye, nako uwu kerekeki 'ba inako 'bama kakpa ma kotori e'di munderaye 'dinu.
- ²E'dumbe e'di munde ndo konzo ka awu kesu'o nako kosu onzo awuki wangiye wangi.
- ³Mapa, odooki nako kenedru katuki kosu onzo awuki e'di mundera kesu'o nako mawuriki ma ongazi Tunduru Apa bura, nako Yesu Kristo Apa Kesu bu 'dinu.
- ⁴Ma'di aragaki zo e'dumbe mose andanda mirike eleseraye kari e'di munderani tokpa, ke'bi abongo Apa kezi awurawo.
- ⁵Nowora mitene imi indi miingira, yango awu awuri awu kongbo'o. Nani meziri le'bura 'ba inako meziri ma monzo ka niki mi'dori'ora,
- ⁶Mawuri ndo ka na, yango awu nirike meziriraye tokpa. Meziri ndo ka na, yango ami onzo mawuriki abongo lenyi merirawo.
- ⁷E'dumbe 'bama ma unyazira sonzo kuvuri ubu druko'o va, 'bama ma kari etu 'ba yango Yesu Kristo kesu e imbekiraye. 'Be'di noworani ini unyazi nako me'dizi Kristo rikerani.
- ⁸Lonzo ami luhoki ami mbe'o aminanu, ami izu 'ba ti mozo ma lozo nirisikira, inako ami ose mituko misezirani.
- ⁹'Be'di ala ma o'buzi kando ma konzo ka Kristo rike misira'o 'bara, lindo Tunduruni ingi iniki. 'Be'di ma konzo ka misi Kristo rikeraki ini ka Apaki, nako Kesuki 'dinu.
- ¹⁰Inda 'be'di ala kesu ami bu, ma ka misi nani amba 'ba, like'i ini 'ba ama'o, nako loko ini mado 'ba,
- ¹¹E'dumbe 'be'di ma koko ini madorani lindo kindiri ka niki mozo tende nirikera kesu'o.
- ¹²Inda ke'di ma e'diyiki sonzo mambi ugu amiraye kpa, ma ile 'ba waraga ugu kubiki nako vinoki 'dinu. Inako mile ka'di yango mosu esu ami bu, nako awu e'di amiki luhoye luhoki, nowora aragani sezi awu kenedru'o ti.
- ¹³Andanda mirike amvura rike ma 'bakiperaye kokori imi mado.

3 Yowani

3 Yowani 1

- ¹Ondruzi koko Gayo, 'be'di ma 'bakawura ma uwu mawu gbeburani mado.
- ²'Be'di ma mawura, ma tene yango e'diye kakpa iye onzo mo'da imiki nako mimbeni onzo lee, abongo moto yango mirike kurura ka mo'dakirawo.
- ³E'dumbe kere ma edruko eleseraye kulurira'o, ma'di aragaki zo e'dumbe tonguri uwu e'di munde medri mirikera risikira. Gbegbu la e'di munderani tokpa.
- ⁴Araga alarani ingi ubu, ma nani adazira, yango menyi andanda urikeraye kari e'di munderani tokpa.
- ⁵'Be'di ma mawura, kere ma lozo edrukoye mozoni, mundera 'bama ma kandirayera'o, lozo kenedru gbeburaki.
- ⁶Kari te'du utumindi 'bama ma etuziri tara kando'o mawuri mirikera risi. Inda losu iye tetu iyeta ohura'o abongo esezi mozozini Tunduru rikerakirawo, losu ozo dra.
- ⁷E'dumbe kuvuri kebe nirikera risiki, ma kari alalani emu 'ba 'bama ma Tunduruni etuzi 'barari bu.
- ⁸Nowora awu 'bama noworaye tapa, nowora awu onzo ti mozozini e'di munderaki kerelebu'o.
- ⁹Mugu e'di ala utumindi 'bama ma etuziri tarani e, inako Dioturefe, ma kile o'beri inanu merira ke'i ka uwu 'ba.
- ¹⁰Inda nowora inda mesu, mosu imi ida ala mozo nirike ma kozoraki, ma ka niki e'di tenderani tongu umbera. Nako kenedru ka sezi 'ba e'di naki, inako kuti edrukoye mike'iki, nako kiye 'bama ma kari ovi iye ke'iraye 'dinu, nako kugboye utumindi 'oraki e.
- ¹¹'Be'di ma mawura, tokpa e'di tenderani 'ba, inako tokpa e'di mo'darani. 'Be'di ma ozozi mo'dakira ini Tunduru rike. 'Be'di ma tenderani ozozira ka Tunduruni indo 'ba.
- ¹²Bamaye kakpa ke'diri mo'daki Demeturio risiki, e'di munderaki 'dinu. Iyi mitanga e'diseni nirisiki 'dinu, nako loto e'dise ma mitangara ka gbegbu.
- ¹³Inda ke'di ma'di e'diki sonzo mambi ugu imiraye kpa, ma ile 'ba waraga ugu kalamuki nako vinoki 'dinu.
- ¹⁴Mile ka'di imi indo kpete, nowora mobi e'di imiki luhoye luhoki.
- ¹⁵Kenedru katuni onzo mibu. E'diyoye kokori imi mado. Oko mado e'diyoye lebu lebu.

Yuda

Yuda 1

¹Yuda mbamba Yesu Kristo rike ma Yakobo edrukora koko mado 'bama ma 'bakungbora, ma iye 'bama ma Tunduru Apa kawura, nako ma 'batomvu Yesu Kristo risikiraye.

²Odo, kenedru katuki nako mawuriki iyeri kato ami.

³'Bama ma mawura, ma'di avaki ugu niki ami musu awukura ma awu kakpa indiri u'o kerelebu'ora risiki, inako ukesu kana yango uwu ugu ami 'dinu ami tene yango ami kevii oma logoki metu risiki ma 'bakoko luho lebu warira 'bama Tunduru rikerayera.

⁴E'dumbe 'bama elese ma Tunduruni iingizi 'baraye kari 'di ma kari usu koduwa. Iye 'bama ma lito 'bakekpe e'di iyetara mopu tende na taraye. Kari izari mapa Tunduru awukura tara iti ma kozori niki mozo tende kanyakirani. Kutiri awuku makesu lebu kpoki ma Opi Yesu Kristonirani.

⁵Ne'ora mile ami ida, inda ke'di kpa loto mo'daki yango Tunduru ma kiisi koya kipuni ubu Ezibeto kesu 'orakira, ne kogoki ke'de 'bama ma etuzi 'baraye.

⁶Nako malaika ma kari iyeta kereraye tomvuzi 'baraye, nako kondari iyeta ama mundera, tomvu ka iye umvu'o wangiye wangi, tini se'o, kpere e'di mopu mo'do makara tara'o.

⁷Sodomaye Gomoraki nako ama iye kidre 'orayiki 'dinu kokori iyenanu luho unzeni abongo malaika ndoye kozorirawo, nako kari liya tende kandi kandiraye tokpa, nako 'bako'be 'bama kesu 'oraye misonzini, ma kari sandriri niki sandri ma kesi wangiye wangiraki.

⁸'Bama naye 'dinu kiduri iye mbe iyeta moriraki, kutiri druko tigboziye, nako kizeri malaika oguziraye.

⁹Inako kere ma Mikaele, ma ini maka malaika tara, kari o'diri Mazukira kozo milasi Muse mbe risikira'o, kenedru logo ingi ma kamba niki e'di mopu mizeni druko'o, inako kowu nowo, Opini imi uzi.

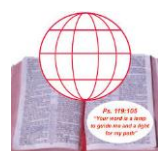
¹⁰Nako 'bama naye kizeri e'di ma kari iseni oto 'baraye, nako e'di ma kotori imbekirani abongo lezi ma konzori ka manaki 'barawo, ke'deri ka e'di ndoyiki.

¹¹Sandri iye druko'o! E'dumbe ko'buri ka iti Kaine rikera kesu'o, nako kokori iyenanu miga re'diki Balama rike merura'o, nako iyeri sizu ti moki Kora rikera kesu'o.

¹²'Bama naye kari ala modurawo amita monyo mawuri tara kesu'o, kere ma kari onyo mitingbaki kerelebu'o kenedru logo tarakira'o. Kari ondruri iyenanu wari, kari abongo trutru ma usa ingini kesu'ora ma opu ka ombarayerawo. Kari abongo kogu ma ka kihaye ikozi 'bara wangi iyetara 'orayiwo, e'dizi luho iriaraye, ma 'bakunzeye e kediye kele.

- 13**Iye uwo moliriri ongongo logokiraye, ma kari kanya iyetara kombe kori abongo olili uwo druko 'orawo. Kari abongo li'bili'bi ma o'buzi sayirayiwo, nako 'batomvu ka iye tinise wangiye wangi.
- 14**Nako Enokani, ini te'i ebirio Adama kogokirani konzi e'di 'bama na risiki, kowu nowo, Lindo, Opi kesu e malaika nirike leera ma kari sonzo zorayiki,
- 15**e'dini opu'du 'bama kakpari druko'o, e'di opu'du tende 'bama ma Tunduruni iingizi 'baraye iyeta mozora ma kozori e'dumbe kiingiri ka Tunduruni 'barata, nako e'di tende kakpa ma meruzi Tunduruni iingizi 'baraye konziri niki ota imbe 'ora risiki.
- 16**'Bama naye tonyoziye nako tihuri 'ba alaki kari iyeta liya munderaye tokpa, mogorizi ngorose korirayiki, kari 'bamaye umba kenzoki iyeri alalani ose iye bu ti.
- 17**Inako ami, 'bama ma mawura, lidari e'di monzi ma vani 'bama ma Opi awuku Yesu Kristo teturari taraye.
- 18**Kowuri ami yango wangiri meki'o mizezi kobiri ebi ma kari liya iyeta mundera ma Tunduru kile 'baraye tokpa.
- 19**'Bama naye 'bamari kongbo opuziye, iye 'bama ma ubu na taraye, nako Kuru Leera ingi iye kesu'o.
- 20**Inako ami, 'bama ma mawura, lo'bari aminanu metu lee lee lee amikura druko'o. Litene Tunduruni logo Kuru Leera taraki.
- 21**Litomvuri aminanu mawuri Tunduru rikera kesu'o, nako lote odoo Opi awuku Yesu Kristo rike ma kosu ami medri wangiye wangirani okora.
- 22**Nako lonzo odooki 'bama elese mbe ma iye kenedru ka kpikpiraye.
- 23**Nako lisii 'bama eleseye e, unze'du kesi 'oraki. Nako lonzo odooki 'bama eleseri mbe'o uruki, ma lo'u niki ala ma'du iyeta ma trudri ka liya tende iyetarakiraye.
- 24**Ne'ora Tunduru ma kese ami kidre tomvu nowora ami evi 'ba ti, ma kese ami o'be mugu nirike makara kando'o beli ingini ami mbe'o araga makarakira,
- 25**Tunduru lebu awu Isiizini Opi awuku Yesu Kristo mbeki, miingini onzo ini nako maka logoki opi monyo tara, e'di meziki 'dinu, abongo mijdori 'orawo, nako kpetena, kpere wangiye wangi. Amena.

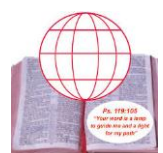

E'di mite'du

E'di mite'du 1

- 1**E'di mite'du Yesu Kristo rike ma Tunduru koko ini, ini te'du nirike mbambaraye e'di ma kosu ozori kpetera risiki. Nako ko'be kotori ma ini tetu niki malaika nirikerani mbamba nirike Yowani bu.
- 2**Tongu e'di Tunduru rikerani, nako e'dise mitanga Yesu Kristo rikerani 'dinu kpere ala kakpa ma kindoraye.
- 3**Kandomara 'be'di ma e'di monzi olazi ngorose korirakini, nako kandomara 'bama ma enyiziraye nako kiingiri e'di ma kuguri kesu 'oraye 'dinu. E'dumbe wangi kasa va.
- 4**Yowani koko mado utumindi 'bama ma etuziri tara ma kari Asia 'oraye. Mapa ami, kenedru katuki ma ongazi Tunduru ma ka 'di kpetenara bura, nako ma ka'di vani, nako ma kosesu 'dinura, nako ma ongazi kuru ebirio ma kari opi kidre nirikera kando 'oraye.
- 5**Konga Yesu Kristo bu 'dinu, ma ini e'dise tangazi kenedru mundezirani, 'be'di meri ma igarizi 'bama ma e'dizirari kongbo'ora ma druko tigbozi tobizi ma ubu 'orari taraye 'dinu. 'Be'di ma kawu awu, ma tanga awu meru awukurari 'oraki nirike kusira mbeki,
- 6**nako ma ko'be awu opi monyo, mundizi Tunduru Apa nirikeranira, miingini onzo ini, logo opi monyo taraki wangiye wangi. Amena.
- 7**Indo, ka esu trutruyiki, nako 'be'di lebu lebu kosu ini indo luhoki, 'be'di lebu lebu ma ini otizira, nako koyase kakpa ubu 'oraye kobiri ogba nire'diki. Iyi. Amena.
- 8**Opi Tunduru kowu nowo, Uwu Alifa Omegaki, Tunduru ma kpetenara nako ma vani ka'di nako ma kosesu 'dinu, ma Logozi zorani.
- 9**Uwu Yowani, ami redruko ma sandrini osezi kerelebu'o amiki opi monyoki, nako kenedru mito'i mongeki 'dinu Yesu risikira. Lindo ma'di sula ma 'bakungbo Patamonira'o mitongu urike e'di Tunduru rikera nako e'dise mitanga urike Yesu risikira 'dinu.
- 10**Mo'do Opi rikera'o Kuru nirikera kode ka'di uwu, nako menyi ngorose korira ukogo'oni, abongo durawo,
- 11**ma kowu nowo, Ugu ala ma lindoraye buku'o nako tetuni utumindi ebirio 'bama ma etuziri tarari bu, Efeso'o, Simurina'o Peregamo'o, Tuatira'o, Saridisi'o, Filadelfia'o nako Laodikea'o 'dinu.
- 12**Ne'ora mizari 'be'di ma ke'di uwukirani indo, nako mizarira'o mindo ala mele wara wara kesi mita'bi taraye ebirio.
- 13**Nako ala ndori kongbo'o mindo ala ma kindori abongo 'be'diwo, ala ma'du tigarani a'duzi imbe'o, nako engu to'iri ka saraba mele wara wararaki.

¹⁴Nako drukoni druko ka'duki 'dinu kari unze abongo orombo ka'du unzerawo, unze abongo pambawo. Luhoye ka'diri abongo kesi kadrawo.

¹⁵Uhuye ka'diri abongo mola ma oguzirawo, abongo 'baka'di iye ungu lee uka 'orawo. Ngorose ka abongo uwo bururawo.

¹⁶Nako kode ka li'bili'bi ebirioye tile u'da monyo'o, nako eli arasa isi pilipilira kepu utu 'oraki. Nako katagba ka abongo uto ma tamazi mitama niri logokirawo.

¹⁷Ne'ora kere ma mindonira'o, masi uhuse abongo 'be'di ma ondizirawo. Inako ko'be tile u'da monyo tarani udruko'o, kowu nowo, Uruni imiode 'ba, uwu 'be'di ma merirani kuburaki 'dinu,

¹⁸nako 'be'di ma medrinirani. Uwu mondi ka'di e, nako indo, uwu ma medrini wangiye wangira. Ma kifungula mandi tarayiki nako kere 'bama ma e'dizirari tarayiki 'dinu.

¹⁹Nowora ugu ala ma lindoraye, ala ma kari 'diraye, ala ma kosu ozori kuburayiki 'dinu.

²⁰Li'bili'bi ebirio ma lindo utile u'da monyo 'oraye, nako ala mele wara wara kesi mita'bi ebiriora re'diki, iyeri e'diseni nowo. Li'bili'bi ebirio ndoye iye malaika utumindi ebirio 'bama ma etuziri taraye, nako ala kesi mita'bi ta ebirio ndoye iye utumindi ebirioraye.

E'di mite'du 2

¹Ugu malaika Efeso tarani nowo, 'Be'di ma li'bili'bi ebirioraye odezi tile u'da monyo'ora ma ohuzi ala mele wara wara ebirio kesi mita'bi tarari kongbo'ora kowu nowo,

²Moto mozo mirikeraye e, mitomburi mirikeraki kenedru mito'i mongeki, nako yango lese 'ba onzo 'bama ma tende neyiki, nako la onzi 'bama ma kari ungori iyenanu iye 'bama ma teturaye, lindo iye nowo 'di ingi, nako lose iye kenzosi.

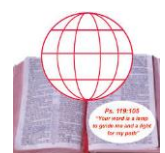
³Moto yango la kenedru mongeki mito'iki 'dinu, nako lonzo sandriki ukebe risiki nako lodo ka 'ba.

⁴Inako e'di ka ukesu'o mimbe'o, yango londa mawuri ma lonzo ka'di iniki merirani.

⁵Nowora ana kere ma lasi nikira'o, nako iza mikenedru nako ozo mozo ma lozo meriraye. Inda nowo 'ba, inda la mikenedru iza 'ba, mozesu mibu, nako mosu mirike ala kesi mita'bi tarani inga kere 'oraki.

⁶Inako e'di nani ka mibu, lo'u mozo 'bama ma Nikolairi taraye abongo una 'dinu mo'u iyerawo.

⁷'Be'di ma ka ibikira ini enyi e'di ma Kuru Leera tongu utumindi 'bama ma etuziri tarayerani, 'Bama ma adaziraye, mosu kogu kiha medri taraye oko iye onyo, ma iye Kere Lee Tunduru rikera 'oraye.

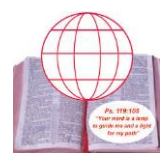
- ⁸Ugu malaika utumindi 'bama ma etuziri tara Simurina tarani nowo, 'Be'di merira kuburaki 'dinu ma kondi ka'di e, nako kada e medrinira, kowu nowo,
- ⁹Moto misandriri mirikerani sandri mirikeraki, inako imi lonyizi, nako kebe mitongu tende 'bamari tara ma owuzi iye Yahuda vukayera lindo 'di iye nowo 'ba, inako iye menzuri Mazu rikeranina.
- ¹⁰Onzo 'ba uruki sandri ma la kogo mosekirata. Indo, Mazu ka kogo 'bama eleseye mumbeki erung'a ru'ba'o nowora 'bayi ami onzi ti. Lobi sandrini ose mo'do apari. Onzo kenedru mundeki kpere mandi'o nako mosu biri medri tarani oko imi.
- ¹¹'Be'di ma ka ibikira ini enyi e'di ma Kuru Leera tongu utumindi 'bama ma etuziri tarayerani. 'Bama ma adaziraye mandi iriara kambi iye mbe ode 'ba.
- ¹²Ugu malaika utumindi 'bama ma etuziri tara Peregamo tarani nowo, 'Be'di ma ka eli arasa isi pilipilikira kowu nowo,
- ¹³Moto kere ma lonzo ka nikira'o, ini kere ma opi kidre Mazu rikera ka nikira'o. Lode ukebeni ngbe, nako la'di metu mirike ukesu 'orani uti 'ba kpere wangi e'dise tangazi Antiparikera'o kpa, ma 'be'di urike kenedru mundezi ma 'bakohuni ami kongbo'ora, kere ma Mazu kara'o.
- ¹⁴Inako e'di werera ka ukesu'o mimbe'o. E'dumbe 'bama eleseye kari mibu ma koderi ka e'di misi Balama rikeraye, ma kisi niki Balakani yango ini ala 'bama hu eduzirani o'be 'bama ma Israeliri kando'o, nowora iyeri onyo ala monyo ma 'bakundi alari eyi mo'irayerani ti, nako luho unzeni ozo'du 'dinu.
- ¹⁵Nowora 'bama eleseye kari mibu 'dinu ma koderi ka e'di misi 'bama ma Nikolairi tarani.
- ¹⁶Inda nowora iza mikenedru. Inda nowo 'ba mosesu mibu kpete, nako mosu kevii oma iye mbe'o eli arasa utu 'oraki.
- ¹⁷'Be'di ma ka ibikira ini enyi e'di ma Kuru Leera tongu utumindi 'bama ma etuziri tarayerani. 'Be'di ma adazirani, mosu ini mana mikovirani oko, nako mosu ini kunu unzerani oko, kunu ndo druko'o kebe le'bura kuguri e, ma 'be'di ala ingi ini otozira, inako lebu 'be'di ma ke'inirani.
- ¹⁸Ugu malaika utumindi 'bama ma etuziri tara Tuatira tarani nowo, Tunduru Kesu, ma luhoye kari abongo kesi kadrawo, nako ma uhuye kari abongo mola moguzirawora kowu nowo,
- ¹⁹Moto mozo mirikeraye e, mawuri mirikerani metuki nako mozoki kenedru mito'i mongeki, nako mozo mirike kuburaye kadari meriraye e.
- ²⁰Inako e'di ka ukesu'o mimbe'o, e'dumbe londa indi Yezebeleni, ma kungbori inanu monzizira nako misi nirikera kunya urike mbambaraye yango iyeri luho unzeni ozo, nako iyeri ala monyo ma 'bakundi alari eyi mo'irayerani onyo.

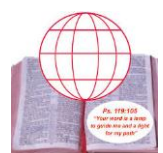
- ²¹Moko ka'di ini wangi yango ini kenedru iza, inako kuti kenedruni iza nirike luho unzera risiki.
- ²²Indo, mosu ini kombe mo'dokere imbe to'o tara druko'o, nako 'bama ma omarizi iyekiraye, inda kari iye kenedru uza 'ba nirike mozora risiki, mosu iye kombe sandri makara'o.
- ²³Nako mosu nirike andandaraye e'de mandiki, nako utumindi 'bama ma etuziri taraye kakpa kobiri oto yango uwuna ma mana 'bamari tarani ovi kenedruyiki 'dinu, nako mosu oko 'be'di lebu lebuni ami kongbo'o abongo amita mozora keserawo.
- ²⁴Nako mowu ami, amiri yenge esezi Tuatira kesu 'oraye, ma lode ka misi nani 'baraye, ma la utori 'ba e'di ma 'bama eleseraye kungbori e'di luu Mazu rikeraye, mowu ami mo'be ka 'ba ami druko'o mandru alarani.
- ²⁵Nako ala ma la iyekiraye lode ngbe kpere mosu esura'o.
- ²⁶'Be'di ma adazira nako ma urike mozorani tomvuzi kpere meki'ora, mosu ini logoni oko koyaseri druko'o.
- ²⁷Nako kosu opini onyo iye druko'o kogu ayaniraki, abongo ule sisori keti ketirawo, abongo uwuna 'dinu mike'i logoni Urapa burawo,
- ²⁸nako mosu ngeluni oko ini.
- ²⁹'Be'di ma ka ibikira ini enyi e'di ma Kuru Leera tongu utumindi 'bama ma etuziri tarayerani.

E'di mite'du 3

- ¹Ugu malaika utumindi 'bama ma etuziri tara Saridisi tarani nowo, 'Be'di ma onzozu kuru ebirio Tunduru rikerayiki, nako li'bili'bi ebiriorayiki 'dinu kowu nowo, Moto mozo mirikeraye e, yango mikebe ka'di la medrini, inako la abu.
- ²Epu, nako o'be ala esezirani ongu logoki, ma ka kogo mandi 'orani. Ma mirike mozoraye ose 'ba ore Tunduru urikera luho'o.
- ³Inda nowora idari e'di ma vani like'irani nako ma lenyirani 'dinu, nako tomvuni, iza mikedru 'dinu. Inda losu epu 'ba, mosesu abongo kogoziwo, nako lambi oto 'ba uto ma mosesu niki midruko 'orani.
- ⁴Inako kebe elese werenzuraye kari mibu Saridisi'o, 'bama ma kari iyeta ala ma'dura idu 'baraye. Nako kobiri ma'du unzeraye isu nako mobi o'bu iyeki, e'dumbe keseri e.
- ⁵'Bama ma adaziraye kobiri ala ma'du unzeraye isu nowo, nako mambi iye kebeye indi 'ba buku medri tara kesu 'oraki, nako mosu iye kebe tulu Urapa kando'o malaika nirikerari kando'o 'dinu.
- ⁶'Be'di ma ka ibikira ini enyi e'di ma Kuru Leera tongu utumindi 'bama ma etuziri tarayerani.

- ⁷Ne'ora ugu malaika utumindi 'bama ma etuziri tara Filadelfia tarani nowo, 'Be'di ma leera, 'Be'di ma mundera, 'Be'di ma ka kifungula Dawidi rikerakira, 'Be'di ma ewuzira inako 'be'di ala ingi ma kosu a'bara, nako a'bazira inako 'be'di ala ingi ma kosu ewura kowu nowo,
- ⁸Moto mirike mozoraye e. Indo, mo'be u'ba tito ma ka mewuni mi kando'o ma 'be'di ala ingi ma kese a'barani. Moto yango la logo werenzuraki, inako kpa, litomvu urike e'dirani va, nako la ukebeni uti 'ba.
- ⁹Indo, mo'be 'bama ma kenzosi ma kari menzuri Mazu rikera'o, 'bama ma owuzi yango iye Yahuda vukaraye, lindo'di iye nowo 'ba. Indo, mosu iye o'be kobiri ebi saso mihuse, iyeri oto ti yango mawu imi e.
- ¹⁰E'dumbe like'be e'di urikerani onzo'du kenedru mongeki nako mito'ikirata, mosu imi tomvu wangi misonzi tara'o, ma ini kosesu ubu druko'o ngii, 'bama ma onzosi ubu druko 'orari kesu tambu.
- ¹¹Mesu kpete, ode ngbe ma la nikirani, nowora 'be'di alani biri ma midruko 'orani onzu 'ba ti.
- ¹²'Be'di ma adazira mosuni o'be mbegini u'ba Tunduru urikera rikera kesu'o, nako kambi epu 'ba kesu 'oraki. Nako mosu Tunduru urikera kebeni ugu druko'o, nako Tunduru urikera rike ama kebe ma Yerusalema le'bura, ma ongazi Tunduru urikera bu leri'ora, otuzi bilerani, nako mosu ukebe munde le'burani ugu druko'o 'dinu.
- ¹³'Be'di ma ka ibikira ini enyi e'di ma Kuru Leera tongu utumindi 'bama ma etuziri tarayerani.
- ¹⁴Ne'ora ugu malaika utumindi 'bama ma etuziri tara Laodikea tarani nowo, 'Be'di ma Amena, ma e'dise tangazi kenedru mundezi ma gbegbura, ma ki'do meri ala muku Tunduru rikerani kowu nowo,
- ¹⁵Moto mozo mirikeraye e, yango imi la katu 'ba indani gbogbo 'ba 'dinu. Mile ka'di imi onzo katu indani gbogbo.
- ¹⁶Inda nowora e'dumbe la ngberengbere, nako katu indani gbogbo 'barata, mosu imi o'bu e utu 'oraki.
- ¹⁷E'dumbe lowu yango imi alazi, lose lonyini va, alari sandri ingi imiki. Loto ka 'ba yango imi la sandriki zo, nako 'bamaye kari imi ogba, nako imi sandrizi nako luho mondizi, kusuki 'dinu.
- ¹⁸Nowora ma imi isi yango imi mele wara wararaye oze ubu, ma 'baka'di iye ungu lee kesikira, nowora imi ongu ti lonyizi, nako ala ma'du unzerayiki, nowora imi a'duri ti, nowora miri kusu kanyakira ini indori 'ba ti, nako udu mi luho moyi tarani, nowora imi indo ti.
- ¹⁹'Bama ma mawura, ma iye uzi nako ma iye isi panga mbeki, Nowora onzo avaki, nako iza mikenedru.

²⁰Indo, mezi ka u'ba tito'o nako mategu. Inda 'be'di ala kenyi ungoroseni, nako kewu u'ba titoni, mosu osu ubu nako mobi onyo kerelebu'o iniki, ini 'dinu uwuki.

²¹Mosu o'be 'be'di ma adazira kosu tredre uwuki opi kidre urikera druko'o, abongo una 'dinu mada e, nako mitredre ka Urapaki opi kidre nirikera druko 'orawo.

²²'Be'di ma ka ibikira, ini enyi e'di ma Kuru Leera tongu utumindi 'bama ma etuziri tarayerani.

E'di mite'du 4

¹Ne'ora e'di na kogoki, mindo u'ba tito tewuri leru'o, nako ngorose ma menyi merira ma ke'di uwu abongo durawora, kowu nowo, Sesi kori nuve, nako mosu imi ala ma kobiri ozori e'di na kogokiraye te'du.

²Egbele Kuru Leera kode uwu, nako mindo opi kidre ka 'di leru'o nako 'be'di ala tredre ka opi kidre druko'o.

³Nako tredrezira kindori abongo kunu yasiperawo, nako saridiorawo, nako drana kengu ka opi kidre, ma kindori abongo kunu emiroderawora.

⁴Opi kidre piro iria druko uto kenguri ka opi kidre ndoni, nako makesuye piro iria druko uto trodreri ka opi kidre ndori druko'o, ka'duri ka ma'du unzerayiki, nako biri mele wara wararaniraye kari iye druko'o.

⁵Nako meve zamba taraye nako ngoroseyiki nako medu zamba tarayiki kungari opi kidre ndo 'oraki. Nako kesi ndundu ebirio kari ogu opi kidre kando'o ma iye kuru ebirio Tunduru rikeraye.

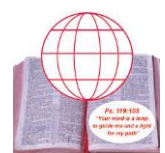
⁶Nako alala ka opi kidre kando'o ma ka abongo moliri lee lee lee ma kindori marayawora. Nako opi kidre ndo menzeri'o lezi medrini utoraye kari 'di ma iyeri luho sezi ka iyeri mbe ngii, kando'o, kogo'o 'dinu.

⁷Nako lezi merira ka abongo dungbuluwo, nako lezi iria nikira ka abongo arogo konewo, nako lezi musa nikira ka katagba 'bama taraki, nako lezi uto nikira kindori ka abongo beso ti'yazirawo.

⁸Nako lezi uto medrini ndoye iye lebu lebu kari tohuki kaza kaza nako iye luho sezi ka iye mbe ngii, iye kesu'o 'dinu, nako utoki hunaki 'dinu kinzori 'ba, o'bi ode nowo, Lee, lee, lee, Opi Tunduru logozi zora, ma vani ka'di, ma kpetena, nako ma koesu 'dinura!

⁹Nako kere ma lezi medriniraye kari miingini oko mumbaki Tunduru ma tredrezi opi kidre druko 'orani ma onzozu medrini wangiye wangira'o,

¹⁰makesuye piro iria druko utoraye sasori bile Tunduru tredrezi opi kidre druko'ora kando'o, nako kari ini ma onzozu medrini wangiye wangira iingi nako kari biri iyetaraye umbe opi kidre kando'o, ma kari ode niki nowo,

¹¹Kese imiki, Opi awukura nako Tunduru awukura miingini ose'du, mumbaki logoki, e'dumbe luku alaye kakpa, nako kari ka'di abongo mile mirikera kilerawo, nako kukuri 'dinu.

E'di mite'du 5

¹Ne'ora mindo buku mulira ka tredrezi opi kidre druko'ora tile u'da monyo tara'o, nako e'di mugu ka kesu'oni nako kogoki 'dinu, nako teberi ka eyi ebirioyiki.

²Nako mindo malaika logorani ma ka e'di tongu ngorose koriraki nowo, A'di kese ina buku mulirani mitewuki, nako eyi nirikeraye masoki 'dinu?

³Nako 'be'di alarani ingi leru'o indani ubu'o, indani ubu se'o 'dinu esezi buku mulirani tewu indani kesuni indo 'dinu.

⁴Nako mogba zo e'dumbe 'baka 'be'di alani ose 'ba ma kese buku mulirani tewura, indani kesuni indo 'dinu.

⁵Nako 'be'di lebu makesuri kongbo'ora kowu uwu nowo, Ogba 'ba, indo, Dungbulu koya Yuda rikera tara, Kedi Dawidi rikera kada va, nowora kese buku mulirani tewu, nako niri eyi ebirio ndoyiki.

⁶Ne'ora mindo opi kidre kongbo'o lezi medrini utarayiki nako makesuri kongbo'o, Orombo runzu kezi abongo 'bakohuni erawo, ma konzo ka koi ebirioyiki, nako luho ebirioyiki ma iye kuru ebirio Tunduru rikera ma 'batetu ubu'o ngiiraye.

⁷Nako kosu, kemu buku mulirani tile u'da monyo tredrezi opi kidre druko'ora rikera'o.

⁸Nako kere ma kemu buku ndoni vara'o, lezi uto medriniraye makesu piro iria druko utoyiki keviru bile Orombo runzu huse'o, iye lebu lebu konzori ka tumiki nako ta'bo mele wara waranirayiki nako iye kesu'o udu tagi riira ka 'di, ma ini mitene 'bama ma Tunduru rikera taraye.

⁹Nako kari o'bi le'bura ode nowo, Kese imiki yango imi buku nani emu, imi niri eyiye tewu, e'dumbe 'bakohu ka'di imi e nako kusi mirikera mbeki litanga 'bamaye Tunduruni, unga'du te'ise lebu lebu kongbo'o nako utuyiki, 'bamayi kele nako koyaseyi kele kakpa,

¹⁰Nako lo'be ka iye onzo opi monyo nako mundiziyiki 'dinu Tunduru awukurani. Nako kobiri opini onyo ubu druko'o.

¹¹Inako mindo nako menyi malaikari ngorose sonzo ma kenguri ka opi kidre nako lezi medriniraye makesuyiki, ma iyeri mvoli ka ngi apari luho apari nako keleye keleraye.

¹²Kari owu ngorose korirayiki nowo, Kese e Orombo runzu ma 'bakohurani ini logoni emu, lonyiki, nako mberiki, logo zoraki, mumbaki, miingiki nako kandomaraki 'dinu!

¹³Nako menyi ala mukuye kakpa Tunduru rikera leru'o, ubu 'oraki, ubuseki nako moliri kesu'o kele alaye kakpa ma kari u'orayiki 'dinu ma kari owu nowo, Miingini

onzo ini ma tredre ka opi kidre druko 'orani, nako Orombo runzuni 'dinu, nako mumbaki, makaki, nako logo zoraki wangiye wangi!

¹⁴Nako lezi uto medriniraye kowuri nowo, Amena. Nako makesuye keviru bile, nako kiingirini.

E'di mite'du 6

¹Ne'ora mindo Orombo runzu tewu eyi ala ma ebiriori kongbo 'orani, nako menyi lezi ala uto medrinirari kongbo 'orani ma nirike ngorosera ka abongo zamba kedurawora kowu nowo, Esu!

²Nako mindo kana unzerani, nako 'be'di ma tredre ka kogo'ora ka gonziki nako 'bakoko ini birini nako kepu abongo 'be'di adazi ma kosu adarawo.

³Ne'ora kere ma tewu eyi iria nikirani vara'o menyi lezi medrini iria nikirani kowu nowo, Esu!

⁴Nako kana ala ma ungbe abongo kusiwora kepu, nako 'be'di ma tredre ka kogo'ora 'bakoko ini e'di mezini kenedru katu ubu 'orani inga'du, nowora 'bamaye o'diri iyenanu iye kongbo'o ti, nako 'bakoko ini eli arasa makarani.

⁵Ne'ora kere ma tewu eyi musa nikirani vara'o, menyi lezi medrini musa nikirani kowu nowo, Esu! Nako mindo kana kidurani, nako 'be'di ma tredre kogo'ora ka kiloki tile'o.

⁶Nako menyi abongo ngorosewo lezi medrini utori kongbo 'orani makowu nowo, Kehu kilo lebu kadakuzu lebu risiki, nako anyo kilo musa kadakuzu lebu risiki, nako luru uduye zabiburi toiki 'ba.

⁷Ne'ora kere ma tewu eyi uto nikirani vara'o, menyi ngorose lezi medrini uto nikira rikerani ma kowu nowo, Esu!

⁸Nako mindo kana imii imiirani nako 'be'di ma tredre ka kogo'ora kebeni Mandini, nako 'Bama ma e'dizirari kere ka kogo tokpa. Nako 'bakoko iye logoni ubu pi uto nikira druko'o, yango iyeri 'bamaye o'di eli arasaki, dereki, kiva rondiki, nako lezi kevii ubu 'orayiki 'dinu.

⁹Ne'ora kere ma tewu eyi umu nikirani vara'o, mindo ala mundiri tara se'o 'bama ma 'bako'di iye Tunduru rike re'dikiraye, nako e'dise mitanga ma tangari erayiki.

¹⁰Nako kozari ngorose koriraki nowo, Opi leera mundera 'dinu, i'dara kuba la e'dini opu 'ba, nako la awuri kusi luho tuko 'bama ma onzozu ubu 'orari druko'o 'ba?

¹¹Nako 'bakoko iye lebu lebu ma'du unze tiga tigarani, nako 'bakowu iye iyeri inzo mo'do were'o le'bu, kpere ma mvoli iyeta mozozu embekesuraye nako iye redruko ma 'bakobi iye o'di iyeworaye tara kosu ozori niki kere'o.

¹²Ne'ora kere ma tewu eyi kaza nikirani vara'o, mindo ngingi makarani ke'iri, nako uto kongu kidu abongo gunia kidurawo, nako simba kongu kusiwo.

¹³Nako li'bili'bi ma leru 'oraye keviri ubu druko'o, abongo kogu edu'bara ma ke'irizi opu makarakira kunzu kiha mosi luho iria tarayiwo.

¹⁴Leru sinzeri e abongo buku mulira ma ka mulirinirawo, nako anguye sulayiki kakpa kunzeri iye kere 'oraki e.

¹⁵Nako tobizi ma ubu 'oraye, 'bama ma makarayiki, asigiri makarayiki, lonyiziyiki, nako logoziyiki, 'bamaye kakpa, mbambaye, nako ubuziyiki 'dinu kuviri ko'bo'o nako katra ma angu druko 'orari kongbo'o 'dinu.

¹⁶Nako kungbori anguri bu nako katrayiki 'dinu nowo, Levi awu druko'o, tu'ba awu 'dinu tredrezi opi kidre druko'ora luho'o, nako molovu Orombo runzu rikera tara'o 'dinu.

¹⁷E'dumbe mo'do maka iyeta molovu tara kelu va, nako a'di ma kese ezi kando'ora?

E'di mite'du 7

¹Ne'ora e'di na kogoki mindo malaika uto keziri ka uburi kotu utorari'o, kiyeri ka opu uto ma ubu 'oraye, nowora opu alani tapu 'ba ti ubu druko'o, indani moliriri druko'o, indani kogu ala druko'o kpa.

²Nako mindo malaika ala ka sesi iti ma uto ka'di epuraru, konzo ka Tunduru medrirari eyiki nako koza ngorose koriraki malaika uto ma 'bakoko ka'di iye logoni ubuye moliriki eruraye.

³Kowu nowo, Leru ubuni 'ba, indani moliriye, indani koguye, lindoza ma eyi o'be 'ba mbamba Tunduru awutarari katagba'ora.

⁴Nako menyi mvoli 'bama ma 'bako'be eyi iyeri mbe 'orari tara, ngi a'ba lebu piro uto druko uto, nako 'bako'be eyi iyeri mbe'o te'ise lebu lebu Israeli randa taraye.

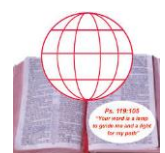
⁵Te'ise Yuda rikera kesu'o 'bako'be eyi ngi apari druko iria, te'ise Rubena rikera kesu'o, ngi apari druko iria, te'ise Gada rikera kesu'o, ngi apari druko iria,

⁶te'ise Asera rikera kesu'o, ngi apari druko iria, te'ise Nafatali rikera kesu'o, ngi apari druko iria, te'ise Manase rikera kesu'o, ngi apari druko iria,

⁷te'ise Simeona rikera kesu'o, ngi apari druko iria, te'ise Levi rikera kesu'o, ngi apari druko iria, te'ise Isakari rikera kesu'o, ngi apari druko iria,

⁸te'ise Zebulona rikera kesu'o, ngi apari druko iria, te'ise Yosefa rikera kesu'o, ngi apari druko iria, te'ise Benyamina rikera kesu'o 'bako'be eyi 'bama ngi apari druko iriari mbe'o.

⁹Ne'ora e'di na kogoki mindo 'bamari loki zo ma 'be'di ala ingi olazira ma ungazi koya lebu lebu kesu 'oraye nako te'iseye kakpa, nako 'bamaye kakpa, nako utuyiki keziri ka opi kidre kando'o nako Orombo runzu kando'o 'dinu, nako ka'duri ka ma'du unze tiga tigaraye, nako ndende koloyiki iye tileri'o.

¹⁰Nako kari oza iye ngorose korirayiki nowo, Musi konga Tunduru awukura bu ma tredre ka opi kidre druko'ora nako Orombo runzu bu 'dinu.

¹¹Nako malaikaye kakpa kenguri ka opi kidre nako makesuyiki nako lezi uto medriniraye nako keveri gbukuni iye katagbaki opi kidre kando'o, nako kiingiri Tunduruni,

¹²kowuri nowo, Amena! Miingini onzo Tunduru awukurani, makaki, mberiki, mumbaki, meriki, meseki nako logo zoraki wangiye wangi! Amena.

¹³Ne'ora 'be'di ala makesuri kongbo'ora ti'di uwu, kowu nowo, Naye a'diye ma ka'duri ala ma'du unze tiga tigaraye? Kungari i'da'da?

¹⁴Nako mowu ini nowo, Makesu, loto e. Nako kowu uwu nowo, Naye 'bama ma kungari sandri makara kesu 'oraye, nako kobari iyeta ma'duraye, kunguri iye unze kusi Orombo runzu rikeraki.

¹⁵Inda nowora kari opi kidre Tunduru rikera kando'o, nako kari ozo ini utoye hunaki u'ba nirikera kesu'o, nako tredrezi opi kidre druko'ora kosu onzo iyeta sinzirani.

¹⁶Kuli kambi iye ohu 'ba le'bu, indani uwo rava kpa, indani uto kambi iye uwu 'ba, indani ala gbogbo kpa.

¹⁷E'dumbe Orombo runzu ma ka opi kidre kando'ora kosu onzo ondruzi iyetarani, nako kosu iye druko tigbo uwo ndundu medri tarari bu, nako Tunduru kosu nduwaye uvu hwere iye luho 'oraki.

E'di mite'du 8

¹Ne'ora kere ma Orombo runzu tewu eyi ebirio nikirani vara'o ala kombu ketri leru'o uto kimbi kesu'o.

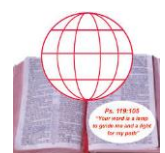
²Nako mindo malaika ebirioraye ma keziri ka Tunduru kando 'oraye nako 'bakoko iye dura ebirio.

³Nako malaika alara kesu, kezi ala mundiri tara kando'o, nako konzo ka ta'bo mele wara wararani ala tagi riira taraki, nako 'bakoko ini ala tagi riira molu, nowora ini kaha mitene 'bama Tunduru rikerari tarayiki kakpa ala mele wara wararani mundiri tara druko'o, ma ka opi kidre kando'ora.

⁴Nako kanyagu ala tagi rii ndo tara sesi kori kerelebu'o mitene 'bama ma Tunduru rikera tarayiki malaika tile 'oraki Tunduru kando'o.

⁵Nako malaika kemu ta'bo ala tagi riira tarani, nako sezini kesiki ma ongazi ala mundiri tara druko'ora, nako kombeni ubu druko'o, nani tokpazira zambari medu konzo ka, nako ngorose koriraki, zambari meveki, nako ngingiki 'dinu.

⁶Ne'ora malaika ebirio duraziraye kitiri iyenanu iyeta duraraye temi.

⁷Ne'ora malaika merira temi dura nirikerani, nako ota kesiki ma kahari kusikira keviri ubu druko'o, nako ubu pi musa nikira kowu hwere nako koguri pi musa nikira nako usu rekusa kakpa kowu hwere.

⁸Ne'ora malaika iria nikira temi dura nirikerani nako alala ma ka abongo angu makarawo ma ka owu kesikira 'baka kombe moliri'o,

⁹nako moliri pi musa nikira kongu kusini. Nako lezi medrini pi musa nikira moliri kesu 'oraye ke'diri, nako weri pi musa nikiraye ke'deri e.

¹⁰Ne'ora malaika musa nikira temi dura nirikerani nako li'bili'bi kongu leru 'oraki kasi, nako kowu abongo kesi ndunduwo, nako kasi uwo orozi pi musa nikira'o, nako uwo ma tu'buzira.

¹¹Nako li'bili'bi ndo kebeni Kanzari kogu, nako uwo pi musa nikira kongu kanzari koguni nako 'bama sonzo ke'diri uwo ndoki, e'dumbe 'bakungu ini kosirata.

¹²Ne'ora malaika uto nikira temi dura nirikerani nako uto pi musara kozori, nako simba pi musa nikiraki, nako li'bili'bi pi musa nikirayiki, nowora mitama pi musa iyeta nikira kodu e, nako mo'do pi musa nikira'o mitama konzo ingi, nako huna pi musa nikira'o nowonu 'dinu.

¹³Ne'ora mindo, nako menyi beso ma ka ti'ya leru'o ma koza ngorose koriraki nowo, Iyagale, iyagale, iyagale, 'bama ma onzozu ubu druko 'oraye, ngorose dura eleseri tara ma malaika musa kari kogo mitemikirarisiki!

E'di mite'du 9

¹Ne'ora malaika umu nikira temi dura nirikerani nako mindo li'bili'bi ala kasi va bile ma ongazi leru'ora, nako 'bakokoni kifungula kuperi tito ma ise ingira tarani.

²Nako tewu kuperi tito ma ise inginirani, nako kanyagu kongu kuperi tito 'oraki, abongo kanyagu ubi makara tarawo, nako utoni opuki konguri kidu kanyagu ma ongazi kupe 'orakira.

³Nako kazaye kebiri ubu druko'o kanyagu kesu 'oraki, nako 'bakoko iye logoni abongo logo kilikpa ubu 'orari tarawo.

⁴Nako 'bakowu iye iyeri usu ubu 'orani eru 'ba, indani ala ekusa ma ka oyera, indani kogu ala, inako lebu 'bama ma eyi Tunduru rikera ingi katagba 'orayenu.

⁵Nako 'baketu iye iye o'di 'ba, inako iyeri iye sandri imbe monzeki simba umu, nako imbe monze iyekura ka abongo imbe monze kilikpa rikerawo, ma ta'bi 'be'di alara mbenira.

⁶Nako wangi no'o 'bamaye kobiri mandini ovi, inako kambirini ose 'ba. Mandi rava kosu iye uva, nako mandi kosu ti'ya iye mbekira e.

⁷Ne'ora kaza ndoye kari indori abongo kana ma kari mekperini keviinirayiwo, ala ma kindori abongo biri mele wara waraniraworaye kari iyeri druko'o, iyeri luho kari abongo 'bamari luhowo.

⁸Iyeri druko ka'du ka abongo indiri druko ka'duwo nako iye siye kari abongo dungbuluri siwo.

⁹Konzori ka koromondoyiki ma kari abongo umbe ayaniraworaye, nako ngorose iye tohuri taraye kogba abongo magali sonzo kanayiki ma kari ti'ya kevii kesu 'orawo.

¹⁰Kari taviyiki abongo kilikpari tarawo, nako mito'biki 'dinu, nako iyeri logo 'bamaye meru ta simba umura ka iyeri taviri'o.

¹¹Tebizi iye druko'ora ka 'di ma ini malaika kupe ma ise inginira tarani. Kebeni Ebere tukira ka Abadona, inako Giriki tukira ka Apoluona, niri e' diseni E' dezi.

¹²Sandri merira kada va. Sandri iria alaraye kobiri ebi,

¹³Ne'ora malaika kaza nikira temi dura nirikerani, nako menyi ngorose ma kong'a koi utorari bu ma kari ala mele wara wara mundiri tara druko'o ma ka Tunduru kando'ora.

¹⁴Ngorose ndo kowu malaika kaza nikira ma durazirani nowo, Tanga malaika uto ma konzori ka mito'ini uwo maka Eufrate tu 'oraye.

¹⁵Nowora 'batanga malaika ndoye ma 'bako'be ka'di iye mekperini uto ndo ta, mo'doki, simbaki, nako owuki 'dinu, iyeri 'bama pi musa nikirani o'di ti.

¹⁶Batongu uwu mvoli asigiri kanazirari loki ka kele a'ba iria.

¹⁷Nako e'di ma mindora kesu'o kanaye kindori uwu nowo. 'Bama ma trodrezi kogo 'oraye ka'duri umbe ma iyeri eyi ka kesiwo nako lugawo nako barutiwo, nako kanari drukoye kari abongo dungbuluri drukowo, nako kesi kanyagu barutiki kediri iyeri tu 'oraki.

¹⁸Nako kiva rondi musa nayiki 'bako'di 'bama pi musa nikirani, kesiki, kanyaguki nako barutiki ma kungari iyeri tu 'orakira.

¹⁹E'dumbe logo kanari tara ka iyeri turi kesu'o, nako iyeri taviri kesu'o 'dinu, e'dumbe iyeri taviye kari abongo unyiwo ma kari drukokiraye, nako neyiki kari niki 'bamaye ti'be.

²⁰Ne'ora 'bamari yenge esezi ma 'baka ohu 'ba kiva rondi nayikiraye kpa kari iye kenedru uza 'ba, ala mozo iye tileri 'oraki, kari onda 'ba kuru moduraye miingiki, alari eyi mo'irayiki, mele wara wararani, nako mele unzerani, nako molani, kunuyiki, koguyiki, ma keseri 'ba indo, indani enyi indani o'bu.

²¹Nako kari iye kenedru uza 'ba iyeta mohura ta, iyeta ko'ira ta, iyeta luho unzera ta, indani iyeta kogorata.

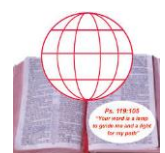
E'di mite'du 10

- ¹Ne'ora mindo malaika ala ma logo zorazi kotu leru 'oraki, kisuri ka trutru kongbo'o, ma drana ka kori druko'o, nako luho ka abongo utowo, humbaye kari mbegi kesinirayiwo.
- ²Nako buku muli werenzura konzo ka mitewuni tile'o. Nako ko'be uhu u'da monyo 'orani moliri druko'o, nako legu 'orani ubu druko'o.
- ³Nako koza ngorose koriraki, abongo dungbulu ma kogbarawo, nako kere ma kozara'o zambari medu ebirioraye keduri.
- ⁴Nako kere ma zambari medu ebirioraye kedurira'o, ma'di kogo muguki, inako menyi ngorose ma ongazi leru'ora ma kowu nowo, Tebe eyi e'di ma zambari medu ebirioraye kowurira e, ugu iye 'ba.
- ⁵Nako malaika ma mindo ma kezi ka moliri druko'o, ubu druko'o 'dinura kinga tile u'da monyo tara kori leru'oni.
- ⁶Nako to'du inzi Tunduru ma onzozu wangiye wangiraki nako ma kuku leruni, ala ma u'orayiki, ubuni, ala ma u'orayiki, nako moliriye, ala ma u'orayiki, yango kambi onzo 'ba le'bu si.
- ⁷Inako wangi ma malaika ebirio nikira temi dura nirikeranira'o, e'di mikovi Tunduru rikera kosu ozori kere'o, abongo tongu mbamba nirike monzizirayerawo.
- ⁸Ne'ora ngorose ma menyi va ma ongazi leru'ora kowu uwu le'bu nowo, Osu, emu buku mulirani ma konzo ka mitewuni malaika ma kezi ka moliri druko'o ubu druko'o 'dinura tile'ora.
- ⁹Nowora mosu malaika bu, nako mitongu ini buku muli werenzu ndorani oko'du uwu. Nako kowu uwu nowo, Emuni, nako onyoni. Kosu ongu kosini mikesu'o, inako ndrundrundru abongo kemeri mo'buwo mitu'o.
- ¹⁰Nako memu buku muli werenzurani malaika tile 'oraki, nako monyoni, nako konzo ndrundrundru abongo kemeri mo'buwo utu'o, inako kere ma monyoni vara'o, ukesu kongu kosini.
- ¹¹Nako kowuri uwu nowo, Losu monzi onzi le'bu 'bama sonzo risiki, koyaseyiki, utuyiki nako tobiziyiki 'dinu.

E'di mite'du 11

- ¹Ne'ora 'bakoko uwu ngala misonzi tarani maka abongo luturuwora, nako 'bakowu uwu nowo, Onga, sonzi u'ba Tunduru rikeraye, ala mundiri taraki, nako ola 'bama ma kari iingi kesu 'oraye,
- ²inako onzi kahaga tepu u'ba Tunduru rikera 'orani 'ba, ondani e. E'dumbe 'bakokoni koyaseye, nako kobiri ama leera tadu simba piro uto druko iria.
- ³Nako mosu logoni oko urike e'dise tangaziraye iria, nako kobiri e'dini tongu mo'do ngi lebu a'ba iria piro kazaki, ma ka'duri ka guniayiki.

- ⁴Naye olivari kogu iria nako ala kesi mita'bi ta iriaki, ma keziri ka Opi ubu tara kando 'oraye.
- ⁵Nako inda 'be'di ala ma kile iye erura, kesi kongga iyeri tu'o nako ka me'diziye onyo. Nowora inda 'be'di ma kile iye erura, 'bakobi ini ohu be.
- ⁶Bama ndoye kari logoki leri tu a'ba'du, nowora usani oba 'ba ti kpere iyeta mo'do monzi tara'o. Nako kari logoki uwo druko iza'du kusini nako ubuni oma'du kiva rondi lebu lebuki, uto ma kilerira buki kakpa.
- ⁷Nako kere ma kuwuri e'dise mitanga iyetarani vara'o, lezi ma ongazi kupe ise inginira kesu'ora kosu kevii oma iyeki, kosu iye ada, nako kosu iye o'di.
- ⁸Nako iyeta aburaye kobiri uno kizii ama makara tara'o, ma 'bakungbo Sodoma, nako Ezibeto e'di mikombekirawo, kere ma 'batama niki Opi iyekurani kogu mala mbe'ora.
- ⁹Nako 'bama ma kungari 'bamari kongbo 'oraye nako te'iseyiki, utuyiki, nako koyaseyiki kobiri iyeri abu indo ki ki ki mo'do musa kimbiki nako kobiri etu 'ba 'bayi iye u'ba mumba ru'ba kesu'o.
- ¹⁰Nako 'bama ma onzozu ubu druko 'oraye araga kosu iye ode iye mbe'o, nako kobiri aragani ozo, nako kobiri ala mokoye oko iye kongbo'o. E'dumbe monzizi iria neye kokori ka'di sandrini 'bama ma ubu 'oraye mawurata.
- ¹¹Inako mo'do musa kimbikirari kogoki kuru medrinira kongga Tunduru bu kosu iye kesu'o, nako keziri kori, nako uru makara kode 'bama ma iye indoziyaye.
- ¹²Nako kenyiri ngorose maka ma ongazi leri 'orani ma kowu iye nowo, Lisosi nuve. Nako sosiri leri'o trutru kesu'o me'dizi iyetarari luho'o.
- ¹³Nako uto neki ngingi makara ke'iri, nako ama maka pi apari nikira ke'deri, nako 'bama ngi ebirio ke'diri ngingi ndoki. 'Bama ma eseziraye iye mbe kodu mawu nako kiingiri Tunduru ma leri 'orani.
- ¹⁴Sandri iria nikira kada va. Indo, sandri musa nikira kasa va mesuki.
- ¹⁵Ne'ora malaika ebirio nikira temi dura nirikerani, nako ngorose makaraye konzori leri'o ma kowuri nowo, Opi monyo ubu tara kongu opi monyo Opi awukura rikerani nako Kristo nirike rikerani 'dinu. Nako kosu opini onyo wangiye wangi.
- ¹⁶Makesu piro iria druko utoye ma trodreri Tunduru kando'o opi kidre iyetarari druko 'oraye keviri iye katagba gbukuni nako kiingiri Tunduruni,
- ¹⁷kowuri nowo, Moko imi mumbani, Opi Tunduru Logozi zora ma konzo ka nako ma ka'di vanira, E'dumbe lemu mirike logo makarani, nako li'do va opi monyoki.
- ¹⁸Koyaseye kozori molovu logoki, inako kevii mirikera kelu, nako wangi e'di mopu 'bama ma e'dizirari tara, nako mo'do ma 'bakobi niki mitukoni oko mirike mbamba monziziraye, nako 'bama ma mirikeraye, nako 'bama ma mikebeni eriziraye, 'bama ma iyerisi logo ingirari mbe'o kpere ma iyerisi logorayiki 'dinu, nako mo'do 'bama ma ubu e'deziraye e'de'du.

¹⁹Ne'ora 'batewu u'ba Tunduru rike leri 'orani, nako 'bakindo sanduku nirike e'di mikindi tarani u'ba nirikera kesu'o. Nako zambari medu konzori ka nako ngorose makaraki nako zambari meveki, nako ngingiki, ota makaraki 'dinu.

E'di mite'du 12

¹Ne'ora ese makara te'duri leri'o. Indi ma ka'duri ka utoki nako simba konzo ka uhuse, nako li'bili'bi apari druko iria kari druko'o biriwo.

²Konzo ka kesuki 'dinu, nako kogba sandri imbe monze modru taraki, nako kogba sandriki ini odruri.

³Nako ese alara te'duri leri'o. Ima maka ungbera, ma ka drukoki ebirio, koiki apari, nako biri opi ta ebirio ka drukori druko 'o lebu lebu.

⁴Nako tavi nirikera kese li'bili'bi pi musa nikirani leri 'oraki, nako kombeye ubu'o. Nako ima kezi ka indi ma ka kogo unzu modrukira kando'o, nowora kere ma kodrunira'o ini unzuni onyo ti.

⁵Nako indi ndo kodru unzukowuni, 'be'di ma kosu opini onyo koyase kakparari druko'o kogu ayaniraki, inako 'bakinga nirike unzu ndoni kori Tunduru bu, nako nirike opi kidrera bu 'dinu.

⁶Nako indi ndo ti'ya ilubu'o, kere ma Tunduru kiti inira'o, ma 'bayi ini tihu mo'do ngi lebu a'ba iria piro kazaki.

⁷Ne'ora kevii ki'dori leri'o Mikaeleye malaika nirikerayiki kari kevii oma imaki, nako imaye nirike malaikarayiki komari kevii,

⁸inako 'bakada iye nako iye kere ka moseri ingi leri'o.

⁹Nako 'bakombe ima makarani ubu'o, ini unyi tutira, ini Mazuni, Satana, ma 'bama ma ubu 'oraye kakpa unyazira, 'bakombeni bile ubu'o, nako 'bakombe malaika nirikeraye bile iniki.

¹⁰Nako menyi ngorose korirani leri'o, kowu nowo, Kpetena musi kelu va, nako logo opi monyo Tunduru awukura rikeraki nako meziri Kristo rikeraki 'dinu. E'dumbe 'bakombe mosozi awu redrukoye osozirani va, ma ka iye oso utoye hunaki Tunduru awukura kando'ora.

¹¹Nako kadarini Orombo runzuri kusi mbeki, nako e'dise mitanga iyekura mbeki, nako kawuri ka'di iyeta medrirani 'ba, kpere iyeta mandira'o.

¹²Ne'ora Leri, nako ami ma lonzo ka kesu'ora 'dinu, aragani ami ohu. Inako ami ubu nako moliriki 'dinu, sandri ami druko'o, e'dumbe Mazu kotu va ami bu, ma molovu ka ini ohu zo, e'dumbe koto yango wangi nirikera ka tobi wari.

¹³Ne'ora kere ma ima kindo yango 'bakombeni va bile ubu'o, kido indi ma unzu kowurani odruzirani.

¹⁴Inako 'bakoko indi ndoni tohu iria beso makara rikeraye ini ti'ya ti ima buraki ilubu'o, kere ma 'baka niki ini tihu owu musa kimbikira'o.

¹⁵Unyi ko'bu uwo ko'be'ora abongo uwo mororawo indi ndo koliki, uwo mose ndoni ini indini ese ti.

¹⁶Inako ubu tapa indini, nako ubu tewu utu ini uwo ma orozi ma ima ko'bu ko'be 'orani ota'du.

¹⁷Nako molovu kohu imani indi ndo mbe'o, nako kosu kevii oma indi ndo rike morirase yengerari mbe'o, 'bama ma ke'beri meziri Tunduru rikeraye, nako ma e'dise tangazi Yesu risikiraye 'dinu. Nako kezi ka sinya moliri tu'ora druko'o.

E'di mite'du 13

¹Ne'ora mindo lezi konga moliri'o, ma ka koiki apari nako drukoki ebiriora, nako biri opi monyo tara apari ka koiri druko'o, nako kebe ota monzi tara ka drukori druko'o lebu lebu.

²Nako lezi ma mindora ka abongo kosiwo, nako uhuye kari abongo lezi ma 'bakungbo dubari huyiwo, utu ka abongo dungbulu tuwo, nako ima koko nirike logorani ini, opi monyo nirikeraki e'di mezi maka opi monyo taraki.

³Nako druko lebu kindori yango 'bako'be odro imbe'o ma mandi ambazirani, inako odro ndo kodra e. Nako 'bama ma ubu 'oraye kakpa tokpari lezi ndoni kenedru mowu waaraki.

⁴Nako 'bamaye kiingiri imani, e'dumbe koko nirike e'di mezirani lezinirata, nako kiingiri lezi ndoni 'dinu, kowuri nowo, A'di ka abongo leziwo? Nako a'di kese kevii oma imbe'ora?

⁵Ne'ora 'baketu lezini e'di mingari tarani tongu, nako ota monzi tarayiki 'dinu, nako 'bakoko ini e'di mezini ini ozo niki simba piro uto druko iria.

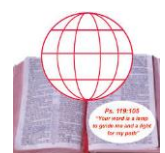
⁶Nako ki'do ota onzi niki Tunduru mbe'o, ini nirike keberani onzi niki, kere manzo ta nirikeraki, niri e'diseni 'bama kakpa ma onzozu leru 'oraye.

⁷Nako 'bakoko ini logoni kevii oma 'bama ma Tunduru rikerari mbe'o ini iye ada. Nako 'bakoko ini e'di mezini te'ise lebu lebu druko'o nako 'bamaye kakpa, utuki, koyase lebu lebuki 'dinu.

⁸Nako 'bama kakpa ma onzozu ubu druko 'oraye kobiri ini iingi, 'be'di lebu lebu ma kebe ka uguri 'ba lindo ubuse ki'dori 'bara'o buku medri ta Orombo runzu ma 'bakohura rikera kesu'ora.

⁹Be'di ma ka ibikira ini enyi.

¹⁰Inda 'be'di ala 'bakopu ini e'di erung'a taranira, 'bakobi ini o'be erung'a ru'ba'o. Inda 'be'di ala kohu 'bamaye eli arasaki, 'bakobi ini ohu eli arasaki 'dinu. E'di nani kile yango 'bama ma Tunduru rikeraye iye onge iye kenedru metuki.

- ¹¹Ne'ora mindo lezi ala ma ongazi ubu kesu'ora, konzo ka koi iriaki abongo orombo runzu rikerawo, nako ke'di abongo ima ke'dirawo.
- ¹²Nako kozo e'di mezi lezi merira rikerani ngii lezi meri ndo kando'o. Nako ko'be ubuye 'bama ma konzori ka kesu 'orayiki iyeri lezi meri ma nirike odro ma mandi ambazira kodra erani iingi.
- ¹³Nako kozo ese makaraye, ko'be niki kpere kesi konga leri'o 'dinu otu ubu druko'o 'bamari luho'o.
- ¹⁴Kunya 'bama ma onzozu ubu 'oraye ese ma 'bakoko ini ozo lezi kando 'orayiki. Nako kowu 'bamaye iyeri eyi o'i lezi ma ka odrokirani ma 'bake'be ka'di eli arasakira inako konzo ka medrinira.
- ¹⁵Nako 'bakokoni ovu o'be eyi lezi rikera kesu'o, nowora lezi ndo rike eyini e'di ti, nako 'bama ma kari ile 'ba eyi lezi ndo rikerani iingiraye 'bayi iye ohu e.
- ¹⁶Nako ko'be 'bamaye kakpa ma iyerisi logo ingiraye nako ma iyerisi logorayiki, lonyiziye sandriziyiki, ubuziye mbambayiki 'bayi ogoroni o'be iye tile u'da monyo drukori'o indani iye katagbari'o,
- ¹⁷nowora 'be'di alani alalani oze 'ba ti indani ezi 'ba 'dinu, inda ka ogoro ndoki 'ba, niri e'diseni kebe lezi rikera indani mvoli nirike kebera tara.
- ¹⁸E'di nani kile mberi. 'Be'di ma ka e'di motoki ini ola mvoli lezi ndo rikerani, e'dumbe ini 'be'di mvoli. Nirike mvolira ka a'ba kaza piro kaza druko kaza.

E'di mite'du 14

- ¹Ne'ora mindo Orombo runzu kezi ka angu Ziona druko'o, nako 'bama ngi a'ba lebu piro uto druko uto keziri ka iniki ma kari kebe nirikeraki nako Apa nirikera kebeki ma kuguri ka iye katagbari 'oraye.
- ²Nako menyi ngorose ma ongazi leri'o ma ka abongo uwo bururaworani, nako abongo zamba medu makarawo. Ngorose ma menyira ka abongo tumi omazi ma kari iyeta tumiraye omarayiwo.
- ³Kari o'bi le'burani ode opi kidre kando'o, nako lezi uto medrinirari kando'o nako makesuri kando'o 'dinu. 'Be'di ala ingi ma kese o'bi ndoni o'tora inako lebu 'bama ngi a'ba lebu piro uto druko uto, iye 'bama ma 'bakanga ubu 'oraye.
- ⁴Bama naye iye 'bama ma kari iduri 'ba iyenanu indiyikiraye, e'dumbe iye 'bama ma luho unze ingi iyekiraye. 'Bama naye kari Orombo runzuni tokpa kere kakpa ma kosu u'ora'o. 'Bama naye 'bakanga iye 'bamari kongbo'o, abongo kiha ikozi meri Tunduruni nako Orombo runzukirayerawo.
- ⁵Nako 'baka kenzoni ose 'ba iyeri tu'o, e'dumbe konzori koba ingini.

⁶Ne'ora mindo malaika alarani ma ka ti'ya kori leru engu'o, ma ka e'di mo'da wangiye wangi tarani tongu 'bama ma onzozu ubu 'oraye, koyaseye, te'iseyiki, utuyiki nako 'bamaye kakpa.

⁷Nako kowu ngorose koriraki nowo, Leri Tunduruni, liingi ini, e'dumbe uto nirike e'di mopu tara kelu va. Nako liingi ini ma leruye ukuzi ubukirani, moliriyiki uwo ndundurayiki 'dinu.

⁸Ne'ora malaika ala iria nikira ka tokpa, ma kowu nowo, 'Bakonzu Babulona, ama makarani, ma ko'be koyaseye kakpa konziri zabiburi toi luho unze nirikera tarani.

⁹Ne'ora malaika ala musa nikira tokpa iye ma kowu ngorose koriraki nowo, Inda 'be'di ala ma kiingi lezini niri eyiki 'dinu, nako ke'i ogoro katagba'o indani tile'o,

¹⁰ini 'dinu kosu zabiburi toi Tunduru rike molovu tarani onzi, ma konzu ka kopo molovu nirikera kesu'o mahani 'bara, nako 'bakobi ini sandrini oko kesiki nako barutiki malaika leerari kando'o, nako Orombo runzu kando'o 'dinu.

¹¹Nako kanyagu sandri iyekura tara sesi kori wangiye wangi. Nako minzo ingi iyeki utoye hunaki, iye 'bama makari leziye niri eyiki 'dinu iingiraye, nako 'bama ma ogoro nirike kebe tarani ke'iziraye.

¹²E'di nani kile yango 'bama ma Tunduru rikeraye onge iye kenedru, iye 'bama ma kari e'di mezi Tunduru rikeraye ke'be nako ma kari metuki Yesuniraye.

¹³Ne'ora menyi ngorose ma ongazi leru 'orani ma kowu nowo, Ugu e'di nani, 'Bama ma e'dizi Opi kesu'o i'dori'du kpetenaraye iye kandomarazi. Kuru Leera kowu nowo, Gbegbu, iye kandomarazi, e'dumbe kobiri inzo iyeta mozo ma tomburi nikira'o, nako iyeta mozoraye tokpari iye.

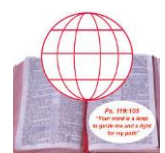
¹⁴Ne'ora mindo, nako trutru unzera ka 'di nako mindo ala ma kindori abongo 'be'diwo ma tredre ka trutru druko 'orani. Biri mele wara wararanira ka druko'o, nako eli egerembeku pilipilira ka tile'o.

¹⁵Nako malaika alara kongu u'ba Tunduru rikera kesu'o, koza ngorose koriraki 'be'di ma tredre trutru druko 'orani nowo, Inga eli egerembeku mirikerani, nako osi, e'dumbe wangi mosi tara kelu varata. Kiha ubu druko 'oraye kongbari va.

¹⁶Nowora 'be'di ma tredre trutru druko'ora kova eli egerembeku nirikerani ubu druko'o, nako ubu kosiri e.

¹⁷Ne'ora malaika alara kongu u'ba Tunduru rike ma ka leru'ora kesu 'oraki. Ini 'dinu konzo ka eli egerembeku pilipiliraki.

¹⁸Nako malaika ala kongu ala mundiri tara kidre 'oraki, ini malaika ma ka logoki kesi druko'ora, nako koza ngorose koriraki malaika ma onzozu eli egerembeku pilipilirakini nowo, Inga eli egerembeku mirikerani, nako osi zabibu raganza ma ubu 'oraye. E'dumbe niri kihaye kongbari e.

¹⁹Nowora malaika ndo kova eli egerembeku nirikerani ubu'o, nako kenzu zabibu raganza ma ubu 'oraye nako kombe iye molovu Tunduru rikera rike kere ma zabiburi maza tara kesu'o.

²⁰Kere ma zabiburi kihari maza tara 'batadu tepu ama makara 'o, nako kusi konzu onga'du kere no 'oraki, kpere ondro a'ba iria, inako niri kili konzo abongo metere lebu kimbikirawo.

E'di mite'du 15

¹Ne' ora mindo ese alarani Leru' o, maka nako kesu mowunira, malaika ebirio kiva rondi ebirioraki ma kuwu nikiraye, e'dumbe iyeki Tunduru rike molovura kewu e.

²Ne'ora mindo ala ma kindori moliri ma kahari ka kesiki marayawo, nako 'bama ma lezini eyi nirikeraki nako mvoli nirike kebera taraki adaziraye keziri ka moliri marayanira tu'o, nako kari tumi Tunduru rikerayiki iye tile'o.

³Nako kari Muse, mbamba Tunduru rike o'birani ode, nako o'bi Orombo runzu rikerani 'dinu nowo, Imi Opi Tunduru logozi zorani, mozo mirikeraye maka nako kesu mowuni 'dinu! Imi Opi koyaseri tarani, Iti mirikeraye konzori ore nako gbegbu!

⁴Opi, a'di ma kambi imi eri 'bana? A'di ma kambi mikebeni iingi 'bana? Imina ma lebu leerani. Koyaseye kakpa kobiri ebi imi iingi, e'dumbe mirike mozo oreraye te'duri varata.

⁵E'di na kogoki mindo u'ba Tunduru rike hema kesu'ora tewuri.

⁶Malaika ebirio kiva rondi ebirioki kuvuri kesu 'oraki, ma ka'duri ka ingba ti'du lee mogurarayiki, nako iye renguye kari mito'ini saraba mele wararanirayiki.

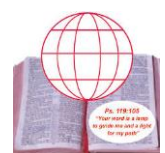
⁷Nako lezi lebu lezi medrini utorari kongbo'ora koko malaika ebirioraye ta'bo ebirio mele wara wararanira ma seziri ka Tunduru rike molovurayiki, Tunduru ma ka medrini wangiye wangira.

⁸Nako u'ba Tunduru rikera sezi ka kanyaguki ma ongazi mogu Tunduru rikera 'orakira, nako logo nirikeraki, 'be'di ala ingi ma kese osu u'ba Tunduru rikera kesu'ora lindo kiva rondi ebirio malaika ebirio taraye kariza ewu 'ba.

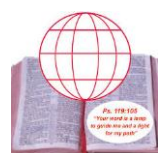
E'di mite'du 16

¹Ne'ora menyi ngorose kori ma ongazi u'ba Tunduru rikera kesu 'orakirani, kowu malaika ebirioraye nowo, Lobi, lituku ubu druko'o molovu Tunduru rikera ma ongazi ta'bo ebiriorari kesu 'orani.

²Ne'ora malaika merira kosu, nako tuku molovu ta'bo nirikera kesu 'orani ubu druko'o, nako kongu odro ma konzeri tenderaye 'bamari mbe'o ma kari lezi rike ogororaki iye mbe'o, nako ma kari niri eyini iingiraye 'dinu.

- ³Ne'ora malaika iria nikira tuku molovu ta'bo nirikera kesu 'orani moliri'o, nako kongu kusini abongo 'be'di abunira rikerawo. Nako ala lebu lebu medrini ma ka moliri kesu'ora kondi e.
- ⁴Ne'ora malaika musa nikira tuku molovu ta'bo nirikera kesu 'orani uwo mororari kesu'o nako uwo ndundurari kesu'o 'dinu. Nako konguri kusini.
- ⁵Nako menyi malaika uwo tarani kowu nowo, Imi ma leerani, mirike mopuraye kari ore, Imi la kpetena, nako ma vani la'di.
- ⁶E'dumbe 'bamaye kunzuri kusi 'bama mirikerari tarani, nako monziziri tarani 'dinu, nako loko iye kusini iyeri onzi ti. Kese iyeki 'dinu!
- ⁷Nako menyi ala mundiri tarani koza nowo, Iyi, Imi Opi Tunduru, logozi zorani, Mirike mopuraye kari gbegbu nako ore!
- ⁸Ne'ora malaika uto nikira tuku molovu ta'bo nirikera kesu 'orani uto druko'o, nako 'bako'be utoni 'bamaye uwu niri gbogboki.
- ⁹Bamaye kowuri gbogbo maka ndoki, nako toluri kebe Tunduru rikerani ma logozi kiva rondi nari druko'ora, inako kari iye kenedru uza 'ba miingini oko'du ini.
- ¹⁰Ne'ora malaika umu nikira tuku molovu ta'bo nirikera kesu 'orani opi kidre lezi rikera druko'o, nako opi monyo nirikera kodu kidu, nako 'bamaye kokari iye kadraye monze iye mbera risiki.
- ¹¹Nako toluri Tunduru leru 'orani iye mbe monze risiki odro iyetara risiki 'dinu, inako kari iye kenedru uza 'ba iyeta mozorari ta.
- ¹²Ne'ora malaika kaza nikira tuku molovu ta'bo nirikera kesu 'orani uwo orozi ma ka Eufrate kesu'o. Uwo ndo ko'i hwere, itini ekpe'du tobizi ma ungazi utori mepu 'oraye.
- ¹³Nako mindo kuru modura musa ma kari abongo toriyiwo ma kungari ima tu'o nako lezi tu'o, nako monzizi kenzozinira tu'o 'dinuraye.
- ¹⁴E'dumbe iye kuru moduraye, ma kari eseye ozora, ma kari obi tobizi ma ubu 'orari bu kakpa, iye enzu'du kerelebu'o kevii ta mo'do maka Tunduru logozi zora rikera'o.
- ¹⁵(Indo, mesu abongo kogoziwo. Kandomara 'be'di ma luho ka ngborani, ma tomvu nirike ma'durani 'dinu, nowora ini o'bu 'ba kusuni ti, nako indori 'ba teende ti.)
- ¹⁶Nako kenzuri opiye kere ala'o ma 'bakungbo Ebere tuki Aramagedona.
- ¹⁷Ne'ora malaika ebirio nikira tuku molovu ta'bo nirikera kesu 'orani opu'o, nako ngorose korira kongu u'ba Tunduru rikera 'oraki, opi kidre 'oraki 'dinu, kowu nowo, Kozori va.
- ¹⁸Meve zamba taraye, ngorose korirayiki, medu zamba tarayiki kari 'di. Nako ngingi makara ke'iri, onga'du wangi ma 'bakonzo niki ubu druko'ora kpa, ngingi maka nowora kaza ozori lito 'ba.

¹⁹Ama maka zora kopuri kongboki musa, nako ama maka koyase kandirari taraye ke'deri, nako Tunduru kana Babulona makara risi, yango ini onzi kopo kevii nirike molovu tara kesu'o hwere.

²⁰Sula lebu lebu kazu, nako anguye 'bakose 'ba,

²¹nako ota makaraye ma iyeri tindiri lebu lebu ka abongo kilo piro umurawo keviri 'bamari druko'o onga'du leru 'oraki, kpere 'bamaye toluri Tunduruni kiva rondi ota tara risiki, e'dumbe kiva rondi ne konzo tendewari nowo.

E'di mite'du 17

¹Ne'ora malaika lebu ebirio ma konzori ka ta'boki ebiriorari kongbo'ora kesu, kowu uwu nowo, Esu nuve, mosu imi e'di mopu indi luho unze ozosi mawu ma tredre ka uwo sonzori druko'ora rikerani te'du.

²Tobizi ma ubu 'oraye kozori luho unzeni iniki va. Nako 'bama ma onzosi ubu 'oraye tingbari toi luho unze nirikeraki.

³Nako Kuru Leera kode uwu nako malaika komba uwuilubu'o. Nako mindo indi ma tredre ka lezi unghera kogo 'orani. Lezi ndo sezi ka kebe ota monzi tarayiki, ma ka drukoki ebirio nako koiki aparirani.

⁴Indi ndo ka'duri ma'du unghera nako ngbaru ngbaruraki, kukuri ka mele wara wararaki nako kunu ma iyeri meze ka mawurayiki, iyoyiki, ma kode kopo mele wara wararani tile'ora ma ala ma mo'uri tara sezi ka kesu'o kpere ala modu luho unze nirikera taraye.

⁵Nako kebe ma mikovinira kuguri ka katagba'o nowo, Babulona makara, zoko luho unzeziri tara nako ala ma mo'uri ubu tarari taraye 'dinu.

⁶Nako mindo indi ndoni tingba ka kusi 'bama ma Tunduru rikerari taraki, kusi 'bama ma e'dizi Yesu risikirari taraki 'dinu. Kere ma mindo indi ndonira'o, monzo kesu mowuki mawu nirisiki.

⁷Inako malaika kowu uwu nowo, Mikesu ka owu waa e'duta? Mosu imi e'di mikovi indi ndo rikerani owu, nako e'di mikovi lezi ma tamba inira rikerani 'dinu ma ka drukoki ebiriora nako koiki aparira

⁸Lezi ma lindo nenira ka'di medrini tuti, inako kpetena ka ingi, nako ka kogo mepuki kupe ma ise ingira kesu 'oraki, nako kosu me'deri'o. 'Bama ma onzosi ubu 'oraye ma iye kebeye kari uguri 'ba ongazi mi'dori ubu tara buku medri tara kesu 'oraye kobiri onzo kenedru mowuki lezi ndoni mindoki, e'dumbe ka'di medrini tuti, inako kpetena ka ingi, nako kosesu.

⁹E'di nani kile mana mberikira. Druko ebirioraye iye angu ebirio, ma indi ndo tredre ka druko 'oraye.

¹⁰Nako konzori ka 'dinu tobizi ebirio ma umuraye kadari e, lebura ka'di, nako alara kaza epu 'ba. Nako kere ma kosu epura'o kosu onzo were wari.

¹¹Nako lezi ma tuti ka'di 'dira nako kpetena ka ingi, ini tebizi obora nikirani, nako ini tobizi ebiriorari kongbo'o nako kosu osu me'deri'o.

¹²Nako koi apari ma lindo neraye iye tobizi apari ma kari logo opi tara ke'iza 'baraye, inako kobiri meziri opi tarani ke'i kerelebu'o leziki, uto lebu wari.

¹³'Bama naye konzori mana leburaki, nako kokori logo iyetarani e'di mezi iyetarako 'dinu lezini.

¹⁴'Bama naye kobiri kevii oma Orombo runzu mbe'o, nako Orombo runzu kosu iye ada, e'dumbe ka Opi opiri tara, nako Tebizi tobiziri tara 'dinu, nako 'bama ma konzori inikiraye Tunduru kungbo iye, kipe iye nako kari kenedru mundeziye.

¹⁵Ne'ora malaika kowu uwu nowo, Uwo ma lindoraye, kere ma indi ma luho unzezi tredrera'ora'o, iye 'bamaye, nako 'bamari lokiye nako koyaseye, nako utuyiki 'dinu.

¹⁶Nako koi apari ma lindoraye nako lezi neki, kobiri indi ma luho unzezirani o'u, kobiri ala nirikeraye inga hwere, ini onda'du kusuni, nako kobiri nirike imberugarani onyo, nako kobiri ini uwu hwere kesiki.

¹⁷E'dumbe Tunduru ko'be mana nirikerani iye kenedru'o va ozo'du ma iye onzo niki mana leburaki, ma iye oko niki iyeta logo opi tarani lezini kpere ma e'di me'di Tunduru rikeraye kobiri ozori niki kere'o.

¹⁸Nako indi ma lindo neni ini ama maka zo ma ka logoki tobizi ubu 'orari druko 'orani.

E'di mite'du 18

¹Ne'ora e'di na kogoki mindo malaika alarani kotu ma ongazi leri 'oraki ma konzo ka meziri makaraki. Ubu kongu mitamani nirike moguraki.

²Nako koza ngorose logoraki nowo, Babulona makara 'bakada e! Kongu manzokere kuru modurari tarani, kere kuru tenderaye kakpari tarani, ma kari lebu lebu tenderaye ma 'bako'uraye kari kesu'o.

³E'dumbe koyaseye kakpa konziri toi liya nirike modura tarani va, nako tobizi ma ubu 'oraye kozori luho unzeni iniki, nako 'bama ma mezizi ubu 'oraye konguri lonyizi liya tende nirike ma iyerizi 'baraki.

⁴Nako menyi ngorose ala ma ongazi leri 'orani kowu nowo, Urike koyara, epu kesu 'oraki, lambi indiri iniki meru nirikerari kesu'o, lambi indiri iniki nirike kiva rondirari kesu'o.

⁵E'dumbe meru nirikeraye koluri ka kori kpere leri'o, nako Tunduru kana nirike mozo tendera risiki.

⁶Oko ini abongo ini inanu kokorawo, nako tuko ini luho iria nirike mozora risiki. Sezi nirike kopora ala monziki ma kada nirike ma kaharani luho iria.

⁷Oko ini misonzi kandonde sandriki ke'bi ke'bi ma kingari niki inanu nirike manzo tende lonyikirawo. E'dumbe kowu kenedru'o nowo, Mitredre e, uwu tebizi ma indinirani, uwu aburindi 'ba, mambi ogbani indo 'ba.

⁸Nowora kiva rondi nirikeraye kobiri ulu mo'do lebu'o wari, ondiye ogbayiki nako kuli dereki, nako kosu owu kesiki, e'dumbe Opi Tunduru ma kopu e'di nirikeranira ka logoki.

⁹Nako kere ma tobizi ma ubu 'oraye ma kozori luho unzeni kerelebu'o inikira liya tenderayikiraye kindori niki kanyagu nirike mowu tara'o, kobiri ogba okokoki druko'o.

¹⁰Kobiri ezi leke, e'dumbe keriri nirike kandonderani nako kobiri owu nowo, Iyagale, iyagale imi ama maka zorani! Imi Babulona ama maka logokira! E'di mopu mirikera kelu uto lebu wari va.

¹¹Ne'ora 'bama ma mezizi ubu 'oraye kobiri ogba, kobiri okoko oma nirisiki, e'dumbe 'be'di ala ingi ma ka iyeta ala mezi ma kamariraye oze le'bu.

¹²Kambari mele wara wararaye, mele unzerayiki, kunu ma iyeri meze mawuraye nako iyoyiki 'dinu, ingba ti'du katu katuraye, ingba ngbaru ngbaruraye, ingba lasiniraye, ingba ungberaye, bau kandi kandira tagi riirayiki, ala usisiniraye, bau sonzo ma iyeri meze mawuraye, molaye, ayayiki, kunu unze ma ka ogoguraye,

¹³kogu kowo ma konziri mo'dakiraye, kogu kowo unuraye, ala tagi riiraye, udu ma tagi riiraye, ando ma tagi riirayiki 'dinu, zabiburi toi, udu, poro kopukoyira, kehuye, arogoye, oromboyiki, kanaye, magaliyiki, nako mbambaye, niri e'diseni 'bama ma medriniraye.

¹⁴Kogu kiha ma iye rava kohu imiraye kari ingi imiki, nako lonyi mirikera, ala mo'darayiki kazuri e mi buraki, nako 'bakambi iye ose 'ba le'bu!

¹⁵'Bama ma ala naye eziziraye, ma lonyiye ose ala maka ne kesu 'oraye kobiri ezi leke, e'dumbe keriri nirike kandonderani, ma kari ogba okoko oma ngorose korirayiki nowo,

¹⁶Iyagale, iyagale, ama maka zora, ma ka'di a'duri ingba ti'du katu katurayiki, ingba ngbaru ngbarurayiki, nako ungberayiki, ma kukuri mele wara wararayiki, kunu ma iyeri meze mawurayiki, nako iyoyiki 'dinura!

¹⁷Uto lebu wari, lonyi naye ke'deri va. Weriziye, 'bama ma weriye ombazirayiki, mozozu weri 'orayiki nako 'bamaye kakpa ma iyeta mezira ka moliri mbekiraye keziri leke,

¹⁸nako kere ma kindori kanyagu nirike mowu tara'o kogbari nowo, Ama maka i'dara ma konzo ka'di ama maka narawo?

¹⁹Nako koyiri ubu kopu iye druko'o ma kari ogba okokoki, ma kari oza niki nowo, Iyagale, iyagale ama maka zora, kere ma 'bama kakpa ma ka'diri weriyiki moliri 'oraye konguri lonyizi lonyi nirikera mbeki. Uto lebu wari ama maka na ke'deri va!

²⁰Imi leru, 'bama ma Tunduru rikerayiki, 'bama ma teturayiki nako monziziyiki, Lozo aragaki nirisiki, e'dumbe Tunduru kopu e'di amikurani druko 'orata.

²¹Ne'ora malaika logora kinga kununi abongo kunu maka monyo mo'u tarawo, nako kombeni moliri kesu'o, kowu nowo, Bakobi Babulona, ama maka zorani kombe nowo logoki, Nako kambi oseri 'ba le'bu.

²²Nako ngorose tumiye omaziri taraye nako o'biye odeziri taraye, sekeye nako duraye temiziri tarayiki 'dinu kambiri enyiri 'ba le'bu mi kesu'o. Nako mberizi ala kandi kandira o'izi kambi oseri 'ba le'bu mi kesu'o. Nako kunu monyo mo'u tarari ngorose kambi enyiri 'ba le'bu mi kesu'o.

²³Mitama kesi tara kambi tama 'ba le'bu mi kesu'o. Nako ngorose esu indi le'bu rikera tara, nako indi le'bu rikeraki kambiri enyiri 'ba le'bu mi kesu'o, e'dumbe mezizi mirikeraye ka'diri 'bama ma maka ubu 'oraye, nako 'bakunya koyaseye kakpa mirike koyira mbeki.

²⁴Kusi monziziri tara nako 'bama ma Tunduru rikerari tara 'dinu koseri kesu'o, nako kusi 'bama kakpa ma 'bakohu iye ubu 'orari tara 'dinu.

E'di mite'du 19

¹Ne'ora e'di na kogoki menyi ngorose ma kenyiri abongo ngorose 'bamari loki zo taraworani leru'o, ma kozari nowo, Haleluya! Musi, miingiki nako logoki iye ala Tunduru rikeraye.

²E'dumbe nirike e'di mopuraye kari gbegbu nako ore. Kopu e'di indi luho unzezi zora rikerani va ma ini ubu e'dezi nirike luho unzerakira, nako tuko va kusi mbamba mrikerari tara indi ndo druko'o.

³Kozari luho lebu le'bu nowo, Haleluya! Kanyagu ma ongazi ubura ko'du kori wangiye wangi.

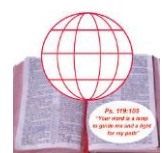
⁴Nako makesu piro iria druko utoraye nako lezi medrini utorayiki keviri bile, nako kiingiri Tunduru ma tredre ka opi kidre druko 'orani, kowuri nowo, Amena. Haleluya!

⁵Nako ngorose kongga opi kidre 'oraki koza nowo, Liingi awuta Tundururani, ami nirike mbambaraye kakpa, ami ma la ini eriraye 'bama ma iyerisi logo ingiraye nako ma iyerisi logorayiki.

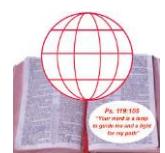
⁶E'di na kogoki menyi ngorose ma kenyiri abongo ngorose 'bamari loki zo taraworani, abongo ngorose uwo burura tarawo, nako abongo ngorose zambari logo medu tarawo, koza nowo, Haleluya! E'dumbe Opi Tunduru awutara ma Logozi zora ka opini onyo.

⁷Awu aragani ozo mumbaki, awu ini iingi, e'dumbe mo'do oma ta Orombo runzu rikera kelu va, nako indi nirike le'bura kekperi va inanu.

⁸Bakoko aranzu ndoni a'duri ingba ti'du katu katuraki, oguzi nako lee lee leera, e'dumbe ingba ti'du katu katu ndo ka mozo ore 'bamaTunduru rikerari taraye.

- ⁹Ne'ora malaika kowu uwu nowo, Ugu e'di nani: 'Bama ma 'bakungbo iye monyo oma ta Orombo runzu rikera'o kari kandomarazi. Nako kowu uwu nowo, Naye e'di gbegbu Tunduru rikeraye.
- ¹⁰Nako masi bile uhuse ini iingi'du, inako kowu uwu nowo, Ozo neni 'ba. Uwu mbamba imiwo, amiki edruko mirikerayiki ma kari e'dise gbegbu ma Yesu te'durani tangaziraye. Ingi Tunduruni. E'dumbe e'dise gbegbu ma Yesu te'dura ko'be monziziye e'di tongu ina.
- ¹¹Ne'ora mindo leru tewuri nako kana unzera ka 'di. 'Be'di ma tredre kogo'ora 'bakungboni Kenedru mundezeni, nako Gbegburani, nako ka e'dini opu nako ka kevii oma ore.
- ¹²Luhoye kari abongo kesi kadrawo, nako druko'o biri sonzo opi monyo tara kari 'di, nako kebe kuguri imbe'o ma 'be'di ala ingi otozira inako lebu ininu.
- ¹³Ka'duri ka ingba mito'iraki ma 'bakisu kusi'ora nako kebe ma 'bakungboni nikira ka E'di Tunduru rikerani.
- ¹⁴Nako asigiriri loki leru 'oraye ma ka'duri ka ingba ti'du katu katurayiki ma unzera nako lee lee leeraye kari ini tokpa kana unzerari kogo'o.
- ¹⁵Ongazi utu 'oraki eli arasa pilipilira kepu ma ka niki koyaseye e'ira, nako kosu opini onyo iye druko'o kogu ayaniraki, nako kosu kere ma zabiburi kihari maza tara tadu, ma ini Tunduru Logozi zora rike kevii molovu tarani.
- ¹⁶Ingba nirike tiga tigara mbe'o nako u'de nirikera druko'o, ka kebe ma kuguriraki nowo, Tebizi tobiziri tara, nako Opi opiri tara.
- ¹⁷Ne'ora mindo malaika kezi ka uto kesu'o, nako koza ngorose koriraki kariye kakpa ma kari ti'ya leru rengu 'oraye nowo, Lebi, lenzuri kerelebu'o monyo maka Tunduru rikera tu'o,
- ¹⁸imberuga tobiziri taraye onyo'du, imberuga asigiriri makari taraki, imberuga logoziri taraki, imberuga kanari taraki nako iyeta ti'yazi tarayiki 'dinu, nako imberuga 'bamari taraki kakpa, ubuziye nako mbambarayiki, 'bama ma iyerisi logo ingiraye nako ma iyerisi logorayiki 'dinu.
- ¹⁹Nako mindo lezini, tobizi ma ubu 'orayiki, iyeta asigiriri lokirayiki ma kenzuri ka kevii oma'du 'be'di ma tredre ka kana kogo'ora mbe'o, nako nirike asigiriri lokira mbe'o 'dinu.
- ²⁰Nako lezi ndo 'bakodeni nako monzizi kenzozini iniki, ma ini eseye ozozu lezi kando'ora. Kunya ka'di va 'bama ma ogoro lezi rikerani ke'iziye nako 'bama ma kiingiri nirike eyi ndoyikiraye. 'Bakombe iria naye medrini kesi moliri makowu barutikirakesu'o.
- ²¹Nako 'bakohu 'bamari yengeye eli arasa 'be'di ma tredre kana kogo'ora rikeraki, eli arasa ma kepu nirike utu 'orakira. Nako kariye kakpa tihuri iyeta imberugarayiki.

E'di mite'du 20

¹Ne'ora e'di na kogoki mindo malaikani kotu lero 'oraki, ma ka tile'o kifungula kupe ise inginira taraki nako nyoro makaraki 'dinu.

²Nako kode ka imani, ma ini unyi tutirani, Mazu, indani Satana, nako to'i ini owu ngi lebu,

³nako kombeni kupe kesu'o, nako ka'bani nako tebe eyi druko'o, nowora ini koyaseye unya le'bu 'ba ti, kpere owu ngi leburaye kewuri era'o. E'di ne kogoki kile 'bayi ini tanga wangi werera'o.

⁴Ne'ora mindo opi kidreya nako 'bama ma e'di mopu kokori iyeraye trodreri druko'o. Le'bu mindo 'bama ma 'bake'i iye druko iyeta e'dise mitanga Yesu risikirata nako e'di Tunduru rikerata 'dinu. 'Bama ndoye kari lezini indani nirike eyirani iingi 'ba, nako kari nirike ogororani ke'i 'ba iyeta katagbarari'o indani iye tileri 'oraye 'dinu. Konzori medrini le'bu nako konyori opini kerelebu'o Kristoyiki owu ngi lebu.

⁵'Bama ma e'dizirari yenge kari onzo 'ba medrini kpere owu ngi leburaye kewuri era'o. Nani maga merirani.

⁶'Bama ma kagari maga merira'ora iye kandomarazi nako leeraye. Mandi iria nikira ka logoki ingi 'bama neworari druko'o, inako kobiri onzo mundizi Tunduru rikera nako Kristo rikeraye, nako kobiri opini onyo iniki owu ngi lebu.

⁷Ne'ora kere ma owu ngi leburaye kewurira'o, 'bakobi Mazuni tanga nirike erung'ara'oki,

⁸nako kosu epu koyaseye unya'du ma kari uburi kotu utora 'oraye, ma iye Gogoye Magogaki, iye enzu kerelebu'o kevii oma'du. Mvoli iyetara ka abongo sinyo moliri tu 'orayiwo.

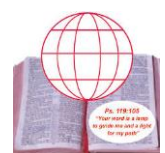
⁹Ko'buri ubu valara druko'o, nako kenguri kere logo 'bama ma Tunduru rikerari tarani nako ama maka mawurani, inako kesi kongu lero'o, nako kuwu iye hwere.

¹⁰Nako 'bakombe Mazu ma kunya iyerani moliriri kesi ma kowu barutikira kesu'o, kere ma leziye monzizi kenzozi konzorira'o, nako 'bakobi iye imbe monzeni oko utoye hunaki wangiye wangi.

¹¹Ne'ora mindo opi kidre maka unzerani nako tredrezi druko 'orani 'dinu. Ubuye leruki ti'yari nirike luhora'o, nako kere koseri 'ba iye.

¹²Nako mindo 'bama ma e'dizira ma iyerisi logoraye nako ma iyerisi logo ingirayiki 'dinu keziri ka opi kidre kando'o, nako 'batewu bukuye. Buku alara tewuri ma ini buku medri tarani, nako 'bama ma e'dizirari e'di kopuri e'di ma kuguri bukuri kesu 'oraki iyeta mozorayiki.

¹³Nako moliri kipu 'bama ma e'dizira ma konzori ka u'oraye. Mandiye nako Kere ma 'bama ma e'dizirari tara 'dinu kipuri 'bama ma e'dizira ma konzori ka u'oraye, nako 'bamaye kakpa re'di kopuri iyeta mozorayiki.

¹⁴E'di ne kogoki 'bakombe Mandiye nako Kere ma 'bama ma e'dizirari taraki moiriri kesi'o. Nani mandi iria nikirani, moliriri kesini.

¹⁵Nako inda kebe 'be'di ala rikera koseri 'ba buku medri tara kesu'o, 'bakombeni moliriri kesi'o.

E'di mite'du 21

¹Ne'ora e'di na kogoki mindo leru le'buraye ubu le'buraki, e'dumbe leru merira ubu meriraki kodari erata, nako moliri ka ingi le'bu.

²Nako mindo ama maka leerani, ma ini Yerusalema le'burani, ma kotu ongazi leru'o Tunduru bura, ma 'bakekpe ka abongo indi le'bu ma kukuri ka sozokonirawo.

³Nako menyi ngorose maka ma ongazi opi kidre 'orani, kowu nowo, Indo, manzokere Tunduru rikera ka 'bamayiki. Kosu onzo iyeki, nako kobiri onzo koya nirikerani, nako Tunduruni inanu kosu onzo iyeki.

⁴Kosu nduwa lebu lebu iye luhori kesu 'oraye uvu hwere, nako mandi kambiri onzo le'bu 'ba, nako okoko indani ogba, indani imbe monze kambiri onzo le'bu 'ba, e'dumbe ala tutiraye kodari e.

⁵Ne'ora tredrezi opi kidre druko'ora kowu nowo, Indo, mo'be alaye kakpa le'bu. Kowu le'bu nowo, Ugu e'di nani, e'dumbe e'di naye kari eseri metuki nako gbebu.

⁶Nako kowu uwu nowo, Kozori va! Uwu Alifa Omegaki, mi'dori ekiki. Mosu oko 'bama uwo rava ka iye uvaraye uwo meze ingini ma ongazi uwo medri tarari ndundu kesu 'orani.

⁷Bama ma kadari, kobiri e'di nani ke'i ubu. Mosu onzo Tunduru iyekurani, nako kobiri onzo uri kesuye.

⁸Inako uruzi risiki, 'bama ma metu inginirayiki, 'bama ma onzozizi momurayiki, 'bama ma 'bama ohuzirayiki, 'bama ma luho unze ozozirayiki, 'bama ma koyi ozozirayiki, eyi mo'iraye iingizirayiki, kenzoziyiki kakpa, 'bama noworaye kobiri onzo moliri ma kowu kesiki nako barutiki ma ini mandi iria nikira kesu'o.

⁹Ne'ora malaika ala ebiriorari kongbo'o ma kari ta'bo ebiriorayiki ma seziri ka kiva rindi ebirio ma kuwuri nikirayera kesu, nako ke'di uwuki, kowu nowo, Esu, mosu indi le'buni, ma ini indi Orombo runzu rikerani te'du imi.

¹⁰Kuru Leera kode uwu nako malaika komba uwu angu maka sora'o, nako te'du uwu ama maka lee Yerusalemani ma kotu ongazi leru'o Tunduru burani.

¹¹Kogu mogu Tunduru rikeraki abongo kunu mo'daki mada ma niri meze ka mawu zorawo, abongo yasiperawo, lee lee lee abongo marayawo.

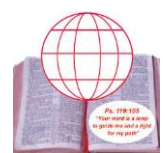
¹²Ka abi maka soraki, ma ka titoyiki apari druko iria, nako tito ndori'o, malaika apari druko iria kari 'di nako kebe te'ise 'bama Israeliri apari druko iria taraye ku'beri ka tito ndori druko'o.

- ¹³Utori mepu'oni titoye musa, uburi kuseni titoye musa, uburi korini titoye musa, nako utori masi'oni titoye musa.
- ¹⁴Nako abi ama maka tara ka iseyiki apari druko iria, nako kebe apari druko iria 'bama apari druko iria ma Orombo runzu teturari taraye ku'beri ka iye druko'o.
- ¹⁵Ne'ora 'be'di ma ke'di uwukira ka ngala mele wara wararaniraki ma misonzi tara, ma ini niki ama makara onzi, niri titoyiki, nako abini 'dinu.
- ¹⁶Ama makara ka menzepiki ke'bi ke'bi, niri oye ka ke'bi niri malalaki. Malaika konzi ama makarani nirike ngalaraki. Oye nirikera ka abongo ondro ngi lebu a'ba umuki, nako niri oye malalaki tigaki kari ke'bi ke'bi.
- ¹⁷Malaika konzi abini 'dinu, niri tigani ka metere piro kaza, abongo 'bamaye konzirirawo, inako malaika konzina.
- ¹⁸Abi ko'bari ka yasiperaki, inako ama makara ka mele wara wara lee lee lee abongo marayawo.
- ¹⁹Abise ama makara taraye kari ukuri kunu kakpa ma iyeri meze mawurayiki. Merira ka yasipera, iria nikira ka safira, musa nikira ka kalekedona, uto nikira ka emirode,
- ²⁰umu nikira ka sarudonuka, kaza nikira ka saridio, ebirio nikira ka kurusolita, obora nikira ka berulo, obungweni nikira ka topaze, apari nikira ka kurusofrase, apari druko lebu nikira ka yakinte, nako apari druko iria nikira ka ametusito.
- ²¹Nako tito apari druko iriaye kari iyo apari druko iria. Tito lebu lebu 'bako'ini iyo lebuki, nako kizii ama maka tara ka mele lee wara wararani ma kindori pulu abongo marayawo.
- ²²Ne'ora u'ba Tunduru rikerani ingi ama makara kesu'o, e'dumbe u'ba ndo ini Opi Tunduru ma ka Logozi zorani nako Orombo runzuni.
- ²³Nako kile 'ba utoni indani simbani iye tama ama maka ndo druko'o, e'dumbe mogu Tunduru rikera ini mitama nirikerani, nako Orombo runzu ka niri kesini.
- ²⁴Koyaseye kobiri o'bu mitama nirikera mbeki, nako tobizi ma ubu 'oraye kobiri iyeku makarani amba kesu'o.
- ²⁵Bakambi tito nirikeraye a'ba 'ba utoki, nako huna kambi onzo 'ba 'deyi.
- ²⁶Kobiri maka miingiki koyaseri tarani amba kesu'o 'dinu.
- ²⁷Inako alala lee inginira kambi osu kesu'o 'ba, indani 'be'di ala ma ka mozo mo'u tarani indani kenzoni ozora kpa, inako 'bama ma iye kebe kuguri ka Orombo runzu rike buku medri tara kesu 'oraye wari.

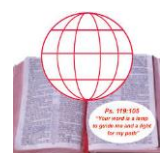
E'di mite'du 22

- ¹Ne'ora te'du uwu uwo medri tara uwo morora ma oguzi marayawora, ma ka onzu ongazi opi kidre Tunduru rikera nako Orombo runzu rikera 'orakirani,

- ²kiziiri aga'o ama makara kesu'o. Nako le'bu uwo morora menze pi'oki kogu medri tara ma ka kogu kiha apari druko iria kandi kandirayiki ma ka kihaye iko simba lebu lebura. Nako koguri bi kari koyaseri midra ta.
- ³Nako alala ma ka motrini kambi onzo 'ba le'bu, inako opi kidre Tunduru rikera nako Orombo runzu rikera kobiri onzo kesu'o, nako mbamba nirikeraye kobiri ini iingi.
- ⁴Kobiri luho nirikerani indo, nako kebe nirikera kosu onzo iyeri katagbari'o.
- ⁵Nako huna kambi onzo 'ba le'bu. Kileri 'ba mitama kesi tara indani uto tara kpa, e'dumbe Opi Tunduru kosu onzo iyeri mitamani, nako kobiri opini onyo wangiye wangi.
- ⁶Ne'ora kowu uwu nowo, E'di naye kari eseri metuki nako gbegbu. Nako Opi Tunduru ma koko monziziye nirike Kururanira tetu malaika nirikerani ini te'du mbamba nirikeraye e'di ma kosu ozori kpetera risiki.
- ⁷Nako indo, ma esu kpete. 'Bama ma ke'beri e'di monzi buku na taraye iye kandomarazi.
- ⁸Uwu Yowani, uwu 'be'di ma menyi nako mindo e'di nayera. Nako kere ma menyira'o nako mindo iyera'o, masi bile malaika ma te'du iye uwura huse'o ini iingi'du.
- ⁹Inako kowu uwu nowo, Ozo neni 'ba. Uwu mbamba imiwo amiki edruko mirike monziziraye nako 'bama ma e'di buku na taraye ke'bezirayiki. Iingi Tunduruni.
- ¹⁰Ne'ora kowu uwu nowo, Tebe 'ba e'di buku nari e'di monzi taraye, e'dumbe wangi kasa va.
- ¹¹'Bama ma mozo tendeye ozoziraye iyeri ozoza, 'bama ma moduraye iyeri onzoza moduni. 'Bama ma oreraye iyeri ozoza ore, nako 'bama ma manzo leekiraye iyeri onzoza lee newone.
- ¹²Indo, ma esu kpete, nako ma mitukoni amba, nowora uwu 'be'di lebu lebuni tuko abongo kozorawo ti.
- ¹³Uwu Alifa Omegaki, merira kuburaki, mi'dori ekiki.
- ¹⁴'Bama ma kobari iyeta ingba tiga tigaraye, nowora iyeri kogu medri tarari kihaye onyo ti, nako iyeri osu ti ama makara kesu'o titori mbekiraye, iye kandomarazi.
- ¹⁵Tepuyiki i'biye kari 'di nako koyiziyiki, luho unzeni ozoziyiki, 'bama ma 'bama ohuziyiki, 'bama ma eyi mo'iraye iingiziyiki nako 'be'di lebu lebu ma kawu e'di kenzo tarani nako ka ini ozoraki.
- ¹⁶Uwu Yesu mitetu urike malaikarani va mibu nowora imi e'di mitangase nani te'du utumindi 'bama ma etuziri taraye ti. Uwu kedi nako mori Dawidi rikerani, ngelu oguzirani.

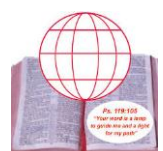
17Kuru Leeraye indi le'buraki kowuri nowo, Esu. Nako 'bama ma enyiziraye iyeri owu nowo, Esu. Nako 'bama ma uwo rava ka iye uvaraye iyeri ebi, 'bama ma kileriraye iyeri uwo medri tarani onzi meze ingini.

18Miteme 'be'di lebu lebu ma kenyi e'di buku nari e'di monzi tarayerani. Inda 'be'di ala kundu e'di ala iye druko'o, Tunduru kosu kiva rondi ma kuguri buku na kesu 'oraye undu ini.

19Nako inda 'be'di ala kinga e'di ala buku e'di monzi na tarari 'oraki, Tunduru kosu nirike mikindi kogu medri tara kesu'o nako ama maka leera kesu'o ma kuguri buku na kesu 'oraye inga.

20'Be'di ma tanga e'di nari senira kowu nowo, Gbegbu ma esu kpete. Amena. Opi Yesu esu!

21Mapa Yesu Kristo rikerani onzo 'bama ma Tunduru rikeraye kakpa. Amena.

Esclarecimento

Trata-se de iniciativa particular, com os seguintes objetivos: (i) colaborar para divulgação dos diversos textos bíblicos disponíveis, e, (ii) facilitar o acesso a esses textos, inclusive por meio de download.

Todo esforço em tornar a Palavra de Deus acessível a todos, em quaisquer localidades e falantes das mais diversas línguas, precisa ser um objetivo de todos os que são guiados pelo Espírito Santo. Ele inspirou o profeta Jeremias a dizer “não ensinará jamais cada um ao seu próximo, nem cada um ao seu irmão, dizendo: Conhece ao SENHOR, porque todos me conhecerão, desde o menor até ao maior deles, diz o SENHOR” (Jer. 31:34).

Jesus, também, falou assim: “e será pregado este evangelho do reino por todo o mundo, para testemunho a todas as nações” (Mat. 24:14).

Muitas organizações foram constituídas com o propósito de fazer a Bíblia disponível nas diversas línguas. Não é uma tarefa simples. Anos de trabalho, dedicação e entrega são necessários para esta tão extraordinária missão.

O texto deste trabalho está disponível na internet, em páginas eletrônicas de organizações que produzem ou divulgam bíblias, sem acréscimos de notas ou comentários. Assim, reconhecendo e respeitando os direitos que possuem sobre seus trabalhos, incumbe a todos os que amam a Palavra de Deus, o esforço em contribuir para amplificar sua divulgação.

Se possível, faça download do texto, para que sejamos, também, guardiões da Bíblia, e, com isso, preservando-a para as futuras gerações.

Divulga a Palavra de Deus, ela mostra o Caminho e permite a todos, que se conheça Sua vontade, em todos os lugares e épocas.

Marcel da Glória Pereira
2021, Vitória/ES - Brasil